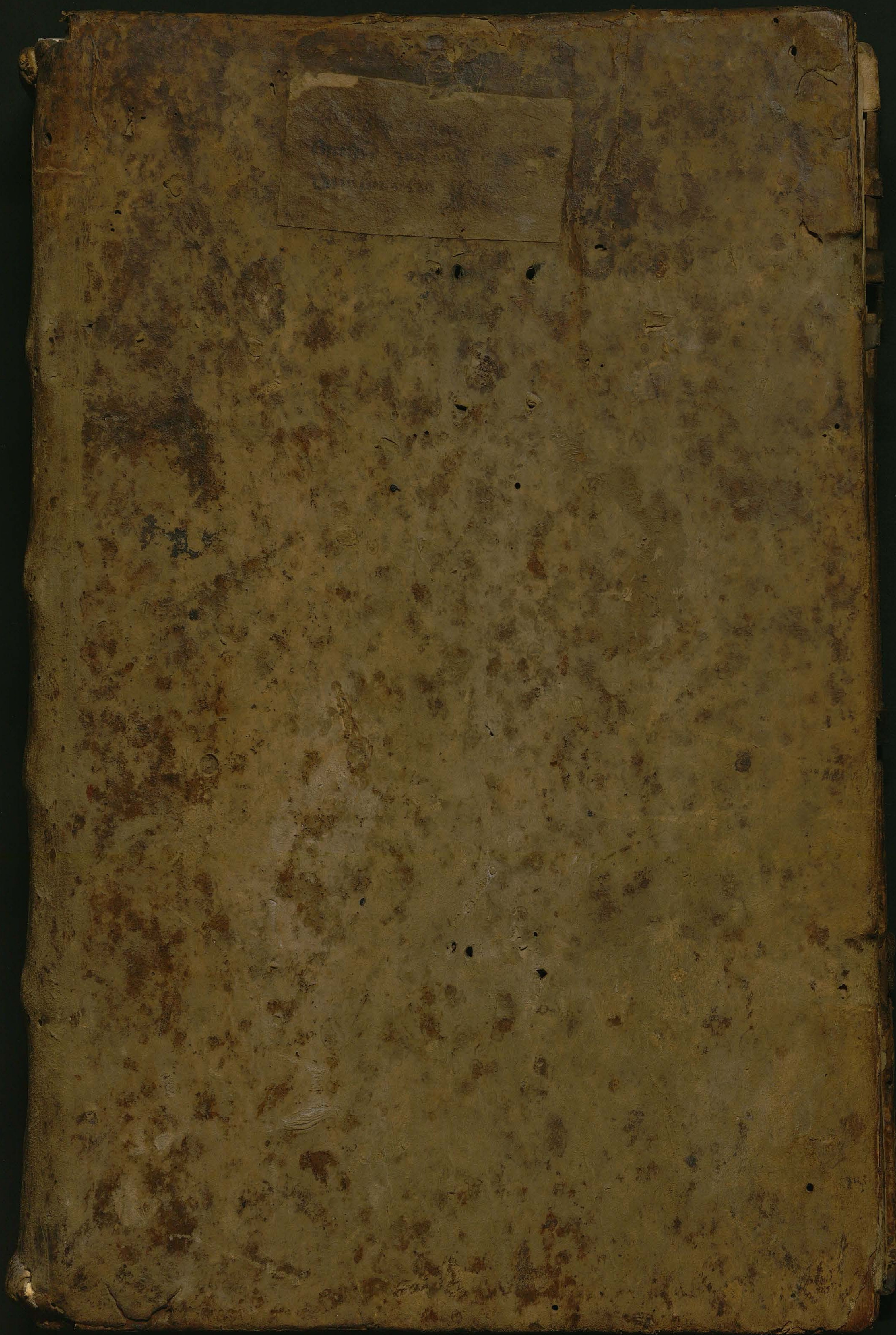

[illegible] ... libri ... est sed in tallo ... [illegible]
... [illegible]

De divino auxilio implorando

Musa refer . . . Regnaudus li. I. hystoriarum. Alleg.

Funde sacros fontes et crinibus impone lauros
Et tribue ut tibi nostram parare camenam.

Virgilius I Eneidos

Nate patris summi qui tela typhoea temnis
Ad te confugio et supplex tua numina posco

Nunc parte effusa ... superpt ab
... rete in clysana ...
Doctrine sacrum patefecit pectus
Excitetur et dum studii ferment
... magnis ... penetret ...
Hic adest pelago meum deus patris

Anticlaudianus li. I

Fonte tuo sic phebe tuum perfunde poetam (Iuristum)
Ut compluta tuis mens arida flumine
Vivat et in fructus germinet
Et tibi dent ... usum.

N. Inv. 701.

701

Anticlaudianus li. 7

Summe deus cuius pietas (vincens) quam plura
Cuncta fovens dei ... via limes honesti
Fons vite sol iustitie pietatis asilum ... principium finis quam modus mensura sigillum
Tu mentis praecedis dona luce mentaque ... rex ... manens ... alta zephiri
Plenus ... divino nectare ... veni ... supra ... vertice ... ergo
Comple ... divinum ... quam ... summa ... datur ... vita ...
Dissipa ... quam tua ... plenda serena ... nam ... super ... ...
Tu calamum ... purga ... longum ... nunc ... claudens ... producere ...
Da ... tua verba loqui ... quam ... singula ... stabili ... interea
Nube da fontem ... dige ... nullum
Eruti ... vanta ... quam ...
... celesti perflans mea ... pectus.

Cassi. li. va. X c. 31. Omnis provectus ad dominum merito est referendus ut aliquid esset bonum nisi quod ab ipso dinoscitur esse collatum.
Marbodus de sompno sapientis in omnibus arduis et necessitatibus deus est invocandus.
Boecius 3 de consolatione. Invocandum ... quod ... omnium principium ... rite fundat
Plato in thymeo in minimis rebus divinum auxilium debet implorari. | Exordium
... de regi ... quod ... est ... sine eo ... possideri
... est ... intelligere
... quam ... est ...
... esse ... consistunt.

Boecius de consolatione 3 metro IX.

O qui perpetua mundum ratione gubernas
Terrarum celique sator qui tempus ab evo
Ire iubes stabilisque manens das cuncta moveri
Da pater augustam menti conscendere sedem
Da fontem lustrare boni da luce reperta
In te conspicuos animi defigere visus
Dissice terrene nebulas et pondera molis
Atque tuo splendore mica, tu namque serenum
Tu requies tranquilla piis te cernere finis
Principium vector dux semita terminus idem.

Sermo XL mane c X Super id Iob .12

Si destruxerit nemo est qui edificet si incluserit hominem nemo est qui aperiat

Omnipotentis vero cum audientibus vox ... nostras replet maxime cordium et predicatione monet ... est omnibus quod loquitur si ille intus in corde non clamet qui aperiat verba que audimus hinc propheta ait Nisi dominus edificaverit domum in vanum laboraverunt qui edificant eam hinc Salomon ait Considera opera dei quod nemo possit corrigere quem ille despexit Eccles

Iste de summo bono li x c x

1

Cap(itulu)m de [illegible] ... li 2 5 1

Ab qui [illegible] ... esse p(ro)p(ri)e cum eius debet p(ro)bum
[illegible] sumens q(ui)a ab ea p(ro)cedit p(ro)posit a(n)i(m)e
[illegible] Et p(ar)tes in(com)plexe debent et p(ro)ducunt(ur)
et auctores (con)cordant. Et liber debet esse a(n)i(m)ι
ab i(n)feri(or)e. ut liber de [illegible] lingua p(ro)p(ri)e possit [illegible]
p(ro)p(r)ietates q(uae) [illegible] in [illegible] [illegible] debet esse
[illegible] (con)tinue audit(ur) p(ro)p(ri)e et (con)cordit(er) audient [illegible]
et (con)cordant [illegible] [illegible] [illegible].

Zwich ad fratres de M[illegible]

Omnipotenti eterno deo qui in nobis est [illegible] promissor
fidelibus redditor, incessans adiutor cum magno
amore magna constituit et in fide et in spe gra-
tiam maiora viribus suis aggredientes et
voluntatem et desiderium suggerit mediam et qui
per voluntatis prerogativam subrogabi-
tur iterum ad conversionem eius ut fideles fierent
homines quos non potuit ipse inveniret pauperi suo
iudicavi facit et causam.

[illegible] xvi l 7 66

[illegible] opus [illegible] et aliquid habere

in [illegible] que adhibere [illegible] aliquam [illegible]

Ut [illegible] ipse [illegible] [illegible] [illegible] in aliquo [illegible]

[illegible] [illegible] alligare [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] que [illegible] plurimos [illegible] in [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] aliquid agit [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible].

Angaria 21 [illegible] . 27.

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] replere [illegible]

corpus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] possunt [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] aliquid [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

Sermones sup(er) Lamentac(iones) [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible]

Omnia scriptura legis sive p(ro)funda mistica in h(ac) [illegible] rig(o)re q(ue) [illegible] simplex sive [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] aliquo(rum) [illegible] collocauit [illegible] quamq(ue) [illegible] [illegible] magistra [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] reservat(ur). Multi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] adiunct(is) reservat(ur) [illegible] p(ro)p(ter) [illegible] [illegible] [illegible] est [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] intelligencie [illegible] [illegible].

Angl. sup. Mt. 93 sermo 2: et se[quitur]. Hec est [illegible] causa q[uod]
homines facti [illegible] quando liberi [illegible] genera [illegible] fiunt homines mali-
gnius est [illegible] / ex fiunt liberi [illegible] liberi fieri [illegible] fiunt. Et cum
tempus liberi fieri non [illegible] tribuunt [illegible] ei agunt a quo accipi-
unt [illegible] quando liberi fiunt [illegible] illi [illegible] aliud non fiunt. [illegible]
tollebat [illegible] cum. [illegible] in illo. [illegible] est [illegible] ut ad illud
non pervenerit [illegible]

Angl' in de va' Innocentia Et [Sicut] fundamentum capitis fabrice
est in ~~[illegible]~~ nunc etc fundamentum spiritualis fabrice est in [illegible]
Terrena conspexata et hic recepit delectabilis constructionem a superno
vertitur concordes.

Ad hunc subtractu vacillat quadam studium etc quadam procedens ad suum
responsum [illegible] quam eloquium tamen [illegible] [illegible] inspecturis deus
suspectis. Materiam esse salutabilem ad Anglos [illegible] [illegible] et
~~[illegible]~~ animam dixit sine materia omnino plenam.

Gregorius in epistola ad Leandrum episcopum que est pro prologo Mor.

Quisquis de deo loquitur curet necesse est ut quicquid audiencium mores
instruit rimetur et hunc rectum loquendi ordinem deputet si cum opportunitas
edificacionis exigit ab eo se quod loqui ceperat utiliter derivet.
Sacri enim tractator eloquii morem fluminis debet imitari. Flumen
quippe dum per alveum defluit si valles concavas in latere contingit
in eas protinus sui impetus cursum divertit cumque illas suffi-
cienter impleverit repente se in alveum refundit. Sic nimirum sic esse
debet divini verbi tractator ut cum de qualibet re disserit
si fortasse iuxta positam occasionem congrue edificacionis invenerit
quasi ad vicinam vallem lingue undas intorqueat et cum
subiuncte instructionis campum sufficienter infuderit ad sermonis
propositi alveum recurrat.

[illegible] Primo pro solido fundato et amplexo [illegible] [illegible] [illegible] / et
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] alius [illegible] fundamentum [illegible], teste [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Pauli. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] magnus [illegible] [illegible] est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] auctor [illegible] / [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quo [illegible] non [illegible] / [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] est [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] qui [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] c 17 et 191 [illegible]

[illegible] [illegible] est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ad [illegible] [illegible]

Sedulius in prologo

Vnique [illegible] deus spes [illegible]
Pauca palustrinis parvus que duxit in ortis
Augusto nichil colle via ubi [illegible]
Sa pedibus [illegible] ut [illegible]
Sed multis [illegible] agit quod fuerat [illegible]
Pastor [illegible] quam velle pinguis albo
[illegible] agnum omnes gregem omnibus [illegible]
Sic dux [illegible] non est via [illegible] omnibus
Imperijs [illegible] rite [illegible]
Insuper in adversis [illegible] figuris
Nostra [illegible] dum parcimus ipsa dietis

Franciscus li. 2 c. 28.
Ipse homo valet tantum
quantum est coram
Deum [illegible] dixit [illegible]

Aug. de civitate dei li. XX c. [illegible]
Nullus homo agit recte
nisi divino adiuvetur
auxilio.

Aug. libro de doctrina
c. 2. Sicut deo in[illegible]
[illegible] pe[illegible] [illegible] doctrina
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ubi [illegible]
[illegible] sic [illegible]
[illegible] ubi [illegible]
[illegible] diligen[illegible]
[illegible] [illegible]

Vincencius in Speculo li. 26 c. 18

Domine Jhesu Christe redemptor meus salus mea spes cordis mei
virtus anime mee, suffulcium infirmitatis mee, vita mentis
finis intencionis mee, creator meus et nutritor meus
esto adiutor meus. Ad te suspiro te quero,
expleat tua benignitas potentissima quod conatur mea
tepidissima imbecillitas. Si bonum est quod inspirasti
mihi et bonum est da ut sit mihi donum tuum
[illegible] [illegible]
tempore in ferventissimo tuo labore.

Aug. de civitate dei li. 8 c. [illegible]

Deus a quo facta sunt omnia est lumen nostrum ad discenda omnia

Aug. libro de civitate dei 19 c. 19. [illegible] studia [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] habet [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

406

1

Zophilogium cuius finis est amare Sapientiam et virtutes

editus a fratre Jacobo magni
ordinis fratrum heremitarum
Sancti Augustini f. c

Illustrissimi principis regis
francorum devotissimo con
fessori domino Michaeli
quondam pertinere [illegible]
episcopo Authysiodorensi
humilis suus provincialis sui
pellicis frater Jacobus
magni ordinis fratrum
heremitarum sancti Augusti
ni continuum familiaritatis
affectum. Rerum collige et
ad similem ordinationem
redige quam utile sit ex
pertus quia superiorem [illegible] certum
aliorum plurimum libellum ex dictis
veterum perpetue compilavi

Zophilogium incipit. cuius
prologus intentio est inducere lectorem
animum ad amorem sapientie. Dividitur
autem liber predictus in duos libros
principales. Primus est de amore sa
pientie. Secundus de amore virtutum
moralium et justitie spiritualium.
Rursus primus dividitur in duo
ad tertium. Primus est de illis
que inducunt ad amorem sapientie.
Secundus est de convenientibus statibus

et cuius sunt. Secundus autem liber
dividitur in quatuor tractatus. Primus
de quibusdam inductivis ad amorem
virtutum. Secundus est de virtutibus
theologicis 3 virtutibus et de cardinalibus
4 et de capitalibus. Hec autem
virtus se unire volentibus sapientis sic.
Tertius vero liber dividitur in quatuor
tractatus. Primus est de rege statum
mundi. et de quibusdam ministris 29
et statu clericorum. 3 et de statu
nobilium. 4 et de statu plebeiorum.
Hec autem statuum cognoscitio ad sa
pientiam pertinet cum in illis sit lucidus volenti
sapientem fieri. quamvis [illegible] sunt..

De inductivibus ad amorem sapientie

Sint exempla vero ethicorum. Liber primus
Propter que quoniam sapientiam, maxime
filiorum. sicut Seneca ad Lucillum
beatam inquit vitam, sapientia per
fecta efficit. Et sequitur. Bonam
inquit neminem bene vivere sine
sapientie studiis. Unde veteres philosophi
atque necessariis vite [illegible]
pecibant philosophiam. Inquit
Aristoteles prohemio methaphisice. Nullus
enim fuit tam famosus Salomon
habetur. nempe sapientia nunc
optinuit principatum et honorem
ipso dicente sapiencia est preposita
inquit illam regnis et sedibus &c.
et sequitur Qui inventus est the
zaurus hic. Sed cum hominibus et Parabolarum
ijo melior est inquit acquisitio
eius negotiatione auri et argenti
pura cum pretiosior est cunctis opibus
et omnibus ampliori [illegible] preciosa dicebatur

Hanc fecerit studio de [illegible]

De Amore Sapientie

philosopho [illegible]

Distendi super deliberate flagitii

Roaem actorum [illegible]

atheniensium [illegible]

imaginem sapientie in foribus
omnium templorum pingi faciebat
salutis omnibus que genuit / perpetue
memoria / Sophiam hanc vocant
greci / latini sapientiam / Hii autem
sapientiam non amant cum legi-
bus antiquis vetus / antiquis perierunt
corruptus / quod fecisse gentiles
quosdam narrat Valerius
libro iiij° et vj° capitulo tamen
gentiles se iactabant sapientie
fore amatores / Attendat con-
celetor / quod ille sapientiam amat,
qui vel esse opera confirmat
de eo loquens sapientia Salomon
sapientie v° ait / hanc amavi
et exquisivi a iuventute mea
et quesivi eam sponsam mihi
assumere / Et ibidem vij° / Optavi
et datus est mihi sensus / invocavi
et venit in me spiritus sapientie
Unde cum poete philosophi ita vocati
sunt / etiam philosophia, sapientie
amor / [illegible] philoso-
phorum per hanc [illegible] Unde Algazel
arabicus libro suo de divisione
sapientie philosophie / Philosophia inquit
est humanarum divinarumque
rerum cognitio cum studio bene
vivendi / Hii ergo sapientes non
sunt quorum studium fore patet
tantum [illegible] ubi malicia
ibi autem nichil aut [illegible]
sapientia [illegible] posito
hospitium per Alexandrum magnum
sapientiam eligit civitatem tanquam
ope potius quam viribus sub-
limatus est / Unde cum Aristotelem
et doctorem narrantem magistrum Agellius

libro noctium atticarum / Unde pre
Alexandri scilicet Philippus macedo
Alexandro nato Aristoteli misit
talem epistolam scilicet Philippus Aristoteli
salutem / salutem / filium nobis natum
esse scito / Et magnas quidem diis
gratias reddo / Non tam quod nato
est quam quod natus est nostris
temporibus / spero enim quia eum educatum
erit / eruditum a te fiet dignum regno nostro
super Alexander regna [illegible]
et natus rex refert quod
Aristoteles oracionem Alexandri
[illegible] scripsit et singulis nationibus
[illegible] Ecce quam
laudabile est propter amatorem
sapientie forent / oracionem sapientes
sunt sapientiores et suos
[illegible] reddunt stabiliores
[illegible] sunt inquirendum [illegible]
studio Alexandri vita [illegible]
narrat cum Alexander [illegible]
ubi sunt [illegible] Alexander de vase
vitreo [illegible] ut
pisces [illegible] Ceteros
plurimos / Alexander [illegible]
[illegible] cupidine cogitandi
[illegible] Aristoteli [illegible]
[illegible] aliquot milia [illegible]
[illegible] totius Asie
atque Grecie [illegible] venatus
et aucupio [illegible] faciat
usque [illegible] aliquod [illegible]
ut nullius rei nature ignoraret /
Cuius oracione Aristoteles quin-
quaginta libros de animalibus scripsit
Unde Seneca epistola [illegible]

De amore sapientie antiquorum + 5

Tenuit de disciplina ... . studia .... sicut te ad studia .... cum liber sapientie ......

Tenuit k de h... ... audivi ... ... aliquo ... magis ... p° ...

2

Allexander inquit geometriam stu-
duit et cum scivisset quod terra
mota erat ... ait pallido
magnum victum non debebat
eo quod pugillo terre dimicabatur
itaque geometrie studio sui domi-
nii quantitatem agnovit ... historiis
narrationibus gloriatur ...
famam et vite cupit dotari
felicitate sed sapientiam venari.

Antiqui veteres sapientes

Ulixes ut tradit Ovidius
libro 13° methamorphoseos
... contra Herculem militie
gloriam obtinuit quia sapiens esset
ille autem fortissimus leonis ...
... nam illustriorem
reddit sapientia virum quam corporis
vires. Unde Appuleius libro
de deo Socratis. Si laudas inquit virum
quem divitiis hec fortune decorat
quia fortis, egritudine fatigabitur
si quia nobilis non ipsum sed parentes
eius laudas, si quia pulcher, pulchri-
tudo in senectute abit, ... si
laudas virum quia sapiens et quantitatis
virtutibus armatum. Si ipsum vero lau-
das, est hic non est etatis induere
... pendulum. Nec agenti(bus)
hic ... ... hec in effectu Apuleius.
Petrus Comestor studia quam memorans
narrat eum in prologo historie sco-
lastice scilicet Theodosius in armis
per diem exercebatur et noctibus libris
... intendebat. Cuius pius ... magis
...mis ... quod dicitur Ieronimus
colligit. Unde Bohe. li. 1 de conso-
lacione. Narrat plato dixisse
quod rem publicam felicem esse incipit
si eam studiosi sapientie regerent
vel si eius rectores sapientie stude-
rent. ... Valerius libro
7 c. 1 ... Socrates dixisse narrat
... Policratici libro 7 c. 6.
quem tamen Socrates ab Appolline
sapientissimum vocatum fuit ... dicto
amplius. Unde Abraham qui
fuit pater multarum gentium peritus
in omni sapientia Egyptiorum ...
Unde David sicut sapiens fuit
... de ... Regum ... Unde
Salomon petiit sapientiam ad regen-
dum populum et obtinuit 3° Regum 3
Nam regale opus est sapere et
dominari ut ait Tullius libro
1° de divinationibus. ...
Iulius sapientes ... ...
... philosophos et alios patres
... legens sapientie studium ...
... Nero non ... ...
... esset elegit tamen Senecam
sapientem in doctorem qui de cle-
mentia librum eius ... ...
... Unde Traianus habuit
Plutarchum eius ... factus
est liber de institutione Traiani
ut patet ex epistola quam scripsit
in qua Traianum plus lau-
dabat sapientie Plutarchus quam
... patriam.
Iulius et Iulius Cesar legitur
quod ... ...
... ...
... et ... ...
... ... quod
... scripsit ut patet in libro
de vita Cesarum ... ...

Abraham

David

Nero

Traianus

Iulius

... ... in studiis ... . c. 2

Basilius de studio

Summo studio conquirunt artem

Doctrina Solinus libro primo capitulo primo
Grecia magna Ytalie dicta regio
fundata est. Et cum libro para-
uit sua regna regnaret ulli
[illegible] prepit ulli civium legit
[illegible] Solas sunt dicta
per philosophus. Ysydorus quod principatus
[illegible] qua sapientiam dilexerit
et cum reges regnarent et principes
imperant [illegible] ad [illegible]
epistola [illegible] illi [illegible] quod
[illegible] sapientie reg-
nabat qui [illegible] predicabant
et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] quod principis sapientia est
[illegible] [illegible] historia
[illegible] Ptolomeus
sapientiam dilexit [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ut [illegible]
[illegible] legit [illegible] et
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
Karolus magnus [illegible]
studiosissimus fuit [illegible] libris
[illegible] sapiens legit [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
fieri [illegible] [illegible]
est [illegible] ut sapiens
fiat [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] ut sapientie [illegible]

vel agere. Ysydorus quod narrationibus
[illegible] colligi [illegible] sapientie studiose
[illegible] ut honores [illegible]
ad [illegible] possit quod [illegible]
hii qui sapientiam dilexerunt cum
[illegible] artes [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ut litteras [illegible]
Galienus Gorgias [illegible]
Appollo [illegible] Pitago-
ras [illegible] Nilo Demetrius
Abraham [illegible] Jubal
[illegible] [illegible] Galienus
aut [illegible] leges [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
sapientie studio [illegible]

Mulieres quedam fuerunt sapientes
[illegible]

Nempe plurimas [illegible]
[illegible] sapientie [illegible]
[illegible] [illegible] Nam Ysydorus [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ut [illegible] [illegible]
[illegible] Nimpha alio
nomine dicta Nycostrata [illegible]
litteras [illegible] [illegible] Et norma
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] alia Tiburtina alie
[illegible] Sibille [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
Lactancius [illegible] [illegible]
[illegible] Libya [illegible] sapientia [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ut [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. Almathea

Sic [illegible] virgo in polonia de qua vandali [illegible]

que alio nomine dicta est phe-
bes virgo fuit inclita et cuius
longeva responsibus poetis sua
virginitate divinitas obtinuit. Vati-
cinia que plurima scripsit in carmine
mira levi ubi dixerat sunt semper
veracia / Tertia quoque carmina ipsius
in Gadirvum divum intendentibus
inducunt admirationem. De hac
asseritur quod per plura secula vixit
et Tarquinio Prisco romanorum re-
gi libros quos eduxerat attulit.
De quibus tres combussit et sex
residuos Romani cum magna
diligentia servaverunt. Nicostrata Car-
menta nomine vaticinia sua
facundia et propria regna plurima
subiugavit. Iunonem que vires
intollerabiles portavit. Opis
que alio nomine dicta est Ops. filia
fuit que Saturni conthoralis Iovem
Neptunum atque Plutonem suos
filios una cum Saturno contra
hostes servasset a morte li-
beravit et ideo fuit adepta tan-
quam numen ut mater deorum dicere-
tur. Pro hac publica
templa sibi constructa fuerunt.
Iuno regina que fuit Opis
filia et Iovis tamen nupta celi
regina celorum credita est
Et ut cum incola eius perve-
nit sibi templum quod fecerat
Vetus et ex marmore raro
cum eximio sculptis fecerat
templa que posuerunt. Ceterorum

Minerva alio nomine dicta
pallas ut quidam asserunt in-
veniens primum (?) invenit et in
ordinem reduxit quibus utimur
usque in ordinem diem. Ipsa
ferunt prima quod ars texere
et cum fistulis pastorales
primitus invenit. Quod alii
de Calamo et aliis de arte
fistulis ipse exposuit. Hec ex
Minerva ayunt Athenienses
dea sapientie nuncupata est.

Regina Semiramis fuit sapientia
et fortitudine regna obtinuit
Nemulled que de terris obsedit
in aspectu(?) sagittariis profecto in
prelio. Aragnes que asiatica
atque silena femina fuit que
Iuliorum textum atque lanificium
reperisse fertur. Hyppo que
Narmaudy (?) patre feminas
sapientie addiscere cum que omni
tamen generose adepta fuisse.
Nicostrata ipsa alias feminas
sapientia vigilasse legimus. Vocata
Nicostrata filium suum Iovem(?)
insinuasset ut bibendi patrum
obtinuit suo qui expulso a fratribus
perveniunt ipsum habitat ut dicit
liber generosus. Insuper Bersa-
bee suo sermone provenit pro
Salomone suo filio regnum adepta
est ut dicit liber Regum. Hester
que sua sapientia liberavit ab Asuero
rege quod volebat obtinuit. Et
Abigayl que sua providentia Nabal
virum suum a morte eripuit.

est iudicii ab illo sapientie plu-
rimi liberavit. Studeant igitur sapien-
tiam iuvenes sicut Salomon in-
portantiam obtinere conceperunt

De studio sapientie a iuventute

Apud hebreos mos olim
erat iuvenes instruere
in hiis sciencijs que secum [illegible]
ut recitat origenes super tercia
omelia [illegible] et testis [illegible]
In hiis delectari [illegible] nobis [illegible]
in quibus ab infantia delectari
incepimus unde Anshelmus li-
bro de similitudinibus capitulo [illegible] mol-
lis accipit cera imaginem sigilli
faciliter recipit sed cum indurata
fuerit retinet ac difficile di-
mittit. Adolescens ergo ab ex-
ordio in sciencijs et virtutibus
instrui debet ut facundus
tradit Augustinus xij de civitate
dei ca xv. Infans accipit
suam capacitatem [illegible]
[illegible] quod sapientie studiis et tem-
peramentis regulas debet [illegible]
[illegible] [illegible] inmensam
vita quorum comparatio vanitas
est et senectus [illegible] dissipata
erit [illegible] absumens. [illegible]
eam artes liberales [illegible] nisi
qui liberi signantur nobilium
debent a quibus hi [illegible] de-
sunt. Unde hii attenderunt
[illegible] sapientie studio predecessores
vacarunt in senectute [illegible]
et iuventute. Refert [illegible] age-
llius libro vij ca x quod
euclides sapientie studium tanto
desideravit ut periculo mortis
se exponeret [illegible] obstante

decreto atheniensium [illegible] de-
creta disposuit. Iosephus [illegible]
epistola xxxiij narrat qualiter
aliqui philosophi prius studium sapientie
celebrabant [illegible]. Plures [illegible]
[illegible] [illegible]. Plures accepta [illegible]
[illegible] [illegible]. Plures penas [illegible]
[illegible]. Plures [illegible] intrantes
[illegible] sapientie [illegible] dormiunt. [illegible]
teste valerio. Carneades [illegible]
[illegible] studio sapientie vacabat
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible].
[illegible] Hugo in dydascalicon
parte 2a narrat quemadmodum plurimum
[illegible] [illegible] ut sapientie
studio vacarent. [illegible]
[illegible] xv [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] studium [illegible].
Protagoras [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] annos
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] sapientie
[illegible]. Plato quoque lxxxj [illegible]
annos [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] xcix annos in
[illegible] [illegible] [illegible].
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] studium
[illegible] [illegible] [illegible] clamas [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] valerio
li 8 ca 13. [illegible]

[illegible] li [illegible] epistola xx [illegible] in [illegible]
[illegible] in [illegible] etate [illegible].

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

A iuventute Antiquorum

2 clavis sapientie — Amor doctorum / Sollicitudo studentium

Cassiodorus li. va 3 c 6 Naturam bona litterarum decoraverunt ingeniis
Seneca li. x et multis quoniam multos
Multos antiquos in studiis
artibus consumpserunt

1 Amor doctorum prout ait quidam
heracli. li. de disciplina scolarium
2 doctoris clavis est sollicitudo stu
dentium quia tunc optime docet
cum legit si amat eos quibus
legit et auditores presentes si
attente et sollicite audiunt.
Inde quum cuiusque progressus est stu
dendi pluribus utpote quot sunt
patres filios pueritiam sterilitate
unde Tullius in prima rhetorice
quando magis agris cum pueris
adolescentiam et sunt vera theodori
patre et idem Tullius in tusculanis
questionibus li. i c. 38. Adolescens magis
imitatur dum docetur et laudes per
laudes diligit quod gloria
et auctoritate ... Iustinus
de Mathesi. Cuius 49. Sed
tamen tua infructuosa sit iuventus
neglecta. Nil est laudabilius
iuventute culta et studiosa. Ut
Valerius li. 1 c. 7. Quintus
magis nostri civitati iuventutem
ingenua ab impudicitia revocando
magistros et tales viros fecit
honoratos quam multos. Tranquillus
de ... libro de Institutione filiorum
scribit magis desiderat audire ad
loquendum ut sit quod postea tunc
dicat. Tempus non intelligunt
unde conticere ignorant. Unde quos
lingua ... dulcius ... intelligunt
... A. filie et sunt sua corpus illorum

Et me aliquando plurimum fuisse
tuum ad eos. Idem Tullius
in Rhetoricis. Preterea magis ut pueros
quos multis moribus preparare instruere
tuos. Ut sic ea que in
quo modo etc. in eadem possibilitate
magis ad formam. Et litterarum iuvenes
in adolescentia tua et in bonis
sit cura tua. Sed autem
sapientie studio rebus iuvenes
bone doctrine perseverantes maturis
consumpturi more. Aliquid
de Iero. epistola 89. Aliquid
sed magis tamen quod de cuius
sane quod laudatur et eruditus
super se cum ... iuvenis
inbibitur. Quia mala diligit
in quibus imbutus. Sed cum
de Alexandro legitur quod
(cum) ... magis sua multa
viciosa ... quibus omnino
carere non poterant. Idem Iero. epistola
81. In tenera magis etate
facile sunt impressiones ... pura
... quod inde ...
... ad ... volente
tali ... Tullius libro de
senectute ... de puero
magis admonenda ... quia infan
tas puerum est ... quia pu
sit ad bonum ... Vel unde
inguam pueris ... Seneca
li. 4. ... Pa... quod ...
non esse ... dixit Plato
... proprie studio
... quod est mors

Valerius quoque maximus [illegible] libro 8 c. 7 Julianus [illegible] Hugo in [illegible] capitulo [illegible] sapientie [illegible]

Secundo [illegible]

[illegible] Secundo [illegible]

Sponsus [illegible]

Sequitur [illegible]

[illegible]

[illegible] Rome [illegible]

Sapientia est necessaria regibus

Joseph [illegible] sapientie [illegible] Egypti [illegible]

[illegible]

Valerius li. 8. c.

Charissimi per amorem foruendum tenditur

5

Suos filios in Olimpis ludis eruditos vidisset vincentes potuisse ... hec fecit ... apud Tirannos ... non tam ... pecuniis ... se regnum ... perdidit ... ... sed regem ... stabilitum fuit ... eius ... virtute. Artaxerxes Rex ... lucis ... paucis ... ... accepit ... ... dimittitur ... ...

Dieebel possidet qui capitulum non habet ... non possidet ... quod ... non ... capitulum ... ... capitulum ... ... fit ... capitulum non ... ... capitulum ... ... De stropho in amore capitulum ... capitulum ... amore ... ... capitulum ... ... non possidet ... capitulum ... non possidet ... ... capitulum ... ... non habet ... capitulum non est ... quod capitulum ... amore ... capitulum ... capitulum ... ...

... in amore capitulum ... possidet ...

Capitulum li. v. 6. c. 19. ...

... papa ... capitulum ... ...

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]

Dum tibi credimus esse nec est
sapientis. Unde Lactancius libro de
falsa sapientia: Natura inquit homini
[illegible] datum est volunt ut discere
[illegible] homines cupidus et appe
tens esset sed religionem et sapien
tiam [illegible] fallitur quia aut
religionem sine sapientia suscipiunt aut
sapientie soli student religionem ob
mittunt. cum alterum sine altero
esse non possit. Homines aut religio
nes [illegible] [illegible] et non
sapientie [illegible] [illegible] quo modo
apparuit [illegible] Plato dixit.
[illegible]: [illegible] [illegible] esse teste
Augustino [illegible] de civitate Dei [illegible]
[illegible] quod credit verum philosophum
esse [illegible] quod studiis humanis
acquirimus [illegible] illa quod sciamus
mortales esse [illegible] Tullius
[illegible] de [illegible] [illegible] inquit
[illegible] veteres [illegible] esse
[illegible] [illegible]. Et illi
sapientes [illegible] quod nemo mortalis
[illegible] [illegible] ac fortasse quod
sit illa vera sapientia / vera ipsa est quod
deus cognoscitur. Unde Lactancius libro de vero
cultu: Sicut [illegible] celebrandum [illegible]
[illegible] veram nosse nisi [illegible] at [illegible]
separant [illegible]. Ita [illegible]
[illegible] potest [illegible] ipsa [illegible]
[illegible] aut est [illegible] [illegible] / Dicitur
[illegible] sapientie esse plurimas esse partes
[illegible] aut [illegible] est [illegible] [illegible]
et alia [illegible] [illegible] quam [illegible] in
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

in [illegible] [illegible] libro [illegible]
capitulo [illegible] [illegible] est [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] admirari [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] est [illegible] sapientia. [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] liber [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] de [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] esse
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et sapientes
[illegible] esse [illegible] [illegible] / [illegible]
[illegible] liber / [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] sapientie [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] studia
sapientie [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ad [illegible] [illegible] / [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et
[illegible] [illegible] / [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] sapientie [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] sapientia [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] / [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] sapientia [illegible] / [illegible] [illegible]
sapientia [illegible] [illegible] [illegible] magno
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. [illegible]. [illegible]
in [illegible] Magnas [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] apes / [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. et sapiens [illegible]
magnas apes / [illegible] homo
apibus non fit sapiens sed sapientia
[illegible].

De [illegible] ad sapientiam et [illegible]
[illegible].

Require ad hoc c. 29. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

6

Nulla est via melior ad sapientiam quam vita honesta. [illegible] Senece 83 quando alloquitur deum cuiusdam sapientis [illegible] [illegible] quod scripsit quidam paganus [illegible] [illegible] [illegible] hec [illegible] agere [illegible] hec agere [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] hec [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] sapiens [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sapientie et [illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sapientie. [illegible] in [illegible] [illegible] amaritudinem et in [illegible] voluptate [illegible] [illegible] [illegible] amplectuntur. [illegible] [illegible] in libro de [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] amaritudo [illegible] est [illegible] vel voluptate [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] amaritudine [illegible] et voluptate [illegible] [illegible] [illegible] amplectuntur. [illegible] [illegible] [illegible] in libro de [illegible] [illegible] et [illegible]. Veritatis [illegible] acerba [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] studio [illegible] est. Et [illegible] [illegible] 8. [illegible] [illegible] [illegible] studio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] studio [illegible] est. [illegible] [illegible]

[illegible] que studio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] aliquid [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] studio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] que [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] hec [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] sua [illegible] [illegible] [illegible] est [illegible] sapiens [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] studio [illegible] vel aliud [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] studio sapientie. [illegible] [illegible] [illegible] libro [illegible] [illegible] sapiens [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] amor. [illegible] amor studium [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] studio [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] in libro de arte [illegible]. Est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] amor. [illegible] [illegible] studio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in hec [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible] [illegible]

et quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Quies et solitudo philosophie necessaria

Verum quidem [illegible] refert
animos quietem sed quietis
esse nec sit quam sapiens nec
est. Vnde Seneca ad lucillum epistola
76 Et nullo placidior est quies
nisi quod ratio composuit. Sed nulla
est res. animus superius [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] [illegible]
in bonis cogitacionibus et [illegible]
[illegible] quies est. Vnde narrat
[illegible] libro [illegible] quod Socrates
a pueris [illegible] ad [illegible]
[illegible] studio vacabat atque
[illegible] in eodem loco directo
contemplacioni insistebat.
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Vnde et Car-
neades sapiencie studens [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] narrat
Valerius libro 8. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] studio [illegible] [illegible]
Vnde Seneca epistola 8. ad
lucillum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
nichil agere videntur [illegible]
[illegible] agunt [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] studia [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] vita [illegible]

Laus sapientie doctrix omnium

Sapiencia omnia complectitur
et singularum [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] est [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] studium sapiencie. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] Tullius de
[illegible] ad hortensium. Est
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
contemplacio [illegible] Et [illegible]
ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] sapiencie studium [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] pelagus [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] pelagi [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
et [illegible] [illegible] [illegible] ad
est [illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] apud [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Pro eo quod sapientia docet omnia scilicet humana et divina [illegible]
Plato in Phedone Philosophia [illegible] sunt

sed veritatis perfectio que et
invenire difficile est et ad usum
tamen culpabile / Sed [illegible] si
omnia sapientia perficit / Remota
quia per omnium [illegible] docet. In
[illegible] [illegible] [illegible] ut q. dt
sapientia debere [illegible] [illegible]
vacare. [illegible] inquirit [illegible]
[illegible] est singula scrutari / sed
Remota [illegible] sapientie studio
plurimum inanibus cogitacionibus et
eciam parvulis agitantur / Et quia
in studio campus [illegible] nemora
sapientie ferens [illegible] malunt
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] / Vnde Fulgencius li.
y. Mythologiarum narrat quod
Dyageneus quondam [illegible] tempore
/ Et [illegible] [illegible] ad amphiteatrum
[illegible] [illegible] [illegible] inquit
[illegible] [illegible] [illegible] ut [illegible]
[illegible] [illegible] ferens / Et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] sapientes non [illegible]
/ quia [illegible] non [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] studiis / Vnde
Boecius de consolacione libro primo
Felix qui potuit rerum cognoscere causas
/ Et Tullius libro primo de divinacione
In quo [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] non [illegible] posset [illegible]
et profecto fallor / Nam [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
in prologo libro [illegible] / [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] sapiens humana [illegible]
divina [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] / [illegible]
[illegible] sapiens naturas [illegible]
[illegible] / [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] / Nam
ipsa sapientia [illegible] et [illegible]
[illegible] / [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
Vnde Isidorus libro [illegible] de origine
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] est [illegible] [illegible] ut
[illegible] [illegible] [illegible] non possit
[illegible] [illegible] / Vnde Tullius
li. [illegible] de [illegible] [illegible] Nichil magis
difficilius [illegible] a [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]
[illegible] difficultas [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
sapientia perficit / [illegible] [illegible] [illegible]
In [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] que
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] intellectu
[illegible] [illegible] / Tullius de [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] / [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
difficile est / quia soli sapientes
[illegible] [illegible] [illegible] / [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] / [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible]
[illegible] / [illegible] Boecius li. [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quia
/ Et [illegible] libro primo [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] / Nam et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ut [illegible]

suspendebat eam ymaginem Bruti pa-
tris sui in quod respiciens [illegible]
vita sua. Valerius li. 2 [illegible]
[illegible] ad perfectam audita [illegible]
[illegible] haud solum [illegible]
[illegible] et [illegible]
& Vinc. Bur[illegible] in suo
[illegible] Bruti patri
habet tandem audita [illegible].
[illegible] nullibi ora
[illegible] maiestatem [illegible]
[illegible] figura tollat [illegible]
[illegible] solus ad [illegible]
ut ille [illegible]
[illegible] habere [illegible]
[illegible] quando
[illegible] quemdam
[illegible] ut [illegible]
[illegible] et alij [illegible]. Iste est [illegible]
[illegible] sic [illegible]
[illegible] Deus [illegible] est
[illegible] est [illegible] et
[illegible] Alibi [illegible]
legitur [illegible] hac [illegible]
[illegible] sit [illegible]
studio meditatur [illegible]
[illegible] ut refert
[illegible] intulit
eo quod [illegible]
[illegible] ideo [illegible]
[illegible]

Iugiter est studendum

[illegible] hac dilectus est homo
[illegible] ut intelligent
et cognoscerent [illegible] aut
cognoscendo studendo et [illegible]
templando est. [illegible] teste
[illegible] in [illegible]
[illegible] ars [illegible] longa
[illegible] studere [illegible]
[illegible]
[illegible] ad [illegible]
[illegible] est [illegible]
[illegible] teste Tullio
in dyalogo ad Hortensium.
[illegible] Aug[ustinus] [illegible] est
[illegible] et [illegible]
[illegible] in [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] Vita [illegible]
studium [illegible]
[illegible]
Tullius [illegible]
li. 1. [illegible]
[illegible] quibus [illegible]
[illegible] est. aut [illegible]
quod [illegible] aut [illegible]
[illegible] quod [illegible]
[illegible] teste Tullio li.
[illegible] & [illegible]
[illegible]
[illegible] dictat
[illegible] teste [illegible] li. [illegible]

Ricardus in li. [illegible]
Hystorie Alexandri
O quam difficile est studium non prodere vultu
[illegible] lucernam
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
Nam vehemens [illegible] labor afficit artus

Plato in phedone. Cur quidam in philosophia et omnibus virtutibus [illegible] fuit
Ad philosophiam et [illegible]
cum quod studium [illegible] nunquam [illegible]
Amatores discipline [illegible] et [illegible] paulatim instruunt
Ad frequentandum [illegible] philosophos

Ingenium longum [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
est de hiis qui [illegible] studii
[illegible] studio et exemplo [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
Varro in [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] qui [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] aut
et [illegible] ille qui [illegible] [illegible]
quod audit [illegible] aut [illegible] ipse
intelligit [illegible] aliud audiens
in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] cum [illegible] [illegible]
comparatione [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] illustri [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] studio et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] sapiens et felix
et amabilis [illegible] [illegible] narrat
Valerius maximus [illegible] Marcellus
capta Siracusa Archimedes philosophus
reperit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] quam
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
Alexander [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
ad [illegible] [illegible] 44 [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 16
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
et [illegible] libro 4 [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] fuit
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] aliqua [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
Studio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
aut [illegible] [illegible] laborant
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] Valerius
libro 8 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] Pythagoras [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
Pythagoras [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] Plato [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
velle [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] est
[illegible] [illegible] [illegible] velle [illegible]
et ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] Varro
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] audiunt [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]

Platho in phedone

Recte in vita philozophati sunt

Ibidem

Recte philozophantur.

De vita contemplatiua et solitudine

Ut honoratus sicud consueuit uir habilitatus. Itaque supra ista sententia prostat quam accipe desperabunt recusat. Igitur tu sic erit quod desistere erubescit. Si namque proptus fieri felix uis omnes supra uirtutes quas ergo studium sapientie contempnens tuis dicunt docere. Nam teste Ouidio li. [illegible] Phas est et ab hoste doceri quia ille teste [illegible] id admitte quod melius [illegible] Ouidius li. [illegible] ingenium celeste suis uelocius annis surgit sed [illegible] pro doctrina que a [illegible] postulanda est. Item [illegible] quo zelo [illegible] sapientie studio adheserit sic namque [illegible] ut [illegible] solitudinem [illegible] studentes [illegible] Item plures [illegible] Unde ut plurimum uiros loca [illegible] et pastorum solitudinem elegerunt quia uel pro eo studio [illegible] tamen [illegible] sed solitudo. Nam qui cum multis est secum non est. Et quanto plus abest [illegible] Cicero Tullius li. de officiis. Multi autem tranquillitatem

Solitudo

expetentes a negociis publicis se remouerunt. In his nobilissimi cum philosophi et homines summi [illegible] qui nec populi modo [illegible] ferre potuerunt [illegible] in agris. Unde Seneca li. 8 de naturalibus questionibus fuit magis [illegible]

ad ocium se perfugerunt

consumpsit et alia bella quorum potes te scire. Seneca ad Lucilium epistola 2. Primum argumentum mentis composite existimo posse simul consistere et secum morari. Et epistola 1. Nusquam est qui ubique est. Et utique quo maior est populus cui miscetur hoc plus periculi est. Et epistola 17. [illegible] accipe ad animum tuum [illegible] quod oculis ac auribus excepi. Et epistola 19. Si potes subduce te istis occupationibus. Item [illegible] capitulo [illegible] quod ad contemplandum bona est solitudo ut in prologo supradicto dicitur. Item maximum tibi semper consulitur ut reddat te tibi solitudo quam tibi cum innocentibus viuere. Et Ouidius 3 Tristium. Viue tibi et nomina longe magna fuge. Unde propter hoc [illegible] ceteris legere [illegible] contemplationis locus solitudo est. Et quia solitudo melancoliam generat quamuis aut melancolicis studentibus [illegible] valet. Item [illegible] namque quod melancolia [illegible] capitis [illegible] et ita studium impedire solet. Sed aut melancolia [illegible] melancolia dicitur melancolicos fieri [illegible] ingeniosior. Et licet [illegible] est [illegible] Tullius [illegible] Aristoteles [illegible] studium [illegible] philosophie 3 parte problematum. Omnes excellentes viri aut in philosophia aut in politica aut in poesi aut in aliis artibus videntur melancolici esse.

Quando ingeniosos in universitate esse / nec
esse tardiorum ingeniis esse molestiae
non feram. **Non sufficit legere sed etiam audire**

Libros evolvere per studio
non sufficit sed est doctoribus au-
dire viva voce conferentibus. Nam auditus
via est ad disciplinam. Si vis
ergo doctus fieri, viros elige doctos
cum quibus tempus cum doctrina acqui-
ras. Nam disciplinam conferre facili-
mum est si sit qui instruere aut corri-
gere sciat. Propterea doctorum
unde in libro primo ... Aristoteles
fertur quod tam Pythagoras discipulos
instruxit ut ipsi per quinquennium tacerent.
Nam verum querere ex his que
docebat, sed cum viva voce auctoris
doceret. Nam et in prologo Biblie
Jeronimus de cunctis que intellegi
sunt voluit, quod alium discipulum
Pythagorici ... magistros audiebant
numquam aliquid loquerentur. Sed per
tres scolares ... ut eligerent doctores
non legerent; quoniam et de eis que
et qua interrogant doctores
sufficienter quod facere non est levia ad
disciplinam. Et fortassis quod doctorum
insufficientia verum disciplinae claudit
et auditorum tarditatem ...
... sufficienter non audiunt
doctos et fieri se sperant vidua
ex quibus doctorum / unde Varro
in suis prologis, illud quod erudi-
torum elige quod magis mireris
in suis quam in alienis / vel cum

magistrum quem debet qui a se
vel didicerit. Sed absit
a te ut doctorum magistrorum eligas
alumnus in limitibus tuis ingenii
constitutus sive capacitate ingenii
ex educando conquiras. Et hoc maxime
quod Iuvenis ob [illegible]
est causa. Quod enim aliquid
experti facilius videbitur
ut traxit Quintilianus. Hinc ergo
unde Varro in suis prologis, sed
pauci quidem quantum propria acceperunt
sibi mirum est et infinitatis.
Augustinus libro primo confessionum de prima
loquacitate sua. Iuvenalis
laudes et non per studium ipso
posse. In scolas namque inquit
datus sum ut litteras discerem
in quibus quid utilitatis esset
ignorabam; semper sed laudi
debebatur. Quod ergo tunc tale
dicitur oportet ut non me
magnum sed de modico
iuventutis laude, laudemque
hinc patrie cruciabamur qui
talem iuventutem loquentem
docuerunt. Nec hic agit artes
quaelibet ... animi captando aut
quarumlibet scientiarum notitiam
adipisci. Nam qui ultra
suae capacitatis terminos ad
patet ad grandes volvitur, in baratrum
erroris ... vehementer implicatur.
Unde et Ecclesiastici: Altiora
te ne quesieris; quod
sibi quod tibi mandavit Deus et
mariora ... Et ... oratius
libro carminum: Nec sua pectoris ora.

Seneca ... 48 ... / De mensura et ... ingenio dis-
... ... tempus ...

De Modo et consuetudine

Desistant ergo sophistici scrutatores magne artis fallacias clamitantes in quibus nec ipsi dyabolica fraude careant. Siquidem invisibile esset si propter tenebras et errorem demonis sophistice collatione essent. Si invisibile si maleficium si [illegible] [illegible] si [illegible] [illegible] quia terminare [illegible] placere in [illegible] cum unus et de . sancte [illegible] [illegible]. Nec a sole elongatur . eo enim [illegible] que magis distat est ac quicquid [illegible] [illegible] [illegible] libri scripti legere [illegible] hic nec ob stantibus quibus eo [illegible] quos a [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] a se distancia [illegible] [illegible] aliena [illegible] que ad te non [illegible] aliena [illegible] [illegible] patrisse [illegible] quarum [illegible] [illegible]. Unde Varro de [illegible] [illegible]. Nusquam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] tendas . [illegible] [illegible] [illegible] audias [illegible] [illegible].

Nempe [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dicit et doctis color et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible].

De [illegible] et modo docendi

Si [illegible] [illegible] [illegible] in hoc [illegible] [illegible] [illegible] est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] negaverat [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] aut [illegible] [illegible] [illegible] apparet ut [illegible] audiendi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] partes. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Palladius in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] aut [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Unde Varro in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

Hic ergo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Secundo sequitur quod doctor sit Eloquens et Exemplaris

Exemplaris .Do.

10

Turpe doctori convenit eloquentie esse vacuum cum [illegible] [illegible] debet loquendi gratia teste Seneca ad lucillum epistola lo. Impigra vox et expedita nimis [illegible] auditores facit fortius ad quem [illegible] ut [illegible] suo [illegible] causa / Nam teste Claudio [illegible] [illegible] nemo dicta [illegible] quod est [illegible] [illegible] ignorancia sua [illegible] est et laudabile nimis [illegible] teste Lactancio [illegible] [illegible]

[illegible]

Quot sunt doctores quorum opera dictis [illegible] / Sed [illegible] religionem et [illegible] et in [illegible] quod doctor turpe est qui [illegible] officio [illegible] [illegible] ad lucillum epistola [illegible] [illegible] est quod nobis [illegible] solet [illegible] [illegible] turpe est doctori [illegible] [illegible] Paulinus [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] sapientia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

Lactancius

Seneca

[illegible]

[illegible]

[illegible] et loquitur philosophus ... [illegible] ... opere non completo ... [illegible] ... penitus est hic quod ... [illegible]

De nimia cura in studio

Philosophus Xenocrates senex doctus multos convertit. Unde narrat Valerius li. 6. quod cum Polemius quidam adolescens luxuria et voluptatibus infamis esset luxorie et eius infamie gaudio pro studendi ... ut ... quod quadam mane potatus pro scolas ingrederetur quo ad Xenocratis redisset, commisso sue luxurie iuxta doctoris modestiam et temperantiam atque convertere linguam cepit et postea Polemius animam dissolutam ... [illegible] ... nequissimus apparuit ... doctrina ... [illegible] ... Ideo dicit Seneca ad Lucillum epistola 24: Turpe est aliud loqui et aliud sentire.

Hys qui sermonibus deserviunt ... [illegible] ... studio ... perdunt ... [illegible] ... ut ... sapientiam ... [illegible] ... et qui libros ... [illegible] ... studio complacentiam ... [illegible] ... voluptatis philosophi ... [illegible] ... In ... [illegible] ... quorum ... [illegible] ... est et ... [illegible] ... studia ... [illegible] ... petunt ut ... [illegible]

Studiis autem ... [illegible] ... Item ... studio ... habendo requiritur ... quies ... sicut ... [illegible] ... Unde Cassiodorus: Ut ... parum ... labores et ... [illegible] ... Seneca ... [illegible] ... labor ... studii ... [illegible] ... Item ... [illegible] ... studium quod ... [illegible] ... Unde Cassiodorus epistola 23 ... [illegible]

Vera philosophia et eius descriptio

Vera philosophia sapientie amor est. Sed illa non est sapientia que ... fieri ... est sapientia ... et dyabolum ... amor ... philosophia ... [illegible] ... vera philosophia ... [illegible] ... sapientia ... et si philosophie studio ... [illegible] ... apparuit

Petrus Blesensis c. 64 ... [illegible]

Iulius ... [illegible] ... Est ... [illegible]

parabolis et iusticiis nec exponit mo
ralibus Nam auctores et doctores
sic studiose sapientie vacauerunt quod
[illegible] regulis clauos
[illegible] [illegible] Nam auctores
ad [illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] apparuit ut testatur Aug
8 de ciui dei calo in [illegible]
[illegible] in suis [illegible]
[illegible] inquit dauid [illegible] sit
[illegible] gladius et galee
caput [illegible] [illegible]
[illegible] xvij [illegible]
[illegible] dictis [illegible]
dicat [illegible] suis [illegible] ma
los mores sic [illegible] sic
dauid galiam gigantem [illegible]
sit dicamus igitur philozophorum sanam
esse doctrinam [illegible] quedam
superflua abradantur [illegible] Jeronimus
[illegible] super 42 inquit [illegible] si
sapiam secularem [illegible] venustate
eloquii ancillam israhelitam facere
cupis tolle quidquid in ea mortuum
est ydolatrie uel voluptatis [illegible]
[illegible] uel rado et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] sabbaoth [illegible] multa
[illegible] exempla de sacris doctoribus
qui [illegible] ad utilitatem ecclesie
[illegible] [illegible] qui [illegible]
[illegible] dicentes philozophorum dicta
[illegible] fore [illegible] nō
[illegible] Jeronimus [illegible]
[illegible] apostolus [illegible]
[illegible] gentiles collige dictis
et suo [illegible] [illegible] applicare
[illegible] Seneca ad lucillum epistola
[illegible] inquit [illegible]
[illegible] suis studiis [illegible] apta
[illegible] [illegible] cum prato bos

[illegible] tenet tamen leporem
[illegible] lactam tamen dicat
[illegible] doctrinam [illegible] esse
quod sapiens in qualibet querit
quod bonum est et ita [illegible]
et [illegible] quod malum est et
ita [illegible] tollit [illegible] alios [illegible]
[illegible] eloquia [illegible]
[illegible] dictis [illegible] et meliora
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] aut
[illegible] [illegible] [illegible] moralem
[illegible] [illegible] inquit
[illegible] [illegible] in lege
in mare aut [illegible]
[illegible] aut mare quod
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] lege [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] quod in [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
in quibus [illegible] [illegible] lega
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] leges [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] allegari sunt
quod dicta [illegible] philozophorum
[illegible] [illegible] quod [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] mala
[illegible] aut laudes [illegible]
[illegible] [illegible] corporis [illegible]
[illegible] [illegible] felix
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] corporis [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quod.

Tulius li. 1 de officiis. Quid enim est per deos optabilius sapiencia, quid prestancius, quid homini melius, quid homine dignius. Hanc igitur qui expetunt philosophi nominantur. Nec quicquam est aliud philosophia si interpretari velis preter studium sapiencie. Sapiencia autem est rerum divinarum et humanarum causarumque quibus hee res continentur scientia.

potius ea que sunt deo secunda
sunt que ipsi qui sunt in mundo vani
tatem peregerunt. Unde Augustinus v°
de civitate dei capitulo xviii propterea
Romanorum acta magnifica nar
ravit concludit quod si romani
pontifices tenere quod tanta
fecerunt nos potius pertulimus
Unde Crisostomus super Mathei
omelia xviii ante finem contemp
tatum inquit grecorum philosophorum
acta / et eorum stricte quanto
supplicio sumus digni / eo quod licet eo
divinas [illegible] sentencias
omnibus attollunt / patet quod philosophia
doctrina utilis et tamen est non re
velata gentilibus philosophis
referunt plures ut tangit Augustinus
xviii de civitate dei capitulo xlviii
Tempore gentiles infideles
gentilium testimoniis allicien
tibus quorum scriptura sacra
non egeat illi tamen qui
non sunt gentiles absque te
stimonio gentilium conti re
cusat. Unde Julianus apostata
volens subvertere ecclesiam dei
interdixit filiis galileorum
poetarum atque philosophorum legere
libros / Timebat enim dispu
tationes, legis sacre
testimonia / Concludamus
itaque gentilium dicta non
vere sapiencie preesse.

De dignitate et utilitate sapiencie

Capitulum quintum de dignitate et utilitate
philosophie atque sapiencie

Ut sepe dictum est philosophia
vere sapiencie amor est
cum philosophi ut inferunt ex

quod teste Seneca ad lucillum epistola
xc. Sapiencia inquit omnis vere
dicit religio iusticia / et pietas
que nullum putat bonum / nisi quod
honestum / que nec honoribus nec
fortune deservit / pro muneribus
cuius precium est non posse precio
capi / Igitur qualis est sapiencie
amor cuius studio antequam perveniatur
perfecte / cuius adeptio nullo precio
potest comparari. Et de proverbiorum viii ca
pitulo Quid prodest stulto habere divicias
cum sapienciam emere non possit
Renovat enim sapiencia antiquus cuius
verus amor philosophia est. Et de qua
Tulius libro primo de officiis capitulo so
cundo Quid est per deum optabilius
quid prestancius / quid melius / quid
homine dignius sapiencia qua philosophi
nominantur / Nec est inquit aliud
philosophia preter studium sapiencie cuius
nomine adipisci non merentur hii
quorum stulta vita est / Unde olim
non dicebat aliquem philosophum appel
lari / nisi vita viveret honesta
Unde Agellius libro x de homine no
bili inquit fuit apud philosophos
nobiles / quod vita ignobiles se
degeneres appellantur philosophi
in multo quod philosophi nomine sciunt
De qua philosophia loquens Tulius in tu
sculanis questionibus libro iii capitulo
iii philosophia inquit medetur animos
inanes sollicitudines detrahit
a cupiditatibus liberat / pellit
timores. Et Seneca ad lucillum
epistola xvi Hec inquit confirmat
et contemplari non potest quicumque apud
pessimos honores habet. Et Augustinus viii
de civitate dei capitulo viii philosophia

Seneca ad lucillum epistola xvi. Et est inquit certa philosophia non ut fallaciis aliis attollitur et stolidis dispensacionibus vel talibus recitemus
plurimum condolentibus ... ut ... conferendo ad salutem philosophie.

Seneca li. i ... philosophia non sapiencia sed amor sapiencie ... amor ... quod ... reddere ... ut ... philosophie ... sapiencia ... quam ... est / et ... quod omnes ... philosophie ...

Seneca ad lu. c. [illegible] Sapientia est [illegible] ut [illegible] [illegible]

[illegible] Lex [illegible] [illegible] philosophi vita [illegible] [illegible] lex est [illegible] [illegible] humane philosophie [illegible]

[illegible] [illegible] in Scillam [illegible] [illegible] Caribdim / [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

inquit ut sapientia domina est et auxilium contra miserias huius vite. De qua loquitur Apuleius in libro de deo Socratis in fine. Hac inquit comitante summa horrenda Ulixes subiit omnia adversa superavit. Ea quippe admittente descendit ad inferos sed ascendit. Scillam navigavit sed ereptus est. Caribdim transiit sed non retentus est. Ad lothophagos accessit nec remansit. Sirenes audivit nec accessit. Sic enim aliquis de eo dicit. Ulixe Omerus docet cui semper ei comitem voluit esse prudentiam quam poetico ritu Minervam nuncupavit. Ideo sapientia amabilis est que adversitati succurrere solet. Seneca sit ipsius amor ut sepe diximus philosophia est. De qua Tullius in tusculanis questionibus libro v. Philosophia inquit est vite dux, virtutis indagatrix, inventrix legum, magistra morum et discipline. Etiam ipsa per se vite ut inquit Seneca ad Lucillum epistola xc. Ipsius ergo studium commendabile quod in beato terminatur fine, quia nichil prodest philosophiam nisi finis sit adeptio vite beate. Unde refert Augustinus libro iii sermonum sermone lxxxiiii de quodam philosopho qui cum interrogaretur quare philosopharetur respondit propter beatam vitam. Et querenti quid haberet illam respondit cum hic corpus relinquens in terra. Itaque finis philosophie vita honesta per quam vita beata potest adipisci. Idem Seneca epistola xciiii in fine ipse scribe ut in fenis (?) legem [illegible]

ad mores et regenda vicia affectum. Illi ergo philosophi antiqui nos invitant quorum finis non est terminus morum. Unde Policraticus libro iii capitulo loquens de philosophis sic ait. In ipsis inquit sunt imitata virtutis et vitia vere mater de nobis qui virtutis in imagine tenent, se virtutis umbras virtute induit, in quibus virtutem floruisse gentiles Fabricius continenciam diligenciam, Catonis continenciam Sorrates (?) Fabricii fidem, prudenciam Scipionis, longanimitatem Ulixis, Fabricii (?) patientiam, Titi pietatem imitatus sum. Cum laudabiles viri si quidem seculis suorum sideribus splenduerunt, illustrantes tempora sua. Illis enim ergo sapientiam amicam non constituat, ex quo laudem et omnium bonorum gratia prestat.

De famosis approbatis illustribus quam philosophis qui sapientiam amaverunt

Capitulum xiiii de famosis et illustribus philosophis qui sapienciam amaverunt

Plurimi philosophi sapientie studio floruerunt. Inter quos precipui septem dicti sapientes extiterunt ut tangit Augustinus xviii de civitate dei capitulo xxv. Quorum muneribus sollicitata est Atheniensium civitas quorum rursus tanquam celestibus oraculis orbis totus certificatus est et tanquam planetis septem erraticis illustratus. Philosophorum quorundam ut laudes specificemus. Refert enim Agellius libro viii Solon unus fuit ex septem

Seneca ad lu. c. 16 [illegible] est [illegible] [illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible] ut [illegible] alia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Seneca ad lu. c. 77 Alie artes [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] hec animi [illegible] [illegible] [illegible] est [illegible] qui [illegible] [illegible] qui [illegible] [illegible]

Solon
verendus.

Sapientibus qui primum Athenien-
sibus leges instituit et
ut refert pompeius libro 2.
Athenienses suis legibus liberati
vixerunt. Refert Solon vir
insignis extitit. ut leges
[illegible] precias ederet quod se
ipse non debitor. Hic autem
[illegible] conatus [illegible]
et mortis super indignari
vacavit sicut refert valerius
libro 8 capitulo. Senectutem
enim dicat non timuit sed
prout refert Tullius libro de
Senectute. Phisistratus
tyrannus eum interrogaret
Cuius spe fretus tam auda-
citer sibi resisteret. qui respondit
Senectute. q. d. [illegible] dicendum
vite et parate mori sicut

Anaxagoras
humilis

Anaxagoras sapiencie
amator ut sapienciam ad eius
contemplacionem faceret. Cum enim
diu vicinus suis possessionibus desertis
minime curavit. ut narrat valerius
libro 8 capitulo 8 mortem quoque con-
tempsit. Unde refert
Tullius de Tusculanis questionibus
libro primo. Cum quidam quereret
eius moriens an in patria
sua vellet deferri respondit
Nichil est necesse undique enim
ad inferos tantundem est

Dyogenes
parvus.

Veteres Dyogenes sapiens
legum cum ob eius amarum
[illegible] contempsit ut refert

[illegible] quod [illegible] dominicanum [illegible] quod
vendidit silicet pallidus et miser
adiurat. et in [illegible] volucribus et
in alio morietur. ut tangit Sene-
ca libro 1 Satyra. in [illegible]
[illegible] quod [illegible] ex [illegible]
parum vel sibi pli deveniet qui vel
deprehenderit. Immo vero quod non
timuit [illegible] cum quendam [illegible]
[illegible] cum [illegible]
[illegible] ut refert. Boecius libro
in de [illegible] [illegible]
quendam dicens [illegible] in [illegible]
cum [illegible] suo [illegible]
sua abstersit. Hic eciam mori
non timuit ut sepulturam fingere
quesivit. Theodorus ut refert
Tullius in Tusculanis questionibus
libro 1. Lysimacho minanti crucem
respondit se [illegible] sepulturam [illegible]

Socrates quem [illegible]. Socra-
tes. qui princeps fuit philoso-
phie et de celo eam evocavit in
urbibus collocavit ut narrat
Tullius libro 5 in Tusculanis questionibus
Hunc eciam Socratem Apollo fuit
[illegible] in urbe [illegible]
[illegible] aut Apollinis. qui phi-
losophum [illegible] Socratis [illegible]
et [illegible] quendam de [illegible]
Socratis [illegible]. Hic autem Socrates
[illegible] vel [illegible] [illegible] vel
[illegible]. ut patet [illegible] 1 libro
[illegible] vite quod sobriissime
extitit ut refert Agellius libro 2

Socrates

Sanctissimus quoque fuit vir Socrates
ad Lucillum epistola 71. Socrates
inquit se [illegible] accepit
[illegible]
[illegible] est [illegible]
in [illegible]
[illegible]
contempsit. Vt inquit Tullius
in Tusculanis questionibus libro 1o
Vir et princeps philosophorum (explan) merito
[illegible] vocat.
Sicut Tullius [illegible]
12. [illegible] inquit [illegible]
Socrates [illegible] qui in [illegible]
[illegible] deorum [illegible] et
tamen [illegible]. Sed et
propterea mortuus est Socrates
quia deos despiciebat ut
refert Boecius 1 de consolatione
libro 3. Et Augustinus libro
de vera religione libro 1. Ipse
[illegible] cum quod per deos
iurare contempsit. Vt refert
etiam Boecius quod Socrates mori-
tur [illegible] professus est in cuius
[illegible] veterum [illegible]
[illegible] noluit. Sed in [illegible]
[illegible] deorum [illegible]
[illegible] est. [illegible]
[illegible] Socrates [illegible]
[illegible]
[illegible] contemplacionem [illegible]
[illegible]
[illegible] manibus [illegible]
se parum [illegible] velle quo

[illegible] tyrannum [illegible] aliquis
in [illegible] ad volun-
tatem [illegible] cum po-
teat [illegible] vulgi in quo
Socrates [illegible] ut refert Seneca
ad Albinum libro 7. Idem Seneca
[illegible] per [illegible]
Socrates inquit [illegible] pacem.
[illegible] aliud quam
[illegible] moralibus abduxit
et [illegible] disputationem [illegible] ad
[illegible] quod [illegible]
[illegible] ut refert Tullius libro
de [illegible] libro 1. [illegible]
quod [illegible] ut tangit Tullius
in Tusculanis questionibus libro 1. cum
finem. Socrates Plato philosophus
quasdam [illegible] laudes sue [illegible]
que [illegible] refert [illegible] aliter nisi
de parte [illegible], ut refert
[illegible] philosophus [illegible]
[illegible] fuit. Platoni
[illegible] laudes [illegible] refert
Tullius [illegible] 16
[illegible] in [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] est. ut
[illegible]
[illegible] Plato [illegible]
[illegible] Italie [illegible] ut philosophie [illegible]
[illegible]
[illegible] philosophie
[illegible] atque studio [illegible].

Plato

Platto in phedone: hec est philosophorum meditacio solucio anime a corpore et separacio

ut tam antecessoribus quam eorum successoribus philosophis impar existeret ut refert Policratus li° vii c. v. Unde tyrum philosophorum vocant deum philosophorum ut refert Augustinus contra iulianum li° ii° c. iiii circa finem. Hic enim plato libidinum atque concupiscenciarum sectas fugiens et abiens de vicinitate villa achademie pro studio sapiencie seu philosophie elegit et de morte cogitans nullam complacenciam in mundo constituit. Unde philosophiam meditacionem mortis dixit ut refert Macrobius li° primo c. x. x. vi°. Hunc etiam platonem Augustinus celebrem philosophum refert viii de civitate dei c. viii° et idem Augustinus li° confessionum fatetur se legisse in libris platonicorum principium Iohannis evangelii: In principio erat verbum et verbum erat apud deum. Hunc etiam platonem in multis epistolis commendat eiusque doctrinam laudibus legitur digna preconiis. Meditacionem sapiencie ita insequitur ut cogitando atque meditando [illegible] moreretur et ipse ad deos translatus fertur anno vite sue lxxxi. De cuius obitu refert Policratus li° vii° [illegible] ecclo visus est cecidisse dicens quod philosophorum princeps plato rebus excessit quamvis [illegible] discipuli summi philosophi laudes [illegible] qui cum inveniri esset doctrina eloquencie docebat ut [illegible] amen et cum septimus [illegible] xviii annorum philosophiam [illegible] accepisset et cum socrate tribus annis moratus est et post eius magistro platone xx annis adhesit post mortem vero platonis vixit xviii in quibus [illegible] docuit [illegible] et in parte composuit libros cuius [illegible] fuit [illegible] doctus. Unde postmodum toti orbi imperavit. De quo Aristotele loquitur Augustinus viii de civitate dei c. [illegible] Aristoteles [illegible] platonis discipulus vir excellentis ingenii sectam peripateticam condidit. Et tulius li° i° de divinacione c. i° Aristoteles ingenii singularis et pene divini

Ipatus

nimi Aristippus floruit [illegible] moderate vite et voluptates suadebat respuendasque docebat ut inquit Valerius li° viii c. vii°. Hunc etiam egregium philosophum nuncupat Avicenna li° iiii° sue methaphisice c. v° et principem philosophorum rabi Moyses ipsum appellat [illegible]

Ceterum alii philosophi fama grandi et nomine floruerunt sicut xenocrates [illegible] contemptor [illegible] diviciarum [illegible] respuebat ut refert tulius in tusculanis questionibus li° v°. Floruit etiam [illegible] philosophus [illegible] qui librum de immortalitate edidit ut refert Agellius li° vii°. Floruerunt apud [illegible] ingeniorum grandi Theofrastus [illegible] libros [illegible] fertur. Pitagoras qui sapiencie studio totum sollicitudine [illegible] [illegible] [illegible] ut patet Tulius de Tusculanis questionibus li. i. Nam philosophus et sapiencie amator [illegible] Pittagoras [illegible] fertur ut patet [illegible] libro [illegible] [illegible] [illegible] fuit [illegible] ut patet [illegible] li° 8 [illegible] demostenes [illegible] [illegible] floruit [illegible] sapiencie studio [illegible] [illegible] adhesit ut [illegible] Agellius li°. [illegible]

A

[Prima] Corpus Xenocratis constantia atque
moderatione et Zhaurus
patientia / Stoycus quoque magnitudine
precedit illustris floruerit / Aliorum
vero dicta in multis de Marco
Tullio de Platone de Seneca
plurimis dicti possent que lau-
dem [illegible] tamen [illegible]
[illegible] illustrium dicta
saperet quia [illegible] extitisse

De Sectis philosophorum

Philosophorum varie sunt
secte / varia que studia
claruerunt. Unde fuerunt secte
1 famose quarum Peripatetica dicta
est quam Aristoteles condidit. Alia
dicta Academica dicta fuit Stoycorum
2 cuius princeps fuit Xenon et
Crisippus ut ait Agellius
et recitat Augustinus 9 De civitate Dei
capitulo 4. Et Seneca ad Albinum
dicit quod a Xenone incepit
rigida et virilis Stoycorum
sapientia / et apud istos dolor
dicebatur indifferens et non malum.
[illegible] autem quod passiones non
cadunt in sapientem / Et testante
Tullio libro 3 De officiis capitulo 4
qui dicebat sapientes esse omnes
eos sapientibus et non [illegible]
[illegible] ut patet Tullius libro
2 De natura deorum / dicebat [illegible]
[illegible] insipientes insanire ut
patet idem Tullius in Tusculanis
questionibus libro 10 [illegible]

Alia fuit secta Academica dicta 3
Academicorum / Que dicta fuit a
Academia ville quam Plato
pro studio elegerat / et ex qua
oriundus erat / qui de singulis
dubitabant nichil quod affirmabant
certum / Academici [illegible] confirmasse
[illegible] / [illegible] in hoc
differunt quod [illegible] certum
[illegible] apud eos certum erat
vel esse certi / patet argumentum Augustinus
in [illegible] libro [illegible] secte
[illegible] claruerunt / licet in [illegible]
[illegible] differunt. Tertia alia
fuit Epicureorum que dicta 4
fuit ab Epicuro Atheniensi
qui posuit voluptatem esse summum
bonum ut patet Agellius libro 9.
Patet etiam [illegible] esse bona
[illegible] corporis [illegible] dolore et
[illegible] turbacione / ut patet
Seneca epistola 69 ad Lucillum
[illegible] aut [illegible] quod felicitatem
in voluptate [illegible] posuit [illegible]
[illegible] / 92 aut in voluptate
[illegible] superflua est et ita
[illegible] Epicurus [illegible]
Seneca libro De constantia sapientis
et libro [illegible] De Beneficiis [illegible]
[illegible] Epicurus [illegible] felicitatem
in voluptate [illegible] dispu-
[illegible] narraverunt [illegible]
[illegible] plures [illegible]
[illegible] fuit [illegible] sapiens
et licet ad [illegible] non placuerit
[illegible] in [illegible] [illegible] quia

Studentes intellexerunt assignantes
[illegible] lune [illegible] Soli. [illegible]
[illegible] veram [illegible]
[illegible] patrono [illegible]
[illegible] scientia alii asseruerunt [illegible]
Studys fa[illegible] in se [illegible] famosa studia commemo-
rantur. Olim a principibus studiosi
[illegible] ultimam [illegible] ab aliis doctis
principibus [illegible]
[illegible] Alexander magnus et [illegible]
[illegible] quemadmodum antiqua tempora
[illegible] filia [illegible] tempora
in [illegible] ipsi [illegible]
[illegible] precipue [illegible] ut
Alexander. Julius. Ptolomeus
qui fuerunt [illegible] studiosi et
[illegible]
in [illegible] circa
studia floruerunt [illegible]
in [illegible]
[illegible] fuerunt [illegible] Nam [illegible]
[illegible] Romanum studium [illegible]
[illegible]
Atheniensis [illegible] sapien-
[illegible] ut [illegible] de ci-
vi[illegible] ca. 13. [illegible] quod
[illegible] famosa fuerunt et in
hystoriographis [illegible] tria
fuisse [illegible] solempniora studia
[illegible] Atheniense, secundum Romanum
tertium Parisiense. De studio
Studium Atheniense [illegible] solep-
nissimum [illegible]
Athenense Atheniense [illegible]
[illegible]

[illegible] cum quondam duo
Studio [illegible]
[illegible] alius [illegible]
[illegible] Jura [illegible]
[illegible] fuit [illegible]
religiosi doctores [illegible]
[illegible] studii [illegible]
[illegible]
[illegible] ad porta
[illegible]
ad [illegible] valentes
[illegible]
[illegible]
[illegible]
2. Romanum. Aliud autem fuit studium
solempne Romanum in
quo floruit Italicorum [illegible]
[illegible]
Julius Cezar. Catho
Virgilius, Tullius, [illegible] et
Julius [illegible] floruit [illegible]
[illegible] et [illegible] Cesaris.
Et [illegible] mansit [illegible]
[illegible] postmodum [illegible]
[illegible]
[illegible]
3. Parisiense. Studium tertium fuit
Parisiense quod floruit [illegible]
[illegible] Karolus magnus quod
[illegible] studium Alkwyni
et Romam [illegible]
studii [illegible] fuerunt fun-
datores [illegible] Alkwi-
nus, Claudius et Joha-
nes Scotus [illegible]
[illegible] in Cronicis [illegible]

[illegible] Arelatensis / tempore Karoli
magni duo monachi Scoti
ad mercatoribus ad Franciam
accesserunt / et interrogabant si quis
sapienciam emere vellet. Ob hoc
plurimi stultos ipsos putabant.
Nichilominus [illegible] ad regem
pervenit / cuius adventum
interrogavit cum sapienciam haberent
quam vendere vellent [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
quod [illegible] [illegible]
Et nec petunt / locum aptum
discipulos ingeniosos / et victum
et vestitum. Carolus [illegible]
studium Parisius inceptum est
[illegible] dilatatum est. [illegible]
[illegible] tempus [illegible] [illegible] magistri
[illegible] [illegible] [illegible] a [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] que
[illegible] [illegible]. [illegible] magister
Alcuinus [illegible] [illegible] Parisius [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
quemadmodum Alcuinus [illegible]
De hac [illegible] Parisiensi [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] Parisius
[illegible] [illegible] artes [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
Parisius [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible] [illegible] Magice artes [illegible]
et [illegible] [illegible]

Magice artes non sunt
nisi fraudes et adinventiones
dyaboli et facte [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
Solent artes magice poni
1 que dicitur Geomantia — 1
[illegible] [illegible] fit in terra
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] Secunda ars
dicitur Idromantia [illegible] [illegible] — 2
est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
in aqua fieri solet. Tercia ars
dicitur Aeromantia [illegible] [illegible] fit — 3
in aere. Quarta dicitur Pyromantia — 4
[illegible] [illegible] fit in igne [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] Quinta ars dicitur
Chyromantia [illegible] [illegible] fit — 5
in manibus [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] Sexta ars dicitur Spatulamantia — 6
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
7 ars dicitur Nigromantia [illegible] — 7
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Artes magice [illegible] [illegible]
- Mantica
  - Geomantia
  - Idromantia
  - Aeromantia
  - Pyromantia
- Maleficium
- Sortilegium
- Augurium
- Mathesis [illegible]
- Aruspicium
- Prestigium

Inquirendo ergo Vtrum aliqua in
predictis artibus predictas contineri
et omnibus incidant corpus que
sunt. opinari videtur Secun-
dando igitur dubietates huius
veritatis taliter exponere [illegible]
predictas artes et earum species
famosas in talibus et predictas
scientia expresse. Sparsim per om-
nem ulla sapientia continentur. Vn-
de legitur 19. Sapiencie de Re-
[illegible] ad Magos ut ab
[illegible] aliorum supplicium. Item
Saul abstulit magos et
ariolos de terra et interfecit
eos qui phitones habebant
in terra ut dicitur primo Regum 18.
postmodum tamen consilium a muliere
phitonissa accepit et non spera-
vit in domino ideo interfecit eum do-
minus et transtulit regnum eius ut dicitur
1 paralipomenon 10. Item Manas-
ses a domino punitus fuit
eo quod [illegible] et augu-
ria observavit. Magos quoque
et incantatores habuit ut 4
Regum 33 [illegible] 33 dicitur
quod [illegible] errores et au-
guria [illegible] et [illegible]
[illegible] vanitates [illegible]
Zacharie 10. dicitur quod [illegible]
[illegible] locuti sunt frustra
Nota 3. [illegible] ut [illegible]
[illegible] u. dicitur passet

quod ad demonibus loquitur petens
non est [illegible] et hoc [illegible]
[illegible] ubi loquitur
de [illegible] demonibus interrogat
[illegible] est et non [illegible]
[illegible] legis [illegible]
Si quis [illegible]
a demonibus [illegible] per
[illegible] apparet Nota [illegible]
aut ambiguum [illegible]
[illegible] quod demones interrogare
[illegible] non est [illegible]
aut [illegible] in demonibus [illegible]
[illegible] est quod
[illegible] ut [illegible]
[illegible] u. [illegible] satisfa-
[illegible] aut [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] quod [illegible]
videtur Nam Saul
[illegible] et [illegible]
[illegible] a muliere [illegible]
phitonissa [illegible] fuit [illegible]
[illegible] ut 1.
Regum [illegible] 28 [illegible]
[illegible] petens quod
quod abscit Nam demones
[illegible] non [illegible]
[illegible] per [illegible]
[illegible] vera quia quod fuit
ut [illegible] agere
[illegible] vel [illegible]
[illegible] quod ei [illegible]
[illegible] demonibus
[illegible] legis.

Hec enim nichil aliud est quam ars
aliqua magica seu diui-
nacio vera quedam permittit ut
ad superstitionem reducta [illegible]
[illegible] [illegible] demones [illegible]
[illegible] a [illegible] [illegible] [illegible] quam [illegible]
[illegible] artes ordinate ad
[illegible] finem [illegible] ad [illegible]
[illegible] et ydolatrie [illegible]

Not[a] — Ad quod [illegible] de [illegible]
qui [illegible] solebant [illegible]
[illegible] suo [illegible] [illegible] fuit
in [illegible] Beniamin [illegible]
[illegible] xx [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ut
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] cum [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]

Con[tra] — [illegible] quod [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
credunt [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] in [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] refert [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] a [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] superna
[illegible] [illegible] Carolus [illegible]
animum [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ut [illegible] [illegible]
[illegible] ab [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] est [illegible] [illegible]
a [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
et superstitiosa est [illegible]
[illegible] aut fortasse [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] est [illegible] in [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et hec est
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] quod

Not[a] — quod [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] antiquitatis [illegible]
[illegible] in [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
et aliis caracteribus [illegible]
[illegible] a demone [illegible]
et hec [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] affirma-
[illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
aqua plena et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] aut [illegible]
[illegible] [illegible] designabat

Con[tra] — Albertus [illegible] libro de mine-
ralibus [illegible] [illegible] [illegible]
in [illegible] [illegible] [illegible]
caracteribus [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] in [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

mirabilia quam plurima mirabiliter
herbis et lapidibus facta fu-
isse. Illud autem utrum [illegible] magicis
[illegible] est / de corporibus mor-
tuorum ullam utrum ipsos [illegible]
[illegible] fieri sit / aut ex
utrique effectum / aut ex simul
demonis operatione fuisse [illegible]
libet / [illegible] autem effectum
hic patuit esse quod ex parte
[illegible] libri legis [illegible] vaca-
tionis et dignitatis [illegible]
quidam agere [illegible] /
Et sic de magis [illegible] dico
[illegible] fortissime super demonibus
aliqualiter et forsitan magnam
potentiam habuerunt. Alterum

[illegible] Quid dicam de arte no-
toria quam magiam sive [illegible]
[illegible] / Plus [illegible] ipsam asserit
validam veram et efficacem
[illegible] autem artis libellus
[illegible] vidi [illegible] alicuius
modo ex libris [illegible]
[illegible] [illegible] Ego sum alpha
et o. [illegible] [illegible] pro-
[illegible] legitur. [illegible] [illegible]
[illegible] plura. [illegible] auc-
tor Johannes [illegible] Car-
notensis refert / [illegible] libros
volumina [illegible] fuisse [illegible] par-
tant / et demonibus [illegible]
plura [illegible] / [illegible]
[illegible] testibus predictorum [illegible]
quibus [illegible] [illegible] [illegible]

Quid ergo dicam denique
arte notoria plurimum famosi
[illegible] dumtaxat affirmando
hic [illegible]. quam magicam
[illegible] demonibus [illegible]
notoriam [illegible] et [illegible].
[illegible] est. [illegible] restat
ut satisfaciam predictis re-
spondebo [illegible] aut satisfe-
[illegible]. [illegible] est [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] intimavit
Item Johannes Carno-
tensis [illegible] [illegible] pro-
[illegible] respondeat et [illegible]
[illegible] [illegible] / [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] quibus [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
Sed [illegible] ut [illegible] [illegible]
hic [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] sive artis [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. / [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
et [illegible] [illegible] sub
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
hic [illegible] est [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. Denique [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

j ad cor xij Hec autem omnia operat
opatur un(us) et id spus sz fauo
dividens singulis prout vult
Similitudo est quod arbores suas
acquirere posse dum in spe
culando rubeum (Rad ilius
et dicente dei alligat par
tes in dextram et sinistram (qui
ab apparendo demonstrat ut
consurgit pungente ut
apprehenderemus intellectum Nam
solo deo clarificante sanctis in
fundit (Et in lege psalmis
sapientia a deo insertum
fuisse ut dicitur xxxi et xv
pal j Ille ergo sunt
infusa in Aplos eam luce
Ergo igitur debet
nobis ab et sapientia in
ut paterent sponsus adhuc
sanctum tempus (Secundo
Adhuc restat ut dicamus
cur demum ut potentia
fames sumeret ut possent
corpore transiret ut venit
angelus sto die inter dei
Est dicitur diversus ulterius
vocatum posse deo permittere
qualiter sit in eis est
terre potest (Augustinus quod
si bonum aliquid perdit ut
operari sed dei donum est
sunt contra totum animus

Ut deo spiritui sancto sapientiam dyabolo
implacet omnia decem dei
sed vij singulis xxi demum
dei (Secundo magis demum
ius prioritas ab ut ipsi
si dei condidit Ostendit quod dei
condidit omnia quibus aliud in
vocabit (Ostenditur dicens quia
solus notoria dyabolo in bonum
ut potuit parum remanens
et gradus variis subiecit (Hec
autem aliquid humiliter et bona
sed deum ergo remanet
et amor quanto est sic bona
opera sed deus bonum sanctis
dant sed sanctus ille bonum
ut est qui quidem sanctis apostolis
ponit adhibet ordines suas
ceremonias quod actis est ipse
ut sanctis in mundo acquirat
Nam sufficit quod ut opera bona
habeant sed querunt ut bona
intendant sunt bonum sanctis
eo per de doctrina Nam
ceremonias magnas nullus
esse quanto dicitur bonum bonum
demum est male intendere
sicut eorum suum tempus
sanctus sit agit (Adhuc
restat ut de sanctis magistrum
cum sit deleteriis aliquid
munera volumus (Plato in
dicit omnia secundum aliquid
designandum futurum vel venturum.

Ad hec roborandum quedam
allegantur per veterum [illegible]
cum patres est in mul-
tis ut ad hoc in pro-
videndo ut per [illegible] sapientiam
ut Genesis vii Joseph qui
interpretatus fuit sompnium [illegible]
[illegible] ut Genesis xl. Et
Daniel interpretatus fuit somp-
nium regis Babilonie ut patet
Danielis ii et iiii / [illegible]
super de sompniis et vigilia
dicit sompnia esse ab angelis
immissa quia sompnia quedam
sunt signa futurorum et [illegible]
[illegible] experimenta [illegible]
[illegible] observat [illegible] in [illegible]
[illegible] ut qui observat
inveniet / Et ratio autem sompnia
sompnia nec causa [illegible] et [illegible]
[illegible] est / dicitur quod
Rº 1 sompnia quedam sunt signa futuro-
rum in quantum causantur [illegible]
dispositiones corporis vel temporis
unde Albertus magnus de sompno
et vigilia narrat qualiter [illegible]
sompniavit Daniel [illegible]
[illegible] fundabat super pectus
sunt et incrassatum [illegible]
[illegible] quamobrem
[illegible] cum Aristotile concludit
quod medicorum est de sompniis
intelligere [illegible] qualitates
[illegible] corporis [illegible] ad [illegible]
sompnia interpretari [illegible] supersti-
ciosum est sed [illegible] est [illegible]
2 [illegible] interpretari
sompnia [illegible] divinam
revelacionem [illegible]
[illegible] si [illegible]
[illegible] ei vel
[illegible] sompnia loquatur ad illum

sicut cum deus sompnia inter-
pretari magnum et laudabile
est sed non alias [illegible]
ad deum Joseph et Daniel
ut patet [illegible] sompnia inter-
pretati fuerunt. Si autem 3
quis sompnia interpretetur
et [illegible] voluntariam [illegible]
[illegible] aut superstitiosam ad
[illegible] seu demonis suggestio-
nem talis interpretacio fri-
vola et vana est et a
religione christiana re-
cedit [illegible]
[illegible] sompnia divina
[illegible] magicas
[illegible] utilitatis [illegible]
[illegible] in
decretis [illegible] et v
et decem [illegible] non
sit qui [illegible] consolat
[illegible] ex quibus [illegible]
[illegible] pericula [illegible]
sunt [illegible]

Cass l. 3 c. 6 [illegible] studiorum labor

De Sciencia litterarum

Cass l. 1 c. 7 [illegible]

L 1

Cass l. 2 ep[isto]la 17 [illegible]

L 2

Cass l. 3 c. 3[illegible] [illegible] homines [illegible]

Cass l. 3 c. 12 [illegible] studijs [illegible]

L 3

L 4

Cass l. [illegible] epl[istola] 4 [illegible]

Cass l. 7 c. 22 [illegible]

L 5

L 6

L 7

Cass l. 8 c. 14 [illegible]

L 8

Cass l. 9 c. 1 [illegible]

L 9

Cass l. 10 c. 3 [illegible]

L 10

L 11

Cass l. 11 c. 2 [illegible]

L 12

De Sapientia. [illegible] li. 1 [illegible] de Sapientia [illegible] 11. Hec [illegible]
[illegible] plane [illegible] alij [illegible] sapientes [illegible]
perfecte. Aliud [illegible] sapienter loqui, aliud sapienter [illegible] aliud [illegible] sapientem
[illegible] dici sapiens [illegible] disputo [illegible]
[illegible] sapiens [illegible] Vt [illegible] studium
sapientie promouerent [illegible] aliquis posset sapiens
[illegible] alijs [illegible] ut [illegible] nostre [illegible]
adaptatam [illegible] medium [illegible] ad ipsam [illegible]
[illegible] sapiens [illegible] solliciti [illegible]
[illegible] li. 1 et 12 [illegible] Sapientia [illegible] magna [illegible]
[illegible] et in [illegible] a [illegible] sed [illegible]
[illegible] aliquando [illegible] sapientia
[illegible]
[illegible] a sapiente ad [illegible] ab alio [illegible]
[illegible]

Nota [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] quam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] & quando allegat
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] baptismum [illegible] [illegible] agit
[illegible] hic agitur [illegible] baptismo, ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
vide in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Vide Politicorum [illegible] li. 3 c. [illegible] prudentia est propria virtus principis [illegible] ut quod in singulis bonis est prudentia agnoscat / [illegible]
ut [illegible] ad [illegible] alii aliquando subditi [illegible]

Idem li. 7 c. ult[im]o finem [illegible] est ut nemo [illegible] et primum [illegible]
ut laeto animo [illegible] [illegible] ut [illegible] felicitate [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible]
Ut in omnibus aut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Idem li. 1 c. 10 [illegible] [illegible] quaedam est aut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Idem li. 1 c. 11 [illegible] est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ut [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible]

Idem li. 1 c. 10 [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible]

Plato in Phedone / Vere philosophi minime a voluptatibus, cupiditatibus, dolore, timore quibus pre ceteris absunt

Omnis voluptas ac tristicia quasi clavum tenens animam
corpori affigit atque [illegible] facit ut
ut inferiorem corpoream [illegible] putet ea esse vera
que [illegible] corpus [illegible] [illegible]
in corpore [illegible] [illegible] rebus [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Seneca de [illegible] librorum / Diriguit a recto omnes homines potentiae
et res que opinione nostra [illegible]
sunt et [illegible] sua vita [illegible]
habeat ista magnificentia que mentes
[illegible] turbant [illegible] hoc [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
laudant [illegible] [illegible] [illegible]
sunt [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] philosophia circumdanda est
inexpugnabilis murus quem
fortuna multis machinis lacessitum
non transit [illegible] [illegible] [illegible] animus
[illegible] philosophie [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Vide li. 8 c. 9 [illegible] est [illegible] [illegible] philosophi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

De Sacerdotio [illegible] Nobilitate :.

[illegible] mor. Sacerdotium [illegible] Mat. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible] xx [illegible] Sacerdotium [illegible]

Theorice [illegible]. Theorica est [illegible] et [illegible]
artes [illegible] [illegible] [illegible]

Cass. de exposicione psalt. in 2a di. Omnis splendor rethorice eloquencie, omnis modus
// locucionis poetice // quelibet varietas decore pron[illegible]
[illegible] [illegible] sumpsit exordium
a diuinis scripturis

Aug(ustinus) li(bro) 2 de doctrina christiana · Plurimus h(abe)t d(e) [illegible]
[illegible] antiq(ui)s dedit et [illegible]
est illi [illegible] et [illegible] est [illegible].

Plotinus hic s(ecundu)m Aug(ustinum) de civi(tate) dei hortabatur confugere ad patriam charissimam
in qua solum est fuga p(er) [illegible] similitudinis.

Lisimachus h(ic) in leonem leniter missus manum ad [illegible] pa[illegible]
in leonis os [illegible] volens [illegible] et [illegible]
[illegible] cu(m) [illegible] tulit [illegible]
[illegible] Alexandri.

Empedocles h(ic) solum illum dicebat felicem qui [illegible]
vim liber fortune et libidinis careret.

Empedocles hic ponebat temperatorem esse qui [illegible]
[illegible] esse [illegible] [illegible] [illegible] &
et valorem [illegible] [illegible] [illegible] et
[illegible] [illegible] [illegible].

Anaxagoras h(ic) humanas leges telis Aranearum comparat quia
[illegible] [illegible] [illegible] nec [illegible] [illegible] [illegible] in
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in fidelis [illegible]
[illegible] [illegible].

Hic ut dt Augꝰ de ciuit dei li 8 [illegible] admirabilis
in̄ presentibus disputabat et astronomiam
et putabat omnium rerum aquam esse principium

Thales Milesius

Hic ut dt Lactancius q̄ Romanus loquens in fine
Exarcus dixit voluit facere se uxorem et philosophie
simul operam dare non posse

Cycero

Hic ut dt Gellius libro p° Tantus erat temperancie
ut omnia pene vite sue sine offensione valitudinis
custodiret et cum ab urbe pestilencia vastaretur
in eius [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible]
[illegible] pervenerat

Agellius

Hic fuit vir constantissimus qui una nocte xv
hostes de [illegible] interfecit et pugnavit de
regione constitutis [illegible] se mortis periculo exponebat

Aristomenes

Hic ut dicit Augꝰ omnium se bonum putabat quod
pulcher et eloquens: Romanus Socrates
exprobravit ignoranciam, pro qua et pro eloquencia
lacrimas effudit

Alcibiades

Hic fuit comicus Romanus poeta hic durum [illegible]
ac sollicitudinem carum [illegible] esse dixit [illegible]
[illegible]

Plautus poeta Orator et poeta eloquentissimus

Socrates hic omnium rerum causas quas philosophi inquirebant
in [illegible] dixit esse [illegible] et [illegible] [illegible] propter
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] mores [illegible]
[illegible] [illegible] omnes philosophos ad [illegible] [illegible] [illegible]

Aristoteles [illegible]
Facundus eloquens sed vberior [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
Appetitor glorie qua multiplici industria studiis [illegible] [illegible]

Aristoteles hunc nec professa omnium scientiarum [illegible]
legere [illegible] annos disputavit [illegible]
[illegible]

Platho Hic [illegible] discipulos ad philosophiam [illegible]
que est [illegible]
ut [illegible]
[illegible]

Socrates Hic [illegible]
moralissimus [illegible]
hic [illegible] voluit ut [illegible]
[illegible] est

Pitagoras [illegible]
magne [illegible]
hic [illegible] [illegible]
[illegible] tyrannorum [illegible]

Seneca Moralissimus qui [illegible] et
fuit moderatissimus iuxta istum [illegible]
[illegible]

Cicero Hic tale [illegible] ut omnes qui [illegible]
[illegible] et [illegible]
antiquo iure [illegible]

Rufinus Hic in [illegible]
[illegible] et [illegible] ut
et [illegible]
[illegible]

Valerius Hic dixit Romanis [illegible]
[illegible]
[illegible] ad [illegible]
[illegible]

Lucanus Hic [illegible]
et [illegible] ad [illegible]
Hic in omnibus [illegible]
que [illegible]

Boecius De hoc [illegible]
[illegible]
[illegible] et in [illegible]
[illegible] est [illegible]

Averroes [illegible]
[illegible]
Hic dixit [illegible]
[illegible]
[illegible] que [illegible]

Cum memorie tenebat per yliam stylum incedere et post altitudinem templorum inmensam
vidit quos aut immortaliter tantum magis angebat
et sollicitus erat dicit ei. Ornamus quam tenuerit casu tres dicendi
alii ferunt quod in moribus fulgura mouebis et ingens immortalis
quanti venti /

Hic michel arbitrabatur difficilius quam quod gaudium
differre et aliquid dum quem quod post delatum detinquet
Sed hec non est per excellentiam laudis sed magis nature
infirmitatem et fragilitatem ostendentis que illud fieri
putant impossibile esse quod patitur ipsa

Cum hec aliis deplorabant quod illa qui fallunt
id rogant ut bonum videantur esse
impleri perfidi et malorum sit quamque alterum
factum verbi ergo simulare totum fundamentum veri

Hic illos in moribus barbarizare dicebat qui
habent inmoramen sordidum et afflictionem animi
Nam sicut bonus valde ipse est extrahens
animo in sectorum re laudis et ferre inmorem

Cur magne difficultatis detinuit militare
gerendum falsa

Salustius

Quintilianus

Tullius legista maximus

Sidonius

Tibullus

22

De Scriptura sacre Auctoritate.

Hugo li. 3 de sacr.	Continetur divina in canone scripture sacre est vita	
Damascenus	Que omnibus tradita sunt per legem et prophetas et apostolos et evangelistas suscipimus et cognoscimus et veneramur nichil ultra inquirentes	
		Aug. de civitate Dei li. 18 c. 38 Canonis auctoritas scripture [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quorum scripta [illegible] [illegible] singularis littere [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
Ieronimus ad Demetriadem	Quicquid vero extra sacram scripturam non habet eadem facilitate contempnitur qua probatur.	
Idem	Nescit litteras qui sacras ignorat	
Idem super Isaiam	Ignorancia scripturarum ignorancia Christi est	
Richardus	Suspecta est omnis veritas quam non confirmat sacre scripture auctoritas.	
Ap. Si pl[illegible]	bonum putas suscipit per veritatem nec scripturas hoc est nescire [illegible] Christi veritatem [illegible].	

Aug li 2 sup gen ad litteram — Major est scripture auctoritas quam omnis humani ingenii perspicacitas. Ideo scriptura vero planiori et scriptura est simpliciter ... Ab auctoritate vero ... dicitur ... autem ... et ... Theologi Adlz. & art. 18.

Aug de ciuitate dei li 11 c 1

Scriptura sancta que supereminet omnibus omnium gentium litteris ... ad planum ... diuino ...

Idem li 11 c 2 Mediator dei ...

Aug 2 de doctrina christiana ... scripturam ...

Aug de doctrina christiana ... Sacre scripture ... auctoritas ... tractat

Aug li 83 questionum

Omne verum a veritate verum est ... Auctoritatem omne verum.

Ambros. ~~...~~ Omne verum a ... spiritu sancto est ... a deo ... quod ... sit ... intellectus

... super ... 21 ...

Omnis vero scriptura ... que ... est ... Auctor ... ut ... et ... hec ...

De Sacrae theologie utilitate

Joh. 5 Scrutamini scripturas in quibus vos putatis vitam eternam habere

Theologia est scientia salutis. nullus [illegible] aliam scripturam nisi [illegible] ad vitam eternam [illegible] Joh. [illegible]

Jacobi 1 Suscipite insitum verbum quod potest salvare animas vestras.
Ipsa [illegible] ad vitam [illegible] verba vite [illegible]

Joh. 6 [illegible] vite eterne [illegible] quod [illegible]

[illegible] xx [illegible]

[illegible] O sapientia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] serpentis

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Hieronymus ad Paulinum hec [illegible] [illegible] [illegible] hic demonstra eloquentia [illegible]

[illegible] [illegible] Liber a [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] liber [illegible]

Theologia est [illegible] credunt [illegible] [illegible]

Sap. [illegible] sapiens [illegible] [illegible] ad vos

[illegible] [illegible] 32 [illegible] [illegible]

Theologia [illegible] [illegible] [illegible]

Joh. [illegible] [illegible]

Ibid. [illegible] ad vos [illegible]

24

Ps mor. li. 4 c. 1 Sacrificium 3 modis specialiter qu[...] fieri et pectora nostra nostra ... Isay 33 Divitiae salutis sapientia et scientia

S[...] li 3 de ... c. 9

Cante quis in ... ... appetit, sit tanto ... intellige ...

caput

Theoga dicit ab ... ab... et ... fug[...]

Mt 16 Cavete a fermento phariseorum et saduceorum ...

Mt 18 ...

1 cor x. ...

ps 33 Diverte a malo et fac bonum

Gen xx ...

Theoga 3 ...

Joh 1. ...

Joh 8. ...

Basilius ...

Ps 17 mor c 7 ...

Ps xx mor c 1 Theoga ...

Sicut suffultus nectit nig[rum] araneum — videas in cro[nicis] li. 2. c. [illegible]

Aug[ustinus] q[uod] detur c. 1. Nec utique [illegible] per ab[illegible] [illegible]
[illegible] plur[ima] supp[ar]ari [illegible] 7 et maior [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] p[ro]d[?] [illegible] [illegible] quo
fides [illegible] [illegible] q[uod] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. [illegible] et [illegible].

Ad Cathedram

Cass li 7 c 22. Ceptus est om̃d bo[illegible] loc[illegible] pns [illegible] laudab[illegible] qu[illegible] per d[illegible] ut [illegible] [illegible] parcunt. Aquit pugna valida ma[illegible] d[illegible]bat ver[illegible] partes animo[illegible] et [illegible] dispergi [illegible] cathedre [illegible] / Cass l 7 c 4 [illegible] in [illegible] ad questione[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Ri[illegible]

Cass li 12 c 2 [illegible] ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ut mor[illegible] [illegible] [illegible] / [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad q[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] / [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] / [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] c.

De Nomine

Cass li 6 c 1 Quamvis sit omnis nota qui despiciunt proprias actiones qui se ambigunt probitas cui dicendo tacitus vos in verbis gerendis quod ferunt. Epistola 21. Probus nota nobilitatis tacitus animi vel virtutis

Cass li 10 c 1 Alium est clarus nec magistrum sit habere

Cass li 6 c 20 Eriguit declarandi animus tuus ad vacantia rei. Nomine tuo accendit gloria

Cass li 1 c 28 Magna nostri cultus sanctos frequentia decorantur quibus gerit in illa nove purpuram Ragnosam, ut augeret laudi famam qui in urbe laudabilis magis fuit. Nomen apparet quibus dignitas tuis. Remunerassimus, ut te commendes fieri si quod de nomine tuo edictum et in monumentis servantur

Ambrosius 4.1 Sapientis clarum nomen magis magis potest per sui vicinitate

Ciceronis Nec parva iactura est in decorem nominis applicari parentibus etc.

Vergerius de li stu c 3 Hereditarum nec sola pecunia in familiis servanda verum sit ut ipse ipsa de laudem ac nomine opera depellat illorum

Grammatica exordium inventores et nomina

Ad cuius evidenciam est
advertendum quod gramatica
a grama quod est litera et ycos quod
est sciencia quasi est sciencia de litteris
et quasi de ydiomatibus per
hoc enim quod gramatica dicitur ydi-
oma congruum et artificiale
quia nacionibus multis quod diverse
existunt ad linguarum [illegible] olim
fuerunt / licet autem possent lin-
guarum diversitas satis patet ex
libro Genesis / Ysidorus ethimologiarum libro
ix ethimologiarum narrat diversitatem
linguarum exortam fuisse in
edificacione turris Babilonie
Nam quidam Nemroth
[illegible] superbia tumens
ut ipsa usque ad celum [illegible]
[illegible] passim turris altissima
construxit / Sed attamen superbi-
am linguas diversisse dicitur
Deus / nam prius lingua una
erat / Ydyomatum autem multa
[illegible] plures quam
possent a pluribus [illegible] / Gentes
[illegible] pluribus [illegible] possent
gentes 15 [illegible] 12
[illegible] 21 [illegible]
[illegible] 31 et a Japhet 15
et totidem lingue [illegible]
[illegible] / Ad cuius [illegible]

Tres sunt lingue sacre [illegible] titulum
[illegible] Hebrea
Greca et latina / Inter
quas linguas prima fuit hebrea — Hebrea
que lingwarum mater [illegible]
patet / Sciendum quod apud Hebreos
22 littere sunt [illegible]
[illegible] / Syrorum autem et Chaldeorum
littere [illegible] ab Abraham [illegible]
fuerunt / Hebreorum autem et
Chaldeorum et Syrorum littere
in numero et sono concordant
solis tamen caracteribus et figuris
discrepant / Egyptiorum autem
litteras Ysis regina Inachi
filia de Grecia veniens in
Egyptum reperit et Egyptiis
tradidit / Unde Egypcii distinctas
habent litteras [illegible]
vulgo et [illegible]
[illegible] autem lingwam [illegible] — 2.
[illegible] litteras autem Grecis — Greca.
[illegible] Fenices invenerunt
ut dicit Lucanus / Sed Cadmus
a genere natus [illegible]
in gramaticam attulit 17
Et postmodum alie littere addite
fuerunt / Nam Palamedes
de bello Troiano [illegible]
tres addidit et Symonides
postea tres addidit [illegible]
tamen Pictagoras Samius
[illegible] ut dicit
Persius [illegible]
litteras mysticas [illegible] theta.

Tale morte deperit / Nam habet
ex medio [illegible] seu thetam
que mortis signum est hinc
iudices olim illam litteram a[illegible]
apponebant nominibus illorum quos
affligere volebant etc. / Secunda littera
Mystica dicitur y quod deperit [illegible]
humanam quia ipsa tendit ad
terminum mortis. Tertia littera
[illegible] dicitur Thau
quod [illegible] dominice crucis signa
dei est in ezechiele [illegible]
[illegible] per medium [illegible]
et signa Thau super frontes
virorum gementium et dolentium
[illegible] autem due sunt littere in
[illegible] prima que dicitur alpha et
ultima dicitur o. Et istas duas
sibi vendicavit Xpus ipse [illegible]
in apocalipsi. i. Ego sum
alpha et o principium et finis
Quedam autem littere apud grecos
[illegible] comparant [illegible] sunt
Nam alpha significat unum
Betha duo. Gamma tria
Deltha. 4or [illegible] Unde
[illegible] littere grece [illegible]
[illegible] a [illegible]
[illegible] et [illegible]
in [illegible] est alpha
[illegible] et [illegible]
[illegible] quod [illegible]
[illegible] B. [illegible]
[illegible] littera
[illegible] latinum [illegible]
[illegible] betha [illegible]

[illegible]
[illegible] conservant
[illegible] et [illegible] ceterum
[illegible]
et [illegible] et ad [illegible]
[illegible] littere
[illegible] latine
[illegible] littere [illegible]
[illegible] Plures addebat
[illegible] alpha et
apud grecos est [illegible]
et [illegible] a. [illegible]
[illegible] latinis
[illegible]
[illegible] et
[illegible] littera et
[illegible] Et [illegible]
[illegible] littere [illegible]
[illegible]
[illegible] Et [illegible] autem
[illegible] apud grecos [illegible]
[illegible] solet
[illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] que littere
[illegible] Thy [illegible] Thy
[illegible] apud latinos
[illegible] litteras
[illegible] thyta
[illegible]
[illegible]
[illegible] alpha
[illegible] litteras latinas [illegible]
[illegible]
[illegible] Kappa etc.

notabimus insuper quod licet epenthesis
hic ponatur apud grecos accipi-
tur quod quando locum tenet in alpha-
beto propter [illegible], et eundem locum in al-
phabeto non accipit, etiam penthesis
grece idem est quod quinta latine. Ulte-
rius notabimus quod greci habent duo
i quorum unum dicitur ita, et aliud
iota, et habent sonum satis confor-
mem, in hoc tamen differunt quod ita
est dyptongus, et iota est pura
vocalis et breuis, habent etiam duo o
quorum unum dicitur omicron, et aliud
othomega, et habent eundem sonum,
differunt tamen in hoc quod omicron est
pura vocalis, et othomega est
dyptongus. Unde omicron idem est
quod paruum o, et othomega idem est
quod magnum o. Rursus propa-
latur aduertendum quod tota lingua prin-
cipaliter dicitur latina quam plures dicunt
esse quadruplicem, quedam dicitur
prisca, quedam romana, quedam
mixta, et que perfecta. Quamvis
sit una lingua, secundum diversos pronun-
tiandi modos diversa dicta est. Etiam
diverse nationes diversimode pro-
nuntiant, estimo ergo quod eandem lin-
guam habent. Sic dicimus quod gentes
orientales verba gutture formant
in gutture sicut hebrei et syri.
Occidentales autem verba formant
in dentibus ut ytalici et hyspani.
Gentes autem mediterranee verba
formant in palato ut greci et
asiani. Et [illegible] ex varietate pronun-
ciandi differentia predicta oriri
potuit. Sed inquirendum est quomodo
littere latinorum inuente fuerunt. [illegible]

[illegible] quod ad istam narratur [illegible]
Nycostrata carmentis litteras latinas
primo tradidit [illegible] [illegible]
alio nomine [illegible] [illegible] Euandri
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
solum exhibuit. Postmodum vero alie
littere addite [illegible] [illegible] [illegible]
littere fuerunt [illegible] a b c d e
f g [illegible] . [illegible] l m n o p q r
s t v. Postmodum autem [illegible]
litteras per notas appositiones addita
sunt [illegible] [illegible] [illegible] litteras [illegible] appa-
rentes notas [illegible]. litteram
et q. latini [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. hac autem litteram
[illegible] q [illegible] [illegible] [illegible] ut [illegible]
[illegible] [illegible] latini [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] x et q. [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] littera
[illegible] est [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] latini
a grecis [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] autem [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
Unde habemus quod [illegible] 23.
litterarum alphabetum latinum [illegible]
[illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]
[illegible] litteris enarrandis.

Latina

Lra Alpha^ta trad[?] ... quarum principium ... hebr...

Super ceras legi in quadam
cronica quod Martinianum compilatum
invenitur fuisse et quedam scripta
Romanorum que nominabantur tabule
et quod inde latinum tabula nomen accepit
Vnde vero supra plures fuerunt qui
primi scripturas suas direxerunt
Ysidorus et alii quamplurimum
sed quod per metrum Ennius qui
metra primus composuit cui succ-
esserunt Amatreon Sapho
Archilocus Symonides
Philopheminus Asclepius
Virgilius Ovidius et
Oracius. Homerus Phere-
cides. ut dicit Theodorus
Vetus refert Ysidorus quod
primo sua scripserunt super
folia malvarum et hec narrat
Pattelulus. Postmodum et
quarum cum stilo ferreo in cera
scribebant et cetera Ro-
manum cum stilo ossio scripserunt
Vnde in quadam satyra Roma-
na dicitur Vertamus vomerem
in cera mucrone et
aremus osseo. Postea
vero omnes crevit Memphis
civitas papireas in (...)
Vnde lucanus conficitur bibulo
memphis carta papyro.
Et post hec successit regis
pargamenorum legem pergamenum
primum invenit unde perga-
menum ita vocatum est
Et postmodum Romanorum membranis
potentissimum primum ut sufficit
scriptorum apud Romanos Eume-
nius pro libros composuit et
Marcus Varro. Quidam biblio-
tecam primus condidit. Sed
Pollio bibliotecas Rome primus
publicavit. Et deinde alteri
et Homerum quarum stilo scripsit
Similiter Marcus Theodorus et
Varro latinum transtulerunt.

He daleth. Gymel Beth
aleph soph. coph. res. hes. zan
Vau. mem. nun. ertte lameth
haff. nunnica. nun. torte
cheneclose pe sameth. ayn
sameth clesa caff zay
de vetu zay torta fe

Alphabetum grecorum

Alpha Betha gama deltha
epsilon zeta eta theta
iota cappa lauda my
ny XI omicron pi ro. sigma

tau y psilo phi chi psi
omega. c.

Alphabetum latinorum

A b c d e f g h i k l
m n o p q r s t v
x y z

De primo capitulo de logica et de eius utilitate et de auctoribus eius

Est Isidoro libro 2o ethimologiarum / Logica est racionalis sciencia in qua disputatur secundum argumentorum minuta causas aut inter moribus ut vitas ipsa queratur / Et dicitur logica a logos greco quod sermo eo quod circa sermonem racionalem versatur / Alio eciam nomine dialectica appellatur / eo quod disputacio duorum sermone conficitur / Hanc autem scienciam dialecticam quam Plato invenit primus qui floruit cathegoriis / post modum eius discipulus Porphirius floruit ysagogis et Boecius geophisicalibus / Aristoteles quoque libros plurimos scripsit de hac sciencia dialectica / videlicet librum periarmenias in quo agit de terminis / librum predicamentorum in quo agit de ordine terminorum ad suam quantitatem / librum priorum in quo agit de sillogismis / librum thopicorum in quo agit de locis / librum elencorum in quo agit de fallaciis / librum posteriorum in quo agit de demonstracionibus / Hugo de logica scripsit quam incompletam vidi / Ulterius advertendum quod dialectica est ars artium sciencia scienciarum sine qua nulla sciencia perfecte scitur / Unde Isidorus libro 2o dialectica disciplina ad disserendas rerum causas inventa est dirigitur secundum Richardum in libro constructionum in grammatica et tamen difficultati sed hec communis non est / Alio ergo modo potest dici quod logica tres habet partes / quia scilicet considerat de terminis / de proposicionibus et argumentacionibus / Unde argumentacio est subiectum logice / eo quod omnia que in logica considerantur ad argumentacionem reducuntur / Argumentacionum autem duo sunt genera / quia quedam est formalis sicut sillogistica que tenet in omnibus terminis consimili forma retenta / forma autem tenetur cum qualitas et quantitas proposicionum servantur / Alia est argumentacio materialis que tenet solum gracia terminorum tamquam sunt consequencie que fiunt in locis / Rursus in dialectica quedam sophismata dicuntur insolubilia / non quia solvi non possunt / sed quia difficili solucione indigent implicacionis eo quod falsificant se ipsa / Ulterius in logica est quedam ars que vocatur obligacionis per quam dicitur homo probare multa / et precipue consequencias possibiles ab impossibili tamen

Et quia omnia et singula predicta tractatu indigent [illegible] quid aut non sufficiat [illegible] dicam [illegible] a [illegible] diffinitione habita [illegible] singulas [illegible] (7 h 9 d).

De Rethorica et auctoribus eius

Rethorica est scientia dicendi secundum [illegible] a copia locutionis. Nam Rhetorica apud grecos locutio dicitur. Sed quia Rethorica a dicendi in [illegible] [illegible] in [illegible] quod dicam [illegible] in [illegible] constantias [illegible] [illegible]. Rethorica [illegible] cum [illegible] (7 h 9 d) [illegible] quod dicam [illegible] mandatis [illegible] et dispositionibus Rethorica [illegible] sermone ponit. Huius autem artis inventores apud grecos fuerunt Gorgias, Hermagoras, et apud latinos floruerunt Tullius, Quintilianus. Aut Rethorica est [illegible] (7 h 9 d) [illegible] orator in suo sermone placidus [illegible]. Rethorica [illegible] colores [illegible] quod [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] fecit [illegible] pariter

[illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Alii [illegible] colores dicte [illegible] quod [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] colores [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Rethorica dicta [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] iustitiam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] orator debet esse [illegible] et [illegible] et [illegible] publice [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Orator [illegible] est vir bonus [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] orator [illegible] [illegible] [illegible] est [illegible] Tullius [illegible] orator [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] orator [illegible] [illegible]

De nomine Poetrie et de auctoribus eius et de fine et quid inventa est

[illegible] [illegible] x a 6 [illegible] oratoria [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] esse [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Poetria

[A]lpharabius in libro de divisione scientiarum dicit poetriam esse ultimam partem logice / unde dicit quod poeta est sicut originale nomen secundum proportionem dictionum et pedum / [illegible] in poetria ipse non est poeta metrificare sed potius fingere sive sit in prosa sive in metro / unde poetria dicitur a poyo quod est fingere / Hinc autem sic intitulati fuerunt auctores famosi sicut Omerus apud grecos, Virgilius apud latinos / Narrat in lactantii libro i° capitulo [illegible] quod poetria inventa fuit a sapientibus romanorum eo quod veritatem clare dicere non audebant / ubi hoc sic sub figmentis loqui didicerunt / Unde Ovidius ob hanc causam libros de tristibus composuit in quo poetico figmento ea describit que plano eloquio dicere non audebat ut patet in libro [illegible] / Remigius super donatum quod poetria non est inventa propter mentiri aut propter turpia describere fingere / quemadmodum Bocatius novellus poeta libro de genealogia deorum illos poetas redarguit qui fuerunt deorum tamquam illecebras / finis ergo poetarum non est metrificare vel mentiri sed sub similitudinibus rerum veram partem intelligere / et ita veritate semper intenta ficto sermone sunt decepto compone / primus cum credere aliquem finxisse tentum

140

deos / aut Io in vaccam conversam fuisse / aut Licaonem in lupum / Hec autem omnes fictiones fuerunt non in mendacia / quoniam aliquas historias veras quas in metrum actores referunt et nos alias historias per illas intelligimus / quam ut plurimum metrum poetarum ignorantibus sub gratia / Si tamen virgo aliqua violata fuit ab imperatore et eius custos vero aliquis occultissimus et sapientissimus aliquis romanus fingere potuit Io a Iove violatam fuisse et vaccam conversam [illegible] / Argum quem centum oculis custodivisse finge / Hiis cum similitudinibus fictiones romani inventi fuerunt et [illegible] bona sua [illegible] ingenio [illegible] / Sunt autem poetarum septem genera secundum quod septem modis contingit facere poesis 7 septem genera po[etarum]
Unde poesis septem sunt species scilicet comedia, tragedia, invectio, satira, fabula, historia et argumentum / Est autem comedia poesis habens principium triste sed finem letum / 1 comedia
Tragedia vero a leto principio inchoat et finem tristem habet / 2 tragedia
Invectio autem est carmen reprehensorium mala intentione compositum. 3 invectio
Satira vero est carmen reprehensorium bona intentione compositum / 4 Satyra
Fabula autem narratio 5 fabula

finis poetrie

(Vergerius li. de li. stu. c. 3. Elaborandum est ei qui volunt bene esse institutus ut [illegible] omni genere carminis [illegible] quod [illegible] arte dicitur / [illegible] hinc est [illegible] studendum et se esse plurimum [illegible] et [illegible] / ad [illegible] accommodabit.

est que nec vera est nec verisimilis
sed ad literam / verorum veritate aliqua
semper attendit alias non meretur
dici poesis / Hystoria autem est rei
geste narratio / Argumentum vero
est velud ... fictio /
Sciendum autem quod poete quidam
sunt dicti lirici eo quod eorum car-
mina cum lira canebant / Alii
vero dicti sunt tragedi eo quod
hii canebant sua carmina ha-
bebant hircum premium quod
apud grecos vocatur tragos /
Alii autem appellati sunt comedi
a comessatione eo quod homines sol-
licitabant post cibum aut potum post
prandium vel ad audiendum car-
mina eorum / Alii autem dicti sunt
Satirici vel satiri a satura
eo quod de pluribus rebus canebant
et audientium animos saturabant /
Sciendum autem quod quedam sunt
poesis in quibus solus poe-
ta loquitur sicut Virgilius
in georgicis et dicuntur
exegetices / Alie autem sunt in qui-
bus nunquam poeta loquitur
sed persone tantum dragma-
tica / huiusmodi sunt comice tra-
gedie et comedie / Aliqui autem
poesis sunt mixte / quia scilicet
poeta aliquando loquitur et aliquando
non et huiusmodi est liber e-
neydos / Ceterum advertendum

Hystoria
Argumentum
Lirici
Tragedi
Comedi
Satyri
Narrativo
Dragmatica
Nota

et quod poesis multa sortitur nomina
tam quod dicitur cipsa que scilicet non
habet legem pedum seu certos pedes
Aliqua vero dicitur metrificata que certis
pedibus mensuratur / quedam commixta
tamen rigma vocatur quod
similiter clauditur sine fine /
Et si tamen partes versus a quibusdam vocatur
ydilion / Si autem continet duos
versus vocatur distichon / Si autem
unum continet versum vocatur mo-
nasticon / Et si carmina multos
continent versus et de multis rebus
tunc vocatur centones / Si autem
carmina loquatur de pastoribus
vocatur bucolicon / et dicitur a bubus
/ Et si loquatur de gestis horum
fortium tunc dicitur heroycum nam
heroes dicuntur quasi aerii et celo
digni propter eorum sapientiam et for-
titudinem / Si autem continuat
miseriis tunc dicitur elegiacum / Et
si continet laudem tunc voca-
ticenos / Et si continent sepulchra
tunc dicitur epythaphium / Si autem
carmine sit aliquis titulus
vel superscriptio epygramma nominatur
Sciendum autem fabule sunt duplices / que-
dam enim dicuntur ysopice que
fingunt animalia muta invicem
loqui / Alie sunt libystice que fi-
ngunt homines cum brutis loqui
et econverso /
Nunc poetica non est contempnenda / et
qualiter poete olim claruerunt

Virgilius

plures

Licet enim famosi fuerint
inter quos floruisse [claruisse] Virgilius
fertur. Cum poetarum fuerit
preclarissimus ut magister Hugo
in suo ... de ... celum.
Cum Virgilius dictus est a virga
eo quod mater eius sompniavit se
peperisse quandam virgam que
usque ad celum pertingeret, quod
nil aliud fuit nisi quod Virgilius
... que loquendo et
... celos pertingeret vel tangeret
Hugo. Item ut dicit Virgilius
in ... Augustinus ...
peritissimus fuit in ... ut
[margin: ...] refert Alexander [...] Nequam
libro de Naturis rerum. Refert
enim quod ad civitatem Neapolitanam
pestem sanguisugarum ...
reparavit liberavit. ... proiecta
sanguisuga seu ... aurea
... in profundo pu-
tei ... Postmo-
dum in fundo de puteo extrac-
ta est et mox tota civitas re-
pleta est innumeris seu san-
guisugis ut probata est postquam
antequam sanguisuga aurea
in puteum intromitteret. Rur-
sus et ipse idem refert quod ponte
... et Rome pal-
atium sollempne constituit
nomine Collisseum in quo cunctis
regionibus imago lignea

campanam manu tenebat. Et quociens
aliqua regio Romanis rebellabat
mox campanam imago illius regionis
pulsabat. Et miles eneus in summi-
tate predicti palacii stabat et hastam
vibrabat in illam partem que regionem
illam respiciebat. Hoc idem refert nar-
rat Hugo. Unde licet arti nigro-
mantie dedit operibus tamen Virgilii ad-
mirandis ... subtilitas
ingenii de ... narratur.
Plures alii fuerunt famosi poete ut Ovidius et qui precessit eum Omerus — Ovidius / Omerus
cuius quorum dicta sunt vaticinia
... fuit. Floruit tempore Ysopus — Ysopus
qui fabulas commendat Agellius
libro ... Sed mirum est si fabule
sunt mendose an ipsis uti liceat. — [illegible]
Respondendo dicendum quod ... non licet
... poetica inter scientias
seu ... ut po-
nit commentator. Boecius primo
de consolatione ... Unde Plato
iussit poetas a civitate expelli
eo quod ... virtutibus ...
et in hoc commendat eos Tullius
in Tusculanis questionibus ...
Respondendo dicendum quod poetam ...
... fore quorum imagin-
ationi ... quod poetica est
utilis si debito innititur fini si
... Augustinus
libro primo confessionum loquens de
... sic ait: Didici inquit
in eis multa verba utilia. Unde

[illegible]

[illegible]

Augustinus libro 2 de doctrina christiana ... quod vim nostre fidei ... [illegible] ... ab aliis tamquam ab iniustis possessoribus in usum nostrum vendicanda [?]

... [illegible] ... in libro ... [illegible] ... nostre ... [illegible]

Et sacra scriptura fictionibus utitur quandoque. Invenitur enim in libro Judicum scriptum quod ligna sibi regem fecerunt. Sed quod regem fecerunt si loqui nesciant licet ea sic ficta sint quod significatio intenta verissima continet. Itaque non sunt ficta quod intenditur. Sed fictio est quod confingitur [?] conformam [?] faciem capit. De vera aut poetica conformavit [?] fatebimur tamen fictionibus non est mentiri, sed sub verbis fictis veritatem describere. Unde scitur [?] fictionum quedam sunt utiles, alie sunt inutiles. Unde Macrobius libro primo Saturnaliorum dicit quod sunt fabule voluptatis gratia et alie exhortationis gratia. Primas eliminavit sapiens et in aliis quandoque loquitur. Unde sicut dicitur in libro de ortu scientiarum sancti doctores in suis libris fabulas quandoque introduxerunt, sicut Ambrosius qui libro iii° de officiis recitat fabulam de illo qui invenit anulum in equo eneo sub terra per quem [?] tamen [?] in manu anulo videri posset. Et qua fabula dicit Ambrosius: et si vim veritatis non habeat, tamen veritatem habet ut in eam vitas [?] posset manifestari. Et causam cur fabulam narravit Ambrosius libro iii° de officiis. Tales ergo fabule quibus vitas [?] ostenditur reprobande non sunt. Unde Ambrosius super Lucam v. inseruit fabulam de illo rege qui cum aliquid tangeret aurum fieret, et sic fercula mensa fiebant, et abunde [?] usque non alimenta vertebat, potum quoque de gutture non potuit. Talia inquit Ambrosius non sunt busta [?] ... [illegible] ut tamen videantur preesse plus vetabant [?] notatas. Ecce videmus fabulam Ambrosium ostendisse. Item Augustinus libro ii° sermone [?] domini introduxit fabulam Antei de quo fatetur quod vires sue augebantur quotiens terram tangebat, cum quo [?] pugnavit eo pacto tamen ad ... [illegible] cum prostrabat ille de viribus prevalebat quam ... [illegible] augmentum [?] qui cadit in morte ut gloriosius resurgeret. Petrus etiam Comestor introduxit fabulam Ysopi ... [illegible] et tamen tenere os uxore [?] qui cum vidisset maiorem umbram ... in fontem os quod tenebat dimisit propter umbram. Ex his ergo apparet quod fabularum quedam sunt honeste utiles et in sanctis eloquiis quandoque honeste. Sed quia dictum ad ea que in contrarium adducuntur, dicebat ergo argumentis [?] quod poetica mendaciorum est. Dicit Plato tunc poetas ... expulit ... [illegible] Tullius dicitur cum quod poetica est mendaciorum dicitur quod de principalibus sentitur [?] ... Sed iste [?] ... principales ... [illegible] alias etiam sapiens non assentisset.

Dis. 3 A

Ambrosius

Apologus ... [illegible] ... de vera doctrina [?] ...

cui tunc assistebat ut ceteri antequam
collegatus [illegible] Bacchi. Ra-
tione ad pleniorem dicendum quod illos
repellavit poetas quibus intelle-
ctus est et quorum fictiones ve-
ra sanat. Alios autem poetas
repudiare non intendit quorum
fictiones contendunt vitare. Alias
enim doctores sancti ipsas [illegible]
nostras ad applicassent. Insuper
et per eas fabulas [illegible]
unde Apuleius libro de deo So-
cratis fabulam introduxit de
corvo tenente caseum in rostro
cum eum dixisset vulpecula quod
tam [illegible] cantabat ille
corvus probare volens cantum
aperuit os et sic amisit
caseum et volens cantatores po-
tius [illegible] quod cantant
sunt quod decepti publicant [illegible]
Hec fabula scilicet vitare contendit
quod scilicet multi [illegible] sic vole-
ntes alteri [illegible] patent
Insuper Titus Livius libro ii°
introducit fabulam de conspira-
tione membrorum contra stomachum
[illegible] quod omnia consumebat in
quibus laborabant membra
et cum fecisset abstinentiam quod
stomacho nichil darent mem-
bra omnia languerunt, unde opor-
tuit stomacho iterum dare
[illegible] ut membra [illegible]
Hec sicut de fabula. Hec

contendit vitare quod scilicet multa alienis
bona devastat a quibus tunc sustentatur
et cum [illegible] illos destituere
[illegible] indigentes fuit
illius quod [illegible] populus re-
stituere [illegible] quibus [illegible]
[illegible] Quod etiam fabulam
introducit Policraticus libro vi°
[illegible] quibus omnibus patescit
quod poemata non esse repudianda
[illegible] aliqui poetica [illegible]
[illegible] libro vii [illegible]
[illegible] avaritia [illegible]
[illegible] fecerunt [illegible]
[illegible] sanguine [illegible]
[illegible] scripturas tam poeta-
rum quam gentilium legi [illegible]
[illegible] intelligentes.

Capitulum iiii de arismetrica secundum Isidorum

Arismetrica est disciplina numero-
rum. Greci enim numerum rithmon vocant
quam scriptores secularium litterarum inter di-
sciplinas mathematicas ideo primam
esse voluerunt quia ipsa ut sit
nulla alia indiget disciplina.
Musica autem et geometria et a-
stronomia que sequuntur ut sint atque
subsistant istius egent auxilio.

Numeri disciplinam
apud Grecos primum Pittagoram autumant
scripsisse ut deinde a Nichomacho diffusius [illegible]

Cass lo. v c x — Presumetur aut ambiguitas vnde dissensio oportet vni quod circa celestis sunt numeri
dividit aut patet dispositio quorum singulos numeratos scilicet quod et proprium quod et diversa
ascenderit. etc.

Sinus esse desportum quod aput
latinos primum Apuleius deinde
Boetius transtulerunt.
Numerus autem est multitudo ex uni-
tatibus constituta. Prima vero binarius secunde
enim esse ad unum dicamus numerorum
numerum dedit et a sui frequentia
terminum. Tercia vero credidit. Vnde a grecis
nomen trahit. Primum enim binarius
ternarius dicat scilicet duo et tres
quos illi dyada et triada appellant.
Trinarium vero consignat et continua
cum superponit quatuor autem in
secundum naturam post secundum planitudo
solidi vero vero acceperat. Ab eo
enim numeris numerus incedit.
Est autem et principium a grecis dici-
tur sicut ceteris numeris
quod in grecis appellatione hoc unus
quod appellatur b. ponitur. Multifarie
quod per hec scilicet et per thelidon
primum scilicet per herpilla herba
serpillum recto veram per simplicem
scilicet ille et unus acta clinica
vocatur nomina illa etiam nos
dicimus. Dicti autem decem
a grecis ethyodi a quo li-
gant et iungunt hostia iacere
unus. Vnde decimus iungere
vel ligare apud eos dicitur.
Vnius longitudo dicti sunt etiam
bis generis v et b. vnde partem
tricesima quod trinarius denarius
quaterna. Sic ipsius ad nonagesimum
et centum vero vocatur a cento quod
quod est cento dicti a duo

scilicet sic et telina ex
ad mille. Mille vero a milia
vnde et milia quod milia
que grecis incomita sunt munera
ad vacat.

Racio numeri comprehendas
in multis enim secretorum spiritualium
locis quibus misterium habet
eluceat ut scriptura in lau-
dibus dei canimus in omnipoten-
tiam et paulus scripsit
Omnia numero mensura qui
perfectus sunt perfecti vel profectus
numerum quadam significacione
dilatat. Ille et quadragesima
dies quibus moyses et he-
lyas et ipse deus ieiunaverunt
sine numerorum cognicionem intelli-
gendus est et alia in scriptura
sacra sunt conscripta
quorum figuras numerorum
noti hoc dicti sunt solum
spiritum. Datum est ex
multis ex aliis partibus
numerorum consistere disciplina
quod horus pars dispositio
qua de mensura credulos quod
patere aut vel deus comprehendere
per numerum signum ac osten-
derem infinitum. Tolle ho-
minum rebus numerum et omnia
pereunt. Tollens seculo
computum et cuncta ignorancia
complectitur. Nec differat pro
a ceteris animalibus qui calculi
ignorant racionem.

Geometrie disciplina
primum ab Egyptiis reperta
dicitur quod inundante
Nylo
Nilo et ab omnibus possessionibus
cum limo obductis initium terre
dividende per lineas et mensuras
nomen arti dedit. Que
deinde longius acumine sapientium
profecta et maris et celi et aeris
spacia metiuntur. Nam provocati
studio sic ceperunt post terre
dimensionem et celi spacia querere
quanto intervallo luna a terris
a luna sol ipse distaret et
usque ad verticem celi quanta se
mensura distenderet. Sicque
intervalla ipsa celi ~~quanta se~~
~~mensura distenderet~~ orbisque
ambitum per numerum stadiorum
ratione probabili distinxerunt.
Sed quia ex terre dimensione hec
disciplina cepit ex initio sui
et nomen servavit. Nam geometria
de terra et de mensura nuncupata
est. Terra enim grece ge vocatur metra
mensura. Huius disciplina continet
in se lineamenta intervalla
magnitudines et figuras
dimensiones et numeros.

Geometrie quadripartita divisio est: in planum, in
magnitudinem numerabilem,
in magnitudinem rationalem
et in figuras solidas.
Plane figure sunt que longitudine et
latitudine continentur
sunt iuxta platonem quinque.
Numerabilis magnitudo est que numeris
arismetrice dividi potest. Magnitudines
rationales sunt quarum mensuras
scire possumus. Irrationales
vero quarum mensure quantitas
cognita non habetur. Figure
solide sunt que longitudine et latitudine et
altitudine continentur ut est cubus.

Inter arismetricam geometriam
et musicam hoc interest ut
medietates inveniant. In arismetrica
primo sic queris: coniunges
extrema et dividis et facis medium
utputa sex et duodecim simul iungis
et dividis(?) primo(?) medium et faciunt
decem et octo; partiris medium et facis
novem, quod est secundum analogiam
arismetricam ut medius quot
monadibus superat primum, his
superetur ab extremo. Superant enim
sex novem tribus monadibus, his superatur
a duodecim. Secundum geometricam
vero ita queris: extrema multiplicata
tantum faciunt quantum et media duplicata,
utputa sex et duodecim multiplicata
faciunt septuaginta duo. Medii
vero octo et novem multiplicata
tantundem faciunt. Secundum
musicam ita: quota primum parte superat
medius primum, eadem parte
superatur medius ab extremo, utputa
sex et octo. Duabus partibus superat
primum, que due partes sunt tercia senarii.
Media pars octo, que
superatur ab ultima que est duodecim,
tercia parte que est quatuor.

Rursus cum sensus est excessus
est qui in quarum unius
sonum [illegible] putamus [illegible]
unius addito vero dicto autem
s. [illegible] sit unigenus ad [illegible]
~~[illegible]~~ ingenitur multitudinem
[illegible] in spacia [illegible] atque
sed unius — sed solum duplicatum
[illegible] sed multiplicatum per [illegible]
sed sonus quinque unius [illegible]
[illegible] aut alium cura [illegible]
est cuiusque alii passit
Ergo et dispares [illegible]
et atque duos sunt et
singuli quinque sunt et cum
infinitum sunt.

Rursus Musice philosophus
dicit. Sed declaratur
[illegible] [illegible] cum adaudiunt quod
[illegible] politicorum 8 particula
iuvenes. [illegible] credunt
in [illegible] semper
iuvenes plus ceteris
[illegible] in [illegible]
[illegible] delectantur.
[illegible] [illegible]
[illegible] vel [illegible] et [illegible]
que complacent [illegible]
[illegible] cum iuvenes [illegible]
[illegible] atque ad [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] ut [illegible] in [illegible] in
quod delectatio est [illegible]
in quibus ab infancia [illegible]
[illegible] Sed [illegible] iuvenes
in [illegible] [illegible]

complacenciam quam in [illegible]
[illegible] solet [illegible] [illegible]
apparentem, que prima [illegible]
relinquendo et [illegible] compla
[illegible] cum in [illegible]. Ex
quibus colligitur prima [illegible]
[illegible] [illegible] est in
[illegible] [illegible] complacencias
[illegible] Alia [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] Et
[illegible] magis ut magis [illegible]
[illegible] ut patet [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] 18 [illegible] 8 [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. Et sit cum [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible].
[illegible] sed [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] quod [illegible] in [illegible] quod
[illegible] [illegible] multa
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
ad [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
a [illegible] [illegible] [illegible]
8. [illegible] [illegible] quod [illegible]
est [illegible] [illegible] [illegible].
Et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible]
ad [illegible] in [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]

Et Arion in mari positus
a delphino saluatus est cum
ad citharam dulce canum pro-
tereret quousque terram pervenit. Et
de Orpheo plures fingunt [illegible]
aludit quod Orpheus cithar-
carmine arbores traxit.
Sunt autem animalia que melodia in pre-
dulces ut unda aut salire
multe et musica mirantur
unde similes in auribus animales
[illegible] habent. Dicit
enim quod deus pan dulcius
armonizabat ad auribus
talibus quam Apollo ad cytharam
[illegible] hec [illegible] sit [illegible]
[illegible] sano [illegible] arium
[illegible] placet.

Musice [illegible] deprecatio
[illegible] quemadmodum
[illegible] legitur [illegible]
Pitagoras philosophus musice autem
sonis [illegible]
[illegible] audiens [illegible]
[illegible] dispositione atque
[illegible] consonantie [illegible]
[illegible] armonice [illegible]
[illegible] fieri [illegible]
Hinc [illegible] alludit
[illegible] et [illegible]
[illegible] musice [illegible]
[illegible] hy-
storie [illegible] autem musice
[illegible] in [illegible].
[illegible] esse [illegible]
una armonica et alia

naturam. Audiuit enim
Adam [illegible] deum sentire
melodia [illegible]
Armonium et aliud [illegible]
[illegible]
[illegible] in armonia
esse [illegible] apud [illegible]
et in [illegible] melodio
[illegible]. [illegible] Orpheus
has [illegible] narrat
in [illegible]
esse. Hunc autem narrationem
alludit musice [illegible]
[illegible] musice [illegible]
appellat. Ceteri aliquam
[illegible] musice [illegible]
esse [illegible] sonantia
[illegible] a celorum
[illegible] auctoritate
affirmantes quod ex celorum mo-
tibus maxima consurgit
melodia. Nunc [illegible]
corporum celestium. In quibus una
[illegible] dicitur [illegible]
[illegible] ut dicunt [illegible]
[illegible] ascendunt
quod ab orbibus celestibus [illegible]
[illegible] melodia [illegible]
[illegible] ut dicunt ab
[illegible] subcelestibus
[illegible] et [illegible]
[illegible] audiri [illegible]
[illegible] aut [illegible]
[illegible] adducunt
[illegible] qui a
[illegible]
fabros malleis [illegible] aut
[illegible] audiunt aut [illegible]
audire [illegible] attendunt
hanc [illegible]

fuisse Plato qui sex quidem
viri [illegible] scire putat.
Horum autem [illegible] [illegible]
[illegible] hoc [illegible] [illegible]
Harum autem narrationem [illegible]
[illegible] ut rerum ut ex
[illegible] dissolvi [illegible]
[illegible] [illegible] quam in
facto historiis narrationibus
[illegible] aptet. Sicut [illegible]
[illegible] est predicte narrationis
nostre [illegible] pepererit. Cele-
brandum est [illegible] quod multi fuerint
[illegible] [illegible] [illegible]
et [illegible]. Sed autem quae
[illegible] [illegible] [illegible] aliis
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] quod [illegible] [illegible] fuit
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ex [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] aliis
aut [illegible].

Astronomia est astrorum
lex. quae cursus siderum
et figuras et habitudines
stellarum circa se et circa terram
indagabili ratione percurrit.

Astronomiam primi Egyptii
invenerunt. Astrologiam vero
et nativitatis observantiam
Chaldei primi docuerunt. Abra-
ham autem instituisse Egyptios
Astrologiam Josephus auctor

est. Greci autem dicunt
hanc artem ab Atlante prius
excogitatam. ideoque dictus est
sustinuisse celum. Quisquis autem
ille fuit. motu celi et ratione
animi excitatus. ex temporum vices
et astrorum ratis dimensisque
cursibus et intervallorum spatia
moderata competit. Dimensiones
quasdam et numeros quae diffinita
atque in ordinem nectens
astrologiam repperit. In latinam
autem linguam. [illegible] fuit
[illegible] de astronomia scripta li-
bros. Inter quos tamen Ptolomeus
rex Alexandrie apud Grecos
precipuus habetur. Hic etiam et
canones instituit quibus
cursus astrorum inveniuntur.

Inter astronomiam et astrologiam aliquid
differt. Nam astronomia celi con-
versionem. ortus. obitus
motusque siderum continet. vel qua
ex causa ita vocentur. Astrologia
vero partim naturalis. partim super-
stitiosa est. Naturalis dum exequi-
tur solis et lune cursus vel stellarum
certas temporum stationes. Super-
stitiosa vero illa est quam
mathematici sequuntur. qui in stellis
auguriantur. quique etiam duodecim
celi signa per singula anime vel
corporis membra disponunt.
siderumque cursu nativitates
hominum et mores predicare
conantur.

Astronomie vero medici et phisici [?] concurrunt [?] differunt in quod est medicus considerat celum quia spera [?] ... et temporis [?] quod ... celi et poli quod se ... alia quidem corpora sublunaria atque ... [illegible]

Medicina est que corporis vel tuetur vel restaurat salutem cuius materia versatur in morbis et vulneribus. Ad hanc itaque pertinent non ea tantum que ars eorum exhibet qui proprie medici nominantur sed cibus et potus et tegmen et tegumen. Defensio denique omnis atque munimen qua nostrum corpus adversus externos ictus casusque servatur.

Nomen autem medicine a modo i. a temperamento impositum existimatur ut non satis sed paulatim adhibeatur. Nam in multo contristatur natura mediocri autem gaudet. Unde et qui pigmenta et antidota satis vel assidue biberint vexantur. Immoderatio enim omnis non salutem sed periculum affert.

d 7

Cass li 6 c. 19
Eccli 38
Ysid li 4 c ulto [?]

Medicine autem artis auctor ac repertor apud grecos perhibetur Apollo. Hanc filius eius Esculapius laude vel opere amplificavit. Sed postquam fulminis ictu Esculapius interiit interdicta fertur medendi cura et simul cum auctore defecit latuitque per quingentos [?] annos fere quingentos [?] usque ad tempus Artaxerxis regis persarum. Tunc eam revocavit in lucem Ypocras Asclepio patre genitus in insula Thoo. — Esculapius

Moyses gentis hebree primus omnium divinas leges sacris litteris explicavit. Foroneus rex grecis primus leges iudiciaque constituit. Mercurius Trimegistus primus leges Egyptiis tradidit. Solon primus leges Atheniensibus dedit. Ligurgus primus Lacedemoniis iura ex Apollinis auctoritate confinxit. Numa Pompilius qui Romulo successit in regno primus leges Romanis edidit. Deinde cum populus seditiosos magistratus ferre

magistratus

nec posse dici nos legibus
solemnibus carere qui leges ex
libris Solonis in latinum
sermonem translatas xii tabulis
exposuerunt. Fuerunt autem
hi Appius. Claudius.
Genucius. Veturius.
Julius. Manlius. Sulpicius.
Sextius. Romulius. Postu-
mius. Hi x viri
legum conscribendarum electi sunt.
Leges autem redigere in libris
primus consul Pompeius
instituere voluit sed non
perseveravit obtrectatorum metu.
Deinde Caesar coepit id facere
sed ante interfectus est. Paulatim
autem antiquae leges vetustate
atque incuria exoleverunt
quarum etsi nullus iam usus
est notitia tamen necessaria videtur.
Novae a Constantino Caesare
coeperunt et reliquis succedentibus
erant permixtae et
inordinatae. Postea
Theodosius minor Augu-
stus ad similitudinem Grego-
riani et Hermogeniani
codicem factum constitutionum
a Constantini temporibus sub
proprio cuiusque imperatoris titulo
disposuit quem a suo
nomine Theodosianum vocavit.

§ De civitate §

Civitas dicitur a populo
quod est civitas et
[illegible] quod est prima quae
[illegible] politica est civitas [illegible]
[illegible] politica est
[illegible] quae habet [illegible]
respublica dicitur. Sit [illegible]
[illegible] et [illegible]
Augustinus de civitate Dei politica
[illegible] civitas est
aut [illegible]
et [illegible] libro xv ethimologiarum. Civitas
est coetus hominum multitudo
societatis vinculo adunata
quae aliquando urbs vocata
est et aliquando respublica.
[illegible] | Civitas differentia
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
et [illegible] respublica [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

Chinandi

Senatores eligebantur [illegible]
institucionis Romuli merent
et nomina eorum patres [illegible] in
tabulas aureas [illegible]
[illegible] debebant
qui [illegible] quo
senatores [illegible]
et hic [illegible] suo
[illegible] li. 3 in [illegible] li. [illegible]
Reges in [illegible] eligendos
principes [illegible]
principatum quem obtinuerit qui
princeps [illegible] cupidus [illegible]
[illegible] li. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] principes
[illegible]
[illegible]
[illegible] regnum [illegible]
[illegible] principes [illegible]
eligi debet [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] placeat [illegible]
[illegible] indignum
[illegible] principatum [illegible]
[illegible]
[illegible] li. [illegible]
regimen [illegible] principatum [illegible]

Veneris de [illegible] li. 3.
Regnum est nulli regulae
[illegible] possessio [illegible] parte [illegible]
[illegible] tradit in
alium / et [illegible]
[illegible]
[illegible] accipit
in [illegible]
[illegible]
[illegible] et [illegible]
in [illegible]
[illegible]
[illegible] in alium [illegible]
[illegible] principes [illegible] placeat [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] placeat [illegible]
[illegible]
[illegible] principes [illegible]
[illegible]
[illegible] principes
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

[illegible]

aut bestias sed hec satis est tenebit
histriones mimos leones meretrices
reputabit / infirmos non contempnet
exemplo / ut testatur Claudianus libro
iiijo mobile mutatur semper cum prin-
cipe vulgus in vocibus non habent pe-
rices / loris attendet / et cum mediocri-
bus / ad alterum partem non declinabit /
cum proprie talis / iniuriam non ac-
ceptabit suosque officiales frequenter
non mutabit / unde Tyberius ut
refert Josephus procuratores suos
raro aut numquam mutabit / ymo sic eos
et dicebat propter plebem / nam procura-
tores sorbentes ad modum muscarum plenus
vero predarum quamdiu possunt rapi-
unt

Capitulum xj quod princeps suos subditos di-
ligere et defendere debet

Princeps habeat milites bellico-
sos qui pericula diligant / non pro
iniuria ut vindicta inferenda sed
pro iniuria repellenda patria que
defendenda / ut debellent tunc viri
bellici qui deo non placebant / postquam
David bellum intendebat / et con-
tra eos pugnabat qui deum aut / deum non
sunt digni ut militent sub terreno
hec Augustinus ad Bonifacium / Et in-
Augustinus libro de verbis domini militari
inquit non est delictum sed propter predam
militare peccatum est / ut rempub-
licam gerere turpe non est sed ideo
agere rempublicam ut divitias
augeas videtur esse dampnabile
unde exempla non desunt fieri turpitudine
aut crudelitate pacis fedus con-
trahentes et mali conservantur
et boni sublevantur unde Cicero

universis militibus neapolitanis
scribens / Summa inquit milicie
laus aut alia bona vita / Hec
est obediencia reipublice utilita-
tibus quibus possibile est / Et ysidorus libro
de ethicis iustum inquit est bellum
quod ex predicto geritur de rebus repe-
tendis aut propulsandorum hominum causa
unde Augustinus libro questionum / Iustum
inquit deus ut ad ea quam vanc(?) ius
ut constituat sibi retributionem de sui gra-
si insidiatores bellatores ad insidias
hostibus / Et ibidem iusta inquit
bella geruntur a filiis ipsa qua
amoritas a quibus amoritis suf-
ficit inesse(?) noscebatur qui innocenter
humane societati pater debebat
voluntate aut bellatores ut non pre-
cat iniuria inferenda sed ab in-
iuria defendendo unde Ambro-
sius libro 1o de officiis non inferen-
da sed impellanda iniuria lex
virtutis est / Et Anastasius papa
qui inquit potest obviare et per-
turbare pravos et non facit nichil
aliud est quam favere impietati
eorum ut tamen scrupulo societatis
eorum occulte qui manifesto facinori
desinit obviare / Et eandem
summam tangit Ambrosius libro
de officiis et Iohannes super scripturam
Ambrosius eiusmodi ubi supra dicat
paupercula sit debere vincere ut a
subditis diligatur / Nam Codrus
Atheniensium Rex pro victoria suorum
sui seipsum morti tradidit
Nam mutatus vestis habitu
sarmenta colligens castra que
hostium ingressus a milite

princeps ad hoc tendit
ut diligatur

qui salute diu(tur)n(a) gr(ati)a p(ro)fuerat
in(ter)fectus est / Rex igit(ur) aut
princeps sit suos diligat ut eo(rum)
p(ro)p(ter) p(ri)nc(i)pis mori no(n) timeant / Unde
Julius cesar dicit(ur) solitus erat
dux in(ve)n(ire) qui n(on) laborat ut
militibus carus sit militem
nescit amare / Unde Seneca
si vis amari ama / Item Julius
pastorem vin(c)ulavit / (scilicet) eo q(uod)
sibi meliore(m) pane(m) que(m) ceteris
militibus attribuebat / Alexander
(quidem) videns militem suum marce(n)-
tem (et) p(ro)pe(r) nimia senectute fri-
gore obstupe(f)actum de sede sua solium
descendit / et in suis manibus
dictum militem in sede posuit
Nam princeps qui suis militibus
n(on) diligit(ur) tamen tyrannus dicitur
ut (con)t(r)a(rium) ubi est similit(er) Unde
de Dionisius tyrannus habebat
suum corpus a mille militibus
custodiri plus ei dixit / Quidam
in(ve)nit malum fecisti ut a tot
militibus custodire timeas / Unde
Claudianus n(on) fuit (com)patibile n(on)
(con)stancia celantur amor
(et) dicit(ur) q(uod) qui amat n(on) eget
custodia

Capitulum xij de legibus et inventoribus
earum

Littera legibus digerenda c(on)-
sistit aut (con)sistere debet no(n)
(scrip)tis(?) leges aut divine sunt aut
humane lex aut divina genti

hebree per moysen primitus data
legis aut humanas primus fecit
inventores sunt foroneus rex
grecorum primus leges iudicia q(ue)
constituit / et mercurius trimegistus
egipciis leges tradidit et p(ri)-
mos iudices quosdam docuit
qui (con)stituerunt in capitulo legis
ex libro salomonis fuerunt aut(em)
viri ordinat(i) p(ro)p(ter) ampli(us)
Alexandru(m) Severus Veterum
Julius Mamilius Suspicius
Sextius Sinuenus Ferun-
lius Postumus Postumus
[illegible] aut in leges divine
(con)sistunt p(er) humanis unde
Germanicus Constitucionis
in(ve)n(it) patrem civitates insti-
tuendas (et) preces(?) sed
civitates legibus postponi debent sub
unde Flumadus(?) in cronic(is)
[illegible] (pro)fert humane in(ve)n(it) leges
ceteris [illegible] a domo
rare deseruant aliquis s(ecundu)m
est q(uo)d in lege scriptum est
cl(aru)d p(ro)dere(?) placet sed de
leges h(uius)modi vigendis /
[illegible] quod sit lex et
quo(mod)o p(ro)p(ter) sit et quo(mod)o
(con)s(tat) esse debet ut legit(ur)
in summa Azonis Cod(ice)
Papinianus l(ex) j. diffinit
lex in(ve)n(it) est quo(modo) p(re)ceptu(m)
virorum p(ru)dencium q(ua)l(itate)s legis
debet [illegible]
[illegible] s(ecundu)m (pro) coercion(e) malor(um) diffo leg(is)

que ut dicunt constringere possunt
rempublicam ut ponit Iulius
celsus libro vo. Unde legis con-
fectus est imperare vetat. primo
inquit modestinus libro jo regu-
larum principes quos non solum armis
sed etiam legibus rempublicam
decet ~~defendere~~ defensare ut tangit
justinianus libro institutionum
Tercio advertendum quod iustum ca-
nonicum et civile quo ostenditur sunt
partes pollitice ita quod pollitica
scientia est quibus ad omnium inal
Unde jus nomen generale est
lex autem species eius. Unde ius
dicitur quia iustum est. seu dicitur a
iusticia ut ponit Ulpianus
libro jo institutionum. lex autem
dicitur a ligando quia ligat. aut
ab eligendo quia eligitur. Est
autem multe species iuris. quedam
ius dicitur publicum quod pertinet
sacerdotibus et magistratibus.
Aliud privatum quod ad unius-
cuiusque pertinet utilitatem. quar-
todam vero est ius quod vocatur
gentium quod conveniunt id quod de-
betur deo et parentibus ut ponit
Pomponius. Aliud est ius
pretorium quod pretores introdux-
erunt pro salute reipublice
quod commemorat Papinianus
libro jo diffinitionum. quedam
vero est ius. ius theticum
quod dicitur positivum quod positum
est ab homine. Aliud est

ius civile quod pertinet ad specia-
lem civitatem. dicitur quandoque
causa constituit. Aliud est ius
quiritum id est romanum quia qui-
rites id est romani ipsum convene-
runt. Ius autem canonicum dicitur
ecclesiastica institutio cuius
plurimi fuerunt scriptores. primus
fuit Ysidorus qui primus scripsit
librum apostolicum decretorum deinde
ipso quibus canonistarum regulas
canonum per capitula ordinavit
et ad unum decem librorum redegit
ultimo quoque abbreviatores per modum
sicut sunt actores non scripsit. verum
per Gratianum decretum scripsit
ceterum advertendum quod ius civile
a diversis civitatibus emanavit
sicut ab atheniis et lacedemone
unde regnante Joas rege Juda
ligurgus lacedemoniis leges
imposuit qui ligurgus prece-
ptaque precepit ipsius observavit
ut tangit ~~Justinus~~ Justinus
libro iijo. Primo enim statuit
ut auri et argenti et
usus non haberent. Terrasque
et primordia per equalia divi-
sit et communiter cenas publice
iussit. Juvenesque noluit vi-
na sola veste per annum uti. Vir-
gines noluit absque dote nu-
ptias multaque alia decrevit
namque longa tempora
apud Romanos per quindecim
decreverunt. Unde Pomponius
libro singulari enchiridii tractat.

Romulus divisit populum romanum in tres
partes quas curias appellavit quia ibi
curam agebant legis que ferebant
in predictis curiis que omnes scripte fu-
erunt tempore Sexti papirii qui fuit
tempore Tarquinii superbi / liber autem illarum
legum vocatus est liber papirianus
eo quod papirius eas scripsit /
sed quia eis ordinate scripte sunt
pulsatis autem Romanis ex urbe qui
scripserunt qui leges a civitatibus
grecorum collegerunt quas scripserunt
scriptas in tabulis eburneis /
datum quia fuit illis potestas ut
illas leges corrigerent Et addiderunt
duas tabulas ad x tabulas addide-
runt / unde leges xii tabularum
vocabantur quia xii tabule in quibus
erant / post hec appius claudius
leges corrupit ad libitum suum
et flavius scriba libertinus [illegible] tradidit
sed senator fieri meruit
deinde coruncanus primus prius iure
civilis publice professus est [illegible]
et papirius publicus [illegible] [illegible]
primus in [illegible] volumine continebat
Et appius claudius xii tabularum
et legibus scripsit publicus [illegible] et
libros reliquit [illegible] iuris [illegible]
[illegible] [illegible] scripsit et [illegible]
publice [illegible] iuris civilis primus ad
libros [illegible] redegit qui digeste
sunt [illegible] [illegible] dispendio [illegible]
[illegible] scripserit [illegible] fama fecit [illegible]
sed et [illegible] novellas [illegible] [illegible]

Yconomica est scientia vel prudentia
qua domesticarum rerum
reguntur ordo disponitur /
Et dicitur ab yco quod est domus
Rethoricus autem [illegible] disposi-
tionem dicit quod yconomica
est prudentia qua familiares
officiorum curam [illegible]
dispositionem componere docet
[illegible] / hac ergo prudentia
indiget quilibet paterfami-
lias ut suam domum [illegible]
regat et dirigat quia domus
est domus [illegible] [illegible]
ut tangit Tullius libro
de officiis [illegible] [illegible]
Valde est pater domus [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ut tangit
idem libro ii [illegible] Tullius [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] Nec quod [illegible] [illegible] tempore
domini [illegible] [illegible] [illegible] Et
Valerius maximus libro ii [illegible]
dicit [illegible] [illegible] [illegible]
domini mali [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] obtinuisse [illegible]
[illegible] dignitatem / indignum
est et [illegible] domum [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] dicit
post [illegible] [illegible] [illegible]
auri [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] dicit
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] marmoreis [illegible]
solum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] domus [illegible] [illegible]

Unde Ovidius li. 3 de [illegible]
[illegible] capitulo [illegible] volle vocavit
[illegible] a domo [illegible] a [illegible]
debet [illegible] // Ultra
[illegible] regimen domus maxime
attendendum est ad regimen
uxoris quia non est crudelius
[illegible] mulieri ut patet [illegible]
[illegible] li. [illegible] [illegible]

de mulieribus

[illegible] bona [illegible] sunt [illegible]
capitulo disparant [illegible] aut
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] vir [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
aut. li. [illegible] quodam quia
ad uxorem suam [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
quia [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
fuit [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] est [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] quanto [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible].

[illegible] aut [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] quia divitie non [illegible]
[illegible] [illegible] impedit [illegible]
sicut narrat Valerius li.
8 de quodam cum [illegible]
filiam peteret Themistocles
[illegible] cum pauperi et [illegible]
vel diviti non [illegible] [illegible]
[illegible] ille respondit malo virum
pecunia quam pecuniam viro indige-
[illegible] [illegible] [illegible] filia
[illegible] minori [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] mala ~~[illegible]~~ [illegible].
[illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ut post [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] aut [illegible] est [illegible]
[illegible] est [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] li. [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] est [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

incommoda ludi. Et Thedas primo
quod amicus omnis patris aut rur-
mur esse odium. Et Andro-
lus actharos Juvenit exacio
pro quingentis illa marti filius
cum diu patres inquit in-
duos esse laboris. Sed quo
plurimum insurgit incommoda
nimium educatio filiorum contra
quod per custodia. Rursum
Androlus quidam boni tam
erigit filios etiam inter
duodecim Quintiliani libro primo, ut in-
quit liberos nostros moribus nos ipsi
non perdimus. Nam mollis educatio
quam indulgentiam vocamus
nervos omnis et mentis et corporis frangit. De-
nique omnibus asperis, quod teste Fu-
lgentio libro secundo Pigeria puerorum
nimia custodiarum severitate
destruit. Nam et despicit et
dolet et remissime agunt. Et
si magis noceat per quod sed
omnia timet nihil tenet.
Moderatio quo est corrigendi si
multo non attendunt quod tamen
viros puerulos gerunt ut
ponit Valerius libro secundo. Alii vero
liberos suos non instruunt tamen
oppositum Augustus Cesar fecisse
legitur. Nam filiam suam et ne-
potes iussit lanificio insistere
ut ponit Suetonius libro secundo
de duodecim Cesaribus. Rursus pater-
familias suos deserere debet
suos non spernendo, sed amicabiliter
alloquendo. Unde Seneca ad
Lucillium epistola XLVII illos in-
quit valde qui turpe estimat
cum servis suis cenare. Sed etiam
superbia facit ut tenere eius stan-
tium viros bragmanorum ad Alexandrum
...

superbia facit ut tenere eius stan-
cum servorum turba circumstet. Unde di-
xerunt viri Bragmanorum ad Alexan-
drum magnum inhonestum est
servitute, non ponimus alios quam servitia
que in obsequium tenere eos quos nos
fratres eadem natura progenuit et quibus
a deo patre communium bonorum sponsio
hereditas. Verum autem et contra sunt
imponenda onera. Unde narrat
Valerius libro quarto quod cum Plato adversus
servum suum supra delictum vehementer
exarsisset, ne vindicte modum excederet,
castigationem servi sui Speusippo amico
suo commisit. Unde Plautus ne-
que apud quos vigilia nulla est
de nocte, fecerunt tamen eis sero
de vita quibus de nocte auferunt

Capitulum XIIII quod paterfamilias debet sibi
acquirere amicos

Paterfamilias amicos sibi
vendicare debet, quod teste Seneca
libro quarto de beneficiis nemi-
nem alteri scilicet possederint ut
non illi amicis eo magis deesset quo
nihil abesset seu absit. Et idem
Seneca libro remediis fortuitorum
quare inquit amicos nisi honesta
astute quare in laboribus ad necessa-
ria ista non querit. Nam mo-
dicus amicus est qui dumtaxat
est amicus. Ideo amicus erat
sapiens. Verum novum amicum non
nisi ꝑ expedit quo sapienti ratione
non amicos bonos congregare ut
de facili permittenda est antiqua
amicitia, quod teste Tullius libro de
amicitia vetustissima amicitia sicut
vinum vetus debet esse suavissima

maxima est quam vis vetustatis et
consuetudinis effugat ergo amicos sapiens
quos semper custodiat. Et cum sicut
philosophus credit alius [illegible] est
amicus sed magis [illegible]
ad [illegible] sicut [illegible] amicus difficile
est possidere nisi bonus sit
qui amat et qui amatur. Quapropter
[illegible] amicicia deliberate contrahenda
est sed [illegible] ad finem
[illegible] debet [illegible]
[illegible] et de [illegible].
[illegible] est [illegible] amicos
[illegible] admisit
sed [illegible]
[illegible]
[illegible] inquit et [illegible]
[illegible] vel [illegible]
[illegible]
facilius est odium quam [illegible]
[illegible] ergo sapiens est
[illegible] et amicus
eligit [illegible] que [illegible]
[illegible]. Quia [illegible] amicos
[illegible] et [illegible] vero
[illegible]. Theofrastus [illegible] inquit
amicitas [illegible] amicis
[illegible] et [illegible]
et [illegible] ad
fidem [illegible] amicos [illegible]
[illegible] sed [illegible]
[illegible] et [illegible] amicos [illegible]
sapiens [illegible]
[illegible]
[illegible] alios ut [illegible]
[illegible] amicus [illegible] bonus
esse bonus [illegible]

[illegible] amico [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] fieri patres
et [illegible] veros
[illegible] amicos [illegible]
[illegible] amicos
[illegible] quos sed [illegible] et
[illegible] ad [illegible] amicus
[illegible] et [illegible]
amicitias [illegible]
[illegible] amicicie
sed [illegible] et [illegible]
[illegible].
amicus [illegible] amitti
et raro acquiri. [illegible]
[illegible]
que [illegible]
debet [illegible] maior est
in [illegible]
[illegible] adhibenda cautela
ut [illegible] 33.
[illegible] in [illegible]
[illegible] plus est [illegible]
[illegible] questio. quam [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
et [illegible]
quod [illegible] est [illegible] amicos
[illegible] sed [illegible]
[illegible] quam [illegible]
tuus [illegible]
[illegible] sapientes
[illegible] est [illegible] est [illegible]

cum non passus videtur (Ambrosius
in li. de Thobia pauperis
inquit non tibi crimine sed
debitori [illegible] est ([illegible]
Si dives es ullus pauperis
petendi [illegible] Si pauper
es solvendi [illegible] difficultatem
vir [illegible] [illegible] de usuris
[illegible] inquit [illegible] [illegible] qui [illegible]
[illegible] accipiunt ([illegible] [illegible]
quia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] (hys [illegible] [illegible]
[illegible] non [illegible] [illegible]
non [illegible] aut hys qui
[illegible] [illegible] vir [illegible]
[illegible] de [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] inquit [illegible]
[illegible] non passus (hys [illegible]
[illegible] [illegible] qui [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] quia [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] (: (

De Virtute

[illegible] in [illegible] c. [illegible] virtus et virtutis publice [illegible] c. I. [illegible] vera est
c. II. [illegible] virtus

[illegible] laudis [illegible]
Ille [illegible] quem non [illegible]
[illegible]
[illegible] constitit [illegible]
Virtutis [illegible] nescit [illegible]
[illegible]
[illegible]

Plutharcus de liberis educandis ca. 3

Maxime autem atque [illegible] constituta philosophiam oportebat. Ad corporis quidem curas duplicem scientiam humana repperit industria, medicinam dico atque gymnasticam, quarum altera sanitatem, altera bonam corporis habitudinem importat. Animorum vero egritudines atque languores sola est que curet mederique philosophia. Per hanc enim et cum hac licet cognoscere

quid honestum, quid turpe, quid iustum, quid iniustum, et summatim quid diligendum, quid fugiendum; quo parentibus, quo natu grandioribus, quo peregrinis, magistratibus, amicis, uxoribus ac filiis utendum sit; ut deos venerari, parentes honorare, seniores revereri, legibus obtemperare, magistratibus cedere, prosperis non efferri, adversis non tristari, amicos diligere oporteat;

cum mulieribus servare modestiam, caros habere liberos, minime servis insultare. Et quod maximum est, in prosperis fortune successibus letitia non efferri, nec in adversis temporibus tristitia deprimi, neque in voluptatibus esse dissolutos, neque item per iracundiam efferri, ut beluarum animos induamus. Que ego omnium philosophie bonorum atque [illegible] iudico. Nam [illegible] fortunam [illegible] est, [illegible] bene instituti [illegible] voluptates [illegible] sapientis [illegible] [illegible] profecto ac [illegible] [illegible] est [illegible]. [illegible] [illegible] philosophiam [illegible] [illegible] bonum [illegible] [illegible] ad [illegible] utilitatem in republicam [illegible] et summa cum [illegible] [illegible] studia [illegible].

Quomodo virtutes naturaliter sint appetende:

Virtus medicina est corporis pariter et anime. Virtutes quoque appetere unicuique naturale est. Singuli quoque studium pro adipiscendis virtutibus dat apponere. Vnde Boecius libro de consolatione. Omnis inquit mortalium cura quam multiplicium studiorum labor exercet diverso quidem calle procedit sed ad unum tamen beatitudinis finem nititur pervenire, quod quis adepto nichil ulterius desiderare queat. Est enim cuncta intra se bona continens. Hec enim bona summa medio virtutis adipiscuntur. Sed multe creature [illegible] alterius [illegible] unius [illegible] potest [illegible] Augustinus de civitate dei. Narrat qualiter [illegible] quidam [illegible] in Babylonia constituerunt [illegible] Virtus in [illegible] [illegible] Omnis [illegible] aut bonum et virtutem appetierunt. Nam virtus sua dignitate animum [illegible] arbor [illegible] ut pomum. Tullius de Rethorica primo. Nam omnem honestum concordant. Vnde inquit Aristoteles in Ethicorum [illegible] de [illegible] libro 20. Richel inquit [illegible] quod non deest voluntas non corrupta bonum eius appetere [illegible] est. Vnde Seneca de beata vita capitulo 24. Omne inquit honestum voluntarium est [illegible] nec enim [illegible]

[illegible] esse quod non est liberum. Et libro de beneficiis 4to. Rerum honestarum pretium in ipsis est. Et in libro eodem. Virtus inquit temporis [illegible] est [illegible] Ex quibus aperte colligitur quod nichil [illegible] tam virtutes et humana natura petit. Vnde Tullius libro primo de officiis. Deinde quod honestum [illegible] quod dicimus per se [illegible] placet. Amicos quoque [illegible] non sua commovet [illegible] point libro 3. [illegible] non id petit quod honestum est aut saltem videtur. Si aut in decorum fallit [illegible] Idem Tullius libro de paradoxis. [illegible] inquit honestum est id solum est bonum. Stoyci testantur. Similiter [illegible] Stoycus. Omne inquit honestum in [illegible] est [illegible] in eis [illegible] ut quod honestum est habeant [illegible] virtus. Tullius de [illegible] libro de [illegible] Richel. est virtute [illegible] amabilius [illegible] quod magis allicere ad diligendum. Nam propter virtutem et probitatem eciam eos quos nunquam vidimus quodam modo diligimus. Vnde [illegible] amabilius. Rursus idem Tullius in Rethorica prima. Virtus [illegible] et ad [illegible] consentaneus. Et [illegible] virtus est [illegible] quasi bonum [illegible] opus suum bonum reddit. Vnde Psalmus 2o Ethicorum. Virtus est que [illegible] et opus eius [illegible]

Right margin notes: [illegible] et honestum et id [illegible] est id solum [illegible] bonum. — [illegible] amabilius.

[illegible] vel [illegible]
[illegible] hec [illegible] patere [illegible] virtutis
hec [illegible] [illegible] petitur [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] Parat [illegible]

[illegible] ad [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] hec [illegible] [illegible] in amore [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] Tanta est virtus et amor [illegible]
[illegible] ut [illegible] in [illegible] [illegible]
[illegible] amare [illegible] [illegible]

Virtus li. 2 c. 27 virtus [illegible] [illegible]
[illegible] est [illegible] bene [illegible]

Et Tullius in libro de legibus: virtus est ratio recta. Et libro de fine bonorum et malorum: virtus est conformis nature racioni. Seneca de officiis: prima virtus est per quam [illegible] in animo [illegible]. Item [illegible] virtus [illegible] est speculum [illegible] virtus [illegible] intuentur. Aristoteles virtutes cum aliis comparavit [illegible] Tullius in Rethorica [illegible] [illegible] virtus omnia vincit [illegible] virtuti omnia parent ut patet Sallustius in Cathilinario. Et virtutem animus ducit facile [illegible] [illegible] apparens impossibilia redigit possibilia ut fert [illegible] narrationes de suis [illegible]. Narrat Valerius in [illegible] super [illegible] platus. Item Seneca virtus [illegible] [illegible] oblivisci patitur [illegible] [illegible] Seneca ad Lucillum epistola [illegible]. Augustinus inquit virtus sola facit [illegible] [illegible] [illegible]. Nam [illegible] [illegible] [illegible] per virtutem [illegible]. Item Seneca [illegible] inquit [illegible] [illegible] [illegible] est [illegible] [illegible] [illegible] qua [illegible] [illegible] in libro de natura mortis.

Verum inquit [illegible] est virtus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sed [illegible] [illegible]. Item virtus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Item [illegible] Lactancius libro de [illegible] [illegible]. Virtus inquit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] est.

[illegible] capit virtus

Virtutes [illegible] [illegible] est [illegible] [illegible] libro [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in libro [illegible] [illegible] [illegible]. Ad patrem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] virtus [illegible] [illegible] est [illegible] [illegible] [illegible] capit [illegible] [illegible] de sua patria [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] qua virtus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Item [illegible] libro 3 [illegible] [illegible] virtus est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] virtus [illegible] est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] virtus ut inquit [illegible] libro 3 [illegible] [illegible] virtus

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] c. 10 virtus [illegible] est [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] est [illegible] [illegible]

[illegible] de [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

virtus [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

Clarus agellius ... / h° Maior natura / de senectute

Ad statum studia ... currunt

Non natura capit virtutes 7. 3.

amator esse cupis autem de quo
vir ut aliud est nisi consilium
honestum inquit Seneca libro 9
Reliqua sunt vidit in dominis
siccitate et consequens in virtute
studium aut non est honestum esse in aliis
tamen potest quod crudelius saputo
exercet, utrum cum ad honestum esse
producit Tullius libro 1° de legibus
Virtus inquit est perfecta ratio que
vere in via est, ideo vel conser
vatis rationem natura potest esse constan
tius ad iusticiam esse natus. Tertium
ad omnium animus non sua sed communis
munere. inquit Tullius libro de officiis
Precium multo magis est prodesse
nam voluntas iusticia quam cupidi
tas aut voluptas. Nichil enim
tam proprium nam est sed humilitas
Tullius libro de officiis. Et 2° quod
laudabile est nam mentem magis
virtus quod consciencia est. Tullius 19
Tullius libro de senectute. Ideo
inquit huius bonos appellandos
putamus qui assequuntur quantum
homines possunt nam optimum bene
vivendi ducem. Et quibus
de oratore institutionis libro 1. Ora
inquit quod autem commiserat
ideo est a natura ...
Nobis ergo ad virtus quod non semina
sue ... Cicero ... doceremus
Si autem in ... fuerit ... aspicere
et ... sentire solum delectabile
... virtus ... fieri ... sit

et bene agendi exercitium praestat
Sed in virtute ... consistit
habetur. Et homo quod ... dominatur
... non ad honestum dicitur
utilitatem quod corrumpit. Sed
Seneca ad Lucilium epistola 39. 39 39
Habet enim inquit hoc optimum
virtus ... animus, quod quaerit
ad honesta, sua quaerens virtus
... ad se ... et attollit
virtus quod ... nos reducit
et ... debet ... virtus ... tua
... virtute ... potest ... Et
Seneca epistola 48. Semper
... fieri ... oportet
... esse. laudabile ...
... aut ... Virtus enim
laudanda est in eo quod ... rectum
neque ... vellet. proderit. proul.
... virtute liberae sunt
... quod ... consuescunt.
Ut patet ... 9 ad epistola ad
Alexandrum. Nullius inquit virtus
... est. quod ... potest
... ad ... liberos
... autem ... plurimi
virtus ... quae ...
... volunt, ... ut
... solum ... debent, ...
... caveant. Si enim ...
fieri cupiunt virtutis ... in
... ... fructus
... quod differt sit quam ... voluit
sit ... et ... liberaliter
animus ... de ...
... ... quod ... ...
... apparuit ... de ... ...

De voluntaria actione
De libera actione
De affectuosa actione

Rursum magis [illegible] potest fieri quod
bonus sed virtus quod possit [illegible]
mala quam corpus complere [illegible]
nec voluntas / bonum. Ut [illegible] quam
pagi[illegible] patet // Sed alii dicunt
quod plurima bona opera [illegible]
quae si bona dicantur simpliciter [illegible]
computanda sunt quia teste Tullio
6 in libro de paradoxis omnia peccata
[illegible] ut [illegible] fiunt in vitiis
[illegible] bonis in virtutibus. Unde
Stoyci Stoyci dixerunt voluntatem solam
[illegible] quod voluntas sunt
bona et in solo sapiente vo
luntatem esse dixerunt. Et refert
Tullius in Tusculanis questionibus
libro 4. Et quod in stultis
est libido incitata aut cupi
ditas effrenata nec voluntas
sed appetitus [illegible] est. Nam
voluntas ratione dirigitur et appeti
tus [illegible] [illegible]. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] bonum
[illegible] [illegible] [illegible] magna
[illegible] bonum est [illegible] fieri bonum
ut magister [illegible] ad [illegible] capitulo
34. Sed cum dicitur [illegible] [illegible]
[illegible] posse / Unde Tullius libro
de fato motus magis voluntarius
[illegible] [illegible] [illegible] ut [illegible]
nostra potestate [illegible] quod patet
[illegible] ad [illegible] voluntarium est
[illegible] cum [illegible] quod non est
liberum magister [illegible] capitulo 16
ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] agunt [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] magna [illegible]

perfecta est virtute perfecta magister sententiarum
capitulo 41. Unde quod laudabilis
fuerit si cui deo placeat homo
solum virtus. Unde [illegible] ad [illegible]
capitulo 6 [illegible]. Placuerit homo [illegible]
deo placuerit [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] de facili posset [illegible] [illegible]
[illegible] quod teste [illegible]
libro 3 de [illegible] questione. Nichilominus
facile [illegible] unius [illegible] [illegible]
nullum quod agit laude [illegible]
[illegible] / Unde [illegible] Valerius
Maximus libro 3. Sed quod [illegible] bona
[illegible] fundatur [illegible] [illegible]
maior laus debetur comparatione
quam [illegible] / quod [illegible] [illegible] apud
laudem nullus reportat / ut [illegible]
[illegible] laude [illegible] quam bonum
quod cupiunt facere [illegible] Unde
Seneca libro de [illegible]. Sponte
sua [illegible] officium quod imminet
Et [illegible] [illegible] est laudanda
[illegible] voluntas [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] agunt [illegible] laudabilius
quam bonum faciunt amore quam
timore quam [illegible] mala [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] laus [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]
[illegible] mali formidine pene
[illegible] mali [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].
[illegible] [illegible] complecti [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] / [illegible]
[illegible] abstat [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] a [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] / [illegible] [illegible]

[illegible] ad [illegible] 3x [illegible] [illegible] bonum est [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] mali [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] possit [illegible].

[illegible]
[illegible] [illegible] bonum [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] mali formidine pene.

Quod virtus non querat temporalem mercedem.

etas dampna flagella famis.
Unde tibi cum fortuna apparet que petere
non desperet parum cum aspera
desperet quia sibi prospera desperant ultra
immitteretur fortuna. Quod ad laboris
pacis eo quod sperata moveantur quo
dimitterent. Apparet hic sepius
[illegible] acquirere quod non petere
quibus est tamen prestatur homini.

Virtus non querit temporale mercedem

Virtus non itaque perficit si
[illegible] honorem vel aliquem aut
temporales fructus mercedem dimittere
[illegible] consequatur. Sed quod propter
se valet diligenda. Sic tamen ut
propter aliud tantum non querantur,
sed in tanto bono solo conferantur.
Seneca libro 3 de clementia.
Recte factorum verum fructus est fecisse
nec ullum virtutum pretium dignum illis
extra ipsas est, sed de ipso certo animo
est [illegible] Seneca li. de beneficiis
4. Virtus remunerationem spernit dignitatis
est non plenus de epistola ad Catu
lum. Magna animi non ad ostentationem
sed animo ad gloriam respicit
et sic sentit non expressa fama
mercedem sibi ex facto petit. Ille
quod se fortiter gessit non tamen quia
ex aliquibus mercedem temporalem expectet.
Tullius de dyalogo ad Horten
sium. Nam quod laus ipsa petit
non contenta non tacit aliquam
ad effectum impellitur non est virtus
sed fallax quidam imitatio ac simulatio
virtutis. Seneca libro 1 de legibus Tullius

Cassiodorus li. 1 c. 3. Omnia siquidem bona sunt pro meritorum fructibus ... propter virtutes quod [illegible] a [illegible]

Dicitur quod intelligitur est institutionem
mercedem non querere. Et
Claudianus de mayori prelatione
non [illegible] fides nec pectore
... nudos alligat ipsa quidem virtus
premium sibi sola est late fortuna
secura nitet nec fascibus ullis
erigitur. Plausuque non petit clarescere vulgi. Non quod premium virtutis
est debet amor gaudia pietatis
tenebunt inopina dolores.
Quare dolor est interiorum cupiditatum suppressionem non crevit cum levem usque
virtute non cavit sed palam sibi
premium et laude sequantur publicum
fortunam ex concessa preservatur virtus.
Virgilius Claudius li. de laudibus
Non tamen soli est ista sunt credit quia
fides ut facile respicit nullis
in vilibus vivit. Sic tanto premio
que putet esse precipue decor
petere fortuna sed premio desperat non
moveat et sibi pervertet esse
pretium vel nisi quod perdit corporis
esse mentis laudem. Operum fructus
et vitae meritis perdidit erit et
perdidit. Spectant sua plurimis
effectum quod amat et meretur
enim quod sit quia peccatori est. Effectus
virtutis [illegible] bonus
Plurimum est detestabile est si quis
ea faciat que laudem videntur
et expectare premium temporale
cupiditatis suorum fructuum perdit. Ideo laudem
est cum quia ullis virtutibus apparet
premia sit tollas ut nisi [illegible]

Seneca de beneficiis li. 1 c. 1 ... levem
vir ... ... amicus ... [illegible]
Valerius ... [illegible]

Cass[iodorus] li 1 c [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] / Sen[eca] [illegible] c 8 / [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] fortuna [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Quod virtus reddit liberum

Sen[eca] li 4 c 11 Sola virtus est libera [illegible]

li° [illegible] [illegible] [illegible] virtus
fortune [illegible] ut est [illegible]
ubi ut fortune [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
pedit. Sola virtus ubi in
statu [illegible] est / omnia que
preter eam [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] / Nam [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] liber
[illegible] est [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] / Si ergo omnis
cupit homo liber fieri [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
maxime [illegible] est. Unde
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] Omnis [illegible] liber
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
est libertas [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] / quia [illegible] [illegible]
qui [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] liberi [illegible] liber [illegible] Sola
[illegible] ergo [illegible] ut [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] est.
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] liber
est [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] liber est.

Sicut et omnes [illegible], pater hic
[illegible] familia noster est.
Omnium enim animum et [illegible]
et [illegible] [illegible] [illegible] est
[illegible] / Nam ergo [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] que [illegible] maxime
[illegible]. Unde [illegible] [illegible]
qui [illegible] [illegible] maxime [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ut
[illegible] [illegible] [illegible] / et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. Nemo [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] est. / Si ergo cupis liber
fieri [illegible] [illegible] / [illegible] liber
et [illegible] [illegible] [illegible] pater [illegible]
[illegible] [illegible] / et [illegible] [illegible]
[illegible] pater [illegible] [illegible] liberi
[illegible] [illegible] pater. [illegible]
ergo [illegible] [illegible] [illegible] que [illegible]
[illegible] liberis et maxime [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ut [illegible]
[illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ut
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] est / sed illa que
[illegible] [illegible] / [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] color
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] / [illegible]
est [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] que est in [illegible]
[illegible] [illegible]. Et omnia [illegible] [illegible]

Sen[eca] 2 li [illegible] [illegible] [illegible] virtus libera est [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]

Valer[ius] li 1 [illegible] [illegible] [illegible] est [illegible] [illegible] [illegible]

Sen[eca] c [illegible] [illegible] est libertas [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]

Sen[eca] li 2 c 71 Sola virtus in [illegible] [illegible] liber et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] est.

Sen[eca] c 66 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

Quod virtus consistit in medio.

[illegible]

Virtus consistit in medio

[illegible] 18

[illegible]

[illegible] q[uod] vel [illegible] non fuit [illegible] i[n] polit[ica] Robertus et Bon[illegible]
[illegible] quod [illegible] est [illegible] et petit [illegible] c. 6
[illegible] quod est [illegible] medicus [illegible] vnde [illegible]

Quando cum [illegible] prima
esset bonum. Et in medicina
cum [illegible] non est
[illegible] effect. Sed [illegible]
[illegible] non [illegible] effect.
Et cum [illegible]
[illegible] mitteret [illegible]
[illegible] Gal[ienus]
[illegible] li. 2. de [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] li. 2. [illegible]
[illegible] medicus [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] est [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] est [illegible]
[illegible] est [illegible]
[illegible] medicus [illegible]
[illegible] est [illegible]
[illegible]
[illegible] est [illegible]
[illegible]
[illegible] medicus
[illegible] est [illegible]
[illegible]
[illegible] medicus [illegible]
[illegible] est [illegible]
[illegible] est [illegible]

[illegible] medicus [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] est [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] est [illegible]
[illegible]
[illegible] est [illegible]
[illegible] est [illegible]
[illegible] est [illegible]
[illegible] est [illegible]
[illegible] est [illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

Quomodo mens naturaliter respuit vicia :/.

Nec mors est ... passio quam sic separacionis resurgere aut ... [illegible] ... cum desiderat et ... est ... [illegible] ... patrum ... est / ... Bernardus de ... [illegible] li. 1. Difficile ... [illegible] ... est ... [illegible] ... / ... [illegible] ... / ... li. 4. ... [illegible] ... ardua ... / ... [illegible] ... de ponte ... ardua ... [illegible] ... in ardua ... [illegible] ... / ... [illegible] ... li. ... [illegible] ... Templarios ... [illegible] ... operatus ... voluptas ... Augustus ... [illegible] ... petit / ... [illegible] ... est ... [illegible] ... est ... [illegible] ... petit ... [illegible] ... ad ... [illegible] ... difficile est ... [illegible] ... voluerit / ... [illegible] ... Patrem ... Nichil est arduum quod ... [illegible] ... conquerat ... [illegible] ... difficile est ... [illegible] ... atque in ... [illegible] ...

Mens naturaliter respuit

Si penitus ... [illegible] ... petra ... [illegible] ... corrupte / ... [illegible] ... / ... [illegible] ... li. 8. Nichil ... [illegible] ... tam ... tam multiformia / tam varias affectiones ... atque ... [illegible] ... mens ... et ... [illegible] ... ut ... agat ... [illegible] ...

... [illegible] ... / Virtus est vicium fugere / et sapientia prima / Stulticia caruisse ... vide in maiori ...

Et ... [illegible] ... / ... [illegible] ... est ... [illegible] ... / ... [illegible] ... Sicut petre durities ... [illegible] ... carnalium ... / ut fortissimos ... [illegible] ... / ... [illegible] ... ad ... [illegible] ... / ... [illegible] ... est ... [illegible] ... / ... [illegible] ... petre ... [illegible] ... / ... [illegible] ... / ... [illegible] ... differt ... [illegible] ... / ... [illegible] ... / ... [illegible] ... petrus ... [illegible] ... / ... [illegible] ...

Petrus est in aio non in rebus

Grac 2 Sincerum nisi est vas quodcumque infundis acescit

Virgilius Eneidos li 12 Disce puer virtutem ex me verumque laborem / fortunam ex aliis

Perscitus inquit [illegible] apostolo quia
mens inquinata / Mens quam turpe
spectaculum animus eger sit ponitur
in pedibus [illegible] / et feda
spectaculi deforme est quando
animus [illegible] vicio gravatur hinc
homines totum in vicium patet.
De tali animo [illegible] Ouidius
libro de tristibus. Animus inquit
[illegible] per corpus [illegible] meatus
Dum tibi illa suus animus [illegible] loco
[illegible] dicit / quod me [illegible]
ab animo corrupto petit [illegible]
[illegible]. Mutuo animus percutitur
[illegible] adamat dissimulat / utinam
se petere deum diligere neglegit
seculum se diligit sed [illegible] pace
quereret. Credit [illegible] petit
pacem [illegible] in libro
Epygramaton. Fallaces inquit
sunt vultus et torquentur animus
et mala mens [illegible]
[illegible] pacis habet / et Ty
bullus libro 2. Sollicitant
pectus facta nephanda reos
Ouidius libro primo de me
tamorphosi. Miser [illegible]
[illegible] fieri tuta potens [illegible]
[illegible] metus terror ipse malus
Et Oracius libro 2. [illegible]
[illegible] erit mens ignava
[illegible] Et Persius. Cur
[illegible] animum et [illegible]
[illegible] / qui dicit [illegible]
[illegible] currere [illegible] male [illegible]
[illegible] et [illegible]
punitur eis

[illegible] pecata sua [illegible]
quod [illegible] affligere et [illegible]
[illegible] quibus [illegible]
hic dicit [illegible] pax [illegible].
[illegible] Valerius libro 9. [illegible]
[illegible] vicio [illegible] / quod [illegible]
[illegible] / quibus [illegible] alterutrum [illegible]
[illegible] langwescit / [illegible]
in [illegible] / Animus [illegible]
[illegible] et corpus [illegible] expugnat.
[illegible] c. 9. [illegible]
[illegible] hanc esse [illegible]
[illegible] in [illegible]
[illegible] in [illegible]
[illegible] quibus dicit [illegible]
[illegible] velle fuit / [illegible] deliciis
fecit [illegible] ut [illegible] apparet
[illegible] et [illegible] in
[illegible] fingitur ab Ouidio
libro 1 [illegible] / [illegible]
[illegible] virtutis [illegible]
[illegible] laudatur
[illegible] et [illegible]
[illegible] / [illegible]
[illegible] hominibus [illegible] / [illegible]
[illegible] / [illegible]
[illegible] sub pelle. [illegible]
[illegible] / [illegible]
[illegible] apparatu
applaudunt / [illegible] teste Tullio
in [illegible]. [illegible]
[illegible] apparatu
[illegible] enim [illegible]
[illegible] forma [illegible]
[illegible] religione [illegible]
Sed nichilominus [illegible]

Plutharcus de liberis educandis

Cum [illegible] quod [illegible] altum
[illegible] voluptuosum / [illegible] et [illegible]
[illegible] est [illegible] mirari [illegible]
[illegible] et magis [illegible] / [illegible] ab [illegible]
perversi [illegible] ut [illegible]

Hec est ... ut vere. ... 17 ... Ita ... deus
... honores aut ... de ... pectore ... 23 ...
honestas ... facere quod ... quod ... ad ...
... in Moralibus ... peccatorum ... timere ...
... peccatorum ... Tullius 3 de officiis

licet apud vulgum ... / ... Hec tamen virtutis ... / ... vera. Appellat vicios quia appellat / virtutes. Unde Bernardus libro / de vero cultu. Parum ... / ... [illegible] ... / ... malorum ... est ... / ... appellant. Hec tamen peccatorum / ... in maxime ... / ... peccatorum quedam ... / ... et ... suas libidines / ... [illegible] ... / ... [illegible] ... / ... libidinem ... / ... [illegible] ... / ... quod ... / ... audita ... / ... est ... / ... [illegible] ... / ... Boecius ... / ... [illegible] ... / ... [illegible] ... / ... corruptus / ... [illegible] ... / ... [illegible] ... / ... peccatis ... / ... peccatorum ... / ... Propter hoc ... / ... valens ... / ... timendus ... quod ... / ... quod ... quod ... / ... formido ...

Respondetur quod ... / ... quam ... nichil / aliud ... / ... valens quod sit ... / ... habet quod amat et / quod timet ... / ... quod ... / ... timor / aut amor ... / ... quod ... / timeat et amat quod amando / ... / ... [illegible] ... / ... / ... est ... / ... et ... / ... / ... Tullius / libro de paradoxis ... / ... mater omnium ... / ... nichil / ... / ... et ... / ... peccatis. ... Tullius in / Philippica ... / ... maior est ... / ... corporis ... / mala que animo ... / ... corpore ... / ... peccatorum ... quod ... / ... sit ... / ... Unde ... / ... ut sit ... / ... / ... ad ...

Officium ... quemadmodum / pro ... / ... in modo periculosa ... / ... Officium ... in modo / Archimus Tarentinus ... in modo / ... et Thessalonicam / Epaminondas ... exemplum

Margin: ... deus ... nichil ... libidinis ... est

Seneca in tragedia que intitulatur hercules furens
Nunc tibi magna virtute agendum est.
Idem in tua tragedia intitulata Thebais
Ut saepe clara generosam indolem probate factis

Vae ei qui fecit delicato servi
aut blandiens in maiorem
hinc quam ceteris magis levis
amor stolam parit et puerum
sed fuit in maiorem tandem q
nutritur / incipit enim debilitas
corporis et animi parte mortifica
tur. Seneca ad Lucillum
epistola 7x. Sicut hiis qui mor
bis quibus afficiuntur animi
quanto quis peius habet tanto
minus sentit. Item epistola lucide
sunt primo etiam placitura dulce
vult. Illa enim ... permittit
permittit / luxuria voluptatem
et laudare pompam / Istaque
ita petere sua ... que
veniunt ut tangit de Seneca
epistola 69. Sicut hiis qui propria
stomachus ... vina sua
dependit vij Matheus in
libro de Thabia. Est quando
multa penes quam pena ...
in ... corde ... quam ... ille
... / Item quod ... se
... sed quam de ...
puer ne timent / ... ipsa
plus ... non putat / Seneca
Seneca libro de moribus, Nihil
interest quam ... facias
quod ... est fecisse / quoniam
se ... per ... non
... in facere est
Seneca epistola 3 de ...
... magis ... ...

acture
hominis quod ~~secularis~~ possessio
... magis ad libidinem
fecunda est / quidam per bona
... fac ... sed ut ...
... quod audeat. Quod non ...
... / ... quibus per
... apparet ... insudet
ut ... naturam.

De honestate virtutum et extrinsecus

Vir ... et
... cum ...
... in ... Seneca
... epistola x ad Lucillum. Sic ...
ad ... tempus ... in
... / ... loquens ad ...
... audirent in
epistola 29. ... magis
... apparet ... qualis
plus ... quod alius
... ad Lucillum. Plus alius
... qui ... velit.
Illud ... est ...
... est / ... ab ...
... / ...
... Seneca epistola
41. ... non ...
... maior ...
... operatur et ...
... a ...
... / ... cum
... sufficiat

Racio[illegible] Pretus [illegible] ex[illegible] regulas [illegible] castellos

De honestate vite interius et exterius

Cassi. li. vi. c. 23 [illegible] in monibus exempla

testimonium conscientie tue. quia non est bene agendum ut de te loquantur homines sed ut ipse teipsum loquaris. Augustinus Item ad [illegible] ep[isto]la 18. Semper enim tecum est conscientie tue [illegible] testimonium. Idem epistola 84. Sed multos cernimus homines parcos et solitarios. Idem ep[isto]la quia vite [illegible] ad [illegible] Item vite [illegible] ep[isto]la 18. Dicat [illegible] tempus in conspectu alicuius [illegible] mittit cui abest ab homine [illegible] est [illegible] cum [illegible] [illegible] est. tamen [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Item [illegible] [illegible] [illegible] Boecius de [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] qui vetat [illegible] [illegible]. In [illegible] li. i. de [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Hec [illegible]

[illegible] [illegible] Valerius [illegible] Theodorus in adolescens [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] ep[isto]la [illegible] libro 3 de [illegible] libro ii. Felix [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible].

[illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Valerius / Consuetudo potens ultra potior illa / Sordibus assueti nequeunt dimittere sordes / Balbus qui dedicat fallere [illegible] amat

Origenes / Nam [illegible] aqua pauca [illegible] et negligentia [illegible]

Tyranni exclamant habere detrahit [illegible] / capitibus in lectis et penora [illegible] / Nam tyrannos magis [illegible] / subiectos [illegible] / Illud est [illegible] et [illegible] / [illegible] non [illegible] / [illegible] / hoc factum [illegible] est quia [illegible] / [illegible] putrida [illegible]

De bona consuetudine

Quod prima testa capit / in vetustate seruat. Cum / quo [illegible] / [illegible] / [illegible] / [illegible] / [illegible] / [illegible] / [illegible] / [illegible] mala consuetu- / do [illegible] / [illegible] Galterus / in Alexandreidos li. 6. Con- / suetudo potens est [illegible] / [illegible] mala consuetu- / do [illegible] / [illegible] mala consuetudo / [illegible] / suetudo bona [illegible] Ovidius / [illegible] difficiles [illegible] / ad [illegible] / [illegible] annulus [illegible] / Nichil consuetudine maius quod / male fert assuescere fert [illegible]

Ex quibus [illegible] consuetudine / [illegible] assuefactum non [illegible] / [illegible] / [illegible] / homo consuetudine mediante / [illegible] / de agricultura [illegible] / [illegible] / [illegible] bona consuetudo / [illegible] quod mala [illegible] / [illegible] libro [illegible] de [illegible] / [illegible] / consuetudine [illegible] / [illegible] / [illegible] consuetude- / [illegible] / [illegible] consuetudine [illegible] / [illegible] / Illud [illegible] ad [illegible] / [illegible] animo est [illegible] / [illegible] assuefactum [illegible] / [illegible] apologos et fabulas / [illegible] / teste [illegible] libro [illegible] / [illegible] / [illegible] plura [illegible] / [illegible] / [illegible] consuetudine [illegible] / [illegible] / [illegible] / [illegible] agendi et [illegible] / [illegible] / in Philippica 6. [illegible] mala [illegible] / [illegible]

[illegible] mala [illegible]

Ovidius / Lane de [illegible] / Ovidius [illegible] / [illegible] / [illegible] / [illegible] amor / [illegible] / [illegible] amor

[illegible]

etiam exemplum sit robustius in alio
quo amicitia vetera sunt contempnan-
tur / quia contendimus maxime
vis est magis Tullius in Hostilius
quod habuit et de amicitia / exemplum
primum post / unde ipse Tullius de ami-
citia per Cornelio Wallo . cuius
magis assiduus unde vere dilectus
et ingenium et [illegible] vincit
[illegible] obviam [illegible] verum [illegible]
possibile est [illegible] quia est imperium
contendimus [illegible] est
altera [illegible] ut magis [illegible] et
[illegible] in [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] cum amicus [illegible]
[illegible] ut [illegible] unde [illegible]
[illegible] / [illegible] teste [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] / [illegible] ego [illegible]
[illegible] [illegible] ut [illegible] et
vita [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible]
magis [illegible] ad [illegible] [illegible]
[illegible] ad [illegible] ad [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] / [illegible] in
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et in [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] / Et [illegible] [illegible]
[illegible] / [illegible] apostolus [illegible]
6. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Demonorum [illegible] quorum [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] in [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] Ambrosius libro [illegible]
[illegible] est magis [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] / Alii [illegible]
[illegible] alii [illegible] [illegible] Alii [illegible]
[illegible] Alii [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
in [illegible] 22 [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ad [illegible] [illegible] in
[illegible] [illegible] [illegible] / [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] / [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] / [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Quare vitanda est nimia familiaritas et mundi vanitas

Omne peccatum aliud trahit unde
quod hic non corrigatur
hanc tandem in abysso mergit
delictum / Sed [illegible] [illegible].
[illegible] [illegible] impedit
[illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible]
[illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]
ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Plato in Phedon: Verum virtus ... cardinalibus ... virtutibus ...
quaedam ac similis virtus est ... a ...

[illegible] quam rebellare animo
sunt quod hic ... humanitas
est ... quod ... ...
... ... est ...
... ...
in ... et ... ...
... est ... ...
... ...
... ...
ut ... in Heracle
... ...
... ...
... ...
... ... est ... ...
... ...
... de ... ...
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

... ...
... ... ut ... ...
in ... ... Plautus in
Aulularia ... ...
... ...
... ...
... ...
Tullius ... ...
... ...
... ...
... ...
... ...
... ...
... ...
... ...
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

ferat stellas, celum findet aratro
unda natet, posterius legibus illud
quod iam fecit, fecit esse posse ne-
gabam. [illegible] nil aliud scio
ut [illegible] magis vos aliquis
ambulat et quamvis lege ipsa fecit
Dixit lucanus li. 9o. Item in omni
necessitas [illegible] est [illegible] ibi ferrum
quos [illegible] [illegible] Et ovidius
li. 1. de arte amandi. Cura est sua
cuique voluptatis. Et idem li. de remediis
Nubila sunt nostris ipsa nostra malis
Et idem li. 1. methamorphoseos. Effodiuntur
opes irritamenta [illegible] malorum. Iam
que nocens ferrum ferroque nocentius aurum
Et sequitur filius ante diem ~~[illegible]~~
patrios inquirit in annos. Victa iacet
pietas. Et idem [illegible] [illegible] [illegible]
tellus quo [illegible] [illegible] ardent
Et inde [illegible] [illegible] liberet
Et sequitur coniungimus [illegible] cara [illegible]
cum [illegible] expandit ~~[illegible]~~ [illegible]
culpa [illegible]. Item [illegible] necessitas
cara fit vir [illegible] uxor hec [illegible]
[illegible] [illegible] est [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] fecit. Seneca [illegible] sunt
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] peccat.

Mala est peccandi opportunitas

Plerumque [illegible] peccant [illegible]
peccandi opportunitate [illegible]. Si
[illegible] peccare [illegible] [illegible], aut si
male agendi facultas [illegible] [illegible]

[illegible] male agere [illegible]. Unde
Prosper in libro [illegible] [illegible] — Prosp[er]
[illegible] [illegible] peccandi opportunitas [illegible]
[illegible] mala [illegible] [illegible] [illegible] efficiant.
[illegible] est [illegible] [illegible] qua [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
peccant. Et sequitur. Nequid erit
morbi [illegible] [illegible] [illegible].
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. [illegible] [illegible] filios
aut familiares [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] opportunitatem peccandi
[illegible]. [illegible] necessitas [illegible]
[illegible] fit [illegible] [illegible] [illegible].
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] est [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible].
Unde [illegible] li. 3. [illegible] [illegible] — [illegible] li. 3.
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]
peccandi [illegible] [illegible] peccat, [illegible]
[illegible] [illegible]. fortuna
[illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] alius [illegible] est
qui a [illegible] [illegible] [illegible]
qui [illegible] agunt. Et qui [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]
fortuna [illegible] [illegible] peccandi
minima [illegible] est [illegible].

[illegible] 26 [illegible] c 13. Manifeste [illegible]
[illegible] est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] effectus et [illegible] [illegible] impedit
quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]

Tullius in Philippicis xii. Illud
[illegible] [illegible] dicens quod
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
Nescis enim quod confessio peccati [illegible] eius
licet aut ut sermo consistat.
Apud eum penitencia et peccandi licentia
Idem [illegible] Platonis [illegible] fuit. Illa
[illegible] est [illegible] iustitia que
erga miseros [illegible]. Nam
triumphans innocentia est non
peccare. Ubi [illegible] posse. Ita qui
plus peccare potuerit [illegible] quia si
peccandi [illegible] legittime [illegible] non
reddit. Unde Claudianus in
Maiori [illegible] in
maiorum [illegible] suadet quod licitum
[illegible]. Nec tibi quod possis sed
quod fecisse decebit. Et Seneca in
libro [illegible]. Si peccare [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] est
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] a peccato se [illegible]
[illegible] non quod non fecerunt sed
[illegible] [illegible] [illegible] facere [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] habet. [illegible] peccatum
non est. [illegible] a [illegible] [illegible] dicitur.
[illegible] peccatum est voluntarium.
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] peccatum [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

in [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] est. Et [illegible] in [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
expurget [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] non difficultatis [illegible]
[illegible] [illegible] peccare [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] peccatum [illegible] non [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] amore
a delictis [illegible] [illegible] [illegible]
apud [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] est. Vel [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] vel aliud [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]
in hoc [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
non [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
non accepit. [illegible] [illegible]. [illegible]
[illegible] [illegible] est [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] peccatum [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] non [illegible]
[illegible] Fulgencius li. [illegible] Mitologiarum
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]. Et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] absolvat
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] est
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]

De cautela vitandi et cognoscendi peccatum.

Multa sunt vicia que in terris precipue
sunt a quibus cavere difficile
est nisi caute quis attendit. Unde
Sidonius de Claudiano [illegible] li. 4.
Affirmant quidem virtutibus viciorum quasi
vicinitates quia temeritas et
effusio sunt prodigalitas [illegible]
[illegible]. Et Seneca ad Lucillum epistola
xi. Vicia inquit nobis sub virtutum
nomine obrepunt sub temeritas
sub titulo fortitudinis latet, mo-
deratio vocatur ignavia pro
timido cautus accipitur. In hiis ma-
gnum periculo erramus. Et Seneca
epistola 75. Quidam vicia
ad modum morbi in apto tempore
sunt. Et ista sub [illegible] speciem(?)
quedam simulata sanitate subsi-
dunt. Quandoque ergo agimus
non magna deliberacione fiendo
sed cito et consilio quando
cogit ut mature fiat opus.
Sic tangit Salustius in Ca-
tilinario cum [illegible] in Ca-
tilina. Sunt inquit [illegible]
vicia implicita sub umbra virtutum
abstinens qui vere sit vicinum
simulabat. Nunquid inquit ille
[illegible] in [illegible] fuisse pro
et subdit [illegible] cum clari-
oribus [illegible] quamque sanctior.
quis temporibus [illegible]. Quis
sunt aliquis melior, quis hospi-
talitati deditior, quis in
[illegible] vigilancior, quis
in laboribus [illegible]. quis
in [illegible] amarior, quis in
effusione largior, illud quod
in eo erat in alterius malis sed
superare et regere ad opus atque
huc ac illuc torquere, flere cum
tristibus, severe cum [illegible] cum
[illegible] [illegible] vivere, et hec
omnia animus designat petitus
et preteritum semper dissimulare. Nec
facile [illegible] [illegible] sepe enim
in [illegible] aptum [illegible] esse [illegible]
tibus et in [illegible] [illegible]
dus. Inquirat ergo sapiens quid
petitur ut caveat, quia petere
ut sibi sit non [illegible] erga
familiam. Sydonius ubi de pro
epistolarum lib. 3. Et quedam cum
sit dicebant. Est in ipso loquaci-
tas dicax, [illegible] vel levis
arrogantis aut constans nimium
ad [illegible]. Aliud enim dicere quedam
sunt sed non [illegible] saltem videre,
nec [illegible] per quem timidus se
parat quasi in sordibus partu
ut [illegible] sapiencia colligitur.
Nunquid in sepulcra deaurata Nota
sepius vidimus in quibus nil nisi
putredo latet. Aspectu quidem
polita sunt, sed intus sordida
sunt et vicia que consuetudine
sepius generant. Et tamen ab anima
longe atque late recedunt quia
non obstante suo apparatu
vitanda sunt. Unde teste Ovidio
primo de Remedio. Et mala sunt
vicina bonis errore sepe.

P[er] vero[rum] p[re]tus p[ri]ma s[e]pe tulit
[illegible] [illegible] [illegible] fallit
ut Catil[ina] ip[s]os [illegible] et pri-
ora [illegible] et [illegible] in
patria fec[it] [illegible] tota
[illegible] amaritudine [illegible] deserit
inde ~~[illegible]~~ tota facie ~~diffundit~~

Tunc ergo ego Catilinam vanissima
[illegible] Catilina [illegible] in se
maculosa [illegible] multo appetunt.
[illegible] et [illegible] amici de-
bent [illegible] sunt [illegible] se
[illegible] [illegible] laetantur [illegible]
[illegible] alter [illegible] ex que
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] se expresserit in Catilina
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] est et forte in
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
et Catilina [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. [illegible] in [illegible]
[illegible] [illegible] amator [illegible]
de Julio [illegible] [illegible] Tulius
[illegible] [illegible] de [illegible] in Julia
[illegible] [illegible] tanta [illegible]
[illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] se [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] Tulius [illegible].
[illegible] absente [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] se [illegible]
[illegible] absenti [illegible] odio.
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] aut [illegible] a
[illegible] [illegible] aut [illegible] a.

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] aut [illegible] [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible]
debent [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Allo[quitur?] [illegible]

[illegible] aut [illegible] a [illegible] [illegible]
[illegible] ille [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] Tullius [illegible] [illegible].
[illegible] que [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] in [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] Tullius [illegible] dicens
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
et [illegible] [illegible] ut Salustius
[illegible] [illegible] qui ut [illegible]
[illegible] [illegible] et de Salustio
[illegible] Tullius [illegible] [illegible]
Salustius [illegible] Tullius [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] pars [illegible]
a [illegible] [illegible] [illegible]
Catilina [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] pars [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] Catilina [illegible] [illegible]
apparuit et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] esse [illegible] et se [illegible]
[illegible] Catilina [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ille [illegible] [illegible] malos
[illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] de partu
[illegible] est [illegible] [illegible]
[illegible] absens [illegible] [illegible]
apparens [illegible] [illegible] [illegible]

Quod vitanda sunt peccata leviora ne extinguant maiora:

Avarus qui sitit dives fieri sicut ambiciosus in sitit [illegible] et honores et avidus pravam [illegible] et dolor et multis [illegible]

Vitanda sunt peccata leviora ne extinguant maiora

Licet quantumque parva sentias [illegible] maiora [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] parva [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Parva enim magna [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Nemo est qui salutem [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Hec dicendo quia omnia peccata
sunt in passione Christi sub pena
eterne [illegible] pe-
ccatis in presentibus. Sed aut
ex lapsu leviter parum re-
surgit [illegible] perdi [illegible]
merita [illegible]
[illegible]
Hic obiecit quod [illegible]
quod [illegible] gaudia quia vita
[illegible] tollitur [illegible]
Responsio [illegible] sed vita obsequitur
gaudia culpa levior [illegible]
[illegible] laudabilior [illegible]
[illegible] sed [illegible] fuerunt
[illegible]
[illegible] est
[illegible] velle quibus [illegible]
[illegible] sed [illegible]
[illegible] a quibus [illegible]
tota [illegible] quod [illegible]
[illegible] dissimilem habet.
[illegible]
[illegible]
[illegible] patitur [illegible]
[illegible] fuit [illegible] amore
[illegible]
[illegible] passione
[illegible]
ut caro mortificata [illegible]
[illegible]
[illegible] est [illegible]
[illegible] qui [illegible] regem
[illegible] hec [illegible] remedium

[illegible] salutaris her-
bas [illegible]
[illegible]
[illegible] est [illegible]
[illegible] flammas [illegible]
[illegible] bona [illegible] mala
[illegible] mortem [illegible] mora
[illegible] mora
[illegible]. [illegible] non
est [illegible]
erit [illegible]
[illegible] delata
[illegible] ipse [illegible].
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] est [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] a [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] cupidita-
[illegible] et [illegible]
[illegible] a
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] q [illegible] alit [illegible]
[illegible] illos [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] a [illegible]

Vsplis(?) senex dixit … Ex hanc nomine ex tunc. Laudes ex minuto(?)
fuit ... Tela(?) non vana(?) quamvis(?) precium ac felix surgat a
dolore(?)

De Sinceritate vite Antiquorum

de sinceritate vite antiquorum.

Refert Quintus(?) in Tuscu
lanis questionibus libro v° Dionysium(?)
tirannum libentem esse semper cum
vellet et ad eos glorioso vero loqui
velle. Nam iste Apollonio(?)
libro de dicto Socrate Archita
de greci et plures qui sua
animus perfecti et tamen que
ex eis ipse audiat. Hic est te
stimonio de quo verbis laudat
verum collaudasse. Nam iste
Tullius in oracione prolixiori
vel tamen prolixior quam laudat
et laudat libro de sta religione(?)
Reddit quando ad pauperis patria
...erit aut ... ad omnes
Nam que multi ... natura
ostendunt quam aut bene
... natura que dicunt.
Sicut Tullius libro de senectute
illos magis laudat ...
... quam ...
quam ... natura bene
... dicendi. Et in Tuscu
lanis questionibus libro 4° Simplicitas(?)
magis omnium ... est bona
... ... qui ... vita.
~~... qui ... quod ... ~~
... magnus qui litteras
quidam ... sed ad hoc in
... ut in ... Varro ... ...

Vlterius magis non esse nisi
quia causa sit et vita non
sua causa sit sed ut in ea
aliquis ... sit. Et ipsa
Nota ad ... vita magis
non est ... honesta
est ... quam tamen longe
vita sed quia longa et diuturna
sit bona apud ... ...
... ...
... ... honestate ...
Hec ... ... bene
... ... quia ...
magis ... ...
Nam ipse ... in ...
... factus est ad ...
... vita cum ... ...
... ... C. Dicit
fortasse ... ... non — Narratio
... obligatio ...
... est ... ...
Simplicitate et ... spartanos
... ... in
... ...
... ut ... ...
... a ... ...
... quia ... eloquens
... et ... ...
... digna sunt
... ...
... ...
... ... est
... ...
... ...
esse.

Prima teste Seneca in [illegible]
virtus est ars omnium [illegible]
[illegible] credit [illegible]. Vir prudens ut
omnia circa bona sit et timeat
ne [illegible] [illegible] [illegible]
In [illegible] de [illegible] nobilium
[illegible] Tu dicit sicut
[illegible] festum fere [illegible] [illegible]
[illegible] ad meliora [illegible] [illegible]
[illegible] gaudio hic [illegible] et
[illegible] [illegible] Magnum [illegible]
[illegible] mortis qui [illegible] bonos
Sed tercia teste Claudianus
in maiori Inquinat egregios
adiuncta superbia mores.
quia sicut [illegible] [illegible]
superbia [illegible] ad ruinam
sunt quia sua [illegible] in
cedit [illegible] ut [illegible] timeat
[illegible] quia sua [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] / que
[illegible] [illegible] non habent /
[illegible] [illegible] bona
[illegible] quia [illegible] [illegible] [illegible]
sed [illegible] omnia facere [illegible].
Virgilius in [illegible] Et Virgilius in Bucolicis.
[illegible] in plurimis pulcherrima
prius [illegible] [illegible] [illegible] in
plurimis [illegible] in [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] omnia [illegible]
Non omnia possumus omnes — omnes quia [illegible] [illegible]
omnes [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] sit [illegible] [illegible] [illegible]
omnes [illegible] adipiscitur [illegible]
ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
Sed d. q. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] nec parcere pu-
[illegible] non est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] est quod [illegible] [illegible]
[illegible] laudatur [illegible] in
[illegible] quod [illegible] [illegible]
[illegible] per [illegible] in [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible]
suffragio [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] Sed in [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. [illegible] qui malus [illegible]
[illegible] est bonum quod laudatur
[illegible] ut [illegible] approbatum est [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] / [illegible]
[illegible] quod sit melior / Boni-
tas virium moralium [illegible]
[illegible] de quibus [illegible] hic [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ad-
[illegible] libere [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] agimus ut melius
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] inter
[illegible] et publicos [illegible] teste

Invidia turpis est ... [illegible]

[illegible]

Quod virtuti contraria est invidia

[illegible]

Invidia ... [illegible]

[illegible]

De Bona societate :-

Bona societas debet habere { Equitatis rectitudinem / firmitatis fortitudinem et / caritatis amplitudinem

Sed figura per illud Apoc. 1. Qui habebat septem stellas in dextera sua et ambulabat in medio candelabrorum aureorum. quia nos debemus habere septem stellas. i. septem principales virtutes et morum et ambulare in medio. i. in societate candelabrorum aureorum. i. virorum perfectorum.

Ad bonam societatem pertinet et caritatem ad oculum [illegible] { Dictat natura / Docet scriptura / Designat figura

Dictat natura. Nam ut dicit plinius castores simul pergunt (?) [illegible] congregatim vivunt simul cum ligna (?) parant domicilijs ambulant. et se mutuo adiuvant in terris habitant in aquis natant ita flumine edificia sibi parant. Nam per hanc sociabilitatem (?) in aqua vivunt ideo post hanc caudam dicunt pisces quam neminem esse participem humectatam (?). Ideo natura hanc ita flumine habitant.

Sic nos debemus nos diligere per caritatem congregatim vivere per societatem simul ambulare per concordiam et unitatem. alter alterum adiuvare per pietatem. In terris habitare per [illegible] in aquis natare per devotionem. Cum flumina radicis morum fieri per contemplationem et cum domus [illegible] edificare per mutuam [illegible] [illegible]. Sed caveat vestra habeat caput et caudam. i. rationem et voluntatem. Ratio est caput. cauda voluntas. Ista cauda id est voluntas est de natura piscis quia si fuerit corrupta per peccatum nisi semper in aqua devotionis et gratie habuerit. Et propter hoc natura est quod [illegible] castorum. i. societas perfectorum ita flumine radicis per affectum habitet ut caudam suam. i. voluntatem in aquis devotionis semper habeat.

Ideo de [illegible] tabulis et [illegible] edificatis dicitur Iob xx. Nubes [illegible] sunt et [illegible] cardines [illegible] perambulat. Societate [illegible] dictat natura.

Docet et hanc scriptura. Et signat figura. de saul. unde dicitur I Reg. x. cum vidisset quod se [illegible] prophetarum [illegible] propheta cum [illegible] prophetarum et adiunxit se eis et simul prophetabat cum eis. Sic perfecta vita quod hanc [illegible] est de se [illegible] aliquod bonum facere et magis prophetare. i. de bonis radicis et [illegible] in ferrum et de aliis [illegible] dei aliquod [illegible]

tur. sic ad prophetas i. ad bonos bonis et spiritualibus apparet.
ipsi efficiuntur prophete. i. predicunt spiritualibus et bonis . de rebus futuris 54
et occultis predicunt [illegible] et ad [illegible] et cetera

Et ad hoc facit scriptum [illegible] 20 [illegible] ad prophetas [illegible]
Deo [illegible] in [illegible] Dan. 24 [illegible]
[illegible] in medio [illegible] Daniel et ambulabant
in medio flamme.

t 2 c 1

Utrum in lumine naturali quorundam articulorum
evidentia possit inveniri. Ad cuius
declarationem primo videndum est quid
sit lumen naturale. Et dicunt aliqui
quod est vis anime considerata secundum
latitudinem eorum que ex principiis
naturalibus comprehenduntur. Propter hoc autem
lumen vocatur intellectus agens
qui se habet ad intelligibilia sicut
lumen ad visibilia, et ille intel-
lectus agens non est intellectus in-
telligens, sed eius officium est species
illustrare et intellectum actuare.
Verum quod aliqui ponunt quod est
quoddam actus anime innatus
et concreatus. Sed credo melius
si dicatur quod est ipsa mens
considerata prout est quoddam
lumen spirituale et prout se ipsam
actuat. Unde si oculus esset in se lucidus
sed mente ipso visibilia videret et
per alia ratione luminis vel lucidus sit suo
modo de anima imaginabimur. Sed quod
ipsa est lumen et tamen hoc potest
tamen secundum diversos respectus. Ex his autem
premissis probatur ipsa significatur quo
adequatur articulos fidei. Unde Augustinus
sex articuli trinitatis creationis, incarnationis,
resurrectionis in lumine naturali quod animo
comprehenduntur, ergo ipsa non convenit. Circa
isti sunt articuli de quibus magis videtur
duo probare. Et primo de articulo tri-
nitatis. Nam in lumine naturali cognoscitur
imago in tribus potentiis anime que
sunt una essentia ergo. Unde Augustinus primo
de trinitate capitulo x et de trinitate capitulo sexto et
primo hoc modo sed quod per ... ve-
niat articulum trinitatis. Item in aliis re-
bus est vestigium trinitatis cognoscibile
in lumine naturali. Unde aliqui posuerunt
vestigium consistere in numero pondere et
mensura sicut Sapientie xi. Aliqui vero po-
suerunt principium medium et finem sicut patet
et ordinem sicut Augustinus ... speciem.
Alii substantiam virtutem et operationem. Item super Genesim
imaginationem ... libro primo celi et mundi.
Itaque in omnibus rebus est vestigium

trinitatis etiam secundum naturales. Unde Augustinus
super Genesim dicit videtur quod si homo non peccasset
inequaliter clarissime vidisset imaginem
aut vestigium trinitatis. Ergo in rebus est tale
vestigium que sunt cognoscibiles in lumine
naturali ergo etc. Item dicimus in naturalibus quod effectus
habent vestigium superiorum causarum sicut patet de
minibus cadentibus sub forma stellari
ab influxu stellarum, patet etiam de natis
sub signis qui habent conditionem signorum
ergo a prima etiam causa res producte
vim filii habent similitudinem prime cause scilicet
trinitate. Item philosophi naturales in lumine naturali
ad notitiam trinitatis pervenerunt. Unde Commentator
primo metaphysice refert antiquos philosophos sunt
posuisse in omnibus ternarium et Aristoteles libro
primo celi et mundi numerum ternarium omnium vocat.
Item Augustinus quinto confessionum capitulo nono refert quod li-
bris platonis invenit quod in principio erat
verbum et verbum erat apud deum et deus
erat verbum omnia per ipsum facta sunt etc.
Et Hermes de verbo eterno: monas monadem
gignit et in se suum reflectit ar-
dorem, id est pater generat filium ex quibus proce-
dit ardor scilicet spiritus sanctus. Item
quelibet scientia in lumine naturali possibilis fere
in ternario fundari videtur nam congruitas
grammaticalis suppositum cum apposito tripli-
ci conditione concordat. Logicus triplici ratione
propositione atque figura formaliter concludit.
Rhetoricus atque poeta triplici utitur stilo.
Geometras a triangulo figuras rectilineas
incipit. Et astrologus a principio meridie
planetarum motus investigat. Musicus
in tribus primo armonizat. Arismeticus
vero in ternario omnium completum
tradit ut etiam dicit Aristoteles primo celi et
mundi quia primum est habens principium medium
et finem. Physicus tribus principiis
naturam constitui docet. Minor ergo si sic
naturales in ternario fundentur et in lumine naturali
trinitas non comprehenditur ergo. Item si causa
intelligendo non producet filium et volendo
spiritum sanctum. Volemus hoc idem probare de ar-
ticulo creationis mundi. Nam sicut inter
res est naturalis ordo processionis et dependentie

Marginalia: ... in ; trinitatis ; d'hor ... de ... c 19 ; ... in phemo ... ; Creaturis

Dicit Augustinus ... in h... Sibilla et ... ... quod tempore Constantini et Helene matris eius fuit
... ... in quo ... ... in ... ... in ... ... sol
... Helene et Constantini tempore ... ... videlicet.

sic debet esse duracionis ipse sicut quod per ra
tiocina non tangit naturaliter sed libere Vnde
Aristoteles ordinem dicit esse optimum bonum
ut patet 7 ethicorum politicorum et redar
guit aristippum negantem ordinem et claritatem
2o dicit perfectione dicit Bonum universi
consistit in ordine decorum Item mala e
ternitas eius actor non invenitur Item
philosophi naturales qui fidem non habuerunt devo
tam huius articuli prevenerunt Vnde
hermes quem Aristoteles patrem philosophorum nun
cupat libro 2o de verbo eterno capitulo 2o dicit
nunquam non erat cum mundi creacio nisi in
ipso deo Semper nasci habuerat Item galie
nus in sua alkymia narrat hermetem
dixisse quod tabula smaragdina in ve
tustissima litera scriptum invenit mundum
creatum fuisse Item Augustinus 8o de
civitate dei capitulo 11o refert platonem in suis
libris fere de verbo ad verbum dixisse verba
mosaica In principio creavit deus celum
et terram etc Unde quod aliqui dicunt
platonem descendisse in egyptum et vidis
se libros Jeremie Sed Augustinus ibidem
computacione probat hec fieri non po
tuisse propter diuturnitatem temporum Item
arabes et sacerdotes egypti dicunt
solem creatum in signo leonis ut refert
Solinus libro suo de mirabilibus mundi
qui refert plato in thimeo Item ptolo
meus in suo prologo almagesti preter
multas laudes aristotelis concludit quod in hoc
sibi non consentit
dicit enim quod mundum creatum non
fuisse mundum eternum proximo Aristotelem non pu
enis proverbia sonare videantur que
sunt intelligenda sic quod mundus creatus
est conveniens per sempiternam Item Aristoteles
deum creatorem nuncupat libro 2o de
Regimine quem edidit ad peticionem alle
xandri narrante philippo eius transla
tore et libro de secretis secretorum per totum
sentit deum esse creatorem quem librum
ipse Aristoteles edidit testante Johanne
translatore eius licet multi obstent
Item ypocras libro ebdomadarum dicit
planetas eo modo moveri sicut alio
ordine movebantur ergo creacionem habuerunt

Item albumazar libro 1o de coniunctionibus
dicit primo dicit mundum cum diluvium
solum durasse per duo milia annorum
ad ducentos xlii annis 5o mense tribus
diebus et quarta parte unius hore
et dicit ubi oriunt incipit deus hominem
et fecit eum nobilissimum animalium
dicit quod eraclitus concessit mundum ori
ginem habuisse Item fuerunt quod quidam
sacerdos egypcius solo philosopho dixit quam
libros lapidem videret in cellulis egiptiorum
delatum in quo scriptum erat quod mundus
nondum milibus durancat Et eandem
summam scripsit sacerdos quidam Item aliorum
audivi Egiptiorum quidam in libro centum
milibus annorum duracionem prenunciat
ut refert Augustinus 8o de civitate dei quod
omnia etsi falsa tamen mundum prin
cipium habuisse consentiunt Item ovidius
licet poeta 1o methamorphoseos ponit mundi
principium per 4or etates atque diluvium
Valerius de incarnacione quo
ad librorum in hoc est patet quia visio
quidem per simplicem certa quis tac
tum ergo non potest eque bene sibi
unire naturam substancialem sicut finitam
tamen cum actualiter quo sed eque bene
denominabit naturalis substancialis ut pru
denciam esse hominem sicut al
bedo facit parietem denominari Item
naturales ad hec devenerunt scilicet ad virgi
nem Item albumazar in suo maiori
introductorio dicit prima virgine suum
puerum lactantem vidisse et vocem
audivisse dicentem hec ara dei Item
plinius in naturalium refert eius gudani
alibi mastella adoratur ponit virgilius
in georgicis et Solinus in o de mira
bilibus hic duplicat dotem fieri de
in flatibus ventorum alio mastella
adoratur et dicit hominem de partibus
eius Item ovidius libro de vetula v
irginis partum designat Unde in 18
de civitate dei capitulo 1o refert Augustinus
quod eritrea Sibilla gentilis sub xxvii
versibus Christi adventum designat

iiio etiam usque ad quos pessorum nominis. Vn
quatuor litere capitales scilicet h
ubi grece Jesus creistos teneoy so-
ther. latine Jhesus christus filius dei sal-
vator. Hec enim verba sunt verba [illegible]
Et secundo maior quare magister meus ba-
thalamus de sancto victore dicit quod dicta
gentilium quantumcumque capiunt ad alium sensum
quam intellexerunt et nichil faciunt ad arti-
culos fidei eius oppositum patet in predicta
allegatione quam ipse aliquo modo tetigit
Vnde Augustinus sicut in libro de civitate dei
utitur gentilium testimoniis. Virgilius
poeta ipso patet quantum ad maiorem partem scilicet
de resurrectione et futura vita. Vna anima
est dicenda perpetua ut patet iii de anima
et hoc quia reflectitur et tamen est spiritualis
et immortalis quod licet plures [illegible] supra
conversio [illegible] Item algazel iiiio phisice
sue capitulo ultimo animam singularem dicit
immortalem. Item [illegible] de libro celi et mun-
di iiiio [illegible] et concludit animam
bonam [illegible] Item sentit [illegible]
libro de sectis et libro de pomo. Plato
in thimeo futuram gloriam et infernum [illegible]
fatetur. Item sextus pictagoricus tim-
sus (?) similis fatetur futuram felicitatem ad
esse bonis. Item macrobius in libro
de sompnio scipionis ita quorundam ani-
libus eterna gloria frui. Item plato et pir-
phirius quosdam resurrexisse mortuos fe-
runt ut narrat Augustinus xxiio de civitate
dei capitulo vii. Item plinius vii naturalium fe-
minam quamdam refert ad vitam rediisse
et puerum [illegible] annis in communio specta-
culo mortuum refert tamen annis post
mortem vixisse. Item tullius de re
publica fingit quod post mortem scipionis
vidit eum cum suis predecessoribus [illegible]
[illegible] Sompnium scipionis macrobius
concludit beatitudine. Hoc sentit Pto-
lomeus in primo almagesti prologo et
albumazar in vi [illegible] introduc-
torii [illegible] et [illegible] metha-
Item [illegible] similia insualia sepe
concordat eius verba licet [illegible]
tamen non mendosa. Item de combustione
corporis absque consumptione satis sunt contra

naturalia ut ponit Augustinus xxi de civitate dei
capitulo iiiio de motibus sicilie qui ab
exordio temporis comburuntur et non minuuntur
Item de lapide [illegible] fit pannus in-
combustibilis ut refert Albertus magnus
libro de mirabilibus. Ex quibus omnibus concluditur
quod articuli fidei sunt deducibiles in lumine
naturali et hoc contra determinationem. Tunc dicitur
quod aliqui dicunt singuli auctores vel
nullus scilicet ad oppositum articulorum vel ipsas
fuisse revelatas. Vnde Michilonius [illegible] optimo
quod et licet plures philosophi habuerunt reve-
lationes nichilominus tamen in lumine natu-
rali multa de articulis cogitare potuerunt.
Potest etiam dici quod philosophi quo ad aliqua vi-
derunt libros prophetarum. Sicut enim refert
Augustinus ii de doctrina christiana libro ii quod plato
vidit libros Jeremie

De Cultu et veneracione Dei

Quecumque laudabilia possidemus a deo
accepimus si ergo sumus omnes obsequi
ei hos possessore nostri amplius
fidelis deum colere debet. Dicente tullio
si deus est animus ut nobis carmina dicunt
hic tibi precipue sit etc. Et mercurius tri-
megistus ad asclepium solum inquit al-
ter duplex est scilicet [illegible] solus quod
duplici constat natura scilicet mortali et eterna. Et
subdit mercurius illa inquit pars simplex
scilicet anima divine similitudinis formam habet
quo divinitatis species melior est et originis
sue in dei tamen imitatione perseverat. Nos
ergo agentes gratias adoremus deum. Hec
inquit sunt summe intentionis dei cum gratie
agunt et a mortalibus hominum adorationibus
et laudibus. Tunc verba tractare
in quantum hominem debet deum colere
tanto celebrius quanto plura beneficia
adeo suscepit et quanto sublimior factus
ceteris rebus per ymaginem dei quam acce-
pit. Vnde sextus pictagoricus in suis
sententiis deus inquit libertatem arbitrii
hominibus permisit ut pure et sine peccato
viventes filios fiant deo. Item ad templum
dei est mens pura et altare optime
ei cor mundum vir castus et sine peccato

ptatem accepit a deo esse filius dei s
pad optimus habet ie cetc vides o tu ho
quam templum dei es Si ergo in templo
cultus deo debetur maxime deum tua
mens recole et Vnde in prouerbiis sapientia
dicit Non assimilas quam preciosas sed quam
plurimas quis deo manus offeratur quia
non alius nisi optimus animus pulcherrimus
dei cultus est Nil ergo refert si minima
graciam offeras deo sed tua de voto tue
oblacionem valorem imponit plus enim pau
percula eciam exhibendo placuit deo
quam cresus talentorum communis Illa siquidem
deo magis placuit non quia magis obtu
lerit sed maiori conatu devocionisque affec
tionem eciam vel obulum obtulit quam cresus
talenta ut satis refert Ieronimus in fine
prologi biblie placere ergo homini quod deo
placet ut monet Seneca ad lucillum
epistola lxxxiii Tunc enim hoc placet
homini quod deo qui cultum exhibet
qui debetur quod fecisse philosophus sequitur Vnde
sicut ait plato philosophus est amator dei
philosophus non esset si cultum sub traheret
Vnde philosophus libro epygrammatum hoc descri
dens est prius tollendus mihi et in
tertio toto sit ipse deus Optima vota
deo quere creator ipse monet Et sub
dit libertas nulla est melior maior
ne potestas Cum sine deo enim bona sint
amor Absque ergo posita est dicione
amica voluntas Que viget affectum non
viget impio Ethice Clare innotescit
quia qui deum amat ipsum eciam colit p
ut inbet katholica fides Nam
et pecudes sursum brutisque elenates
sunt flectionibus terra venerantur arbo
res crescendo sursum elenatur elementa
celestibus impressionibus obediunt Ipse le
ges suas celorum orbes obstinat
erroribus attente Nisi fideles in
omnibus debitus gratis obediencia pie
et reuerencia exhibere permittal nec
solum hoc mirum sed in gratitudinis signum
est Vos tamen non arbitror dignos
laude qui deum colunt plus demoniis
quam affectibus intendunt et quia puta corporum

de voto sepe superstitio est deque his qui
cetera in oracione Est eciam quibus religionis
modus et subest nimiumque superstitiosum
esse ne oz Eos eciam commendandos
non reputo qui diuino cultui licet
assistant secularibus tamen nisi quasi que pleni
sunt curis enim pre horum fore obesse
quum Regi enim non placet iniquus
seruitor quomodo ergo placebunt deo iniqui
peccatores tales enim prophanatores videntur
sanctuarii dei Vnde Cicero in libro epistolarum
pone deos et que tangendo sacra
prophanas non bene celestes impia dextra
bene colit Ex huius tamen redargucio
apparet in diuinis sacrificiis qui se
ingerunt altaribus quia sacras teme
rarie se ingerunt Contra quos tibul
lus libro ii vos quoque ab esse procul
iubeo discedat ab aris Cui tulit
hesterna gaudia nocte venus Itaque
veteres deos suos colebant et erroni
bus quibusque subiacere apud omnes
tamen famosum erat deos debere coli di
cente philosopho deus inquit non possimus
reddere ad condignum Ille ergo qui secundum
posse suum deum potissime veneran
dum Sed queres quid deum cole sit
aut quid venerari debeat attende
quod quia diuinus cultus oracione perfici
tur porphirius deus ut pater omnium
premittens indiget sed nobiscum bene
est cum puritate et tristicie enim ab
ramique ipsum petere ad eum sinceritas
prominenciam et inquisicionem deprecacio discedat
eum purgat imitacio deificat Affec
tionem ad ipsum operando per bedam ad
alloquium verbo deus peruiatur creaturis
quia dei solum est cum homine sermocinari sili
tudine delectatur Ipsis enim sermonibus
apparet quod deum colere ipsum orare
est Vnde teste Valerio libro i viri sanctos
humane sapiencie oraculum gerere dixit ad
ipsis immortalibus nichil petendum esse
arbitrabantur nisi ut bona tribuerent
eo quod ipsi sciunt quid utile nobis

cuius co̅munio̅ faciunt hij qui etia̅ nun
cia orando deum petu̅t sepe no̅ au
dient co̅auditores id nu̅o postulant
dicere eum prudentes remitte̅ singula
tenent sp̄ando id deum sacro quod
melius sibi erit nisi plurima peto d
timeo̅ Rursus plures ignorantes for
san aut voluptatibus operam deo
supplicant ut eos impietati quo ad
mittet ut etiam puerorum p̄stet quibus
sua mala esse̅ pure O quam stulta
deprecatio amisso Iudicio pete̅ celius
denuo putare q̄stum maloꝝ Unde
Athenodorus stoycus nil inquit deum
rogeo nisi quod posset rogare palam
Et Iuvenalis lib̄o iiij̄o Orandum
est ut sit mens sana in corpore sano
Nos igitur fideles deum colamus et
deprecemur quia teste ouidio j.o de arte
amandi flectitur iratus voce rogante
deus Et lib̄o de ponto Confugit inte̅
dum templi violator ad aram / nec
pete̅ offensi numinis esse ope̅
quia sepe veteres offensi numinis
veniam petebat deo ergo vero per
amplius id faciendum est quam ipius
incomprehensibilis pietatis et p̄tas sed prop
tullius et oratio p̄sunt nisi cor sentiat
quod proprium vocem Unde p̄sp̄ libro epy
gramatum laus una in deum lib̄ depinii ore
sine corde sit ut queras addit ut
inuenies ꝑ deus asseru̅ precibus no̅
p̄stat inquinis qui bonum sine fine bo̅
presse corpore cetero no̅ habeant tua
nota modum Nam qui se nullo
numine iaz credit esse Credere no̅ cu
piens prodit ad ep̄tu temporis Sunc
verba nil aliud sonat nisi quod vir
catholicus inquit deum orare debet et
non estimare quod nullo egeat quia sit
opinari p̄sumpta et no̅ oratio est ut aut
orationi fideles vacari melius pium sa
cris diebus cultus p̄cipitur exhiberi
ut que ceteris feriis homo p̄termisit diebus
suppleat colendis Unde Seneca ad lu
cillium ep̄la xviij festis maxime diebus
animo imperandum est ut a voluptatibus
maxime abstineat Et Ouidius lib̄o
iio de fastis Casta lux oculi animus sacra pa
rere licet vacent amoris insana
pectus absint quia sacris diebus sacris parti
et orationi est insistendum Unde tibullus
lib̄o ijo lune sacra requiescat humus re
quiescat arator Et graue suspenso vomere
cessat opus / et subdit / omnia sunt
operata deo non audeat ulla lanifica
pensis l posuisse manum Itaque nullus
operibus sacris diebus intende̅ debet
absit tamen ut recedat aliquis ab operibus
pietatis sicut forte contingat Nam qui pie
tate p̄termittit iniquus est nullus ad
dic inique agere libro viij p̄sp̄ in lib̄o
epigramatum ut vere seruat legalia
sabbata cultu omni pietatis opus
credit in lege vetitum Nulla dies
actus hominum no̅ damnat iniquos
omnia conueniunt tempore iusticie Ex quibus
omnibus concluditur quod festiuis diebus
sit a labore desistendum ut pietatum
nunquam no̅ p̄termittat nam in bonis
operibus cultus maxime seruatur

De ydolatria z moribꝫ deoꝝ et deaꝝ

Ueteres deum inquirere negligentes in
plurima turpia prolapsi sunt Unde
quidam viri no̅ cognoscentes deo finxe
runt deos simulacra depinxerunt Dic
cum legimus homines statuas posuisse
egipcios quoque deos posuit ab hominibus
productos Pompilius eciam deos fa
bricauit quos secum sepeliuit Alij
quam plurimi deum inquirendo errauerunt
ut narrat Augustinus primo de ciuitate dei
Deorum ergo theologia non est ipsa qua
fides p̄siter / sed ipsa est fabulosa que
sepe doctrine falsissima colorate tonat
ut tangit Augustinus vj de ciuitate dei

Allegando Marcum varronem dicentem tot
primam horum assertiones detestari quorum
studium fuit nouos comcogitare deos va
rijsque ornamentis figmentare solliciti sunt
nempe depinxit barbatum Iouem Inberbem
mercurium Saturnum senem dyonisium fortunam
floribus plenam crediderunt in infinitis bibliis
quod superstitiositatibus deos presentati sunt
quorum omnium primus fuit ninus rex assi
riorum ydolatrie primus de quo refert petrus
comestor in hystoria scolastica refert in
quod cum fuisset mortuus belus pater
nini tunc ninus ad sublevamen doloris
ymaginem patris fecit cui ymagini tan
tam dedit reverentiam quod liberabat alios sibi
prohibere faciebat qui primo ad se ve
nientibus indulgebat si quid ma
le egissent unde patris ymaginem reveren
dam ... fuit dicta ymago seu statua
vel ab nomine patris nini qui belus
dicebatur cui rei occasione alie naciones
statuas ceperunt et in suo sua ydo
lomata imaginerunt Alij apud ali
quos fuit bel, apud alios baal,
aliqui baali, alij beelphegor, alij
belzebuch acceperunt ut dicit ysidorus
viij ethicorum. Rursus fuit apud egip
tios ysis, apud netheni Iupiter, apud
mauros iuba, apud latios faunus,
apud Romanos quirinos, apud athe
nienses minerva, apud samum iuno,
apud paphios venus, apud lemni
nos vulcanus, apud naxos liber,
apud delos apollo. Rursus apud
Romanos esculapius deus medicine
nuncupatus est. Babilonij quoque bel
ydolorum acceperunt de quo supra
est quia quam plures per penu dicunt eorum
nuncupabant Belzebuch de quo
supra fuit deus accaron et in
terpretatur deus muscarum. Nam zebub
musca est. Dij ergo sunt dij de quibus
propheta: quia omnes dij gentium demo
nia. Rursus quemadmodum legimus commemoracione

legimus enim quod saturnus origo deorum
a paganis designatur et ideo saturnus
deus est a temporis longitudine seu a satu
ritate annorum quia ipsum antiquissimum
senem de quo eciam fertur quod filios suos
devoravit principisque celi abscidisse
genitalia fertur. Alij quoque dicunt
quod ex suis genitalibus in mari proiectis
nata est venus. Ceterum alij Iouem
a iuvando deum principem deorum appellant
ipsumque optimum referunt et eumque fingunt
thaurum, eo quod europam rapuit thaurus
enim maxime libidinosus est. Quidam quoque
ipsum fingunt aquilam, modo serpentem
modo agnum, secundum varietates eorum que
fecisse creditur. Ceterum alij dicunt Ia
num celi ianitorem seu Ianuam duas
quoque facies ipsum habere fingunt et cognomina
bifrontem ipsum appellant ecce qualis
deus monstruosus. Alij quoque neptunum
deum aquarum predicaverunt. Alij autem
dicunt Vulcanum deum ignem. Unde
Vulcanus quasi volicanus quia sua ve
locitate fertur volasse per aera more
ignis. Isto dicit Omerus quod
sint procreata de aere nutria et ex
inde fulmina oriri putantur. Ipse eciam
vulcanus de femore Iunonis fingi
tur natus et fertur claudus more ignis
qui nunquam recte sed curvatur movetur.
Ceterum alij plutonem deum affirmabant
quem latini vocant diespitrem. Alij
vero arcitenem ipsum nuncupant et fertur
receptator mortuorum deusque inferni
a poetis fingitur. Alij quoque liberum de
pinxerunt more muliebri delicatum
et deum libidinis descripserunt. Hoc quidem
dicunt quod ipse ad libidinem per potus
vini deus incitari qui alio nomine
Bachus dicitur fertque cornutus et corona
vitea coronatus. Insuper alij fingunt
mercurium penes habere fertque deus
sermonis et eloquencie. Unde mer
curius sermo est pingiturque mercuri
um capite canino et alas capite

et pedibus finxisse fertur. Similiter mer
curius traditur. Insuper alii martem dixerunt deum
belli Apollonemque dixerunt. Alii deum me
dicine qui est Phebus sol vel tytan
appellatur. Ceterum alii ultra deos deas
elegerunt quidam enim dyanam quam deam
lune atque virginem susceperunt et dicitur
dyana quasi duana eo quod die et nocte
apparet et alio nomine lucina vocatur.
Alii autem terram in deam elegerunt propter
terre intellectum quam dixerunt magnam
matrem atque vesti eam cum tympanis
et tymphalis. Alii autem minervam ut
deam est elegerunt ut athenienses qui eam
dixerunt multorum ingeniorum inventricem
et dicunt eam de capite Jovis natam
in cuius pectore fuit caput gorgonis.
Alii autem elegerunt palladem que pal
lantem gigantem fertur dicitur interfecisse.
Alii autem elegerunt venerem ut supra
audisti. Rursus gentiles aliquam tur
pitudinem que dixerunt deum licet videatur
non femineum et hunc depinxerunt
sub forma pueri et dixerunt ipsum deum
fornicatorum cum sagittam et facem te
nere fingitur quod lubricus amor more
sagitte vulnerat et more facis inflammat.
Ceterum greci dixerunt Pan deum rusti
corum quem latini vocant deum silvarum
et hunc fingunt habere cornua ad modum
solis et lune rubeumque eius faciem ad
similitudinem etheris et fert fistulas qui
bus armonizat [illegible] singulas
habere legitur. Insuper apud egiptios ma
ximus fuit deus serapis qui cum primo
fuisset rex argivorum dicebatur apis sed
postmodum translatus fuit in egiptum
ibique mortuus serapis appellatus est.
Ceterum apud paganos faunus fuit deus
sic vocatus a fando faunus eo quod fanebat
tis et futura predicabat. Hiis ergo delu
sionibus gentiles ad heresim deasque
aquarum nimphas appellaverunt et deos
quos in domo colebant dixerunt penates
deos quoque mortuorum manes nuncupaverunt.

Itaque in suis erroribus perseverantes veri
tatis ignoraverunt. Rursus posito ut
errores chaldeorum nationibusque diversis
Chaldeis incipientes de quibus astrologia
tur quod caldei deum nescierunt sed elementa
ta et celestia coluerunt suosque deos custo
diendos statuerunt ne a hostibus raperentur.
Heu quales dii qui custodia egent. Itaque
autem caldeorum plurimum ignem posuerunt deum
eo quod omnia devorare videtur
dici est hec ratio ymmo ridiculosa sed mo
saltem videre potuerunt quod ignis ab
aqua extinguitur. Ceterum grecorum erro
rem narremus qui dicentes se sapientes
stulti facti sunt elegerunt enim maxime saturnum
comestorem filiorum Jovem sed eius
adulterum herculem ebriosum et tales
dii. Ceterum egipcii certis deos diabolica
bruta coluerunt ut ovem vitulum hircum
et porcum canem accipitrem vulturem aqui
lam cocodrillum lupum simeam draconem
et aspidem. Itaque hanc occasione cuiusque
utilitatis vel ab [illegible] sacrificabat ut
tangit tullius libro 1o de natura deorum de quibus
ysaias xvi. Effecta sunt inquit simulachra
eorum bestiis et iumentis. Ceterum romani
deos ineptos colebant dicentes eorum
ope imperium suum dilatari ut tangit
Augustinus in 1o de civitate dei. Cum tu
gottorum gens ipsos opprimeret vel ubi in
inarte nequientibus solo christi nomine me
diante evadere potuerunt nec mirum quia
cum dii non essent confirmare non poterant.
Unde Criseti ad danam (?) cum inquit
putant nobis esse custodes qui cum non
custoditi fuerunt nocte a canibus vel
furibus rapiuntur. Unde Augustinus libro 1o
confessionum. Nomine ego intelligo et to
nante et adulterante utique non posset
hec duo vera in gentiles illorum deorum
detestantur illecebras in quibus confi
dunt horum tamen fabulis scientes
et plus non ad sectores deum summum et
verum cognoverunt etc.

Calderi

Greci

Egypcii

Romani

Quod non per fidem saluamur

Fides est fundamentum legis et corona salutis vnde quia fidem plures re
spreuerunt ideo celestis glorie plenitudinem non
acceperunt nempe fides paganos facit hebreos
quam tamen multi respuerunt sicut Romani
quidam quae infelices perfidos fidos se primere
Alii non fidem susceperunt et ab ea recesserunt
Et alii quae fidem susceperunt retinent sed
eius opera negligunt hec autem omnia faci
unt ut liberi sui fiant hebreos per peruersa
redduntur gentiles quia raro durauit orta
est per peccatum prout ait Aug libro x de ciuitate
dei capitulo xv nec tamen illa vera est Ro
manorum opinio que per fidem se scios infe
lices dicunt Reminiscuntur quaeso illius hys
Aug torie quam narrat Titus livius libro iii de
ciuitate dei capitulo xviiio narrat enim quod
cum hyspania seu ciuitas Romanorum fidei sus
ceptorum a hanibale sic oppressa fuit totque
milites Romani comitibus corruerunt quod
hanibal in signum victorie tres modios
plenos misit romanis in quibus tres
anulos erant quibus digitis militum
Romanorum contracti fuerunt que quidem mi
lites dennes tormentabat Cetus enim ca
pitulo ignore legit nec tamen fidei hanc quia
non dum nouerant imputare prius potius
Aug quo sidicat imponere peccatis quam ut au
dimus in suo tractatu de excidio Rome
vrbis deus permisit Romanos flagellari
quia seruus voluntatem domini sciens et
non faciens plagis vapulabit multis luce
Luce 12 xii Nam in igne ponitur aurum ut pu
rificetur et ita tribulacione tribulatione purgati sic
eciam puniti fuerunt ut contentes vnde
Josephus Iudeos alloquens sic inquit
Si nobis obest longeua persecucio quid
dicam ignoro nisi quia scios quod illis
bonum est cum quibus deus est dicit quod
si eis male est hoc ideo accidit quia
vos propter peccata deus deserit Et iterum ob
rem ipse Egesippus libro vo sic dicebat
deus inquit vos deserit quia peccatis vestris
deseruistis Spiritus enim diuinum sub quo vos
defendebat migrauit ad hostem quem

ante colebat Romani venerant vos ante
offendisti hec autem verba digne et
inter omnibus merito maxime Romanorum
vnde ibidem subdit non in multitudine
sed in timore domini abraham penetrat
egyptum dormiebat abracham et torque
batur pharao Josue gedeon ezechias
non virtute sed amore preualuerunt quoniam
non in multitudine exercitus belli victoria
sed de celo est fortitudo ut dicitur 1o machabeorum
iii et Judith unde hic deus nobiscum
est . tur apprehendunt nos hec omnia
sed male dicit quod mala non sunt qui
cum deo sunt per fidem Contra propter Aug
epistula vo fidei sane impugnatores sic
alloquitur qui enim ausi sunt fidem vanam
pugnare dicunt proceres sine fide tales
milites tales ciues tales iudices et
reges qualis christiana lex cogit dat
cohibeant per laboribus tales in tende se
fides permittit incert Sed quid locum
tuendam beneuolenciam instruat atque concor
diam perderet inter quod enim hec omnia
hemorgata sunt forte ac si tu ignorata mens
sit querula cui iam audit rerum quorum
ignorat illa que credit recusat opinionibus
que non videt horum autem ignominia re
dargruit Aug libro xxii de ciuitate dei
capitulo iiii dicens stultum fore eorum que
credimus postulare racionem quia in natura libera
plura fatemur quorum racionem ignoramus
Cur enim mirari si audis corpus igne
cremari nec tamen consumi nam et cicilie
montes usque nunc et deinceps flammis
estuant et integri perseuerant non ergo
consumitur omne quod ardet non ergo est
incredibile hominum corpus sempiterno supplicio
in igne puniri sine defectione vnde
Idem Augustinus Quis inquit nisi deus
dedit carni pauonis ut non putre
fieret quod cum auditum michi debile vide
retur ut apud carthaginem sibi auis cocta
nobis apponeretur decimo pectore suam
iussimus nec tamen putredinem aliquam
inuenimus vnde post dies plus quam xxx

De Consolacione Spei

Spes est expectacio futurae beatitudinis veniens ex dei gratia et meritis precedentibus.

nulla corrupcio inventa est nisi quod ali-
quid corpulencie fetoris et corrupcionis
sint. Crescens inquit Hugo de sancto victore palee
in poma inmarcia maturet vel ut ob-
rutas nives frigat. Crescendo est quod ignis
eo plurimum sit calore lignum denigrat et
lapides dealbet. Mirum est quod aqua frigida
que inmittitur igni calere sevire facit oleum
tamen quod magis fomes est ignis nulla sui
perfusio sevire facit. Hoc enim si de aliquo
indice religionis legis sive audiens et in
nullum experimentum venire non posset perfecto
vel mediato pariter vel credidit imitatorem
etiam de magnete dicetur qui ferrum rapit
si tamen adamas ei iungatur sive quod
rapuerat mox remittitur et cetera Augustinus que
omnia sunt [?] quia non est quorum
de experiencia certo que creduntur nec inmeri-
to credenda sunt experimento si careant. Unde
Genesis xv dicitur quod Abraham credidit deo
et reputatum est ei ad iusticiam.

Spes consolatur victorum vires elevat
labores paciencie facit largitur. Unde
Seneca in ypolito Spes [?] cre-
dula. Et Lucanus libro 2o Lucrat inquit
sperare timenti. Nam spes prebet operanti vi-
res firmandi opus. Unde Ovidius libro
epistolarum Spes bona dat vires; spes ma-
la sollicita ficta timore cadit. Fallit
augurio spes bona sepe suo. Ex quibus
verbis apparet quod spes concludit operante
qua deficiente tepescit. Unde Tibullus li-
bro 2o spes fovet et melius cras fore sp-
agit. Itaque per spem sperant omnes bonum
eis affuturum. Sed frivola est spes illorum qui
bona expectant que meritis non possident. Unde
Galterus in libro de gestis Alexandri magni
spes quam meritis non preveniunt aspere de-
venerit et unde dat ei perscriptum non. Cur
enim in eo speras quod tibi nichil acquirere
non vis. Cur enim speras nisi desperatis et
si desperatis tamen non queris. Seneca non queris
si habitum quod petis non subsumis. Quoniam
vana spes multorum est peccatorum enim credunt
deum propicium esse tamen precepta contempnunt.
Alii ergo [?] peccatorum dies absque ope-
ribus bonis et indicibus senectutis se[?]

Spes nichil boni non est ut Seneca ad Lu. e. x.

futuros confidunt. Sed qui de longeva vita
securus est stultus ergo et qui spem in vite
sue diuturnitate ponit et qui sub spe vite brevis
alterius successorem sibi confidit. Stultus eciam
qui sine sompnus spem ad habendo celestium
bonorum affuturum quos omnes redarguit Ka-
tho. Sompnia inquit ne cures nam mens
humana quod optat, dum vigilat sperat per somp-
num cernit ea. Stulticia est in mortem
alterius sperare salutem. Spem longe vite
promitte nec [?] ingrederis sequitur
mors corporis umbra. Nec ergo hec spes
[?] est sed illa de qua psalmista dicit. Beati
qui sperant in domino. Spera in eo et ipse faciet.
Plures autem modo spem non ponunt sed obvia
spe fruitur [?] omne quod petit hoc gaudium
licet verum accipiunt dicit enim Quintilianus
causa gemina. Nichil esse difficilius quam differre
gaudium quod vim est de hiis qui visa cupido
credunt ne liceat sperandis [?] suos inique
alluerit dicitur enim id Ovidius 3o de tristibus
deinceps non possum ullam sperare salutem, cum
non pene causa cruenta mee hoc enim
plurimi dicunt dum eum affliguntur sed tamen
hec omnes negat et quod primus est de salute
non sperant ut dicit id Ovidius libro de ponto
[illegible] sit [illegible]
tamen spes est in bonitate dei. Nam
teste Sedulio ~~Quid inquit~~ difficile est
in carmine pascali libro primo Quid inquit
difficile est conferre deo cui quod est facul-
tas ut sua posset planare cacumina mi-
tigare dura; et quod natura negat se indice
prestat et in carmine de mediatore Christo ho-
mo qui deus est cui una spes fuit antiquorum
patrum / est certa spes finalis nostrorum. Nam
et ipse homo et deus est deus autem spes omnium
perficit. Unde orator libro 2o. Certe quod humanum
contendunt [?] nostra hec facile est prestare
deo cui minimus usus est hic pacorum quod
nemo putat. Stulti ergo quique bona fu-
turos diffidunt ea si fecerint ea que debent
Sed fortassis ideo confidencia perdunt quia
incessanter cupiunt et quod possident perdere
metuunt. Contra quos Seneca ad Lucillum
epistola v apud Cathonem unum inveni nota

f li 2 c 1 Si speras mali [?] metuunt spes
laborum.

cupiditati frenum etiam ad timoris remedia proficit. Desines inquit timere si sperare desieris. Quia scilicet illi cum timore vivunt qui sperant. Sperata enim quesita non sunt sperant. Ideo certius est prudentis. Infelices enim essent si spe permissa veniarum fiducia totam in domino apponerent. Unde Seneca epistola [illegible]: Ille beatissimus est et securus sui possessor qui crastinum sine sollicitudine expectat. Dicere dudum in corde nichil solliciti sperans. Et hoc ergo quoniam spes in mundo posita est labilis ergo et caduca, sed paupertas expedita est et secura ut ponit Seneca epistola xvii. Omnes enim qui confidentiam in mortalibus posuerunt maiori spe nec fulcire non valuerunt. Unde narrat Valerius libro vii quod cum rex Giges, vel secundum alios Gyges, rex Lidorum opulentissimus esset, ab Apolline petiit an aliquis mortalium eo felicior esset. Vocemque audivit dicentem Aglaum Sophidium eo feliciorem, qui in Arcadia pauperrimus erat, etateque senex et tamen sui campi metas numquam excesserat. Ratio vero cur felicior esset hec erat quia pauper iste securior. Ego nec positus infortunia timidior. Secundum Lucanum libro v: O vite tuta facultas pauperis. Et Iuvenalis libro iiii: Cantabit vacuus coram latrone viator. Itaque in divitiis spes nullatenus constituenda eo quod ibi nulla est securitas. Unde Tibullus libro primo: Divitias alius fulvo sibi congerat auro et teneat culti [illegible], quem labor assiduus vicino terreat hoste. Et [illegible] me mea paupertas vita traducat inerti, dum meus assiduo luceat igne focus. Et ibidem libro ii: Non ego me regna [illegible] non ledimus [illegible] Nec quas terra sustinet orbis opes [illegible] alii cupiunt licet in pompe cultu [illegible] nunc posse frui. Item omnia gaudia nulla invenimus fore secundum [illegible] in quibus tamen fere omnes spem suam constituerunt. Similiter in spe falluntur sua eo quod in bonis eternis constitutionem sibi confidentiam posuerunt, in quorum spe omnis consolacio solidatur.

Anima de nichilo creatur et non educitur de potencia materie ut plures putaverunt

hebrei dicentes animam cum corpore generari simul et finire, corpore per corruptionem corrupti. Itaque post hanc vitam nulla alia sperantes, hebetitudine atque voluptate summam felicitatem crediderunt. Cuius opinionis fuit Aristippus ut in pluribus passibus narrat Augustinus libro decimo de civitate dei, de quibus loquitur Tullius libro ii de Tusculanis questionibus. Quidam inquit nonnullos pecunie cupidos, glorie multos, libidinum plures. Et Policraticus libro vii capitulo 1º: Nonnulli inquit dum sic sunt nec [illegible] servitati sue [illegible] et quasi mole gravati in terram ceciderunt, [illegible] bellum gerere dei sed directi sunt domini alienare. Unde ad Romanos primo: Deus illis manifestavit et tamen evanuerunt in cogitationibus suis et obscuratum est insipiens cor eorum; dicentes enim se esse sapientes stulti facti sunt. Mirum enim si philosophi naturales dicere teneantur animam non perpetuari. Mirum insuper si post hanc vitam aliam non credant sperari. Anima legebatur apud Aristotelem in libro de pomo dicentem animam virtuosam suo debere creatori coniungi honoreque vivere. Affirmat animam humanam incarcerari. Item Plato in Thimeo dicit quod anima coniuncta est corpori [illegible] ut [illegible] et virtutes [illegible]. Si autem vixerit secundum [illegible] magno suo creatore benigne recipietur. Si autem non, relegabitur ad inferna. Ex quibus ergo concluditur quod naturales philosophi dicere tenentur animam humanam creari et de nichilo fieri et cognita ipsam animam perpetuari. Pro cuius ampliori declaratione quatuor rationes occurrunt. Prima quia anima est indivisibilis ergo est incorruptibilis. Maior clara est quia indivisibile non potest alterari vel attingi ab aliquo corporali. Minor patet per philosophum in iii de anima dicentem quod intellectus est simplex et immixtus et perpetuus. Item patet ratione quia anima intellectiva est locus specierum ut dicitur in iii de anima. Sed ergo species locum non occupat ut dicitur, sequitur quod anima est indivisibilis.

inquantum recipimus, quia quidquid recipitur in
aliquo recipitur ad modum rei recipien
tis sed quod species non recipiuntur occupative
satis patet quia est enim tam ebes intel
lectus species seu concepta humanorum
locum occupare. Nam tunc dicere oportet
omnino nullum sapientem non posse sapien
tiorem fieri quia secundum concepta tota eius
anima est occupata. Itaque novi concepta
non possent superaddi quod dicere ridiculo
sum est. Ideo dicebat auctor libri de
principiis quod anima nullum locum occu
pat. Secunda ratio est quia anima libera
est eo quod habet liberum arbitrium ut patet
per Bo. v. de consolatione ergo non subiecta est
influentiis superioribus et quod non est
corruptibilis. Nam si subesset
tunc etiam tamquam brutum secundum influentiis
influentiarum naturalem cursum oppositum
compellitur. Ideo Seneca in suis tragediis
libro iiii narrat generaliter omnia creata
naturalia in certis legibus stabilita sunt
quas non possunt relinquere. Homo vero
nullas habet leges quas infringere non
possit. Concludamus ergo cum Aristotele
3 de anima seu intellectus reflectitur
supra se, quod anima seu intellectus est
quid divinum impassibile et immortale.
Tertia ratio est quia anima seu in
tellectus reflectitur supra se, quod convincitur
quod anima cognoscit et cognoscit se
cognoscere, pactum reflexionis, quod non per
fit aliqua potencia organica seu
corporalis ergo anima est res spiritualis
et quod incorruptibilis. Ideo dicit Aristoteles
3o de anima quod intellectus est separatus
ab aliis potenciis sicut perpetuum a cor
ruptibili. Quarta ratio est quia iusticia
est virtutum preclarissima ut dicitur v ethico
rum maxime ergo convenit primo enti
cum ergo quod primum in hac vita permittit plures
impios sublimari et iustos calumpni
ari et opprimi, ponenda est ergo vita
post hanc vitam, in qua iusticia premium
fiet. Alias enim dicere oportet universum
per iusticiam non regulari, atque supremum
iudicem iusticia non illustrari quod in
credibile apparet. Sic igitur ergo racionibus
concludere possumus animam esse perpetuam
aliamque vitam post istam debere sperare.
Ex quo sequitur quod anima de potencia materie
non educitur sed producitur de nichilo creatur non
per naturales. Ideo dicit Themistius
phisicus quod inter omnia miranda in rebus
naturalibus mirandum est de anima. Hoc enim
narrat commentator Averrois 3o de anima. Huius
rei non obstantibus pluribus in speciali
hominum tamen mundum in paradiso eligere qui
filios sunt tigridi, de quo narrat Plinius
naturalis quod a venatoribus per specula fraude
decipitur. Cum venatores catulum suum
deportant ipsa tigris venatores insequitur
sed in via specula inveniens in eis suam
similitudinem perspiciens catulum suum pu
tat se invenisse. Itaque catulum suum
perdi et deportari permittit. Sic faciunt
hii mundi amatores quod leticia minimam
cum invenerint paradisum invenisse credunt
et ita catulum scilicet animam eis collatam
dampnari permittunt. Unde venatores
scilicet demones hominum fragilitatem cognos
centes, eorum oculis specula mundane va
nitatis proponunt ut in eis delectari atque
quietari studeant, celestemque felicitatem atque
permanentem perdi permittunt.

De caritate et bona amicicia

Amicicia omnis boni quod ordinem est
bona si fuerit, tunc vero bona est
si inter bonos contigerit. Talis enim amicitia
nuncupari non meretur. Quoniam amicicia perfec
tissima est genus dimicacionis. Amicorum autem
fedus non prodesse, sed utile est, ergo amici
fieri studeamus, amicicia quoque in proposito sit,
tunc enim prosperabimur in spiritu mutuis mo
nitionibus et in corpore mutuis subsidiis
atque ad invicem, tunc eciam erit voluntas
eadem desiderium. Nichil enim melius aut
optabilius habemus. Quamobrem Seneca
epistola centesima undecima dicit quod ubi est
idem velle et nolle ibi dulcissimum et
honestissimum manere est. Quia concessus sensum

Amicicia est mutua benivolencia in cor[de] ... no[n] latens ... val[de] delectabilis et honesta ... et sic ... effectus ... operans ...

De Caritate et bona Amicicia

Beneficium Benivolencia Concordia

et unanimitas voluntatum tamquam ri-
nuli amicicie scaturiunt / Unde Ambrosius
libro iii° de offic[iis] dicit quod custos pietatis est
amicicia que facit ut superior inferiori se ex-
hibeat equalem / et inferior superiori / ~~Inter
eum disparatores non potest esse amicicia~~ / plurima
tamen amicicia fallax est et in momento
deficit. Et ideo ca[pitulo] xxiii dicit quod / non
agnoscitur amicus in bonis / nec inimicus
in malis / sed lex amicicie hec est / ut non
~~plus vel minus velit diligi quam diligat~~
/ ut inquit tullius libro i° ca° xvi / Recipe
beatus Augustinus libro iiii° confessionum verba
mira se habuisse narrat / Cum ipse mor-
tuo plangebat dicens eum quod perdiderat di-
midium vite et ibi concludit quod non est
vera amicicia nisi fiat conglutinata cari-
tate / huius enim amicicie xpistus dominus de dit-
licet xv° non dico vos servos sed amicos
Unde Seneca epistola c in quadam plangen-
tem filium redarguit dicens / quidquid
facies si amicum perdes / consequo pusilli-
mente speci sic plangis. q.d. quod filio pre-
fendus est amicus si verus fuit sed
tamen dicit tullius libro i° de offic[iis] ca°
xvi° / In amicicia. nulla. pestis. maior non
est / quam adulacio et videtur fallacio que
veri iudicium tollit / Unde Augustinus v° confess[ionum]
dicit quod amici adulantes amicicia pervertunt
et inimici litigantes plurimum corrigunt
/ nec tamen amici sunt quorum bona di-
uidunt / quam sicud dicit in ... ethicorum / Et
quidem ibidem amicus est alia una
et omnia communia / nec est amicus nisi
amico cor suum probeat ut ponit tu-
lius ubi supra Et Augustinus in confess[ionibus] dicit
quod amicicia dulcis propter unitatem animarum
et qui amicus est dicit ut amico omnia
... / Prima tamen lex amicicie est ut
~~ab amicis honesta petamus~~ inquit
tullius ubi supra / Unde valerius libro iiii°
ca° vii° de pluribus quorum unus pro alio
hostibus se obtulit / Ceterum narrat
de duobus qui dicebantur damo et pi-
thias qualiter cum dyonisius tyrannus
voluit unum occidere alius quod posuit
se morti quod cum vidisset tyrannus ad

miratus supplicium remisit / Item et Augustinus
iiii° de amico loquens dicebat nescio
inquit an vellem pro illo mori hec
enim legitur de horeste et pilade quod magis
elegebant simul quam non simul vivere
Et enim si attendamus homo communi
amicicia debet quam dicit Seneca libro
iiii° de benefic[iis] ca° xviii homines
inquit non fuerunt ungulas neque
dentes terribiles sed inermis natus
est ut nulli videtur esse inimicus Et
ibidem concludit quod societas debet
homini dominum ... et inprimis ...
Hys utique sermonibus patet quia sit
societas et amicicia quam plurima ve-
tere ... / Unde fertur de duobus
mercatoribus qui se ita dilexerunt
ut unus eorum qui egipcius erat
erat uxorem speciosam et pulcherrimam
et ... alteri amico reliquit
eo quod ipsius amore languebat quam
tamen uxorem ipse egipcius numquam
cognoverat / Processu non temporis con-
tigit egipcium propter homicidium
morti condempnari quod sciens amicus
qui beneficium susceperat venit dicens
se homicidium fecisse et loco illius
se morti obtulit / malebat enim
pro amico mori quam videre amicum
mori ... / Ideo sapiens
dicebat si inveneris inquit amicum
fidelem sit tibi sicud anima tua Sed
reprobandi sunt hii qui amicos
querunt ut ab eis illicita obtineant
Unde teste tulio lex amicicie est
ut non rogemus turpia nec faciamus
rogati / Sunt ergo redarguendi qui
omnes putant amicos Ideo sapiens
multi inquit sint tibi pacifici et unus
sit consiliarius e mille sed amicus tuus
... attendas quod bonus sit Unde
maximum genus infortunii scias e con-
tigisse si de perverso amicum facias /
aut si amicum te habere putes tamen
habeas sed inimicum occupari malos frequenter

Petrus Bles. Ea est lex amicicie ut ... ep. 21. ut amici in ... [illegible] ... conciliatis assensu optionis ... [illegible]

De vera Amicicia / et eius vtilitate

ceteris amicari sermocinarique fedele est inuicem
adherent quam plurimum quorumque fama virtuosa pro
mulgatur / Verumptamen teste tulio in de officiis
Sicut in malis inspirata est Sic in bonis amicicia
Vnde Tholes vir celsitudis desiderans tres species a
micicie omnium rerum consistere in tribus genere bonum
Omnis ergo amicicia in bono est / Vnde Augustinus
in confessionibus statim post principium dicit quod non
est amicicia nisi inter habentes caritatem qui
contra caritatem se non ament sunt demonio corpo
re quibus / Sermone 17 dicit Omnis sanctus
lenis incedit / tales non caritate sed vtilitate
seruientes federantur / Juxta id omnium de ponto
vulgaris amicicie vtilitate probatur / Quorum
talis amicicia nunc durat / aut saltem
nec tempore ut sunt non perseuerat

Teste tulio libro de amicicia Amicicia omni
bus rebus humanis preponenda / nichil
enim est tam nature aptum tamquam conueniens
ad res secundas vel ad aduersas quam sit vis
amicicie / Et subdit / ~~est autem amicicia nichil
aliud nisi omnium diuinarum humanarumque
rerum cum beniuolencia et caritate consensio~~
Et ibidem tulius in rethorica sua Amicicia
est voluntas erga aliquem bonarum rerum
illius ipsius causa quem diligit cum pari
voluntate / Ex quo apte apparet quod ami
cicia pietate semper procedit / Vnde Secundus
philosophus dicit est amicicia equalitas
amorum / quod amicus desideratur ... non
... apparens infelicitatis refugium
indeficiens felicitas / Neque amicus
raro inuenitur in penuria / quia et inde
fincte amicus alter enim amicus non est
Aliqui autem se dicunt cum bona dederint
quedam / sed amicus non es nisi te ipsum
amicus dederis / Vnde Seneca libro
in de beneficiis / Nescis quid sit amicicie
precium si non intelligis te ei dedisse quem
diligis Item felix caritas que non alicubi
magis deest quam vbi creditur habundare
quia quanto sepius amicicia magis creditur
ibi nulla / Verumptamen amicicie munus
omnium studiorum conferet et que
duo sunt ad vnum redigit mirabiliter
pariter desparates vnit / Vnde Calcidius
in prohemio super thimeum platonis Tanta

inquit ut opinor / est vis amicicie
quod parificat res eciam dimparates cum alter
uarum alteri voto complaciti opus
administrat effectum / Nam amicicia
multos disparates quo adunauit necessi
tatum Vera est amicicia eorum qui quosdam
stulte diligunt atque volendo amicicie
donum exhibere se ipsos dampnificant
et retinere quos redarguere Catho
lice autem / Dilige sic alios ut sis tibi
carus amicus / Sic bonus esto bonis
ne te mala dampna sequantur / Talis
ergo absit amicicia sed vera et districta
non permittatur quia teste eodem Catho
Vtilius est regno meritis acquirere amicos
Et hec tamen stoycus ... philosophi hec
est quod amicus esse tepi / Nil ergo a
micicia vtilius / Nil in rebus huma
nis delectabilius / Vnde Quintilianus
causa octaua Non reperio inquit in rebus
humanis preciosius amicicia Et subdit
quod eum forent humano generi felicius
quod si omnis esse posset amici omnia
cum mala discederent Vnde in pro
uerbiis sapientum dicitur quid dulcius
quam habere amicum cum quo omnia audeas
quam si credas ut te tibi sit loquaris
ut certum multos tales esse non puto Vnde
Tibullius libro de amicicia preallegato
consilium ponit suum Conuersus pater
amicicia prodest si amicorum fideles et
constantes ad bellum non sunt Vnde Seneca
in tragedie Certos veteres amor tenuit
tenebit Vnde Augustus Cesar ~~no~~ nouas
amicicias non facile admisit sed con
stantissime retinuit ut refert Suetonius
libro 2o Nam amicus non qui cito de
serit amicum / nec amicus est / qui de
amico cito male meditatur Vnde Tibul
lius libro de amicicia boni viri et sapientis
est hec duo tenere in amicicia Primum
est neque fictum vel simulatum sit Nam
apte adesse magis laudabile est quam
occultare suam Deinde suspiciosus
~~esse~~ non debet esse nec existimare

Fab. li. 1 c. 19 ... amici in ... [illegible] ... domos am
... quos fortuna destruit.
... li. 2 c. 21 ... est ... [illegible]
... [illegible]

[illegible] ad [illegible] amicum [illegible] et [illegible] Michel [illegible] delectat [illegible] amicum [illegible]
[illegible] est [illegible] personam in qua [illegible] [illegible]

[illegible] Ovidius li 3 c 7 [illegible] [illegible] [illegible] amicicie [illegible]

aliquis ab amico esse violatum Neque qui suspicatur iam amicum habere non arbitratur Hinc quod verbales amici qui tempore necessitatis recedunt qui nullum diligunt nisi quantum beneficia suscipiunt Cum valerius li 4o dicat fructus fidei amici percipimus in adversis rebus cognoscere in quibus quicquid prestatur a constanti benivolencia proficiscitur Nam quantum beneficium est quod in necessitatibus suspicione caret / absit tamen ut aliquis credat a amicorum occasione se peccare posse / aut obsequendo ea debere agere que prohibentur Nam teste tulio lio de amicicia Nulla est excusacio peccati si amici causa peccaveris non debet ergo in malis amicus obedire amico Unde narrat Valerius lio 4o quod cum rutilius amico indigna petenti non obediret hic amicus dixit nisi non est opus amicicia tua si quod rogo non facis cum rutilius ymo quid michi tua propter te aliquid inhonestare facturus sum Ideo catho ait quod iniustum est petito vel quod videatur honestum Nam stultum est petere quod possit iure negari / non ergo exigit amicicia crimina posse mutuo committi nichilominus teste Claudiano in maiori nihilis dilecta nexus sue amicicie quia licet multa amicorum occasione perdiderit habet tamen absit quia teste tulio lio de officiis amicus non tribuere quod recte posset et tribuere quod non sit equum contra amicicie officium est Itaque salva conscientia nunc amicus amico succurrere debet ea postponendo que possessio est terrena Unde Ovidius lio 2o non magis cordi est aut voluptati ager cum redditibus amplis quam amicus aut vicinus semper equalis omnia enim amicicia paritatem perdit Si ergo par est amicus et quo preponis amico tuas opes si te sibi parem plus opibus diligas hoc enim si feceris hoc paritas / nec amicicia est cum galterus in allexandreis libro 8o dicat quod inter equales et inter pares est modus amoris

diligamus animo equo atque moribus sanum diligamus ne vicorum imminente turpitudine amiciciam deserere nos cogat Nam quod honestum est amare ratio postulat quod autem iniquum deum diligere tacom molestum Unde tulius lio 2o de officiis quia iniquit ad ipsum quod honestum decorum quod dicimus perse nobis placet Ideo illos in quibus hoc ce arbitrium natura diligere cogimur / et libro de amicicia Nichil est tam aptum nec tamquam quvemens sicud amicicia Sed hec scio debere in solis bonis esse sed pecor venitur qui hoc amicicie fedus servare tetigerunt Nam nimie attendant quo diligant dummodo eius sub titulo prestant Ea aut que possidet ipsorum ita sunt ut communicare non audeant nisi communicando sua bona ampliori videant amicorum tamen dent amicam cum fere Unde therencius in adelphis vetus verbum hoc est communia esse amicorum inter se Et Salustius in cathilinario idem velle et idem nolle vera amicicia est Itaque siquis eciam a culpa vacuus in amicicia pravorum inciderit cottidiano usu atque illecebris fatiatur similis ceteris efficitur Caveat ergo qui amat ut quem diligit bonus sit a malo enim amicicia non est Unde secundum Salustium in iugurtis omnes eadem cupere eadem quoque odisse inter bonos amicicia et inter bonos malos factio est et non amicicia Ymo enim amicicia esse cum quo peccatum eos copulat Neque unum ad trahit et si alterus fuit amicus forte superbus erit Si aut superbus ira supervenerit esse equalis amicicia nulla enim est cum quo pecto maculatur Deinde enim dimisit angelos amicos superbia quos fecit primos superbia sic et plures qui putantur amicicia sibi operans dissolvuntur Nam inter debet fore caritas sine temeritate

comitas sine turpitudine unde Seneca
ad Lucillum epistola prima consorcium
rerum omnium inter nos facit amicicia Et subdit
omnia cum amico communia amicus habebit
Nam pictagorica opinio fuit amicorum
omnia esse communia et amicum esse alterum
seipsum ut refert Jeronimus contra Ruffinum
unde in ethimologiis Ysidori duo corporibus men-
tibus unus est et loquitur de amicis Et
Orator libro 1o Repellit error in diversa
trahens cum sepius efficiat unde unitas
quo concordia venit concordia vero
in bonis est Unde [illegible] libro epigrama-
tum A iocibus insessimus pulcherrima
est concordia pacis Sed ego posito in
qualiter quo pacto queat vera amicicia
vendicari audiamus Ovidium 1o de arte
amandi Ita dicentem ut quod ameris
amabilis esto dulcibus est verbis alli-
ciendus amor Unde Matheus de Tho-
bia Est bruno dignus amore amor
Et hecaton stoycus Si vis amari ama
Ex quibus apparet quod nullo laqueo amor
tam cito capitur sicud amore qui ob
semporum dulcedine consumatur Unde
Catho vince non posses interdum cede
sodali obsequio dulces quoniam retinentur
amici Ira odium generat concordia nutrit
amorem Unde que fere debet paciens
amicum Itaque mutuus paciencie a-
mutabilis quietus decernatur ubique
benivolis cohortacionibus et missis et
increpacionibus Inter sapientes amor
solidatur Unde tullius libro 1o de officiis
vita victus consilia sermones cohorta-
ciones interdum et obiurgaciones ma-
xime in amiciciis viget Illaque est
fortissima amicicia quam similitudo
coniugavit nec minus si debeat redar-
gui amicum quia redarguto amore
placata sapienti placet Ceterum sinistrentur
tur nec homines amicicie non parere
aut omnes homines sunt quales non
fuerunt aut veteres sicud nec parentes
mutuo se deligunt quod absit amicum
ego dicendo liceat non debent nisi quod
impietas voluntatem et districto desiderio

amicicie detrahit Item teste oracio in
suis epistolis oderunt hilarem tristes tristemque
iocosi sedatum celeres agilem gnavique remissi
potores bibuli media de nocte valer[iani]. iiijo
Oderunt porrecta negante pocula Itaque gu-
losi abstemios non amant lubrici castos
Quam ob rem appetitum inordinate confunditur
amor Iuppiter ego non est sedulus cohibendus
eo quod contrarium amori impedimentum habet
unde plautus in aulularia Conviuctus ba-
thorum et ioca frivola non cito ut amore
pariant ut nichil odiosum dicent tibus
ego in epistolis desideriis veri delectorum condicionis
sepius Adversus amaduciam secreta quoque
fore amicos non bonum sed minime hii sunt
sodales non amici sed fortune Quorum tria
insistit Seneca ad Lucilium epistola xo [illegible]
utilitatis causa assumpta est tamdiu placa-
bit quamdiu utilis fuit Nam circa divi-
tes amicorum turba consedet sed circa custos
solitudo est quia tales fugiunt amici ubi
probantur Unde Varro in suis supplementis Nec
amicum expiri calomitosum scias Et quia
licamus tamen pro Resus fugiunt an deli-
gat tuus comminata non habet nisi felicitas
plures enim infelicitate diligunt sed advenientem
infortunium deserunt quia deest fortuna gra-
cius aabeunt Unde Boecius libro de consolacione
Cunctis felicitas amicum facit infelicitas
facit inimicum nulla pestis efficacior ad
nocendum quam familiaris inimicus nam cum
deficiente amore inimicorum deficit zelus
antiquus nam tarquinius collo datus tue
primo cognomine quos fides habere amicos
In prosperitate enim non cognovecat ut narrat
tullius de amicicia De talibus aut Ovidius
libro de ponto Volgus amicicias utilitate
probat Seneca tamen puto subdit idem
Ovidius turpe sequi casum et fortune
tenore amicum Et nisi sit felix esse negare
suum unde ipse Ovidius in consilio ponti
libro de tristibus suis amicis dicebat Unde
duos tres ne in dicat superest amica
Cetera fortune non mea turba fuit Illud
amicicie sanctum et venerabile nomen tibi
pro vili sub pedibus quod iacet donec eius

Iam [illegible] quod sit [illegible] non amici
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] All. [illegible]

De correctione caritativa

Peccans ... de ... correptus ... petit et admonitus ... et appetit ... sapientis ... in speculo ...

felix multos numerabis amicos Tempora si fuerint
nubila solus eris Et pereunt cum fortuna
manente nullum sperans amicus Cum cecidero
dent turpi vertice ora fugit Qualis a
micicia terrena ficta est intelligere potest nulla
que solliciter querenda est Nam teste catholicon
una dies qualis fuit indicabit amicus Proch
dolor ut dicat ut dicit Matheus in libro de
Thobia Flectitur ad sensum venales amicus
egenus Nec nos removet nec fabricatus
amor Et mercialis socius hic que mensa
tibi que cena parat amicat Apro amat
et mulos et sicut et ossa non te Tam
diu si tenemus ut amicus erit Tales enim
amici sunt emptitii sermonibusque tunc
comprehensit mortem non nec fetus minime adherent
Unde tibullus libro 1 ne nos decipiant
pendencia bracchia sordida lingua per quam
sepe a talibus est cavendum Unde Sedulius
in carmine paschali libro quinto Tradidit committit
i non mittis sed proditor impie lator quid
somnum simulans et amica fraude salutas
Heu quales quandoque ficti amici nam parentibus
facie et post tergum insidiantur Unde ora
tius in libro sermonum Absentem qui rodit
amicum qui non defendit alio culpante
sodales fuge qui non ipsa prius commissa
tacere Hunc tu Romane caveto
Nam tacendi sunt qui nec secretum tenere
sciunt nec assistere laudibus nisi presen
tis Consilium itaque distendit amicicia
illorum finis inutilis est Unde tullius libro
de amicicia Precipiendum est in bonis
ut si in quales seu priorum amici as
ignorant inciderint ne consumeret ita
se alligatos ut ab amicis nunc publica
peccantibus non discedant quia nulla
est tenenda amicicia que vicio non comparetur
finis omnium autem finis deus est gratia
cuius cetera debent amari

Non est amicus qui peccantem amicum
non corrigit amicicia enim in Christo
esse debet sed in Christo non est si peccata li
benter permittit Unde catho Cumque mo
nes aliquem nec se velit ipse moneri
Si tibi sit carus noli desistere ceptis
Atque nosti sibi non tecum noli tacere

ne videatur malos imitari unde Seneca
Publica dum fanas dolor est medicina
doloris Amica teste tullio in epistolis Et
neglecta solent incendia sumere vires
quia sunt peccata non correcta de facili crescunt
Idem tullius libro de amicicia monendi
inquit sepe sunt amici et obiurgandi
sed tamen ut monitio acerbitate et obiur
gatio contumelia careat et tunc benivole
sunt Unde mos est hodie plurimum cor
rigi nolle ipsis enim veritas est odium
Unde ad therencium Obsequium amicos veri
tas odium parit Et subdit maxima
autem in eo culpa est cum se vindicem quilibet
et si sunt veritatem aspiciunt Unde Valerius
Maximus libro 1 in principio Odium quesitum mine depredicate
est Illi vero odium queunt qui veritate
audita correctionis caritatiue sub pretex
tu impatienter audit nec reputant amicum
nisi cum ea fauet illiciti voluptati
Unde si fidelis amicus est a correctione
caritativa non desistat Unde illud
Terencii 1º de clementia Malo inquit
verus offendo quam adulando placere
Unde frequens correctio caritativa ab
amicis permittitur atque timeatur de aliis
minime habent dicunt enim in cordibus
suis quid ille quod alii agunt Unde idem
therencius Ut quid aliena curas que
ad te non pertinet alii non corrigere
permittuntur eo quod ipsorum amici sunt sepe
correctionem recusant sed minime recu
sare deberent quia enim talis correctio be
nivola bona est Tunc enim benivola
est quando aspiritur aliqua dulcedo in
teriori unde in proverbiis sapiencie de Salomon
sagacitati inquit sed aliquid admisceas
blandiciis ... quod dei commodetis ut
inde peccantibus misereris si plurimos
ancos clausit sunt ut videret ab amicis
audire nequeunt ut attendere id Seneca
in epistola 14 ad Lucillum Amica
inquit emendanda sunt vicia nec
amo illud si perfecte non timeo Malo in
quit in successum eius fidei adesse Idem tullius
in oracione pro Cello admoneas inquit te
ut acerbo turpitudine careas et nec in

Peccans ... et permittit non corrigit peccatis inparatus

[illegible] ... li. c. 17 ... liberi ... apud alios ... [illegible]

alibi dicas que eciam diligentibus displicere eru-
bescas sed quis audebit amicum aut
alium redarguere cum mundi tanta superbia
est ut nullus redargui velit nec solum
privatim aut personaliter quinymo ea que
publice dicuntur in obprobrium delictorum plures
male accipiunt et persepe dicti paralogi
sant. Contra quos plerumque iaculantur.
Nemo inquit sibimet arbitrum dici quod
nos dicimus ipso neque sibimet tam constitu-
at quasi ... ad vitam aut alios
qui corrigere petunt ne corrigendo ea ta-
gant que nonerunt corrigi non posse.
Abstinuatur enim predicare non potest sfortassis
enim corum peccata cessaret eo pacto quo
convenerunt et peccandi voluntas quo
reprehensione sentiunt illis accessit. Juxta
id Ovidii libro de ponto volueris id
genus est quod sanabile non sit non
contrectare tuis est puto curando
fieri quam maiora vides. Vulnera que melius
non tetigisse fuit. Unde li. 4° de tristibus
eripit interdum modo dat medicina dolorem
Itaque correctio non in omni tempore proficit sed
persona et mensura consideranda. Ubi tamen
cernis amicum sentit corrigere non desistat
etiam si moleste capiat quod ei dicitur
dum enim amicus assiduis correctionibus
ad lacrimas cogitur iudicia ipsi ... sancta
correctionis acerbitate moderanda est.
Juxta id Ovidii li. 1° de remedijs. Dum
furor in cursu est currenti cede furori dif-
ficiles aditus impetus omnis habet.
Et subdit impaciens animus nec adhuc
tractabilis arte Respuit atque odio
verba monentis habet. Et idem sequitur Aggre-
diar inquit melius tunc cum sua vulnera
tangi Jam sinet et veri vocibus aptus
erit. Cum dederit lacrimas animumque im-
pleverit egrum Ille dolor verbis et mode-
randus erit. Temporibus medicina valet
data tempore prosunt et data non apto tem-
pore vina nocent. Itaque alium corrigere
cupiens perfectum amicum temporis aptitudinem
expectat et mediocri acerbitate observat
ne superbus fiat accensus aut rancorem
maneret totum videatur sed potius
caritatiua et amicabilis ... ...

Pietate humana suadet natura
Omnes enim homines unius nature sunt
quamobrem per omnes pietatis opera sunt
adhibenda. Unde Seneca in tragedie. Nulla vis
maior pietate vera quos sanctus enim verus
amor tenuit hos pietas tenebit quasi
dicat quamvis alios non ante nisi pietatis
officio eos conciliat. Attendamus enim
quis qui primus est alijs pietate persepe
impetrare. Unde Valerius li. 5 de humanitate
inquit dulcedo et infrenata barbarorum in-
genia penetrat et ostium truculos mollit
et inter districtos numerorum placidum iter
reperit nulla inquit acerbitate fortune
nullis sordibus pietas pietatis exclusa est.
Unde ibidem narrat de muliere quadam
que apud tribunal capitali crimine dam-
nata in carcere necanda tradita fuit sed
carceris custos misericordia motus non eam protinus
strangulavit. Aditum que mulieris filia sepius
ad eam permisit sic tamen ut nullus cibus
ei conferatur. Transactis ergo pluribus diebus
mirabatur carceris custos cur mulier non
moreretur sed animadvertit quod filia suo ubere
matrem sustentavit quod pietas iudicibus
innotuit. Propterea mulieri venia in-
petravit. Consimiliter historia de alia
filia legitur que patrem custodie traditum
atque strictissime parcet gubernavit venia
quod sua pietatis consecutum impetravit.
Vult ergo quicquid ut delictorum obtineat venia
quamvis pietatis ... ... caritas petit.
Rursus idem Valerius refert quod cum rex Dari-
cone Scithas impetu faceret interrogaverunt
eum fugitivi nec pugnatim cecidere Responde-
runt se nec urbes nec agros cultos ha-
bere ... dimicarent sed ad patrum eorum mo-
numenta confugerunt ... dicto mauris
et barbaris gens ab omni feritate ... se
redemit. Prima ergo et optima rerum ad
pietatis magistra est que nullo votis
iussio nullo usu litterarum indigens
propriis viribus caritatis pectora liberorum pecto-
ribus infundit. Sic enim eius loci vestrat
michi ... causa pietate docet. Unde

r Quarum aliquis ... ... pietas

r de pietate erga

De ... ... est ... ... li. ...
... est ... ... c. 6

Valerius ubi supra quibus enim planctibus
vagos et silvarum latebris corpori sua tegentes
in modum ferarum lamatu peccatum vi
nientes sic. Vario unde docuit qui di
cat quod natura que docet pietatem in veniat
et si non verbis opibus tamen que quedam
natura filium eius loquendi usu destitutum ad
protegendum patris vitam instruxit. Neque
inter omnes pietatis esse debet et sequitur
si consanguinitas aut parentela habeat.
Unde Statius in thebaydos libro primo
Solis amor et crudelitas vincit pectora
Et Tullius rethorica prima pietas per
quam sanguine coniunctis patrieque benivolum
officium et diligens cultus tribuitur. Unde
petrinus Ominapima rerum pietas hominum
tutissima virtus que pietas in hoste
probatur ut inquit Ovidius in de tristibus
Quibus ergo attente erubescant federes in
quibus modica vel nulla pietas est. For
tassis enim gentilium prelibata pyetatem
non imitantur quia non solum pietatem ne
gant hiis quibus inimicantur sed etiam qui
bus amicari se iactant. Quod se
cisse veteres tyranni non leguntur. Unde nar
rante Valerio ubi supra Cum quidam
adolescens accensus esset amore filie
cuiusdam tyranni contigit quod sibi publice
obvias osculatus publice eam fuit per
sati ergo tyranni suadebat uxor ut capi
tali supplicio puniretur. Tunc tyrannus si
eos inquit qui nos amant interficimus
quid hiis faciemus quibus odio sumus. Hec
enim uxor ut tyranni delinimentum ma
nante in hunc modum filie tulit iniuriam
et multo laudabilius suam. Rursus de
eodem tyranno refert. Valerius quod cum tras
sippus suus amicus in cena cum eo
titaret et iurgio intemperate faciem
eius conspuit prudentiam nichilominus
attrape voluit quam cum posset quinimo
suos filios violare patris maiestati
subpremere cupientes restrapuit posito
ante die trasippo se humiliante conpristinum
federis amoris cum eo reconciliavit. Ce
terum idem Valerius de pirro rege refert
quod cum audivisset quosdam in convivio ca
rebus turpia de ipso locutos perductum

cepit et a quodam qui in convivio inter
fuerat an talia de ipso dixissent accu
sandus nisi inquit vinum nobis defecisset
que tibi relata sunt pauca viderentur
respectu eorum que de te locuti eramus
quo dicto urbana crapula excusatio
vitatis est simplex confessio iram regis
convertit in risum propterea regis clemen
tia obtinuit ut ceterum sobrii gratias
agerent et imposterum ebrii bene loquerentur.
Ovidius pyetate quod acceptam fuisse
quod crudelitas obtinere non solita est. Il
lo ergo homines se non dicunt qui pyetatem
humanitati debitam non habent nec debet pu
tari magis animi virtus sed crudelitas
si comites non sunt pyetatis. Unde Tullius
libro primo de officiis Porro magis est animi
remota pietate et communione humana
feritas quedam et immanitas est. Et ibidem
libro iiio sicud quedam membra amputantur
si languore et spiritu carere ceperint ut non
noceant reliquis partibus corporis sic in
figura illa hominis feritas et immanitas
belluina quam humanitate segreganda est.
Nam pietate condita humana obstinatio
et indignatio homo mitigatur. Unde teste
Oracio in epistolis Nemo adeo ferus est quin
non mitescere posset. Hiis ergo concluditur
sermonibus caritatis opus pietatem esse
nam que pietatem querit

Caritatis filia pax est. Nec mirum
... tam sunt qui concordie non vivunt.
Unde Tullius philippica iia nullum est
armatorum presidium nisi benivolentia
et caritate se septum. Non etiam pacis
dulce est et ipsa res salutaris. Nec est
aliud quam tranquilla libertas. Nec est tamen
illa reputanda pax que viciis con
sentit. Unde Seneca libro de moribus
pacem habeto cum hominibus cum viciis
bellum. Et Fulgencius libro mitologiarum
iiio Sapientes viri maiorem cum viciis
quam cum inimicis pugnam gerunt. Sinceque
ergo laudandi excitantur sunt plurimum se
pace habere dicunt hii quorum volun
tates consentanee sunt criminibus

[illegible] Nec abstinencia
[illegible] Nec aliud [illegible]
[illegible] Bene [illegible]
[illegible] placet [illegible] Deo a
[illegible]
[illegible]

Dupli

quo enim pax erit ubi principes discor
diarum domini regnant / quo etiam pax est
tecum si tua voluntas tue com(m)uni contra
dicit Et aliud vis et aliud te velle
dicis indicas in nullo enim secule pax
est Rursus et pacem habent qui com(m)u
nibus prosperitate concorde petunt Nam teste
Salustio in iugurtino Concordie parue
res crescunt discordia maxime dilabuntur
Et varro in suis scriptis aliter ante con
cordia incolas et solitudinem eorum fore
sapientes ergo rem publicam non regunt
qui non nisi prelia querunt non sunt enim
querenda prelia nisi ut pax melior habeatur
Cives autem bellant ut pacem habeant
non discordiam sed pacem querunt quia
si pacem haberent non pugnarent ergo corporum
pugna via pacis est / Cives non pugnant
pace non interdum dissipatores civitatum
sunt / Unde Tullius libro primo de officiis
parate inquit suscipienda sunt bella
nisi ut in pace sine iniuria vivatur Itaque bellum
suscipiatur ut nichil aliud nisi pax
haberi videatur Unde Cicero sed alloqui
nos bella non gerimus sed pace morti
bus nostris utilibus confirmamus sola sci
entia est adversus quam sepe pugnaverunt
et sepe vincimur Ita que non tenet pace
sed tenet fortuna pugnabat. Sic
enim pugnando sed cum pace parta re
tenta est Unde mito a veteribus mos
usque ad presencia tempora habetur ut nullus
pugnare liceret nisi tractatu pacis pre
cedat Unde tempus autem pugnat prescript
in qua per una alteram alloquitur
Si autem pax haberi non posse plura sub
scribit Si qui autem ad hunc tractatum
se flecte noluerint arbitrando se
omnia obtinere posse nemo si certe
contingit illis Unde Julius Ce
sar in libro de bello gallico primo
Cesaris libro primo Inter duos inquit
bellantes hoc unum tempus agendi
de pace est dum sibi utroque confidit quod sibi
alteri paululum fortuna tribuerit unus
videtur condicionibus pacis qui superior vi
detur ne quam parte contemptus erit qui
omnia credit se habituros Sed paul diabolo

si pacem abnegat qui suo renunciare ini
micusat Aliquando tone utique melius est inim
icum relinquere quam sui occasione animas
perdere quia pace nil melius Unde Prosper
libro epigramatum et moribus scribens pulchra
est concordia pacis hic primum mundi prelia
pace dei Et lucanus libro primo hen miseri qui
bella gerunt Et subdit impia et eterna ru
pe inde secula pacem Et idem lucanus libro ix
Animas terrarum discordia turbat pace firma
tenet Et libro x nulla fides pietasque viris
qui castra secuntur Venalesque manus ibi
plures ubi maxima merces sed plures omne
id reputant enim licitum quod est lubricitudinum
Absit ergo discordia quoque a nobis quia
teste Catone Ira odium generat concordia et
prudencia pax plena virtutis opus pax
summa laborum pax belli exacti precium
precium periculi / Nil placitum est sine pace
nec deo nec nunc ad eam / Et subdit
omnia perpetui pacis atque omnia credit
Iniquitas lesa dolet tactu offensa
doat Exemplis apparet quod vir pacis
est pacificus / Unde autem pacifici inimicam
deo placere / litigatorem inicquum /

Velud ficta vel decipe quia non salte
obsequiis non intendat quod cuius sine
fictus amor perditore suspensus est Absit
ergo talis sed verus amor assistat quia sin
gula amor verus inquit offensas mutuas
tacet obsequia que imperat facit Unde
Virgilius in Bucolicis Omnia vincit
amor et nos cedamus amori Et idem Vir
gilius de amore loquens libro iiii Eney
dos aut implet non medica pectora curis
Et Ovidius in epistulis Res est solliciti
plena timoris amor Crudelis res
amor est amborum intentum potes cap
tam Nempe qui amat sollicite placet
et noctis timet protegere etiam tempore Unde
Ovidius libro sine titulo Pamphilus quicquid
amat defende fortis audet quod non
amor in plebis audet ut ponit Ovidius

Virgilius Eneidos x Pacem laudare seducentes
Bonaventura : le Ex obsequio bene paupere pax 3

Unus in amore Lucas B ami 6

libro de fastis paucis rerum amare brevissime
quod veteres rapit amor quem amare et
saepe ipso adeo conceduntur ut opprobrium
sapientiae colligit plures et enim ideo se amant
quia possunt coamare sperant. Illud autem non hominem
sed eius munus diligunt quia ut ponit
Ovidius libro praeallegato de fastis Non
quaerunt pretium vitae quam debet amari. Et pros-
per libro epigrammatum Antipatris vite
quem ius superare labores diligo quod sit
verus amator, sed aeterna scilicet homo
debet contentari de eo quod amicus habet
nec debet permitti amor si munerum co-
pia desit. Unde teste Symachomo in suis
epistolis libro v praestita de lacu non debet
tam recolere quid officiorum solvit quam me-
ruisse quid debeat quia scilicet praestita delec-
tationes sufficiorum quantitates non emunt sed voluntate
contentat. Nam teste Mathaeo in Tho-
bia Grata dum inbit nec tuae fructus
amor plenior est. Iustius enim amor
melior quam ille cuius radix non est cupidi-
tas sed gratia quae ut in ipso timetur. Unde
Sedulius fortia vincula dedit petit sena
ptatis dulcis amor ipsi fortia vincula
dedit. Sed procul dubio quod teste philosopho
omnia bonum appetunt plenior tamen
non enim est non ipso scilicet verus amor. Nam
in quibus multi haec diligunt omnes si
habeant ergo mali quod diligunt abutuntur
amato. Et autem tractant tuae vicorum
flamma gravior aestuat amore. Unde
et quoniam pauperes quoque sunt absentia
bona animus capit et quem veneris
senectori amore licet prius hanclant
Unde Ovidius libro ii de arte amandi
Apoca semper amatos mutat. Et libro iii
metha. ob tempe tremit amor quo ma-
gis tegitur ipse. Namque tectus magis
aestuat ignis etc. Et idem libro vi
nec capiunt inclusas pectore flammas.
Iste est mundanorum amor qui non cla-
reste sed palle facit Ovidius i° Ovidii
libro i° de arte amandi Palleat omnis
amans hic color aptus amanti
Ut vero a cordibus iste recedat amor
alliciat sed inflat primo placet tamen
displiceat magno gaudio possidet

talis enim est omnium terrenorum amor quorum
quanto quis maior sit possessor tanto
magis minuitur amor. Distat ergo fidelis
bona spiritualia vel ad amare in quibus
dum sperantur et non habentur est plenitudo
desideriorum et cum possidentur est amplitu-
do gaudiorum. Rursus distant hoc quia
mutuo se amare scilicet in Christo aliqui
enim amator cito deperit. Experimento enim
tot in saeculo se praedicare amicos inter
quos sola fictio est quia eorum amor
non in Christo sed in vanitate est. Amor
autem vanus semper est fictus et more va-
nitatis inopia decidere solet. Hoc enim
amore liberi plures suos diligunt
parentes quorum mortem fictis lacrimis
plangunt sed vitam eorum contra mortem
non capiunt. De quibus Seneca ad Luci-
lium epistola lxiii° crudelis autem scait
hos qui negligentissime eum amicos
habeant miserie lugent / nec amant
propria nisi perdiderint. Ideo ergo tunc ef-
fusius merentur quia verentur ne dubium
sit an amaverint. De ipsorum lacrima
inquit Tullius nihil citius arescit.
Et Juvenalis libro v° de maiore tumultu
plangitur nummi quam funera fingit
occasionum simul deducere vestem con-
tentus vexare oculos humore coacto.
Ploratur lacrimis amissa pecunia veris.
Itaque tales amici non diligunt sed dili-
gere fingunt nec lugent parentes sed
pro damno flere videntur dolore sed
hoc faciunt voluntario more. Unde
Ovidius libro ii° de remediis Et
flerent oculos erudiere suos. Et
Galterus in Allexandreidos libro vii° lenit
venientes lacrimasque tergunt scilicet lacrime Et
subdit impedire lacrimas miseris ar-
centibus illis quia scilicet tales se ipsos ar-
cent et cogunt ut fleant. Et tales
se ipsos frustra flerent eo quod fingunt
quod minime habent. Unde Oratius in
poetria Si vis me flere dolendum
est primum ipse tibi. Tristia maestum
verba decent. Nam hinc ploratores
stultis feminabus comparantur. Unde Catho
femina dum plorat hominem superare la-
borat. Ovidius ergo eorum reprehend-

amorem quorum fletus parentis ficti sunt et apparentes. Sed eorum eciam replaudentes est amor quorum ficta sunt gaudia de quibus dicit tibullus Heu quam difficile est imitari gaudia falsa difficile est fingere tristi metem iocos Non tibi medicamentis componitur ore Non tibi sollicitudine tua verba sanat. Unde Ysidorus in epistolis libro v capitulo inquit quid barbarissimum est morem primo blanditus et amicus afflicti. Et tulius libro de officiis Turpe est valde ex viciosum nunc seneca dilatum sermonum que omnia sapiunt ficti amici in quibus nulla est veritas

Adulacio viciis inicium est et omnis adulator verbis vel nutu mentitur. Ideo veteres sapientes non solum adulari sed eciam adulatores vituperari timuerunt. Unde thulius in rethorica sic Nolo esse laudator ne videar esse vituperator seu adulator Et socrates parentem laudare nunc decet Nam adulator est dracus blandiens et syrene mortifere comparatur Nam blandientibus et nutibus capit. Unde seneca libro primo de naturalibus questionibus adulatoribus latus ne prebeas, sunt enim artifices ad captandos superiores Hoc enim sunt adulacionis blandicie quod eciam tinentes placentem et adeo ad demenciam veniunt ut qui prope adulatur per malignum sit. Ipse tamen Seneca adulatorem respuebat ipso dicente libro ii de clemencia aperte inquit volo offendere quam adulando placere. Raro enim licet sunt contingunt ut eorum vox sit solida et plana seu dulcis teste ipso Seneca in declamacionibus libro primo Nunquam ergo sapiens adulatoribus nimium credat. Fictis enim sermonibus venantur homines. Sicut pretextu pabuli hamo capiuntur pisces. Unde petronius adulatores ficti enim cenas divitum captant nichil pius vel pocius meditantur quam eo quod gratissimum auditoribus putant fore. Unde ysidorus in epistolis libro iii Scrutator epularum laudabilem profert sermonem, non debent vincere sed debent pascente, tales enim eius aliquid

volunt prius laudant post modum postulant. Unde Varro in sine satiris adulacionis species est cum laus postulantibus prebeatur. Quoniam tales ficti adulatores non essent, nisi errores in principibus gauderent. Suorum veneno sua aspidis more mori dormi tando cogunt. Licet enim sunt venenum oris blandam quo veneno pasti dyogenes recusavit. Unde narrat Valerius maximus quod dyogeni olera lavanti aristippus dixit: Si dyonisio adulari velles ista non esses tu dyogenes. Si tu ita velles dyonisio adulari non comederes. Rursus plinius quidem dicit Spensippus qui fuit nepos platonis post se adulatores contempsisse legitur. Unde cuidam adulanti ista dicebat nichil inquit presens tua te intelligo. Et unde quam teste prudencio latitat lupus ore cruento lacticola ne tectus ove subvectus molli. Nempe est quod adulatores dicunt dictis pie nichil laudatum sepe intendunt quorum impia verbo sicut in pectus detinet multos. Unde per libro contra gratiam lingua assentatoris Virtuti penitus detrimentum Et delectacio enim laude ligat vera. Mirum ergo cur sapiens talibus mendacibus credat sed irrationabiliter si quis pro laude sive turpitudinis gloriam accipiat quod sicut sentire qui appetit gloriam de quibus ipsa crimina gloriatur. Iniqua liura qui potens est iniquitate horum enim gloria nimis Vana est. Homines ergo sunt ne prebeant adulatorum mendacia suscipias Si autem peccadus ne tibi si adulatori credideris Absit enim ut alicui sermonem plus quam tue consciencie credas dicente cathone Plus aliis de te quam tu de te Cum laudes ergo credis potentes adulatorem respuas. Unde tulius libro de quatuor virtutibus Tamen inquit et iste sit laudari a turpibus eum ut laudeturque ob turpia. Difficilem tamen continere opus est assentacionis adulatorum repellere quorum primos animi

tribus de quibus adulatur { Attribuendo bonum alicui quod non habet — vendere / Extollendo nimium bonum quod habet — vendere et vendere / Approbando malum quod habet et 3 malum — morte et morti

quadam voluntate resolvere nullius
praesentationi amicitiae mearum nec aliquan-
tum abstinere finias. Et subdit: nec acer-
ba sed blanda verba timeas. Cuius autem
debiles adulatores pronuntiantur. Unde Policratus
libro iii° capitulo 10 dicit quod omnis adulator
virtutis inimicus est, [illegible] et tamen
splendorem et perfectionem se intendit. Cur ergo
diligimus tales et veraces odio habemus? Nec
adulatorum consortia tamquam venenosa vi-
tarentur. Unde [illegible] de quo refert Seneca
epistola lxiii [illegible] claudebat aures suas sonis
bus quibus adulatores intelliguntur. Et ideo
Idem Seneca epistola xlv: Venit ad me
pro amico blandus inimicus, sic adulator.
Adulacio autem ipsum tamen sic infatuat ut
dicat Idem Seneca epistola lix: Nemo
ergo abiit magna tamen sapientia vocibus omnium
adulatorum infatuari. Sed si autem sa-
pientes consistant adulatores, alios non
impugnarent. Unde propheta: Oleum
inquit peccatoris non impinguet caput
meum. Super quo verbo dicit Augustinus: lingua
inquit adulatoris alligat homines in
peccatis. Quamobrem Policratus libro iii capitulo
viii° loquens Augusto dicebat: Si inquit
deceptores istos id est adulatores [illegible]
exterminaveris deos te putabis non mortales.
Nam adulatores sunt mendaces. Unde
mortales decipiunt. Hii enim sunt scor-
piones facie blandientes cauda per-
cutientes ut inquit Jeronimus lxxxiii. Absit
ergo id est Ezechielis iii° tibi merito possit
dici: Cum scorpionibus inquit habitas.
Super quo verbo Gregorius libro 10 Moralium: Ad-
ulator inquit tamquam scorpio
palpando incedit sed cauda ferit et
sicut apis mel in ore gerit et pungere
quaerit. Et ideo Gregorius Moralium iii°: Adula-
tores inquit lactant illos quos laudant.
Sed attende quod sapiens Proverbiorum 1°
dicit: Si te inquit lactaverint pecca-
tores ne acquiescas eis. Unde Ysaias iii°:
Popule meus qui te beatum dicunt te seducunt.
Super quo Jeronimus: adulatores inquit
sunt hostes et scintille dyaboli, propinant
venena pocula mortis / quia propter alios
necesse libro de natura rerum adulacionem
vocat venenum melle mixtum [illegible]

tamen sermonibus placet quae blandicias
licet medicus prohibeat.

Caritas cogit ut fratrem et proximum
in hospitio suscipiamus. Nam Abra-
ham hospitalitatis amator meruit vi-
dere tres angelos quos videbat homines
benigne suscipiens [illegible]
quam plurimus apud Deum claruit. At-
tendamus quod et animalia irrationabilia
hospitalitatem habent. [illegible]
in [illegible] dicit
inquit homines hospitalia [illegible]
et [illegible] cognoscat quid hospiti-
bus sit [illegible] quae obsequia [illegible]
tandem quibus sic hospitibus cornices
[illegible] negare non sciat. Unde
ibidem narrat qualiter cornices ciconias
sibi [illegible] in hospitio recipiunt et ideo
[illegible] loquens Ambrosius dicit: Nos
inquit hospitibus januas claudimus
quibus aves [illegible] suas conferunt. Item
super narrat Policratus libro viii° capitulo viii
quod Judeos etiam [illegible] inimicos hostes
consueverunt in hospitio suscipere. Unde
apud eos lex habebat quod nisi hospiti-
um negabat hospitium etiam [illegible] quamdiu
[illegible] infamis erat [illegible] et etiam quod
esset hostis regionis vel civitatis.
Si tamen ultra quatuor dies hospite
quis detinebat [illegible]
hospes inimicus erat. Ceterum libro
viii° Ecclesiastice historie capitulo xxxv narratur
quod sacerdos qui erat custos ydoli
et inimicus religionis [illegible]
Gregorius episcopus [illegible] suscepit [illegible] Gregorius
ab eo recessit tunc sacerdos ille more
solito ad suum ydolum intrabat ut [illegible]
ab ipso haberet sed [illegible] nichil [illegible]
[illegible] non tamen
[illegible] quia ydolum semper tacebat [illegible]
dit tamen ut [illegible] demon sibi
revelaret qualiter Gregorius episcopus [illegible]

Tale est adulatoribus [illegible] [illegible] [illegible] adulatoribus nostris faveamus
[illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] malo / et
adulatoribus nostris libenter faveamus.
[illegible] libro 8 [illegible] Nulla est [illegible] adulatio quae dulcedinem [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] formae.
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]

de templo exiret nec ingredi audebat nisi ipse eum licenciaret Sed tunc sacerdos ille ad epm ipsum accessit supplicans ut propter hospitalitatem dampnum non incurrat petebat ergo ut ydolum suum loqueretur sicud prius/ et tunc ipse epistolam in hec verba scripsit appollinem scilicet ydolo permitto ingredi tibi ad locum tuum redire et age que consuevisti actum epistolam detulit sacerdos ille/ et tunc ydolum mediante demone sicud prius loquebatur quod videns sacerdos cogitauit quod ipse episcopus ydolo forcior erat atque imperabat Relictis ergo ydolis ad ipsum cucurrit et baptizatus in fide tantum profecit quod in episcopatu patri sibi succedere meruit/ Ecce quam bona hospitalitas que hospiti salute ministrauit qua propter tulius libro ro de officiis ca° xv Recte inquit laudenda est hospitalitas que valde est decora domini homini patere hominibus ut narrat ibidem de quodam qui fama dicebatur quod hospitalitatem maxime diligebat et suis subditis imperauit ut hospitibus de omnibus prouiderent Et ipse libro ro omelia in dt quod hospites non solum sunt invitandi sed trahendi Unde cassianus libro v° collacionum narrat de quodam qui si per quinque dies nec hospites non habuisset tunc refectionem sua differebat et in sabbato ad eccliam pergens an aliquem peregrinum diligenter inquirebat et pietate motus hnadina hospiti prouidebat/ Ideo primo petrum dicit hospitales inuicem sine murmuracione Unde Seneca libro iiii° de beneficiis ca° xxxiiii° de quodam milite narrat qui cum naufragium passus fuisset susceptus in hospicium fere xxx diebus tunc recedit dicens efficiam tibi gratum si me invigilat videre dominum meum Cum ergo peruenisset ad philippum regem macedonum petiit sibi dari

predia sui hospitis que sibi placuerant et suum hospitem spoliavit Cumque tamen regi narrata fuisset milites ingrati predicti iussit restitui priori possessori scilicet hospiti Ecce quanta ergo est hospitalitas tanta beneficia confert Unde Augustinus libro xxxiii epistola omnes inquit sunt recipiendi ne boni excludantur etc.

Virtus est digna honore

Xenofon in Cyropedia
Bonus homines viri quicquid
ca virtute perdere solent
ut plurimum sibi proposse valent
Et eos de corpore illorum in ore spiritus
summo laudant
~~quoniam~~ volunt illum virtutem
recalcitrant ~~bonis~~ aliquibus verbis
vera deducunt / et assurgunt
virtutis ac meritorum vestrum commune
bonum gestum sit hoc
habitum sed ipse sunt
in modo putandi sunt vere
honores illum quod illis esse
sui talia congregatur
honestatem vero viri
quibus honoris magis invidere
subicere sit tale tale quod
virilem ~~bonum~~ agere

Alphonsus

Sicut virtuti honor debetur sic
honestas nichil aliud est quam
quedam stimulus honoris. Vnde
omnis operum virtutum quam
honorare dignum est honestas tunc
dicimus oportet diligere sic
ut virtutis operibus honestas bonum

Cass li. vii c. x Cuspis fulcit viros ad summum fastigium
Cass li. viii c. 13 Delectus bus generibus ut eos
laudes recte conducta asseras
Nam si igitur corpus honestum virorum invenitur
Et impotentem animabus agitur ut a cunctis amabilibus appetitur volentibus
quatenus inde honos stimulum possit ~~ferendum~~ reddere
eius ad laudes audientibus nutus singularum videamus

Scīa est digna honore

Justicia — legalis . i. uelis (?)
— equalis — distributiua
— commutatiua

Cass li va 2 c 16 Nutrimentum honoris exemplum virtutis. Nec quisquam est qui nolit ad mores suos trahere quod remuneratum viderit (?) ... conspexerit quod ipsum ... placet

Honor inpenditur ut Virtus crescat

Plutharcus de liberis educandis — Spes honoris et formido pene
Duo sunt elementa virtutis scilicet
Nam hoc illum ad egregia honestatis opera promptiores efficiat
hec ad mala ... segniores reddit.

Xenofon in tyranno
Honor est ... res ... non inpendatur honos ... alius ...
fugiunt ... facile ... recipiunt

Xenofon idem — Michi videtur hoc viro maxime a ceteris animalibus differre quod honoris est cupidus ... alii potus ... quod ... est ... ceteris animalibus ... voluptatibus; honoris autem cupiditatis ... non ... viris ...
Sed quibus cuius ... est ... qui plurimum a pecudibus differt viri ... honoris appellandi.

Xenofon idem — Nichil in humanis rebus divinitati ... videtur accedere quam quod ex honoribus ... gaudium.

Horacius (?) li 2 e 11 — Valde decorum est ... laudes ...

Ovidius de ponto — Excitat auditor studium, laudataque virtus
Crescit, et immensum gloria calcar habet

Ovidius de tristibus — Nec pretium dat animo gloria vires
Et fecunda facit pectora laudis amor

Vergilius li 2 ... — Laudes et quas tibi tribuerunt ... animos ... accendunt ... uti magis ... ad ... quemquam ... Adnixus ... facinus ... adolescentia ... ut ... qui ... dignam ...

Cass li ... ex ... de laude

Iusticiam sibi fieri qui petit / iusticie debet cultor fore ut scilicet unicuique quod suum est reddat. Secundum illud Ambrosii Iusticia est que suum cuique reddit alienum non vendicat utilitatem propriam negligit ut communem equitatem custodiat. [illegible] scilicet Iusticia virtus nobilissime cardinalis de ceteris [illegible] alie constantur. Sed tamen iusticia valet in eo qui timet / [illegible] iusticiam facere non audet. Unde tullius libro 2o de officiis Nemo iustus esse potest qui mortem / qui dolorem / qui exilium / qui egestatem timet aut qui ea que his sunt contraria equitati anteponit. Nempe Iusticia est una omnium domina et regina virtutum ut ponit idem tullius libro 1o. Fortassis iusticiam facere nolunt / quia minas vel [illegible] timent. Unde et cum iusticia non sit virtus qua teste tullio libro de legibus [illegible] quod intelligi nos ad iusticiam esse natos / non eam opinione sed natura constitutam. Unde Seneca libro de quatuor virtutibus Iusticia est nature tacita conventio in adiutorium multorum inventa. Ipsa ergo vocatur [illegible] iniquorum malis iusticia posita est. Eodem tamen pacto quo iusticia deesse [illegible] et aliena offendere eo quod [illegible] non impedire. Unde Iustinianus libro 1o institucionum Iusticia est constans et perpetua voluntas ius suum unicuique tribuens. Et [illegible] opus iusticie est [illegible] talis qui [illegible] intendit et cordis [illegible] surgere et foris usque ad actum corporalis procedere. Absit ergo ut quis [illegible] iusticia subsistat. Cum teste tullio libro preallegato de legibus Iusticia est obtemperacio legibus scriptis institutisque populorum. Et sequitur idem [illegible] iusticie [illegible] non querit [illegible] eam iusticia [illegible] iustum non est / eo quod [illegible] pro [illegible] facit [illegible] quo ad iusticiam [illegible] absit ergo ut [illegible] iusticia alta faciat. Unde [illegible] Iusticia [illegible] nichil est ad [illegible] dei [illegible]. Et sequitur [illegible] inquit qui honorem [illegible] omnes esse volunt [illegible] omnibus [illegible] omnibus [illegible]. Nec apud eum [illegible] est. Nec [illegible]. Nemo [illegible] est / nisi qui iusticia indiget. Nec dives nisi qui virtutibus plenus est ut ait lactancius libro de vero cultu. Primum iusticie officium est coniungi cum deo / secundum cum homine / sed id primum religio dicitur, secundum [illegible] vocatur. Itaque cum deo primo iusticia debetur. Iudex non sit iniquus / ut deum non offendat / et proprio non in iniucto / non

est enim iusticia soli [illegible]. Nempe Cambises tam severus fuit, ut iniustum iudicem excoriari fecit et super iudicariam sellam pellem infixit [illegible] filiumque eius pro iudice sedere mandat ut iniuste iudicare timeret. Libet ne in [illegible] narrat helynandus libro [illegible]. Hec siquidem magna severitatis fuit [illegible] ob [illegible] [illegible] fuit [illegible] sua ergo sua quo [illegible] sunt. Ut [illegible] affirmat quibusdam aliis placet nimio rigore iusticiam servare non posse. Unde valerius libro [illegible] narrat de [illegible] qui cum filium eius [illegible] adulterium [illegible] oculis privari debet ut lege [illegible] violaret sibi [illegible] et filio altero oculos eruere fecit. Et [illegible] iusticiam observavit. Unde arbitror [illegible] iudice quasi [illegible] non posse [illegible] qua teste [illegible] libro [illegible] de arte [illegible]. Nec enim lex equior ulla [illegible] artifices arte perire sua. [illegible] legem [illegible] sua. Cur enim condite sunt leges nisi ut observentur. Nam [illegible] qui petit [illegible] ille [illegible] qui leges condidit quas violat. Unde narrat valerius libro [illegible] lege sanxisset ne quis amplius [illegible] agri [illegible] possideret ipse ultra legem [illegible] ut [illegible] simularet suo filio dimidiam partem emancipavit / ob hoc [illegible] lege sua cecidit [illegible] nichil [illegible] nisi [illegible] ipse [illegible] teste tertuliano in apologetico suo [illegible] est lex que probari non vult / aut que probata si sunt non [illegible] / [illegible] dicit quod lex si bona est ob [illegible] est ab illo [illegible] constituunt. Unde [illegible] lege quam tu ipse tuleris [illegible] lege [illegible] et lex si bona non sunt ad [illegible] mala lex non [illegible] lex [illegible] teste tullio libro 1o de legibus / lex est racio insita in natura que iubet ea que facienda sunt prohibetque contraria. Et [illegible] lex est recta racio imperandi atque prohibendi / [illegible] qui ignorat iniustus est. Et sequitur Iusticia est obtemperacio legibus scriptis institutisque populorum. [illegible] tullius leges esse [illegible] non [illegible] si bone si fuerint [illegible] libro 2o de legibus [illegible] sapientissimorum esse [illegible] lego [illegible]

Cassiodorus li 12 c 2 Nullus [illegible] iusticiam [illegible] [illegible] [illegible]

Virgilius Eneydos 6 Discite iusticiam moniti et non temnere divos

Iusticia — Naturalis; Consuetudinaria
Prudencia — Memoria; Intelligencia; Providencia
Virtus — Fortitudo — Magnificencia; Fiducia; Paciencia; Perseverancia
Temperancia — Clemencia; modestia

De Eloquencia Advocatorum

hominum interius excogitatum nec aliquid esse fictum
sed etiam quod quia vinculo nichil restet impaudi
prohibendique sapiencia Unde Tullius philippica xi
libro nichil aliud est quam recta racio a celesti deorum
tracta imperans honesta et prohibens contraria Le-
ge ergo fundata est fides Ut post Virgilius in geor-
gicis libro 4º Regum tyrannorum stulti medicos volunt
pro lege sumunt Unde Juvenalis libro 6º Hoc volo
sic iubeo sit pro racione voluntas in plus autem
nulla iusticia est

Perhonestum precipua oratoris et advocati con-
stituti sunt quorum eloquencia non nisi iusti-
cie debet Nec ergo horum eloquencie fine non nisi
falsitas petit Unde dicitur ad alios Artem
non bene loquendi non distinctum nequam facundie re-
thorum oratorumque operam dent quorum officium est
fallacibus sermonibus significare mendacia et
innocentes sed sic cunctis precludere vias
assignare professos qui dum putant aliene lau-
dis fructum pugna victorie rapuisse nes-
ciunt se numinietu sue sortis perdidisse Repe-
rimus plures advocati reperiuntur sed ut multi
tam bene vincere quam multi bene loquuntur ut
supplicat lactantius libro de vera religione et sapiencia
sed prescedolon multis mortifera est facultas
ut inquit Juvenalis libro ... Unde Prosper libro
epigrammatum non prodest tingere falsa bona dicta
verbis sumpta mens sicut quod bene lingua sonat
Nam fari recte magistrorum est et unde prudencie Plato
ergo prodest facundia sine et famul delictorum
operam applicari parum inquit prodest eloquencia
ubi obtinet et sapiencia non pollet Unde Tullius
in prologo rethorice dicit quod sine elo-
quencia parum prodest eloquencia vero sine sapiencia
nunquam prodest sed plurimum nimium obest
Studeant ergo oratores et fari facunde ipsius
studium inest Magna eloquencia virtute
detegit et prius ad amorem auditores allicit
Unde qui oratores fungunt officio ut elegantes
fiant studiosissime laborare debent Unde nar-
rat Valerius libro viij quod cum demostenes
primam literam artis rethorice male proferret
ore suo vicium tanto studio expugnavit ut
nullus expressius quam valebat proferret Suavis
vocis et simul nimis compositione continua ad
contum auribus sonum perduxit Attendat ergo
lector ut idem Valerius dicit quod eloquentie orna-
menta in pronunciacione apta et conveniente corporis
motu consistunt Nec debet orator magis
querere mores quod teste Seneca in epistola

dicendo verba quibus vitas odit mores nec de-
in singulis compositis consistere nulla veritas enim quia
peruersa incendit permittit Unde Naevio
in suis suis universis devenit qui tot verba
sequuntur collect Nec debet orator de the-
atro nutibus aut verbis Nam sepe oratis
offenditur compendi narrandi Unde Terencius in
phormione Nichil est quin male possit nar-
rando depravari Et Tullius libro de paradoxis
Nichil est tam incredibile quod dicendo fi-
at probabile nichil tam horridum
atque incultum quod non splendescat oracione Nec
orator attendat nostra eloquencia sit ab
vetustate sed cum plano vero sermone quia teste Qu-
intiliano libro primo Orator uti debet publica forma
vestitus cum tueris ut vini novaque verba non
sine periculo finguntur Rursus fore debent bonus
quia teste Tullio Rethorica prima bonitas est
cum nullus nisi cum assumitur et unum quod oratori
fieri congruit Nec licet abuti ea ex re quod
ceteris bestiis preponimur scilicet eloquencia Unde Tullius
in prologo rethorice Unde homines multis in rebus
meliores sunt bestiis hac in re maxima
precellere videntur bestiis quia loqui possunt Curare
preesse videtur bestiis quod loqui possunt Unde adeptus qui in
nichil ...dea peti Unde adeptus qui in
ea re hominibus antecellit qua in re homines
bestiis Si ergo eloquencia dos sit precipua
oratorum cum bestiae si ab ... illa scele-
ratorum ad hominum impietati quod fortius
plurimum fecerunt Unde plures manticulana
da in ad vocati quam Et si vendit vendi-
tores vende linguam nec tamen eis quibus
sufficit ut sunt vendere eloquium sed eciam
vendunt silencium Unde refert Helymandus
libro 10º quod cum Demostenes aristodidi
amorem famulis interrogasset quanto mercedis
pro suis fabulis accepisset Respondit talentum
inquit accepi Cui demostenes plus inquit
accepi ut tacerem Unde cum demostenes a
senatu atheniensi in predicium et ad voca-
tionem peteret quod philippum Regem Maceda-
num vendidit se ad simulatae detentum
Statque non solum eloquium sed eciam silencium
nunquam sibi vendicare Canones teste confessionis
eciam proferant de quibus quibuscumque tacita quia
cum in confessionem defendit nec absolu-
tionem sceleris petit sed licenciam Unde ondo...
libro de ponito Nec confessionem causa tuenda
vel peccatum Unde Symachus libro epistolarum

pertinens vel seruus inveniunt magis illorum
dz innuere commodum quam sunt quodare
iudicium Eruditum plurimum sciencie non
cumbescendo iniuriarum causarum sic fore defen
soris imitari

Iudex eciam debet esse iusticia
debet indulgere vt equitatem offendat
Nam tullio libro primo de officiis Iudicis est
in causa vim seruare Et libro iii Iudex
inquit bonus nunquam cum vempublicam neque
cum iusiurandum scit contra sic sciat / eciam
si iudex sint de causa amico sed tantum
dabit amicicie vt amica cum malit
esse verum cum operata non tamen plane
defendat et permodanda licet tempus quod
leges permittunt accomodare potest / Sed
iudicet recte Si meminerit sic deo teste
hec sacre verba nil aliud sonat nisi quod
iudex sit amicicie fauere non debet vt
equitate permittat / nec debet plus affligi
quam sententiare / Vnde tullius in oracione
sua pro die quod nec in consilio Nemo
inquit tam facinorosa invenitur et iusta
vt non tamen iudicium prius sentenciis co
mitte quam supplicijs addicit Ita quod
Iudex expetere penas infligere non debet /
nec fauere innocentibus Vnde galltherus
in Allexandriadis libro primo Si lis in ca
derit te iudice dirige libram Iudicium
non flectat amor nec munera palpat
Nec moueat stabile persone acceptio
mete Chimereis arguit accepti tempor
inquirens animus cum audit recta distor
quet acumine Iudicis te dos tria in
volunt talemque mete Cum sit obti
nuit victorum mors in aula Pestis
avaricie quessola interitat omes vi
ciorum spes spreto moderamine iuris
Currit infatuimus Vt leges curia tu
nit ligantur iniustus curat et iniustus
absoluit curia medarum // Et Idem galltherus
libro vii Censor iniquus auctit sordes
iure tu pauperis auges Et sonet vnus tantum
corruptus inimicorum tamen vnde Petronius
aut facient leges Vbi sola pecunia regit
Aut vbi paupertas nulla vincere
potest Nam iudicium nil est nisi
publica merces Et eques qui pro cere rem
prodita temperare quam ambigue perere
liti Venalis perplexe / Venalis curia
fruend Et patres maiestatis auro corrupto

Iussi li 3 c 28 Nam dum esset iudex dixit
quando dum et iusticiam preceptum
et ius et quod ab optime sunt per semper placeant verbis tunc

latebit Cicero ergo ait tullius libro primo de legibus
Dignum est iniustum in est iusticie incedens non
querere Amicicia ergo iudices ne sanare
munere seducantur sed equitate perpendant Na
sicud colligitur ex codice theodesiane libro primo
equitas sed verum conuenientia quod cuncta coequat
et imparibus causis paria iura desiderat Sed
equitas diuinus est teste quintiliano libro iii declama
toria institucione Vale est iudicibus vt
horum est liberaque audiunt facilius capiunt tamen
credunt non ergo iudex sua iura deserere potest quam
sibi non desiderat quod equitas indicabit Atten
dat Iudex vt a limitibus iuris non recedat
si autem veritate melius placere facilius potest
non est amicorum causas iniustas sedulius
foueat Vale est Si autem omnibus placeat
enim equa iusticia impediat ac cetibus me
lius et commendabilius esset Rursus caueat
iudex iracundiam vnde claudianus ne tuctos
principes tunc dapibus quam sunt pena secus
est legentibus videtur Vindictam prestare sed cum
iussitur sille aduenerit promissis ille deus est
rem non ira monet Nam quatuor sunt
a bono iudice vitanda scilicet ira munus
timor et fauor quorum ex accessione iudicia
vel subvertitur ad tempus indebitum committitur
priuata semper est sine et pedorum accessione
aggrauantur Caut que omnia legibus omnibus
libro primo sine titulo aut Non bene conducta
vendere priuata testes Nec bene plene
iudicum archa patet Non obest tamen
si iudex sit quidem tardus quam cum leges
permittunt vt veritas clarius innotescat
sicut teste coam omnibus libro iii Vbi super culpa
nec confitentur hominis manifesta probatur.

Iusticia sine misericordia non iusticia non est sed
iniusticia Vel timor est quibus iudicibus sub
intrare permittit Verum quod iusticie sub pretextu
suas crudelitates iudices qui possent nec
se timent exercent / aut aliis indiget posse
Vnde in proverbiis sapiencium dicitur bona presidia
apparet Inimicus ab alio enim competes qualiter
seris hoc mandatis amicicia quam miseris
pressis commodat Vnde quintilianus declama
tionalicua sunt sic consilium miserere Nam
quibus tamen licet me fames sibi contingere possit
homo enim est miseris fieri posse sic ergo
hominem abnegat qui alteri non compatitur
Vnde seneca in hercule furente Accedunt

Platho in phedone
[illegible] amatorem
[illegible]

miserum videris hominem scias. Cassiodorus
epistola xxxviii Clemencia inquit semper ad
magnam viam bonis mentibus patet. Et lactancius
de vero cultu: Nullis opibus indiget se putat
qui sua alteri denegat, qui petenti succurrere
potest et non succurrit occidit. Ovidius libro
de ponto: Regia crede michi res est succurrere lapsis.
Unde advertant ergo iudices ut eos imitentur
dei principes ne sint de numero eorum de quibus
Galterus in allexandreidos: despicere inquit
solent alios in tempore duro. Crevit multis
fecerunt despeccionis occasione fortune
attributas. Attendant eciam id Tullii in officiis
sua pluralitate. Nulla inquit de virtutibus
plurimis ad misericordiam nec gratior magis
honores bene addentes nulla re propius ac-
cedunt quam hominibus dando. nichil habet for-
tuna melius quam ut possit velit servare
quam plurimos. Itaque bona non nemo nocere
potest. Sed que sit misericordia ad hoc. Videt
tullius in tusculanis questionibus libro iiii° misericordia
inquit est egritudo cordis commissa alicuius
in miserie laborantis. Itaque ille miseretur qui
aliene compatitur anxietati. Unde quintilianus
causa quanta: Voluit nos ille mor-
talitatis artifex deus in genere fuere et
primitus amplecti. ... quos in alterorum
consortes. Ergo iudices clemenciam animis indu-
atis facite ... indulgere ... aliqua
... quorum conditio una est quibus ... ...
fieri potest. Eos nos sublevant for-
tuna ... quam ... negligatis. Ac
memoriae vos ... deum ... iudicem
habere. Sed quo pacto meminit si ... misericordiam.
Attendi id Ovidius libro de ponto: peccandum
est aliquod insanabile vulnus ...
res fortasse tum iudices aliqui indul-
gere contempnunt, nimium iniquam et nimium
minor quia legi ... obviant, sed non minor
quia plurimos non indulgere ... potius
ob misericordiam attendere penarum que inflixa
sunt flagella non reddimus. Galterus
in allexandreidos libro viii°: Non recipere
est alieno parcere tempus quia qui sibi non parcit
despicit, ubi sibi non parcit aliis ad hunc
misereri tenentur. Immo id Seneca de mori-
bus: Alteri sic ignoscito tamquam nescius quod
sed unusquisque ... ...
que commisit delicta. Ut ergo hii qui multos
contulisse gloriantur multos peperisse letantur
quia teste Seneca libro de ... virtutibus

solo honestum et magnum esse vindi-
cemus ignoscere. Et Ovidius libro v° de car-
cere ... doceat propere capiat in dul-
gencia mentes aspera odium sevaque bella
movent. Et libro de tristibus: quo quis
maior tanto placabilis ire. Et fa-
ciles motus mens generosa capit. Et
idem libro in sine titulo: Si sapis in
denique domine ultusque severos. Erue
nec rigidi premature viri. Ex hiis tu
arbitrio nullus ita miseri optet, ne
iusticia permittatur. Seneca libro
i° de clemencia tam omnibus ignoscere
quam nulli crudelitas est modum tenere
debemus. Sed quia difficile temperantiam
solo quodam in parte humaniori pendeat
magni animi proprium est iniurias atque
offensiones despicere. Vir est mulierem ad
lingue et more ire subjecere. Ex quibus
apte apparet quod circa misericordiam iusticia sancta
est potius tum misericordia ubi iusticia non
ducit. Nam quo proverbiis sapiencie colligitur:
Optimum est ... ignoscere ... supe-
rstite petere. Res inquit magne cle-
mencie est indulgencia parcia potius quam
vindicando corrigere. Et ovidius in libro
sermonum: Cum de peccanti veniam posci-
tur ... et assit regula peccatis que
penas irrogat equas. Itaque sic indul-
gendum est ut eis corrigentibus. Hiis ac
proprie indulgendum est quibus adest sincera
veniam petendo humilitas quam hic ha-
bent indulgenciam obtinere qui petunt
quod Ovidius v° de tristibus dicentes: Hiis
peto ... tua mite fortissime cesar
fiat abiungens mollior ira meo
Illa quidem iusta sed nec meruisse negabo
Sed nisi peccassem quid tu concedere posses
materiam venie sors tibi nostra dedit.
Si quociens peccant homines sua fulmina
mittat Juppiter exiguo tempore inhermis erit.

Temperancia corporis optimam propter ebrietat-
tem hominem ... stulticie
deturpat. Nec mirum quis vino deditus
... qui negaverit moderamine libera-
to non temperat. Nam teste tullio temperancia
est in animo contines moderate cupidita-
tis. Est idem tullius rethorica. Temperancia

vetus

est ronis in libidinem et in alios non rectos
impetus animi firma et moderata dominatio.
Etiam in tusculanis questionibus libro 4o in
omni inquit perturbatione fons est in
temperancia que est tota racione defectio. Am-
brosius autem dicit temperancia est virtus
que modum et ordinem omnibus que dicenda
vel agenda sunt signat. Hac ergo virtute
eget sapiens omnis eo quod sine ipsa vite
venie non contingit. Unde Seneca ad Lucillum
epistola [illegible] Animum inquit docet et
scientia tua interest congruere ut sibi videat
quamvis non semper vocis cuncta distor
dant quod impatiens contingit eo quod in modera
ta opera mutuo distrepant. Sic enim
qui sapientes sunt temperancie valorem atten
dentes cuncta regulas incorporant in singulis.
Unde Agellius libro 1o refert Socratem tan-
te temperancie extitisse ut omnia tempora vite sue
valide obtinuit qui Socrates dicebat
multos homines propterea velle vivere
ut edant et bibant. Sed debere eos esse
et vivere ut vivant quia nec potationes
nec comessaciones nec copulas servanda
neque copia piscium vita facienda. Sed mo
derata sobrietasque multo/multe enim
voluptatem cum molestie gerunt.
Unde Gaufredus in poetria nova In
omnibus inquit est unica virtus sine
modum [illegible] thodus enim magne
fundus est. Contra tres enim inimicos insultus
scilicet ergo libidinem cupiditatem et iram. Unde
teste Lactancio libro de vero cultu poeti-
ces furias esse dixerunt que mentes
hominum conturbant. Nam ira ulcionem
desiderat/ cupiditas opes/ libido vo-
luptates. Sed deus limites statuit
quos transcendere non licet/ quia in reme-
dium ire data est ira/ in remedium
in libidinis coniugium proles propaganda/
in remedium cupiditatis data sunt nobis
media. Sapiens ergo modeste hoc mat-
teria virtutis officia potitur. Unde
tullius in rethorica ja modestia est per
quam pudor honestus claram et stabilem
comparat auctoritatem quod idem innuit Tullius
libro 1o de officiis dicens quod non nimius or-
nanda est domus nec nimius corporalis
forma sufficit enim ut fugiat in
honoraria negligencia In vestibus
autem mediocritas optima est. Caue-

dum itaque est ne in ingressu tarditatibus
mollioribus utamur. Nec pomparum fercu-
lis videamur. Nec nimia celeritate in
festinacione suscipiamus in quibus signifi-
cantur. Et subdit sit sermo lenis et dul-
cis et non contenciosus/ nec loquaces nec
canoros. Videatque in primis de quibus rebus
loquitur. Si de seriis severitatem adhibe-
at. Si de iocosis leporem. Sermonibus
itaque media fruenda est. Unde Seneca libro
de quatuor virtutibus nec paupertas ibi ten-
denda sit nec parsimonia gratia nec sim-
plicitas neglecta nec lenitas languida.
Si autem res exigue tibi sunt non sint an-
guste nec tua suspicias nec aliena mi-
reris. Sermones utiles magis quam faceti
amo non reprehensibiles. Risus si non
immoderatus si puerilis effusus/ si mu-
liebris facit humilem odibilem quem facit honorem
risus/ si superbus et clarus/ si malignus
et furtivus/ si malis alienis excitatus.
Et subdit sit vox sine clamore in-
tensus sine tumultu quies sine desidia
et dum ab aliis luditur tu aliquid sancti
honestique tracta. Non sis arrogans non
audax ad monere libenter reprehende pa-
tienter durum/ esto tacitus auditor requi-
renti facile responde contendenti facile
cede hic ille. Unde Claudianus in maiori
Non tibi quod liceat sed quod fecisse decebit
occurrit mentem domitet respectus honesti.
Igitur vanitatem amatores sunt despectores
ebrietatibus et castri mangonis non vo-
tarent sed legibus vitis vita sua
moderarent. Unde Apuleius libro de deo
socratis Solet apud prudentes viros
esse in operibus elaboratis indicatio. In
rebus autem subitaneis venia prolixior
nulla inquit res per casum festinata
esse et comparata neque est quisquam qui sil-
vere possit laudem diligencie et gravem
celeritatis. Itaque ad modum omnia
sunt facienda. Nam quicquid bene fit satis
cito fit ut dicebat augustus cesar narrante
Suetonio libro de xii cesaribus Et in
policratico Sapiencia dicit quod inmoderacio odiosa
est si fit sapiencie. Unde Socrates Ve-
lox consilium sequitur penitencia Maior
quoque consilio supra simul festinatio et ira.
Et varro in suis satiris Impietas signum

Est libro va | capitulo 14 Modus utique laudandus est
secundum philosophum libro 1 Nichil 3 nimis sed medium ac preciosum firmatum
Valerius libro 9 c. 1 De moderacione Animi. Nichil est
tam celere aut tam magnificum quod non moderata
causa temperari desiderat.

[illegible]

exigit difficillimum fieri cito Atque omnia
designata cum moderamine et maturitate
singula fore peragenda Unde Gaufredus
in poetria Si quis habet fundare domum nec
currit ad actum / Impetuosa manus intrinseca
sit linea cordis / Premetitur opus seriemque
sub ordine certo / Interior prescribit homo totam
que figurat / que res nil aliud faciat nisi
quod preordinat artifex sapientie [illegible]
quod factus sit / Sic in moribus moderate
procedendum est Unde Ovidius in epistolis
Sed nimium properas et adhuc tua messis
in herba est Et Tibullus quid fran
dere iuvat vitam crescentibus uvis
et modo nata mala vellere poma manu
Unde Petronius nolo quod cupio statim tenere
nec victoria mi placet parata Et teste Clau
dianus Sepius in tanto nocuit victo
ria turbe Absit tamen ut hii se tempera
tos credant in quibus nimie ignavie neglec
gentia est Et iners et segnis festinacio
et inertia et immoderata mora est pro
se creditur pigra et [illegible] opacio
sepius tam pigre ne credimus [illegible]
que media in hoc fallit Ita primus
virtus in medio sistit ut alibi deductum
est Ille autem temperatus censetur qui nec festi
nacione seducitur nec torpore seu desidia
detinetur Unde Lucanus libro primo Semper
nocuit differre paratis Et in proverbiis scrip
tum est Etiam sterilitas in desiderio nos
est Unde Plinius ad Cornelium Tacitum
est gravior multis actus primus Et Symmachus
in epistolis Sunt apta pigerrimo esse plerumque
tardius aut rebus [illegible] Itaque [illegible]
temporum medium magnitudinis tenere debet
Unde Valerius libro [illegible] Nichil inquit
tam preclarum ac tam magnificum est quod
in moderacione non videtur Illa ergo perpe
tua est que viribus suis modum im
ponit Unde Pythagoras in exhortacione pec
tus sui instructum sine sic quod poeta
alter [illegible] se [illegible] in [illegible]
affligere non [illegible] Unde Statius in Theba
ide libro primo da spacium tenuemque more male
[illegible] instat [illegible] Et idem libro xi
Hic [illegible] furor est instare periclo
[illegible] in [illegible] magnitudinis [illegible]

L[illegible] amica pace perturbat [illegible]

germat lites iurgia iracunditatem nutrit Ad hec
petis [illegible] ignominia maior est
Unde Quintilianus in libro de causis Nichil
inquit difficilius est quam silentium
tenere [illegible] cum sermone proprius
suo delinquimus si tacendi gratia sed
nos possumus [illegible] in pueris
sapientiam dici [illegible] cito aliquantis
vel laudamus nullum sine teste loco
esse putamus quod tacitum esse vix
nulli [illegible] quia non potius ab
alio silencium exigit sibi sit ipse non
prestat libenterque ergo audiens quam loquens
Ita qui nescit loqui nescit tacere [illegible]
[illegible] occupat Ita ut
iuvenes sint senes [illegible] pu
eri loqui audeant nulloque [illegible]
die freno lingue [illegible] habeo Ca
pter Ambrosius libro de officiis Sicut
inquit in senibus gravitas et in iu
venibus alacritas sit sic in adolescen
tibus verecundia velud quadam nature
dote commendatur hec in ipsis corporis
motu / gestu / et incessu tenenda est
Nam verecundia est verba sedula sup
fluaque reprimere [illegible] Sed hec
verecundia abscessit quia [illegible] nichil
gratius est ad conciliandum animos ut in
quit Quintilianus libro viii de oratoria
institucione Heu heu quid dicamus
senes quibus pro aliis loqui suppeteret
ea turpia enarrantes [illegible]
[illegible] verecundie
[illegible] iuvenes quasi
frontes [illegible] ut pudorem gere
rent quo mediante lingua temperatur
Ita teste Seneca epistola xi ad
Lucillum Verecundia in adolescente
bonum signum est [illegible] in iuvenibus
est pudor qui [illegible]
[illegible] aliquid boni spei locus est
Sed in [illegible] copia multitudo tollit
pudorem / ut ait Tullius libro de [illegible]
[illegible] pudorem inquit tollit multi
tudo [illegible] et desinit esse pluria
maledictum Sed indubie [illegible]
non possum his temporibus linguas [illegible]

Item ad demetriadem
Moderatus esse debes exordio
modo atque mensuram ut vicia
compunctam.

De mendacio vitando

malefacias fore ut quasi non nisi tur-
pia placeant seriosaque presentes odio
habent vel spernunt vel simile mox artatur
nullumque honum atque enormibus assiste-
re eloquiis contingimus. Et non
audire sufficit et non prestare quorum cum
occursio detestari verecundie est quod si honeste
huiusmodi nephanda vitaretur. Quia teste
Valerio libro iiii verecundia parens
est omnis honesti consilii est tutela sollempnium
officiorum magistra innocencie cara proximis
accepta alienis omni loco omni tempore
favorabilem preferens vultum. Unde Sym-
machus in suo epistolari quorum mens
honesta est in sectis est sermo effrontes
imprimitur quorum memoria preter
nesta conspicit sicut si mos esset ho-
nesta conspicit. Augustinus contra Epilogium eo
amica est Christo ergo dicebat paucia
in principio loquere. Et iterum in medio similiter
prima puto quod posse linguam compescere.
Ille deo qui scit ratione tacere. Et
subdit intemperancie scit sic sermo
modestus. Unde Ambrosius in epistola ad
Azolum: Solet tamen quis custodire
et primus omnia que gesta sunt loqui
quia scilicet optima custodia est linguam
sane reservare. Unde Sanctus Ieronimus
vis sit sermo apud te quod solus au-
diens. Unde alibi Pitagoricorum discipulus
erat discipulos tacere per quinquennium et
postea eruditos loqui ut refert Cassiodorus
super Epistolas. Unde quandoque Eusebius
de confessio in exordio sue prefatione
dum normarum assereret. Unde Senten-
cia in poetica. Unde Hieronymus ad
calamum preceps sit lingua sit ardens
ad verbum tacendo in silencia lau-
de indigna sunt. Tempus scilicet qui loqui
nesciunt aut qui tacent ut loqui
cognitus quam tam gratia tibi si taceas
loqui in nesciens. Nam nimis est
non dixisse quam novisse quod silenda quod
neseas ut ponit Seneca in suis epistolis
libro vi. Hominibus nec laudandi sunt
quorum taciturnitas nos expedit cum

tacentibus loqui. Unde Seneca libro vo declara-
te amicum qui sermone placet nocet allo-
quia vitat qui tacet certe tacet quibi-
bet arte habet persequitur totus est prestare
silencia rebus. Hec ergo tenens est laudatus ta-
cendo loqui. Itaque tacere quam loqui est servi-
cium taciturnitas interrogantis consilium nimium.
Appetat ergo quisque sic linguam et mutus
ut nec tacendo nec respondendo superflua an-
ime videatur. Unde Ovidius libro vo sine
titulo quibus inmode est usu quam tacuisse la-
bor.

Mendacium lingua reddit infamem et per-
iurium infidelitatis testimonium videtur
ut plurimum in hominibus in vaniloquiis et
mendaciis gloriantur nec curat quod dicat
solum ut loquatur de quibus Seneca ad Lucil-
lum epistola prima. Iam quid est ubi causa
sublata est mentiri consuetudinis causa.
Verorum omne mendacium fraudis est falsa
vocis significacio cum voluntate fallendi.
Omne ergo mendacium peccatum sperni contumet
unde redarguendi sunt qui commodi aut
vendicionis causa nichil non erubescunt. Un-
de Tullius libro primo de officiis: Illiberales et sordidi
sunt questus mercenariorum qui dum mentiuntur
nichil se proficere putant nisi mentiantur.
Unde Tullius libro iiio tollendum est igitur ex re-
bus hominum omne mendacium quod teste Sym-
macho in suo epistolari cum mos est Attica
lingua, sicut qua apud dissipare quod fa-
cimus mendaciis qui aliud dicunt, aliud
sentiunt. Plus sunt probis mentis sic condi-
cio. Attendant ergo mendaces mendacium
sit peccatum precensum ut non solum verum sit
apud amicum sed eciam apud inimicum. Unde
Eccleciastici de viro tali. Vir iustus non solum
homini amico et familiari sed eciam inimico
et ignoto consimiliter mentiri non esse similem
nec alii permittet nec lingua animo sit
discordet. Utrumque autem verum est quia ut patet
non sunt omnia mendacia. Unum est quasi
sicut commictitur alius mendacium non est ut
aut iocose mentiatur et est peccatum mortiferum.

non est salte hitum prat mortis Absint ergo quomodo fideli medacia et precipue mediatorum dyaconi est cum subsequuntur eius sibi mediatores inter quos potius correctione indigent qui sua mendacia mendaciis affirmat Nam teste quintiliano libro viii instituti oratoris ubi necesse est quam vero pars grauenit Si tamen quis contra mat hesitabit loco an mandato assistere teneatur cui dubietati sane respondendum apparet mandato absque mora et omnino studio oppedire Ut puta illicitum si fuit Unde tulius libro primo de officiis Est ius bellicum fidesque iuris iurandi cum hoste sepe seruanda sed non semper Etiam enim iuratum est ut mens fieri oporteret et sic id seruandum est quod autem aliter si non feceris nullum periurium est ut si predonibus vel piratis pactum pretium non cogeris tenens nulla periurium est inquit fraus est etiam si iuraris nam cum pirata sit communis omnium hostis nec mandatum nec fides iusiurandum debet esse communis Unde tulius libro iiii de officiis Si inquit pirmisi alicui te daturum hensem et peccata feras esse malum aut dabis aut non sed dedis facies peccatus Si non dedis ecce peccatus permisisti cum circa dubietati respondet quod sapientes magis peniteat de eo quod promiserunt ut dicit seneca hoc tamen verbum supplendum est non est inquit turpe mutare nunc consilium Unde idem tulius philippica prima Optimum est portum penitenti mutatio consilii Mellifluus bernardus promissa obediencia instruit astare mandatis Uir quoque bonus teneatur Unde alios narrante Ualerio mandata sua violare noluit Unde cum nec ad dissipandum civitatem noie lapsatum cum hunc anaximenes preceptorem suum sciens ergo alios quod per mitte impelleret mandato prevenit dicens se non factum quod petisset Tunc autem anaximenes postulavit ut pellibata civitatem distruet quod audiens alios civitatem sue patri reliquit Uunc autem principes sua mandata non sic obseruant nec som

frangunt ea que corporaliter personaliter se tenent sed etiam ea que nomine regni vel dominii predecessorum more faciunt mutuum ergo si proditores aut infidelium simtor committunt hec sunt eum periurii talem pervenient dicit cum illud eiusmodi Amplector saue qui dant bona femina fraudes quia si pravas societates amplectitur sed tamen fraus repellere fraude non id ouidius libro iii de arte amandi Provide fraus contra repelle fraude est si vera sunt nostros iprius quia non sistit mediatorum cogitatus aut in eo quod significant verba que profers sed tue metitur qui falle tendis auditorem Tunc aut falle tendis qui id scis non fore verum quod credis auditorem capere corpus tuum

tempereando

Exspirare corpus reddit hoc bonus et dyspositione vita sit minimus Nam teste oratio libro simonidis hoc facere est ad virginem et sed subtimus pro se ipsis vita eius constituta et ob hoc vivat sub lege perfecta ut moribus compositus inveniat Nam magnum opus est mores composuisse bonos Depinus autem vita sit in modesta temeritate superbie impugnante Unde claudianus ordinem inquinat egregios adiuncta superbia mores Ueteres autem non ita vixere Nam superbie fastu delicto comessationibus quoque et ebrietatum deglutione spretis modeste vite vitam duxerunt Unde seneca contra iouinianum allegat stayrum narrate qualis sacerdotes egipti mundi negociis preposita in templo se demum coluerunt rerum naturas studiosissime contemplati sunt nunquam se mulieribus miscuerunt nunquam cognatos et propinquos seu liberos ex eo tempore quo diuino cultum inceperunt

De regimine corporis temperato

Tabula [illegible] c[apitu]lo . . . Ex quo autem corpus et sua affectio est ut . . . quasi . . . [illegible] lib. de . . .
p[ro] lectio i[n] [illegible] . . . [illegible] . . . s[e]c[un]d[u]m . . . [illegible]

carnibus et vinis se sp[ontanee] abstinuerunt
propter castitatem et pane raro vescebantur
ne onerarent stomachum / oleum cum
pulmentis ponerent et hoc parum propter nau
seam / cubile eis erat de foliis palmarum
contextum / Ut enim tempus hominum veri sapien
tes perpetue sacerdotes vitam suam mo
derarent tum priuent concessis aut saltem
minuerent / quibus humana vita nutri
tur / Unde lucanus li[bro] ii[o] Immota [illegible]
tonis secta fuit tenere modum / sed ab co
ordio rebus singulis vite moderamen
indictum est. Unde philosophi veteres humanam
vitam tripartita distinxerunt ut refert
fulgentius libro ii[o] mitologiarum primam
vitam dixerunt contemplativam et illam
applicantes minerue que cum immortalis
virgo dicitur / quia sapientia est immortalis / ipsa
autem minerua dea sapientie athenis vocabatur
Unde in memoria veteres sapientes noctuam
elegerunt / eo quod sapientia in tenebris
maxime lucet sed in angustiis obscuri
tatibus / Secundus autem aliam vitam dixerunt
activam quam attribuebant Iunoni que
Dicunt ab Iunone regnum posse
diratur / cum sceptro depingitur et divitiarum
credit. Unde in memoriam pavonem
acceperunt / qui divitias comparat eo quod posteriora
nudat et anteriora ornat / Sic divitiae
ad tempus vite ornant sed postrema homi
nis deserunt / Tertiam vero vitam volup
tariam dixerunt quam Veneri asscripserunt
cui dea voluptatis creditur et alio nomine
dicta e spumis quasi spuma seminis nata
ex viribus saturni in mare proiectis
Hanc vero nudam depinxerunt eo quod suos
amatores denudare solet. Unde in memo
riam rosas acceperunt quia sicut rosa de
lectat et cito marcescit sic libido / Alii
tamen in memoriam columbas depinxerunt
qui sunt coitu fruende / Alii vero concham
marinam eo quod libidinis est [illegible]
[illegible] / Audisti ergo triplicem vitam philosophos
distinxisse quarum prima sapientie est et
temperatissima / Secunda vero est in medio vivendi
magna modestia competens per observari

Tertia autem vita que voluptuosa dicitur ipsa
est quam miseri diuitie vanitatis amatores
ebrietatem sectantes / omnemque vite
regulam respuentes / ingrua vita humana
fama perditur / diuitiae consumuntur / corpus
torpescit / vita breviatur / visus minuitur
senectus festinat / sensus dissoluitur / sed
dum pecuniam et fere innumerabilium vitiorum
genera huius vite occasione aggravantur / Sec
unda vita solum de corpore curat et ho
curando ipsum conservat / Tertia lau
dabilis vita secundum mentem corpus et
sanctam servare tanta minime custodia
Unde Seneca ad lucillum epistola xiiii Multis
servit qui corpori servit qui pro nimium
timet qui ad id omnia refert quasi
dicat quod magna servitus est regere corpus
Expedit tamen sic ipsum regere ut vite
honeste non deroget / quod intemperati non
faciunt / Unde idem Seneca ubi supra sedit.
Sic inquit negabit denique tamen non
possumus sine corpore in vita puta / Et
subdit agamus inquit eius curam diligen
tissime ita tamen ut cum exiget ratio
vel fides etiam in ignem mittendum est.
Et idem Seneca epistola xxiiii Corpusculum
tenuem vitiam magis crede quam magnam
michi inquit sine illo fieri potest / Ista
quod tenendum est corpus non ad volup
tatem sed ad necessitatem / eo quod corpus non
est domus voluptatis tamen sed po
tius commodatum hospicium / Unde idem
Seneca epistola lxv vis ad usus hic
corpus lege esse tamquam inclitus
[illegible] / Expedit corpus temperate regere
ne sua intemperies scelera germinet.
Si enim impetus eius refrenare non
posses saltem occurri [illegible] [illegible]
est tamen qui pectus corporis obstat
eterna teste Seneca epistola lxxx v
[illegible] et [illegible] / [illegible] prohibere
qui impetum regere / Dicendum est ad hoc
et si corpus domari potest animus
videtur separari non posse aliquo modo

Senec[a] . . . [illegible] . . . ep[isto]la . . . [illegible]
De . . . [illegible] . . . afferunt ebrietas . . . [illegible] . . . libidinis . . . [illegible]

Voluptas . . . [illegible] . . . Seneca c. 16 . . . [illegible] . . . voluptatis . . . [illegible]
[illegible]
[illegible]

quos terrere conuertet. Unde Cicero nulla inquit est tanta vis corporis que frangi non possit, animi vero virtutem aut vitare dicat philosophus nemo potest. Animi enim hec forcitudo non firmitas virium sed deo solum est. Sicut ipsa in nunc videntur animum superari non posse. Hoc tamen non ita credas nec verbis predictis intelliges impossibilitatem sed difficultatem, quia scilicet animi passiones difficulter reprimuntur. Ab eo signat cuius vita dissoluta et ingrata est. Omnes tamen animi motus sedula corporis castigacione discreto quoque consilio reprimi possunt sic saltem ut ad peccatum mortale non ducant.

Prudencia sapientes homines reddit quo ad ea agenda sunt, sine qua nullus prosperos terminos vite attingere videtur. Hec enim prudencia non solum presencia sed eciam preterita et futura considerat. Unde Theodulus in Moralibus. Stultum est sepe non quod est ante pedes hoc videre sed eciam illa que futura sunt prospicere. Unde Boecius contra Rufinum narrat Pictagoricos disposuisse duo tempora maxime prospicienda seu prospicienda fore. Intuenda sunt ea que acturi sumus et ea que gessimus quia scilicet prudens preterita debet meditari ut eorum contemplacione deliberare gaudeat in posterum quid sit futurum et quo fine operis sui terminare valebit. Unde Boecius 2o de consolacione. Non quod ante oculos situm est sufficit intueri quod rerum exitus prudencia metitur. Et Guilielmus libro primo prudens inquit ut sui operis fina intelligat et cum hoc bonum sit sciat. Non vero precipitis et viles providencia provenire quia sed stulticia sed sit improvisis rebus confide ut non meditetur quid possit accidere. Unde Galfridus in poetria. Grossum peruertunt oculi praesules metuere. Et vires metire tuas si fortis es aude pugna

si fragiles impone onera, quia vero uniuscuiusque prudens opus debet assumere modo quantitatem virium que suppetunt ei. Quandoque tamen vero vires debiles sunt spe atque fiducia fragiles spem quam viles sunt et ideo subdit Galfridus vbi supra si posse sit artum dilates animum. Si corporis debilis mens sit fortis et conpugnans vires suppleat deme. Hoc enim agere magna ars atque prudencia est. Unde Ouidius primo libro de amandi arte. Arte cito naves remis diriguntur et omnibus enim ars et prudencia prodest. Sed plures prudencie stulticiam preponunt nec attendunt id nocere posse quod se prius dicere. Quos redarguunt Ouidius libro de ponto. Tu modo fac timeas et que tibi leta videntur, dum loqueris fieri tristia posse, tremor [illegible] teste Ouidio libro 10. Res amoris incognita turbat prudentes ideo studeant prognostere quid sint futura. Rursus prudens sententias veteres conspiciet dictis antiquorum gesta suis oculis proponat. Profaciendo insistit. Seneca libro primo de tabulis gentibus. Hec enim via prudencie summa est veterum consiliis doceri, ipsius predictor tamen non opteris minime secundum seculi sapientes quorum sapientia stulticia est. Preferunt enim virtutibus in utiles diuicias cum tamen diuicie virtutibus sunt deteriores. Unde Seneca ad Lucillum epistola lxxxi[a] Servat deteriora melioribus scilicet fortuita virtutibus, que nichil habent magnificum nisi quia in [illegible] contingit. Si enim diuicie per se bone essent sine prestarent possessore que admodum virtutes homines reddunt virtuosum. Sed proculdubio diuicie et opus sepius [illegible] viciosos. Unde Seneca epistola lxxxvii Illud inquit quod contemptissimo atque pessimo contingere potest bonum non est. Contingunt sunt opes lenonibus enim contingunt et diuicias. Ab hec non est

Cass li 6 c 19 · [illegible]

preuendum. Vnde teste tulio li° de paradoxis
ea non sunt optima ex remedia que nau-
fragia aut incendio amitti possunt sed
virtutis precium grande est quia nec eripi
nec subripi potest neque incendio aut
naufragio amittitur / Iaceat ergo vtilitatis
spes et valeat honestas vt inquit
tullius li° in de officiis. Absit ergo vt pru
dens animus figat in hiis bonis que non
sunt nisi fortuita ornamenta honores
que minus non perfecte. Vnde tullius
li° de [illegible] Seneca que diuites spectare
solemus vt equos quos inuenimus. Nam
cum inequius emendas phaleras considera
si ipsum equum inuidis et sic ut sic ad
speciem honestum ad equum leuis ad vectu
ram validus. Sed hominum stulticia hec est
illos prudentes virtuosos putare
quibus ridet fortuna. Vnde Seneca ad lu
cillum quod stultus est qui equum emptu
rus non ipsum inspicit sed stratum eius
et frena. Sic insipiens est qui meliorem
veste aut fortuna estimat. Vnde
idem Seneca epistola lxxvi loquens de
diuitibus aut eorum inquit preter spla
clari incedunt. Nemo tamen horum
quos diuicie extollunt magnus est
quasi dicat qui solo virtutis a prudentibus
magni estimantur. Et idem epistola lxx
xi abstrahamus inquit a titulis diuitias
honores et que opinione cara
sunt. tunc enim vilia preciose fient.

Vir prudens debet meminisse preterita
presencia et futura. Nam experien
cia docet tamen futura et regulare presencia
multi autem ista non considerant sed de preteritis
bus solum sollicitantur in processu temporis
quamdam difficiencia sunt autem rebus qui eorum
vti tempore optimo non indigebunt. Pru
dens ergo non inuicat quod sibi contingere
potest et caueat cuilibet preuideat fortunam.
Vnde tullius li° de officiis. Illud ve
ro magni ingenii est cogitacione
preuidere et ante constituere quid euenire

possit et quid agendum sit cum euenit.
Et Seneca ad lucillum epistola ixa aduersus
inquit omnia que accidere possunt te ad hor
tatur et induit. Et subdit noli huic tu
quilliti confidere in momento enim mare conuer
titur. Laudandum ergo quia rerum possessores
ab vtimur eis tempore suo et sicut regimur
eo quod prudi non sunt. Alii vero prudi vini
fieri credentes que habent ita custodiunt
et patrimonium quod vti eo vel cognuit
non audent. Itaque laboribus assiduis
et forsan criminibus intercedentibus plurimi
opes aggregant quibus nunc perfruuntur
horum autem nulli prudi sed amborum me
tes stulticia occupat. Vnus enim stolida
dispensator alius dispersam alius
tenacissimus bonorum detentor insipiens
comprobatur. Vnus perdat quia sit incipit
egere formidat alius dispensat eo quod indigere
se timet quod minus sibi sufficit. Vnde
oracius in li° carminum non possi libatis
multa vocabis recte beatum rectius eum
occupat nomen beati qui scit deorum muneri
bus sapienter vti duramque pauperiem
pati. Itaque beatior est qui scit pati
angustia quam qui bonorum ampla pos
sidet copia nec eciam felix aut pru
dens esse dicitur qui bonorum pergues [illegible]
sit in inuenire. Vnde tytus rerum inquit
inmobilium facultas non stat in copia
ostendenda sed in vsibus vtendo illa. Et
dedimus ad alterum. Deus enim rerum
conditor varias species in mundo quarum
vsum liberalio arbitrio permisit distincte.
Nam hominem deus constituit preceptorem
tam rerum vt eis prude et prudenter
vtatur. Et licet omnia bona sint scrip
tura nocet homini bona non esse sed hu
mano ab vsu. Vnde quidam ypo de scribis
nil prodest quod non ledere possit. Et per
li° epygmatum. Et bona que prius
nec dono semper sunt auge ut petra
pondera. Tuetur bonis perfruuntur quos
et mors ipsa beatos efficit ut firmat

De rerum abusu

foruant

fortuna / Et maxime non res in vicos
per malefacta cadunt / que verba nil aliud
sonant nisi quod prudenter rebus est utendum
alias in rebus peccat homo ex que prosper
sione sunt / simulat ergo prudens quid
tempus exigit / Nam teste Boecio aclig
est tamen qui pauca Et in proverbiis sapientum
dicitur quod bonum est in alieno malo fugienda
aspicere nec debet prosperari solum fortuna
prudens licet prospera Unde Terencius in Phor
mione dum maxime homini prospere sunt
res tunc maxime magis enim meditari
oportet quo pacto adversa erumpnam ferat / et
inprosperis non faciunt Vero gaudete cos
fortuna desperant qui futura non precogi
tant Unde Seneca ad Lucillum epistola li
xxvj precogitati mali mollis est ictus
per stultis et fortune credentibus
omnis videtur nova rerum facies et inopina
/ magna pars est apud imperitos mali no
vitas Vero sapiens assuescit sic ma
lis futuris et que alii diu paciendo
faciunt levia sibi levia facit diu cogi
tando / Cum enim huiusmodi prudentes vidi ra
ciis enim imminentibus fere insensati
fiebant per prospera manente fortuna tanto
applausu titillabant ut tota corpora sua
gaudio mirabili et licet inconsulte
dedita essent Si ergo prudens es pro
gita te cadere posse et si casus venit
ne putes inopinatum tibi accidisse
Unde Katho Cum fueris felix que
sunt adversa caveto Prospice que ve
niunt hos casus esse ferendos Nam
leviter ledit quicquid previderis ante
Ideo tibi suspectum est confestim distu
te quid sit Namque solet primo que
sunt neglecta nocere In tranquillis
rebus que sunt adversa caveto Re
bus in adversis melius sperare memen
to Ex quibus apparet fortune prospe
amicos sibi debere prudenter premeditando
casus possibiles eius / ut leviter laudat

quorum premeditacio alieno exemplo op
time conatur Unde Tibullus felix
quicumque dolore alterius desistit posse
cavere suum Et Ovidius libro iii de ar
te amandi discite aptales vires medi
cientes quia ut id ponit lis de
remediis amoris apparet recta inter
amis Sed forsitan convenit ut cogi
temus tamen insipientes huius stulti Plures
enim prudentes non vivunt qui tempus non dispo
nunt atque agenda congruis disciunt hora
rerum teste sapiente Omnia tempus
sunt omnibus negocio tempus est et mag
nis prudencie est temporis oportunitatem ob
servare Unde Ovidius libro de reme
diis Temporibus medicine congrue date
prosunt et date non apte tempore vina no
cent principiis obsta sero medicina para
tur Que verba nil aliud sonant nisi quod pru
dens sui operis oportunitate quiert tempus age
disponit Unde Katho temporibus mo
res sine crimine muta Sapiens esto
dum tempus postulat aut res Stulti
ciam simulare loco summa prudencia est Ista
quod omnia tempus habent Unde Ovidius
loco deposito leta quidem letus lete ce
rimur tristia tristis Convenientes
operis tempus perfectum ... ut hic salte
qui se doctos putant prudentes vincent
quibus congruus singula distribuere
dicans enim quod sapiens non es tu cer
consilium querere ut si per te ipsum te regere
nescis alieno saltem consilio dirige
ne recusas Unde Platus prius quam insti
pias consulto aut ubi consulueris
mature opus facto Et Tullius libro de senec
tute non viribus aut velocitate
corporis res magne geruntur sed consilio
auctoritate et sentencia Nam consilio quod
non vincitur nimium ne sui operis bonum
finem non sortitur Unde Tullius Philippica
vij Maiorum est consilio prudente ne quid

este accidat ß animus est fortitur sic si eve
nerit / itaqz laudabile est et consilio prud
entiam / et pariter sic omnia Nam teste
quintiliano li° x° plurimum in consiliis va
auctoritas Nam et optissimus optimus et prud
entissimus consiliari habetur Et enim de virtutibus
et honestis credunt omnes velint Sed plurimi
in consulte vivunt stultorum qz consilia que
ita dicti non merentur queruntur sapientum enim
consilia recusant eo quod consentire sapientibus
non intendunt / Nemo tamen tam sane
dens quod per sequi alieno egere possit.
Vnde Sydonius in suo epistola li° iii°
plurimum laudis si prudentes moribus suis
applicant quoniam aliquid negociaturi
sunt consilia petere. Vnde Cato ad
filium archanum tacito committe sodali
vtile consilium domini nec despice servi
Nullius sensum si prodest spernas vnquam
Et Ecclesiasticus in poetria Si vis bene
duci fideli te committe duci Et nec tantum
hiis consilio vti videntur qui ipse poli
titi maiorum innitutur nec nota qui
aliena vt conferentiam conferentiam et
vti si digant ß vt temptare / aut in
prudentem more hic videantur de quibus
apulius li° de deo socratis quod pauci
plurimum repetantur consilio non proprio
consilio ß equalium vocibus colliguntur
Et vt ibi dicitur non animo ß auribus
cogitant Itaqz animus suus consiliis accep
tandum non appetat Cum tamen quintilia
nus li° viii° dicat nomine quamquam
saevus sit non tamen corrupte
primo quam nauseepetit vt consilium
capiat formandae actionis Nam teste
Seneca ad lucillum epistola in boni viri a
micitias tuta est que subit eo bona
consilia et honestis consiliis primo enim sit
quisquis consilio se prorsus regat Ob hoc more
eorum qui in fluminibus natant non certe
ß feruntur ß turpe est non ire sed ferri
et subito in medio turbine rerum stupe
cognoscere quo huc veni inquit Seneca
epistola xxxviii // Prudentes ergo consilia

querunt non passe ut audiant secreta ut
acquiescant vt venire preproperitate leticia
subita et inequita non sit vt certa ad
se minimeque vix non oriatur Vnde tulius
in de officiis fortis animi et constantie
est non perturbari in rebus asperis sed con
silio vti nec ratione discedere Vnde boni
ingenii fortitudinis est preape etiam con
stituere quid evenire possit et quid agendi
sit cum evenerit / si quis enim hoc fecerit
prosperitate non seducitur et asperitate non de
spabit Ideo in proverbiis sapientum dicitur
quod diu deliberandum est quod faciendum
est semel Nec tamen sufficit consilium
capere nisi maturum sit / consilia enim
locuta quedam non digniuntur ß potius de
meat Vnde Boecius velox consilium
sequitur penitentia maiorem que consilio con
via sunt festinato cetera /

Prudentis est vt de facili non
credat Vnde petronius Numquam
recte faciat qui cito credit qui fertur
in consultum Itaqz sapiens non vivit
prudenter ergo credulitas nec suspicio
nis modum habeat sicut opinio cer
titudinem non accipiat ß more me
dio se gerat qz teste varrone in
suis satiris superbus est media et opinionis
et sic neutrum attingere / prudens ergo
de facili credat etiam famosum quod
audit si et tacet / nam plura sunt
famosa que tamen non sunt mendosa
Ideo tulius in rethorica nova secunda
non fama spectari oportet Et tulia
nus in apologetico fame non credit
nisi sit moderaciis sapiens / nam sa
piens non credit mendatie forte
id ob mendacium fermavit quod sepe
fit de ingenio emulacionis aut
arbitrio suspicionis aut affecta
quibusdam indicende voluptate
Vnde Allexander decimo et decimo

Et semel compositum valet renovabile [illegible] [illegible]

se ypsenie allexandro fore nō sʒ credēs
vn̄ Seneca in ypolito celerime fama
Et ꝙ Seneca lio de x^or Remediis prud
tibus ꝑpiū est comunicare cōsilia ab uoy
facili credulitati a falsa ꝑ labi Sed mi
rari cur tam faciles plurim credulitas
mltū enī facilime credunt eciā si falsum
sit ꝙ fieri cupiūt de quibus Seneca
in hercula furēte ꝙ fieri miseri volunt
hec facile credunt Hij enī laudandi nō
sunt quia coꝝ stultaqȝ credulitatem cog
int Sed nec sūt quedā les qui nulli cre
dē nolunt nisi videant quod audiunt
vn̄ teste Seneca epla iii^a ad lucill
vtrūqȝ est et omnibus credē et nulli
Et quintilianus co xv' sitrumqȝ est illud
tantū credē ꝙ est de rebus humanis
secū prudētes tū propterea bonaqȝ
mala credē demi bona pocius ꝙ aliis
ad enim difficilis esse debes vt impro
bus sapientis dr vn̄ Ouidius libro
iii methamorphoses ffaciens ētās ius vide
bant adulteriū credē plibeant crede
more que vbi sonat sepius dimissa
esse inducia veridicus bonis pocius
credēs plurimū tamen pocius malis
ꝙ bonis credunt Vnde Ouidius lio
iiii^o de fastis sed nō in vicem credu
la turba sumus Ideo Katho nil temere
credē vnde ꝑsius lio epygrammatū pro
patrat faciles tuus rumoribus aures
ꝙ nescit iuuat credē nō libeat
ua credere ne arbiter esset oculus
inquit Gamfredus in poetria Sed
et Ouidius de remedio libro i^o visitet
dum si aliquis placet credula sumus
Ideo ait Ouidius lio x^o de arte amandi
Si nō cito credideris quantum cum cito crede
ledat exemplum vobis nō leue procris
erit Et Ouidius in eplis Tarda
sola magnus rebus inesse fides
Vltima ergo plurimorum stultorum credulitas
leuis est Ideo falsa plurima p veris
hnt erroresqȝ rugiunt et ptenedis

promulgaunt a quibus discedē facile nō
est credulitatem cohibuerit vnde Seneca
lio iii^o de breuitas debuisset nō se lentas
a cognito et deprauato errore discedere
Nam simplicē stulticie persenencia est
dicē quod inquit se nō dixi qualecūque
ꝙ natū fixumqȝ sit tales enim suos ve
rentur et reputare errores nō est tamen
tempe cum re inire consilium vn̄ Seneca
ad lucill epla ixa Ceci duce querimus
nos autem sine duce erramus Et ideo
difficul ad sanitatem peruenimus quia nos
egrotare nescimus Hec enim omnia mala
faciunt errores que colleni credulitate
sustinent Nec tamen dico aliquem hominem
fore errare qui nō possit salte quando
cū humana persone contingit nec
inde tamen laudendus sed illaudabilior
Et vt vnum dicā detestabilis inire
errore qui persenerat vnde tulius in phi
lippica cuiuslibet hominibus est errare
~~Posteriores enim cogitaciones ut aiunt~~
~~solent esse sapienciores Et tulius~~
~~libro delegibus~~ est errare nullius
autem nisi insipientis persenerare in errore
Posteriores enim cogitaciones ut aiunt so
lent esse sapienciores Et tulius lio
delegibus Non est viri boni errare
et diligē quod ipse nō est diligendum
Veniam ergo erroribus nullis se impli
cet quibus prudencia offenditur ꝑp
dē adquā et obstinandi homo
per errores indispensamē quia teste Va
lerio lio ix^o Temeritati proximus est error
et ad ~~leuis~~ ledandum pgne errore ho
nō sponte sʒ vanis cecitatis ymagi
nacionibus culpis sepius se multi
plicant Juxta hoc quidem eciam decipimur
quia errore vite veritati credē pnitu
taqȝ falsitatis veritatis ymaginē sepius
inuiat Nequid enim emendacio
veridica vide que manifestatio affirma
Hec enim omnia quasi falsitati suppositi

Itaque falsum pro vero sepius accipit ut
de facili unum ab alio distinguere quod res eius
me dociis non credet / aut quod ante pro
et coloribus visibilibus ab ipsa placatio/
deducitur. Quamdiu ergo prudens stimus est
aut falsa credit quod non videt aut
discredit ad tamen discredendum color
non assit. Seneca: si prudens fuit non
de facili credet sed deliberatione posita
si discredendi causa non inveniens sub
quodam tempore absque temeritate se non
cognito consentire aut saltem non
dissentire potius suspicetur enim quemque
errasse nullus formidet. Ubi pape
falsitatis veritatis speciem detulit. Unde
Ovidius libro primo de remediis: Et mala
sunt vicina bonis errore sub illo pro
vicio virtus crimina sepe tulit. Et auctor
libro primo: Repellatur error induisa tra
hens cum specie efficit verum

Stulticia hominem bestiis equat
et angelorum a cetu elongat. Stul
ticia hominem titulare cogit et
criminum pondera non sentire facit. Generat
vaniloquium, inutiles incorporatos dis
solutos risus et omnium maleficiorum gratia
de facili stulto contingunt. Unde Lactantius
libro de vera iustitia: Stulticia est in factis
dictisque per ignoranciam boni atque recti
erracio. Et Tullius de senectute: Causa
ta est stulticie inconstancia atque pravi
tas quos ea adepti conceptant et ad
optam accusant. Et Tullius libro primo de natura
deorum: Stulti nec servitute remedia
nec sic precia prius discernamque tamen
stulticiarum multitudines. Quamvis enim
stulti sunt eo quod nullis donis ab
opardio gerendis tenere. Horum sequendum
stulticia excusabilis est nec peccata generat
dedicata pastorem continuaque accusat non
per palata in ea inadit aliorum corporum
desiderium et histriones (?) et cetera

naturibus quoque mutate implacatis
displicationes unde atque tanto magis
gloriari quod alicuius turpius sit vel nar
ratur, quibus enim nulla ad est complacencia
nisi in turpibus et operibus ab omni roce
discrepantibus. Hii enim miseri et fri
sunt. Unde Tullius libro de paradoxis: Stul
torum sunt quia scilicet tales sunt
quomodo in scrinie et seni sunt. Hii enim
tuna de regnum et suorum prima mlatu
oblivissentur. Unde Tullius in Tusculanis
sermonibus libro primo: Stulticie proprium est
aliorum vicia cernere et suorum oblivisci.
Et Cylo: stultus si quid refert nil
ut puto refert, ipsius enim verba nullo
pudore digna sunt. Absit tamen ut
eos stultos putes quorum cautela est
stulticiam simulare loco, ut penas evi
tare queant. Plures enim stultus voce
non dedignantur qui tamen sapientibus
emulantur. Unde Katho: Insipiens
esto cum tempus postulat aut res
stulticiam simulare loco prudencia
summa est. Et Ovidius iiii° de fastibus:
forsitan hoc studium possit pudor esse
videri sed finor hic aliquorum corporum stul
ticia prudencia est sed in stultis operibus
finis ineptus quorum desideria prius et
mores in hoc statu speciem gerunt concu
piscit continue sectantur. Et omni prudencie
compendio curant. Unde Seneca dicit
epistola xxxix ad Lucillum: Talis inque
animi est mediocria malle in nimia
vero est enim ut vocat cupiditatis
naturalem modum transilit quia scilicet stul
torum appetitus evanescit eo quod naturale
limitibus non refrenatur. Isto stulta
nuncupati sunt quorum leticia nupta
et istoria amicicie manere condit.
Unde Symmachus in libro epistolarum: Letitia
res longa est atque ostentatio sui quod
delectaria stultorum intelligendum est. Una
nimi horum leticia cito ad pauces ta
dit cetera laus et lascivia nulla
sine concordia. Et cetera sapientia

Serviens (?) in repas verum (?) Quando stultam
calcaverit fastidio sui

Item 3a ... stultitia ... secundo ...
studiosam (?) ...

colligitur. Namque stulti in singulis contra
insaniunt et in suis leticiis indigesti et
consulti ita gaudent et ut se posse tacere
non timeant. Sed teste Ovidio Nulla fi
des letis integra nec dubiis. Et Sene
ca in ypocrita Syrenes char habe
doctam in illis casibus in letis semper pey
ora timentur. Ergo stulti attendite quia
vita leta tristia est convertatur casibus
risus planctus laus decus inimica
quod vobis sed vias perdicionis vobis
instant. Contra quos multis stultos homines
ipsa parce detinetis tinnibus quod in nobis
ceteris fomentum instratis. Unde Ovidius
libro 1o de arte amandi Meus erit
apta capiti tuo cum letissima rosa. Et
leges in pigrum levi hymno pec
tora nimium gaudere nec sunt attrita
dolore Ipsa blanda tue subit arte
Venus. Heu lamentabilis leticia que
Veneri famulantur que stultorum leticia
nuncupatur. Attende enim illud Ovidii
libro de ponto Cum modo sit timeas et
que tibi leta videntur dum loqueris
fieri tristia posse puto. Puto quod stulti mi
nime consideant.

Ceterum amor iudicium impedit
rationis. Et ex ipsa causa unusquisque
frequenter seducitur amor enim concitat et
vetat et vere iudicare non permittit
prudens ergo fieri si cupis medio inter
posito tuam discute causam et alterius tibi
prestatuas et de illo quod iudicamus de
te ipso arbitreris iudicandum. Nosti enim
teste Aristotele 2o de anima visum tan
gere medio non posse et obiectum sine sui
superpositum sensationem impedit. Si ergo
tu tibi propinquior sis et immediatior quam
res ceterorum visui supposita quo ergo
debes iudicare potius tu ergo medium
queras et in alio consideres quod de te
iudicare cupis quia plurimos propriis ex
cecat amor. Nam ut in proverbiis sa
piencie colligitur quod cecitate et sapientia eo
adeo cernitur quod sed raro accidit quod

homo sapiens iudicet de eo quod amat.
Unde Varro in suis satyris Nullus in
quit tam modeste iudicat sicud aliena
hoc enim accidit eo quod nemo sibi invidet.
Nam olim Chabartes magnus Allexandri
dicebat Na inquit nostra hoc nomine
prima et sinistra dici ut eo qui in suo quisque
negocio cecior est quam in alieno. Et
Therencius in adelphis homine inquit im
perito nil iniustius qui nil recte putat
nisi quod ipse facit. Omnis enim homini fere natura
est ut aliena melius iudicent quam
sua. Vir ergo prudens ut se ipsum bene
iudicet aliena consideret. Sed revera
teste Plinio in epistola ad Cornelium Tacitum
sine consilio inventor sunt. Et Quintilianus
libro 2o aliena quam vicia magis volunt
quisque reprehendi quam sua. Unde Lactancius
libro de falsa sapiencia Nemo potest de se recte
iudicare sed aliena melius iudicat quam
sua. Et Tullius 1o libro de officiis nescio
quo fit ut magis malus quam in nobis
metipsis cernamus si quid delinquitur. Ita
enim omnia propriis facit amor. Unde Seneca
epistola xxxvj ad Lucillum Una est catena
que nos alligatos tenet scilicet amor. Unde
aliqui sunt qui nil recte nisi quod placuit
ducunt ut inquit Oracius in epistolis.
Et Ovidius libro de ponto ac sicut
quisque suum opus. Et Marcialis toto
quem enim dampnat sua nota libencius
quasi de melius. Unde amare sic
nos est homines quamquam sibi fecit ipse velle
scilicet prevaricat approbat esse bonum. Certe
audivimus quod omnes homines in suis
propriis male iudicare et de suorum delic
torum non asserimur quam teste Macrobio
non intellectu nulla est curacio morbi.
Nec solum tamen homines peccata propria
non intelligunt sed etiam bona que si se
rent sublimare valde contendunt.
Super 1o Petrarca Omnes apertis oculis
bona sua computare plurimum et alios pu
tant velle quantum volunt et in aliis
esse quod in ipsis sentiunt. Itaque inper

derelictissimum iudicium uxorem esse non tantum
quo ad ea que de ipsis iudicat, sed etiam
quo ad illa que de aliis conscripsit arbi
tratur. Unde Iulius celsus libro 2o que
volumus libenter credimus, et que sentimus
alios quoque sentire speramus. Horum autem in
dicium fallere unius etc. et sepius erro
neum, nec tamen reprobo alia si facias quod
tibi fieri petas, aliud tamen tuus conspectus
conformiter non fieri estimabis. Attendant
ergo sapientes ut nec iudicare ut pro
amore non decipiantur nec etiam seruiti
proferunt xii. Iuvenalis libro 2o Seu
mus credo nephas sceleris proprie pudori
quod faciunt plures naturalibus desideriis sua
crimina imponentes eodemque pacto quo de
scriptis male iudicant frivolose se excu
sant. Heu quam tenue est in vicios amor
inquit Claudianus in maiori prefata
deprimi desiderata. Nemo nullus imponat
sed malicie. Via vero omne non procedit
metas. Unum prudencius crimina quos
inter nil valle pessimum postulat usus
sic metus ut sumptus almonia vestis
et una complectimur modicum non exhaut
ratione verba nil aliud sonat nisi quod naturale
desiderium contentari habere victum et vestitum
et si ultra desideramus non distendimus
metas. Absint ergo huiusmodi vana desideria
absit amor in vilis rerum. Unde theodo
lus mortales cuncta quod contendunt
adipisci. Nec si presta ad vite dispendia
querant quia sed sit non dente desiderat
ut eorum delicta commisti non habeant.

Fortitudo est virtus qua certe soli
dantur et sine qua in bonis non
perseveratur. Expedit ergo volentibus spiritualiter
proficere ut sint animo fortes quia fortitu
do est qua omnia roborantur et moderantur.
Unde aristoteles libro 2o ethicorum fortitudo
inquit tenet medium inter timores et
audacias. Et tullius in rethorica
fortitudo est considerata periculorum
susceptio et laborum perpessio. Et alibi fortitudo
est rerum magnarum et humilium contemptio
laborisque cum utilitatis ratione perpessio.

Et idem libro 1o rethorice fortitudo est con
sidera laborum opposita cum utilitate rationis et
commodorum comperacione. Et idem tullius in tuscu
lanis questionibus libro 1o fortitudo est affectio animi
leges summe imponendis rebus obtemperans vel
conservata stabilis iudicata in eis rebus
que formidolose videntur repellende repellende
Ex quibus omnibus clare apparet quod forti
tudo in arduis locis et angustiis probatur
Dant signum virtute signis hanc minus
non tenebit, immo nec morte pavebit
et ma teste tullio libro invectivarum neque
viro forti turpis mors accidere potest. Et
quintus curtius de gestis alexandri libro
iiio. Fortium virorum est magis mortem
contempnere quam odisse vitam. Et cassiodorus
epistola viii. Licet sub ocio laudabilis fortitudo
et dum se probandi non habet spacium occulta
est humo tota virtutum. Hec enim virtus in
adversis maxime probatur. Unde quid aliud est
quam fortuna sementem magnitudinis sui
prudere virtuta tonitruorum. Tunc enim vere est animo
fortis qui nec premendibus malis et bonis
robuste perseverat. Nec tamen optanda sunt pericula
ut fortem quis se ostendat. Sufficit enim
pericula si contingerit valide tolleravit
viii. Seneca ad lucillum epistola xlviii. Non
sum inquit tam demens ut egrotare
cupiam. Sed si egrotandum sufficit ut nil
effeminate faciam. Non enim pati tormen
ta optabile est sed pati fortiter. Et idem Seneca
libro 1o de naturalibus questionibus humano
inquit animo a bonis artibus robur
venit et a consideracione hec quid est quod
tur. Ego hominem aut feram aut sagittam
aut lanceam tremeam mora pericula mecum ferre
tarent. Unde cartaginensis libro de vita tulli
Timidi et imbecilles est animi aut do
lore metuere aut egestatem aut mortem
Que omnia signis non exhorruerunt for
tissimi iudicantur qui autem eciam metuunt
illa omnia non metuunt. Unde galterus
libro v. Nulla rei nomitatis per vite for
tia debet pectora quia dicitur quod nullus preter
infortunium deorum desperat aut infortunia
decidere. Illos tamen fortes non dicimus
qui delictorum suorum constituunt defensores.

Sumpsi ex v de libro scriptis fortitudo est virtus
... iusta contemplacionibus aut ...
... reprehendens ... de
... commendans
...

Ecce vir fortis et strenuus. Se ad lu. c. 9
Ille vir fortissimus fili ... 20.

(Tulius li. 1 de officiis) Fortis animi est non perturbari in rebus asperis nec tumultuantem de gradu deici, sed uti consilio nec a ratione discedere

qui non veretur cum male facere sit validus inimicum parare. Amans teste Ovidio libro ii° sine titulo, Filius qui quod amat fortiter defendere audet · quod · dicit · quia illi sunt felices que ea que audiunt palam et viriliter defendunt. Et igitur milites perpetue parare assit animus virtutis fortitudinis fulgeat de more potentia viribus sit. Ceteris quos erigite quia vincit vos nullus et nisi ipsa libertate succumbatis. Unde Seneca in proverbiis sapientum dicitur quod invictum periculum sine periculo vincitur. Nichil magnum in rebus humanis nisi animus fortis. Animus enim perdidit cuncta sapiens in periculo si non presens, quod quamvis sit tandem te permittat. ~~Omnes enim virtutes sine virtute fiunt si fortitudo non fuit comes.~~ Quinymo virtutibus nomine fortissimum maxime competit. Nam a viribus virtus et in viribus fortitudo est. Nimirum ergo si fortitudo virtutis nomen proprie habet. Unde Galterus in Alexandri libro ii°: Nichil est quod fortis et ardua virtus desperat, in extremum monet enim omnia et omnia temptat. Et Ovidius de ponto libro: Omnia deponere animus tamen animi vincit. Ille corporis viribus corporis hec facit. Et Ovidius ibidem libro [illegible] ad incitantes audentes deus ipse iuvat. In primo libro epigrammatum Marcialis in adversis [illegible] hec maius est animi. Unde Orosius in libro carminum [illegible] in Augustis animosus atque fortis apparere. Ut ergo commemoremus predecessorum fortitudinem aliquorum valde. Refert enim [illegible] in abbreviatione Pompei libro ii° quod in Marathonio prelio quidam adolescens animo florens valde cognomine Themistocles. Refert enim quod hostes post prelium in naves cedentes fugam acceperunt, quod cernens peritus a dextris adversus hostium fugit et cum manu dextra navem tenuit, nec prius dimisit quam amitteret, qua amissa sinistra quoque manus navem tenuit, qua [illegible] amissa morsu navem detinuit. Atque nec cedibus fatigatus nec manibus amputatis victus est. In ad ultimum vero caput sera dentibus dimicavit. Ducenta quoque milia Persarum eo prelio ceciderunt. Ecce quam laudabilis victoria que fortitudine vendicata est. Unde Seneca [illegible] ad Lucillum: Non potest magnos spiritus athleta ferre nisi sanguinem suum viderit; tunc enim precipue animus non periclitatur, sed cum magna spe ad pugnam descendit. Et ne tanta in hac re sit nobis fortitudo secundum militiam humanam quanta plurimi temporali proventione habuerunt. Hii enim sunt laudabiles, sed illi multo laudabiliores. Nec tamen potest omnes pugnatores fortes dicere improprie. Virtutem enim non habent fortitudinis sed ille iusto titulo pugnat et sit lucro petenti. Unde Tulius libro 1° de officiis: Fortes et magnanimi sunt habendi non sicut pugnam faciunt qui propulsant iniuriam, nec qui laboribus suscepti periculis quoque [illegible] non querat inde ante gloriam [illegible]. Unde similes pugnatores quorum lucro et saltem et [illegible] laboribus competerent. In istis enim nulla virtus est. Nam virtus mercedem [illegible] non querit. Non dico tamen sit virtus quod gaudeat non posse [illegible] que [illegible] recuperare non valeas. Horum tamen acceptio finis tuus esse non debet, quia propter ista vir armiger [illegible] publicum [illegible] tenetur. Sed [illegible] dubium [illegible] visitatur. Unde in Tusculanis questionibus libro 1°: Nemo inquit sine magna spe se periculo offert ad mortem. Ut tamen spes stat sub spe non [illegible] sed eterne glorie ut fortitudo que virtus est tali spe mediante habeatur.

Bene agere per se perficit si non boni operis sit perseverancia. Unde in proverbiis sapientum dicitur: Nichil prodest didicisse bonum et facere si cesses; nam turpe est bona cepta deserere. Et in Quintiliano libro ix° de oratoria institutione: Perseverandum est saltem quia sepius et si vinces

deficiente animo tamen perseverans. Ita
teste Tullio in rethorica prima perseverancia est
in racione bene considerata stabilis perpetua
que permansio. Illi ergo perseverant qui bona
concepta continuant. Dices forsitan te perse
verare non posse, quia teste Seneca in
tragedia: leve quid est miserias ferre
sed ferendo perseverare grande est. Et idem
Seneca in Herculem furentem: Pmulta inquit
opera virtus laxari solet quibus attente incep
tis perseverare possit. Hinc ante du
bietati rudo omnibus agendis modus
debet preferri. Ut enim perseveres non oportet
ut laboribus incessanter assistas, sufficit
enim ut mala evitas et horis optimis
bonis intendas. Et si frequenter bona
facere nequeas saltem dum feceris diu per
severas. Unde idem Seneca in Edippo:
Quod sepe fieri non potest fiat diu. Sed quid di
cemus de hiis qui non celantur nisi eo
contrario motorum. Videntes multos quoque ob
fuit stabilitate. Una et eadem die re
mimorum celebrant alia studia tempus dis
pensant, aurore nunc procedunt et eo
tenere in posterum perordinant et post
modum hiis omnibus contraria faciunt. Sur
sus vero tempore pelud sermite prime
et malis publico convictui assistunt.
Tales enim una die videbis tam mes
tos ut tristes tam marcidos et palli
dos ut ipsi mortui credantur, innumera
bilesque penas pro regno celorum pati co
nantur. Eosdemque postmodum videbis
risibus deditos in iocis primos ebrie
tatibus dissolutos iniciorum tactibus
infectos, et quidquid anima voluntate subiti
venit hoc primo deperte superaddunt.
In quibus enim est mala perseverancia eo
quod ab eis non desideratur nisi fastus et
apparencia. Talibus utique prodesset si po
cius studerent in bonis ceptis perseve
rare, quam sic voluntate motorum et in
melius dictam apparatum excogitare
solliciterentur. Unde Seneca ad Lucillum
epistola xvi: Plus operis est ut proposita
custodias quam ut honesta proponas.

Perseverandum est enim et assiduo studio atten
dendum quousque bona mens fiat bona vo
luntas. Et idem epistola xxxii(?): Turpe est cedere
oneri luctare cum officio quod semel
recepisti, quia vir non est fortis ac stren
nuus qui laborem fugit. Et Oracius libro
carminum: Equam memento rebus in ar
duis servare mentem. Nempe qui vir fortis
et perseverans fieri poterit in bonis cepte
quam nunc habes. Decet enim fortuna defect
imitari quod tam instabiles sunt omnes. Ideo
libro de tristibus: Rara quidem virtus que
non fortuna gubernat et nunc maneat sta
bili confugit illa pede. Nam qui cecidit
stabili non erat ille gradu ut inquit
Boecius primo de consolacione. Et Seneca libro
epistolarum: Recepisti melius quam desinis
ultima primis cedunt dissimiles hic
vir et ille puer, quia iste primus constans
qui melius desinit et alius instans
qui facto decidit. Sed plurimi se viros a
ppellant qui fervencius moribus titubat
numquam perseverant. De quibus Oracius
in epistolis ait: petit spernit repetit quod nup
er amisit. Estuat et vite disconvenit
ordine toto aciem(?) faciunt inconstantes qui
se in stabilitate voluptuarna locis imponunt
statusque locorum incessanter immutant. Nec tamen
pamphilus ab hoc in bonis conthinet
unde secretissimus credo quod totum mutacio
locorum nichil sibi prodesset ad emptionem
morum. Audit quod in mare nichil transmigrari
prodesse tum te causeras quasi dicat quia
viciosus melioratur non commutacione loci
sed mentis. Unde Seneca epistola xxviii ani
mus immo non celum. Licet enim fastidium
transsiens mare sequuntur te vicia quocum
que perveneris. Quia enim quere fugere ista te
non admittet quia tecum fugit et tecum
in frequens de loco ad locum migracio
instabilitas animi est. Hec enim omnia ideo
dicta sunt quia viri instabiles locum statum
que permutant credentes de facili modari
cum sit tamen intior morbus mentis enim
et non constricta nimis prodest. Unde Oracius
libro carminum: Impiger extremos currit mercator

Petrus Bles. c. 32. — Sed animus perseverans ad bravium sola perseverancia coronatur.

De perseverancia

Bern. Perseverancia est rigor virium, consummacio virtutum, nutrix ad meritum, mediatrix ad premium

ad nidos properare pampineum fugiens proposita pignes. Contra eos timens non animi mutant qui transmare currunt. Inquit plures invenies compertos quibus prima dicebat disturbite per ordinem per orbem, ut sapientes fuit. Heu distractus iste sapientes non facit sed instabiles animo levem meditacione querunt tales et enim ubique sunt et nusquam habitant eo quod ubique habitant sed nullibi resident. Unde Marcialis cocus dicit in quo Roma de quo te pertere regnum Maximus ubique habitat maxime nusquam habitat animus ergo prodest homini laborare ut longe vivat si non perseveret ante quam multos homines vincit et vicia non domare animi enim perhibis subiri. Et si molis posse disfacere insolvimus fragilis est. Unde Seneca libro vii de naturalibus questionibus: Quid est inquit victus rivulos? Perpetua et fudit Magno omnia vicisse nulla enim victoria maior est quam vicia domasse. Innumerabiles sunt qui fuerunt qui populos et urbes tenuerunt et subdit: Quid inquit maris? Hic erige animum super mare. Et premissa fortitudine quid magis quam contra calamitates esse fortis. Et concludit: Quid ergo inquit? Quid anhelo, quid sudo, quid traham, quid foras ipso, multo opus est magis ut a sordibus discedam et accipe secundum et tandem in occultis subtilitatibus veritate pergraviter dicit ac pector et per instabilis quod permanebo ad usus formam dum video fortitudine premissa quidem munica que non desperari animus replet. Quapropter attende formam immobilem etiam stabilem fieri debere. Teste Seneca epistola viii ad Lucillum. Cogitate inquit nichil esse mirabile preter animum. Omnia enim fortuita lapsu intereunt animus autem bonus perseverat. Unde idem Seneca epistola lxix. Ego inquit prosperitate et mala fortuna vincitur et bona ordinatur. Virtutem intelligo amicitiam et excelsam quamquam increscat semper infestat. Non inquit meum est in tranquillitate non genui sed id manere ubi omnes licenter aliquid stare. Dices forsan quis me stabilem faciet et qua virtute permanere valebo. Nunc enim paupertas me affligit, nunc timeo periculum, nunc carcerem vor, nunc infirmior. Quo ergo subsistam cum querele. Audi Seneca epistola xxxiii. Paupertatem et videt me plures eius consul stam ubique vicia alligabor. Ad hoc enim natura me genuit ut corpore sim astringat. Contumabor cessabit languor sanitate vel morte moriar ut melius vivam. In omnibus ergo animus suspendat sapiencie et constancie firmitas. Ergo fortuita quia teste eodem Seneca epistola xxxvi. Immortales fortuna nos non fecit sed animus ad tranquillitatem eum pervenit qui in eodem statu est sed qui perseverat.

Teste Tulio libro de natura deorum sua constancia non debet cadere inspiciente. Unde Seneca dicit quod multo tempore quieti cum nulla voluit stabilitate firmam. Unde narrat Seneca libro de constancia sapientis quod eronuci corpori multitum perpetuo dicentes non licet sapientem fore molestiam quamquam voluptates tamquam felicitatem firmam elegerunt, non deo tamen hominem sua fragilitate sit agitatam ut pugnantibus tribulacione in mundo. Unde licet in tribulacionibus constituatur, nichilominus constanter debet tollerare. Narrat enim Augustinus libro v de civitate dei capitulo ix quod licet evenias multas tribulaciones habet in parte sensitiva, usque tamen animus immobile non perdidit. Sicut Virgilius de eo inquit: Animus in mota manet, lacrime volvuntur inanes. Unde Walter libro iii de vita philosophorum narrat de Socrate quod dixit sapientem offendi non posse premia adversus omnem fortunam constans et immobilis manet. Unde Valerius libro v de morte Socratis refert quod forti animo constantique vultu potacionem venenosam licet mortiferam accepit et cum eius uxor lamentaretur dicens vir meus innocens moritur, Socrates inquit male loqueris. Nam si me diligis turpe debes ut innocens moriar, turpe est enim morte dignum mori. Ipse enim Socrates omnes mundi simul miseros vocavit. Nam a quodam peteretur quis miser esset, ipse respondit: Miser est inquit qui nescit miser sunt quod quia ille miser est qui miserias mundi nunc non sustulit. Nam vates legitur in magnis angustiis perseverasse et honorem

|| liat ||

Agellius li. Euclides ... Mulus duorum ... ne ... leviter volunt ...

fortuna prospere inchoatur. animo
constantes permanserunt. Narrat enim Va-
lerius libro iiii° quod Anaxagoras philosophus
audita morte filii sui quem maxime di-
ligebat animi tranquillitate permansit et sibi a
... vita filii ... Rem
inquit nouam seu inexpectatam non e-
nuntias. Sciebam enim quod omne natum
oportere esse mortale. Sciebam insuper quod in
morte ... vixit. Ita melius viui-
quam moriturus sit. Ubi etiam recitat Valerius
Xenophontem audita morte sui primoge-
niti filii minime commotum fuisse. Vir enim
sacrificaret et coronam in capite haberet sta-
tim ut mortem filii sui audiuit coronam
de capite ... deposuit. Cum
tamen interrogaret qualiter mortuus fuisset
et relatum est quod in bello pugnando mor-
tuus erat. Quo non audito ipse Xenophon
statim coronam reposuit et sub iuramento
sacrificio affirmabat quod plus gaudebat
de virtute quam bellando habebat quam de eius
morte contristaretur. Ex his ergo patet quod potentes
~~virtute~~ animi fortuna perturbare non po-
tuit. Unde Valerius libro viii° de quodam
alio philosopho narrat quod cum filii eius sibi
oblati fuissent omniaque bona dissipa-
ta interrogatus fuit quid perdidisset,
ipse autem respondit quod nichil. Omnia inquit
mea porto mecum quia scilicet virtutes et scientias
in animo secum gerebat. Sic etiam ...
... talem mentis constantiam legimus
... in muliebri fragilitate ...
tiam commemoratam reperimus. Narrat
enim Ambrosius libro iii° de virginitate
seu de virginibus quod ... quedam ...
... castitatem ...
maluerunt in flumen precipitari quod
... contaminari. Unde cum
violare timerent se mutuo amplexantes
et quasi ... ducentes in flu-
men se preceperunt. Insuper Augustinus de civitate
dei ... narrat que cum a tiranno
non violata fuisset parentes statim con-
uocauit et ... animi constantia
... se interfecit lugens
sue castitatis integritatem violatam
fuisse. Sic ergo mulieres animi ... morti
non pepercerunt. Vir ergo fortis et ...

prosperitatis in bonis operibus permanere debet
detestari. Unde Seneca epistola liii: ...
inquit cum viris satis litigauimus. Ergo
... sunt et non sunt sunt. Nam in
viris non est modus nec finis quia nec
... lauant. Sic ergo ... non
... cum illis potius tot ... euellas.
Ex his ergo concludamus constantiam maxime
... ad mala compescenda. Hinc autem
tempus nulla constantia est ... fragi-
litate in mundo modicoque timore ...
... quasi tamen. Ut veterum
constantiam commemoremus. Narrat enim Va-
lerius libro ... capitulo ... quod vir quidam dux
Codrus morti se opposuit etiam plura
... ut sui victores efficerentur. Item
Augustinus v de civitate dei capitulo xviii° Nar-
rat de quodam qui se in foueam precipitauit
eo quod audiuit a diis fuisse dictum quod roma-
ni ... Nar-
rat ... de Bruto qui filios suos occidit
qui ... pubertatem. Unde
Poeta natosque ... noua bella mouen-
tes ad penam pulchra pro libertate vocabit.
Item narrat de alio qui filium occidit
eo quod contra voluntatem imperatoris ...
... pugnasset atque vicisset non
estimabat ... imperio ...
... absque voluntate imperii etiam
... gloriose vincere. Ex his ergo ...
colligimus antiquos constantes ...
... fuisse atque ... animos ...
non accepimus.

Ultimum reddit laudabile opus si
constantia desit. Ubi autem ...
quis constans fuerit ... adipisci
meretur. Nempe constantia ...
... redarguit et ...
... ad salubrem portum deducit.
Unde Dyogenes ... singulos
dicere non formidauit. Narrat enim
Valerius libro iiii° quod Aristippus Dyo-
genem olera lauantem dicebat: O Dy-
ogenes si Dyonisio adulari velles
talia non ederes. Cui Dyogenes: Si tu
inquit ista ederes, velles Dyonisio adula

Dyogenes

... Este ... constans et ...

Curius quintus libro ... de gestis Alexandri
... constantia
animorum ...

Mulier

De Dyonisio

Vetula

lacionis non dares. Ecce quanta vi constancia qui malint pauperes fieri pocius quam dicenda propter adulari et comode ditari. Sed nec in solis viris constanciam reperimus sed eciam feminas animo fortes cotecisse legimus. Narrat enim Valerius libro vi quod mulier quedam absque demeritis a Philippo condempnata constanter dicebat: O Philippe, ut peticionem tuam magis sobrius in vemisses. Nam tunc crapula non est iusticie amica. Vinum ergo ubius cogit enim de causa sua ingnorare et insobrius iudicare. Idem narrat quod cum Dyonisius tyrannus propter nimiam crudelitatem deberet succumbere mulier quedam alta voce orabat ut Dyonisius incolumis esset. Atque cum audisset Dyonisius ipsam interrogavit cur hec diceret. Ipsa autem respondit: Cum inquit essem puella tyrannum tyrannum crudelem habuimus; cui crudelior successit; tu autem tuo adventu ceteris crudelior fuisti. Opto ergo ut incolumis vivas ne peior post te veniat. Ecce quanta mulierum constancia que veritatem dicere non erubuerunt. Laudanda est ergo virtus constancie seu fortitudinis quam sic scribitur Macrobius libro 10 sic describit: Fortitudo inquit seu constancia est omnia sua periculum cogere vel quia nisi turpia metuere fortiter tollerare ad ipsa et similia prosperare. Qui enim hac virtute carent nulla in suis opibus prosperitate obtinebunt. Nam propter constanciam martires pro veritate confessores usque ad obitum perseveraverunt et principes dominari meruerunt. Narrat enim Valerius ubi supra qualiter Pompeyus cuidam viro antiquo sua etate imprecabatur dicens ipsum mortuum fuisse in senectute et inde resuscitatum. Cui senex respondit: Non metuis inquit Pompeye quod cum mortuus essem inter adinferos ibique vidi multos de te conquerentes eo quod in iniuste parte adepti fuerunt atque perdicionem corporaliter sunt. Verum tunc temporis magnum erat Pompeyo malum aliquod dicere. Vir ergo constanter in via domini ambulare debemus non timentes eos qui occidunt corpus sed animam

De Confidencia

fiduciam constituit. Unde Tullius in sua rethorica libro 10 confidenciam sic describit: Confidencia inquit est virtus per quam magnis et honestis rebus animus eius spe certitudinis fiduciam collocat. Habeant tamen fiduciam plenam non sunt qui nec in deo nec in hominibus confidunt. Cuius oppositum legimus de Allexandro sed in Valerio libro 10 qui narrat qualiter cum Allexander infirmaretur et suus medicus nomine Philippus pocionem ei dare vellet timuit quod dictus Parmenion Allexandro scripsit ut caveret ab insidiis Philippi cuius litteras cum legisset pocionem indilate sumpsisset et Philippo litteras legendas tradidit. Itaque prius sumpsit pocionem quam medico nunciaret suspicionem. Narrat enim ibidem quod cum Allexander audisset quendam familiarem multa mala de ipso dixisse relatori respondit dicens: non est inquit credibile ut non diligat ab eo quem tanto tempore amavi. Considerantes ergo modernos non de deo non de proximo diffidentes. Nam Iacob claudicabat et tamen prevaluit quia dominus cum eo erat. Narrat enim Valerius libro 10 quod cum quidam claudus in acie consisteret unus imprecabatur dicens quid ibidem faceret. Ille respondit: Ipso non inquit pugnare et non fugere quia claudus fugere non possum. Licet ergo claudus esset tamen confidebat. Narrat ibi de quodam cui cum diceret quod sagitte adversariorum scilicet Persarum propter multitudinem obscurabant solem, ipse respondit: In umbris inquit spaciari delectabilius est. Hoc enim eo magis confidebat. Idem de quodam ibi narratur cui diceret quidam ministri quod castri quod obsidebat erat excelsi, ipse respondit: pro mulieribus inquit alta sunt sed non viris qui ipsam fecerunt. Constantes ergo et confidentes speremus in domino quia teste psalmista qui sperant in domino non confundentur etc.

in p[ri]a p[arte] passio[n]is c. 32 Virgo[?] mater titulum in hac vita ut habeat parte[m] m[ist]ice et aliis partibus ostendit[?].

Plato in Fedone.

Quam mirum videtur esse voluptas, que quidem mirifice
se habet ad id quod ei contrarium est, videlicet dolorem.
Nam cum simul adesse in homine nolunt,
si quis tamen alterum capiat, fere necesse est
alterum quoque capiat, nimirum quasi ex uno capite
ambo connexa sint. Quod cum deus pacificare vellet
neque id facere posset, quamobrem in unum caput capitis
earum, quo fit ut cuique eorum alterum adsit,
eundem postea sequitur et alterum.

Laus debetur alicui ex 7 modis.

1 Ex Nomine bono — Cass[iodorus] li. [illegible] epla [illegible] Clarissima ... [illegible] nomine magnificum ... [illegible] ... gaudet ... [illegible]

2 Ex forma corporali

Apuleius de deo [illegible]
[illegible] in Thymeo. Se laudes [illegible] laude [illegible] laude [illegible] laudis [illegible] laudes [illegible] quod est [illegible]

3 Ex virtute — Cass[iodorus] l. 6 c. 11 [illegible] ... [illegible] et vita. Cass[iodorus] li. 11 c. 1 [illegible] laudandi [illegible] laude [illegible] ... [illegible]

4 Ex Sapientia — Cass[iodorus] li. 6 c. X Sapientia est que homines [illegible] totum aliud [illegible] venit. Sola est [illegible] Tulius li. 2 de oratore [illegible] laude et eloquencia [illegible] [illegible]

5 Ex potencia

6 Ex loci habitacione — [illegible] [illegible] ad gloriam [illegible]

7 Ex Eloquencia

Tractatus Anarellus de virtutibus capitalibus

De humilitate

81

Vin gloss(a) humilitatem quam / deo placere cum ande- / invenit ... lib. I c. 11

Humiles. Constantinus humilimus fuit / ita ut quidam ipsius Constantini / audivisset famam accessit ut ipsum videret / quem cum vidisset ait / ut inquit / negabat istud hominem Constantinum / esse / sed ancillam est de solo / quod / cum audisset Constantinus gratias / agebat dicens tu solus / es qui oculos meos aptas humili- / tate ... / Aug(ustinus) super Joh(annem) omelia quarta / decima inquit humilitas est in nullo / superbire / in nullo murmurare / in nullo / ingratum esse / non queruli / sed in omnibus / deo gratias agere / Et idem Aug(ustinus) / epistola xxx non est inquit alia / via ad optinendam veritatem nisi / humilitas / quam peccatum unquam quesivit / verum cognoscat / Et idem narrat / de quodam scholastico qui cum interro- / garetur quod preceptum in scholastica / magis esset observandum / respondit / pronuntiatio / Et cum secundo et tertio / ab eo idem peteretur / ipse pronuntiationem / indicabat / Sic inquit Aug(ustinus) qui / docens de preceptis humane legis / interrogas me / quid magis ob- / servandum / aut aliud nichil dicere / nisi humilitatem / Licet quidam / humilitas non ex veritate sed si ita / requirit / si vera fuit / Unde Chrisostomus / libro de xii gradibus talis xxvi / Septem inquit sunt gradus humilitatis / 1 Primus gradus est tacere / se esse virtutis decorem et culpis peccata

1

2 / Secundus ... est ... confessio peccati / concepta / voluntaria / persuasio sed perfectatur / se peccatorem / Tertius ... / ... / Septimus est gaudere / humiliter / Maior ... in sua / non humiliat sed inflat / ... / est / quod teste Gregorio mora- / lium xxiiii Vera scientia non extollit / ... / ... / sed ... humilitatem / Sic humilitatem / Vnde

Simile

... / ... humilitas ... / ... / humilitatem Aug(ustinus) suadebat / super Joh(annem) omelia xv dicens / Ut inquit sanans morborum / turpitudo ... / filius dei et humilis factus est / ... / ... / humilitatem ... / ... / ... / Et Gregorius / moralium xxxiii ... / inquit humilitas ... / ... / ... / ... / ... / epistola xxxvii ... inquit / ... humilitatem ... / ... / ... / ... / ... / ... / ... patientia

1. Timor dei
2. Cognitio sui
3. Despectio ...
4. Dolor de peccatis
5. Honor ...
6. Honor ...
7. ... confessio

Frumda... ... humilitas ... l. I c. 9 / ut tanta claritas ... clavi non obstruct / sunt ille qui clarissimi ... / ... non obscuri ... sed ... / ... / ...

... l. I c. 12 ... humilitatis / ... l. I c. 18 ... humilitas

Cass[iodorus] l. x [illegible] de [illegible] lux sua [illegible] et [illegible] omnia [illegible]

De humilitate

[illegible] Michael [illegible] [illegible] gloss[illegible]

Bern[ardus] [illegible]

Humilem [illegible] attendunt [illegible] humilitas [illegible] sublimata est. Et [illegible] superbia postulat [illegible] ascendit superbus [illegible]

Superbia postulat ruinam

Dedali

Dedalus [illegible] ascendere volens [illegible] superba [illegible] superbus [illegible] et humilitas [illegible] superbos [illegible] superbia Babilonis [illegible] superbia [illegible] Babilonis suspensus fuit [illegible] Balthasar [illegible] et [illegible] superbia [illegible] fuit [illegible] superbia [illegible]

[illegible] ambiciosus [illegible] superbus [illegible] superbia [illegible]

Sed humilitas exaltat [illegible] humilitas [illegible] superbia [illegible] humilitas [illegible]

Superbia [illegible]

[illegible] est [illegible] ad humili[tatem]

[illegible]

De humilitate

[illegible]
Honor [illegible]
Si fueris maior [illegible] humilia te [illegible]
[illegible] tibi [illegible] abyssum
[illegible] super [illegible]

quam qui [illegible] viam [illegible]
[illegible] Insuper [illegible]
[illegible] Cyprianum [illegible]
[illegible]

[illegible]

Humilitas fit triplex .3. acceptio

Humilitas [illegible]

[illegible]

[illegible]
[illegible]

absolutus acceperit tunc fastidium ingratus [illegible]
ad quemlibet [illegible] dederunt [illegible]
hec fastum [illegible] prudencia [illegible]
de te [illegible] humilitatis intendit
[illegible] mediocriter sunt quod propter [illegible]
et [illegible] distribuit. cum quod [illegible]
nimia sublimia [illegible] quod tunc [illegible]
vela [illegible] Gregorius libro [illegible]
[illegible] omnibus [illegible] homo
primus [illegible]
[illegible] sibi ipsi [illegible]
[illegible] bona sua [illegible]
eorum stulticia [illegible] gloriam non
[illegible] superbe [illegible]
sed [illegible] consideracio ubique [illegible]
venerint illud obediunt licet quod
videt vestigia sequi eo quod [illegible]
si que habuerit dei gratia non [illegible]
et si [illegible] dicant eos tunc deo
negligunt et [illegible] et [illegible]
[illegible] putant [illegible]
[illegible] deum [illegible]
[illegible] filiorum suorum [illegible]
[illegible] audiunt et [illegible]
Valerius libro v. [illegible] cum superbia
[illegible] non permittit talis cum
et si quis [illegible]
[illegible] accipit [illegible]
blasphemat deum [illegible] et [illegible]
[illegible] deum [illegible] eligere non [illegible]
[illegible] superbia que [illegible]
[illegible]
[illegible] adeo [illegible] bonum
[illegible] obedire [illegible]
[illegible] superbia [illegible]
[illegible] ego ille obediens [illegible]
vitare non possum [illegible]
[illegible] ille [illegible] obedire
[illegible] de obediencia
[illegible] obediencia [illegible]
dei [illegible] mandata dei plenum [illegible]
non [illegible] mandatum [illegible]

Unde Cassiodorus epistola lxxiii [illegible]
[illegible] non sequitur dei arbitrium [illegible] exemplum
[illegible] in delphis [illegible]
[illegible] nemo [illegible] pena cum obediendo
[illegible] libro [illegible]
est legum [illegible] voluntas
[illegible] mandat fieri quod [illegible]
[illegible] tanta quod [illegible]
[illegible] est [illegible]
legi [illegible] quod statuta legum [illegible]
[illegible] obediunt [illegible]
in [illegible] polis in amore [illegible]
legem [illegible] negligens [illegible]
leges [illegible]
aliud [illegible] et validiorum non [illegible] legem
[illegible] pauperes cogunt et [illegible] leges
[illegible] ut [illegible] Valerius libro vii. Unde
[illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] superbia [illegible]
obedire non [illegible]
[illegible] quod [illegible]
[illegible] superbie [illegible]
[illegible] pauperes [illegible]
[illegible] quod [illegible]
[illegible]
[illegible] superbia [illegible] et [illegible]
[illegible] accepti [illegible] fiat et [illegible]
[illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] libro [illegible]
[illegible]
[illegible] et [illegible] libro [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] agit gratias [illegible] epistola [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] de superbia [illegible] et [illegible]

De Superbia qualiter et quomodo est fugiendum

Superbia est elatio mentis [illegible]

[illegible]

Vnde Seneca libro de quatuor virtutibus
Ne viuere alieno te patias
in qua statim remedium
dispendium cauendum est. Sen(eca)
Seneca epistola 13. Ambicioso
non tam iocundum est multos
videre subiectos quam graue
aliquem ante se videre parem.
Heu cum ambicionis stulticia
est sibi parem pati non posse
aliis quam preesse peroptat sibi
aut si possent superbia non
timescat. Vnde in prouerbiis
sapientum de viris videre [?]
vere dicitur imperium magnum
imperare alteri cum imperium alte-
rius quam sibi ipsi imperare. Vnde
Socrates: stultum est ut
imperare quis velit aliis
qui ipse sibi imperare non possit.
Et Volgencius libro 2° mitto-
logiarum: Tanto plus querit
esse quam liberum [?] cito [?] quam velle [?].
Si quis ergo ascenderit, sic
ascendere seu stando studeat
ut cadere non optat. Vnde
Macrobius in libro Saturnalium:
Ad summum inquit gradum
tantis tu venire cupere consistes
et omnes qui ascendis cades.
Ve autem regibus et potestatibus
qui gloriam mundi esse perpetuam
arbitrantur, casus autem non
sunt timentes quam fortassis
non cognoscunt. Unde maxime
de quibus Boecius in suo
consolacionis libro 2° Dicit inquit

hominibus reges imperant ita
dominacionis [?] regibus
dominantur. Cur ergo superbiunt re-
ges his cum superiorem quibus
preesse se iactant. Etiam si rex
bonus es, tua sollicitudine quod
faciat femina [?] ut malum tuum
... bonum conueniat. Studes
cum quod imparabis quo rem-
publicam defensabis quas leges
facies, quibus officia committes,
quo pacto emulos retundabis,
quo tramite amicos placabis.
In his cum omnibus tibi famula-
ntibus subsunt. Cur ergo superbis
dictis cum quam ... alijs
committes quos ergo regis. Reuera
rex non est nisi prius regas seu
regas que si rite ut perfecte
famulari. Absit ergo ut superbiam
cogitare suspicias quod fecisse legitur
Alexandro. Vnde Valerius libro viii°
Fastus inquit Alexandri pectus
insaciabile accepit laudes in-
numerabiles quam mundos audiens
a Democrito fore. Heu miser ego
qui nondum vno potitus sum. Cui
Alexandro ut refert Iheronimus quidam
dixisse fertur: Si inquit
corpus tuum magnitudo animi par
esset, orbis te non caperet. Vna
cum manu orientem et altera
occidentem contingeres. Sed quid
ignoras nunc mortis ...
migrabis dum recesseris. Proinde
in vna hora extirpant ...
hijs principes omnibus ...
attuplat et superbia si quam

gerunt deferat / quia testatur Valerius
Alexandrides cuius famula gloria
vidi quod vere fugitivum hominem et plenum
Alexandri posse cupit posse revocat
Magnus in celo est cum non suffecit
orbis. suffecit corpori defossa mar-
mor sive / Cuius pedes sabuncula
quam nobile corpus eius terra
requirunt. Tantum ut legitur de rege
Alexandro qui cum ... super
hec scriptum scitur deberet /

De vana gloria minime affectanda

Inanis gloria dicitur propter duo videlicet
quia inutilis est et vana et
sicut stulti homines multo laborant
quia viribus et pennis dimittis
sicut / Sic stulti laborant hominum
favorem captando et sollicitando
vanitas est / de quibus Oracius de
libro primo / Decendit per
ventum mollis auricula et
Arrianus hic quamquam nunc solatis
laude tumescit / Et Marcialis cum
... vere te dum nolo tibi ... scribo
... est sum et resolute ...
Sed plurimi in solis laudibus gloriantur
et ex clamore vano in propriis tumescunt
Ideo quod ore laudibus extollunt
que detrahunt laudibus ... Nec
te collaudes nec te vituperes ipse /
hoc faciunt stulti quos gloria vexat in
anis. Quando dicitur ad quod simplex
gloria ex operibus comparitur. Sic narrat
Valerius libro ... ad Zophalus
... Ferdinandum quendam per
... confessus / audiens per Eucasse
... per grandia comparavit /

Et plures exempla ad hoc
eadem materia est ut laudes sue
operacio et cursu et peregrinacionem
quesivit letare. Cuius Tullius
de Tusculanis questionibus libro primo Nos
inquit alii artibus cuius quod videtur
de studia gloria celeritate omnibus adhuc
quibusdam apparet et operi posse
consequi gloriam quam gerunt. Hinc
de ... sic appareat
sed si bene fecerit ... ipse
te benefecisse letare. Nec vana
gloria nimio velocitas sed absit-
sit. Et cum superbias eius gloriam
quam deo non referens. De qua glossa
deo gloriam attendimus non impedis
tibi omnis gloria tua non est ut
quod dei est / Et cum ex bono
opere sic leteris quod in deo consistere
tua tua leticia non est minus
quod bono laudatur fuerit / Et
illa gloria vana est et minus
quando ex te et in te accipis
cum mediante ... despicere
inflatas ... et iactancias tumescis
Abscondit hec a vestis gloria ypocritas
Et non quod ... sicut quos ex
amantis vanitas ... De quibus
Tullius libro primo de officiis
inquit insania nullam ... similior
quam ... quod agunt.
Sicut ut bonum boni laudant /
Ysidorus Tullius libro ... Vanus
sicut alienis ... simpliciter
credunt in simulatur quam
... et in ... dicitur
Vanus aliquid agere et libro 3
simulatores ... et aliud
... ... Pellis ... illorum

sentem utile esse potest. Nam teste eodem tullio
libro de amicicia omnium rerum simulacio vi
ciosa est, tollit enim iudicium veri. Nec
tamen reprobandi sunt qui peccata sua tegunt
ne peccandi occasionem aliis prebeant, sic
enim agentes ypocrite non sunt, sed illi est ypocrisis
gloria qui non ob aliud se bonos ostendunt
nisi ut glorientur ut laudes habeant ut
promoveantur et dominentur. Itaque hii
mali non sunt eo quod malum interim
eorum tegunt, sed quia bonum simulant
quod non intendunt, hominum quoque iudicia
sub specie glorie subvertunt. Hii enim sileos
volpibus apparent atque lupus in
personis pellicea vetere retinens sic fron
te pinus astuta tepido servans sub
pectore volpem. Et predoque lati
tat lupus ore cruento lactealem in
titus ovem sub velle molli. Unde
oracius in poetria nova: Nec quid
te fallunt animum sub voltu latentes.
Cuiusmodi sunt ypocrite. Ipsi enim se os
tendunt ut deo familiari credantur,
demoniorum sunt filii, sed lucis grece
videntur. Si enim opera eorum vera consistunt
interdum veritatis operibus non competunt.
Unde plinius ad catholicum magnum do
annum nichil ad ostentacionem, sed omnia ad
conscienciam refert. Recteque facta non ex populi
sermone mercedem sed ex facto petit. Nam
secundum opera sua sic persona conformiter
querenti ypocritarum persona loquens boe
cius de consolacione: Nos inquit nec ad
applausus aures demerentes mores rite
facere nescimus et velicta consciencia virtutem
presenciam de alienis sermonibus laudes
captamus. Horum et enim vita ficta est et
mores sunt ymagines absque vita,
ideo debent et decidunt, quia teste
seneca libro de clemencia: Nemo pote
diu personam ferre fictam, cito enim in naturam
suam recidit. Quibus veritas non subest
que aut consolido nascuntur tempore in melius
proficiunt. Nempe veritas et ypocrite sic
cognoscuntur. Raro enim perseverant et
ymmedi maneriem imitantur. Nam in
constanciaque fallaces perducuntur adulari
gloriantur aquolarum veneni spectare quicquid agunt
arbitrantur bonum de aliis vero pravum meditantur,
corrigi nolunt, corrigendi non occasionem
querunt que aut faciant aut sanum sunt
sibi ypocriti dolent arbitrantur enim ipsos se
se regere posse. Magis hii obviam petunt
ymmediaque normam non habent unica et in
agendis semper committunt in omnibus sin
gularitate studentes, et quod facere solliciti
sunt velle se facere videntur mox ymmedi
medium normam concupiscentie gestibus et signis
pluribus temporibus se ostendunt facile se
moveant et similiter que in imine ut
maiori facinent cum loquuntur, abominum
sermones audire cupiunt sinceris sermonem
benigne audiunt multis salutes nisi
signo vel nutu vel mediacione vel oracio
patrari arbitrentur ad iracundiam facile
moventur et turbari cum fuerint mordaciter
irritant, seque simplici veneno tuneque
studio seque predicant quod malum de aliis lice
tempore dicere possint quod nisi ipsis liceret non
credantur ut commode gloriam accipiant non
libenter laudant. Nec laudantes auscul
tant, sequuntur murmurant et subucbula de
trahere non cessant. Sed vero sui status plu
rimos videant. Hos palam sapere cosor
tes fama vendicare recusant tamen palam
quequam eis fore. Sed maiores ypocritas
eos sectantur ut laudis participes fiant
minores quia cupiunt se gestis ut eorum doctores
videantur cum paribus non voce vel in
te contendunt. Hiis enim signis cog
noscuntur ypocrite et in gestibus primatum
eorum enim opera atque verba vana sunt.
Rursus horum tanta est tenuitas ut
omnia presumere nisi difficile arbitrantur
eis intollerabilesque penas inchoant
sed tandem fatigantur et de corporis debilitate
se conquerunt sub tali pretextu balneis
et plateis utuntur, quia dum volunt in
firmantur, eo enim pacto quo fingunt utere
non hilarem potest infirmitate fingere sive
et cum infirmitatis speciem acceperunt plus
quibuscumque aliis volunt plangi nec
pro eis sufficit siniri pinnulis enim atque
lenimina lectum molle lintea odorifera

Gregorius Nazazenus(?) ... multi laudari ... alius ... et ... [illegible]

Recte facte digni ... [illegible]

et quis ob lenimenta carminis sub nube ficte
infirmitatis postulant. Rursus cum a pro
ceribus dimissi sine vacaverint. Si quando ho
nores non preparant, si opes non obtineant
si secularibus vacationes desideriis videant
prius perterriti si conspiciant sine deprimi statu
tedio acuti hii tunc mores philosophos
deserunt et secularibus se conformant pos
teriorisque etatis dissolutiones sunt et solum
hoc plangunt quod voluptatibus non dederunt
tempus quod preposito fine nunc honore ergo in
utilis labor. Feminea fabula fructu non
capiunt ex operibus suis, prout glorie deditos
seducat laus adulatoribus ablata qui
quando meis est eos inflare quos sine
laudibus inflatione. Nam teste Ovidio
libro xii methamorphoseos Et ab est sua gloria
miles. Ydeo mathias in thobia non credas
titulis fame te consule credere recte. Et
Marcialis cocus. Hunc volo laudari
qui sine morte potest. Absit tamen viros
laudari publica in membris virtus est quia
teste Ovidio libro de ponto Excitat auditor
studium laudataque virtus Crescit et immense
gloria calcar habet. Et idem Ovidius in iiii
de tristibus non parvas dat anima gloria vi
res et fecunda facit pectora laudis amor.
Absit ergo ut hos virtuosos dicas laudari
non debere periculum est tamen quosdam laudare.
Nescis enim quis virtuosus sit. Credas
enim virtutes auge laudibus et virtuosos
forsan suis spoliabis virtutibus. Tenet
ergo parce laudes tuc nisi enim virtuosum
agnoscas quem laudamus quo cognito
laudare non desistas temporibus optimis
ut sibi virtutes accrescant. Dicitur Sene
ca de moribus virtutibus lauda parce ve
tripla ... tamen ut quorum
laudes commemores plures enim alios
laudes quam principibus placent sed
laus modica est dicente oratio in
epistolis principibus placuisse viris non ultima
laus est. Alii vero bonos laudant non
in eo quod boni sed vicia eorum qui consi
ma boni sunt commendant. Hec enim laus
stulta est. Item parvo in sinu suis ... i
in magnis excellit et iniuriis lauda
bitur. Nonnulli enim tribus sive quosdam
confama bonos quibus turpia qui primo

De laude virtuosorum

Rationem quidam ... atque ... sic mox ... aliena ... pro ... [illegible]

turpissima attingent sed omnia preferunt
in laudem illius nescit enim vulgus ani
ma reddere solita bonos ergo laudemus
in eo quod boni sunt. De preteritis vero tacemus.
In Cassiodorus epistola ... congruit
omnibus bene gentibus impendere laudes
non quidem falsas sed veras. Quia teste Sene
ca in suo epistolari libro ... sic secundo vera
laus ornat falsa facta corrumpit. Et Va
lerius libro ... publica regione consueta
virtus nulla privata laudatione indiget.
Et Plinius in quadam epistola hoc ... ama
tis est ... non honorare laudibus ve
ritatis virtus laudanda est. Item Pli
nius in epistola ad Cornelium Ticianum pravi
ac maligni est non admirari homi
nem admiratione dignissimum. Ex quibus omni
bus colligitur quod licet laudibus virtutes
non egent virtuosos tamen laudare de
cet et petere convenit. Dico laus virtutum
non credatur ab esse sed solum ...
redarguendi sunt ergo et qui pravi invidia
laudare recusant. Et qui more adu
latorum falsis sermonibus applaudant.
Unde Ennodius laudatores inquit virtu
tis gloriam tollit ... et
Therencius in adelphis. Coram inquit
aliquo laudare verendum est ne adu
lationis causa fieri videatur. In hoc po
situs est modus quod res mediocriter
laudari oportet et qui non laudare ad
... putant. Cavendum tamen ...
ponentis laudibus ... quam ... debet.
Nescis enim quanta sit demonis
astucia sed laudibus enim tibi ...
inunctionem vel laudes appetitus sive
temptacionis efficitur. Sit ergo ut lau
des apportas si tamen accipis ipsas
deo referas. Unde Seneca ad Lucillum
epistola ... quid inquit letaris ab
hominibus laudari. Nescio nunc
... nisi forsitan stabilis ...
virtus quam laudibus crescat. Quod vero
contingere videt ... enim si laudes
ut te ipsum agnoscas nec alius plus
de te quam tu te credis. Dicente
Catone. Cum te laudat aliquis iu
dex tuus esse memento. Plus aliis
de te quam tibi credere noli. Et oracius
in epistolis. Percunctatorem fugito. Et subdit

Omne ... [illegible]

... in ... laudes ... [illegible]

Vide ... 3 ... ii ... [illegible]

Ad ... 1 et 3 ... laudes ... [illegible]

Nomen, ad ... virtus, sapientia, posse, et bonum ... laudes ... [illegible]

Gloria est frequens cum laude fama

... [illegible]

Nota li 1 c 3 [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] vobis [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] iudicet [illegible]

Vide li 1 c 2 [illegible]
Vide c 8 c 7 [illegible]

marceat marcet tibi pecca pudore
Ut ergo laudes quas audis calcare te
faciant. Tu enim insipiens pro virtutibus
accipias. Quere qualis tu nisi sis tibi
notare attende quia tibi non nocebit
si teipsum cognoveris. Solo enim laudibus
aliqui decipiuntur qui sui immemores
sunt et laudem propria si cognoscere
pretermittunt. Unde Walterus in Alexandreidos libro primo. Quem sequitur prospera
bona meretricia multa allicit ille
credens animo tacito nec sumi esse priorem
meore vel eius imaginis instar
enim sumunt laudes quas arbitrantur
quibus accrescentibus seipsum illos non
remansit sive sunt et seipsum penitus
ignorat. Quidquid audieris propriare
pensitas animo tuo. Seneca teste Lactantio de falsa religione. Tullius sua non
apud tibus quam cognitor virtutis
pietate ante illi duo sunt qui vobis
laudacem magis intendere quam sese
iactare quia in seipsis nonne. Ieronimus
seipsum qui non novit sicut errat
verbo seduci restringereque nescit in qua
persona loquens. Seneca epistola l. Certe
inquit duce querimus nos a te sine
duce erramus. Et solo ad sanitatem
difficilter pervenimus quia nos egrotare
nescimus. Ille enim egrotare se nescit
qui sine metus delicta non noverit
nil nisi tamen qui seipsum cognoscit
via cognito sui superbia vitare discet.
Et laudibus non decipi prestabit. Nec
primum donum est seipsum cognoscere de celis
enim processisse legitur. Unde Macrobius
libro primo de sompnio Scipionis de celis
enim inquit descendit nosce te
ipsum. Hoc refert quemadmodum
venit quis venit ad Barez pervenit
per delphici oraculi. Respondet Scito te inquit
agnus bene eris. Unde in fronte templi
hec sunt scripta fuit. Homini vero a se
cognito sui primus ante omnibus attendit
nec laudes nec opes nec fama superbia
inter quamvis teipsum si cognoveris.
Conspiciens enim ne te progenitum
nescimus in utero materno turpitudine
omnibus vestibus tua infantiam ma
culacio fuisse innectum quam tua sue
tpa pluribus opposita pueris senectus

Vide lo 8 c 19 [illegible] non
[illegible] [illegible] laudare [illegible]
[illegible] [illegible]

Valerius li 8 c 14 de abstinencia
Maior est laude prima meruit
te prosequitur et mors petit occasionem peccatis
forsitan involutus es ulla tua prosperitatis est secura.
Etate quia similitate mutamenta ergo te cognoscere
superbiam vitare si velis. Sed in eisdem laudibus
audis desistere potius consilium a operibus si
dicis ut quid eorum gloria vana tibi consurget.
Nequaquam enim si bene te consideres. Unde Mar
cialis cocus ardua res hec est opibus non
tradere mores quia scilicet propter divitias cor
exaltari non debet. Unde Walterus in Alexandreidos
libro octavo. Quid tibi divicias opus est
Esuriem parime quanto tibi plura pasti
tanta plura petis sequitur fama. Unde sis de
sui copia invenit hec ille. Prudencius ergo
imperitus non efficitur nec plausibus tim
rem capiat. Sed si cognoscit dictat. Unde
Tullius in oratione sua predicto illud esse volo
ut qualis es cognoscas. Alienique homines
consistunt. Quid enim prodest laudibus va
nis extolli. Nam teste eodem Tullio in Tus
culanis questionibus libro primo. Homo qui sine ma
nu in pariete pingat nullam effigiem eminet
virtutibus sed umbra imaginis gloriose
ta qui dicit quia ubi vanitatibus fabricatur
more imaginis debilis delebilis est. Unde
Valerius maximus. Narrat Scipionem dixisse
Conscientiam inquit plus quam famam attende.
De fama enim fallere potius conscientiam nunquam.
Unde Seneca epistola prima sermone
confirmacionem bonorum dubia semper est et vita
sed preter dividitur tamquam dicit de laudibus
pre fore cavendus. Unde narrat Valerius
libro viii laudari noluit Arpocras sed despo
inveniunt pro loquax predicabat quasi
laudare vituperare est. Unde Symmachus
in suo epistolari omnis sustentatio non supe
rat plebeiam quamque assurit Ieronimus non
numbra. Et Quintilianus de oratoria institucione
libro xi secundus dicit est sua cum alea
laudanti. Et eiusdem libro xi sinctitudo
cuius sinor est que res late in luce fa
teri et que clara factas facta refert palam.
Unde Catho Ne sis ventosus dum vis
bonus videri. Nempe qui se laudat se
superbum et qui vitiosum ostendat. Unde
Quintilianus libro xi de oratoria institucione
viciosa est res Iactancia pariter fastidium
et plurimum odium. Et subdit qui enim sui

Vide lo 2 c 23 [illegible] est ut [illegible] [illegible] [illegible] liber
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
Vide li 8 c 31 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] fama [illegible] [illegible]
in [illegible] [illegible]
Unde laboravit [illegible] [illegible] [illegible]

Vide li 8 c 22 [illegible] est [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] potuisse [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

modum se gesserit alios desperacioni tradidit
Ob hoc prudencius libro de conflictu viciorum
et virtutum describens que de loquitur fingit de eis
omnem superbiam magnam tradidit inflatam tre-
pidam ter tumescere primum Candem
celsa similes tradidit ad prima secutos et
gressibus impacta nona sumit opus
vim nimium lacianca sima /

Paciencia vincit malicia / vir enim pa-
ciens superat emulos / Secte percipe enim
probe vindicte vittoria quam paciencia donat
Ipsa enim mala tolleratque benigne / Itaque
pati qui nouit / facere impossibilis / sibique
nemo nocere potest / eo quod nocendum nichil sibi
apparet / Vnde lactancius de vita instituta
Paciencia inquit est malorum que aut inf-
feruntur aut accidunt cum equanimitate tolle-
rancia / Vnde plato in thimeo inquit ipsi re-
bur est paciencia / Et tulius in rethorica /
Paciencia est honestatis sine vtilitatis causa rerum
arduarum ac difficilium voluntaria vel diu-
turna perpessio / Hanc sequendo paciam sunt sa-
pientes ut corporis sapienter colligit sa-
pientes enim dolores mitiores fore desciunt
quia doloribus castigantur corpus et anima subi-
cit dicitur Seneca ad lucilium epistola
immediantur tradunt honesta solacia et
quamdiu animi excoluit et corpore prodest sunt ad
correctionem / Et subdit noli mala tua tibi
facere grauiora et te querelis onerare Nam
leuis est dolor si nichil illi opinio adie-
cerit / Et ideo Seneca epistola vi ad paulinum
scribit equo animo et perunt foro quod
sors concesserit donum in tanta felicitas
sine malis inponatur / Nam apud athe-
nienses Salon pacientissimus fore legitur
fuisse vt tangit valerius libro viiiº Et ter-
tulianus in apologetico expresse inquit
omnes cruciatus doloresque dampnat
Seneca nom plurimos esse impacientes
pocius optare ipsam quam vexacionem ob
viscera quia teste quintiliano tercia
subdit libros pietas pena Et ideo quinti-
lianus causa x Nulla pena est nisi in
mito nulla homo nisi impaciencia dolore
et ut quamdiu crudele sit vincit sapit

nunquam quod multi suis simulacionibus
vnos coram virtuosis ad inpacienciam redi-
gunt dicente Seneca libro 1º de clemencia
tam clemencia hominum et contumacia sepe
tranquillissimos prouocat pacienciam sed cor-
pus cadit in hac vita mortali inqua
premere consueuit sunt pati distamus
Solent enim milites fame siti ignis
nocte vigilantibus reparari / milites ergo
parum ea libenter ferant que ad ipsa
fortuna potuerit instat / nocumenta
sue enim fortitudinis victa est vnde paciens
tamen si inuenerit suum teste prudencio
libro de conflictibus viciorum cum modesta
gius stabat paciencia vultu per medias
in motu acies variosque tumultus / ca-
pectabat defixis oculis et leta ma-
nebat / Inde quietum par manet / pa-
ciencia fortis ad est / omnibus prea-
tomes virtutibus assciatur / Nam vidua
est virtus quam non paciencia facit / vt teste *(in margin: teste lucano)*
lucano libro mº gaudet paciencia duris Et
ouidius libro 1º de arte amandi Cede
repugnanti cedendo victor abibis Et
ouidius libro 1º de remediis posse pa-
ti facile est tibi nisi paciencia desit /
Flumen aperto torrens solet altius ire
Si tamen hoc breuis est illa prehemis
aqua / eque silua vel aliud sonat
inquam sicut aqua torrentis currens
intrat flumen quod est altius eadem
aquam superat sic paciencia omnia
vincit / et vir paciens fortiores se
superat / Vnde aurialis torquens qui sua
mente pondera ferre potest Et Seneca
ad lucillum epistola vii Nos quamdiu
accidit ei equo animo sustinebit
Scit enim sic accidisse lege diuina qua
vniuersa procedunt hec sequendo racio-
nem quam pacienciam suadet Nam
si quando adeo singula fieri tum nulla
vis resiste potest / tunc ergo molestum
tibi est ea sustinere que deo placent
dicente Seneca epistola lxiiii ad
lucillum placeat homini quamdiu deo

(right margin, beside "Vnde aurialis" etc.:) Patiens

(right margin:) At si plus ... [illegible]

Capitulo li x epistola xi Virtus ... caritas ... amorem ... paciencia ... ... consuetudo
patens qui vindicte laudabilis ... lingua dilige ...

Diser ... paciencia ... Nobilis ... vincere
... vincit ...
... Nam pati ... pati
... omnibus virtutibus associatur ... et ... vincit
Nam ... quod ... paciencia ... facit

Valerius [illegible] Si parentes sunt inimici tibi vbi viuebunt
Nam quod est dictum vnus parum reddiderit

placet Et idem Seneca epistola [illegible]
ad lucillium placeat homo quidem Vene
in Herculem furente nullo premitur onere
paciens qui tulit non Vitus est domare
Et subdit quod dummodo sunt pati memini
se dulce est Vnde Ouidius libro iiii° non
vna gloria contemptu dolorum acquiritur quia
titulus sapientie datur Et thenisque in ethica
Epygno tibi sunt commoda eius quod
est sunt incommoda Vnde Macrobius
libro saturnalium qui suos dolores amicitia
tos que displicat [illegible] ad maiorem
voluptatem et ibidem refert eum in [illegible]
tulit libenter Vt ait pacians quis obstinatus
consideat an mali aliquid gesserit Et
si culpabilem se reperiat penas [illegible]
sibi tunc imponat quas tunc libenter
ferat pro quo quia ipsa fecit illam meruerit
dicente Catone quod male pacis pa
cienter sunt meruisti Cum reus tibi
sis ipsum te iudice dampna Vnde Va
lerius libro iiii° refert quod cum quis [illegible]
sanus ad [illegible] tyranno tyranno repul
sus esset Tunc accessit ad domum Theo
dori precedens principis in vrbe ad foras
in diuitissime expectante et sic simplici
tunc dixit Patre inquit hoc ferendum
est quia forsitan aliquid simile fecimus
dum in gradu in quo tu nunc dignitatis
essemus Vnde Ouidius libro epistolarum leniter
commisso quidquid pati ferendum est Et idem
Ouidius libro v° sine titulo equo
animo pena quam meruit ferenda est Atte
damque eciam forte de pacie commoditates
Nam pacia exercitat animum et corpus
laboribus [illegible] Vnde Galterus
in Allexandr libro iiii° Exercitat interdum
virtus Dolor paciens [illegible]
vis illata leuat minuitque coactio
culpam Omnia defendere [illegible]
[illegible] designat duas
pacie dignitates seu commoditates Dat
enim pacia [illegible] et contra [illegible] re
medium Vnde idem Galterus libro vi° Asperior
sanat [illegible] morbos Et [illegible]
[illegible] in libro de [illegible] passa dei
redolet tribulacio [illegible] passio delectat
[illegible] pena sapit [illegible] pacia multa
auget deuociones confert [illegible]
et in aduersitatibus crescit Vnde auctor

Allexandr [illegible]

libro 9° [illegible] est penarum quas nota
gerunt [illegible] facultas [illegible] pati me
[illegible] si eciam quis [illegible]
dei penam sufferat hoc libenter quia per illo [illegible]
qui sua [illegible] omnibus rebus [illegible]
Rursus considerans [illegible] plurima
flagella pati que licet sint aspera libenter [illegible]
ferunt sub spe [illegible] Vnde quid ergo pro
salute mentis penis si accidunt libenti [illegible]
sunt congruunt Vnde Ouidius libro 1° de remedio
amoris Sepe [illegible] amatores
Eger et fateor medicus turpior eger erit
Vt corpus redimas ferrum pacieris et ignes
quia sicut pene sunt tollerande pro corporis
medela Verum quod pro corpore homines omnia
ferunt sed [illegible] raro eo quod corporis moles
[illegible] anime [illegible]
[illegible] non aspiciunt Vetus tamen plurimi
penas ferre intollerabiles tollerasse feruntur
pro [illegible] dicente libro de tristibus Tot mala
sum passus quot in ethere sidera lucent
paruaque quot siccus corpora puluis habet Et eodem
libro fert Sapiens omnes casus paciens
amaros [illegible] in domum [illegible] re
cusat eas quia sunt sapientis libenter
ferunt que tollerandi sunt Animaduertant
ergo mundi amatores quia dulcedine vita
[illegible] sepius [illegible] molliciei
asperitate gignitur peccatorum [illegible] dilec
tas [illegible] delectatur [illegible] arbor spino
sa est sed rosas conspiciunt dulces et arboris
spinas non attendunt quia [illegible] delec
tacio degustat Et delicta [illegible] non
[illegible] Vnde similatur arbori spinose propter
ducendi rosas dicente Ouidio libro de ponto
Sepe creat molles aspera spina rosas
[illegible] temeraria [illegible]
[illegible] pena culpa non meruit pati [illegible]
[illegible] ergo illi pena sunt [illegible]
qui [illegible] eam meruerunt qui [illegible]
[illegible] qui deliquit si penis [illegible]
[illegible] efficiant qui [illegible] cum
peccatoribus [illegible]
[illegible] sed pena [illegible]
[illegible] Vnde [illegible] libro [illegible] multa
diu [illegible] differt pacia regis suspensis
[illegible] pondera iudicium Et subdit [illegible]

medicus voluntate volentibus adversa tendunt
nisi pia verba regis Ira brevis regis gaudia
longa dabit. Arma sed post vitam punire d[...]
scelestos punit et iustos premiabit. Illa
perpena istos purgatam eternam. Absit ergo ut quis
impaciens fiat sponte proprias modico ubere
sed pocius medicorum consilio adimenda con
sumunt eius membra morbida truncari ut
reliqua corporis pars valida maneat. Hinc
etiam vite solacia post penam carnis ma
teriam non recusemus ut salutem futuram percipiamus
nobis unde Claudianus Crudelem et arcus
ut liceat stante vince medicus Et in proverbio
sapiencie dicitur efficias quod ledit ut quod prodest
feras quia teste Ovidio libro primo sine titulo
leve fit quod bene fertur. Retulo et enim in
pacientes plurimos viros vidisse quibus
omnia nocebant alios autem corporis pacien
tes quibus omnia prospera videbantur. Nam
quanto quis minus novit pati tanto sepius
et frequencius affligitur et contra enim pacientes
est quam de omnibus vindicam quia plus quam
inportunis contra singulos contendere et si su
pandi spes affuerit magis indulgenti
vel pocius ut attendent illud Katho
at vincere superare potes medium vincere sermo
Gregorius enim morum est pacientia virtus
Cum recte vincas ne timeas verba malorum
arbitrium tuum non est quod quisque loquatur
dictis forsitan pati molestum fore tibi eo
quod parcium tuum omnibus quis sed homini inpietas
te amplectat ne enim attendas id Prosperi in
libro epigramatum Impia pars mundi paci
est infesta piorum Et subdit Pulsant
quocius diversis motibus hostes Intus
timule est et speciale malum quod quod
anxietas animalis desiderii impulsu vino
non nocet sed eius mens intus sancta quieta
per esset sed fortassis superbia monitu actu
pat. Ab hoc levius infestatur valde conatur
hostium quod collata possessio rigidiores
sepe animos facit. Contra hoc quam desursum
collata somenta frequenter inpacie insistat
Ab hoc inquit Ovidio sit aut degrava vita
corrumpe vitam. Ne parte vitam de mens
ita heu unde hoc accidit quomunica
dei pacie conmutatur non quando quousque sed
propterea qui habent inpacientes eorum occasione
fiat quando est quod nullus verba tollerare

sed commodita minime quisque monetur
Attendas enim verba vento comparari
Et tunc minime nocent quem decipis
nulla omnia plurima ante quando aliquod
tradimus Turpe est enim illius reminisci
quo affligaris unde in proverbiis sapiens
dicitur Similiter remedium est oblivio
miserie enim fortuna est que mecum tacet
Si enim nullus inimicos tibi faciat similiter
multos tamen facit invidia Unde vim
boni est pati sed nescire facere nimis.
Nam in vita est insania eius qui facit
Nam teste Varrone in suis sermonibus eo
temperancie sunt in erudiciore contempti
Et Salustius in Jugurtino bono
more fatemur vinci quam malo in
iuria vincere Unde Seneca ad
Lucillum epistola lxxxi Eque animo
audiendi sunt inperitorum convicia et
ad honesta vadenti contemnendus
est ipse contemptus que enim tibi omnia est
sed ab inperitis contemnaris non abeas
laudari hoc non est. Eorum ergo irritaciones
tamquam frivolas assume et be
nigne pacere Eciam enim animadvertam
veterum tollerancia exemplo docebimur
eorum singula quam pati discernimus unde
Cassianus in libro collacionum refert quod
Socrates in manu vocem nolunt qui | Socrates
unus cum quidam crepitum priore eum
potasset tunc discipuli eius nole
bant in eum Sed Socrates ait Consola
les gravescite eorum ter enim sunt sed
me contineas. De ipso etiam Socrate
fertur Jeronimus refert Jovinianum libro
primo quod paciencissimus fuit Nam uxores
duas cum haberet ipsas sepius irride
bat eo quod propter ipsum disceptarent
Cur inquit prime disceptatis Nam
fedissimus homo sine naribus simus
fronte recalvatus fronte pilosus. Non
inssime tum passe mulieres inpetum
mittunt ut venie in eum contraque fedis
sima enim detumparint qua michi
nichil nisi sciebam inquit futurum ut
ista tonitrua ymber sequitur Ipse
tria Socrates teste Seneca ad Lucillum
dixisse fertur quod michi pati quisque
tum paciam licet quod dicit quod paciens vir

placendo non patitur quia opera non
molestatur. Itaque impacientes maxime
paciuntur et maxime angustiantur si
autem paciam habent que virtus est
tunc paciendo non patiuntur.

Ira perturbat animum sensum non per
mittit discernere verum et illum plus
affligit cui adhesit quam eum con
tra quem ipsa commovetur non est mens angusta
iratis. Ergo primus aliis si non primus vin
dicta loquens Tullius in sua oratione pro
Marcello iracundia inquit consilio est
inimica et e victoria insolens atque super
ba. Unde epicurum immoderata iracundia
mentem gignunt. Et Ennodius ira ipsi
suo plus quam alios lacessit actorem.
Et Tullius in Tusculanis questionibus libro iiii
Ira inquit est libido puniendi eum
qui videtur lesisse iniuria. Sed si pacia
non possit remedia est. Ira ergo compescen
da est credite. Unde Oracius in epistolis
Tu compesce cathenis iram. Quia teste
Cathone ira odium generat concordia nu
trit amorem. Impedit ira animum ne
possit cernere verum. Et eandem sententiam tangit
Prudencius libro de conflictu viciorum
Et Virgilius libro Eneydos furor iraque
mentem totam precipitat. Et Lucanus
libro iiii de arte amandi, in venenis ira
furor. Unde Ovidius libro iii de arte
amandi Ora tumet ira, nigrescunt sanguine
vene, lumina gorgoneo sevius igne micant. Et libro Metha(morphose)os
[illegible] oculis fer ira furorem.
Et Ovidius libro de ponto terre non
obviunt tacti cesaris ira. Addita sunt
penis aspera verba meis. Terre [illegible]
nil aliud designat nisi quod ira
maxime affligit iratum. Sed ergo stulti
putantur qui se ipsos affligunt et et
magis insipiencia est eorum qui faciliter
irascuntur. Nam ira gravissimus dolor
est et quanto vir prudencior tanto gravior.
Unde in proverbiis sapientum dicitur quod homo
animus lesus multo gravius irascitur. Nam
plerumque hominis iracundia gravissima est. Si
ergo plenus es tanto magis irasci time
as cum eo pacto quo te affliges

sem offendes et cum hoc peccabis utique salutis
viam postergabis. Disces ergo benigne
pati ut tuum in pace quiescat animum. Unde
Galterus in Allexandrei libro i. Blandicijs
indignans homo potiri qui ad vim facere
non valet. Sed eam prudens conspicit bo
nitate compassia assumat fortassis be
nigne vitaret iras. Sed teste Quintiliano
causa v humane infirmitatis ista natura est ut
concordibus accedenabus gravissima putat
quisque que patitur. Verum teste eodem Quinti
liano causa x nulla pena est nisi in vita
illius hominis nisi ab impaciencia dolorem
et ut alias crudele sit [illegible]. Unde
Iulius Celsus libro vi animi est illa
mollicia non est penuli semper ferre non
posse. Faciliores enim reperiuntur qui se ultro mor
ti offerant quam qui dolorem dum faciliter
facit ferant. Et teste Salustio in Katili
nario. Multi mortalium in mente sine pre
mio ut tu licet recedite quod dico a nobis
ut ira referenda et corpus corrumpimus
animum debilitamus sumus in [illegible] omne
quod boni speramus ira destruimus. Quaeso dic mihi
si sapiens es cur irasceris. Estimo certe
quod proprie voluntatis [illegible] iniuriam eum
si accepisti et pacienter proinde ipsi affuerit
tue ira cessabit. Et si tua virtus tanta
non fuit et te vindicare queras. Aut hoc
potes aut non. Si potes cur irasceris
quoniam non emendare potes. Sed aut vindicare
non posset cur irasceris. Nosti enim quia
tua te non vindicabit. Sed in opere hoc reportabis
quod fatigaberis tu ipse et exinde letabitur
inimicus tuus [illegible] exultabunt
inimici sui. Itaque cum irasceris [illegible]
dictum quam in alio deserebas [illegible]
[illegible] quaeso ergo ut mihi respondeas [illegible]
nata quot perdidisti amicos, quot pla
care nequisti, quot fratres divisisti, quot
necasti [illegible], quot [illegible] et in
prisio decesserunt. Multos enim ad stulticiam
deduxisti [illegible] plures deprivare
fecisti et te molestum te quod [illegible]
alii [illegible] alii [illegible] ne
[illegible] enim fere delicta [illegible]
auctorem ad tempus delectant aut delectare
credimus. Nam delectatur superbus [illegible]
lubricus in luxuria et edulo in gestu pigri
in requie avarus in desiderio. Sed tu

Maius tormentum quam non misereri ... cr. 2

ira nichil nisi flagella confert. Iniuria quoque te
cur te homines non fugiant quoniam nichil delecta
tionis apparentis vel comitis inter inimicitie(?)
tu enim ira machinas enses / gladios arma
repperisti et omnem crudelitatem qua te nocere pers
pice / Unde tybullus quam fuit horrendus
primus qui tulit enses / et iam ferus et verus
ille ferus fuit. Sed teste Ovidio libro 10
de arte amandi. Nec enim loquor amor nulla
est quam nectis artificis arte pari / Sua nobis
quoque parte nobis indulgeatur cum non nati
quia teste galtero in allexandros libro 7 non
in se secreta(?) est alieno cuique parte qui sibi non
parcit. Sapiens quoque dicit mitigari si proprie
sensus consulat sibi / nemo est enim adeo
tam ferus quam mitescere possit inquit oratius
in epistolis

8 Nam odio habetur quicquid turpe odiosus
erit inimica quam tua deo non placabunt
proximus venia non impetrabis quia mens
non mens proximo misereri quam contendit. Distat
quoque enim diligere quam amare, quoniam precepto tenere
metus non. Nam amor bona spiritualia
atque temporalia congregat et inclitum unitate
conservat. Unde Valerius libro 10 sicut et
odium affectus magnos in pectoribus humana
mens concitant sicut ille positu telenor
hic nocendi cupidine primator. Et nota
quod licet plus ille demirat affectum nec et
plus hic affectum odii. Et sub dicit quam
vehemens est contra rem publicam odium.
Nichil enim est quod bono quam tantum
absit et quamvis omnia sunt odio mala
in genere tamen ne(?)iora sunt illa que
latent. Unde in proverbiis sapiens dicitur
multorum odia sub occulto latere. Et sequitur
peiora sunt tecta quam aperta in hoc tamen
potius est invidus quam sit in(?) ... enim
ut hunc invidiose. Nam princeps odiosus
est dracus(?) qui primas parte impetrat invidia
difficultate quoque pax universalis. Unde Ovidius
in desinet esse prius cum igitur ignibus
humor et tepidus gelido flabit aura
nothus / et per autumpno hiemis nunc inculebr
estas atque eadem regio vesper et ortus
erit. Sed autem sit vera pax nemo non
vidus in maligno positus est pacemque nunquam

Fruetur vera vel universali. Sed sufficiat
sapienti ipsa pace quietari odio fugiat
rancores evitet et eum pace nectis vivent
tibus intendat. Quia odium reddit hominem
crudelem et ipsa iam discordie facit.
Nam fertur a valerio libro 10 quod othas(?)
qui post ea dictus est darius crude
lissimum consilium virorum optimorum ne
fieri morte cum non contendebatur sed cru
delissimum mortis tormentum excogitat.
Sic enim crudelis erat crudelitate
proprie reperire mente. Nam secundum david
in proverbiis sapientum multos timere debet
quem multi timent. Itaque reprime cru
delitatem et innocui crudelitatis iram.
Unde Seneca magnanimos crudelis est
tirannus morte qui penam exigit
et in declamationibus libro 4 scelus est
occidere. Et libro 10 declamationum ferina
ista rabies est sanguine gaudere atque
vulneribus tale gaudium eum facit hominem
in silvestre animal transire. Unde Lactancius
libro de vero cultu qui hominem quamvis
ob merita dampnatum in conspectu suo
iugulari pro voluptate petit conscien
tiam polluit tamquam si homicidii quod fit
occultus spectator et particeps fiat.
Absit igitur ab homine crudelitas quia
non ipse conditus. Unde Tullius libro 1 de
officiis magnus inquit animi remota
condicione humana feritas quedam fit et
inhumanitas. Et idem libro 3 hominem
qua maxime sequi debemus natura
est crudelitas. Unde Valerius libro 10
crudelitas horridus est habitus tru
culenta frons violentus spiritus ter
ribilis. Unde idem refert de crudelitate
illius qui novum genus cruciatus
excogitat. Nam Tharamus enim
fecit inquo cruciandi includebantur
sue tamen inventionis experientia prius
initio gessit hanibale indicante qui
hanibal tam crudelis extitit ut in
flumine pollice de corporibus romanis
ponte facto exercitum transduxit. Sed re
cedat quoque ab animo tuo crudelitas
quia crudelis enim si fuit male perdis

9 Ex contencione promulgatur conviciatur iniuria
et inde secuta sepius vindicatur
Unde contendere multum sapienti congruit
neque rei perfecte potentis eum opinan-
tes quo impetuosos clamato ad contencio-
nem promptores Nam videbis intemperan-
tiores frequencius lites, ut canes la-
trant, inter pauperes strepitus, et in
animo re contencio cotidiens oritur quo
impetuosior est in eis seu status corpore qui
contendere sollicitantur Ideo sapiens
qui contendentibus inde non curat
dicente Cathone Rumores fuge ne
incipias autor haberi Nam nulli ta-
cuisse nocet esse locutum Et Iuve-
nalis libro iiiio Mores dicendi co-
pia multis est mortifera Nam in multi-
loquio non deest peccatum Unde in proverbiis
capitulo decimo Turpia ne dixeris pau-
latim enim pudor per ista contemnitur quia
secundum contentiosi dicta aliqui in vetandi ...
bonosque mores corrumpunt unde id ne
nauci contra convicia corrumpunt bonos mo-
res confabulaciones pessime miraque
tu eum tacere facilius est quam loqui
dum tam difficile pluribus est tacere
tunc evitare quibus iniuria sit
quod dicente Ovidio libro de arte
amandi Exigua est virtus prestare
silencia rebus Sic cum graviis
est culpa tacenda loqui Neque
cum locucione superflua vita incedit
et frequens causa gignitur atque plurima
colloquia lete inchoant que testi-
bantur fine Unde Ovidius libro
de ponto Cum modo fit tenuis et que
tibi leta videtur dum loqueris fieri
tristia posse Sed porro aliter haec
habitatio nisi collocare potest secundum verbis
et collocucionibus convivium periculum
inferre quod retexunt dicimus est illi
frequenter magis contendunt quibus lodi-
nior facultas competit aut nature
maleficio aut fortune causa Unde
Symmachus primus in epistola libro le-
ctura inquit loquaces res est atque

ostentacio sui Et subiungit ad propositum
tua reo est ut qui balbutiunt plus
loquantur affectant enim copiam
sermonis pudore defectus Eius vero
procacitas et turbida garrulitas vita sepius
tali Ita qui male vivunt raro bene
loqui potest Unde tullius ad Salustium
non qui ita vivunt sicud tu aliter quam tu
loqui possunt nec qui ita sicut tu loquuntur
vita honestior est quam ... eloquium
... indicate vitam mala enim vita
pravos sermones generat Hec ad omnia
ideo dicta sunt ut caveat sapiens verbo-
sitatem et contencionem quibus lites oriuntur etiam
procacia generatur Neque contencio vitata et quia
omni disciplinae imitatur dicente Seneca
in suis proverbiis nimium altercando veritas
amittitur Et quintilianus libro vo de oratoria
institucione Non est inquit bona opinio secundum victo-
ria hominibus litigatoribus primum ideo stulticia est
cum verbosis contendere quia non sibi loqui
secundum se volunt petere ... obrem ...
... causa porro contentiosi inquit ...
per probare non prave affirmacionis temeritate
astruunt de quibus lactancius de vita beata
enim contradicendi studio insaniunt dum
sua falsa defendunt aliorum etiam vera sic
vertunt Idem Cathone contra verbosos ...
sermo datur cunctis animi ...
verbis ... litis pariter ... quod
que sit deus ... Sapiens ergo nolit
parum nec ad lites promptus Nam via
sapiens virtutis est cum tacens concordiat
... id Ambrosius Contencio est impugnacio
veritatis per confidentiam clamoris Ut quod
contendis aut eum obscurum est de quo
contendis Expecta ergo quousque id clarum
fiat antequam clamore Unde tamen Confucius
dicitur vero dicit ... clarum est quod dicitur
tur ergo contendis Nam stultus in medio
sole splendente seu lucente candela accensa
deferre Unde quintilianus libro vo de ora-
toria institucione ... inquit aristoteles
tam stultum est argumentatum quam stultum
clarissimo sole mortale lumen afferre Hom
... hec est procacitas ... ultimus ...

maior nunc clamitat et sibi conuiciis clarescit
testium nimice contendant nisi impetuo-
sus interueniat clamor. Vnde attendunt id
Xenofon philosophus: Ego inquit istam testem dedisti
maledicta contempne. Seneca: contencio omne ma-
lum aggregat et si pro bono fiat ipsum tamen bonum
in malum conuertit. Vnde Seneca epistola 7a ad
Lucillum: Cum stulto inquit decertari nolo nec
cum longe nec quemdos nec cum ipsi vero
sz placet contenciosi sunt quia singulos re-
prehensibiles putat et omnes contendendos esti-
mat cumque sola lunacia arbitrantur que
presentem ipsi si tamen suos desiderius conueniunt ab
negari non conuenit. Vnde Juuenalis libro 2o:
Loripedem rectus derideat ethiope albus,
quod est quod aliud deridet non facit qui incla-
gent. Ceterum non sufficit multis contencionibus
et derisionibus parte maculare quorum nimi-
mis anathematibus maledictionibusque plu-
rimis alios infestat quorum tanta est
peruersitas ut non nisi verbis aliis
dicunt cum id Ouidius libro 1o sine titulo:
Dij tibi dent longas venias sine titulo
perpetuasque sitim et id Ouidius in Ybin:
Terra tibi fruges amnis tibi deneget vn-
das, deneget afflatus ventus et aura
suos. Nec tibi sol calidus nec sit tibi
lucida Phebe, destituant oculos sidera
clara tuos. Nec se Vulcanus nec se
tibi prebeat aer, nec tibi det tellus
nec tibi pontus iter. Exul inops erres
alienaque limina lustres exiguumque pe-
tas ore tremente cibum. Nec corpus
querulo nec mens vacet egra dolore,
noxque die grauior sit tibi, nocte dies.
Sisque miser semper nec sis miserabilis ulli,
gaudeat aduersis femina virque tuis.
Qui mala cum tuleris plurima plura
feras. Causa nec desit tibi copia mor-
tis, optatam fugiat vita coacta necesse.
Sitque etiam vllis maledictionibusque plu-
ribus ligat [illegible] et quiete
morte sub [illegible] quorum contempnaciones
et [illegible] sequencia [illegible] id
in cruditatem in suis stylis contempnati sunt
contempti si vis ad finem
perfectam

De temperancia et sobrietate

f b q r g. [illegible]

Vetus modestus honestatem 10
corporis sanitate quoque atque mentis
prosperitate confirmat. Vnde Seneca de
quatuor virtutibus: Ede citra cruditatem,
bibe citra ebrietatem. Victus tibi sit ex
facili, nec ad voluptatem sed ad cibum
accede. Palatum tuum fames exci-
tet non sapores desiderio prouoce-
ntur sed modo cibo vel potu esuriem
hoc tamen curare debes ut desinat.
Sed Terencius in Andria: Arbitror
inquit imprimis vtile esse vt ne quid
nimis sit. Et Jeronimus contra Jouinia-
num: Galienus inquit doctissimus Ypo-
cratis interpres athletas quorum
vita et ars sagina est dicit in ex-
hortacione medicine nec posse diu
uiuere nec sanas esse animas quoque corpora ita ni-
mia sagina et adipibus inuolu-
tas nichil tenue nichil celeste co-
gitare sed semper de carnibus et ructu et
ventris ingluuie cogitare sollici-
tantur. Absit ergo a viro sapienti cra-
pula. Vnde veteres cum persona
vnius loquuntur: Vnde Boecius sole- De crapula Boant 167
bat dominum cogitacio spe
cum Boecius crapulatissimus [illegible] et
vincta refectione serotina delectabatur
[illegible] crapula commendat Agellius
libro 1o: Plures tamen corbitant
iudicia sua cum gula perpetu-
uit. Contigerunt Seneca eum vnde
opere quod vere / Sed castrimar-
gie voluptas non est via ad vitam
sed dissipacio vite est. Vnde Boecius libro
2o de consolacione: Paucis minimisque
natura contenta est, cuius saciatatem si super-
fluis vrgere velis aut iniocundum
aut inoxium reddes. Itaque inter
ceteras virtutes viro iusto et prudenti
sobrietas dicitur omnibus amplius
esse status placidus abstinuisse bonis.
Nec congruis si te saciat absconditam
fragile non fragilitas moderata
sepius nimis est vtendum ipso

Abstinencia
Frugalitatem modestia
[illegible] parcitas
[illegible] [illegible]
[illegible] sobrietas

Valerius libro 2o de nuptiis inquit quedam va-
litudinis est fragilitas, ne ergo tenera
parsimonia fragilis fieri si modicata
ta sunt. Tunc enim ... alimenta que
recepta fercula atque pocula renuimus.
Ideo Seneca libro de morbus: Ab-
stinencia inquit est summa medicina.
Et Valerius libro 2o Erant inquit
antiquorum illa simplicitas in cibo ca-
piendo humanitatis simul et continencie
indicia certissima. Itaque ... simpli-
citate obtinuerunt, ut eorum huma-
nitas continencia esset. Et subdit:
maximis inquit viris prandere et ce-
nare in propatulo erat verecundie
quia nec ... epulas habebant quas
oculis populi subicere erubescerent. Vini
etiam usus olim Romanis feminis
ignotus fuit, ne in aliquod dedecus
laberentur. Et Agellius libro 1o parcimonia
inquit apud veteres Romanos et
victus atque cenarum tenuitas non
solum domestica observacione ac dis-
ciplina sed etiam publica animadversione
legumque custodita est. Unde Dindimus
ad Alexandrum: Gens inquit Brag-
manorum puram et simplicem vitam vi-
vit, nullius rei cupiditate illecebris
illecebratis. Nichil appetit amplius
quam ratio nature flagitat. Satis inquit
nobis alimonia ... sagittas
non requirit sed quod tellus sine labore
profert alimonia, hanc mensis nostris
apponimus. Et hinc est quod nulla genera
morborum sentimus sed diuturna salute po-
timur. Medicine inquit remedium
nobis proxima est quia non solum illapsos
... curare dolores sed etiam pro...
... venerat. Hiis ergo verbis atque exemplis
clare apparet maxime utilitatis fore
sobrietatem, qua corporis et mentis pros-
peritas roboratur et qua mediante ve-
teres sanitate atque virtutibus flo-
ruerunt. Illos tamen sobrios aut ab-
stinentes non credimus quibus mos
est aqua bibere panemque grossum
edere nisi exemplis contentatur. Vera tamen
vere abstinencie

(margin: cetherus; morborum)

que in parcimonia vite non molestatur sed delectatur
nullum enim coactum virtus est. Unde Seneca
ad Lucillum: Non est inquit iocunda res aqua
et polenta, aut frustum ordeacei panis
sed summa voluptas est posse capere etiam
ex hiis voluptatem et ad ea se deduxisse que
eripere nulla fortune iniquitas possit. Nam
quamvis dicatur quod virtus abstinencie tunc similis
quando quis abstinet ab sumendo delectetur. Ideo
Gaufredus in poetria eciam te refers dapi-
bus non ita plenus, ut nichil apponi queat.
Et subdit: ... non ... posses sed quantum potest.
Et magister Sylo: Vis ne inquit conari
vis deliciis satiari. Istud tibi presto donum
bene sobrius esto. Nam qui sobrius non est
sed potius ebrius brutis comparatur et sic corpore
quod non merito passi. Unde Ovidius libro 1o
de arte amandi: Certa tibi dabitur duobus
noctibus libido, officium prestat mens ... sua.
Remedia sobrietatem nisi amare ... malis ... go-
quit, permittit enim omnes pres filios sobrios
et uxores abstineas. Inicium ergo vita te-
mi contentam dicit. Exemplo eciam deprehendant
hiis quos amat. Nam Paridis Helena
rapuit speciosissima sed eam odio habuisset
si amare ... intemperantem perspexisset quia sed
omnes sobrietas in ... uxoribus ...
Unde Ovidius libro 1o de arte amandi: Ra-
pe cibos dignus est quidem testibus amandi
Paridis Helena amare, si spectet ...
iudicent et dicant rapina mea est. Nam
ut frequenter gula nupciat nullius ebrie-
tatemque plurimi intendunt, quibus nulla
dies leta videtur nisi cum crapulentur.
Ovidius attendentem id Tibulli libro
1o chyota quod sera sobria lympha
meo. Et Lucanus dixit quod parvo licet
producere vitam et quantum natura petit non
capiunt ... quia sed eciam est citra
... Et signanter ... fuit ...
sed ... aliquis dedita ... quippiam
virtutis studiosis sobria vita maxime
competit. Unde Ennodius: Libertas
studiis resecatur honestis nulla ...

De Ebrietate

Ms. quod vero ebrietas desipit opus dicit
operis iubet esse ... ad plus ...
... ... cum ... ...
... alios ... non ... ... archo
... quod non in pauperie ... ... tam ~ 7

letis integre nec dubius / amplector scias
quae ~~...~~ dat bona sera frondes / post
tulsus amne sunt holocausta dei :·

Ebrietas viceret ebetat / secreta revelat
gestus detemperat / eloquium scandali
zat / iuvenes lecticia incepta / ne luxus gerit
corporis vires obtinat / cadere iubet / sensum
agere prohibet / requiem impedit / sensus alienat
oblivionem inducit / libidinem movet / nau
seam provocat / consilium minuit / inebrie
tatem morte causat et ab omni virtute homi
nem destituit / si proprie continuata fuerit
Unde Galterus in Allexandreidos libro 10 sta
tionis vile sepulcrum ebrietas / Ovidius ... oc
cidius libro 1º de arte amandi Vina
parant animos faciuntque caloribus aptos / tunc
veniunt risus / tunc pauper cornua sumit
tunc dolor et curae rugaque frontis abit
circa si ebrietas saepius colore et ve
nustate ... ... et liberalitatis
venia quiescit / Et subdit propriae vina
causata ... et nimium faciles ad
fera bella manus / Ideo Ovidius ebr...
libro 10 ... carnis artem cenat qui
bibit arte bibat / ... teste ...
... libro 10 de remedio ... Vina parant
animos veneri si plurima sumas Et su
per ... ... / hinc
etenim plus dampna parit quam per ebrie
tatem ... / Unde Seneca ad Lucillum
epistola ... Nichil aliud est ebri
etas quam voluntaria insania / Omne
vicium intendit et detegit verecundiam
removet / Unde gulosa ... victos
... ... capitis et cetera
huiusmodi causat / Nam ebrii sero omnia
quasi pervertere si mane oblivionem reduc
unt / Marcialis ... Omnia promittis
cum tota nocte bibisti / Mane nichil praestas ...
cula ... ... / Si enim per ebrietatem
commoditas resultaret si vini repletio
corporis ... aufert ebrietas fortassis
... habet / ipsa tamen ... commoda
... ... honestatis ... habet

Unde Seneca libro 1º de naturalibus questionibus
... inquit ne cum luxuria eti
am ... ... et sine effectu
... est ... tamen Et subdit
Ubi inquit est ebrietas continua ...
incalescit corpus nec ebriosus
sitim extinguit / eius enim ... ...
... febris est / et cor eius ... ...
... / Unde etenim quanto plus sua
potat tanto magis pocula potant
quia effrenatus est appetitus
eorum et secretius ab omni ... ...
... cum litigare turpe est
... est ... ...
... Unde in ... sapientia dicit
quod absente ledit qui cum ebrio
litigat / Nam qui ebrius est et
licet sit corpore plus non tamen adest
mente / quia usum totius caret eius
quae mentis absens est nec litiganti
adest / Si ergo stultum est litigare
cum absente quid ergo ebriosos petis
primus cum non sint sermones quos
profert sed crapula sui veneno
fauces et linguam decorpans ... in
crapula ... sermo prorumpit et
letitia quos stultitia vina et
loquacitatem gignunt / Unde Symmachus
in epistola leticia res loquax est atque
ostentatrix sui / Nam ebriosi cum
suis crapulis letificati fuerint iac
tancias ~~...~~ laudibus ipsis
intendunt et quos prius stulticia
... plurimosque sapientes ad ignominiam
nimia ebrietas deducit **De Gula** .12.

Gula superfluitas est omne quod
superfluum est ... alias cum
corpori noceat Gula et cum sua volup
tate ad ... allicit ad prima et
more serpentino oculta sua venena
diffundit / Unde Virgilius in bu
colicis ... sua quemque voluptas
Et sequitur / qui legitis flores et humi
nascentia fraga / frigidus o pueri
fugite hinc latet anguis in herba

... et emittunt

... innuit

... de gula ... ...

quia scilicet in vita delicata et gulosa vi-
ta periculosa latitat. Nempe in gurgi-
te commessacionis scelera crescunt et caro re-
bellionis sumit audaciam. Unde petrus
Ravennas: Spiritus ad corpus victus ab
hoste reddit virtutes anime sic pugnans
deserit armis et reddit ad hostium
cui per captivus dans renunciasse
cibos. Nam neque quis potest virtutem
tangere cultura culine si ducit ei
ventris iniquus amor. Vere homines
separati gule studio turpiter vacant et
gomesorum ad inventionem excogitant ci-
borum quam varietatem student et in ferculorum
multiplicatione gloriantur. Hoc autem omnino
Diogenes philosophus sprevisse legitur. Narrat
enim Valerius libro iiii. Heu quid est si ve-
ntre repleto pigritari incipias scilicet cum
comedere gloria tua est. Cur ergo tantum te
ingessisti ut tibi desit gloria tua cum
comedere amplius non possis. Ronca
commessacio turpis gloria de vere quod
ea gloriatur sua gulositate ea pascitur.
Si enim sobrietatem non diligis tu virtus
sit saltem ipse sobrius ut comedere
petas et edendo delectet nam ab ipsorum
desiderio inadvertere nulla complacentia
est. Distat ergo commessatores cantare
gula ut eorum gloria licet inepta non
perdatur. Ut tamen abstinebunt non comes-
sandi sed penitencie causa propter deum
sed enim quod sine inito facerent indecen-
ter recreando sibi presterent ut fortasse id
omnis abstinendo non inveniunt quod
commessando reportat. Unde tullius
in rethorica ya(?). Comedere inquit oportet
ut vivas non vivere ut comedas. Sed
heu dolor teste seneca libro viiio de na-
turalibus questionibus homines inquit non
sunt ad prima detulinus et ventre et
ore contenti. Sed eciam oculis gustasse
et ideo Seneca ad lucillium epistola lxx(?)
Uhanimus(?) inquit pauciorum ingens
pascua implentur et una silva pluribus
elephantibus sufficit. Homo vero et terra pas-
citur et mari. Verum non fames ve-
ntris hoc facit sed enim regulavit.

quibus vita sua delectabitur modico cibo
contentaretur. Ciborum enim varietas et de-
licacitas semper opinione potius quam re
placare creduntur. Nam plurimi cibos magis
sumptibus suis iubet deportari quibus sic
accidit ut eos propter ponat ferculis coti-
dianis quibus uti soliti fuerint. Unde quin-
tilianus libro viiio. Ingluvibus certe hoc
sepe nobis accidit ut cum optimis saciati
simus varietas tamen novioribus sit quamquam gra-
nobis est. Stomachus educatus non recte aut
honeste sed potius voluptate fuit. Unde
lucanus Prodiga rerum luxuries nunquam
pro contenta pastu ambiciosa fames et
laute gloria mense discite quam pro licet
producere vitam et enim quantum. Cum prodicus
hinc tardius tunc cessimus non copulet
vix torpa inulletum quod de quod gulosi sa-
ciari non possunt cum tamen venter humanus mo-
dicus existat. Sed vero marcialis tocius liber
non potest et gulosus esse liber eius conare(?)
sors. Si maxime velis vegeta non tua
sit domet vina scilicet cave verba nil ad
sonat nisi quod ruit gulosus simus est et
ebriorum castimargie et aviditate que
sepe proveniunt comprimens fornicacionis quam
homines regula viola. Ob hanc enim
causam legimus augustinum quod domum propter
comunari noluisse. Unde teste petrono
ingeniosa gula est debet ergo contentari
eo id sumere quod propria satis est. Unde
Hugo silvester in metrismo effluit ociosio
corpore totus homo. Dicit ergo desiderans pigrimus
indiget cibos Vindit in hoc vita de
victulat quam dies quia scilicet transit homo
vitam dierum suos ad cibo mortali
ergo vti lex magna ergo in emptitudo est
cum quemvis in commessacione gloriam con-
stitue quia omne bonum corporis etatis
retardatur.

Penitencia medicina est anime in re-
medium peccatorum quia sicut est ergo in
suo medicina competitur tamen onerosum 13
et magis est sapienti quam esse debet peni-
tencia delictorum spiritualis dissimilis. Unde seneca
libro de moribus: multos inquit vicia
mors inicia prevenit. Omnis itaque

Fin b. q. c. 9

Plurimus amplexa ... magis aliorum gula est
... nisi augustum ... aut ... domibus
in aliis ... vicius patens ... ac
flamma libidinum et turpem ...
hoc ... et ... turpem
magnitudinem ... seneca

dies velud vltimus ordinandus est ita q(uod)
nulla dilacio facienda est / Et ideo Seneca
ep(isto)la 13a ad Lucillum Cum(que) inquit etas
vero est mors tenet Stultum ergo differre
id q(uo)d te postmodum posse facere tenestis Et
ep(isto)la 72a Sic agamus vt om(n)e tempus
n(ost)r(u)m sit q(uod) non erit nisi prius n(ost)ri ceperi-
mus Et li(bro) 3 de officijs Cum ex homo dic(er)e
audiret dicere viuor Et quid accidit Com(m)i-
ttis fortune Regi hoc enim dicere non p(otes)t qui
penitere differunt qui bona agere p(ro)crastinant
tales (enim) non viuunt sed languent quia
teste Ovidio li(bro) de ponto Vita genus est
mortis male viuere / Ergo q(uo)d repue(n)da
corp(us) stulta qui de die in die se viuitu-
ros putant Justo(?) supplicibusq(ue) dilacionibus
q(uod) tota vitalibusq(ue) vitis clamant quibus
marcialis coci Cras te victurum cras
dicis postume s(emper) dic m(ihi) cras istud pos-
tume qu(an)do venit Et subdit Q(uam) longe
cras istud vbi est aut vnde petendum numquid
apud parthos armenosque latet
Cras istud quanti dic m(ihi) possit emi Et
concludit Non est crede m(ihi) sapientis
dicere viuam Heu tamen insipiencia homi-
nis est q(uod) in se(?) consumit dies suos et vsq(ue)
ad senectutem absque bonis moribus p(er)-
venit Vnde Seneca ep(isto)la 13a ad Lucill(um)
q(uam) turpis qui senex viuere incipit Et
ep(isto)la 23a Quidam tunc viuere incipiunt
q(uan)do desinendum est Et ep(isto)la 13a ad Seneci-
tute curam vt illud viuere vt in illa bu(?)
moriar Seneca prudentes hoc faciunt q(ui)a
die absque bono opere aut penitencia
abire non permittunt q(uo)d faciunt stulti ne-
gligunt Vnde possidet Vnius inquit
dies hominum eruditorum plus patet q(uam) imperiti
longissima etas Seneca Vnde plinius stulta
stacio non ideo te considerat Hoc enim ideo
accidit q(uia) vel tamquam bruta sine con-
sideracione mortis viuunt aut vitam futuram
non sperant aut deum iudicem non credunt
vel peccata sua grauia non putant vel per
spem venie non curant quod tamen peti-
tes plures fecisse legitur Vnde Seneca
ad Lucill(um) ep(isto)la 28 Inicium inquit
salutis est noticia peccati Nam qui peccare

se nescit corrigi non vult Ideo quidam
potius te(m)p(or)um arguere s(e) p(er)imitur quia
teste eodem Seneca in Agamenone que
penitet peccasse pene innocens est Vnde
li(bro) de moribus Alia ... ignoscito tibi
nunquam quia sz vnusquisque pro delicto
suo penitere s(ed) Illud autem penitet
cui peccandi delecti cedes Vnde Boetius
precium gerat quod non est predicandum
Ideo Ovidius in ep(isto)lis Erubui gemitum
prodere defecit ocellos Hic satis
in tacita signa fatentis erant Et ita
de tristibus Hoc mihi tur vidi cum
nostra ... apte concludere
generales p(ro)prius delictis penituisse s(ed)
amplius ergo ... penitere
tenetur cum sit q(uo)d quantum obligator in lege
... potior in vocacione
... pena vt sine
dilacione euanescat Vnde Sedulius
li(bro) 1o Culpa fugit cedunt lacrimis
delicta fusis Et post li(bro) ...
Continui namque ... vita
Et patre offensi querere solus filius
... det(ur) s(ed) p(ro)ximum

De Liberalitate

18

Liberalitas vendicat amorem et
homines ad magnos p(ro)mouet
honores Vnde libertatem ...
dedimus ad Allexandrum Liberalitas
enim est vera ...
dispendium ...
confundit Et ... vna facere si-
milia plura succedens ...
sequitur sic vera liberalitas beneficium ...
... affert / Dicere bo(etius) 2o de con-
solacione inquit magis effundendo q(uam) co-
aceruando nitent / Sunt enim p(ro)pria
est potius cum translata in alios lar-
giendi vsus desinit possideri / auaricia
semper odiosos claros facit largitas /
Vnde cassiodorus ep(isto)la 2a libenter
inquit omnibus ... assensus quo-
niam ... ista ... debet esse
difficile beneficium quod non patitur

De liberalitate

Egid(ius) de liberalitate li. 1 p(ar)te 2 c. 18.

Non accipit unde non debet, / accipit unde debet, / expendat ut debet, / expendat ... dat / ... dat / quod ... dat

largitate de(ter)minand(u)m. Multi tamen liberales putandi non sunt, largitas et ut melius dicam effusa in modicam contra prodigalitatem. Unde Seneca li(bro) 1o de benefic(iis) quedam beneficia non possunt conferri nisi ex voluntate. Beneficium inquit est benivola actio spontanea atque gaudens. Nec refert quid detur sed qua mente. Et subdit magis inquit nos obligat qui parva dedit magnifice et libenter. Unde qui dando acceptum se putat munerum sui occasione. Hinc Varro in sermo(ne) quam amicus dat tenet(ur) munus magnum. Et in proverbiis sapientum dicitur quod bis dat qui cito dat sed quod opus est digna sed munerum constancia bona est. Qui dat indigentia officit recipiens. Ex hiis etiam dominico clare apparet beneficia eo fieri laudabiliora quod sine distractione animo quam meliori. Unde Matheus in li(bro) de ... officium pit... effectum non afferas quod ... fluat ... sedulitate datum. Verus amicus dantis in affectu non dator ... cito da ... ne ... fiat. Venalis prodigus ... largus honori. Vermis fructificat ... anaimus eget. Est ancilla simplex ... sine morte. Ancilla ... venie porta salutis iter. Liberat a morte ... eleemosina sordes abluit ... dilatat opus vita ... venturam prestat honorem. Unde charitatis ... muneris actor ... dedicis ... habebis opes. Beneficia ... largiri ... terrena possessio ... commoditate ... qui distribuere ... Imparante domino ... ut eum ... ut pauper non egeat hiis que nimia post potestate posita sunt. Nec ... distribuere sapienter et tamen scienda est non iniusto et iniusto largienda est facultas sive ... Itaque considerari ... persona ... facultate obsequia, impensa et huiusmodi que liberalitate geruntur. Unde Tullius li(bro) de offic(iis) liberalitate inquit et beneficia nihil est ... hominis accommodatius sed habet multas ... cautiones

... prudendum est enim ... benefici(um) vel alteri. Sunt enim multi cupidi splendoris et glorie qui aliis eripiunt quod aliis largiuntur. Et sic aliis nocent ut ... liberales ... Nos autem ea liberalitate utamur que amicis prosit nemini obsit. Deinde attendamus ne maior sit liberalitas quam facultas. Et tandem ut pro dignitate cuique tribuatur quod est fundamentum iustitie. Nichil enim liberale est quod non est iustum. Deinde spectandi sunt mores eius in quem beneficium conferamus et animus eius erga nos et communitas ac societas vite et ad nostras utilitates officia ... collata. Hec tribus commoditatibus ... largitores rapinam ... pauperes laborantibus ut distribuant ... pignorantibus. Nec ... persone qualitates ... voluntate et que ... tunc liberalitas in ... Unde Seneca libro de benefic(iis) ... inquit ... nec dare sed negare beneficium est ... Nam turpissimum genus dampni est inconsulta donatio. ... est beneficium male dedisse quam ... Et ... in libro ... beneficium dando accepit quidquid ... Itaque consulte et ... largienda sunt bona ... collata nobis. ... hoc ... videlicet ... divitibus munera dantes nec dant divites egentibus sed pauperes divitibus ... Unde illud ... comparatum est ... qui ... aliis ... addant. Et charitatis ... dant opes nullis ... nisi divitibus.

Beneficium eo genere quo ... et sine spe mercedis tribuit(ur). Unde Seneca libro 3o de benefic(iis) iniustum est beneficium quod ... manus dantis ... gravissimus ... nulla res carius constat quam ... precibus empta est. ... est enim ... et ... Volo dicere rogo ... maiores ... ab antiquo ... petere tale ... et ... antigonus plus ... petere debet. Repulsus ergo petere ...

Liberalitas laudatur ... gaudendo ... sponte ... quod ... debet ...

Val. alleg(at) ...

... pre... ... tempore ... morbus / ... avarus / ... liberalitas ... / ... auget / ... / ... ambit /

... quibus ... est ... / ... causa ... non deliberat ... /

et videt antigonus minus esse quam regem decet
dare. Turpissime certe singnum cunctis in
mentem quod venit dedit. In denario rege
intelecto cinicus repperit quod posset denarium
tamquam cinico dare et talentum tamquam regi
negavit. Aut tam exiguum est quod non honeste
regis magnitudo tribuat. Exemplo apparet quod
vir liberalis dilatione occasionem querere non
debet, sed presto et consentire quod decet. ~~Porro~~
~~nec tamen dandi tanta debet esse velocitas~~
~~ut inconsulta fiat donatio sed deliberatione pre-~~
~~habita si munus hoc exigat. Munus dandi cito~~
~~et hilariter debet impendi.~~ In Seneca libro 2o
de beneficiis eos reprehendit qui difficulter et
displicenter dant aut qui fatigati distulerunt
aut qui incomsulte impediunt. Unde sic ait: Augustus
inquit a domino difficulter et tunc negavit
aut promisit sed difficulter et superductis super-
ciliis aut superba abiecta aut fatigatus dedit.
His enim modis munera liberaliter non impeduntur
nec cum deliberatione reprehendenda est. Quia qui
stulte aliquid prebet, leviter non meretur. Et
qui prebet gratis habere non debet. Unde Varro in
suis sentenciis: Efficite refecit gratiam invite data.
Unde data est ne putas beneficium sed preda.
Semel dedit qui rogatus bis qui non extor-
quere aut est plus quam semel rogare. In
Ecclesiastico: Sergimentum est vel mentis rogare
te decet. Et in proverbiis sapientum dicitur: Bis
sanum non bis dat qui sedenter dat. Et
Catho: Amicorum prestare potes et plurimos
habere nomina quidem mos est plurima promittere
modica dare, et si quando dedit hoc fastidio
aut pro pudore aut pro prestatio, simulatio vel incce
de inquit nulla libertatis est. Quia nil
dant sponte absque recepto munere. Et si quid
dederunt ad importunitatem et honorem ipsos
servos fieri persuadent. Verum teste Sene-
ca libro 2o de beneficiis tacere qui beneficium
dedit narrare qui accepit. Et libro 3o: Quamvis
dat beneficia deum imitatur. Qui autem
repetit fenerator est. Et Theng[illegible] mandra:
Frequens commoditas beneficii comprobata amica
est. Unde Tullius libro de amicicia: Meminisse
inquit debet beneficiorum ipse in quo collata
sunt non commemorare autem qui contulit. Et
in proverbiis sapientum qui se dedisse dicit petit.
Unde Seneca: Accepti beneficium a collatore
deprimit non debet predicari prout narrat

Seneca libro 4o de beneficiis: Et Marcialis co-
cus: Ac in presencia memoriam spes tenetur,
et subdit: Credo in quibus negencia per-
tinet donec Actaris tunc pervenit dona
generaliter sui amici sunt hi qui distribuunt
nil spectant nisi famam vel comodum
quoniam se habituros sperare pactumque
sed timuerunt. Et ideo munus continue quod dedi
et quod non refertur. Et si quid dederunt
hoc eodem servire ut auctoribus et venien-
tibus veniunt. Horum enim munera bene-
ficia non sunt qui non alteri sed sibi prodesse querunt.
Verum beneficium fundatum esse debet et
sine spe recipere utilitatem. Unde Seneca
libro 4o de beneficiis: Hec beneficii inter duos
lex est: alter statim oblivisci statim debet
et alter numquam esse accepti. Et subdit:
Trahi eciam est manus iactatos per que
loquuntur loquuntur nobis tractibus. Ita teste
Varrone in suis sentenciis: Turpissimum
est modicum facere. Et in proverbiis sapientum
dicitur quod pulcherrimum est omnia prestare in
conferendo. Attende maxime quantum
beneficia qui prebent non parum ut comod[illegible]
eo dicto non prepent sed et ut bonus
sit ipse cui beneficium impendit. Unde
teste Seneca libro 5o de beneficiis: Nullum
malo beneficium dare pro quia quamque adicit
perveniat suo usu corrumpit et quamque illi
commisse cum omnis sunt et iniuria facit
quemadmodum enim illius constringuntur in secundum
videt. Unde Tullius libro 2o de beneficiis:
In beneficiis collocandis mores hominum
non fortunam sequi honesta ratio est.
Attendat enim beneficia collator persone
qualitatem que exigat comoditatem.

Non liberalitas est qui sublesse mer-
cedis munera prebet. Unde ingratus
nullorum beneficio dignus sed qui susceptum
non recognoscit beneficium, plurimum enim
ingratitudo munera dare prohibet et
hominum liberalitatem coercet. Taceo vero
unde in proverbiis sapientum dicitur quod ingratus
unus miseris omnibus nocet. Re-
mia beneficiorum fragilis est. Et Seneca
ad Lucillum: Nullum inquit magis

malum sed cupiditas quia quod ingrata est
obliviosa enim acceptorum. Verum quod multi mu-
nera preteritos ingratos eos faciunt quibus
dant, eo quod in futurum desiderant, et semper
dedisse quod dederunt dicunt. Iuxta illud
Senece libro 1o de beneficiis: Multos quidem
ingratos invenimus sed plures facimus. Semper autem
perdit beneficia qui se perdidisse cito credidit.
Michi locum tam turpissimum est ingratitudo
quam nec terra molestat ingratum. Iuxta
illud Senece epistola lxxxj ad Lucillum:
Torquetur inquit se ingratus et macerat,
odit quod accepit quia redditurus est, beneficia
extenuat et iniurias dilatat et
auget. Contra sapiens beneficium quem delectat
et qui gratus est assidua commemoratione
delectat qui etiam beneficium reddit. Contra ingra-
titudinem sapiens si fuerit non anxius
ingratitudinem cuiuslibet imputat; misericordiam for-
tune et beneficium meditando suffert. Nec
mutat animi sui ad ipsius beneficium multos.
Sed post dolor plurimum ingratitudo hec pa-
traverit quidam, ut beneficium facere proximo vi-
deatur pluribus periculum. Nam beneficia qui
susceperunt frequenter solent eos fugere
a quibus acceperunt pudore quem
gignit superbia nutrix ingratitudinis.
Alii vero pro suscepto beneficio ad aliud
mox absque rubore currunt et beneficia
munificorum in fastidium vertunt. Alii vero
beneficium cum susceperunt superbie conferentis
cum ascribunt illos infamant a quibus
acceperunt affirmantes communicationes
non nisi gloriam querere et fastum. Alii
vero qui susceperunt beneficia indigentie
conferencium attribuunt. Nam preces
se dicunt. Video quid te cogit quia me
aget vel indigebit. Novit enim me
in aliquo sibi proficere posse. Aut mee
familie fuit absterim dicunt. Ceterum
plures beneficia conferri fraudes sub-
sperari dicunt enim dona ipsius video
fieri ut subripiantur. Uxor si pulchra
vel filia rapiatur, ancilla seducatur, fa-
mulus subtrahatur, vel ut familiari-
te secretum aliquod eliciatur. Hiis enim
modis plurimum beneficia que cum gratis
traduntur in venenum et obprobrium

mutat. Itaque munificencia plurimum re-
tardant. Rursus alii dona cum accepe-
runt minime recognoscunt sed quod mu-
tuo susceperunt sibi dare contendunt re-
stituere et recusant. Video Senece libro 1o
de beneficiis: Docendi sunt inquit qui
libenter accipiunt libenter reddere et eos
quibus obligati sunt tam animo non
tamen equare sed etiam vincere. Contra teste
eodem Senece libro iiijo de beneficiis: Animi
inquit cum aliquid suscipere nichil se
debere testantur. Alii vero mutuo suscepto
mox remittunt ne videantur debito-
res fieri. Sed qui nimis cito solvere
cupit invitus debet ingratus est quod
vero intelligas quia invite debere
superius superbia quedam est hominibus singulis
ante bonis obligari nolle. Est vero et
quedam ingratitudo est mutuo aliquid
capere absque usu illius nisi cum non in-
digencie pateat quia comparante mu-
tuum fieri non debeat. Sicut enim qui
concedit vult sibi mutuum reddi. Sic et
cum usu accepto benivolencia sperat. Iniquum
est ergo et qui non reddit que accepit in-
gratus etiam qui mutuatur vel usu eo
tempore. Utrumque enim secundum largitorem
unum metuendorum beneficia inquit Seneca
mora et tanto plus fallunt quanto
tardius. Et subdit ad propositum in-
gratus est inquit qui beneficia reddit
absque usu. Nam sepe quod datur ex
gratia id quod sequitur opere magnum
pulcrum est tibi cum fenore moderato
data reddi. Ut inquit Varro. Usus
fenoris. Sed quo ista conveniunt prius vix
enim docet mutuatam rem ipsi tempe-
ribus scilicet cito reddi. Ceterum
usum mutui spernere ingratitudo et superbia
est et cito non reddere facultate habita est
ingratitudo est. Ille autem cito reddit
qui usu accepto convenientis tempore optime
restituit. Qui vero dedignatur usum accipe-
re convenientis que tenuis formica non dico
quod cito sed nimis cito reddit. Nam qui
mutuat non solum quod fuit quod lar-
gitur vult restitui sed benivolencia fidem

et amorem quendam captare licite intendit
absit tamen quod in istis recipiendis contrahat ab
sit eciam qui recipit ne solum contendat
dicens fortassis te accepisse quod reddere
non potes / aut enim te posse sperasti dum
accepisti aut non si hoc sperasti fortuna in
promissa te non posse / spera ergo ut tue for
tune miserebitur ipse a quo accepisti qui
se recusset fortunam faciet per tamen mos
est instabilis esse. Si per te reddere non pos
se presumpsisti cur ergo accepisti nam stan
dasti tamen largitorem. Unde in proverbiis sapientis
dicitur quod summus est accipere quod quis non possit
reddere. Et subditur plurima beneficia accepit
qui scit reddere. Ideo dicit Catho beneficii
accepti memor esto. Unde Seneca refert quod
rex Archilaus propter Socratem invitat
ut ipsum honorare posset sed Socrates renu
ebat dicens se nolle beneficia ab
eo accipere cui non possit paria reddere.
Quibus ergo cognitis colligitur quod gratus est
et qui beneficium reddit et qui suscepti
beneficium usum non despexit. Aliud est
tamen beneficium petere aliud est beneficium datum
capere non decet. Ut enim dicitur pauperi
petere decens est tamen ut numquam a paupere
datum gratanter accipiat. Cuius illud Catho
nis consignum nummum etc.

Contentissimus est sufficiens qui habet nec
est indigencia nisi ex immodesto appe
titu. Nam stultum est appetere quod habere
non possis / si autem habere potes hoc posse
tibi sufficiat. Unde aliud enim petunt
homines avari scilicet ambiciosi. Si enim
consumpsisset aut modesta paupertate
bonum aliquod contingeret / tunc fortassis in re
plures essent hii qui divicias nequit
desiderant / aut qui rerum mediocritate sunt
sed habent non nisi angustias pro eo solum
contenti sunt. Sufficiens rebus quorum mediocritas
sit levior et hylarior dominibus communis
desiderijs variabilibus quorum mens inquieta
tristis et sollicita rebus ex suis prendi te
ubi non audet sed hiis agitat quibus

postremo sunt in derisum. Contentare ergo
compendio in tua et in pace vivas sensus
utendo qui tibi sufficit. Dicitur unde quin
clamus causa pro huiusmodi inquit tugu
rium cum sufficiencia regnum facit. Et Varro
in suis filiis Non essemus si nesciremus
quid esset paupertas. Ille autem quid
sit paupertas nescivit qui sua mediocritatem
mediante sufficiencia paupertatem non arbi
tratur. Crimina teste Valerio libro iiiio
locupletem facit non multum possidere.
Et Seneca ad Lucillum epistola xxa non puto
pauperem cui quantulumcumque satis est.
Et in epistola iia pauper est qui non parum habet
sed qui maius cupit. Qui enim refert quantum
in horreis iaceat. Et subdit optimus
inquit diviciarum modus est quod necesse est
sed. Et in epistola iiija Magne inquit
divicie sunt composita paupertas lege
nature. Nam lex nature scit quo extremum
petit enim non esurire / non sitire / non
algere / sed non est necesse maria temptare
castra sequi aut consortia perdere. Ideo
planetis in antilaria posuit esse suf
ficiencie quod illi bonum est. Posto enim
ut attendamus vere sufficienciam pau
pertate quod placita. Nam de Dyoge
ne refert Seneca quod potentior erat Alexandro
omnia possidente quia plus erat quod
ille non vellet accipere quam quod ille posset
dare. De isto Dyogene refert libro iiiio
quod invitatus Dyonisii tyranni respuebat
nam cum Dyogenes olera lavaret
Aristipus ei dixit. Si inquit
Dyonisio adulari velles non ista ederes
cui Dyogenes / et si tu ista velles esse
Dyonisium non adulares. Unde Ieronimus
contra Jovinianum de Dyogene quod duplici
pallio usus fuit propter frigus. Pera
pro horreo fuit et clavam ob fragilitatem
et senectute ad membra sustentanda
ferebat. Doliolo volubili se habebat
domum iactabat et inconstabilis por
tans mutabilis tempore quod frigore os dolij
vertebat in meridie. Et in motu solis

Valerius libro x de paupertate
divicias fronius hylarius utebatur ...
... sit de ... paupertas non
horreudus astrectus soliditus et ... bonus
habundat

volnebat et ad quod prec(e)p(tum) ad manu
bibente vidisset iecit suu(m) vasculum
ad terram p(ro)iecit dicens nesciebam inq(ui)t
q(uod) na(tur)a potum h(abe)ret ecce q(uan)ta sufficiencia
et q(uan)ta leta paup(er)tas unde Epicurus
honesta inquit res est leta paup(er)tas
si leta non e(st) miseria Si enim alterius sunt
non videntur amplissima / licet eciam
totius mundi dominus sit tamen miser est
quesi enim ut ad nam p(ro)mas nos
porro paup(er) est sed ad opinio(n)em si vi
xeris nunqua(m) eris dives nam q(ui) yr(?) nunc
desiderat na(tur)a opinio in mensu(ram) cu(m)ulatus
passe divicias miseria sunt Seneca
penes me sua sepius revolves dedisti
quanto quis est infelicior paup(er)ior et
miserior quia de opibus obtinendis anxior
quos (ue) eciam nomi quorum totum studium
ditari sunt non quid sufficiat s(ed)
(su)p(er)habundancia(m) q(ue)rit eciam cum non sint
quo pacto vel qua fraude facultates
sibi aggregarent corp(or)is sompnia de fulis
nimius erat turpique (con)questu eciam
notorio repleri non erubescunt qui
tamen implemine desideriorum suorum de
tesserunt ad mortem dum agonizarent
sollicitudo eorum tota de finis facultatis
bonis erat et fraudis (con)timore letum
fieri petebat in loco plenitudinis bo
norum suorum plus quam montibus de salu
te ut cogitarent aut (con)tendebant
stantes in suis infelicissimis desideriis ut vi
tam donis sic terminabant ut felicit(er) o
mala cupiditas o desiderium insaciabile
cur homines involvis non potest enim
corpus nisi modicas vestes sic pau
cisque cibis pasci(tur) veniet ab(s)cedat
ergo infesta cupiditas et leta paup(er)tas
vitam meam ducat unde dicente Cassio
ne / Cum te infantem re(spice) paup(er)tas
omnis res eorum minima est rerum Como
do nec res ibi totam ex fine eo Et
Gaufredus in poetria nova liberius
est vos qui non inserunt dominos Cui
satis est quod habet satis illum constat habere
vel cui satis est quod habet paup(er) qui plus
cupit Unde Galterus libro iiij in Alexandreis

avarum nullique ex(is)tente non res efficiunt s(ed) sufficien
cius si moderatum sit sufficiat nullique egebis
Et Anathemus in libro de thobia non prezo cu
muli s(ed) sufficiencia mei(?) dicant sufficiat pau
cula dives eris

Avaricia abysso compa(ratur) insaciabili
sicud enim aquas / sic avaro nil sufficit
Rexpty teste Valusio / sine fine deglutit
sic avaro nil sufficit Veruntamen teste Va
lusio in catheliario avaricia fidem et probi
tatem ceterasque bonas artes subvertit et p(ro) hiis sup(er)
biam crudelitatem deum negligere omnia que ve
nalia h(ab)ere docuit avaricie pecunie studium
habet qua nemo sapiens amavit vel cu
pivit hec enim virile effeminat insaciab
ilis est nec copia vel inopia minui(tur)
Unde Seneca in declamacionibus libro iiij Avaricia
vicerum fundamentum est avaricia Unde Seneca
ad lucillum epistola lxxxxi Stulta inquit
avaricia mortalium possessionum discernit nec
quicquam suum esse credit quod quod possidet cum
alterum quicquam libro viij Seneca de est a
varo quod habet quod sicud non habet quia teste
eo libro ix decimo Avaricie nichil satis est
Unde tullius libro ij de officiis nullum vicium
deterius est avaricia Et libro de senectute
Avaricia inquit avaricia sibi velit non intelligo
quid enim absurdius esse potest quam quo minus
restat vie eo plus viatici querere quod faciunt aliqui
senes qui quanto sunt cupidiores esse ergo
avaricia in animo tuo extirpa teste tullio
in rethorica ij Avaricia omnem hominem
ad omnis maleficium impellit Unde Va
lerius libro ix Avariciam sic describit Ava
ricia inquit est lucrorum latencium indagatrix
vorago avidissima cupiditate insaciabilis que
acceditur semper et ad desperacionem plurimos in
ducit Unde refert quod septimulus pro
multitudine auri et argenti ditari se
prius vidit maluit nisi qua suas opes
in mari pici (?) dicit enim divicias non possedit
sed ab eis possessus est Avarus nempe
plus cum inopia in suis operibus (con)fidit ille
hoc efficere tenetur coniunge que habet principes odit
et divitibus eos non amicatur Unde in proverbiis

sapiencie dr Auarus inquit n eius moritur
nichil recte facit nec potest nisi fere pe
nis optare qp ut diu viuat Nullus enim
auarus bonus est sed mori pessimus negli
tantum nichil auaro deficit sapientie ey
gigniut pecunie impacte non fruit non pecunia
non satiat sed irritat Vnde Oracius in
epistolis Semper auarus eget ob hec visitat
Eum ho qui tumulus est per auariciam sepelis
est Ergo cur eius heres est qui nouerit
heres tamen sepultus est quicumque sepultor
es eius dici sepe multos tanquam submar
more putes Non hodie qp heri nonnus
heres impat ei Sed ad hoc homines
attendunt nec considerant diem quoniam nos
omnia deserit Vnde Galterus in Allexandreidos
libro primo Aurum tibi diues opus sed Et sedat
quanto tibi plura prestiti tanto plura petis
et lividus actus ardes Et Ouidius libro o
methamorphoseos Effodiuntur irritamenta malorum
Jamque nocens ferrum ferro nocentius aurum
Et libro iiio Inopem me copia Et libro xiii
Auarus vno spes ipse suas animo capit
Et Tarpinna prius pena est meruisse
rebus externis cum possideas et pro
lare nepotes Efficior custos rerum magis
ipse mearum Conseruans aliis quam sibi et in
Et semper retinens nil timuisse puto Quin
vincit amor patrum vincet amorem
Et Ouidius libro yo sine titulo Clement
auarus opes et quas lassauit eundo Equo
ra periurio naufragus ore bibit Ita
sed mare sepius absorbet Et auari mag
nis laboribus coacervat que et eum bona
quedam tanta auiditate custodiunt diu
custodiunt quod perdunt consumuntur a saltem
parentibus quod dare nolunt ca
ritate uti non possunt Juuenalis
libro vo dicat diuites bona plurima
custodire que permittuntur parentibus ero
tunc Ideo sic ait Crescat amor nummi quantum
pecunia crescit Magnus plura malis cura
maiora metusque sunt vt animus magnis
custodia census Vnde teste Tullio rethorica
Cupiditas est semen omnium libidinum
Et in prouerbiis sapiencie dicitur quod cupiditates
regnum est vincere Vnde Valerius libro yo
primo Quibus aliquid cupe et meo presenciam

morari hec dulcedo vicina e conciso sedo
Seneca ad Lucillum epistola xxxiiii Nemo inquit
nostrum est qui sint perdere Nam quodcumque vi
des crescit cum tempore nil est stabile vel solidum
est et nos tamen cum capimus tanquam sint
ita possessa nobis aut tanquam sumus fortia sunt
habitum Seneca hec auaritie condicio est
in egestate turpe et bonus ad remediis
sit et pamplius desiderare Vnde Tullius
libro de paradoxis numquam expletur neque satia
tur cupiditatis nec solum augendi libi
dine cruciantur homines sed etiam admittendi
metu Vnde dicitur ad Allexandrum Est
enim ferocissima pestis cupiditas que solet
egenos quos capit efficere Omnis enim
cupidus egenus sed quia etsi bona habet
ipsis uti non audet Vnde refert Helyman
dus quod in obsidione Hanibalis tarenti
puestum recens frenos victualibusque
carebant cumque tamen inter eos auarus quidam
inueniret recepisset mansit alteri emere
plurimis denariis vendere quia fame pe
riit Itaque ipse auarus cum suis ducentis
denariis fame mortuus est sed emptor dei
prudencia vixit Ecce quanta cupiditas
que homines ita detinuit quod pocius fuit
cupiditati quam ipse saluti Vnde Lucanus libro iiio
mortem timere aurum nescit amor Et
Virgilius libro iiio Eneydos qui non
mortalia pectora tangit auri auara prava
fames Ideo Cato diligo denarium re
ille enim pro te denarium diligit qui pro la
mentatione quemque sed forma ille despiciant
qui denarios vendicant non pro arte
sed per superflua auiditate quod faciunt
diuites Vnde id pecunia diuitiis ei magnas
facies est animam tues qui tenet et
sero cognouit ore fame Et Marcialis
coque fortuna multis dat nimis nulli
non satis signat auarum Vnde Iste libro
Epygrammaton ne pape sollicitus nec modus
est cupidis Et inquit Sydo non habe
deginus equo tu carior est equus
equo quod tibi accidit auarus qui res
vestra equum nescio diligunt

Vide eciam libro x c 29 Auaricia siquidem radice esse omnium
malorum et diuina licet ffi testatur quod hic sorte patre
sed ut rei multa impat ff egent

De rapina et fraude

Raptor nil suo raptu licite consequitur
quidquid enim per raptum fraudes acquirit
male possidetur. Unde Tullius li. 3o de officiis
detrahere aliquid alteri magis est contra
naturam quam mors. Et Philippica 2a male
inquit parta male dilabuntur. Nempe di-
fficile est ut quis ex rapina prosperetur. Si enim
quis suis diebus gaudere videatur heres
que rapine eius tamen prosperitas a non cre-
dentia aut infructuosissimis non durabit.
Unde Seneca in epistola ad Lucillum nulli
inquit cum rapina feliciter cessit. Gau-
dium rapti durant in posterum nec mirum
quia nullum violentum perpetuum. Rursus
nunc apparet atque displicere minus
eos videre maiores raptores quibus
bonorum plenitudo maior collata est
ceteris passoribus amplioribus fruuntur
rape pauperibus sollicitantur. Quemadmodum
et raptores ceteris raptoribus rapine pro
planctu in Aulularia. Sepe condicta
luporum sunt rapine vulpium. Vulpes
quoque lupis rapiunt ea que lupi rapu-
erunt. Hoc enim multo contingit ut arte
prima artifex perit sua dissone enim
utitur gloria magne plebe nimie.
Sed proh dolor diebus istis rape multi
non apparet prudentiam quam magni latro-
nes latronum sunt iudices cosque non
castigant quorum preda affert eis. Si
quem illos iudicant et in rigore sente-
ntie quorum rapine eis non suffragantur
cum enim regibus et principibus fruuntur
raptores qui pauperum bona / nunc propria
auctoritate / nunc stolida temeritate tollunt /
quique et enim delicta negant et negare
si negant ad satisfactionem cogi non
formidant / quia favore iudicum non
sentiunt minas insectatur et verba se
ceteris extorsionibus vias excogitant
et hoc fortassis quia suos dominos
pares vel maiores facere vident. Unde
id Ovidius li. Metha. 8o Accidisse
videtur vivitur inquit ex rapto non
hospes ab hospite tutus. Et idem
Ovidius li. 1o sine titulo sat tuta

pullulas preda pectora manus. Ut qui rapiunt
id attendeant quod ait orator li. 1o. Quid
inquit cessat amor qui pectora semper
adurit eius rapitur morte genus qua
pullulat omne de radice malum eius vis
violencia ardet. Stimulantique rapinis
additur lucrifame. Ergo raptores atte-
dite seculi divitias turpitonas fore cur-
go impeditorum morum rapitur. Quid enim prodest
habere quod gravius est peccato quam obligari
aut restituere alias inter non morte mala
moritur raptor. Verum quam tamen cupiditas multi
homines sic singulos perducat superbia quoque
ad rapinam plures inducit quam plurimi quos
fastu consueto statum quem nequiunt tenere
cupientes eius posse non habeant aliis
rapiunt et mallent ex raptu pompam
unde quam in simplicitate absque fraude inque
verum teste Seneca ad Lucillum epistola 5a
Magnus inquit ille est qui fictilibus
sic utitur quo argento. Illas tamen non temporibus
in quibus honestas maior quam fictilibus
apparet. Si comedes facultas prestatur. Et
ideo subdit idem Seneca: Nec inquit ille
minor est qui sicut argento fictilibus
utitur. Sensum animum e divicias non
posse pati lamentandum tamen pompas ini-
uas ad immensas fore quibus rapine oc-
casio datur eo quod infelici se prestat qui sta-
bilibus pretiosorum non capitur. Sed teste O-
vidio li. de remediis primo decipimur cul-
tu gemmis auroque teguntur omnia. Et car-
nalis totum pro insi deliciis convenit
ista vestis. Hec enim verba de seculi princi-
pibus multo intelligi prout in quibus non
nisi vanitas et curiositas est. Propterea
curiositate inmoderata raptores sunt plurimi
vanitate seducti. Si enim regibus sufficeret
honestas absque pomposita tunc non ex-
igerent a populo questus eorum et enim ex-
actores rapine sunt quia hoc facere
possunt habere quod licita inde colligunt
aut quod nunc corporis honestati
tunc cuiuspiam sublata. Carnalium
enim antiqua tempora quedam detestanda tamen
que redisse videntur. Narrat enim Valerius
li. 9o quod Anthiochus rex Syrie secutus
tibus sui exercitus amoris in equis vasis

argentea in pompa comparant divinabili huiusque pompis suis apparatus sigmentant cui optabilis erat preda pocius quam iusticia. Sicut Justinus plinius libro xxxiii^o de historia naturali refert de pompeia coniuge neronis que soleas ex auro huiusque mulis suis fieri iubebat et caruncis ex argenta alia quam plurima vana potius quam sana et que absque rapina carissime sunt innumeri principes ut honeste gaudent vivat familias quas paupertas habeat. Unguimus dissolutus corporis esset sive caput aliis membris pretiosa afficeret mox cum illa membra mortificarent que alimenta tenere. Sic et in policia mors est quod principes rapina subditos rapiat vivere non permittit. Non sic petrus diadema fecit licet pragmacos rex esset. Neque domorum curiositatem non requirebat sed speluncis et cavernis tectis debebat. Unde ipse dicebat ad alios. Non possidendo inquit domibus ignes ferrea saxa nec solius sed adinventionis pulueris tenuta corporis sed intellectus speluncas incolentes latebras huius mille ubi ventorum furentia mille turbis tempestate formidemus. Nam tuentur nos defendit ab ymbra spelunca quam tegula cum geminimus et nobis et vestes mansionis domum vivimus et sepulture domum moriendi. Si enim plebes principes contenti essent rapina studia non querere sed pompam fastigium rapere prime suasit diceque ista non perinisit. Nam de diebus quibus oro storta placent et laxi tunc sed vimabilia nova nova vestis aut inquit pectus. Unde dicebat ibi supra. Nullus inquit nobis preciosus est amicus sermonibus nostre non ornatus ut placeant se velamine pudoris ut femine incongeda pulcritudinem plus affectant quam nate sint nam quis potest opus nec corrigere quod tam fuerit aut insanctuosum est aut criminosum. Sed diebus istis viri proprie que femine vesti inctorum nominibus ex cogitant et ornatum prima grandire atque sumptuose rapinose sunt aut enormi meliorum delicti se opponunt et scelera suorum ex proprietate pompas manutenere quam in mali occasione accipiunt

et si non raptum saltem indebite vendicatum est. Multo ergo sapientes veteres luxus fastus prohibuerunt. Unde Symmachus in epistolis dicit. Quo tempore longa velamina illa vestis eum docent induit que non trahitur pulverem nec in humine dimissa talaria. Unde Valerius libro ii^o aut desinendo ultimus laqueata. Crimen quarum studium ad curiositatem et cultum hortatur. Nos vero suos honos atque potestates totum cura divertere. Hec autem omnia sed pretibus in servitutem pomparum cuiuspitas plurimos plurimos que facit rapaces.

Fortuna instabilis est. Ergo stultus in ea qui confidit. Quia sicut elephas arbori stando, per casum solent frequentius fortune amatores inea decipi. Unde in proverbiis sapiencia dicit qui fortuna vitrea est et cum splendet frangitur. Male itaque generis qui sub fortune fidei confidit. Stulti ergo divites et mani qui spem suam fortune commiserunt sicut teste Seneca in epistola viii ad lucillum non est tuum quod fortuna fecit tuum quod omnia fortuna munera dubia sunt et tenuibus radicata nam sola virtus in sua potestate est omniaque preter eam fortune subsunt dominatum. Errant ergo qui in rebus prosperis omnes impetus fortune subegisse putant. Sapientes autem qui cogitant eciam in rebus prosperis casus adversos formidare. Ita ut dicit. Omnia fortune bisteria non mosa fore. Omnia enim fortune munera insidie sunt inquit Seneca ubi supra. O si fortuna immutabilis esset quam felices miseri locupletes essent. Ideo enim sunt nec ex omnibus nature suis infortunia desperatus et alius sua prosperitate securus esset sed voluit deus ut fortuna mutacionem subiaceat ut sicut diei nox et nocti dies succedit nec ex calamitosis desidat et locuples maneat glorietur. Unde Julius celsus libro iiii^o. Fortuna inquit plurimos quos divicijs ornat ad divicias tamen reservat. Unde hildebertus

Nota li 2 e 12 dicit quod sine intur alienis alium pre. Nota fortuna bis se non una vice Magis tum pertinet generans que in primis instar Armario. Ex pluribus inde

Hec verum que potius quam alter prius esse inveniat quia res fortuna sedis semper est [illegible]

Hauri

Nota libri super verbis quam longa quam lacrima modi quo

Nota li ca. 2. epistola 2 [illegible] fortuna sed [illegible] in laudem [illegible] acquirit

Quidquid non venit tuus est tempore primo / Camforde(?)
Rhetorice tibi mox clangoris serenum
Nubila facta diem ducet et empisella nocte

Vel ad publicum ... fortuna ... posuit
Item Boecius est in fortuna ... quod ... in psalmo ...

de philosopho suo cuius erat locuples multisque
bonis amicis Et subdit hec nulla fides
est constancia rebus Res ipse quid sint no-
bilite docet Et venit extremo summa rui-
na gradu Cuncta iacto ancipiti pendent
mortalia casu Et sequitur ipsa nobilitate
fugata cadit Seneca in tragediis hodie tua fortasse
te relinquet Quintus non diu loqui desinit
esse tuus Sic ludit fortuna vices reges
supplices facit suos similes non sinit esse
diu Ille in quos faciat blandi-
ta secundo mutantur vultus nubila facta
suos hiis tamen verbis fortuna Unde Ovidius
in 4to tristium Passibus ambiguis fortuna
volubilis errat permanet in nullo
certa tenaxque loco Sed modo leta manet
modo vultus sumit acerbos Et idem
in quarto libro de ponto hec omnia sunt
hominum tenui pendencia filo Et subito
casu que valuere ruunt Ludit in huma-
nis divina potencia rebus Et certa presens
vix habet hora fidem Et Galfridus
in poetria nova Nulla fides rerum
semper post mella venenum et claudit
noctem atra diem nebulisque serenum
Nubila facta die ducetur et empisella
nocte O quam nos anxii sumus tesiorum(?)
rerum ponderis spem mutabile post
re dum vero composita construimus eadem
eodem in tempore quo sicut recedificare non
valebit Hec namque donum fortuna est
que lenis solet deprimi casu Unde Boecius
libro de consolacione cunctis rerum labencia
usque fortuna vices Punit insontes
debita sceleris noxia pena At per-
versi resident celso mores solio Sancta
que calcant Nam impios sub luna
tos sepe videmus bonosque depressos
Unde idem Boecius in de consolacione dicit
fortunam adversam meliora prospera Illa
inquit semper prospera sicut spem felicitatis
blande mentitur Hec autem semper adversa
est vera cum illa fallit hec instruit Sepe
videmus plurimos propriis fieri sapien-
tes illos aut stultos et ignaros
contrario quibus ignota est fortune
adversitas Ideo plura optimum sunt

penitencia pati ut fortune discat mutabilitas
contrarii stulta confidencia plenior seducti sunt
et qui prospera pro floruere fortuna infelicissime
contra contriverunt dicente Boecio libro de consolacione
Omnis inquit subita rerum mutacio non sine
quodam fluctu contingit animorum Et subdit
infelicissimum infortunii genus est fuisse felicem
Unde Valerius libro 7mo narrat quod alii
abiectos dignitatem suam fortuna summa
sunt prospera que divinas cumulatissimos et
nobilitatem comitia Altera vero fortuna sunt
adversa que tradit in plurimis angustiis sunt
eciam consolatus odiosus et egenus Refert
insuper de Dyonisio Siracusano quod cum pene
totius Sicilie tyrannidem accepisset
opibusque et potentatibus sublimatus fuisset
tandem in Philonem propter inopiam puerum
Corinthiorum litteras docuit Unde idem Valerius
libro 7mo dicit Estimare inquit vite status
nunc asperum nunc tranquillum motum peragit
et sine tenore constat Et Seneca libro 7mo
de naturalibus questionibus Nescit fortuna
quiescere nunc leta nunc tristia defert Itaque
in prosperis nemo confidat et in adversis nemo
deficiat Alterne sunt enim vices rerum Ideo
Salustius in Kathilinario fortuna simul
cum moribus mutatur O quam cum magna
insania in fortuna tam volubili cor sunt
fige et spem constitue Erubescat ergo hic
qui sapientes esse nequeat et pluribus vo-
lunt hiis Erubescat eo inquam quod cum
plurimos divites corrupti semper fuerint con-
vivisse fortuneque iniquitas instabilia sunt
metaphorice toto conatu petimus incer-
tasque divicias cupiditate sollicitantur quibus
ita adherent ut etiam et sepius eorum
occasione deserant maleque instabilibusque
pravitatis fraudibus et mediocrem suam
inculpate vitam quam suis priori de
navis aut facultatibus paramus ut
attenderent illud Senece in declamacionibus
libro 1mo Ludit de suis fortuna munera
que dedit aufert que abstulit reddit ne-
cunquam tuta est illam compervini locum

Ovidius de Ponto: Quod ... fortuna cadere
Tygris ... crimina ...
Rethorice ... ...
... ...

Omnia de ... Est vita fortune volubilis ut rota ...
... et ... ad ... ...

fortuna ... ...
... ...

Seneca ... ...
Quidquid ... fortuna ...
Est ... quidquid ... ...

Vale ... fortuna ... ...
... ...

non habet. Et idem Seneca in tragedia Her-
cule inquit dedit magis celsi casus turbine
versat. Et in proverbiis sapiencie dicitur: levis
est fortuna, cito reposcit quod dedit. Unde
Ovidius ca° xx° tristium largitur (?) ...
sicut fortuna rapitur, est qualis subito
qui modo grossus erat. Et Cathon labitur ex
imo etc. quem indulget fortuna etc.

Quidquid in seculo est, si animum me-
lius, si prosperitas facile deperditur.
Sapiens est ergo ipse qui equo fortunam seculi
contempnit. Itaque utraque fortuna aliquibus
displicabilis est, una et eum fatigat, alteram
vero tristem comptat. Tutior est tamen ad vitam
semper prospera, eo quod in adversa vicia facilius evi-
tantur. Unde quidem Tullius libro ... facilius
est ad virtutem qui prosperam regere fortunam. Et
Seneca in Hercule etheo: fortuna peior ardere
inflammat magis. Et Ovidius libro
de Ponto: fortuna in miseria tuta est, nam
timor eventus deterioris abest. Unde ipse-
met Ovidius infinita mala se passum
fuisse refert. Unde libro tristium ca° 10°: Tot
mala sum passus quot in ethere sidera
lucent. Et ca° uno libro: quot tellus
amena rosaria flores ... sepe ...
quam papaver habet, silve feras, quot aliti
quot pisces nutrit mare, tot premor ad-
versis. Et pluribus vero onerabar. Non
~~in si lingue sint ... centum omnia~~
~~penas ... nota possum.~~ Audisti
ergo virorum prudentes fortuitos ad usum illa
nam fortasse vos fecit sapientes. Nam
et fere omnes qui sapiencia floruerunt aut
adversitati prospere succubuerunt aut gra-
vibus spacii illustrati sunt. Unde quid
assimilus tanta prosperitate floruit sicut per
non torrunt. Ut ponit Tullius libro 2° (?)
de officiis. Et ideo tollendum in rebus
inquit prosperis superbia fugienda est. Et
Terencius in formione: dum inquit homini
maxime res assunt, cum tunc meditari
oportet quo pacto adversam erumpnam ferat.

* Non michi si lingue sint centum totidemque
fuerit vox omnis ... ferrea ...
cunctas penas ... referre nomina possum.

fecit ne aliquid imponeret, sicut ei nomen
inde Gaufredus in poetria nova. In
sedias ponit super fetes aspera blanda anti-
operatur. semper meliori fortuna repete.
Ex quibus clare innotescit quod prosperitas est
Auctoritas (?) seculi huius. Unde Boecius de consolacione
2° ... amaritudinibus iocunda
videatur ... tenere velit non
potest. Heu qualis est hec felicitas. Deste
cum partione in suis suis, non est feli-
citas que statim recepit miseria, tamen
est fortuna seculi. Unde Tullius libro de
paradoxis: O qui te beatum, qui te floren-
tem putas, te inferre te cupiunt, premunt
te tue libidines torquent. Tu die noctu-
que cruciaris, te consciencie stimulant, te
maleficiorum tuorum metus exanimant.
Quia ut inquit prosper libro epygramatum
qui sic peccans gaudet feliciter, vere infelix
nimis est prosperitate sua. Si ergo dives
es et potior, sis infelix es. Si autem
potes recognoscere tuum felix es si divites
accipere solet, non enim eo saltem modo
quo divites accipi solent quibus
mos est incessanter appetere et ultra
suam necessitatem que possident tamen metu
nullo quiescendo custodiri. Attende
enim id Cathonis: Cum sis felix
etc. Unde cor ... etc. O ergo quanta
dilectio huius seculi stulticia est qui
de futuro non cogitat quasi dies omnes
parati essent. Hii enim potius ceci sunt
quam illi qui oculis carent. Unde Tullius
in orpheo (?) dictum aruspicem historiorum
quam tamen in omnem serenitatem oculis capit
quod si omnino oculos non haberet. Neque
illi non fraudent et fraudent. Et qui
male conquesta ut divites fiant
et qui suis divinis inquibus fiant
omnino pereunt. Consideremus ergo divi-
tes seculi quo abierunt, in terra enim
redacti sunt, corpus detersit incoina
nec suis potuerunt divicijs redimere
vitam. Contemptibilis est ergo hec
facultas que maiori vita sic succedo

fiunt hic 4 c 8. Et ... ...
... parte sic ... ...
... c. 3

Anaxagoras
Crates
Stilbon

inquit Seneca diuicie poenis nocent
qui possint et hec non perdendum qui se
illum curant Unde narrat Valerius libro
viii° quod cum anaxagoras post longam
peregrinacionem studii ad patriam suam redisset
possessionesque suas desertas vidisset
ait Salvus inquit non
essem nisi iste perissent Et Crates
philosophus natione thebanus suas divicias
in mare proiecit dicens abite pes-
sime divicie Ego vos mergam ne ego
a vobis mergar Stilbon cum
omnia bona sua incendio perdidisset
cuidam interroganti an doleret quia
omnia perdidisset Omnia inquit bo-
na mea mecum porto Pectore enim illa
gestabat non humeris Unde dicitur ad
alterum Vos inquit non sumus in
toto huius mundi sed advene Juxta
illud apostoli Non habemus hic civitatem ma-
nentem Sapiens est qui seculum eo
tempore et ea que in eo sunt Unde
Varro in suis satiris Divicie in spec-
tibus nunc in herbis et similibus
bona sunt sed nolite ibi spem in
mundo habere Nam sepe audivi inter
hos et opulentos multa non venire
non posse Unde Seneca ad Lucillum
epistola xv distendunt aliquid ita
bona in prodiga inquibus si aliquid so-
lidi esset alius impleret sed sitim
concitant Et epistola xvi Nemo inquit
tam timidus est qui malit semper pe-
dere quam semel cadere Illos autem perde-
re oportet quibus vanitas seculi non
placet sed mea primum ad tempus
Illi non cadunt qui ea feliciter mundi
qua sperabant acceperunt Et Ideo epistola
liiii Contempne inquit aliquis pe-
tis hec omnia non petit nemo petit Ista
est brevissima via est ad divicias eo
tempore divicias Et epistola lxxiiii
Relinque divicias voluptates que
molliunt et enervant Unde Empe-
docles tunc dixit esse perpetua sed

mobilis effrenate contemptus futuri
felicitatis appetitus et metus Illustrata
quorum primo intellige honestatis secundo intellige fe-
licitatis tertio intellige ad amborum adeptionem
nichil efficatius Hec empedocles di-
xisse refert aristoteles libro de vegetabilibus
Magne est ergo honestatis secundum contempne
Nam honestas est de vilibus curam
non habere omnia mundi bona vilia sunt
et caduca Unde tullius in oratione pro
mo sua caduca sunt inquit et mo-
bilia temporum immunia Et tullius in oratione
sua pro ce quia vere miserum potest in
quo fructus negligancia et post te
contempnas Ut de hiis essencia de quibus
Prosper libro epygrammatum est et in hac
vita requies multis data temporibus
annos neque non hec accidimus et nos
desideriis multis prava fatigant Et
quibus omne bonum est prius et omne
honor Et subdit qui rerum intellige cupiunt
pedes vel metuunt tamen dicitur quod
hii felices sunt in mundo qui non sperant
aut qui mortui sunt Unde magister
hugo Si mundo moreris moriendo
non moreris Ambrosius clamat aue si
aue contulit in hanc Eius terre vi-
cos flos non fex nec dicas Si
mundum sequeris post esse fuisse quereris
Hic securus absque statu hic locat
mendicatum Hec tua prospera non sunt non
dent tibi prospera non perdes Prosperitas pendet
credit perdens non non sibi perdit Unde
Vincentius Sperne mundum sperne nullum
sperne sese sperne te spernere quorum hec bona
sunt Sit fortissimum sperne mundana
blandicies non permittit sed alliat
et inficit mirabilibusque mendacie permittit
et ita seducit ut beati qui credunt que
fortuna possidet Ut tamen narrat
Valerius libro xv° anaxagoras in-
terroganti cuidam quem sua esset beatus Nos
inquit quorum quos tu felices existi-
mas beatus est Non cum divicie

que faciunt beatum potius enim pauperes sunt beati sunt dicente Seneca epistula in ad Lucillum. Ille inquit beatissimus est et securus sui possessor qui crastinum sine sollicitudine expectat. Hec tamen de felicitate et beatitudine ipse accepta intelligi non debent. Nullus etenim in vita presenti ipse beatus aut felix est. Nam teste philosopho libro epigrammatum felices non faciunt opes aut beatos non modici corporibus bonis aut [illegible] voluptas [illegible] sentencia mortis [illegible]. Et Catho felicitas [illegible] status beatitudo non in divitiis consistit vel in vita sed post bonam vitam plene habetur. Unde Ovidius libro 3 methamorphoseos ultima semper expectanda dies hominis dicique beatus ante obitum nemo supremaque funera debet [illegible] sed post mortem boni beati erunt. Sapiens ergo mundum contempnet ut post mortem domino vivat.

Divitie nullius beatitudinis sunt materia sed [illegible] nequeunt. Unde Varro in sententiis suis. Id inquit animo divitie desunt divitie quo accipere et [illegible] libro de falsa sapiencia laudat democritus eo quod agros suos reliquit et oves pascua publica fieri passus est. Et talis Catho despicit divitias [illegible] qui [illegible]. Et Tertullianus in apologetico contempere divitias dyogenem commendat ut supra ostendisti. Nempe divitie non competunt homini ut ipsum bonum sed ut valde formidandum [illegible] teste Seneca ad Lucillum epistula 7. Non [illegible] tamen quod fortuna facit tuum et Varro in sententiis suis. Nemo sunt putet quod [illegible] ipsum est. Et in proverbiis sapientum dicitur. Nichil ipsum dicitur quod mutari potest. Sed divites huius seculi quod sunt ipsi dicuntur nec attendunt quibus malicies divitiarum occasione subiacent. Unde Prosper in libro epigrammatum. Terrenis opibus tu dives gaudes iniquus. Vis scire nostrorum nescis esse bonis. Et sequitur ad bona nostrorum nullus obnoxia dampnis hastes facta ignis et mare non metuunt. Omnis virtutibus [illegible] salva sed tamquam dicat quod dicit non divitias [illegible] sed virtutes acquire

debet. Quia pecunias sed virtutibus possidere nati. Unde Galterus in Allexandreide libro 10 [illegible] pecunia mores non auffert solet [illegible] non mores non rerum copia [illegible] non eget opibus qui moribus intus habundat. Nobilitas sola est animos moribus ornat. Et Oracius in epistulis imperat aut famulatur collecta pecunia cuique. Stulticia possidentur opes. Rerum si stulti divites fuerint sapientes reputantur sed procul dubio stulti arbitrandi sunt quia nil in sapientia [illegible] sua felicitatem labili fortune [illegible]. Sed quare tamen tunc homines divitias ita intendere eorum que occasione tunc se felices putant. Ideo hoc fortassis est quia teste Oracio in epistulis. Uxorem cum dote fidem et amicos et genus et formam regina pecunia donat. Et petronius quisquis habet numos secura navigat aura fortunamque suo temperat arbitrio. Carmina conponit declamat [illegible] omnes. Et Juvenalis libro 1o. [illegible] quisque in mores [illegible] sibi sub [illegible] homines et credunt quotiens pecunie [illegible]. Unde utrumque [illegible] divites huius seculi sua fortuna autorizant et felicitatem suis opibus [illegible] constituunt. Sed procul dubio modica sunt. Illa que probat divitie bona illa divites non faciunt. Nam [illegible] aut timeat quia quo quis dicior tanto timidior si gaudet [illegible] in luctu convertet [illegible] eius si imperat tandem obediat [illegible] si imperat [illegible] iudice deo. Et attendamus ergo fortune prospere commoda que laudabilia sunt sed incommoda [illegible] ut planctum aut [illegible] pecunia rerum atque [illegible] est. Et Agellius [illegible] noctium atticarum. Sapientes inquit dixerunt [illegible] esse qui multa [illegible] magis inopia [illegible] magis copia. Et Seneca ad Lucillum epistula [illegible]. Terrena inquit bona libertate nobis [illegible] essemus omnia si ista nostra non essent. Et [illegible] Seneca [illegible] de moribus facilius est

Comp. c. 81 [illegible]

[illegible]

[illegible] paupertas [illegible]

Oracula et .18. Nonne aliqui ... qui ... propter ... possessiones ... non ...
... valeo ut illos temporales ... quod ...
... alias ... uictoria ... spiritus ... appetit

paupertatis contemptum effugere quam invidiam
Hec ergo ut posita dampna commemorem
ut prelibatis comodis comparem Nunc
quid audis quod divicie sollicitudine pre-
tate indigenciam Invidiam gignunt
libertatem tollunt Similiter sunt incomo-
da quia sunt Rarum teste Seneca dampnum
nisi cum habundancia raro venit
Et Ysidorus divicias dicit esse causas
malorum Sunt ergo in eis plurima Ergo
incomoda ferunt nullamque stabilitatem
sistunt Unde Valerius libro 4 Nullo
inquit nulla in persona divicie stabilibus
radicibus consistunt sed flatu instabilissimo
fortune huc et illuc devolvuntur Et Mar-
cialis coquus Callidus effracta nummos
fur auferet archa prosternet patrias impia
flamma domos debitor usuram pariter cum sorte ne-
gabit Non reddit sterilis semina iacta
seges dispensatorem fallax spoliabit
amica Sed divites omnibus periculis sub-
iacent corporis divicie Nunc eas fur
tollit nunc ignis comburit nunc usura
rapit nunc terra non germinat fructum
nunc familiaris fraudet Et fraudetur ...
quid mirum sunt divicie que obviam
sapientes sunt acquibus spernuntur Sed di-
cunt aliqui quod paupertas grave est onus
fortassis eius ideo gravis non quia ipsa
gravitatem habeat sed cupiditas animi eam
moleste supportat Nil tamen levius
aut tucius est vera paupertate Unde plus
... est ait paupertas odibile bonum
sanitatis mater curarum remotio sapiencie re-
paratio negocium sine dampno possessio
absque calumpnia sine sollicitudine felicitas
nota Unde Seneca ad Lucillum epistola ... Multis
ad philosophandum obstitere divicie paupertas
autem expedita et secura est Non
... illa turba seniorum ad quos
pascendos transmarinarum regionum est
optanda fertilitas Et subdit Si vis
vacare animo est aut pauper sis aut pauperi
similis Et Quintilianus causa ... pauper-
tatis ... liberi Et Lucanus
libro 5 dat vices fortuna minor omnis
tuta facultas Et pauperi fortuna ...

Fortuna p c 71 ... quod possit ... non ...
... quod ... ut ... tempus ...
... animi ...
...

pauper in angusto regnat Unde dicitur Vexo-
rem teste Lucano libro 10 fecunda virorum pau-
pertas fugitur sed hoc in mundo quia ut inquit
Juvenalis libro 10 felices homines tales
pauperes quos Christus amabit Illos namque
celi regnum sublime receptat Unde legitur
pauperes apostolos Christum non habebat sed
pauperibus non posse succurrere dolebat Sed
inquid magis inde ... pauperes tales
sunt sed ergo paupertas Seneca derideri
... tollam pro qua omnia pauperes
omnes sumus et si fortuna quosdam sub-
levaverit incertum sublimitas vite
... Unde Juvenalis libro 3 Nil habet
infelix paupertas durius in se quam quod
ridiculos homines facit Comicus ...
vicium est Jam vivimus ambiciosa pauper-
tate omnes quia sed omnes ... pau-
peres sumus Et fortuna vite in ruina
et qui in diviciis ... sunt Unde dicitur
id nec primo peccati ... seducti
sumus Et ergo attendunt ... id
sapientis Ecclesiastici 5 dicente Noli attendere ad
possessiones iniquas quia non proderunt
in tempore vindicte et tribulacionis Unde Augustinus
5 de civitate dei capitulo 24 Imperatores
inquit felices non dicimus vel quod diucius
imperaverunt Vel quia imperatores filios
suos relinquerunt aut quia hostes dom-
uerunt vel quod divicias obtinuerunt
Hec enim omnia huius vite munimenta sunt quibus
et filia cultores demonum accipere me-
ruerunt qui non pertinent ad regnum de-
i ... bona temporalia
homines non faciunt felices Et ideo Augustinus
ibidem subdit Imperatores inquit dicimus
felices si iuste imperant ... obsequia
humilia salutacionum non extollunt sed se
homines meminerunt si suam potestatem ad
dei cultum dilatandum applicant si plus
amant illud regnum ubi non timent habere consortes quam
... consortes Itaque omnia
huius mundi minima sunt Unde Augustinus
ad Alexandrum ... in epistola Alexander
noli appetere transitorium et quod cito a te
relinquitur sed pete divicias incorruptibiles

Pax ne mora pigri

De pigricia

Unde Hermogenes fertur dixisse quod plenitudo
possessionis in paupere est abstinencia appetitus
Unde in alio multos perdidit aurum et argentum
et ceteri vino qui aurum diligit insaciabiliter

Vir piger indignus est homo et qui
solliciti non est non meretur benefacio do
tari. Ad hoc enim natus est homo ut labo
ret corpore pro victu et mente pro virtutibus adi
piscendis. Sed pigricia multos desides facit eo
quod laborare plurimum formidant. Unde teste
Tullio in tusculanis questionibus libro 2 pig
ricie est metus consequentis laboris. Quidam
enim sunt ita molles quod non nisi pigrescere
querunt. Unde teste apostolo in [illegible] molli
cies est fugere laboriosa. Sed quid est quod
quidam ad vanitates solliciti sunt et pro bonis
pigrescunt. Hos enim occupat primus sati
rus. Vade inquit piger surge surge
inquam quia instat surgendi racio. Et quam
fredus in poetria [illegible] quod facit
torpens ymagine pigri. Sed inde [illegible]
obaudit. Si citet ad hunc iterata voce
sonora. Mane vigil stertit tandem quod [illegible]
oscitans. Ore cito lectus ligna movet
et in quid vis inquit surge veni nos
est permitte quiescere vivo dicens est sur
ge dens meus. Sed ego surgo vade
sequar nec enim sequitur qui decipit. Et tu
tu non venies dudum venissem sed in
vestes quero quem nunc mecum. Caput huc
illuc vertit vel stulpit itaque venies eo
minime et hoc attendas quo tranni
te honores virtutes scie divicie solent
approprari. Hec enim deprecis quos deus speci
aliter illustrat omnes sua sollicitudine
et diligencia illa sibi constituit. Unde teste
Tullio in tusculanis questionibus libro 2 Tar
dis mentibus non facile comitti. Et Vir
gilius in bucolicis Tarde venere bubulci.
Omnes enim tardius [illegible] cantabit.
Unde [illegible] plus vigila semper [illegible] Unde
Ovidius libro 2 sine tytulo. Infelix
tota quicumque quiescit nocte. Stulte quid
est sompnus gelide nisi mortis ymago
Unde plus quid est sompnus nisi mortis

ymago laborum quies insinuacio motuum
mobilium miserorum desiderium quia miseri pigrescere
semper optant. Sed vir prudens hic debet
esse deditus sompno ut vigilie intendat.
Unde ortator corpore sompnus erat hunc
vigilat in illo omne nescit denique sibi
hec tunica clamat quia sed viri fideles per
sunt animi vigilant semper. Et ideo pi
gros redarguit Ovidius libro palliga
to O male pro quies est deditus sompno
pecora pecora [illegible] a bono [illegible] tibi pares
ipse vivimus omne vox sola te nescit vigi
lant periculo valet tamen reprehenda est.
Debita quies est congrua omnia teste
oracio impotita. Et quamquam bonus dormi
tat omnino. Itaque pigricia mala si sompno
modicatis piger est bonus et nepe pigri
se sua quod negligunt et velud tanta inse
cabilis suorum delectorum et volunt et ociosi
tate desides sunt. Deus lectus sollicitud
fugiunt vestram fomentum viciorum omnium
est. Unde Seneca epistola Lucillo ad lucill
glan ocio mors est. Et Ovidius libro 10
de remediis. Ocia si tollas periere cupidinis
artes Contemptaeque iacent et sine luce
faces. Eterna platanus vino gaudet
quam populus unda. Et quam limosa canna
palustris humo tam venus ocio. Atque
omne verba hec sonat quod ocium fomentum
est libidinis et omnium viciorum. Unde qui
libet tamen in qua lectio omne [illegible]
fluctus fortuna [illegible] ocium. Et causa
iniqua recte est facinus ardor ociosus
desidia in malum proprius. Et ideo per
virum pretore olim erat istud quod precep
tum quod sed nomine arte in hac se ego
rent ut refert Tullius in tusculanis
questionibus libro 10. Unde Ovidius ad alios per
qui mittit avaricia non extremum ocium
turpe deviat. Ut tamen omnis requies
ocium vocatur saltem reprehensibilem
Unde enim secundo sit prudens teste re
meditatore viri quam studiosi apud philoso
phos sunt quia manibus non labo
rent non tamen pigrescunt quia mente
contemplantur. Modum autem ocium sed illa
vocari debeat laudabile. Unde Tullius
in tusculanis questionibus libro 5 Ocium
enim dulcius ocio [illegible] ocium enim [illegible]

6c [illegible] torpiditas [illegible] quod [illegible] negligencia

Ovidius

Heu quam longa quies pereunt in quo [illegible] Rigardus [illegible] historie [illegible]
Ocia si tollas periere cupidinis artes
Labor [illegible] et [illegible] hunc [illegible]

studium est sed agricole alii quoque opifices qui [illegible] corpore insistunt laborant vicium superficialiter ladunt. Unde Seneca ad lucillum epistola [illegible] Ocium inquit sine litteris mors est et hominis vivi sepultura.

Castitas hominem facit angelicum in mente, ornatum in apparatu, pulcriorem in vita, dulciorem in more, in fama et gestu honestiorem. Et castitate non observata difficile est alicui studio aut virtuti intendere. Nam libido totam mentem occupat, totum corpus extenuat et tamen vires singulos destruit. Ideo dicimus ad alterum: Nos bragmani nullam libidinem non damus; nec tamen reprobandi sunt qui copulati coniugio propter bonum et propter libidinem conveniunt carnaliter, teste sixto pictagorico in suis sentenciis. Adulter est in sua uxore amator ardencior quia sicut sperma adulterii sepe videntur quia sua uxore cum ardore abutitur. Hec tamen adulterium large acceptum est. Caveant tamen coniugati ne propter coniugium libidini servire presumant. Nam veteres omnem libidinem fugientes respuerunt uxores que ad lubricitates inclinatas aspexerunt. Unde valerius libro vi° narrat quod sulpicius gallus uxorem suam dimisit eo quod ipsam vidit capite discooperto deforis suo apparatu allectivam. Ideo tibullus: Casta placet omnes maculas sordes pudoris. Dicit seneca: quere castam mentem sed mente fidelem. Sed lamentanda est pudicicia. Iam forte ex toto perisse. Et femine in quibus pudor consistere [illegible] ut plures viros provocant coniugium fidem despiciunt. Seneca: [illegible] suam custodire vigilatorem et videre [illegible] veteres quia alubricate ut sepius non cessat [illegible] eciam ut frequenter tempus [illegible] mulieres et si fides tua non corrumpit mentem. Nazon: ut frequenter corrupte inveniuntur et mentem potius quam ipso motu continent. Unde Ovidius libro [illegible] Femine [illegible]. Et quia mentem depravata

casta est castissima que casta tamen non dicatur; quod mulier continens mente casta non est. Et ideo subdit ut [illegible]. Iam corpus adultera mens est. Nec mentem servare potest licet omnia claudas. Omnibus [illegible] clausis intus adulter erit. Et [illegible] magis turpe est scandalum si carnis luxus tamen supereminet. Quis enim vellet ancille fedissime ancillari nunc caro luxuriosa est. Ob hoc olim sapientes loca solitaria et deserta elegerunt ne impetibus libidinibus frangerentur. Ideo Ieronimus refert contra Iovinianum quod plato elegit sibi villam achademie procul ab urbe ut libidinem evitaret. Rursus tertulianus refert quod democritus oculos sibi eruit eo quod mulieres aspicere sine concupiscencia non valebat. Oculus enim pronior est feminarum intuitu. Unde teste Ieronimo ubi supra: inmobile est inquit celum videre, sed quia aliis captus est ut corpus te corrupimento committe qui hoc sciendum (?) non pictagori solitudinem et deserta ab hac inhabitare elegerunt. Unde agellius libro noctium atticarum refert quod democritus sibi oculos eruit ut a bonorum studio impediretur. Ideo id ewangelium: Si oculus tuus scandalizat te erue eum et proice abs te. Ideo attendamus qualiter oculis pluries offendimus. Unde teste quintiliano causa [illegible] totius hominis libertas est oculos perdidisse. Oculi sunt per quos peccamus si frequenter non possumus [illegible] tota mira luxuria hic nos in omnia cottidiana vicia precipitat. Unde Seneca libro de remediis fortuitorum intelligendum est parte esse in noctis cecitate. Oculi enim sunt incitamenta viciorum, duces scelerum. Claudes oculos vanitati sicut non ad libido atrima impudicus oculus impudiciciam cordis est nuncius. Ideo omnibus [illegible] heu michi cur vidi cur noxia lumina feci. Prudentes oculos est clausisse mentem non feminam non peccaret si peccandi occasionem

De oculorum nocumento

non videant. Et maxime libidinis excitat
oculus ob hoc debet modeste regi in pannis
non fiat nam sicut pisces capiuntur hamo
sic oculo vir capitur lubrico nec solum
tamen cavere quis debet ut vana non in-
tueatur sed etiam qui pulchritudinem libidinis
incitativam cavere tenetur nec quis occasio-
nem prebeat. Unde narrat Valerius libro
iiii° quod cum Spurinna nomine valde pul-
cher esset feminarumque illius sollicitarent
oculos ne peccandi aliis occasio esset
pulchritudinem suam fedavit et oris decorem
vulneribus abstulit. Maluit enim turpis
esse quam aliene libidinis irritamentum.
Rursus Augustinus libro primo de civitate dei re-
fert quod cum Marcus Marcellus urbem
ornatissimam Syracusanorum cepisset suis
commilitonibus precepit ut castitatis servare
edictum constitueret ne quis corpus liberum pol-
lueret. Ex hiis ergo omnibus patet priores olim
illustres pudicos fuisse alienumque thorum
non possent violare noluisse. Unde
Boecius libro iii de consolacione appellat similiter Eu-
ripidis qui dixit carere libidine esse
felicem. Et Valerius libro iiii° refert quod cum
Scipio esset xxiiii annorum et multos
obsides in urbe Carthagine [illegible]
in sua potestate haberet accidit ut ibi esset
virgo pulcherrima. Iuvenis et adulta
quam violare voluit licet sibi adducta
fuisset sed parentibus [illegible] sponso suo in-
violatam tradidit et pretium redemptionis
allatum repulit. [illegible] [illegible] apud
Romanos pervenit. Quot enim sunt similia
facientes? Timeo quod pauci parentes enim.
Unde lugendum est quia viri dicti nobiles
[illegible] student venerem subsequuntur puel-
las virgines violare querunt et tunc cre-
dunt magnam maliciam commisisse quando [illegible]
[illegible] ignominie tradiderint. O quale
duellum inequalis [illegible] puella fra-
gilem et innocentem vincit et victam
contaminare [illegible] sepius [illegible] prosti-
tuendam exhibet. Hii enim satellites
lenonesque suos habent quos mittunt et stipen-
dia ut virgines filias pauperum rapiant

corporis vitium subducant. Certe quales [illegible]
tales enim sunt quales domini quibus
subserviunt omnes enim venereum colunt.
Rursus claustra monachorum et religiosorum
violant virginia [?] [illegible] [illegible]
sima luxuria omnes si possent coinquinare
feminas vellent. Sic castra vel urbes
ceperunt. Hoc primum est quod cogitat ut
libidinum pateat horum signum [illegible] non
nobiles sed ignobiles est vilissima quod
Unde Ovidius libro epistolarum Nulla
reparabilis arte lesa pudicicia est. Hii
tamen satis fecisse credunt si virgine
corporum [?] suis dotibus munissent facul-
tates [illegible] tribuunt vel sic virginibus
decore prebet [illegible] fortassis etiam
voluptatem [illegible] occasionem mulieres pro-
dunt in quibus alia quasi sollicita
non est ornatus [illegible] excogitant ut
si pulchras ostendant impudicissimisque
motibus viros inflamment [illegible]
[illegible] vestibus viros ad [illegible] libi-
dinem excitare meditantur. Ut Lucrecie
[illegible] de qua refert Va-
lerius libro vi° dux inquit Romane
pudicicie Lucrecia a Tarquinio regis Super-
bi filio per vim stuprata cum suos
in unum convocatos amicos deplorasset
ferro quod tegmine secum attulerat se
interemit. Non tamen apprehendi [illegible]
nullus sed morte [illegible] debeat. Sua
autem castitate laudem pervenit quod
non sponte sed vi succubuit. Unde
Prosper libro epigrammatum [illegible]
illesa mens violata in corpore perdit
[illegible] vulnera non maculant
nec [illegible] facti recipit non mota
voluntas velle sed magis [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] nisi quod ille peccat femine que
sine voluntate libidini consenserint
violate [illegible] culpam non habent. Sed restat
questio quando que sit violata mulier
plures enim si violati dicunt. Aiunt
quod mulier fragilis est et facilis occasio

que modicas viris obediencie Unde quia
mulier fragilis est et facili occasioni
ut plurimum seducitur vereruntque violari nec
credidit nisi inguentum in ea est etiam
usque ad acerrima verbera restitisse usque
ad mortem compiatur aut nisi obprobrium
maioris permanere ignominiam suam
premisisse contestetur quod fecisse lucreciam
legimus plus enim stuprum quam mortem
timuit nec violatorem formidavit
dicente ei te interficiam sed tunc timor
irruit in eam cum submisit unde cum
exgarrisceret tunc te interfectam inter
te interfectum in lectulo ponam et dicam
pro dolore tui stupri habuit necem me
peregisse quibus auditis nimiumque femina
fragilis paruit obprobrium cum plus
timuit quam pro eius nominis restitucione honore
morte vitam pretulit elegit Huius autem vi-
litudinis femine si recipientur secundo …
impudicissimi generis earum Primus …
fere plateas occupare Et que im-
pudice sunt aliis pudicis sibi similes
pertractant ut multitudine et conformitate
erubescenciam sue libidinis effugiant
et celare si nequeunt saltem plus
eam scandalizant Et si leges eis aliter
predicant qui similiter diis de quibus
narrat Valerius libro [illegible]
refert enim quod [illegible] teutonicorum
crucinerunt mario victori ut virgini-
bus vestalibus dona mittentes pro-
mittebant … et affirmabant illas
viris concubitus similiter … optas …
sed … iactabant quod illas …
sed quod petebant non obtinuerunt et
ideo ipsa nocte laqueis se suspenderunt
Huius autem malicii plurime sunt que
non cessant puellas ad veneris conci-
tare libidinem suadent et timens pondus
falsis ponderibus … testes ma-
culare … et eorum sub umbra
… sunt eo quod enim …

suspicione careat Ideo talibus tractatibus
indubie et proh dolor nimium se exponunt
…

Luxuria omni virtuti est inimica ipsa
via perdicionis obprobriorum … facul-
tatum destructio studiorum licitorum im-
pedimentum sanitatis corporis … ipsa vitam
breviat mortem festinat iuventutis
minuit decorem infirmitates gignit et
aggravat corpus sordidat et mentem ob-
durat sensus obnubilat visum perime
minuit Ipsa fons et origo omnium scele-
rum … anime et corporis de qua loquitur
Valerius libro … blandum inquit est
luxuria quam accusare … facilius
est quam vitare et libro … Valerius
quod cum Sophocles iam senex esset
et quidam ab eo quererent an venereis
rebus uteretur Rudit quiesce inquit dii
… meliora libenter enim istam veram
et … dominationem furiosam profugi Et
merito quia teste Tulio libro primo de officiis
luxuria inquit cum omni etate turpis
sit senibus maxime fedissima est Et
libro de senectute O preclarum munus etatis
senectutis si auferat nobis quod in ado-
lescencia viciosum est scilicet libidinem
corporis Unde Seneca in declamationibus libro
adolescens luxuriosus peccat senex
luxuriosus insanit Et subdit que mala
faciant homines sepe impudice sunt …
… illis … sed corruptor huius
enim … apparet luxuriam ma-
xime vitari debere cum teste Sa-
lustio in Cathilinario multos pessima
luxuria atque avaricia vexavit Et
Fulgencius libro mitologiarum quamvis in
omnibus libidinis amor turpis sit tur-
pior est tamen in honestis nam luxuria
maiestati contraria est sed … luxuria
… quod … nec perpendit
homo quid faciat Ideo Fulgencius
ubi supra libro … amor cum periculo sepe

concordat et dum ad illud solum vocat
quod diligat, quicquid videt quod con-
pedit quia luxurie amor tectus est
quamobrem Veteres libidinis servire timuerunt
honoris invicta. Nam refert Augustinus libro
decimo de civitate dei sapiens videlicet philosophi ita tanta
seu tota meretricia que licet possint absque
fraude iusticie permitti nullo pacto te-
nere suaderi plurimi tamen omnem delectationem
in suis libidinibus tanquam ut qui teste Sapientia
magis omne delectamentum in libidine est
Et quidem quod libidine occurrit offensio
est Clamabant quod non ipsa sed theatra in
quibus ad instar luxurie virtutum victrice
invadunt. Quam vile spectaculum cum
solum colligunt feminarum populo nudo solum
cogitatione preparatum carne vendicatam
proponunt et pro toto vite sue formatio
victu sibi acquirunt quas non contristat
carnis temptatio et fragilitas sponte et
violenter. Nullo enim venit amore
etiam recepto si enim amarent honorem
fragilitates corruptionum participarent sed nec
amat nec amare queunt sed possident
luxurie pretio sue comparabili cupidini sub-
sunt horum nempe fedius et corpus tandem
ut puteus tanquam fetore tali resolvunt sed talis
horror luxurie turpitudinibus inguit
tristis de conflictibus ait Theodolus Thenus
tabuisse fieri viri lenitati tradit infelic-
bus etiam sed femina impudica loquens
est viri Et subdit ideo deflent assyri
quod credidimus inter Nunc tamen illud
Juvenalis libro 2o versu Ecce inquit cadi
simus pro nunc quam libido quam plurimi die-
bus intus Vere verum faciunt Sed
quero ut feminarum distant amatores
que sit illarum delectatio et vita Nempe
quo amore fornicio non nisi fere dolo-
res parat nec est amor quietus sed an-
xius non amplectunt sed consumit Vnde
Ovidius libro 2o de arte amandi quot
lepores in Athos quot apes pascuntur
Hybla Cerusa quot Vates pallados
arbor sub littore quot conche tot sunt in
amore dolores Cum invat origine est
plus quam ledit amantes Ecce quanto
luxurie feminarum amatores reputantur
suo cum infelicissimo amore se putant
putant felices et ea consumunt ut de
luptalibus que sepius cum labore
acquisierunt Attendant enim quod dicit
fertur quod tardis inter loca inanias
palpitans quesivit quanti hoc est que
ait mille denariis Cui Demostenes ego
penitere tanti non emo et ivit Nam
stultum est magno pretio id emere cui dolor
succedit Nunquam enim talis veneris acu-
tores ut plurimum lugent consumitur volup-
tatibus sive facultatibus consumptis
lugent Nempe et vite prelite lacrimose
scelera retorsit consumptam affectant se
deceptos lamentantur et laboribus con-
pedit ut bona gessit que voluptuo-
se consumpserunt Vnde diu narrat quod dicto
indiis in methaforis nichil est quod
effreno captus amore an sit nec
capere metisque pectore flammas in-
gesserat tor femina corpus opes animum
vim lima voces pellunt amicitias
necat erit orbat acerbat Et alibi
corpus opes animum consortia fedat
femina debilitat fama nec addit
necat adit destruit aufert Ecce quanta
incommoda qui amatores feminarum studio-
sissime prosequuntur Vnde Seneca contra Romi
manum Elodiatis a Dolis et pertractari
si atque Seneca hec verba colligit
Amor inquit formie sit mulieris ratio-
oblivio est et insanie proximus e iste facilius
inane querimonias animo sapientium
turbat consilia altos et generosos
spiritus frangit a magnis cogitationi-
bus ad humilima detrahit homines
querulosos iracundos temerarios facit
plura ipsa suspicionibus lacrimis et con-
questibus perdit odium facit sui et ipse
novissime odium est Vnde Seneca de tra

Lectum quod memoriam si non te emulatur inter
prodiga luxuries ut pectore forma frangit
Queque morbus amor latebris et nimis grandis
Sed Bacho donum quod Venus que vere sedes
Sub lugens monstri proprie et tui variunt amator
[illegible] Venus flagitiis animis
Quis erit intus regnans et bella movens
Juxta et suadet varius bella populus

Ebrietas regulas curat hec duo mores
pauca voluptas sit ut repleta voluptas
Cum legeris [illegible] habent

clamacionum libro 10 nichil est tam mor
tiferum ingeniis ut luxuria et libro
7 luxuria blanda pestis victo
orbis in mensas opes avaras abstulit
Et Claudianus in maiori luxuries p[er]
dulce malum est et obitat caligine
sensus Et in minori idem Claudianus
destructor honesti luxus et humanas
ablimat copia vires / Verba inenar
rabilia sunt dampna que libidine imi
tat Et Galterus in Allexandreidos libro 10 secte
non emolliat Venus prodiga luxuries
nec fortia pectora frangat inest
morbus amor Et Statius Veneri
que vacans qui tecta subibis subiuga
sti periit dedita vacatis libertas
animi Venus flagrante camino
sed mentis [illegible] bella movet sim
pat et suadet [illegible] sepultis
sed caro ebrietas rigidos enervat
Hec duo mores sed Bacchus et Venus Et
libro [illegible] nil sunt inlecebris nullis
contenta libido

Voluptas carnis generat incontinen
ciam / incontinencia vero dampna
fert que superius enodata sunt / Et sepe
plures deperit ipsi actibus vero honorum
si voluptate permissa carnis dedi
canetur ob ... lumina civitatis inpri
gidatur ... Tullius libro de senectute vo
luptas inquit impedit consilium rationi
ac mentis oculos perstringit / Et Seneca
epistola xxiiii ad Lucillum / Ipse inquit vo
luptates intoxicata plures epule cru
delitatem generant nervorum corporis libi
dinesque et articulorum dampnatorum / Vnde
Valerius libro 1o ... inquit vilissimum
preceptum est ut voluptates ab eunctis
considerantur sed cum ... fuerint pro
mittuntur ... dolor tum teste Lucano libro
de flagellis ... Voluptas inquit actuum
opus non honesti viri non habet Et libro
de vero cultu idem Lactancius / Illecebre inquit
voluptatum arma sunt illius cuius opus
est expugnare scilicet dyaboli / Erat enim ex

mortis fabricator est voluptas / Unde Archi
ta Tharentinus Nulla enim inquit pestis capi
talior quam voluptas corporis eius avide libi
dines temerarie incitate ... Hinc patrie
proditores eversiones nullum denique scelus
nullum facinus est ad quod suscipiendum non
libido voluptatis impellat. Et Tullius
libro de senectute tunc finem refert alle
gando pro eo Archytam Tharentinum Et
Virgilius in bucolicis trahit sua quemque vo
luptas Et Ovidius libro 1o de arte amandi
Cuique est sua cuique voluptas / Necnon teste
Catthone Parva voluptati debent perima
sabiri / Contineat mali est natura que
nitet voluptas / Vnde Prosper libro epygrama
tum Non sic ut est felix impleta volup
tas / Hiis itaque testimoniis clare deducitur
voluptas magistra est libidinis omniumque sce
lerum carnis / Nisi ergo incendia ... tamen
voluptatem amat qui delicate vinum
et esculentis varietate replent et condide
luxuria infestant / Sicud refert Tullius
libro de senectute plenius dixisse estas esse
voluptatem malorum patrimonia sed singula vina
nutrimentum / Unde Ovidius libro 1o sine ty
tulo Illos et amor Vincitque inmodabi
le suadent / Illa pudor tacet liberior
quam metu / pugna sub dulci melle vene
na latent / Hec enim tria querunt volup
tuosi scilicet noctem ut evitant pudorem / et lib
tatem amoris ut neminem timeant / In
natura postulant ut luxurie fomenta
inveniant / Itaque voluptatibus tamen
et spem inserunt et quanto voluptas
maior eo magis animam a se sua et statu
dimovet / Sed teste Guilhelmo libro 1o
fallit voluptas / et Boecius de consolatione
voluptatum appetentia plena est anxietatis
sacietas vero penitentie / Si ergo hinc
contineatur turpis voluptati ne intendas
ne deliciis vacans / quod faciunt stulti
amatores qui nil preter carnis edita sop
niant modos et carmina querunt canticis
iocos et gaudiis voluptati sub sunt
Sed teste Ovidio libro 1o de arte amandi

Plato in phedone ... animam maxime ... ab eo quod ...
hec est ... meditatio ... ... separare animum a corpore ... et ... ...

Res est blanda canor scilicet voluptuosis
sed eorum ovidio teste ijo de remedijs
Enervant animos cithare cantusque lireque Et
ne cantibus et vanis armonijs libido
... medicat et a voluptate cenitur
Sicut enim sobrie vivens et delicata corpus
non fovens per rebellionem carnis libidi-
nem descendet et innumerabilium temptacio-
num genera subiugo ... tenens sed vite
delicatis comessacionum superfluitatis
liquorum incessanter ... Unde Ma-
crobius in libro saturnalium ea que gustat-
tu atque congressu voluptas est omnium
rerum fedissima est eosque maxime qui
se hijs duabus dederint voluptatibus
incontinentes et impuratos dicimus Tul-
lius libro de fine boni et mali prima
voluptas multos obsistunt voluptatum
voluptaria abscedent ergo hij qui volup-
tatem virtutibus pretulerunt sicud Aristi-
ponus aliique stoici ut tangit augustinus
5 de civitate dei Horum eciam sequaces sunt
adulteri ceterique libidinosi Vincens vo-
luptas enim solum ea libidinem provocat
quam natura non prohibet sed et usque ad
abusus moderata concitat Nam vo-
luptuose vivens brutis bestialior fit
atque immoderatior Nempe bruta
indicat sodomie crimine ... quod
tamen voluptatis inquibus ... professes
omnibus plantaret quoque bruta ...
sue nature leges non ita insurgunt
teste ovidio libro 10 methamorphoseos Nam
vaccam vacce nec equas amor urit
equarum ... oves ... sua femina
... Unde ergo hec enormis ...
... et ceteris animalibus ... ...
... sed homo ordine nature ... ...
... ... in ... nature ...
... ... Magna ergo ...
est ... omnia ... Nes-
cio quis ... adinvenire potuit
arbitror enim ... primo ... cogi-
tare posse sed demones delectare ad
... ... feminis se copulasse ferun-

... agminibus gigantes leguntur
processisse non quidem eorum femine quia
non sunt sed ... ... femine
consilio fecisse narratur Unde ergo de-
mones qui nature sue leges ... subvertere
homines ... ut estimo ad hanc
enormitatem deduxerunt ut sodomite
fierent et pro feminis masculos acciperent
quod fecisse legitur Nero ut narrat
ennodius ... ...
... fallacia ... femina cum
pateretur ... ... turpia ... est
... ovidius libro ... ...
... ... ut femina ...
ti Seneca ... ...
... que libido ... ...
... ... Illa enim ... ...
... colore hec ... ...
seu ... alienari ... ergo ...
... ... et ... ...
... ...
... homines cum voluptas ...
Nunc ad ... nunc ... ad
et supra hominum ... ...
tanto ... ... ut ...
bestialia non ... ... enim ...
... adultera ... viri ... ...
ad ... ... Refert ...
valerius libro ... ... filius ... zaleuci
propter adulterium utroque oculo privari
condempnatus fuit Itaque adulteria
olim sic ... ... nunc ...
... Nam teste terencio ...
... ingenium omni homini ... ...
ad libidinem Et ovidius libro ...
Veneris ... impetuosa libido Non
solet ... sepe ... ...
... ...
... ... libro ... Nec ...
nos ... ... brachia
collo nec ... blanda ... ...
lingua ... Nempe eloquia ...
... blanda ... ...
... homines sepe decipiunt orna-
tibus ... atque muneribus alliciunt
... ovidius libro 1o de remedijs de

decipiunt cultu gemmis auroque teguntur
pars minima est ipsa puella sui. quia
sed puelle plurime plus serviunt in orna-
tum quam in proprio corpore toto. sunt ergo
apparatibus ducuntur homines ad ruinam
perdicionis ibique feliciter querunt ubi
non nisi feditas et corrupcio est. Atten-
dat igitur sapiens quibus iungitur con-
sorciis. Nam qui tangit picem in-
quinabitur ab ea. sic vir mulierum sociacio-
nibus difficile continens est. Ovidius
de remediis. Non facile est [illegible]
vicina retinere ut parce contentum timere
si sulphure tangatur vivit et commodius
maximus ignis erit. Sicque modica
occasione libido torret hominem. Unde
et quod sapiens semper erit ut caste
vivat raroque competit ut feminarum
visum et tactum fugiat sobrie vi-
vat vitamque voluptuosam non vivat.
Nam teste Ovidio ubi Bacchus dominatur
alit luxuriosus amor. Nam licet
vini sumat pamphilus postea amorem.
Et subdit ad ipsos tibi prima parant
animos veneri si plurima sumas. Item
[illegible] Cum te delectat venus
vel indulgere gule etc. Nempe si se
bene proles faciat castus erit. si autem
preter suam continentiam castitatem neglexerit
ad omnium viciorum precipicium facile decli-
nabit etc.

Ultra vicia minus excusabile est in-
vidia. Occasione enim non solum
vicia sed etiam appetitur. Ira enim tibi si bene
proximo fuit aut cur inde amicus
sit aut quis lugeat equale est gaudium
assurgit. Dicens enim quod te offendit
sed tue non invidia sed ira et pudicia
tuum delictum est. Rursus dicens bonum
alienum tibi obesse et maleficium prodesse
eo quod prosperitas proximo collata tibi esset
si non foret ipse. aut si casu vel obi-
ci decidat sed tue petitur tuum non
ipse invidia sed potius ambicio vel
avaricia est. Hic autem invides
quod ex ipsa malicia alterius bonum vides

neque aut malum cuius letaris. Ubi enim
commodi nec honor decrescit nec malum
contingat inexcusabilis utique malicia
tua est. Invidus quasi non videns
dictus est quia qui invidet prosperitate non
libenter videt. De conspectu presto scribit Ovidius
libro de ponto. Lede vivos livor
et iniusto carpere dente solet. Quia sed invidi
iustis semper invident quorum malicia livor
iusto incipit. Unde Claudianus in Rufinum
Rabie livoris acerbi nulla quies
placare potest. Et Oracius in epistulis. Invidus
alterius marcescit opimis
et videt illius prosperitatem quod lacemus. Invidia Siculi
non invenere tyranni maius tormentum. In
Marcialis coquus. Rumpitur qui sed rumpitur in-
vidia ullum enim maius flagellum nullus
quam sit invidia. Macerat corpus desiccat
faciem pallidat suspiria gemebunda iussit
cor triste facit. Demum rixas concitat
detractionem petit ignominiam alterius a liber-
tate enarrat sed honorem proprie sermonis. Capit
invidia non quod vel quo dicat. Sed
enim sufficit ut male dicat peneris(?)
seminat scisma affligit mentem sors
accendit sed opinionem malicia inundat.
Hoc enim vicium demones hinc inde
invidentes perle quasi filii perdicionis
sunt homines invidi alterius bonum per
fructu dolentes. Cuiusque mos est omne quod
pro omnibus sed appetit est si melius possi-
deant. Dicitur enim id Ovidius libro iiio de
arte amandi Fertilior seges est alienis
semper in agris Vicinumque pecus grandius uber
habet. O impia nequissima que invidia est
unde perdidisti quot degradasti bonos
et prudentes. Cetera enim vicia occasionem
licet non sufficientem aliquam tamen apparen-
tem exhibere possunt. Sed invidia sine ma-
licie titulum ignorans est. Est enim quis superbus
quia dives. quis iracundus quia lesus.
quis gulosus quia edacibus utitur. quis
luxurius quia mulier infestat. quis piger
quia pigrior aut senex. quis avarus
quia dissipare timet. Sed non apparet cur
invidus quis constat nisi ex ipsa malicia

De invidia

quamquis semper provocat et de bono alieno
dolorem sibi aggregat. Unde in proverbiis sa-
pientis dicitur: Invidia signum est animi dolor-
is alienis commodis. Similiter enim invidet vir
bonus et prudens. Et subditur: sicut enim
miles languidi e virtutibus nisi qui alienas
amat. Unde Tullius in oratione pro Cornelio
Balbo: est hec sceleris malicia quam alterius la-
bes sciunt velle invidere ipsum quam florem in
dignitatis infringere. Et in bestiarium ergo invidi
qui sui tamen occasionem nescivit dicente
Tullio in Tusculanis questionibus libro iiii^o: Invi-
dia inquit est egritudo suscepta propter al-
terius res prosperas, que nichil nocenti
invidenti. Ideo socios aut equales inquit
alienum bonum nec sceleris gaudium, sed semper
magnis tristiciis affligitur qui se dolet
ubi proximus prosperatur. Nam alterius mo-
lestia ex compassione quadam mali animum
molestat, sed invidi retrusum. Saltem
ad tempus quamquam non perdant nisi tibi totum
in manus sunt. Et si rursus de bono al-
terius dolet, in quo ergo gaudebit. Hinc enim mi-
sera invidere, scilicet quam scriptos affligunt non
solum ad ipsos occasione quod faciunt minime
sed etiam ipsa malicia et ymaginacione
sua enim obsessi. Fabiosi regi Anthio-
cho naves clam gestas fuisset quos sta-
tuit et multitudine. Narrat enim Va-
lerius libro iii^o quod cum Fabius rege Anthio-
cho superasset dimidiam partem fractam
navium ex pacto recipere deberet, Tulius
Fabius naves singulas per medium incidit
dimidi ne rege Anthiocho classibus
privaret sed sibi profuit. Inicium melius
ex quo victor erat sed pacto prestare te-
nuisset. Hoc tamen fieri invidia non permisit
que nullum bonum permittit. Tamen no-
mi quia invidia sit pessima est sicud
per venenum [illegible] [illegible] inficit et pungit
quo aliquem meliorem aut virtuosiorem
sentit. Item teste Tullio in Rethorica:
Ira virtutis comes est invidia [illegible]
[illegible] sequitur dedit industria virtutes, vitam
gloriam et gratiam emulos comparavit.

Invidus alterius rebus macrescit opimis [illegible]
Invidia Siculi ~~[illegible]~~ non invenere tyranni
Maius tormentum.

Et Salustius in Iugurtino: propter gloriam
memineris invidia sequitur [illegible] inter
mortales difficilimum gloriam invidiam
vincere. Nam dicitur illius sit est sed
sedit ergo prudens quod tamen peius sit
invidia que sponte et contra mala
in animo concipit. Unde Tullius in
Philippica: Quid est inquit turpius sint
mala que animo concipiunt quam que cor re-
ferunt. Scelestior ergo est qui nisi suscepit
scelus quam qui alterius facinus suscipere
cogitur.

Policr. li. 5 c. 20. Ubique tamen qui
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ad. Sed [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] Nam [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] est. Et [illegible]
[illegible] ad [illegible]
studeat ad officium [illegible] ad [illegible]
[illegible] Item [illegible]
[illegible] in aliquo [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] Communis
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] in [illegible]
in mensa, sed in scola, sed in
claustra, sed in capitulis.
[illegible] [illegible] [illegible]

Idem
[illegible] ad [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] in
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
vel [illegible] [illegible]
vel [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] apparuit.

102

De Regno dei :— Habet hic dubitare in Regno xpi et dei

Quelz gesserunte habere hic dicitur in Regno xpi et dei. oportet circum est cum dominanto triz regum contrarium | quia Revera [illegible] duobus dominis servire [illegible] glo[ria] contrarium [illegible]

quia Spiritus deo adherere volens oportet habere libertatem { Nature / gratie gratum facientis / gratie consummate

| P[rim]o Spiritus deo adherere volens habere libertatem [illegible] quia sine [illegible] Est libertas a peccato quia sic homo [illegible] est qui cum peccat liber non est [illegible] Est [illegible]

| 1. Adversus dyabolum

Nunc ulla [illegible] dei et Velud 2 [illegible] 6 dyaboli cum [illegible] gratia quia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

2o Spiritus deo adherere volens oportet habere libertatem gratie [illegible] quod gratie [illegible] gratum facientis [illegible] libertas a Necessitate / quia homo [illegible] impulsus [illegible] liber et voluntarie [illegible] culpa.

Cassus [illegible] po: Repelle [illegible] qui pertinent [illegible]

Hec [illegible] [illegible] a [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] est [illegible] a de [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

3o Spiritus deo adherere gestit oportet habere libertatem gratie consummate [illegible] libertas a Miseria, [illegible] quod [illegible] [illegible] est impossibile quia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] est [illegible] ho adheret [illegible] [illegible]

2ᵒ d dominio Mundi

Mundus formis rerum bo[nis]
a vera cognitione intellectum [illegible]
[illegible] per [illegible] valde alliciat
et adeo elongat [illegible] Mundi
[illegible] rerum admirantes [illegible]
Sap 13

Xpc nisi relictis oportet [illegible]
mundanis [illegible]
Wilhelmus [illegible] qz sicut
[illegible] delectationibus rerum
[illegible] nobilis et [illegible]
[illegible] ut nec [illegible]
[illegible] [illegible]
Vlt [illegible]
Alius [illegible] peccatis [illegible]
rerum [illegible] comparati
Vnde [illegible] ad [illegible]
corpus relinquentur qz
Nec corpus [illegible] pulchritudinem
deformitatem nec [illegible]
[illegible] Nec [illegible]
[illegible] qz in cogitationibus
rerum [illegible] [illegible]
Ergo [illegible] comparacio
[illegible] qz a veritate [illegible]
aut qz [illegible] aut
qz [illegible] ab [illegible]
[illegible] [illegible] Mala est et
[illegible] [illegible]
[illegible] qz [illegible]
qz [illegible] qz [illegible] quibus
[illegible] [illegible] de
[illegible] formam [illegible] in
admirationibus [illegible]

3ᵒ d dnio Carnis qz Caro
concupiscit contra spiritum adhuc
volentes inficere; Caro n. concupiscit
adversus spm Gal 7

Seruientem qz deo oportet esse liberum
a carne quod quamdiu in carne est
deo placere non potest Ro 8. Unde philo-
sophus [illegible] [illegible]
[illegible] 13. Wilhelmus lib de vniverso parte
2 [illegible] Bestialitas carnalis
sic carpit [illegible] ut aliud non valeat animus
nec curare. Sic animus alligatur corporibus
ut corporalibus delectationibus [illegible]
Sic detinet et captivat ut nec ad se
redire possit. Nec in se redire. Nec
intra se potest [illegible] recollectio
Qz carnalibus [illegible]
[illegible] corpus [illegible]
Ergo [illegible] ad [illegible]
non [illegible] Wil-
helmus [illegible]
[illegible] ad [illegible]
[illegible] ad [illegible]
[illegible] ad [illegible] non potest [illegible]
[illegible] [illegible] veritate
[illegible]

[illegible] de [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

Bruch de libro arborum

Posse peccandi datum est
homini non ut per eam
peccaret sed ut gloriosior
appareret si non peccaret
cum peccare posset.

Is de similitudine ix

Oportet dignum esse quod
malorum ministris sicut quod
similiter humilitatem

Quartum unum potest sufficere in homine ex illo hic dicit regnum dei
quod est peccatum in hanc mortem sunt cum licet quia offenditur in re
fit. Quod nisi Zacheus. Wilhelmus. Unde peccatum sufficit ad amissionem
omnium bonorum et ad damnationem incurrit. Hugo de libero arbitrio
[illegible] Ad dominum regnum in nobis hic quaerit [illegible] libertas voluntatis 104
libertas iudicii
libertas consilii
libertas complaciti

1a libertas voluntatis sive liberum arbitrium
2a libertas iudicii qua discernimus quod
liceat et quod non liceat
3a libertas consilii vel electionis quod expediat et quod non expediat
4ta libertas complaciti vel experiencie quod libeat et quod non libeat
Hec omnia amittit peccatum, quia peccato voluntas captiva tenetur,
iudicium errat, consilium caret et complacitum [illegible] hic Hugo.
Constitutionem in regno dei apparet esse liberam ab omni [illegible] peccati
[illegible] Wilhelmus [illegible] peccatum [illegible] non admittit
abstractionem a corporalibus et [illegible] [illegible] non sunt
Sed quia rex noster et deus vult [illegible] nos quos esse [illegible]
participes et [illegible] [illegible] sustinent et [illegible]
[illegible] habeat [illegible] quae [illegible] et
[illegible] [illegible] et [illegible] Wilhelmus in fine
parte liber de [illegible]

Hoc dicit Hugo quod [illegible] in illa libertate [illegible] [illegible]
In hiis tamen est quod [illegible] [illegible] vicis et [illegible]
Ne aliquod peccatum regnet in vestro corpore mortali Ro 6. Nec tamen
oportet quod in omnibus regnet deus equaliter quia Hugo [illegible]
regnum dei non [illegible] ex toto [illegible] in nobis / [illegible] tamen
[illegible] [illegible] [illegible] ut Magister [illegible] [illegible]
[illegible] in hiis [illegible] [illegible] de die in diem [illegible]
[illegible] in [illegible] dei. Et Wilhelmus in alio [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] in parte impietatis in hiis
[illegible] plus quam [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] In hiis [illegible] plus quam [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] rebus. Et [illegible] in hiis quae [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Vass in hystoria Egip — Ulos homs & qui presentipos uersus appar
Petupande ateos homs p aliquid qui
tauunt² ostendi

Pos^s h e c px
Plus ipsy ataullia hamus viletas aliqua ud d pauit

Status omnis humane ruinosus est nullusque status debet vacari nisi rebus actionibus temporis. Omnes enim divites et potentes olim qui floruere modico terre angulo conclusi sunt. Itaque mors cunctis temporibus finem imposuit. Quam ob rem huic libro in prologo de morte premitto. Arbitror enim mortem fore speculum quorumcumque statuum mundi. Nam qui se moriturum considerat, si celsus est minus gloriatur. Eventus sui prosperitatem ignotos sive preteritos. Si pauper quis est, tollerancie remedium mors ipsa prestat eo quod finalis doloris angustie erit. Que si dolore vomit bene esse consummare. Fiat ergo pressus ut in precedentibus perceptibula.

Vite humane cursus brevis est tempore et multis anxietatibus fatigatur. Itaque vita presens nil aliud videtur nisi miseria. Unde Job: Homo natus de muliere, brevi vivens tempore, repletur multis miseriis. Et quod prudens sapiencium colligit, quod homo vite commodatum est, non donatum. Lex enim vilis est: tempore iubet et nasci et mori. Itaque male vivunt qui se victuros semper putant. Nempe non condicto sed quodam mutuo vivimus. Alexander ergo ne quis dicat tot vel tot annos habeo, quia annum tunc non sic ex pro mutuo accepisti. Unde Tullius dicit: vel annos habeo, vel annos commemoratis quos non habes; tempora preterita et si essent non haberes, quia non possides. Hoc tangit Seneca libro de naturalibus questionibus. Unde ergo sileat qui pergaudi in iuventute de futuris annis gloriatur. Unde etiam sileat qui de sua vetustate laudem sibi ascribit, mirandaque vidisse iactant. Nam isti de eo gloriantur quod omnino preteriit, comminentes annum in eo sperant, cuius certitudinem ignorat. Unde Ovidius libro [illegible] capitulo: labitur occulte fallitque volubilis etas, et celer admissis labitur amnis equis. Et idem Ovidius libro iii° de arte amandi: Ludite, eunt anni more fluentis aque. Nec que preteriit iterum revocabitur unda, nec que preteriit hora redire potest. O quam puto eos fastibus elevari qui solia mundi obtinent, eo quod sui tristitias preteritas negligunt. Contra enim temeritas esset si absque fine vivere. Ex quo modica mora contollit cornua ipsorum. Attendat enim id Ovidius libro xv Methamorphoseos: Cuncta fluunt inquit, nichil est quod toto perstet in orbe. Ipsa quoque assiduo labuntur tempora motu. Et idem Ovidius libro in° de Fastis: tempora labuntur tacitisque senescimus annis. Et Petronius: Heu heu nos miseros quam totus homuncio nil est. Nil enim tutum nobis aufert orcus. Unumquodque ergo laudabile foret si nos ipsos conspiceremus dierumque brevitate oculis apponeremus. Tunc enim superbia periret, avaricie sufficerent pauca, cultui superfluo vacaret. Porro tam effrons, tam imperitus inveniri non posset qui in tremore mortis peccandi desponeret. Moriemur enim quod est, sed non attendimus. Et si occurrat memoria temporis preteritorum mundique vanitatibus nos occupatos facilius cogitare desistimus. Unde Maximianus: Cuncta trahit secum vertitque volubile tempus, nec patitur certa currere quemque via. Iam nichil est totum quod viximus, omnia secum tempus preteriens horaque summa trahit. Cum sit si brevitas vita spiritus non debet gaudere, hoc facit temporis miseria, teste Apuleyo libro de deo Socratis: fortuna caduca, singillatim mortales, voluto tempore vacat, ingenio quam maximis metibus et obnoxia corporibus vivunt. Unde quidam philosophus dictus Secundus: homo est inquit mens incarnata, fantasmata temporis, specula cor vite, mancipium mortis, transiens via, loci hospes, anima laboriosa, parvi temporis habitaculum. Cuius ergo attentis quibus sapientes de vita

Ovidius

Petronius

Maximianus

Apuleius

Secundus

pnta sollicitabit. Et licet bruta uite
miseria habeant / Angustior est tamen uita
humana cui natura minime prouidet / bestijs
autem uictum dedit / Unde plinius in hys
toria naturali libro vijo Ceteris inquit
animalibus varia tegumenta / natura tribuit
ut corium / spinas / pennas / squamas
arboribus quoque cortices / hominem nudum
natura produxit dicitur tacthoc Cum te
infante / pauperes omnes etc. / Et seneca
domino iustro epistularum libro v° Onerosus
obiecta / nascendi / misera vivendi
dura moriendi / Et boecius libro iio
Humane inquit uite conditio / moti
aspero peragitur et se sine venie
confiteri / Amarum est ergo cur sapientes
qui se reputant tantis circumdati miserie
uite fomenta conquestio / Nullus enim
in corde cernet felix esse potest / si
equa tamen felicitas sint certo certe ex
tuta metuere abiciet pius sentiasque
bonis opibus conpetat / Unde dicit
plantus in aulularia / Timor eum
prodita / auaricia / felicem esse non
sinunt hominem sed in prosa vita
Unde bo libro iiijo de consolacione digitalibus
inquit fulgere pius / et prouire ceteros
honore cupis sed tandem obnoxijs omnis
periculis patebis / gladiis peteris sed
stamus esse desistis / Nempe / michi
considercanti quid mors sit gaudio
et lugeo / gaudio namque uite futuri
visa magnitudine / tamquam aditus bona
mors est / sed lugeo corporis formidat
morte / langwores hic timescat et
in cinerem redigi recusat / Contra
tamen sapiens si fuero plus ad est
in gaudium quam luctus / spes futuri
seculi magis me delectat / nomi
enim quod mors tristis quidem bonus
est / Unde hildibertus de exilio suo
Mors est inquit homini sepe quadam
condicione mori / est homini nudum
nasci / nudum quoque reuti / homines putre
sol limum sed fateri / est miseris quedam
in cinere redigi / Res et opes possunt
ei famulantur ei ad horam / est locuples
mane / et vespere pauper erit / Et tem
poralis terrenorum gaudia non remanent sed
fugitiua volunt sed post morte / Unde
maximianus O quam dura premit / miser
ros condicio uite / nec humano sub
iacet arbitrio dulce mori miseris sed
mors optata recedit / Atque tristis
erit / precipitata venit / mori mori
melius / quam mortis ducere vita pena
maior erat subito perire per ruinam
ea quam pertinens sustinuisse diu et
subdit quod bona tue hinc / tot
me dampna fleo / Nouae placet
melius etiam consider rebus Euenit
minus / res noua semper habet / Felix qui
potuit / tranquilla ducere vita et
letus stabili claudere fine dies / hec
ille ex quibus concluditur brutas mi
seria que vite patet

Nam anima racionalis / dei forisque
immortalis / sibi ergo carcer est
corpi mergi mortali / carnis quoque pro
mittas spiritum ad scelera trahit / et ve
mancipata carceri / Sic anima sensibi
lis angustijs res decorpore pe
ut tangit hildebertus de exilio suo
Unde loquendo in persona anime sic ait /
Egrediar sed nescio quo / sed nescio quid
Et fortasse dies iste supremus erit / est
ergo ponenda domus quam libertate vix carcer
perpetuo me carere quam / Itaque Tala
petit / ut quod corporis sit / et carere ca
reat / sibi ergo corpus tedium est / Unde
et sapientes plures corporis tedia vi
tare volentes se ipsos interficerunt
Unde narratur eusebio in Cronicis
Anno imperij Augusto quadragesimo

primo marcus porcius catho latinus declama-
tor tedio duplicis grauedinis semetipsum
interfecit / sed hoc autem attestari minime deb3
quod se necare michi nullus potest preterquam a-
lucrecia hac quod tamen redarguit augusti-
nus li. de ciuitate dei / sufficiat autem quod pro-
bata historia in hoc sunt nobis / quod vita
presens tediosa est prudentibus anime carcer /
Nam corpus sordidibus constringit animam
Unde prudencius considerat et sordidis acta
mea recusat sed anima / Unde gualterus
in alexandro li. 8o / allicit illecebris
animam caro / nec sinit esse / principii esse
memorem quod est ymaginis instar / sed a si-
ue. summa sed carne inclinante anima
sepius obliuiscitur quod sit ymago dei /
quod sed operibus vanis se non conformat
Unde summam tangit bernardus in meditacionibus
dicit scilicet querere potest / an mori appete-
licat vnde miseria / Causa incertitudinis
occurrit / quod vir sapiens ad mortem currere
non tenetur sed vitam contra ut dies dis-
ponat libenti animo debet / Unde
seneca ad lucillum epistola xxxiiij. Cot-
tidie inquit morimur / cottidie enim de-
mitur aliqua pars vite / Et subdit verum
tullius circa ad mortem tedio vite / vir
inquit fortis ac sapiens non debet
cunctas fugere sed contemnere / Et idem seneca
epistola lxxviij Nec vita sit tedio
nec mors timori Et subdit quod quod enim
expectatum est diu leuius accidit / Ista
licet si mortem absque timore expecta-
veris eam non formidabis / Ita Unde quin-
tilianus circa li. 1o / fortior enim vir
est magis mortem contempnere quam vitam
odisse / Et valerius maximus li. 1o / Stoi
vitam diligere / mortem non timere pre-
cipit / Unde epicurus ridiculum est curre-
re ad mortem / tedio vite / ut supra habetur
Et subdit epicurus / quod inquit tam ri-
diculum quam appetere mortem cum vitam in-
quietam tibi feceris metu mortis non
sentiam est voluisse mori ut inquit
lucas li. vo / Nempe aliud est vitam
contempnere aliud non est timendo mortem vitam
odisse / Unde enim probatum est vitam odi-
re / separat autem contempnere sapientis est
Unde gualterus in alexandro li. 2o / fortis
animi est contempnere vitam / non tamen odisse
Aliqui tamen vitam non ex virtute / sed ex
miseria contempnunt / quibus laus non debetur
Unde marcialis cocus rebus in angustiis
facile est contempnere vitam / fortiter ille
facit / qui miser esse potest / Ex predictis ergo
colligitur / quod nec ad mortem currendum
ut vita presens amanda est / tamen enim
mortem querit / dies breuiat in quibus proficere
habet / qui vero vitam diligit / animam in
tartarum non metuit / Vitam ergo potes
non odisse / sed contempnere liber / ut non libenter
animam immortalem corruptibili corpori applicari /

T(ertio) sciendum est formidare / quod vitari
non potest quod enim accidit ipsi sapienti
utique metuendum est / sed numquam mortem for-
midare vir non potest / Nempe mor-
tem absque delicto formidare potes / si
causam naturalem quod desiderio refutes / sed
sapienter si deliberabis eam non timendam
concludis / Aliud est enim primis motibus
impellentibus / timere mortem / aliud de-
liberacione perfecta contempnere mortem quod
faciunt insipientes / Unde seneca li. de re-
mediis fortuitorum stultum est timere
quod non vitare posset / Et idem seneca li.
vio de naturalibus questionibus / contempne mortem
et omnia que ad mortem ducunt siue
sint bella / siue naufragia / siue
ruina ponderum / Nunquid amplius facere
potest / quam ut corpus ab anima resoluatur
quod nulla diligencia / nulla potencia
euitari potest / Via separata corporis et
anime / homines utriusque partem / siue reditur
restituunt / nam terre debetur corpus / quod ex
illa plasmatum fuit / celis autem immor-
talibus in mortalis anima debetur / Sa-
piens ergo contempnat mortem / Unde
valerius li. vio corporis et anime so-
cietas non fuit vnica cohesione / sed facile
diriment / Unde stultum est in eo confidere
quod leui perditur casu / Unde varro de sensus

Seneca

Valerius

senex dixit malum est cum moleste fertur
quod necesse est / Et bene libro primo de na-
turalibus questionibus / pusilla res est homo vita
si ingens res / contemptus vite / hanc qui con-
tempserit vitam securus videbit maria
turbari / securus aspiciet horrida facie
fulminantis celi / Ecce inquit ad me / que
magna sunt quibus pereo / Ex quibus concluditur
quod vita contempnenda est / precipue contemptu se-
quitur contemptus mortis / Et ideo Seneca in tragedia
abeant questus discedat timor / Et ideo
bene in hercule ethico / Quicquid ille
... est / tam facile est mori O ut
divites mundi / ista displicent mortemque
non ita timerent / quam secundo formidant
quia sua possessiones diligunt nimis quia
timent hiis privari in quibus confidunt
Si enim in bonis patrie morte futuris
confiderent / mortemque contempnerent / ut attendit
idem Seneca ad lucillium epistola 30
Nunc inquit querela est / aut incommodum
si quidem [illegible] debeat desinere desierit / et
quis exitus melior quam in suum
naturam solvendo delabi / Nempe mors
[illegible] et mors statuta est Ut ponit
Seneca bene epistola 77 / Nemo inquit
tam imperitus est ut nesciat se quandoque
moriturum esse / Et cum ad ipsum accesserit
tremit et plorat / Nonne inquit
stultissimus videretur qui fleret eo quod ante
mille annos non vixit / eque stultus
est qui flet eo quod post annos mille
non vivet / hec inquit paria sunt /
non eris / non fuisti / utrumque tempus alienum
est / Cum enim flebas ad hanc legem
tu sis sis natus / Et epistola [illegible] /
non autem est mors gloriosa / sed fortiter
mori gloriosum est / Nunc dementia est
fugere / ad [illegible] non possis / Unde
Tullius in philippica 3a / Turpis
fuga mortis / omnique morte peior est
/ Animo ergo sapiens est morte non timet
[illegible] Unde idem Tullius in tusculanis
questionibus libro primo quia mori necesse est
quia mors nichil habet quod sit hor-
rendum / mortem secundo non timeo / Unde

refert Valerius libro 6o / quod cum theo-
dorus cyreneus / regem lisimachum in-
crepasset eo quod [illegible] nimis digesta
faceret ab hoc lisimachus misit theodorum
cruci affigi / Et tunc theodorus ait / mea
[illegible] nichil interest utrum humi aut
in sublimi putrescam / Unde [illegible] fac
tibi [illegible] mortem non esse timendam
[illegible] Non metuit
mortem [illegible] / Unde lucanus libro 7o mors
extrema pena est nec metuenda viris
Si enim aliquo pacto / mors effugi
posset / aut si post mortem / nulla
vita esset / utique formidanda foret
[illegible] moriens / Vita post mortem
fructus potiori / nullus sapienti / Restat
pavor mortis / Unde plinius [illegible] secundus
Quid inquit est mors / et [illegible] /
[illegible] / [illegible] pavor / pau-
peris desiderium / inevitabilis [illegible] /
[illegible] hominis / fuga vite / resolucio
omnium / Nam teste oracio in poetria /
debemus morti / nos nostraque / Et Iu-
venalis mortalia [illegible] / et adhuc
sub iudice lis est / Unde ovidius in libro
epistolarum / [illegible] anno [illegible] mille
[illegible] mors quam minus pene qua
mora mortis habet / Et idem ovidius
libro 10 methamorphoseos / Omnia debentur
morti [illegible] ad unam [illegible]
ergo apte conspicimus / morte vitari non
posse [illegible] / si non contempnenda [illegible]
Attendamus ergo quia teste Claudia-
no in minori omnia mors capit
Unde morti loquendo sic dicebat / Omne
quod liquidus complectitur aer / quodque
alit tellus / quodque maris equora
vehunt / Quod flumina volvunt / quod
nutrit paludes / Cuncta tuis / [illegible]
cedunt animalia regnis [illegible] / sub
tecta globo [illegible]
venimus [illegible] reges / deposita
[illegible] turba cum paupere mixti

omnia mors equat / Unde Claudianus libro sive
tytulo Omne sacrum mors importuna propha-
nat Omnibus obscuris inicit illa manus
Vive pius morere pius cole sacra cole-
tem mors gravis a templis in cava busta trahet
crine verba nil aliud sonat / tam clan-
gorem quam ordinem / nisi quod omnia que sunt
sublimia concurva prebent Omnisque homo
pius vel impius / suos morte terminabit
dies Nempe mori naturale est quia omnia
que petunt resolvi corpore pressserunt / Unde
Maximianus / ortus cuncta suos repetunt
matremque requirunt et redit in nichilum quod fuit
ante nichil Et Lucanus Capit omnia tellus
que genuit celo / Unde Stacius in Theba-
ide / mille modus leti miseros mors una
fatigat Et philosophus libro epygramatum / ferro peste
fame vinclis ardore calore / mille mo-
dis miseros mors rapit una homines
quibus attestatur quod mors omnia leges laqueos
hominibus tetendit / et insperate venit
Unde Ennodius mors non expectatis et
omnibus venit / ipsa est enim omnis mortalitatis
finis / sed ipsa finem non habet / quia dum seculum
prius manebit quamdiu / et mors preterea
semper mors erit / est ergo sine fine finis
Unde Stylo / mors omne durum prius que
este finem / sine cantus finis est plena
ruina ruinis / Omnia enim mors tandem
facit sed post illa vincentibus pie celsus
inde Deus miranda promittit Unde ergo
sapiens qui mortem contempnit.

Mors bona vitam mortalem inchoata
gaudium / neque bene morientibus / mors
mihi contingit / sed vita multo celebrior
assurgit / Unde Mercurius Trimegistus
ad Asclepium Nos quidem passim vota
optimus si domine placet pietati ut
nos mundana custodia absolutos supe-
rioris partis nunc restituat / et hec est
mors pro subito diligenter tamen deo
vincentibus ultima sed expectanda dies

Mercurius Trimegistus

hominum / dicique beatus ante obitum nemo supreme
debet / Non vita prius bene fuit non
post mors ideo bona que vir pius
deo coniungitur / Unde Gaufredus in poetria — Gaufredus
nova circa quod dei mortem vitare non
possumus necesse est quod transferat in fortam
virtutis / quod dico quod faciendum est de necessitate
virtus Nam tunc virtus est / si bene appetis
quod bene licet pati / Tunc enim mortem bene
quod ut bene moriaris providens / Unde Ma-
crobius libro 1o de sompnio Scipionis dicit — Macrobius
mortem philosophus philosophantibus esse appete-
dam igitur que philosophiam esse meditacionem
moriendi / Unde philosophus duas mortes
hominis posuit quarum unam naturalem / al- — naturalem et spiritualem
teram / virtutes prestant / Homo enim
naturaliter moritur cum anima relinquit corpus
solutum lege nature / mori autem dicitur spiritualiter
cum et ipsa anima adhuc in corpore con-
stituta corporeas illecebras philosophia
docente contempnit / et cupiditatum
dulces insidias reliquasque omnes
passiones exuit et hanc mortem
dicit philosophus sapientibus esse appetendam
Hic enim mori nil aliud est nisi
vite voluptates contempnere et futuram
vitam desiderare / Unde Marcialis — Marcialis
totus Dulcia defecta mediatur car-
mina lingua Cantator cignus funeris
ipse sui Utque cignus can-
tat cum moriturus sit / sic eciam sapiens
letari debet cum moriatur melius
Unde Sed mors appetenda formi-
danda eo quod pauci ad bene mori
preparantur Disce bene mori potius / si
mortem casum non providens
si nec bene moriaris opera bona
non perficis Nempe si scies te
bene moriturum morti forsan ita
non consideres Vis autem scire que
mors tua erit / Unde sic studeas
ut bene mori queras / qualis enim vita

fuit talis ipsa mors erit / Unde tullius
libro de senectute / Meditatum ergo esse
debet ab adolescencia ut morte non
negligamus / sine qua meditatione tran-
quillo animo nemo esse potest cum certissime
moriendum sit / incertum tamen / Sapiens ergo
christianus cum sereno animo mortem / et ab hac
vita discedit tamquam ex hospicio / cur
ergo multis mors sit onerosa / ideo
est quia non optimam moriuntur / nec cessatur
bonis post morte studiis sollicitatis / Unde
tullius libro de paradoxis / Mors hominibus terri-
bilis est quorum cum vita omnia extin-
guuntur / non hiis quorum laus potest
vitam manet / Et idem tullius in tuscu-
lanis questionibus libro primo / Tota inquit philosophorum
vita ut ait catho commentacio mortis
est / quam cum agimus / cum a voluptati-
bus carnis vel corporis animum revocamus.
Que enim animam a corpore segregamus /
ut bene mori assuescamus / Ille ergo
vincit mortem qui carnis desideria
non sequitur / Nam quid est mors nisi
separatio anime a corpore / que cum separatur
quam voluptatibus ipsius non imitantur
Unde Seneca in agamenone / O quam mi-
serum est nescire mori / Ille enim / quoniam
nescivit qui se tamquam mortuum non
disponit / nullum enim bonum adiuvat
habentem nisi ad cuius amissionem / Unde
Seneca ad lucillum epistola iiii^a quod de se
ad mortem sic se debet homo preparare
ut que possidet sic diligat ut perdere
non timeat / Unde idem Seneca epistola
xxvi / qui mori didicit / ne servire
dediscit super omnem potentiam mors
est etc. ad omnem cetum ad illud scilicet
mortalium carcer transita et custodia
mors enim liberam hostium [illegible] / Unde
ipsa laudem et amare que non piget
mori cum amet vivere / que est enim
virtus cum ponere cogaris / Sapiens enim
quod invitus facit necessitatem effugit Unde
Seneca epistola liiii / vos ergo stulti
sapientes dicite perveniendum mortem / quia
parat vobis / ne differatis / ne statis

differamini

eius hora qua mors ventura est / Unde
versificator / ne sis securus hodie vel cras
moriturus / Incertus sine sors / est plurima
causa timoris / Incertas enim hominis horas mor-
tuorum / Unde in mortes illi ducuntur / qui
corporis desideria complere intuntur / qui
animadvertunt corporis cedia / subito animo
placere vocari non posse / Unde Salustius
in catilinario / Mors inquit erumnarum
requies est non cruciatus / nec mors malum
est / quia nullum malum gloriosum / mors
autem gloriosa est / Unde et Zenomanus de mor-
te intulit ut felicitati pro morte prove-
nerit lactancio / Et licet bene scisse
non credat vite cum futura certitudine
attestatur ergo vivens prius se paret ut morte
gloriosa finiat vitam / Unde teste Seneca
libro tercio de naturalibus questionibus / mors est tri-
butum officiumque mortalium / malorum quam
autem remedium est / Et subdit mortem
ergo non ne formides / esse illa cogi-
tatione nulla tibi familiare / ut illi ob
viam ponere posses / Unde ex premissis sapien-
tibus colligitur quod dum vita est ista conditio
mortis est optima / Et boecius libro primo de con-
solatione / Mors hominum felix que se nec
dulcibus annis / Ingerit et mestis sepe
vocata venit / Hec et cum sepe considerans
clare conspicio / bene vivere / optime bene ca-
pienti mori / bonaque mores probant / quod
vita non potest ex bonis provenit / Unde Seneca
epistola [illegible] / nullum sint certa finem
invenies / sed amplius / morte non timeri
tamen bene scio nil arduum licet hoc
mors ut probatum est bona sit / nulli
tamen nisi noxie morte licet inferre / Unde
Seneca in agamenone / Reus fugit / Itaque
tyrannus est mortis qui penam cogit
vita ergo cum deo placet vivimusque
permittendum est / nisi sceleribus mors prius
Explicatis ergo hoc suscipiat doctor
lector ut scilicet bene vivendo / mortis vim
dicit sapiendo / legemque molestie / ne
stetit omnibus cepam / Unde teste
boecius libro primo de consolatione / Mors dicitur

himlem plt speculissmy caput equat qz
summus infimum / Et oracius in lio carminum
pallida mors / equo pulsat pede / pauperum
thabnas / regumqz turres / Et claudianus
in modii loquendo morti ait / Omnia mors
equat / tu dampna tuta nocentes / Tu re
quie dolentium pius te indice sontes / In
pia tegent nec gmissa fatu / Vn hildebertus
Cenomanensis / mors dum sermo mors sepe
ligonibus equat / dissiles sibi g dicione
trahens / Et seneca in 20 de naturalibus questionibus
Nichil inquit inter est vtrum me lapis vnus
elidat / an totus mundus premat / Vnde hoc
scit nam perpendo qd tandem omnino venimus
equales omnes sumus temporibus attestat mors
benigne suffendi est / animoqz sollicito prius
quisque se ita disponere scit ut morte veniente
obitu sacro decedat / et pati angustias
illius suscipiat.

Multos gaudibus se preclaris oppo
nere et subisse temporalis honoris et
glorie / Quanto ergo mors sapientibus spiritualis
qz militanti optimum generat fastidium
si spes concepta 7 cogitata libera glorie beatitudinis
Nempe potes hinc vite sz future sb
consciencia vsqz ad mortem letabimur cum
pharus / Vnde xenofon in libro cyro
narrat qualiter cyrus maior moriens
dixerit / Nolite arbitrari o filii mei
carissimi me cum a vobis recessero
nusqz a nullum fore / nec enim dum
volueritis animum meum videbatis esse in
hoc corpore ex hiis rebus quas gerebam
intelligebatis / eundem ergo intelligite esse etc
dete / etiam si non videbatis / patet ergo stulta
tibi certo asserere / qui vita futura
abnegat / aiaz qz putat mortalem.
Seneca plato eam inmortalem credidit
ut patet in suo phedrone / quem tusculanis
citro / in quo validissimus argumentis
anime immortalitatis asserit. Prout narrat
macrobius libro 1o de sompno scipionis
Vn cum libro predictum plonis quidam
legisset dictus tro bratus ambraciensis / ac
qz in mortalitatem didicisset / animum se
per precipicium dedit presidio melioris vite
Vnde tulius libro de senectute / non est
inquit mors luctuosa quam inmortalitas
consequitur / et idem in tusculanis questionibus
lio 1o Nemo vnquam sine magna spe
immortalitatis se prima offerret ad mortem
et tristicio quod iubet metibus quasi
seculorum quoddam augurium futurorum sed
qz in maximis ingeniis et altissimis
animis et maxime existit et apparet
facilime quo quidem dempto sz augurio
futurorum quis esset tam amicus qui
semper in laboribus et periculis viuat q.
d. non / Si ergo mirabiles gentiles
olim morte sponte subiacuerunt sit
pro publica tuenda corpori ipso non
non pepercerunt / aut fecerunt amicos
quod absit aut future glorie iocunditates
exoptarunt / Vnde qui infelices sunt
qui post mortem animam cum corpore
evanescere credunt / Contra quos guido
in metha 08 chorte carte anime / Et
statius in thebaydos lio vio / Et
alacres / vnde incogniti morientes hores
Si enim omnium verum sapientum scripta le
geris omnes se vnica anima spopasse reperies
Vn orator libro 1o / Quantum perdam
erit mihi aciam boni Certeqz bina
rescendimur gaudia notum / Et tulius
lio de senectute / O preclarum dies cum ad
id accedo comple nunc certiusqz prestat
Et idem tulius philippica xiiij / Cuius
anima nobis data est vita sz modica
datur vite sempiterna quiesi uideret
longior quam hec vita / quis tunc cer
ta amicus qui vnacionis laboribus
et periculis ad summam laudem glariamqz co
tenderet q. d. non / prout tangit supra idem
tulius lio in alio libro Et idem
tulius in tusculanis questionibus lio 1o
cuiqz inquit corporis facibus ad
omnes cupiditates inflammandi solea
perfectio bona crimus si relicto corporibus

Scipio omnis — Applatum [illegible] vrgem [illegible] ut [illegible] appellatus est cum [illegible]
[illegible] / Pater [illegible] [illegible] Scipio
Nepos Scipio
[illegible]

Commentum li. 2 c. 9 Mors com… / pro eo quod … dominus …

totos nos in contemptu laudis rebus po
namus / Et dicta est mentibus humanis in
saciabilis quedam aviditas videndi
scilicet ipsum deum / Et eciam amplius mercurius
in enim trimegestus asclepio dicebat
post mortem vitam eternam bonis demum
daturum / Et quinte li. 10 mo. Et sequens fiat
quis est finis horum quod vero felicitas
nunquam videbitur sibi preciosa morte precius
quia scilicet ille per mortem se peruenit non credunt
qui de vita eterna confidunt / quia vita
concordat Seneca ad lucillum epistola 10
mo / Et quod ille veniet dies qui
te horum tuum incertat / Et non quod loquitur
lucillus / Et epistola lxxiij miraris hominem
ad deos ire / et deus ad homines venit
ymmo in homines / nulla enim bona mens
sine deo est. Et idem Seneca epistola
xvja ad paulum inquit frequens egro animo
et vitam foro quod fors contemsit donec
in vicia felicitatis sine malis impo
nat. Ecce quantis testimoniis eciam
gentilium vita futura predicatur et spatur
Unde presper in libro suo epygmatum super
terne quam erit eterna gaudia vite
Gaudendi quam causa ipse erit deus
Nec varios pies motus diuisa vo
luptas / unum erit cunctis lumen et
unus amor / in bonis et finibus po
sita conpienda (?) feliciter / Nec nolet
augeri nec minuere nimium Ad
presentem vite devote valle vacanti
Statutum in diebus standite (?) lucis iter
Hortor et futuris et spes prouentor eduit
Consulta agstens te sibi in terre re
natum / Ex quibus patet quanto desiderio
vita futura speranda est mors quoque pius
ferenda

Nil post sepulturam / vanitas
aut sepulcrorum fastidium / quod
enim post mortem hominis prodent eciam mortuis
suis tamen nobis curiositas Seneca inquit
quippiam testium fortassis erit illius
iactancie quam in seculo dilexisti Et
ergo quam detestanda est illa homi

num curiositas / qui ad diem quoniam claudere pe
tunt vitam quasi conpositio viuente ex quibus
tamen et sepulturam desiderant pom
pas / neque hijs sufficit vanis curis in
vita conponere / corporalibus appetentes
desiderijs satisfacere atque iactancijs sed
eciam absque delectacione tamen sunt mori
tum vana quadam superstitiositate famam
in vilem sibi aggregat. Clariorem questionem
petit / sine resolucionis postulans ad
demum / spirituum quietem felicitatem / homo
tamen qui ex hijs duobus consistit vtrius
que postulacionem condicat quia licet eos
reperte se videat dyscessuram ipse tamen
laborioso sensu mundana querit et clam
esse scilicet nunquid post mortem viri sancti
conpremunis aut sepultus glam fecerunt
nequaquam prout ait augustinus li. de cura pro
mortuis agenda ubi narrat corpora
quedam sanctorum igne cremata alia vero
in fluminibus projecta nec qualiscumque memo
ria de ipsis in posterum habeatur. Hoc autem
diuina permissione factum est ut distant
propriam quod tunc ipsum potuisse salute quod
vanitatibus huius quoque vitamque nunquam conpetuntur
Nam li. 10 de vitas patrum prima parte illius
narratur quod ubi quidam impius honorifice
sepultus erat / Iustus autem a bestijs
comedebatur eremita autem de hoc admirati
angelus respondit ille inquit scilicet impius
bonum parum egit / temporalem ergo accepit
mercedem / Ille vero iustus parum peccauit /
temporalem ergo in remedium suscepit penam
Venerabiliter ergo concludit augustinus li. 1o de
ciuitate dei capitulo 8 o quod conquiratur pom
pe sepulturarum que sepulture / solacia
sunt potius viuorum quam defunctorum
et ideo antiqui de talibus parum curauerunt
Unde Seneca li. de remedijs fortuitorum
sic dicebat facilis est iactura sepulcri
si enim non sencio quod ad me pertinet
corporis sepultura si non sencio / omnibus tamen
sepultura est pena / hic tamen possit
moraliter queri / Utrum prosit animabus / corpo

sepeliri in locis sanctis seu consecratis. Ad
hoc videlicet Augustinus in libro de cura pro mortuis
agenda dicit quod si predicti supplicatores
non fiant recta fide ac pietate, tunc spiri
tibus non prodest loci sanctitas, quia tamen loca
sancta ordinibus dedicata sunt, quando mortui in locis
sanctis sepeliri valentibus prodest. Unde nar
rat idem Augustinus de quadam muliere que filium
suum defunctum in basilica cuiusdam martiris
petivit sepeliri, sperans precibus sancti martiris
filium adiuvari. Hec spes autem ait Augustinus
sana fuit, quia martiris oratio obtinen
tum filio profuit. Locus tamen in se nec proficit
non tamen. Attendamus ergo quia nec tumuli
prodest altitudo nec sepulturarum commenda
tio sola multa, nec suffragijs proficiunt. Cur
autem si impius es, tui memoriam cupias
relinquere, aut que tibi gloria si tua
impietas per orbem innotescet? Si non iustus
es, nunquid lapis te faciet sanctiorem?
Absit quod nec scitum est, nec aliquem sancti
ficare valet. Eterno ergo sufficiat conditorem
denique facere memorem tui, nec sic indi
gnam queras, ut post sepulture fastidium
sedem glorie perdas. Narrat enim Seneca
de tranquillitate animi capitulo xvi quod cum
tyrannus quidam philosopho Theodoro minaretur
dicens: occidens inquit et sine sepul
tura corpus tuum erit. Respondit autem Theo
dorus ridens: an inquit ineptum sic
putes, ut in terra sit an super terram vel
intra putrescam? Nam utrumque in equo
facile est. Vir ergo in etate senili con
stitutus, inde quiescat, nec in talibus
superfluositatibus sollicitetur, atque consideret
quod repente moriturus sit. Quemcumque tradidit
Tullius libro primo Tusculanarum questionum quod
Dyogenes iussit corpus suum volucri
bus atque feris proici dicens: Ut michi
inquit obsunt post mortem corporis la
niatus? Scis quod prestat ad pastum. Unde
ipse idem narrat quod cum Anaxagoras
interrogaretur ubi corpus suum sepeliri
vellet, Respondit quod ubicumque, id est erit.
Unde quidam Lycurgus totum corpus suum in
mari proici fecit. Nec impius titulo leges

sue insurgerent, ut tradit Pompeius
libro ii. Cyrus quoque caruit sepul
tura non tamen periit corpus medio
quia mediocre remansisset. Unde Ieronimus
contra Iovinianum narrat, quod populus
Massagetarum cognatos et propinquos
devorant, dicunt enim quod decentius est
quod ab amicis potius quam a vermibus
consumatur, et quamvis illorum ritus
insanus esset, indicavit tamen sepulturarum
superfluas pompas.

Ecclesiastici septimo: Ubi, memento
novissimorum et noli obli
visci. Et alibi dicit: memorare
novissima tua, et in eternum non pecca
bis, sed que sunt novissima nam
utrobique limitus est. Unde Tullius primo
Tusculanarum questionum narrat Socratem
dixisse quod philosophorum vita est commendatio
mortis. Et Aristotelis libro de disputatione
narrat Platonem dixisse quod philosophia est
sollicitudo mortis, et per morte intelli
git mortificacionem pravorum desideriorum.
Unde Seneca epistola xxvi meditare
inquit mortem, qui enim meditari
libertas est. Et sic per eius medita
cionem vicia que sunt similia evitantur.
Nam in vita Johannis elemosinarij
legitur, quod olim circa imperatores coro
nabatur, eis monimenta mortuorum
ostendebantur, a quo interrogabatur quale
sibi monimentum fieri vellet, ne sui
solij celsitudo eum in superbiam elevaret.
Quamobrem beatus Gregorius libro xxii mora
lium: Enim inquit culpa anima temptatur
necesse est ut brevitatem vite sue aspi
ciat, ne incerta mors cum venerit
iniquitatibus rapiat. Et Gregorius quarto mo
ralium dicit: qui de imminente tempesta
te et fluctibus timentibus, nulla
navigantibus rerum temporalium cura, nulla
carnis delectatio ad mentem reducitur,
omnisque res in despectu erit, si timor
perpenditur mortis. Hac si quidem procogi
tabat Job dicens Nudus egressus

sum scribit Job 10 In hoc tamen ex mortis
consideracione debet animus disparare aut
irasci sed pocius in virtutibus prestare vt
Seneca li° iii° de virtutibus hominibus tantum sine
sic inquit Sive enim irascitur siue non pau
lulum ecce venit mors que nos pares
faciet et epistola cxxii mors omnes
equat et omnes pares moriuntur Ecclesiastici
v Sicut egressus est nudus de vtero
matris sic reuertetur Quod ne mors noua
nobis ad esset tunc enim maxime
b[...] vnde age sollicitudinem et in nostre vite
diminucione nunc considerantes tamquam
nunc morituri essemus sic ad futurum vite
ad opitulacionem preparamus Vnde sapiens Ecclesiastici
ix dicebat Quodcumque facere potest manus
tua instanter operare Et Ecclesiastici xi mane
semina semen tuum sed dum viuis
vt visitetur illud ipse veniet ad
consolacione portantes manipulos suos
vnde Apostolus ad Galatas vi Dum tempus
habemus operemur bonum quia ista vita
est mors procedens non vita moriens
tamen vt inquit Augustinus iii° confessionum
Vnde Job viii dicebat breues dies
hominis sunt Et Job vii dies mei ve
lociter sunt absque nulla spe Vnde
Augustinus de verbis domini sermone xvi Bre
uis inquit est vita et breuitas ipsa
incerta Et ibidem sermone vii Cum tempore
breuis e vita dum viuit, nisi dum torquere et sermone
xl dum viuit quid nisi ad finem tendere
Vnde vita filius est morti vt ponit
etiam Seneca epistola cxxiii quia
quod viuimus proprium est nichilominus
vt moriamur Sic ergo vita breuis et
mors ineuitabilis Sicut ergo de sepul
tura felici non consideramus qui est enim
qui non videbit mortem inquit propheta
Omnes enim morimur et quasi aqua de
1 Reg 18 labuntur in terram vt dicitur in Regum
xiiii° Vbi in quodam veteri libello
narratur historia de quodam iuuene
qui timore mortis inductus religionem
ingressus est cuius pater dolens accessit
et ipso inuito de religione eum extrahere

voluit cum tamen iuuenis hoc vidisset
dixit patri suo quod faceret quicquid vellet dum
sibi prius vnam consuetudinem tolleret que
esset Illa consuetudo filius respondit
quod hec consuetudo erat vt iuuenes
sicud et senes morerentur quo audita
pater suum filium in religione dimisit
viii Math xxiiii° Vigilate quia nescitis
qua hora dominus vester venturus sit Et Apocalypsis
iii° Si non vigilaueris veniam tamquam
fur et nescias qua hora veniam
Incertitudinis est ergo dies mortis vt
ponitur in vita obitum suum recitauit in
Luce xiiii circumus tempus eius committit
plus noue prius se de cogitat Nam
cogitare debemus vt bene moriamur Augustinus
in Thezaurizate vobis thezauros
in celis Nam mundus est sicud illa ci
uitas de qua narrat Barlaam qui ci
uitatis sunt tamen mos erat vt principem
ignotum inuitarent et insuper cum da
bat pro primo sibi vnum omnium ipsumque
spoliabant et exulem faciebant Accidit
autem vt quidam sapiens ibi principaretur
qui audita lege sua bona atque diui
tias in alienam patriam misit itaque
in exilio positus se locupletem inuenit
Sic enim non in mundo sed in celo prosperi
debemus Illi enim molestibus presta
bunt qui non de presenti vita sed de requie
post mortem meditantur Vnde Seneca
Seneca li° x° de ira recepto ca° Vndique
vndique tela in nos iaciuntur et omnes
festinant ad mortem.

Sic vnde exigunt vt defunctus diuersos
progenitorum suorum perit sic hu
ius prestas est vt defuncta progenitorum
nos amatores huius seculi solum prime
vnde curat nec defunctiua vita pro
dent et Vnde fame et siti in inferna
insuper cruciabuntur Vnde sicud Job
dicit xxviii Diues cum dormierit nichil
secum auferet Aperiet oculos suos et

nichil inveniet super quo gregorius in moralium
xviii dat exemplum de divite epulone qui
sepultus est in inferno ut dicitur luce xvi
et de stulto proponente dilatare horrea
sua cui dictum est hac nocte repetent
animam tuam quamquam scilicet illa nocte mor-
tuus est ut dicitur luce xii et eodem ergo
nobis presuit sophia supra v. q. d. in
ira subito morieris et media nocte
venit ut dicitur Job xxxiiii super
quo gregorius in moralium xxv dubium est
inquit quod qui non cogitat dum ergo
diu vivunt de morte seu futura vita
non cogitat subito morietur cum mors
peccatorum pessima in psalmo propheta O quo
mors cum amara est memoria tua
homini iniusto scilicet ecclesiastici xli Et licet
anima sit eius memoria tamen utilis
est ut peccator gravatur Venerabilis Beda
libro de gestis anglorum narrat qualiter
deus multis ondit penas infernales
et gloriam celi ut converterentur Aliqui tamen
correcti sunt et alii desperaverunt unde recte
peniterent Unde narrat de quodam fabro
qui vidit infernum sathanam et demones
infernales et omnino desperatus sine penitentia
mortuus est Absit tamen ut si in illa
horrenda Jehenna sit formidabilis sed ut
subeatis gloriam superne. Ecce stephanum qui
mortuus est inter lapides nequam videt
celos apertos et gloriam dei ut patet
actuum vii Nam qui sic moritur licet
sit tamen moriens nichilominus vitam
amabiliorem acquirit cum mors tamen
non est nisi umbra mortis ut ait gregorius
in moralium Sed mors terribilis est qua
moritur anima in perpetuum Nam tunc moritur
corpus cum anima ipsum deserit sed tunc
moritur anima cum deus deserit eam Ut
inquit Augustinus xiii de civitate dei capitulo
1º quanto ergo melior est deus anima tan-
to mors anime magis formidanda
est quam mors corporis Nam et susanna
mortem anime gravius quam corporis ti-
muit Danielis xiii ubi dicebat
melius est inquit me absque opere mei
decidere in manus vestras quam peccare in conspectu
dei Super Aug. xxi de civitate dei
capitulo iiº duplicem mortem designat scilicet
primam que est corporis et secundam que est
anime dicens Prima inquit mors animam
nolentem pellit et secunda animam nolentem
in corpore tenet sed in utrisque venit quam anima
invita non potest demum non sustinere nec
doloribus corporis carere moriendo quia
in inferno mors est sine vita mors
etiam sine morte quia sine fine de
tali morte dicitur Apocalypsis xx quod dyabolus
missus fuit in stagnum ignis et sul-
phuris ubi et bestia et pseudo propheta
cruciabuntur die ac nocte in secula nec
tamen sole pene erunt in flagellis de-
moniorum quamvis pena maxima
erit a visione dei beatifica separari
Unde Crisostomus super matheum omelia xxiii multi
inquit Jehennam abhorrent ego
autem casum illius multum clariorem
puto quod melius est sustinere decem
milia fulmina quam facie illa man-
sueta privari ad ipsam a nobis atque di-
centem: matheum xxv Ite maledicti in 27
in ignem eternum Sic ergo vivamus ut
morte perpetua modo huiusmodi non moriamur
Sed pocius illa super nos beatissimam
vitam acquiramus quam desiderans apostolus
ad philippenses 1º dicebat Cupio inquit
dissolvi et esse cum Christo Vir enim iustus
exultat in morte sua Beatus Bernardus super cantica xxvi
dicebat Bona mors quia anima mea
morte iustorum tunc enim liberatur de
periculo et intrat hereditatem in psalmo postquam
dicitur Cum dederit dilectis suis sompnum
etc. Et Job xi dicitur Cum te consumptum
putaveris orieris ut lucifer unde
teste Seneca epistola centesima Seneca
Mors viri virtuosi est dies natalis
eius etc. Amen

Finis libri 1 etc. [illegible]
[illegible]

De ocio — Scipio et Laelius ... conchas ... in litore ... non ...

Valerius 8. c. de ocio.
Hominum quippe rerum natura continui laboris patientem esse non patitur.
Scevola ... pila ... ludendo ... honesta solacia et quietis animi ...
... corporis ...

Ut unusquisque vir ecclesiasticus officio cure pastoralis deditus ambulet et magis studeat semper necessarium est eius plebis sibi diuinitus credite curam peruigilem agat

Numeri 18. Excubate in custodia sanctuarii et in ministerio altaris ne oriatur indignatio super israel filios.

Act. 20. Attendite vobis et universo gregi in quo posuit vos spiritus sanctus episcopos regere ecclesiam dei quam acquisivit sanguine suo.

Gregorius. 81 di. Oportet
Oportet predicatores quibus dei populus commissus est cum magna constantia vigilare super diuinas oves ne lupinis morsibus ... i. diabolicis astuciis laniet.

Vita.

Grego mor li 28 c°.
Necce est ut ibi quo[illegible] exempla
[illegible] [illegible] [illegible] attendat
et tanto [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] etc.
Ibidem. Non debet homo [illegible] [illegible]
que [illegible] [illegible] bene vivendo [illegible]
Ne qui [illegible] ad [illegible] ut [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] debent ipse [illegible] etc.

Jo 31 mor c 17 In predicatore [illegible] vita
et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible].

Laudabile est bene vivere et bene mori

In [illegible] [illegible] [illegible] miracula [illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] est [illegible]
[illegible] [illegible] miraculo [illegible] - [illegible] [illegible]
Hac in [illegible] qui in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible].
[illegible] miracula [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]

Theophilus [illegible] [illegible] [illegible] miraculis [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] miraculo [illegible] est
[illegible] Marie [illegible] est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 21
Magnus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ad [illegible] Magnum est est miraculum [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible]

Sed per Mariam est mediatrix [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] est [illegible]
[illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Volebat ut [illegible]
ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible]. Et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] est [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ultra

Sed vere et equaliter [illegible] hoc semper admonemur ut
stante ipso animus in sentencia [illegible] [illegible]
[illegible] illud diem quo sit ei quo hac vita [illegible]
cogitet quam absurde quod [illegible] ad iudicem [illegible]
Sed ut secundum quandam artis mee [illegible] que in
desiderabilis [illegible] [illegible] [illegible] expedicionem et [illegible]
habere de [illegible]. Item et [illegible] liber se
ipsum dum [illegible], quod similiter adest. Sed quia ad diem
[illegible], unde [illegible] ut illud diem secundum [illegible]
quod ipsos diem et modum [illegible] faciat et
[illegible] indicatur. Augustinus enim contemplator
[illegible] celestium. hinc arbitror ille sermo et verum
ad [illegible] quam [illegible] presentat. ubi quando
[illegible] esset quanta sit [illegible]. [illegible]
[illegible] [illegible] laboriosi vir [illegible] ad illud
[illegible] iudicii [illegible] quam [illegible]. quam
laboriosi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et celestium
[illegible] cum quam [illegible] [illegible] et [illegible]
quarum [illegible] in hoc [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Cassiodorus
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
in [illegible] ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Commendabile est flere mortuos moderate · ne excessive

Ad deponendum pias lacrimas quibus carnis
nostros humanitatis affectu dominus noster etiam
incarnatus persolvit · et dum legitur ipse
flevisse amicum mortuum scilicet Lazarum
quatriduanum · et in [illegible] [illegible] argu
ere [illegible] · et non planxisse
Sic quoque et in veteri testamento patriarchas et
prophetas suos mortuos legimus planxisse
Et David non solum filios suos verum etiam ali
enos et inimicos scilicet Jonathan et de
Saule · et apostolus nos hortatur ad idem
gaudere cum gaudentibus et flere cum flentibus
Et sicut si gloriatur unum membrum congaudent omnia
Sic si patitur unum membrum compatiuntur ~~omnia~~
membra · cum fidelis quis plus mortuus [illegible]
compati debet quia mortuus corporis et humano affectu
dolorem [illegible] in morte [illegible] [illegible]
debet affectu [illegible] et gaudium · Sic de beata
Martha legitur quod primo est gaudendum [illegible] et
[illegible] est flere mortuos in [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] · Ferrar [illegible] [illegible]
plorandi mortuos in veteri testamento quia [illegible] quia
[illegible] ianua paradisi clausa fuerat [illegible] peccatum
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] omnes
quando decedebant descendebant ad infernum scilicet limbum
et quanto magis ab ea [illegible] ianuae [illegible] in [illegible]
[illegible] [illegible] ~~[illegible] [illegible]~~ amicorum [illegible]
deplorabant · Unde et [illegible] [illegible] [illegible] Moyses
filii sui Abel deflebant · et Jacob patriarcha
non cessavit filium suum Joseph quem mortuum
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sed [illegible] [illegible]
ad filium meum lugens in infernum · Ipsum quoque patriar
cham Jacob [illegible] defleverunt in Egypto [illegible]
diebus · et Egyptii Joseph · [illegible] [illegible]
ultra Moysen [illegible] [illegible] [illegible] XXX diebus

plorent filii [illegible] quod legis [illegible] ulte
parte [illegible] Carolo [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] . Sed [illegible] [illegible]
[illegible] pari redditur [illegible] [illegible]
Jamua [illegible] [illegible] [illegible] apte .
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] at [illegible] [illegible]
[illegible] ac ecclesia [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nec [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
et [illegible] [illegible] appellatur [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] est [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quorum [illegible] Anglorum
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ecclesie et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible]
De quo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Joh. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] est [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
Magnum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] .
[illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ad [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] in [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] est [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible]
Sed [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] El.

Purgatorij acerbitas

Ad miseriam [illegible] animabus in purgatorio constitutis
fideles moveant. Primo purgatorium quia purgant
acerbitatis. [illegible] [illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] subtilis [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] afflictio, quod prevalet omnem
penam que in [illegible] possit [illegible] homini. Et [illegible]
[illegible] [illegible] Augustinus [illegible] de penitentia, et [illegible] de peni[tentia] [illegible]
in [illegible] [illegible] [illegible] est [illegible] [illegible] qui
in aliud seculum distulit fructus conversionis.
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Multi [illegible]
[illegible] est [illegible] [illegible] omnes penas quas [illegible]
aliquis hic passus est [illegible] vita [illegible] in [illegible]
[illegible] est tota pena [illegible] [illegible] [illegible]
passus est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] in aliud 27 [illegible] [illegible]
[illegible] acerbitate hic pene [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] est [illegible] in [illegible]
tribulationibus. [illegible] 18 [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]
est pena [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] Iob [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
horror inhabitat. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] est [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] est [illegible] [illegible] [illegible]

Sed quis ad aliud veniret sine contradictione
voluntarie accipere penam et accipit et magis
recipiebat et tamen reddat satisfactionem
illa necessarium quod potest sed non [illegible]
que bene tamen operat. Sed similiter tamen
contraxit ergo nescio penam dare possunt
similiter ac dare non possunt. Unde
dare dispensabitur sed non dare liberatur.
Sed quia ad ultimum liberatur vos quando
necesse est evadere [illegible] penam deum sanctos.
Sed sic agitis dico tibi quod similiter [illegible]
quia penam [illegible] ut ipse quod penam
potuisti. Sed ad penam [illegible] [illegible] [illegible]
peccatum non potest [illegible] sed [illegible]
non [illegible] [illegible] hic [illegible] [illegible] de pena
de ultimo. Sed quis licet utrumque
dispensatione dare sed sit pena [illegible]
nulla potest [illegible] [illegible] sed [illegible]
purgatorii penam quam [illegible] [illegible]
de [illegible] [illegible] sed [illegible] non [illegible]
[illegible] sed ad liberandum [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible]
[illegible] de purgatorio [illegible] [illegible] [illegible]

Mundi impossibilitas

Ad mitigandum ardores purgatorii existentes inducunt
fideles vivos operas quod sit tantum de deliberatione
amplius mundi et de mundi impossibilitate.
sunt de fortibus unde in presencia multis purgandi
de [illegible] Edmundus de mortem [illegible] quod de
modo non possem [illegible] Edmundus quia non sed in
statu emendi sicut in [illegible] evadat sed
[illegible] Edmundus [illegible] relatio [illegible] penam [illegible]
gradibus deducendam sed non deducere nisi per
[illegible] acrerimum est [illegible] per me liberari
non valeo. [illegible] Edmundus de morte [illegible]
Solummodo [illegible] pennis [illegible]
[illegible] obtinendum predicta [illegible] ut [illegible]
sunt carens elemosinis [illegible] commune
[illegible] quod [illegible] de [illegible] et alia opera [illegible]
[illegible] sed [illegible] quod [illegible]
Sed [illegible] sed [illegible] quo [illegible]
in majori merito existens est in purgatorio
[illegible] sunt pauciora suffragia [illegible] et alius
in minori merito [illegible] in duplo
plura. Secundum quod plus [illegible] sed [illegible]
[illegible] est majori merito licet per plura
sunt suffragia sed in [illegible] est
[illegible] quod [illegible] quod [illegible] suffragia
[illegible] indigentibus non [illegible] indigere
sed [illegible] majorum [illegible]. Ita
[illegible] plus merenti amplius suffragiis
[illegible] distribuendum [illegible]
[illegible] et [illegible] illis qui
sunt majoris meriti amplius [illegible]
[illegible] amphora [illegible]
[illegible] suffragia singularia [illegible]
[illegible] conceditur [illegible]
[illegible] penas [illegible] et
[illegible] tempus [illegible]
[illegible] est magnum et [illegible] multo indiget
[illegible] pietate [illegible]
[illegible] quod amplius [illegible]

Augustinus de cura agenda pro mortuis [illegible] sacrificiis salubriter elemosinis [illegible] pro eis [illegible] non est dubium mortuis [illegible] et [illegible] misericordia [illegible] a deo [illegible] meruerit [illegible] a patribus [illegible] [illegible] ut pro eis qui [illegible] [illegible] sacrificium oblatum et [illegible] elemosinarum [illegible] sed [illegible] magis [illegible] et [illegible] [illegible] quod ambigendum [illegible] sed [illegible] vt possent [illegible] in [illegible]

quod [illegible] [illegible] nigrum quod medium
[illegible] in una macula apparet.
Et ideo videmus circulos ad aliquod medium
a magna distantia amplius [illegible]
[illegible] sunt quam ille qui [illegible]
a parva distantia eo quod [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible]
est [illegible] de [illegible] et [illegible] [illegible]
libro 13 [illegible] [illegible] [illegible] in hac [illegible]
[illegible] non [illegible] amplius [illegible] ~~amplius~~ [illegible]
ob quod est eius [illegible]. Sed ad illud
[illegible] [illegible] [illegible] quod [illegible] iudicium [illegible]
[illegible] Sed [illegible] adest [illegible] unum de [illegible]
[illegible] et hoc [illegible] 27 [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible].

6. Sed forte opponitur per [illegible] eius quod [illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] a [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] hec [illegible] [illegible] [illegible] Sed [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] aliquam [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in morte
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] quando [illegible] [illegible] gaudium [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] qui [illegible] [illegible] a [illegible]
[illegible] et ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] hec a [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] corporibus

Natalis marie
Intimitas

Ad imperium [illegible] [illegible] filiabus [illegible] filiabus
affectus [illegible] clamare quam nobis ante
[illegible] fuerit intimatum. Ad quod intel-
ligendum Tob. 13 in persona describitur
beata. Miseremini mei miseremini mei saltem vos
amici mei. Miseremini mei mei quia [illegible]
[illegible] pastores. Miseremini mei quia non liberos
[illegible] valeo salvare vos amici mei quibus [illegible]
fui in hoc seculo. Miseremini mei quia licet
spes salutis subest tamen in penalibus ardoribus
adest. Miseremini mei quia penam [illegible]
et a videndo creatorem suspendor. Miseremini
mei saltem vos amici mei quibus [illegible]
a deo quibus utramque potestatem prodesse ut [illegible]
affirmo. Ad hoc imperandum affectum
hortatur nos Ecclesiasticus Eccl. 38 fili in
mortuum produc lacrimas quasi dira
passus incipe plorare. Et [illegible] in
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
nobis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
ad [illegible] ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] est [illegible]
[illegible] [illegible] et nobis [illegible] [illegible] est [illegible] nobis
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Eccl. 12
Mortuo ne prohibeas gratiam [illegible] [illegible]
[illegible] omnes [illegible] [illegible] [illegible] 16
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] est et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nos [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ad Gal. 6
Alter alterius onera portate [illegible] [illegible]
[illegible] qui [illegible] [illegible] [illegible] laborat [illegible]
[illegible] Oracio in [illegible] meo [illegible] [illegible]
[illegible] exemplum [illegible] hanc videt nos [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] nobis orationem [illegible]
negligentes fuerimus [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ad nos [illegible] fiant negligentes

Sed propterea est hic b. [illegible] quia [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] est [illegible] [illegible] petit
[illegible] 1. Memoria [illegible] tua
et [illegible] non [illegible] // [illegible] [illegible]
[illegible] contemplacio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] quod sic [illegible] morientur
[illegible] quot modis [illegible] ad opera
[illegible] obsequium [illegible] defunctis [illegible]
impendenda sit [illegible] [illegible] [illegible] hic
[illegible] [illegible] [illegible] a fratribus [illegible]
[illegible] [illegible] de quorum numero
ad [illegible] [illegible] [illegible] sic [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Marie
[illegible] non [illegible] [illegible] solempnia
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] obligat
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non oportet
[illegible] [illegible] [illegible] recordacionem
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
recommendo ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
et oblaciones [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] defunctis [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dicunt [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible] quot modis [illegible] [illegible] est
[illegible] [illegible].

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
Impendenda sunt defunctis
suffragia postquam moriuntur
et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] defunctis
[illegible] oblaciones oraciones et
[illegible] [illegible] [illegible]

Tercio dat deus dona que reprimunt eius iusticiam

- Sterilitate fructuum auferendo Ozee 9 ... et [illegible] ... vinum per librum et uberi arentia Isay 14 ... pane arido et aqua brevi.
- Morbo corporum affligendo 1 Reg. 5 Dabo ordinem [illegible] philisteorum volatilibus celi et bestiis terre.
- Servitute tyrannos immittendo Ozee 13 Dabo tibi regem in furore meo
- Calamitate indigencie [illegible] Isay 3 Dabo pueros principes eorum et effeminati dominabuntur eis
- Adversitate fortune supponendo Jer. 29 Persequar eos in gladio in peste et in fame et dabo eos in vexationem in maledictionem et in stuporem et in sibilum et obprobrium
- Penalitate inferni exponendo Ezech 39 Bestiis terre dedi te ad devorandum [illegible] terre [illegible]

Quarto dat deus dona que [illegible] [illegible] [illegible] scilicet

- Pastores qui preesse debent et prodesse populis Jer. 3 Dabo vobis pastores iuxta cor meum
- Doctores qui [illegible] [illegible] et [illegible] Isay 42 Dedi te in [illegible] populi et lucem gentium ut aperires oculos cecorum
- Speculatores qui longe videant in tot periculis Ezech 3 Fili hominis speculatorem dedi te in domum Israel
- Predicatores qui [illegible] audacter [illegible] populis Jer. 1 Prophetam in gentibus dedi te et [illegible] ... [illegible] ... et [illegible] ... [illegible] laqueus
- Dispensatores qui [illegible] [illegible] dona [illegible] Luc 1 [illegible] ... paulus [illegible] diversa [illegible] ... et dedit [illegible] Eph 4 Ipse dedit quosdam quidem apostolos quosdam autem prophetas alios vero evangelistas alios pastores et doctores ad consummationem sanctorum in opus ministerii
- Peregrinatores Gen. [illegible] ... [illegible] Gen. 1 ... [illegible] ... [illegible]

Hugo de claustro anime xii sunt abusiones claustri
- Prelatus negligens
- Discipulus inobediens
- Iuvenis ociosus
- Senex obstinatus
- Monachus curialis
- Religiosus causidicus
- Habitus preciosus
- Cibus exquisitus
- Rumor in claustro
- Lis in capitulo
- Dissolutio in choro
- Irreverentia circa altaris officia.

Ciprianus de xii abusionibus
- Sapiens sine operibus
- Senex sine religione
- Adolescens sine obediencia
- Dives sine elemosina
- Femina sine pudicicia
- Dominus sine virtute
- Christianus contentiosus
- Pauper superbus
- Rex iniquus
- Episcopus negligens
- Plebs sine disciplina
- Populus sine lege

Qui ecclesiastici debent habere curam de subditis in moribus et scientiis ::

117
123

Vos in christo [illegible] vigiles atque custodes pro eius munimine constitue[illegible] Ezechiel iii / Ysaie 62.

Super muros tuos Ierusalem constitui custodes tota die et tota nocte perpetuo non tacebunt. Unde Bern. super Cantica sermone lxxvi: Ministris ecclesie expedit ut sint vigiles et diligentes [illegible] pro animabus eorum sint reddituri rationem. Bonum igitur custodes vigilent atque in spiritu explorent consilia malignorum, anticipant laqueos, deprehendant dolos, retundant conatus, dissipent [illegible] amatores et ipsius sponsam [illegible] velud [illegible] pro ipsa [illegible] statim [illegible] visitare potest. Illud ad Corinthios iii: Dei agricultura estis, Dei edificatio estis; et sequitur: ut sapiens architectus fundamentum posui. Unde in quodam lamentatione [illegible] beato Bernardo super Cantica sermone lxxv dicit: pessima [illegible] pauci sunt qui non querunt que sua sunt [illegible] cari [illegible] diligunt numerare [illegible] possunt [illegible] diligere [illegible] ornamentis rebus [illegible] ut puta vestium splendorem, mensarum [illegible] vasorum argenteorum [illegible] non debent [illegible] sponse. Et inde [illegible] in opere et [illegible] religione [illegible] studet [illegible] spoliare [illegible] custodire [illegible] nec querunt [illegible] mactare et devorare. Dicitur [illegible] qui devorant plebem meam sicut escam panis. Ieronimus epistola xxxiiii.

debet plangere
peccatoribus reconciliatos compassus
infirmitatibus [illegible]
[illegible] pastor [illegible] custodiens

Obsecro te inquit et iterum atque iterum monebo ne officium clericatus genus antique militie putes et ut lucra seculi in Christi militia queras, ne plus habeas quam quando clericus esse cepisti. Et si [illegible] privatos et dispensatores domorum alienarum quomodo possunt esse clerici qui propriis iubentur contempnere facultates. Amicum quippe rapere aliquid furtum est, ecclesiam fraudare sacrilegium est. Accepisse quod pauperibus et esurientibus erogandum sit [illegible] cautum optimus dispensator est qui nichil sibi reservat. Unde in decretis distinctione [illegible] dicitur: Clericus debet esse continentie cupiditatis. Lamentatur [illegible] quia cupiditatibus ipsorum in mortem affligit et infestat et corrumpit. Et clerici [illegible] in vanis occupationibus [illegible] proferuntur, quibus [illegible] sine [illegible] [illegible] in [illegible] intererat. [illegible] in [illegible] quod apud gentiles sacerdotes ministri templorum [illegible] atque populum moralibus exhortationibus instruebant. Unde Plato in Thimeo libro [illegible] ait: Apud Athenienses sacerdotes periti erant et a populo separatim commorabantur ne aliqua prophana contagione eorum castitas seu sanctitas pollueretur. Unde Seneca declamationum recitat quod apud gentiles nullus obtinere poterat sacerdotium si homicidium aut fornicationem commisisset. Hec [illegible] ille homicida qui malo exemplo in mortem seducit, [illegible] ille pollutus qui carnales libidines sequitur. [illegible] gentiles sacerdotes [illegible] erat aut tempore moderno sacerdotum [illegible]. Ieronimus contra Iovinianum [illegible] stoycus, inquit, vir eloquentissimus de vita antiquorum sacerdotum loquens ait: Omnibus possessionibus [illegible] negociis [illegible] in templo [illegible] et [illegible] contemplabantur et [illegible] liberos [illegible] alio tempore.

De castitate sacerdotum et scientia

[illegible]

quo vino [illegible] caruerunt carnibus vino
ff abstinuerit per temi[illegible] sensus et vigilias
capitis et libidines refrenaretur | Hanc racio
vescebantur ne onerarent stomachum cubile de foliis
palmarum contextum habebat et ocio numquam torpe-
bat ut scribit in [illegible] quod conscripsit refert
quod monachi Jovis in Creta regione solemnis
carnibus et coctis cibis quibuscumque absti-
nebant. Similiter Josephus refert contra [illegible]
libro ii et xviii de [illegible] Phariseis et Saduceis
Esseis ab uxoribus et vino ff abstinebant et
cottidiano ieiunio in natura vivebant. Et narrat
ibidem quod alii viri [illegible] imitatores [illegible]
tantes et asclepiades de peregrinalium nar-
rat quod in oriente esus carnium non habebatur
et Ambrosius narrat quod apud Persas viri
doctrini fortis et clericis [illegible] contenebant his
quod [illegible] apparuit sacerdos. Tamen potius
gentiles virtutibus florebant quam [illegible] honore
digni sunt quam possunt [illegible] ut dicit [illegible]
[illegible] Tempore [illegible] refert
quod sacerdotes olim casti erant [illegible] veste
et Appolini [illegible] in [illegible] sacerdotes virgines
vivebant [illegible] ergo ut [illegible] libido se-
quatur et [illegible] vulgo sacerdotum [illegible] inquietes.

De Exemplaritate prelatorum

Vitet autem et potissime prelati si malam
vitam ducunt subditorum mores corrumpunt
Debent ergo sancte sanctitate, ordine et bonis
operibus fulgere [illegible] viri autem
pastor debet [illegible] dei [illegible] fructibus et
exemplo [illegible] debet [illegible]
debet [illegible] Exodi [illegible]
qui [illegible] dicebat [illegible] dele me de libro tuo aut
[illegible] hac [illegible] prelati [illegible]
ancille [illegible] et ancilla [illegible]
prelati [illegible] absque magna [illegible] secularibus
[illegible] in [illegible] sicut [illegible]
[illegible] prelatorum [illegible] solicitudine sed qualiter

sua [illegible] libere [illegible] potencius [illegible]
meditari debet ad [illegible] sermones
[illegible] [illegible] in utero [illegible] et
ideo [illegible] semper [illegible] et [illegible]
[illegible] ad eum qui [illegible] semper
intendere ut [illegible] libro [illegible] 19
[illegible] dei [illegible] nomen habent
potius [illegible] honore [illegible]
ad [illegible] [illegible]
[illegible] prelati actis 20
[illegible] attendite vobis et universo gregi
in quo posuit vos deus [illegible] ecclesiam dei
[illegible] ad pontificem [illegible]
in quit [illegible] pontifex dicitur
qui [illegible] potens inter deum et [illegible]
[illegible] pontem [illegible] adducens [illegible]
[illegible] dei gloriam [illegible] adire
veniunt [illegible]
dat [illegible] in quit pontifex [illegible]
mediator offert deo preces [illegible]
[illegible] et gloriam deo [illegible]
delinquendo [illegible] in [illegible] peccatores
[illegible] in [illegible] prout [illegible] operibus
[illegible] dei [illegible]
[illegible] [illegible] nomen [illegible]
[illegible] in quit [illegible]
in [illegible] [illegible] quod [illegible]
[illegible] omnes putant [illegible] ergo ne [illegible]
[illegible] qui [illegible] volunt [illegible]
[illegible] fore videantur | Et [illegible]
[illegible] in [illegible] pauperibus [illegible]
[illegible] [illegible] si prelatus [illegible]
[illegible] et [illegible] misericordiam
et solacium [illegible] ergo [illegible]
prelatus [illegible] prelatorum [illegible]
[illegible] nomen [illegible] et [illegible]
[illegible] nomen [illegible] prelati [illegible]

vita carnis a plato scandalu[m]

operam. [illegible] Et licet omnis vita in plato turpis sit [illegible] sed scandala in quibus ancilla [illegible] ut [illegible] et [illegible] que [illegible] maior [illegible] sunt et [illegible] magis [illegible] [illegible]

[illegible]

... c. 37 de electione plati

P[illegible] prelatus [illegible] dei [illegible] vocatione dei [illegible] Aaron [illegible]

[illegible]

altius aliquis erigitur tanto citius quam in montibus
oritur. illis qui simplices mente et cogitatione sunt
ipsi quibus dignitate supponuntur. Hic namque
sublime elevatus, tantos sub se gerit servos
sustinet, quantos suppositos regit et concludit. Ipsa namque occupatio secularium in dignitatum tanto facilioribus viciis committitur,
quanto maioribus curis gravatur. Require
Anshelmus libro de similitudinibus capitulo xx v. Prelatos avaros comparat pueris venantibus papiliones qui dum sequuntur illos in foveas cadunt, quibus concluduntur et quibus prelatus in nomine, sed et in fama virtutum crescere debet.
Require hugo concludit. Et tandem sollicite ... debiliter diffinivit nullum esse in episcopum eligendum nisi prius in sacris ordinibus fuerit religiose conversatus, sed heu nunc inspicientes illius vite maculate ad presidium sublimiantur, et quod detestandum nimis est, ad presidium tamquam ad primordium tenditur. Unde [illegible] contra negligentias animadvertens cum quidam

Ambrosius

ambo in episcopum electus animo recusavit. Nunc mulieres publicas in sua domo ingredi fecit ut illis visis electo invocaretur. Nunc fugam accepit, sed postius a Valentiniano venti coactus est ut in episcopum (?) ...

Gregorius

ta legitur. Nunc Gregorius fuit electus, sed columba fulgida super ipsum descendentem cognovit. Nunc beatus

Marcus

Marcus pollicem abscidit, ut indignus sacerdotio haberetur.

dicitur libro 3o hic dicitur paradisus. Nunc quod beatus amonius cum fuisset electus in episcopum et ad benedictionem ducetur, evadere quod non posset aurem suam sinistram precidit, dicens, nunc namque episcopalem non posse cupiditas complere, quia nullus truncus corporis est ordinari. Cum de hoc episcopus responderet: Illos namque ista Judeorum sed ego namque virtutum ambiens truncatum moribus approbatum non dubito facere episcopum. Cum ergo ei venire insisterent, beatus amonius dixit: Si me namque ultra cogentis, et linguam meam, propter quam michi molesti estis abscidam et tunc eum dimiserunt. Insuper libro 3o historie tripartite, quidam monacho legitur quod electus in episcopum recusabat, sed theophilus eum suadebat. Videns ergo monachus quod evadere non posset, adsese venientibus dixit: Certus namque deliberavi quod faciendum sit. Sed in crastinum fuga eos ab hinc migravit. Sic ergo viri sancti prelaturam recusaverunt, cum ergo precati publice prelaturam consistit. Unde teste Gregorio in suo pastorali capitulo ix virtutibus referto pallacius ad regimen coactus accedere debet. Et unde Gregorius in quadam epistola ad Senonensem archiepiscopum cum namque non tanta fiducia et alacritate currere ad honores, si sentiretur onera graviora timuerunt preesse dignitatibus, sed ambiunt

Sancti dignitates fugiebant

ministerialis et decedunt in extremo stadio
petit vero tamen qui currit eis dominum
ad dominum. Absit ergo quod fiant prelati
nisi qui meliores et devotos susti-
piant a subditis honores

Capitulum xxviii quod non debet eligi favore prelatus

Prelatus curam gerit animarum ad
gerendum debet quacumque ratione ipsius
electio non favore sed pla-
na esse debet sit ut eligatur non
qui dilectior sed qui melior ac commo-
dior videtur. Nam hec est voluntas
dei ut ille preficiatur qui melior publice
utilitati commodior. Unde Leo papa epistola
xlii. Electio nunquam facienda est non
ob aliquam commoditatem temporalem eligen-
tium vel emolumenti spem nec ob huma-
nam intercessionem vel suasionem vel com-
minationem nec ob immoderatam affectionem
ad personam eligibilem sive carnalem
affectionem sed eligendi sunt ob divi-
ni honoris cumulationem ob ecclesie dei
utilitatem ob consortium sive utilitatis
animarum spem et ob mores ipsius eligendi
ac virtutum perfectionem. Hec omnia satis nota
in decreto xxv et lxi distinctionibus.
Unde Gregorius papa in moralibus
Curam nunquam animarum suscipere non presu-
mant nisi qui bella temptationum sub-
egerunt. Unde dominus ad Moysen Levitici
viii ait: Congrega omnem cetum ad

.8.

ostium tabernaculi in electione Aaron
et filiorum, ut sciant omnes quod qui
prestantior in populo omni, qui doc-
tior et sanctior et virtutibus
eminentior ille eligatur ad sacer-
dotium. Unde quoque ait Origenes:
Illi inquit qui eligunt aliis modo
quam predicto timeant dei iudicium
atque sibi imputant dampnum
sive perditionem animarum et ruinam
ecclesie dei que instituitur destruitur
per institutionem mali prelati. Unde
Gregorius in dialogo libro iiiio capitulo
xxxix narrat de Paschasio quali-
ter erat in loco penarum et cum
interrogaretur cur hoc esset, vidit
pro nulla causa alia erat nisi quod
consenserat in partem Laurentii contra
Symmachum ipsum eligendo in prelatum.
Quapropter Gregorius in registro libro 1o
recte per eum ut omnes culpas et
negligentias sibi imputent qui
ministerium virtutis indignis commiserunt.
Sed ergo prelatus eligendus est ut bene
agat. Sic prius clericorum acceptatio
non debet nisi ut in deo proficiat
et hic ad studium et timorem. Unde
Glosa ... decretum c. 19. Non
est inquit in acceptione amandus
honor in hac vita sed opus quod
per eundem honorem fit vel potestatem.
Et apostolus dicit: Qui episcopatum
desiderat opus bonum desiderat,
quia episcopatus nomen est operis et non
honoris ut alias dictum est. Innocentius
in suo registro libro 1 capitulo 24
Locus regiminis desiderantibus est
negandus ne quis sumat sibi
honorem et cetera libro vo. Item

Jere. 3 Dabo vobis pastores iuxta cor meum

Ozee 13 Dabo tibi regem in furore meo

119

c. 118

c. 119

ambulet

ambiget aut se ingerit procul du-
bio reprehendendum est eo quod intrare ad
altare appetere, cum sit ipse in-
dignus deponit et appetendo
deperdit. Unde ipse clericus deponit
ut decerat [illegible] ~~[illegible]~~ te-
neat. Sed scriptum apparet quod
ad summum locum fugere pastoralis
regiminis et abrupte quod apostolus
Ysaie 6 dicebat Ecce ego
mitte me. Et d[icit] quod alius
ex se 3 compulsus. Vide Gregorium
in suo pastorali libro 1 c 7.
Alius inquit se retrahit ex electione
si mundi se [illegible]. Et Bernardus
in epistola ad Eugenium.
Nolle inquit aliud precipere quam
aliud precipere difficile est. Et Ysidorus
[illegible] et quanto in-
[illegible] periculosius est.
Nec ipse feliciter putet quod
alius prest. Vide [illegible] Epistola ad

Di 80 c[apitulo] Nullus — Valeri 66. Preterea inquit ut cogi-
tes [illegible] et [illegible]
et [illegible] sollempnis [illegible] et
[illegible] Episcopi aut pres-
byteri et dyaconi offitio se [illegible]
[illegible] [illegible] aut adulterio
[illegible] si [illegible] apud [illegible]
[illegible] [illegible]. Et [illegible]
si male fecerint

De [illegible]ribus Sacerdotum et aliorum clericorum

Sacerdotes dei sunt qui [illegible]
[illegible]. Ysidorus [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] qui [illegible] dei
quod [illegible] a [illegible]

eis predicant. Ysidorus super [illegible]
libro de summo bono. Nam [illegible]
1 d[icit] quod principibus sunt et
incredulorum ipse dant et qui
tollerant prelatum non obediant
offitio pane et per consequens ad
clericandum est. Bernardus quod Gregorius
in suo pastorali libro 1 c 7.
Clericus est inquit qui divine
contemplationis [illegible] [illegible]
[illegible] est qui vita
[illegible] et habet [illegible] Ysidorus
Apostoli ad Romanos 13 moneat
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible].
[illegible] cum predictis [illegible]
[illegible] in [illegible] qui [illegible]
Sed teste Jeronimo epistola 38
Clericus dicitur a cleros quod
est sors latine et
propterea vocantur clerici quia de
sorte domini sunt vel quia
dominus est sors eorum et
possessio. Clericus ergo talem se
exhibere ut possideat dominum
et ipse possideatur a domino. Hec
ille. Unde Hugo libro 2o parte
tercia titulo 2o. Signaculum clericorum
inquit est corona, qua signan-
tur [illegible] ad ministerium
dei [illegible] quod regnare. Nam
corona regale decus est quod
non [illegible] clerico [illegible]. Juxta
illud prima Petri 2o Regale
sacerdotium. Et ibidem subjicit
Hugo quod capitis corona clerico-
rum [illegible] corone [illegible] et
summitas capitis desuper denudatur
ut per hoc [illegible] intelligi quod ad

regula prelatorum assunt, ut reve-
lata facie gloriam domini contemplentur.
Hec ille. Et nunquam clerici comas
nutrire prohibentur, ut patet in de-
creto xxiii distinctione clerici co-
mam. Ad sollicitudinibus quoque tem-
poralibus continentur, nec vanita-
tibus mentes eorum impediantur.
Unde Jeronimus epistola xxxiii ne-
gotiatorem inquit clericum et ex
inopia divitem [illegible] quasi pestem fuge. Nemo
militans deo implicat se nego-
tiis secularibus, et ideo de eo po-
nit Jeronimus. Refert Policratus
libro viii°, capitulo xiii, qualiter
a mensa sua tres clericos expul-
sit qui incompositi erant. Sede-
bat cum viro honesto et huma-
no licet, in cuius consortio aliquis
incompositus erat, qui inhonesto quo-
que aliquo se clericum prestitit,
et vanis occupationibus detineri
nec deleri se verisimiliter. Illud
Genesis iii° [illegible] nutriebant
in capitibus, amplexati sunt [illegible]
tamen olim sacerdotes ob vite
continentiam caput radebant, et
capillos in igne sacrificii pone-
bant ut dicitur [illegible]. Illi cum
moraliter capillos radunt, qui
temporalia mente deserunt, et [illegible]
do sacrificant quod deo familiari
disponunt. Hec cum omnia corona
clericalis designat, tunc in ecclesia
sua verticem permittitur et ideo
in subiectiones plurimas incidunt.
Sed apud egiptios sacerdotes
omnia reliquerunt, et ideo [illegible]
sicut dictum est apud Phara-
onem meruerunt. Unde Jeronimus

ad Eustochium epistola xxxiiii nar-
rat, quod in egipto tria genera mon-
achorum fuerunt: scilicet cenobitarum qui
in communi vivebant, et anachoritarum
qui soli in desertis habitabant, et
alii quorum genus dicebatur in lin-
gua egiptia eunuch, qui bini vel Eunuch
terni habitabant simul. De primis scilicet
cenobitis loquens Jeronimus dicit Cenobite
quod nullus in eis erat strepitus, sed
pane et leguminibus pascebantur,
soli senes vino utebantur, et alia
plura laudabilia narrat. Philo
put allegat Jeronimus. De aliis vero Anachorite
scilicet anachoritis narrat Josephus
quod celeberrimam vitam duxerunt.
Claritas quoque et signat religiosorum
vocatos sed ad divinum cultum et
non ad mundanum. Unde Anselmus
libro de similitudinibus narrat in
[illegible] se audisse angelum di-
scribentem sibi quis esset verus
monachus et [illegible]
quod verus monachus est ille qui
locum sue habitationis preterea eligit
in quo perpetuo habitare disponit.
Sed nunquid lamentandum quod viri
ecclesiastici atque religiosi mundo
se renunciasse dicunt, et in [illegible]
temporalia maxime intendunt, non
attendentes verba Bernardi in quodam
sermone dicentis: quod natus filius
dei eligit pauperem domum, et te-
nuit paupertatis formam. Sed divina
impossibile est falli sapientia.
Melior ergo status ille est quem
eligit. Et idem Bernardus in sermone
de vigilia natalis: Qui inquit
paupertatem [illegible] quod
[illegible] omitur et [illegible]
Unde Jeronimus epistola xxv [illegible]

glaverunt / quod omnia dimiserunt / et
secuti sunt salvatorem / tunc autem viri
ecclesiastici Christum secuti sunt, cum nihil atten-
dunt aut lucrativis sua desideria
ampla adimpleant. Voluptatum Math.
v° dicit: Beati pauperes spiritu, quoniam ipsorum
est regnum celorum. Et Math. xix° di-
citur: Si vis perfectus esse, vade, vende omnia
que habes et da pauperibus. Audito
ergo precepto debet vir religiosus
tamquam aquila sua animam extollere,
sed vitia extirpare et virtutes inse-
rere. Unde Apuleius libro de deo Socra-
tis dicit: quod sicut volens arare
agrum purgat eum, sic desiderans
in virtutibus proficere debet tollere animam.
Augustinus de verbis domini sermone
xij° [illegible] inquit: perfecte plena
bonis archa vel omnibus quod bona
viris sunt, et bonum est nobis [illegible]
[illegible] ergo debet de bonis tuis, si
domus plena est et in malis [illegible]
est ubi concludet, quod bona [illegible]
si possent contra peccatum ad deum
clamarent. Iuxta illud Abacuc:
Lapis de pariete clamabit. Item
[illegible] perfecte stulto sunt divitie nec
sapientiam emere non possunt. Contra vero
ergo divitias [illegible] sapientiam et
virtutes acquiras, ut [illegible] pue-
[illegible] prophetam [illegible] nolite
tangere christos meos et in prophetis
meis nolite malignari.

De continencia virorum ecclesiasticorum. c° 4

[illegible]

Viri ecclesiastici, ad hoc deputati
sunt, ut in castitate deo fa-
mulentur, qualiter eam cum obsequi-
um tuum, si anima tua polluta fuerit,
aut quo sacrificium offeres deo,

Gregorius li. mor. 21 c. 9 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

si tua vita maculata extiterit.
Sit ergo vita tua munda et
immaculata, ut deo placere possis.
Sed unde est ut cum tam
luxuriis inquinantur? Clerici
[illegible] quivis col-
loquia cum mulieribus viros
ecclesiasticos contemplatorem re-
tardantes voluptate et lasci-
via corruptissima inficiunt.
Attendamus ergo quid dicat
Clemens. Pelagius inquit: ignem
[illegible] qui tangit
[illegible] Abba
unde Augustinus dicit quod asper-
sione atque vigiliis et bonis
semper cum mulieribus est [illegible],
quia [illegible] si audit amica-
bilia [illegible] surgit et hostis
[illegible] vomere [illegible]
mente, inclinat animam atque
mentis statum effeminat, cor-
pus enervat, [illegible]
[illegible] maculat,
proximum scandalizat et deum
negligit. Iuxta [illegible] libro
de contemptu mundi sic inquit:
Talis quid femina [illegible] est
nisi [illegible] sub
mellis dulcedine, [illegible]
fellis [illegible] illorum
loquens fallax, illaqueans
stultos, ducens ad tartara
multos. Unde Crisostomus in
sermone de Cananea dicit quod
mulier est caput peccati, arma
diaboli, expulsio paradisi, cor-
ruptio legis, a qua si tamen

corporis, fuge illa, que ut species
inficiat et veneretur. Unde in vitis
patrum libro iijo parte iiija legitur
qualiter sancta mulier monachos
cuiusdam moniales intuenti diceret:
si conquireres monachus perfectus esses,
nos ita non respexisses. Item ibidem
parte iija de Arsenio abbate legitur
quod cum mulier quedam sibi postularet
ut in oracionibus suis memoriam
eius haberet, ipse tradidit [illegible] inquit
deum, ut ipse auferat memoriam
tuam de corde meo. Item ibidem
parte iiija legitur de mulieri sancta
in monasterio egrotante, quod papa
non permisit, ut frater suus eam vi-
sitaret ne propter occasionem ante
feminas staret. Unde dixit ei:
vade frater ora pro me, quod Christo mediante
videbo te in regno celorum.
Gregorius libro de cura pastorali
parte iiija tractat de Iohanne
nobili monacha, qui eam videt
mulieres quasi [illegible] sibi esse
ut eum diceret, tunc dixit eamus
ubi non est mulier. Ex hijs ergo
patet qualiter fuge fugienda
est libidinis occasio quod apostolus
ad Romanos viij dicebat: non
est in carne [illegible].

De moribus prelatorum

De moribus prelatorum

Prelati autem vero gerunt de-
decus cum magnum est, si
contra dicunt deo a quo constituti
sunt, non autem sunt ut tenens in-

fistale sunt ut bonis moribus populum
astruant. Unde Hugo libro primo
parte ija capitulo viijo dicit quod episcopi
utuntur sandalijs, que sunt calcia-
menta prelatorum, ne terrenis pol-
luantur. Baculo utuntur ut rebel-
les corrigant, qui recurvus
est, ut mites retrahant et consolentur.
Ornantur anulo ut eciam sanctam
sponsam profiteantur. Et ibidem ge-
nerat Hugo quod vestimenta sacerdotum
et prelatorum virtutes eis debitas de-
signant sicut mitra munditiam, zo-
na continentiam, stola pacienciam,
casula caritatem et huiusmodi, sed heu
nunc virtutes sunt ut [illegible] de subditis
[illegible]. Item illud Zacharie
xjo O pastor et ydolum derelinquens
gregem. Unde in tractatu de xij
abusionibus prelatis negligentes
vocat. O quam abusio que
[illegible] dicit [illegible] ac [illegible]
de [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] quod [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] ad quem [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] Ioseph quod
habet in domo sua [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] quod [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]

Sandalia

Baculus

Anulus

Quid ubi viros doctos plebe
potentes, et timentes deum, populo
pharaonis qui malunt committere pe-
cora nisi viris doctis ut patet
Gen. xlvii. Crevit autem visitatio
illud Ysaie iii°. Dabo pueros
principes eorum. Verum plures prelati
sunt pueri, pre nesos et dego-
pti comprimunt. Attendat ergo
prelatus quod architector funda-
mentum preparat congruis quod lapides
in fundamento ponere solet
sicut fecit Salomon iii° Regum v°
lapides enim grandes, animas virtuosas
designat, super quibus ecclesia funda-
ta est. Juxta illud ad Ephesios ii°:
Superedificati estis super fundamentum
apostolorum et prophetarum. Tales enim talium
prelati erant ut dicitur ad Gallathas
ii°. Verum tunc ad eorum prelatos pertinet
dicere illud Ysaie xlix°: Venerunt
structores tui destruentes te, et quo
modo dicit Gregorius in libro iii° ad Eu-
genium: Vere prelati tot conveniunt
quibus curam animarum committunt,
et tunc quem vult ubi ut quibus
suas facultates committat et prohibeat,
verum tunc ars est regimen animarum
ut patet Gregorius in suo pasto-
rali libro i° capitulo i° Ad hunc di-
gni regimini concurrere sapientiam et
virtutem etc. quod maxime necesse est,
fortassis autem aliquem pertinet inspiciendo pa-
pe studio solis facultatibus
intendunt. Verum tunc teste apostolo ad
Thimotheum: Oportet episcopum non esse
avarum.

Capitulum viii de ordinum facultate et unum
dicit palis inveniri

Quod enim ordinum efficacius
Renuntia inesse, unde Luce
xvi dicit: Si quis prevenerit pul-
sans et subito surgeret et dabit
illi. Et ad Thimotheum ii° Volo insuper
viros orare in omni loco. Levantes
puras manus. Puras enim manus per
puros, quod efficacia sui mundi. Et tunc
ordo magne est efficacie. Unde prima
Johannis iii°: Si cor nostrum non re-
prehenderit nos, fiduciam habemus
quidquid petierimus accipiemus. Et
Johannis xvi: Si quid petieritis patrem
in nomine meo dabit vobis. Unde
Trenorum iii° Levemus corda cum
manibus. Super quo dicit Gregorius:
Qui illo cor cum manu levat
qui orationem suam operibus roborat,
cum vero actionibus est celsitudo
caritatis, ut dicit Gregorius li. iii°
super Osea omelia viii. Scilicet
propriam tamen fit ordinibus
et aliis munimentis spiritualibus
sic quod innate ne ab hoste di-
sipentur. Item debemus animas pauper-
ibus. Ut dicit Johannes iii°: Si
quis autem palis intercessit, tunc
prianorum congregatio est turbulis
ut castrorum acies ordinata
debite catervarum. Super quo
dicit Gregorius libro iii° super Ezechie-

Marginal notes, left margin:
Et effeminati dominabuntur eis
Ysa. Venerunt structores tui destruentes te et dissipatores tui exibunt

omelia viij. Hec inquit acies est ordinata, quia in nullo est interrupta, quia per minucias locus non vacuatur, locus non dissipatur. Nam si per caritatem fideles vniantur malignus hostis ingredi non valet. Hinc est quod volunt demones ut omnis homo totum genus humanum diffunderet, nisi quod velit quod omnes homines sibi divina adhereat et vniantur. Augustinus xvi° de civitate dei talo. Nam caritas multos animas vnum et multa corda vnum facit, ut inquit idem Augustinus super Joh. omelia lxxxiij. Unde et homini corda divisa sunt, ut unum alteri sentiat, ut in temporalibus, ut in spiritualibus, quemadmodum Jo. Johannes ... habuerit fratrem suum necesse et viderit fratrem suum necessitate[m] habere et clauserit viscera sua ab eo, quomodo caritas dei manet in eo. Et dicit quod non. Unde ad Ephe. iiij°: Supportantes invicem in caritate. Illi enim in caritate se supportant qui tempore suo ... exhibent, et devotis oracionibus pariter ... est deum mitigant. Legitur enim apud antiquos tantam fuisse apud patres dileccionem ... pro salute proximorum non solum orare

unus est quercus flagelli ... dispaucibus. Unde in libro qui dicitur pastorius legitur de Serapione qui alias vocatur Sindonius quod se vendidit paganis precio xx solidorum et eis servivit donec ipsos ad legem christianam convertit, et cum ipse ab eis recessit pecuniam restituit. Illi autem rogabant ut pauperibus eam daret, sed ipse remisit dicens: date eam vos, quia non mea sed vestra est. Et eodem modo legitur quod manicheo cuidam se vendidit cui servivit et tandem eum convertit. Si igitur pro corporis salute proximorum veteres se exposuerunt, nos multo et tamplius oraciones impendere debemus. Unde apostolus ij° ad Cor.: Dicebat ego libentissime impendam et superimpendar pro animabus vestris. Nempe fas est ut ad ... qui Abraham semper sollicitus fuit altare suum edificare, eciam nos devotae. Hic vir christianus preteres refundere suus sollicitus esse debet, teste Augustino epistola ... oracio ... facit quod omnes appetunt ... ad cum alius ... orare nisi ... incipiunt omnes. Et sepe oracio plus agitur gemitibus quam sermonibus agitur, plus fletu quam affatu. Absit in oracione multa locutio, sed non desit fervens

Serapion Sindonius

Maior est oracio mentis quam vocis

Oracio valet ex ...
1 Ad peccatorum satisfactionem Eccli 3. Qui diligit deum exorabit pro peccatis et abstinebit se ab illis
2 Ad defunctorum absolucionem ij Mach. 12. Sancta et salubris est cogitacio pro defunctis exorare ut a peccatis sol[vantur]
3 Ad proximorum edificacionem Joh. 11. Ego sciebam quia semper me audis, sed propter populum qui circumstat dixi
4 Ad demonum expulsionem Marci 9. Hoc genus demoniorum non eicitur nisi in oracione et in ieiunio. Mach. 12
5 Ad miraculorum et devocionis operacionem Luce 9. Factum est dum oraret species vultus eius altera. [illegible]
6 Ad regum ... 1 Thim. 2. Obsecro ... fieri obsecraciones ... pro regibus et omnibus [illegible]
7 Ad dei laudem et confessionem Eccli 39. Ipse tamquam imbres mittet eloquia sapiencie et in oracione confitebitur

intento. unde Job xxxi° dicebat
quis mihi tribuat adiutorem
ut desiderium meum omnipotens audi-
at. Super quo verbo Gregorius xxii° mo-
ralium dicit: vera autem post-
ulatio non est in oris vocibus
sed in cogitationibus cordis. apud
aures dei non faciunt verba sed deside-
ria. Item de Moyse Exodi xiiii° di-
citur: quid clamas ad me, cum dicat
quod clamor non possit. Et de Anna
I Reg. I. primo Regum i° dicitur quod orabat et non
loquebatur. Unde Mathei vi intra
cubiculum tuum et clauso hostio ora
patrem tuum. Item in vitas patrum
ultima narratur quod Julianus apostata
misit quendam demonem ut portaret
ei quandam responsionem, qui demon veniens
ad locum ubi erat publius monachus
ultra transire non potuit, eo quod dictus
monachus orabat. quod cum audivisset
Julianus iratus interceptus est. Secundo
ergo demonem vincit atque superat.
Debemus ergo sine intermissione orare
et non deficere ut inquit Apostolus
ad Thessalonicenses v°. Et super illud Petri iiii°
dicitur: vigilate in orationibus et hoc in spiritu
et veritate

De predicatoribus

Capitulum de [illegible]

Predicatio vocatur veritas
est. et [illegible] ipsa comendatur. Di-
cens predicans regnum dei, ipsam comen-
dat vel [illegible] sua predicatione
patrem [illegible] ubi autem dicimur
proclamatoris aut deinde propheta

Mt 28 dicitur: Erunt duo in agro, unus
assumetur alter relinquetur. Glossa: duo
in agro duo dicit quia [illegible]
sunt in seculo et in agro labo-
rantes [illegible] qui sunt christiani [illegible]
erant [illegible] adulteri

[illegible] vitas mea deus. Item primo
libro hystorie tripartite capitulo viii°
dicitur quod cum ~~declamationis~~ disputationis
declamationis disputationes tractarentur
negotium fidei, unus quidam ex predica-
toribus verbi dei laycus obvia-
vit dicens: audite fratres. In nomine
dialectica nec tradiderunt nobis
Christus neque apostoli nec vanas voces
fallacias, sed puram sententiam fidei et
bonis operibus observandam. propositum
ergo imitando vitas est predicanda.
Item super [illegible] narratur qualiter
[illegible] quendam vitaliter sit [illegible]
[illegible] dicens: [illegible] audi
[illegible] vitae. unus est creator
[illegible] et unus eius qui creant [illegible]
[illegible] est. Hoc ergo si [illegible]
nolli investigare studio. Ad [illegible]
verba [illegible] quasi [illegible]
[illegible] conversus est. Unde [illegible]
dabit [illegible]
[illegible] Item in vita [illegible]
[illegible] legitur [illegible] sermone
suo [illegible] ut homines [illegible]
suo sermone et predicatione converteret.
Ex quo potest colligi quod non [illegible]
sed [illegible] in predicatione loquendum
est. Item super Augustinum libro vi confes-
sionum [illegible] narratur quod [illegible]
predicante Alippius intravit, quo
intrante Augustinus predicans cepit
valde increpare contra ludos
[illegible] quibus Alippius intentus
erat. De quo [illegible] Alippio nullus
cogitavit, et [illegible] Alippius [illegible]
[illegible] se dici credebat et redditur

quod Alipius quem scribit est, cuius quod cor-
rectio Augustino fuit attributa,
et ideo subdit Augustinus pariter de ista
licet nesciente. Item operatus est quod
[illegible] Augustinus in eius
vita narratur, quod ipso non cogi-
tante, sed tunc invehente contra
errorem manicheorum de mensa
sedendo loquebatur, ibique interfuit
quidam qui manicheus erat, qui
post sermonem accessit ad eum flens et
confitens se fuisse manicheum quamprimum
audivit eum loqui, per quod ergo qualis
predicatoris efficacia sit ostenditur et
roboratur. Sunt autem plures
predicantes potius in ipsorum [illegible]
quam omni divina inspiratione confidunt,
ut vitato [illegible]
potius auditoribus placere volentes
dulcia que [illegible] proponunt, itaque non
docent ad quod docere tenentur.
Numeri [illegible] Osee iiii° di.: Quia tu
repulisti scientiam, repellam te ne
fungaris sacerdotio mihi. Illi cum scientiam
repellunt, qui vitato predicare neg-
ligunt. Numeri Gregorius xviii mora-
lium: Bene inquit absque [illegible] fructu
[illegible] comedunt, qui ecclesiastica
commoda ad usum corporis accipiunt
et exhortationis ministerium ipsi
non impendunt. Nos, inquit, pa-
stores officium pastoris suscepimus,
et ecclesiastica alimenta corpo-
ralia suscepimus, et quasi [illegible]

est non impedimentum contra illud
Ezechielis iii°: Audies verbum de ore meo
et annuntiabis eis. Item Gregorius
libro 1° Omelia xi: Pastoribus de
fine culpa non est, cum verba vite
subditis ipsis non audiens, de sua
culpa [illegible] moritur. Ille cum occidit
qui tacendo morti consentit. Qui
ergo presbiter si tacuerit, totiens mortis
tot vitibus devenit quot permittit
tacendo duci ad mortem. Et ideo idem
Omelia xviii: Pensemus, inquit, cuius
damnationis sit sine labore mercedem
laboris percipere, q. d. quod vivificatus
bonis [illegible] ad vitam predicationis de-
bent insudare. Etiam doctrina a
sacerdotibus expectatur, ut sonat
scriptura veteris legis. Ut inquit
Ieronimus epistola [illegible] et apostolus ad
Titum: Oportet, inquit, episcopum in
doctrina esse sollertem, ut potens
sit exhortari sana doctrina. Ille
potens est qui non verbis solum
sed etiam bone vite exemplo predicant.
Unde Petrus dicit [illegible]
[illegible] ministrus [illegible] et affluis
[illegible]
predicatorem [illegible]
[illegible] sicut [illegible]
[illegible] Gregorius Moralium 27. [illegible]
[illegible] est [illegible]
[illegible] predicator [illegible]
[illegible] atque [illegible] est, sicut fuit
Stephanus de quo Actuum 6:
quod non potuerunt resistere [illegible]
[illegible] Require [illegible] x [illegible]

xcvij super leviticum 26 c. Si quis [illegible] deus [illegible] opera ut [illegible] legendo scripturas divinas et sepius meditando / [illegible] dicunt [illegible] a deo [illegible] ad [illegible]

Hystoria legitur quod [illegible] patres [illegible] ad [illegible] Vincentius [illegible] disputa[illegible] et [illegible] interrogatus quod [illegible] fuit [illegible] [illegible] concordia. Nec poterit [illegible] [illegible] ab aliquo [illegible]. Vir ergo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] simplex [illegible] [illegible] voluit [illegible] [illegible] Nicholaum [illegible] ad [illegible] constituit [illegible] dicens. [illegible] in nomine [illegible] [illegible] audi [illegible] deus [illegible] est [illegible] fecit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] poterat [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Veterum [illegible]

Tercius modus quo procedit ad fidem

[illegible] [illegible] [illegible] captivus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ergo captivus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] credidit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ergo [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] captivus [illegible] ergo [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] captivus [illegible] [illegible] poterat [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Et hec [illegible] hystoriam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

evangelizat quem Deum [illegible] [illegible] Ezechiel [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

K[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 16. [illegible] Martha ancilla [illegible]

Apostolus [illegible]

Narrat [illegible] 49 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Prior

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

quo modo debet yronia quando dicitur ... [illegible]
[illegible] est ut ... [illegible]
[illegible]

Hic agitur de dictis sapientum [illegible]
ut [illegible] stultus est cum
dicat sapientum cum intra se
mala disposita et coruptus
primus u. dissolucione [illegible]
[illegible] manat [illegible]
putandum est sapiens qui sua
[illegible] sapientia dirigens [illegible]
facit quod sapientes sunt [illegible]
[illegible] iste est qui fructus [illegible]
[illegible] [illegible] / [illegible]
[illegible] / et [illegible]
[illegible] / ut dicit
[illegible] de [illegible]
In Aristippus philosophus audi[illegible]
tyrannus interrogante quid
studium philosophie [illegible]
[illegible] ut magis ad [illegible]
[illegible] scripture et in [illegible]
[illegible] fabulari / Nam [illegible]
[illegible] dicit se [illegible]
[illegible] secundum [illegible]
[illegible] / [illegible] / [illegible]
[illegible] / [illegible] patribus / [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] / [illegible] ad Ephesios 6. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] 6. filii obedite parentibus
[illegible] obedite [illegible]
[illegible] 7. [illegible] [illegible]
[illegible] 3. [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] Johannes [illegible]
[illegible] / [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] / [illegible] pollicitus
[illegible] capitulo 4 [illegible] narrat

Narrat Pittagoras audiuit [illegible]
[illegible] / [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ut dicit
[illegible] alia [illegible] alia
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible].
Itaque [illegible] statum
[illegible] et [illegible] [illegible] /
[illegible] ergo [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] audire [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
Vnde [illegible] [illegible] [illegible]
quod [illegible] [illegible] [illegible] Nam
[illegible] 12 [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
Vnde quod [illegible] [illegible]
et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] Orator [illegible]
[illegible] rogatus [illegible] ut
[illegible] [illegible] [illegible]
aliquid [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. [illegible]
tam [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible]
/ [illegible] 11 [illegible] [illegible].
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] 6. et [illegible] narrat
de [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] a:
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] / [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Polemon

[illegible]

[illegible]

Cass. li. [illegible] epla 3 Accipite quod magnus qualitate vatum mirentur / [illegible] [illegible] [illegible] haud [illegible] [illegible] [illegible] futura cogitando [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

[illegible]

Philippus de pergamo in prohemio Speculi Regiminis dicit

[illegible]

Cass. li. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ampliis [illegible]

Horum sup(er) ad Phil. 3 [illegible] theologia [illegible] eminent aliis [illegible] rhetorice [illegible] a [illegible] Deus dat sapientiam et [illegible] Retorice dicitur [illegible] intelligens [illegible] sed [illegible] valde [illegible] aliquam [illegible] loquitur [illegible]

Ligandi 22 [illegible]

Virorum [illegible]

Sermo [illegible]

Doctorum [illegible] 21 [illegible]

[illegible] 17 [illegible] XX [illegible]

[illegible]

[illegible]

ad Philip. 4 [illegible]

[illegible] Veritatis quia sine ulla [illegible]

Fons vitalis [illegible] Jacobi 1 [illegible]

Theologia 3 [illegible]
1 [illegible]
2 [illegible]
3 [illegible]
4 [illegible]

126

Thal[illegible] liber [illegible]

[illegible]

[illegible] Ovidius [illegible]

[illegible]

[illegible]

Vade retro [illegible]

Brevis dei [illegible] [illegible] Effectus [illegible] ad hoc [illegible]

Primo Filius dei gignit ad esse spiritualem producendo [illegible] [illegible] [illegible] Johannis 1 [illegible] dei [illegible]
[illegible]

Secundo genitus mittit in esse [illegible] per [illegible] [illegible] Cap. 16 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
Corinthiorum 12 [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible]
et unicuique [illegible] [illegible]

Tertio Christus [illegible] [illegible] [illegible] per [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] apparuit [illegible] dei [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Quarto [illegible] a [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Corinthiorum 3 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dei

Quinto [illegible] a [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]

Sexto [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Act. 17 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
Hebr. 12 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
Act. 6 Stephanus plenus gratia et fortitudine

Septimo confortat [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]

Act. 17 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
Octavo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
Apoc. 4 et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] a [illegible] [illegible]

[illegible]

[illegible] 38 [illegible]

[illegible] 38 [illegible]

[illegible] placuit [illegible]

Burchardus doctor [illegible]
De diuine gratie [illegible] multiplici
[illegible]
Nunc subtrahit [illegible]
Nunc [illegible]
Pluribus [illegible] affectum
[illegible] ad bonum [illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
ut [illegible]
Hac [illegible] sola [illegible]
est [illegible]
ut [illegible] ad bene volendum [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible] 8 [illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

Joh. x. Non potest solvi scriptura.
Luc 21 Celum et terra transibunt verba autem mea non transibunt

[illegible] Joh. [illegible] Joh. [illegible]

[illegible]

128

Primo [illegible] ... [illegible] ratione ... [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Tertio [illegible] ratione finalis [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

finalis

Profunditate

Quarto [illegible] ratione profunditatis [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] Significationis

[illegible]

Septimo [illegible] significationis [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Regni

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] de clemencia 4

Clemencia est temperancia animi in potestate ulciscendi. Vel qua se flectit animus ad id quod [illegible]
lenitas superioris adversus inferiorem. Inclinacio animi ad lenitatem.
In constituendis penis plura [illegible] tunc est. Nec una [illegible] pars eorum apprehendat. Ut ait [illegible]
parat in [illegible] [illegible] [illegible] sic [illegible]. [illegible] [illegible] multa [illegible]
Aliquando [illegible] in admonebit. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Antiquitas

[illegible] [illegible] antiquitas [illegible] [illegible] [illegible] libri [illegible] [illegible] / [illegible] 27 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] 27 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]

De Clementia principum

Misericordia — Crudelitas — Mollities

Exemplo antiquorum narrat
enim Valerius libro viii° capitulo
de quodam qui propter homici
dium erat morti condempnatus
et tamen propinquis mortis erat
Judici dixit meam inquit
non recuso mortem sed meos desolo pari
los quos tibi recommendo mater ergo ob
timuit pietatis causa Statque innocentie veniam
impetrauit Vbi pietatis pruulorum
dulcem fecit Narrat eciam de quodam qui
libidinis causa condempnatus erat sed veniam
impetrauit eo quod suam impericiam sponte
declarauit Vbi ergo misericordes
ipsi misericordiam consequentur ait ipse Narrat
enim Augustinus primo de ciuitate dei capitulo v
de quodam cuius nomen arces qui morti
condempnatus et homicidii reus habeba(tur)
Judicantibus tamen xii diis absolutus est
a sua sede deorum .xii. qui vene
rabantur apud athenienses quibus locus
erat ut si voces iudicum essent equales
tunc absolucio iusticie preponeretur Si ergo
gentiles deum non cognoscentes
indulgere pro studuerunt multo et potius
christiani iudices hoc facere debent vt
sed potius indulgeant quam rigorem
exerceant Reprobantur iudices pla(n)ticis plenes
sanoie vel ira seducti causas subditorum
non discuciunt sed cum rigore sine clemen
tia subditos affligunt Vnde narrat
Augustinus vi confessionum capitulo vi de Alipio col
lega suo quod apud carthaginem fuit
deprehensus de furto licet sine causa accidit
tamen diligenti discussione facta quam iniurius
inuentus est quia plures quondam reuelauit
qui furtum commiserat receptus est et conclud(it)
ibidem Augustinus non arbitror inquit aliam
ob causam deum hoc permisisse nisi vt vir
ille Alippius qui tantus futurus erat in
cipere discere quod non de facili iudicandus est
homo Vnde de ipso narrat quod assistendo
iudicio preculit equitatem tantum pietatis
Sumo id preceptum dum consiliarius esset
iudicio plurimorum acquiescetis sunt vt
amo demens Et ibidem non declinabis iudi
cium pauperis Vnde leuitici xix° Non in
iuste iudicabis Et sub deuteronomii noli facere in

quid aliquid in iudicio sed omnia in regula ponderis
et mensura Sicut legitur in vita beati Ambrosius
theodosio imperatori vt ante xxx dies
nullum condempnaret morti quia non pro libito
sed ad libitum procedendum est Vnde et de Commo
gente capitulo xviii dicitur est qualiter claui cor ipso
comorum venit coram eo judicium statim
condempnauit sed aio desiderauit et verbo re
quia sed cum magna deliberacione iudicandum
est et non cum ira vel furore sapiencie xii
Et tu cum tranquillitate iudicas sicut dici
tur vir iusticiam non operatur Jacobi i° Vnde
Seneca libro i° de ira narrat de quodam iudi
ce tyranno qualiter tres milites innocentes
propter iram suam condempnauit quia reducat sine
suo conmilitone seu socio imponens ei quod
illum interfecerat precepit ergo eum milit(i)
et cum duceret ad locum supplicii Cumque
eum duceret ecce venit commilito seu socius
illius qui ad supplicium ducebatur et tunc
ad iudicem reduxit vt ei compateret quod
videbat iudex iratus precepit milites
dicit te iubeo interfici quia semel dampna
natus es Secundo dicit fili quod causam dampna
cionis tue conmilitonis fuisti Tercio dicit
et te iubeo occidi quod iussus occidere pre
cepto non paruisti Sicut Ysidorus libro
iii° de summo bono capitulo lv° Judex
inquit iracundus examine iudicii intueri
non valet quia caligine furoris cecatus
non videt Vnde Augustinus epistola xxxv an
tiquitus concludit dicens non decet iudicem
vendere iustum iudicium aut testem
verum testimonium licet vendat aduocatus
iustum patrocinium et iurisperitus verum
consilium Illi enim interueniunt pro tem
poralibus ad habenda Isti vero ex vna
parte consistunt nichil ergo turpius nil
sordidius quam iudicium vendere Vt ponit
Augustinus vii confessionum Sicut iudicium si
fiat ad precium inferioribus computat(ur)
vt ait libro v° capitulo xxv° quod cum iudex
sit famulus iusticie sed ergo iusticiam
vendit suam dominam pro precio prostituit
Reprobantur id Josue ix° vbi sicut puella
legitur Vendiderunt vino vt bi
berent sed iusticiam sed quod emit non lectur
vt dicitur ezechielis i° quia venditor et
emptor pecunie clausit signantur sicut

Valerius Alexandrinus

Sola decus [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] stabilit [illegible] clemencia regum

De Bonis principibus

8 xxii in balaat qui corrupit balaam
muneribus et concertavit Unde petronius sic
ait quid faciunt leges ubi sola pecunia
regnat aut ubi paupertas nullo iure
vincere potest Iam nunc iudicium nichil est nisi
publica merces Item petrus libro iiiio cap. o
xi dicit quamvis nostri hoc accepimus ut cum
iusticia nichil agamus maiores eum predecessores
nostros retulerunt Unde agellius libro vo de
imagine iusticie ut veteres senes depingebant
oculisque sublatis decolorant Et sequitur
forma virginali aspectu vehementi sine for
midine ut intelligamus quia sic iudices
non formidare debent quia iusticiam agant
Unde valerius libro vio cap. o in de iudicio vise
narrat qualiter sunt decoriati eo quod
nulla iusticia fecerat et super eius pelle
filium eius tamquam iudice sedere assistentes
cogerunt faciendam est ergo iusticia ad imita
ta decreti pietati sicud Ioseph
fecisse legitur

7 Principes sunt constituti ut populum
foveant et protegant Unde Moyses
oravit ut deus provideret hominem super multi
tudine populi qui posset exire et intrare
ante eos Ut dicitur nume xxvii olim
enim non genealogia sed vita eos subli
mavit quia bonus et non tantum generosus
principatus debetur Nam cum gentes
cum propriis manibus terras suas sunt consul
taque ab aratro vocatus ad dominium et
eius consilio victoria accepta fuis
set ad pristinam paupertatem rediens exer
cuit augustinus v de civitate dei cap. o viio Ad
igitur dominandi ambitio sed succurrendi aggre
gendi est cupiditas principibus adhere
debet Unde valerius libro iiiio cap. o iiio de
attilio narrat qualiter ab aratro
vocatus est ad imperium Romani populi
suscipiendum et ideo de ipso illo dicitur quod
pre rerum universitate non sua augere
peccabat paupertatem quoque indumento in pro
ducens in paupere ad vesari malebat
Unde solinus libro xio cap. o iiio lo
quendo de populo cuiusdam insule populus in
quit eligit spectatum moribus et in
veteratum clementia Unde de regibus
ipsis dicitur Reges ipsi clementes
sunt Unde requirit Ioseph clemens contitur
Nunc tamen qui dominantur tyrannum sunt et
sue fortitudini dominia que obtinuerunt
et non deo ascribunt Nichilominus omnis
potestas a domino deo est ut dicitur ad Ro. xiii
et Iohannis xix o dicitur Non haberes in me
potestatem nisi tibi datum esset desuper Dicitur
veruntamen id Iosue primo sic regnavit
et non omnes principes constituerunt sed mali
quamvis dominia divine ordinatoris
non sunt impugnanda sed subditos per
mittit super id Iob xxxiiii o qui
eum regere facit hominem ypocritam super populum
Et osee xiii dabo tibi reges
in furore meo Si ergo populus male peccat
Non mirum si princeps impius regnat
Nam principes impii sunt quia tamen
fuerit Et qui positi sunt in
defensionem populi ipsi offensam augent
Cuius oppositum Romanos nobiles fecisse
legimus Ut narrat pompeius libro xviii
Cum enim cyneas Roma fuisset missus
a pirro ut pacem confirmaret et grandia
munera secum detulit sed suscipere vole
tem neminem invenit Ut Romani
invictos hostia claudebant ne cum mu
neribus intrare possent Similia et nar
rat Valerius iiiio cap. o iiio et libro viii
cap. o v de picatacio milleno qualiter per
agri de consilio omnium sibi obligata re
futavit dicens virtutis gloriam magnitu
dine nimium sed quod dicere non nisi id
Gene. capitulo xxviii dicentis et narrat
ad pharaonis reges non potest salu
tare sine munere Et cum exemplo xxx dicitur
quia exenia et dona conterunt oculos
iudicium Ideo populus munera inquit
turbata super innocentes non accepit Unde
quod in modum numquam tres sunt in quibus
recipiens munera Et que constans secun
dum Nam accipi solet de corde gra
ab ore gracia a manu precium a quibus
iustus debet excutere manus Et dicit gregorius
in Registro libro vo Exennia inquit vite
sanctitatis accipere noli quia integrum
est a paupertatibus quedam suscipere Unde

De pietate et misericordia principum

Salustius narrat quare Roma in cupidi
tatem versa est et ideo ipsam cito perituram
vocavit dicens venalis omnia inquit
Rome cum precio sunt. Attendant ergo princi
pes ut non ad propriam commoditatem sed
rei publice utilitatem utilitati intendant. Et
teste Augustino v° de civitate dei gentiles olim ob
amorem rei publice filiis propriis non pepercerunt.

Cum principibus sit commissum vniuersale
regimen conpedit ut miseris deffec
tibus compati discat alias cum res
publica diuturna fore non possit. Vnde
Ouidius libro de tristibus Si quotiens
peccant homines sua fulmina mittat Iu
piter exiguo tempore inermis erit. Hinc
verba solent principes debent misereri. Vnde
et veteres clementes extiterunt. Vnde nar
rat Valerius libro v quod Marcellus Mar
cellus hostes suos Siracusanos cepit,
in quos fuerat animus qui erat dirissimus (?)
que intuens Marcellus et considerans suum
infortunium lacrimis abstinere non potuit.
Narrat insuper quare Cesar aspiciens caput
Pompey inimici sui lacrimas dedit. Vnde
Seneca magni animi est offensam negli
gere. Et hoc est maximum genus vindicte
posse vlcisci. Nam sufficit posse. Item
Valerius vbi supra narrat qualiter Cesar
audita morte Catonis emuli sui do
luit et puerorum suis liberis incolumes
reservavit possessiones et pecunias. Hoc
etiam recitat Augustinus v de civitate dei capitulo
xi. Virgilius Tu regere imperio populos
Romane memento parcere subiectis et
debellare superbos. Et alibi Est piger
ad penas princeps ad premia velox.
Vnde Salustius de Catilina (?) dicit quod cleme
ntia potius quam armis vincas. Item
Valerius libro v de Alexandro nar
rat quare videns in suo exercitu militem
antiquum frigoris tempestate afflictum
sibi compassus est propriis manibus eum
accepit de sua sede sede sublimi descendens
et in sua sede eum posuit. Et ideo Ia
cobus in sua canonica ait Iudicium sine
misericordia illis qui non faciunt misericordiam.

Vnde veteres clementes extiterunt quia sicut
narrat Valerius libro v° capitulo 1° Marcellus
Marcellus clementissimus fuit. Vnde cum multos
Siracusanos captivos hinc inde afflictos
videt flere cepit propria cordis tristicia
quam habebat de infortunio eorum. Iusticia Virgilius
in Eneydos quarto narrat quod Eneas piissimus
fuit sic dicens Tu regere imperio populos
Romane memento hec tibi artes erunt pacisque
imponere morem parcere subiectis et debellare superbos.
Item in hystoria troianorum legitur quod Troilus
tante clementie erat quod omnibus prodesse
cupiebat nullique nocere studebat. Item
Valerius libro v° capitulo 1° recitat quod Pompeius
regem Armenie cum cepisset qui tum contra
Romanos multa mala gesserat ac etiam
Mitridatem Romanis infestissimum suis vi
ribus protexerat nichilominus ipse Pom
peius regem Armenie predictum benigne
suscepit et dyadema quod deiecerat suo
capiti reposuit atque in pristina fortuna
ipsum restituit iudicans eque pulcrum esse
facere reges sicut vincere. Item ipse Seneca
libro 1° de clementia capitulo l sic dicebat nulla
inquit ex omnibus magis quam clementia princi
pes decet. Vnde ipse Seneca libro 3°
capitulo v° Narrat de quodam qui diebus
cunctis vite sue semper studebat qualiter
de hostibus vindictam habere posset. Cum
tamen semel contigisset quod hostem vincere
non poterat a sua vxore consilium petiit
quid facturus esset. Ipsa vidit quod more
medicorum sic facere debebat. Nam nec
dici consueti medici quod vna medicina
non prodest aliam contrariam tribuant. Sic
propter ipsa dicebat viro suo quod deberet
ut temptaret si clementia sibi proficere posset
quomodo vindictam contra non poterat. Michi
inquit cum crudelitate tua nichil pro
fecisti. Nunc ergo tempta quid tribuat
tibi clementia. Hiis ergo dictis vir ille
gavisus fuit et leto animo inimico suo
pepercit quem continuo amicum fidelis
simum invenit. Patet ergo quod vtilior est
clementia crudelitate. Nam inimicum
vincere sit laudabile sed laudabilius

Oracius: Nemo adeo ferus est quin non mansuescere possit
Dummodo culture pacientem commodet aurem

tamen est sine misericordia omne maxime in principibus laudabile est misericordia indulgere. Seneca concludit ipse Seneca libro preallegato capitulo xv quod licet apes aculeum habeant, rex tamen apium aculeo caret. Clementia ergo virtus que principi debet. Unde Christus Luce vi dicebat: Estote misericordes sicut et pater vester misericors est. Tradit enim Policratus libro v capitulo vi quod Plato suis discipulis sepius dicebat: Eum inquit potestas sevit in subiectos, idem est ac si pupillum tutor perimat. Sicut ergo tutor circa pupillum debet esse clemens sic vicinis potestatis debet princeps facile veniale esse. Est enim ut ait quod potens est sit et clementia. Unde catholicus ab humili pati / leo tamen homini prostrato indulget. Unde Vegetius libro iiii capitulo iiii narrat quod Philippus mulieri cuidam paupercule iniuste infestus est quia iste licet ipsa verbis ipsum male nichilominus de facultatibus suis strictissimus eam redonavit obrem multum commendabilis. Seneca libro primo de clementia capitulo iiii clementia hortatur dicens / liber inquit et clemens sunt erga vos deos vult esse clementes ut talis sit unusquisque qualis sibi vult esse deos.

Sicut narratur in hystoria tripartita libro primo quod Constantinus sanctus per omnis cultum divinum in mundo decepit quod tabernaculum ad instar ecclesie secum semper differebat in quo sacerdotes et ministri ecclesie assistebant pariterque intendebant. Romanorum quoque divise cohortes eius proprio sibi fecerunt. Pascha tamen diem secundum diversas opiniones elegerunt / unde sacerdotes et diaconi diem dominicam coluerunt. Alii vero feriam sextam pertulerunt / qua dominus in cruce passus est. Unde apud romanos feria sexta per ius celebratur nec Romanis tamen hoc tacuit. Feria sexta narratur ibi supra / Constantinus in virtute crucis victorias plurimas obtinuit. Nam cum preliaturus esset quasi in sompno Constantinus vidit signum crucis in celis angelosque dicentes / O Constantine in hoc vince / et postea signum crucis in suis proponi iussit et

tamen super vexillum victorie. Hoc ecce habetur libro ix ecclesiastice hystorie capitulo ix ubi dicitur quod in dextera sua gerebat signum crucis opanno? sitiens nec minus ergo si Romani feriam sextam antiquam dominicam diem coluerunt / quia tamen in resurrectione consummata fuit nostre redemptionis ideo tertia die dominicam colendam ordinatur / nec tamen illi colunt qui totas instituerunt sexti qui otio turpes possunt. Ergo attendamus quanto studio predecessores nostri dies celebres coluerunt. Narrat enim in hystoria tripartita libro ix quod Theodosius apud Thessalonicam cives fere septem milia hominum iussit occidi / eo quod indignati erant quod suos quosdam iudices lapidaverunt. Hoc tamen facto ad Mediolanum regrediens ecclesiam ingredi voluit. Cui occurrens de foris beatus Ambrosius sic eum allocutus est. O imperator attende quia dominus unus est rex omnium et creator / quibus ergo oculis aspicies domini templum / aut quibus pedibus calcabis sanctum illius pavimentum / qualiter manus extendas de quibus sanguis iniustus adhuc distillat / quomodo his manibus sanctum domini corpus suscipies / forte enim recognitionem peccati prohibet potestas imperii. Debet tamen ut ratio vincat potestatem. Recede ergo tua non queras augere iniquitatem. / Hiis autem sermonibus obediens flendo ad regalia remeavit / tum tamen octo mensibus ecclesie ingressu privatus. Sed cum dies nativitatis salvatoris propinqua esset / tunc Theodosius lacrimis et gemitibus frequentissime lugebat dolensque quod tante diei cultui assistere non valebat. / Sed cum tantas lacrimas vidisset Rufinus sive mulier princeps causam tanti gemitus inquisivit. / Cui Theodosius: Tu inquit Rufine luges et ego lamentor. Nam meis servis templa aperta sunt / mihi autem propriaque ingredi prohibetur. / Rufinus autem apud Ambrosium se obtulit intercessorem sed nil obtinuit / Theodosius autem lacrimis et precibus sibi veniam domini meruit et inventus tamen plenus ecclesie

sponte obediunt. Narrat autem hystoria tripartita fidelis quod tantum fuit in theodosio cultus divini desiderii quod diem celebrem veniat petentem sed ut obedientie operi teneret et ideo deus sibi vindicavit et inde virtute inimicos suos superavit ut narratur ubi supra. Cassiodorus nono libro. deceat igitur principes deum et timorem colere. Nam veteres tamen omni sue [illegible] deos suos colebant qui tamen dii in veritate non illi sed [illegible] erant poenis non deum verum tenent venerari. Narrat enim valerius libro nono quod alexandro sacrificante astabat ei unus thuribularius in cuius brachio carbo ignitus seu ardens elapsus est intra quod cum eius comburebat, atque circumstantes hoc adorabant nichilominus tamen dolore silencio compressit et brachium immobile tenuit ne forsitan aliquid sacrificium dimitteret et te quanti zelus ad deos cultus. Attendamus qualiter david licet occuparet [illegible] regimis nichilominus tamen septies in die laudes deo refundebat. Unde in psalmo dicitur Septies in die laudem dixi tibi super iudicia iusticie tue. Item refert cassiodorus de beato anthonio qualiter tota nocte orabat et cum sol oriret mane dicebat O inquit sol cur me impedis ad hunc verum claritatem Nam tota nocte in contemplacione steterat. Item de beato arsenio legitur qualiter a vesperis sabbati usque ad solis ortum diei dominice [illegible] manibus extensis permanebat. Ex quibus omnibus concludit quod divino cultui insistendum est maxime cum beneficia susceperimus. Unde gregorius in omelia Cum inquit augentur dona rationes etiam crescunt donorum. Ideo tanto humilior et ad serviendum deo promptior quisque debet esse munere quanto obligatiorem se aspexit in reddenda ratione.

Nobiles sic nuncupati non merentur nisi bonis et honestis moribus floreant. quia teste cassiodoro epistola [illegible] et quia quemque honore sue gentis nomine moribus possidere. Unde tullius philippica 3a. Nos nobiles quedam spectare decet non petentem quidem non opes violencias sed caritate tamen et gloriam corrupisse. quia teste cassiodoro epistola in Commentis sapientie [illegible] tas est inpactum. Erubescant igitur temporis huius nobiles quibus mos est pro sua nobilitate petendi sepe incidentiam vanasque iactantiam pro suis parentibus promulgant. eo tamen precio quo parentes precio isti sua turpitudine et vicositate nobilitatem inquinant. Expedit enim teste Sidonio in suo epistolarum libro [illegible]. Expedit nobilem esse sine superbia, sine invidia potentem, sine superstitione religiosum sine iactancia [illegible]. Nunc autem filii se nobiles putant cum fastu suos testibus demonstrare habeat calceos acutos ut ingressibus ambulet distant ferunt dextro thecam armillas et ornamenta et vestium varietatem atque disparitatem excogitant. Non sunt tamen arguendi de honestate sed de pomposa vanitate. Cum enim dominium obtinere nisi ut regant sed rege quo poterunt sic se ipsos rege negant. dicat enim Boecius qui multarum prelatus [illegible] purgare quam debet. Stultum est enim ut imperare quis velit cum ipse sibi imperare non possit. Et sub dicit age sic aliena ut tua ne obliviscaris. Neque enim nullas imponas quod ipse pati non possis. Hoc [illegible] tibi optamus [illegible] [illegible] ipse tibi persone auctoritas [illegible] [illegible] dictum fuit principes quorum potius superbia quam sapientia regnat nec curant legem observare quibus alios astringant maxime cum necesse stuprant rapiunt et adulterant et similia facientes anathematizant. Unde cassiodorus ait Patere legem quam tu ipse tuleris. Et enim attendat princeps

Cass. li. [illegible] c. 12 [illegible] de [illegible] nobilitate [illegible] que moribus [illegible]

Cass. li. 3 epla 6 [illegible] nobiliti [illegible]

[illegible] Nobilitas est [illegible] tanto [illegible] laudes

Cass. li. [illegible] [illegible] [illegible]

Nobilitas est [illegible]

6 De viciis principum

qualis sunt vocacio sunt private vobis tum sit debitus ipso / non tamen in dominum sed ceterum in eo. Nam teste seneca in tragedia principes private non decet tunc possit ipse non solum manus et linguam sed etiam oculos continere debet. Unde valerius maximus libro vio maiestas regia magni pudoris esse solet et eodem libro ipso estimo dignum nominibus grandis sturs conspicuos morum nobilitate gemis / dominantium ergo principes et nobilitate ergo ornatum non sunt ut eos poeciis virtutibus tamen pompis intendant nam superbia reges plurimos seducit et forsan ad hunc capitulum plures namque sunt qui tanto timore superbiunt quod suis subditis loqui dedignantur turpesque putant splendidus colloquio. Narrat tamen valerius libro viii publius valerius consul romanus adeo plebem sibi dilexit ut nomen publicola sortiretur. Et eutropius refert quod tito vespasiano ab amicis redarguitur eo quod nimius communis esset. Inquit respondit dicens talem imperatorem debere esse privatis qualem sibi imperatorem privatus optasset quia ergo quilibet imperatorem optat sibi pium debet ideo ipse subditis pius et talis esse.

Princeps est oculus plebis qui totam gestus si sunt / mox inficit. Unde statius in thebaidos regna peccato tu scelere omnibus sunt sunt exemplora. Unde quintilianus in declamatione est inquit superiorum condicio ut quicquid fatiunt ipsi prevideant. Et boecius in de consolacione imperante namque exacta tunc non solum in primis tenet unde eos sceleratorum pedibus subiecta taliter. Et eodem libro vio de fastis sit agitur tempus et sit cuius paucis tamen judicio alios quod monet ipse facit. Et iio libro sine titulo quod decem tegens sunt in turpe putem. Et iuvenalis libro viio omne enim vicium tanto conspectius in se crimen sed quanto maior qui peccat habetur. Unde in proverbiis sapientie dicitur quod miserior horrescit quamdiu peccat superior. Et claudianus dum maiori tamen pondus orbis regis ad eo exemplum nec sit inflectere sensus humanos edicta valent quam vita regentis mobile mutatur semper cum principe vulgus. Huius ergo testimonium clare apparet periculissima in principibus scelera fore cum enim ergo sponte delinquit. Unde cassiodorus in epistola. Et subiudice bono ipsum corrigi facilis et pessimo sed est intuens iudicum subiectum potestate gubernatione pudet mores est stabiles. Ideo hec est sed pro dolor plancta planetarum sol eclipsatur quia in principibus huius honestatis rarissime tenetur. Unde seneca in agamemnone non intrat regnum huius ante fides sed pero intrat. Et eodem libro vo curia principibus clausa est dat census honores inde quaeris media unde senecus equestris et de fastis vio regna rex fecius est. Et sed eodem in epistolis imperat hen ipsis timidi non imperat ut possidet et pictus regna mora sunt et in hiis plus nimium regna delictis fore subiecta. Et qua namque in principe omnis sit vicium huic quidem tamen alius notiniora sunt quia teste tullio libro io de officiis nullum inquit vicium est deterius avaricia presertim in principibus et rempublicam gubernantibus. Hec enim quaestu rempublicam non solum turbe sed eos scelerata et nepharia est. Rursus in principe audacitas et festinata precepta notet. Unde swetonius libro iio de xii cesaribus augusto redarguit eo quod nil minus festinatus arbitratum est. Unde valerius in institucione animi cupiditas omnem nobilitatem. Malum est deterius turpis amor principi nimium contrait. Unde fulgencius libro mithologiarum sed cuiusmodi omnibus libidinibus amor turpis sit vitium huic detior cum in illo notatur. Nam iupiter magnus tonans cum leda concubuit que peperit ovum unde tres nati sunt scilicet castor pollux et helena nomine enim iovis principes intelligunt

et leda a ledendo dicitur quia inimicitias
designat. Omnis ergo principatus inaccla-
tur sevicie poete magis testimonium a(?) primo
esse plenum contencionis iracundie clamoris
anceps tautis(?) bellorum ac discordiarum
seminarium fuit et custos malum communi-
me... polis vero a perdendo dicitur
quia quorumque omnis mali libido occasio est.
Rursus principi summe impaciencia nocet.
Unde statius in thebaydos libro primo ge-
nitus(?) animo subiit fragor invidia
atque periculis odium metus sed nec ob hoc
his viciis plebatur princeps ut committe
celeantur. Nam avaricia libidine in-
paciencia molestantur. Unde pectoris
venalis plus venalis curia primum
ancepsque maiestatis aurea corrupta manu-
bit. Unde hec procedat pacia quamvis
timendum est enim nequissimarum societas ad
principatum eos incitet. Aliquis et enim
satellites petitique pleni principes sec-
tantur ut placendo ditescant. In hoc autem
placere studendo quia cernunt suadent hii
compenitur avaritiis questibus omnium horum
sed predam. Unde illud Senece libro de cleme(ncia)
dixit: Chel(?) miste sequitur tandem casu li-
bi summicta formitate. Ita turba preda
sequitur nec hominem. Nempe familiaritatem
regum ipsos sepius eximit. Unde ide(m)
in odeg(?) ore(?) Regum familiaritas regnan-
tem sepius perimit. Et varro in
suis summis Amicis inquit divicias pates(?)
sunt rex.

Quanto quis in gradu est sublimior
tanto ad maiam(?) et clemenciam compositus
debet pertpertior. Unde Seneca libro primo ad Ne-
nem nullam inquit omnibus magis
quam clemencia regem vel principem decet.
Apes enim aculeum habent sed rex apium
aculeo caret. Salium regem clemencia
in apto monstrabit. Unde est incomparabi-
bile in maiestate decor enim quod inquit
pulchrius est quam vincentis optatibus

patere. Verecundia eciam parendi facit ut pacie-
ncia nec minus principi propria sunt multa
supplicia quam medico multa volnera re-
misimusque impatienti melius parcere ira
enim contrarius est et facilius ducit quam
artatur. Attendat ideo princeps ut clemens
suis civibus sit, nec retusset misericordi-
ipse qua venia indiget per se. Nam teste
tulio libro primo de officiis. Nichil est lauda-
bilius nichilque dignius placabilitate et cle-
mencia quae tamen ita probanda est ut ad-
hibeatur rei publice sero severitas sine
qua civitas administrari non potest. Et eci-
bilis philippica ira possidens inquit caritati
et benivolencia civium oportet esse septi
non armis. Distant ergo reges et princi-
pes misericordie et iracundie veneno cum
inciteatur ipsa namque mestos debent
consolari putando ergo si cor iracundia
alios provocat nam si turbacionis
occasionem habet posito ut differe(n)t meo
ad Galteri in allexandros libro primo vindictam
suffer. Donec pertransiat ira ne meminisse
velis ad hoc per iram. Nam teste ovidio
meo tristium quanto quis maior tanto
placabilis ire et faciles motus mens
generosa capit. Itaque generositatis signum
est sepe irasci et non desinere vere in-
dicat ipse cuius mente ira possidet.
Unde tulius libro primo de officiis. Numquid
inquit qui irati ad puniendum accedunt
mediocritatem illam tenebunt quae est in-
ter nimium et parum. Ideo Seneca in
tragedie octavio inquit plura posse plura
pacienter facias. Et libro primo de clemencia
Rex lesus cum impune liceat lon-
gius sit gloriabilior in suis iniuriis
quam in alienis non quemadmodum mag-
nanimus non est qui de alieno libera-
lis est sed ille qui quod alteri donat
sibi detrahit. Ita clemens enim non facit
alieni doloris tollerancia sed propo-
stumulorum paciencia magnique animi est.

Insubli(?) regum quod nondum clemenciam fuerit. Galterus allexandri libro primo
Clamabat quod per clemenciam capiuntur urbes.
Hinc de allexandro fit hic sollerius(?)

in

inimicitias infirma potentia pati nec quisquam
gloriosus est princeps / inquit Seneca. Vnde Gal-
terus in Allexandreidos libro 1°: Instabile est regnum
quod non clementia firmat. Animadvertat
quod deus et principes homines servos esse
nec principatum. Nam principatum abstulit
cuius est miseri / et sibi proximo indulge-
re. Vnde Terencius in adelphis: ut homo est ita
mores geras. Nam teste Claudiano in
maiori chronica: sola deus equat clementia
nobis. Pax maiora docet pagit tranquil-
la pietas quod violencia nequit. Et
subdit: numquam libertas gratior extat quam sub
rege pio. Vnde Quintus Curcius libro v°:
Regum ducumque clementia non est in ipsorum
animo que quanta sunt sed ingeniositate /
meliusque valide eam insinuat hijs quo
testione clare deducit clementia princi-
pi maxime congruere / qui talis sit ut nichil
iusticie derogetur / nec favore regnat sed
clemencie superbia detrahit que quorum
principum tarda sit detinet ut miseri
modo interimat omnes cupit sed offensus
in illa homines et proximos virtutibus for-
sam eos seclebriores homines aut super-
bie atque impietatis nichil est cumulo quam
multa solia sed non debita usurpare per
superseriem eorum quod pacto quo superbia eos
inmergant nimie pius regnare facit.
Verumptamen principatus non debet ambi-
cione optineri aut superbia possideri.
Vnde Galterus in Allexandreidos libro primo:
Summa est non ascendere quam post ascen-
sum regnandi. Veteres enim sapientes prin-
cipatum recusaverunt potuissent abierunt.
Vnde refert Seneca libro iiij° de beneficiis quod
cum Antigonus hoste sui patris superas-
set nichilominus plus sui ad belli ad
patrem bistulit. Et subdit: hoc est
regnum / nolle regere cum posset. Vnde
Valerius libro iiij° refert salvum officium
consulatus recusasse multos tamen
deprecantibus. Et libro vij° refert de ma-
nilio consilium historiam quod consulatum
recusando / mores nequit provide fere

non potes nec vos impendimentum prestare
poteritis / quod scit tamen hijs temporibus
principatum homines sed ambiciosissime cu-
rrunt cuiusque occasione superbiunt et
superbe regnant atque sine clementia prin-
cipantur.

Principes subditorum sunt exemplar /
si ergo ludorum vanitatibus intendant
si ludorum ineptorum enormitatibus adve-
nire studeant ipsorum porro familiares
atque subditi consimilibus occupacionibus
facta occupabuntur et si putabunt nunc
sane quod ea faciunt que suos dominos fa-
cere viderunt quos enim taxillorum aut
alearum ludos ita magnificavunt / princi-
pes et domini inconsulti hoc fecerunt nec
tamen reprobandum est si quis honesto solacio
spiritum sanum recreet sed reprobatissima illorum
est vita quibus mos est totum vite sue
tempus ludis et stultiloquijs exhibere
hij nocturnas vigilias amant et ludorum
vanitati facere usque ad fatigacionem intollera-
bilem intendunt et cum die lucescente
surgere habeant ut populum regant et
foveant ipsi tamen sompno sunt dediti et
tamen ergo vite dissolucione in maleficijs
corporis et anime gravissime decidunt.
Similes hij cum lectum superserunt non
de militari exercicio contendunt nec virorum
illustrium acta commemorant in quo sed fer-
vencius in ceptisso quod de scacario capillorum
alearum fortunis se committunt / quorum
occasione per invia obstaciones et for-
san blasphemias deprimunt irascuntur certant
itaque inter que occasio recitari solet lu-
dus talibus ineptissimus inquietat. Vnde
Seneca in proverbiis dicebat: Alleator quanto
in arte doctior tanto est nequior. Vnde re-
fert quod Themistocles dicebat decere ingenu-
os ludis non vacare / sed cum principibus suis
voluntatibus exercere animum arte ne hos
publica lude videat / aut ne reliqua con-
ditate pare posset. Vnde Seneca exemplum
quid ut lusoria ista corporis / non est

Prov. 22 — Sunt qui de hoc / pro eo plus tamen non
malefaciunt.

Dan. c. 1. — Rex eius si recte fecerit
Dan. x. 9. — liber homini pulcher rex deinde regis
propter ... inest cum potentia modestia
superbia

Iocandi locus. Vincencius refert augustinum
li° iiij° decimi dei ca° xviij° quod cum
Romano in sempronio dictum sunt ut ludi
prohiberentur. Et in summa de casibus libro
2° dicitur quod ludentes ad aleas vel taxillos
illos peccant non solum ludentes sed toto
mutantes etc. quia ibi sunt desideria
lucrandi, voluptas spoliandi, ibi men-
dacia periuria et huiusmodi, cum alea
mendaciorum et periuriorum mater est ut
dicit policraticus li° 1° Unde de chillone
legimus quod cum sit missus spiciis ad corin-
thios ut fedus cum eis contraheret invenit
duces et seniores cum aleis ludentes
Ideo absque verbo est reversus dicens cum
taxillatoribus nulle contractus societatem.
Nempe reges et principes ludis levibus
insistere non libet, quia sicut narrat
policraticus ubi supra Rex parthorum dedit
talos aureos regi demetrio in signum
obprobrii eo quod minus levis erat in pro-
nobus et iocis ut quo contemptor efficeret
Ideo talos aureos sibi contulit. Unde
Ieronimus super registro omelia xij dicit, quod deus
non dat ludere sed diabolus, si inquit lu-
serimus quare eciam delectemus, nec
tamen honesti pro hoc reprobantur quia
teste Seneca debet animus tranquillitatem. Philosophi
sapientes ludis quibusdam vacaverunt sicut
socrates qui cum puerulis esset, ludere non
erubescebat. Et catho laxabat animum
curis publicis fatigatum et reficiebat ibi
sed quia assiduus labor, frangit vires
dat exemplum de agris qui nolunt fructi-
ficare si quieta non postulant habeant
Unde sicut sompnus est natura si tamen
fuerit continuus mors est, sic ludus
honestus vicit deponit. Si tamen fuerit
assiduus spiritum enervat. Unde cassianus
li° viij° collationum narrat de Iohanne
apostolo qualiter cum perdice demulce-
batur seu letabatur. Et ideo cum videret
iuvenis quidam invasit verum tamen
scilicet hoc facere. Cui sanctus ait quid
inquit portas in manu tua. Cum
vidit arcum sero cum arcum tensum
semper non habes cum iuvenis ne inquit asser-
dua tensione vires eius minuat. Sic neque
Iohannes modica laxacione, sed temperata leticia
homines meliorat corporis vires fortificat

Nam debent putare principes corporum
precia dimissis missionibus preferenda, na-
a deo acceperunt dominium quod habent. Quod in
expressissime dixit nobis micheas principum nisi
quorum verbis veritas prevalent. Principes
tamen principum malicia thronus presiden-
cium ita maculavit, ut donum potens
credatur peccandi licencia quid statum
contollencia. Sunt enim principes primi id solum
habere dignitatis quod fallax hominum opinio
credit, ut tangit boecius in 3° de consolatione ca°
iiij°. Attendat enim principes licet, quoniam
licet dominantur corporibus quasi mortalibus, tamen
quasi supra bene tamen momentanea luce tumes-
tunt. Refert enim Ieronimus epistola ca° xj° Et
valerius li° ultimo ca° fine qualiter
rex xarses de sublimi loco suum exer-
citum prospexit, tempore cum vidisset fere
infinitam multitudinem hominum flevit te-
stans quod post centum annos homines
isti omnes mortui essent nullusque viveret
Et addit ibidem valerius quod sua condicionem
scilicet mortalis aliqua specie deplorabat
Si enim animadverterent Christo et mundi
principatibus ancipia talia prima nunc
cum ante raro appeterent. Unde egesippus
li° iiij° narrat de vespesiano quando
cum esset in obsidione Ierosolimitana
audita fuerunt nova quod nero sunt occi-
sus et ideo vespesianum in imperatorem
milites elegerunt sed vespesianus omnino
renuebat, sed milites omnino instabant
itaque nimis mortis ipsum infestabant
Ille autem indignum se reputabat, sed
milites suadebant ut imperium acciperet
quia pocior sibi erat vita, cum honor
Unde valerius li° vij° ca° ij° narrat
quando dyadema sibi traditum dum
despexit antequam capiti imponeret
dicens quod dyadema magis faciebat

Post li. 2 c. 21. Finis tractatus confusio est (?) et ipsis flagello
patri (?) mandavit, cum ad correctionem processerunt
filiorum s.

Hominem nobilem et felicem quia si consi-
derarent sollicitudines principatuum numquam
acciperent. Antiquitus ergo quod mundana mira
primogeniture putamus et celestia omnino ne-
gligimus. Nempe veteres principatum non
cupiebant. Unde narrat Valerius li. vii
ca. vii de quodam cum committeret portam cum
corona subito imposita fuit capiti eius
atque diu tenerent ipsum in regem postula-
bant, sed tenuit noluit quinymo sibi pretium
capillum indixit, in cuius rei memoriam
predicta porta ipsius effigies inclusa posita
fuit. Etiam Valerius li. vii ca. i nar-
rat de quodam qui cum perdidisset asiam
regionem, et quasdam vicinas gentes,
gratias egit populo romano gaudens quia modi-
co regno esse deberet. Unde etiam Joh.
vi legitur qualiter Christus fugit cum dicit
quod cognovit quod ipsi venirent ut
eum raperent et regem facerent. Super
quo Crisostomus omelia xl ipsius inquit
fugit erudiens nos fugere mundanas
dignitates atque contempnere ea que sunt
secundum temporalia deridere et futura ad amare.
Moderni tamen temporibus omnes ad dig-
nitates currunt, non tamen sapientiam aut
virtutes querunt quibus contempnuntur. Boetius
iiio ad cingendum dignitatem inquit in
tecto est sicut rex sedens in solio.
Unde sicut tempore prodit spumee magis pa-
tescit, quod plus ascendit sic homo
indignus tanto fedior quanto excelsior
celsior. Ideo obitum Augustinus xx de civitate
dei ca. xv narrat quod cum committe-
rent edes virtutum et honorum quae per
deos et deabus putabantur ad designandum
quod per honorem per dignitatem vel potestatem
debet esse virtuosus, et ideo ille edes
sed conjuncte erant coniuncte nec tamen rep-
robanda potestas a domino deo est.
Unde ad Ro. xiii sed reprobandi sunt
illi qui sibi inceste assimulant digni-
tates indignitatibus cum fuerint sic et
alios perverse regunt et ad modica
scandala quandoque nec puniunt timentes
in nullis compendiunt. Nam Tullius li.
vii de officiis ca. vii narrat

de Dyonisio tyranno qualiter barbitonsores
timebat ne ipsum interficerent barbam eius
si raderent. Ideo pilos barbe comburere (?)
debat. Narrat insuper de Alexandro Per-
sio qui de uxore timebat unde
antequam cubile ingrederetur explorari
faciebat an eius uxor gladium
vel aliud instrumentum haberet. Similiter
tamen ab ea interfectus fuit. Insuper
Valerius ultra ante fine narrat de
Masinissa rege, qui cum dormiret
custodiam sui corporis non hominibus sed
canibus commisit. Hec enim omnia con-
tingunt quia impii ad dignitates
elevantur et vite huius compendia gaudentes
superne felicitati preponunt. Animadvertant
antiquitus Johannes omnes potentatus
brevis vita. Unde Job xxiiii elevati
nati sunt ad modicum et non sub-
sistent. Nam vita est vapor ad
modicum parens. Jacobi iiii et Ysaie
xl. Omnis caro fenum, et omnis glo-
ria eius quasi flos feni. Rursus in
principibus non solum superbia sed et
gula cum redarguenda ubi autem
gula regnat, ibi nulla honestas
sed dissolucio castitatis. Margarita super canones
est. Status nobilibus maxime principibus
convenit sobrietas quod in nobilium
statu precipua congruit honestas. Forte
tamen qui se nobiles dicunt sua
vocem dimittere qui enim sunt eda-
tores tabernalibus qui tamen se de nobi-
litate se iactant potatores cum sero-
tinas hinc et mane sunt. Sed quibus non
dum comitatur potella potile hocat
non est nobilium sed ignobilium non
ad vitam sed ad mortem. Unde talibus
ait consessoribus quorum occupa-
tio in cibis et potibus est loquitur
Ysaias ca. v dicens. Ve qui po-
tentes estis ad bibendum vinum.
Unde Seneca epistola lxxxiiii narrat
de quodam potente qui maiorem partem
noctis in convivio peragebat, et fere

die toto dormiebat Omnia vite indiscreto
corpus suis comessacionibus destruxit et
inquinat et animam peccatis non formidat
unde ysaie v° ve qui consurgitis mane
ad ebrietatem sectandam Et subdit Cythara
et lyra et tympanum et tybea et vinum in convi
viis vestris et opus domini non respicitis
hoc sequuntur vicium maxime hiis omnia
nisi sectatores qui nichil pertinens sa
luti cibis et potibus vacant Unde poli
craticus in prologo narrat qualiter ysocrates
plerosque contempnebat qui anlici
ambiunt scilicet quasi curiales petentes Item
dicitur Valerius libro vi° ventre
inquit distento cibo sequitur volup
tas genitalium Et ponit exemplum de quodam
xxviii Item super Seneca ad eluma
comessatoribus sic loquitur O miserabi
biles quorum palatum non nisi ad preciosos
cibos excitatur non enim vivunt unde
virgilius in suo eneydos libro i° dydo
ne rex largitur eo quod in convivis tempus
detinebat Ideo dicebat insculptus dydo
longum quod bibebat amorem Et ibidem ait
prospero fortuna quorum epulis mensa quam remote
Crateras magnas statuunt et vina
coronat Fit strepitus tectis vocem
quam pampla volitant Rec Ex quibus
colligitur comessatorum enormitas in
quibus suum paradisum sperant

Principes et domini constituti sunt non
ut dissipent plebem sed ut foveant
non ut bona subiectis auferant sed potius
id quod habent benigne conservent Sed
proh dolor dolendum quia plurima in tyranna
imitata sunt multi principes subdi
tos opprimunt et contra ipsos plerum
que consimiliter videntur iniquissimas le
ges excogitant quibus ysaie dicit Ve
qui condunt leges iniquas et scribe
tes iniusticiam scripserunt ut opprimerent in
iudicio pauperem Unde patet prodest
in incendio tuum divitibus pauperem Docuit
ut inspiciat i vocitem Hii enim siles
sunt castori de quo narrat Solinus
libro mo capitulo xxxvii° quod cum homines in vaserint
ipsum non desistat quousque ossa eius confregit
Sic illos pauperes impare non permittunt quo
usque taliter emanent Unde Micheae iii°
~~et ossa eorum confringerent et consciderunt~~
pelles eorum desuper eos comederunt et ossa eorum
confringerunt et consciderunt Hii enim magis
insaciabiles sunt et tamen aliena rapina
quibus Ambrosius libro i° de officiis loquitur
dives inquit eras quod ergo contra aliena
rapiebas egestas non compellit Ideo te
fecit potentem ut non inferres sed repelleres vio
lenciam Eripite ergo egenum et pauperem de
manu peccatoris liberate eum Nam teste
Seneca epistola lxxxix Ea isti faciunt que
ceteri iirrondabiles abhorrent Item teste
apostolo libro vi° de animalibus non est modus
animi unius speciei quod una comedit alia
Isti tamen suos fratres devorant Unde Micheae
iii° et qui comederunt carnem populi Nope
attendere deberent quia pauperes quam audiet
dominus qui tamen pauperes contra eos clamant
et iusticiam a deo petunt Unde Ecclesiastici xxxv
lacrime vidue ad maxillas descendunt
et ascendunt usque ad celos et deus qui
auditor non delectabitur in illis sed prin
cipibus quam propter preterita calumniarum
clamabunt ut dicit Job xxxv Ve qui
que congregat mala avaricia domui
sue quia lapis de pariete clamabit
scilicet contra eum ut dicit Abacuk ii° Nar
rat enim Petrus damianus ad quod
qui proximus morti erat et a suis an
dreae et gregorio vi affligebatur quia super
hominis a paupercula vidua acceperat
Unde Ecclesiastici xxxiiii qui offert sacri
ficium ex substancia pauperum quasi qui victimat filium in conspectu
patris legitur de tobicio in cronicis bre
vibus quod tunc sibi suadetur ut sua
tributa augmentari deberet Respondit
boni inquit pastoris non est pecus
deglutire Unde ysaie xxxiii Ve
qui predari cupis nonne et ipse preda
beris Hii enim crudeliores sunt lupis

Cuiusquam desiderium excecavit pleraque pauperis animum
Cupiditate dolus scelus libidine et ira Ieremie c 2

De Justicia Principum ||

qua de lupabus in hystoriis romanorum legitur
quia micenne Romulum infante exposuit ad
bestias Isti vero paupes subditos tamquam
lupi rapaces lacerant Unde Crisostomus omelia
[illegible] Sicut inquit ovis in medio lu-
porum timens tollitur sic in medio antiquorum
impius eum Judex sine deo sicut leo ru-
giens et ut sub custodia principes impiis
super populum pauperum Nam paupes sicut
oves in medio luporum

Exemplo atheniensium qui iusticiam
ipse comoditati pretulerunt Unde narrat
Valerius libro sexto ad [illegible] capitulo quinto
quod cum themistocles atheniensis rege persarum
fugasset eius thezaurum aggregasset studuit
tempus qualiter grecia atheniensibus subiu-
gari posset Cum ergo deliberatione dignissima
atheniensium consilium ingressus fuit ubi
erant septem sapientes deputati prout
atheniensibus mos erat Postulavit
ergo themistocles ut unus eorum secrete
consilium suum audiret et si valeret pala-
diceret si non silencio teneret destinatusque
ergo fuit aristides cum secreto dixit bonum
esse ut cum classibus suis lacedemoniorum
naves et triremas subiugaret quia
ex inde posset in mare dominari et
omnes grecias enclinari Nam licet athe-
nienses grecie essent grecos tamen adversi-
nos pro [illegible] habebat Rediens ergo aris-
tides ad consilium quod themistocles de-
creverat narravit quo audito isti sep-
tem sapientes pronunciaverunt et consulerunt
non decet inquit rem istam facere et
si spem videatur habere prudencie tamen
contradicit iusticie Patet ergo quod veteres olim
plus iusticiam quam propriam comodita-
tem amaverunt Narrat insuper
Valerius libro quinto de carondo tyrio
quod ad emendandas sediciones leges con-
stituit ut contionem seu consilium nemo
latus vellet cum gladio intrare Ipse
tamen carondus ex longinquo tunc
veniens oblitus est deponere gladium

quo precinctus erat et ita contionem
intravit Cum ergo monitus fuisset de
fractione legis ipse statim surrexit
et super gladium quem habebat incubuit
sponte malens mori quam iusticiam seu le-
gem penitus violari Isto [illegible] magis
pateret legem quam tunc ipse tulerat Et
licet in hoc imitari non debet quis
ipsum interficit Inhoc tamen amorem
iusticie quam gerebat ante ceteros ergo
exemplo viri boni et prudencie boni
principes iusticiam affectuosissime dili-
gere deberent ut tamquam dies [illegible] [illegible]
lucerent Cum enim antiquitus consules
Romanorum paupperimi fuerunt [illegible] quia
maliverunt iusticie sancte quam iusticie de-
trahendo quominus ditari habeo eorum
paupertatem narrat Augustinus libro quinto
de civitate dei capitulo [illegible] Unde valerius
[illegible] consolatu tam pauper extitit
ut de re collatis [illegible] mitteretur narrat
insuper vegecius libro quinto de re militari
quod cum quidam regulus de hostibus victoriam
[illegible] et ad magnos vocaretur honores
ipse tamen insolita paupertate voluit
insuper augustinus ubi supra de quo narrat
quod propriis manibus terram colebat qui
sunt ad dictaturam vocatus cum dictator
suus fuisset solitam paupertatem non pre-
misit Et concludit ibidem quod plures a
consulatu et senatu repulsi fuerunt quia
mineam [illegible] subvertendam fuissent
[illegible] sicut dicitur [illegible] proprium domus
adversatur [illegible] omnem in iusticia Ceterum
narrat valerius libro quinto Et Augustinus
v de civitate dei capitulo [illegible] [illegible] bru-
tus [illegible] sceleris filiis suis non pe-
percit Unde quia tarquinum expulsum
qui rei publice dissipatorem reduci
volebant Ideo ipsos filios virgine
fecit cedi et securi percuti Unde virgi-
lius Natosque pater nova bella
moventes Ad penam pulchra pro li-
bertate vocavit Et [illegible] hys-
toriographus narrat de helyo quod
cum senex esset et imperator [illegible]

Exodi 22 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] de [illegible] [illegible] [illegible] qui malis parcit

pugnaturus [illegible] [illegible]
dixit [illegible] [illegible] ad
me cum gladio hasta
et clipeo [illegible] [illegible]
venio ad te in nomine domini
Reg 17

orare non posset oblatum fuit sibi ut
ipsum imperatorem constitueret Qui autem re
spondit / Sufficit inquit debet ut ego
ipse regnaverim / tum non meruerit quia
non sanguini sed meritis principatus debetur
Ideo sapiens erat unde dicebat noli querere
fieri iudex nisi virtute perrumpere possis ini
quitates Ecclesiastici 7 Ergo patet licet communiter ho
mines patre / aut sanguinibus amore aut
etiam laudum cupiditate ut inquit augusti
nus libro 5 capitulo 15 Quintilianus tamen ve
tes omnia iustitie preponi possint quin an
cilla scilicet omnibus favor atque utilitas
preponenda est. Quinto quia impii inducti
in receptione sua pariter participates
mercedem iniustitie ut dicitur 1a petri 2a

Non multitudine exercitus victoria belli
sed de celo fortitudo est ut dicitur Machabeorum 3o
Unde moyses manus in celum le
vabat et ita vincebat ut dicitur Exodi
17o Item Noe in archa homines
salvabat eo quod ipsa erat super aquas
sic etiam si mens contemplativa fuerit ad
celestia tendens / et aquis id est vanitatibus
non presserit salvari poterit Unde deutero
nomii 20 Appropinquante bello sacerdos stabit
ante aciem et sic loquitur / Nolite me
tuere quia dominus vester in medio est vestri
Sic etiam theodosium fecisse legimus
cum a sicut legitur in hystoria Romanorum
enim se vidisset a suis hostibus cir
cumdatum orationibus vacare cepit et signo
crucis imposito victor effici meruit
Sed quid dicemus de hiis qui ipsa (?)
confodiunt et archam id est paradisum ingre
di non curant / Quippimo etiam ecclesiam
vivos quoque ecclesiasticos infestant persequuntur
et laniant tales enim in momento pereunt
quia duorum corporum diabolum ipsorum mentium
quinque Narrat (?) in hystoria palle
gatis (?) Romanorum quod quidam deus mas
telizeth (?) Romanus quidem imperatorem ecclesiam
dei violavit et in ea consistentes con
fitentes crudeliter contrivit / Ideo turpi
occidio interiit / Attendamus ergo hystoriam
de achillo qui ibidem legimus de quo fertur

quod cum ytaliam dissiparet ad eum accessit
vir sanctus leo papa dicens ut inceptam cru
delitatem dimitteret / sed papa mortuo in
terrogatus fuit cur pape sic presto obedivisset
qui vidit quod papa sibi loquente senem vene
randum videt gladium in manu tenentem
et morte eius mortem comminavit quod nisi obedi
visset non fuit / Itaque etiam non debet a pugna
toribus intermi. Unde narrat paulus dia
conus libro 7 super hystorias et orosius
libro 7 de ormesta mundi / quod cum romani
a gottis captivarentur / illi post evaserunt
qui in nomine christi ecclesiam ingressi fuerunt
Unde goti Romanos capere poterant sed obtinere
reverentia nominis christi in ecclesia manentes li
beros dimittebant. Quamobrem Augustinus
1o de civitate dei Romanos ingratitudine increpat
eo quod dicebat nomine christi eis obfuisse
et tamen corpora ydola fuerint non valebant
ideo ipsi in nomine christi liberi fuerunt ergo
qua hystoria instruuntur aliqui quod a bello
tempore etiam principes tales libertatem
in ecclesia malefactoribus concesserunt / quia
laus eius in ecclesia sanctorum inquit propheta.

Superbia si postulat casum nullus
ergo principatus stabilis ubi superbia
regnat Unde genesis 11 dicitur quod homines
propter suam superbiam turrim erexerunt et ex
inde ipsi qui unius ydiomatis erant dispersi
fuerunt. Attendamus enim quoniam superbia divisit
angelos / superbia deiecit nabuchodonosor (?)
sedecias a superbia ex ordine cepit Ideo se
neca lucillum sic monebat Cunctis
esto benignus omnes tibi pares facias
inferiores supplicando ne contempnas supe
riores debite vivendo non metuas Unde
libro de nugis philosophorum de Iulio cesare
legitur quod suis militibus inquit dicebat
etc sed si venit tempus scilicet non solum vole
bat sibi serviri sed et sine principatus de
quo ibidem legitur quod cum quidam veteranus
quadam die eius dampnaretur coram
iudicibus rogavit cesarem ut descenderet
et iuvaret eum / cui cesar dedi tibi bonum
advocatum misi ad interim cui ve
teranus ait Ego inquit te periculitate

Zacharie 4o Hoc est verbum domini ad Zorobabel.
Non in exercitu nec in robore sed in spiritu meo
dicit dominus exercituum.
Exodi 17 Bellum domini erit contra amalech a generatione in generationem
Poli. li 2 c 26 Non dubium ... victoriam.

Dixit Ionathas armigero suo non est difficile domino salvare
in multis vel in paucis 1 Regum 14
Dixit Aza domine non est apud te ulla distantia
utrum in paucis auxilieris an in multis 2 Paralipomenon 14
Dixit Iudas Machabeus facile est concludi multos
in manus paucorum et non est distantia in conspectu dei celi liberare in multis an in paucis quia non
in multitudine exercitus victoria belli sed de celo fortitudo est 1 Machabeorum 3.

Serm. 32 [illegible] ... epistola ... [illegible]
... [illegible]

in bello assiatico non quesivi advocatum
sicut ego pro te ipso pugnavi vide inquit vul
nera que pro te suscepi. Tunc cesar rubica
videns erubuit et mox advocatum eius de
fendit, timens ne superbus aut ingratus
videretur. Unde dicebat ille eum se militem nescit
amare qui non laborat ut militibus carus
sit. Similiter Seneca libro iii de humilitate
Antigoni regis narrat quod quadam nocte
audiens suos milites sibi contradicentes eo
quod ratione ipsius onera maxima deferebant
ipse autem Antigonus clandestine descendit
et ipsis nescientibus quis esset eos iuva
bat in portandis oneribus ipsis tandem
dixit mane inquit maledicite Anti
gono cuius vitio in has inscias incidistis
nunc ergo bene optate ei quia eius labori
bus inveniatis penam gaudia cavastis.
Ecce ergo quanta principum humilitas sed
nunc postquam quid dicam contra fastum et
superbiam quam principes in suo ceptro
gerunt duces in solio et imperatores in
diademate gerunt. Secundo tercia vir
quantacumque sublimitate consistat attendere
debet id Iob dicitur spiritus meus atte
nuabitur dies mei abreviabuntur et solum
michi superest sepulcrum. Unde Ihesus filius
Syrac dicebat omnis inquit potestas
brevis est vita. Et Solomonus philosophus de
Alexandro loquens sic dicebat o quam
frivola gaudia mundi quam cito fugitivus
honor, nam cui non sufficiebat orbis
modica fossa sufficit terre hoc enim
non attendunt huius temporis principes sed
in suis fastibus assidue elevantur. Illos
Alexandro de quo narrat Valerius libro
quod quia audivit a quodam suo comite
quod plures mundi essent, doleo non conte
tabatur uno mundo principari de quo al
legorice [illegible] visitator sic ait vir hoc
primitivas res viles res preciosas vel
perditas dampno cuique sentias. Nec
diu mansit in turbine secundum tato fuit
est brevis atque levis in mundo gloria
quis clarum fuit hic unius hic erit
ordine princeps. Unde Quintus narrat quod
vir quidam cuius Alexandro dicebat vide
inquit ne tardius cum perveneris ad al
mem ad quod pervenire contendis. Et ideo
ergo sapiens v dicitur. Quid nobis profuit super
bia aut divicias iactancia quid nobis
contulit transierunt omnia sicut umbra.
Et Ieremie xxxi dicitur statue tibi spe
culum, pone tibi amaritudines, dirige
cor tuum in viam rectam scilicet humilitatis
et gracie. Quam indocta est illa persona
que despexerunt et de vita fragili atque
mala elevantur. Unde Innocentius papa
superbos sic alloquitur. Cur inquit super
bis homo et cinis cur divicias pauperi
bus dispergendas acumulas cum propheta
dicat dormierunt omnes viri diviciarum
in manibus suis. Patet ergo brevitas et
possessionum instabilitas hominem sapientem
humilem reddunt. Quarto eiusdem
rei hystoriam Valerius libro vii narrat
de quodam rege cui cum diadema tradere
dignum considerant prius quam capiti impo
neret dicens quod diadema magis facit
hominem nobilem quam felicem quia
si quis cogitet quantis sollicitudinibus
et periculis diadema plenum sit nec
reciperet. Itaque talis principatus non ele
nabatur sed humiliabatur. Unde Seneca
alteri inquit tu te non imponas quia
status timendus atque regentibus prius
instat periculum quam subditis quia princeps
omnes timent, tertium non unum principem
timent. Et concludit sic vere inquit
prudens eris ubique ut non extollaris
laudatus nec turberis in iuratus.

Princeps incontinens subditorum
maculat vitam suo pravo exemplo.
Unde timendum ne luxuriosus princeps
subditorum filias et coniuges violat,
magna ergo securitas in domo est si
castus princeps extiterit. Neque enim
vetustas et celebs castitate placentes laudis

[illegible] ... princeps qui vult ... [illegible]
... [illegible] Rex ... habent in ... [illegible]
... [illegible]

primum hanc usque incueruit. Tercio eciam ut Scipionis castitatem commendemus. Narrat enim Vegecius libro iiii° de re militari capitulo x° quod Scipioni Affricano virgo pulcherrima et nobilis adducta fuit quam licet statura affectaret, in thalamis diligentissime eam custodivit, et cum captiva esset eam reddidit suo sponso cui non dominum eam cognoscens virginem tradidit, tamquam non allicerus et pro dote nuptiali munera condigna prebuit. Valerius ex° de abstinencia libro legitur. Insuper de Octaviano legitur Policratico libro iii° capitulo x° quod virgo Cleopatra ad eum accessisset cuius oculos non pulcritudinis sollicitavit. Neptis eius pulcritudo pudicicie non obfuit. Unde poeta Celeps. Vegecius libro iii° capitulo iii° narrat quod Hanibal vigiliis et abstinenciis corpus suum macerabat per quam abstinenciam libido compescebatur. Legitur insuper abstinuisse Pompeium ut narrat Policraticus libro v° capitulo vi. Et ideo certa pro dicto: Ve terre cuius rex puer est, et cuius principes mane comedunt. Beata autem terra cuius rex est nobilis et cuius principes vescuntur in tempore suo ad refectionem non ad luxuriam. Attendi eciam quod amor mulieris enervavit fortitudinem Sampsonis, infatuavit sapienciam Salomonis, recedavit sanctitatem David regis ut ait Jeronimus xxx. Et subdit nec Salomone sapiencior, nec David sanctior, et tamen ambo amore decepti. Nullum enim imperium durabile, nec principatus stabilis, quem regnat in principe libido luxurie. Unde Policraticus libro vi° capitulo vii° dicit quod imperium romanum contaminatum est Nerone imperante cuius gula animam dehonestavit et maculat libido, contaminat avaricia, et superbia cum luxuria examinavit. Insuper Crisippus libro i° loquens de Anthonio ipso Augusto dicebat. Ille inquit scilicet Anthonius non victus est moribus tuis, ~~Vicit enim eum virtutibus tuis~~, sed magis victus est moribus suis. Vicit enim eum Cleopatra uxor, cum qua maluit vinci quam

sine ea vincere. Narrat quidem Tullius Valerius qualiter ~~[illegible]~~ urbs Volsiniensium erat optimis legibus regulata, sed per luxuriam perdita est. Et ideo concluditur quod sedulus quod Crisippus est luxuria per quam virtus attenuatur et sepita fama infamatur virtus anime et corporis vires expugnantur.

Sicut Augustinus 1° de civitate dei capitulo xxx° et narrat versum cuiusdam poete dicentis Moribus antiquis res stat romana quia diu fuerunt romani morales tam diu orbi prefuerunt. Unde idem Augustinus libro v de civitate dei capitulo xxiii° verba Catonis narrans dicit, nolite inquit estimare maiores nostros armis rem publicam ex parva magnam fecisse. Nam si ita esset nobis abesset armorum copia que tempore... rem publicam augeret. Sed rem publicam libido contaminavit, avaricia opulenter... Nam laudamus divicias, sequimur inerciam. Inter bonos et malos nulla discrecio. Dat... omnia virtutis tamquam premia ambicio possedit. Sic et in eodem dicit Augustinus ex quibus verbis concluditur quod morales virtutes rem publicam manu tenuerunt atque ex inde colligitur quod vita spiritualis in huiusmodi moribus consistit et roboratur. Unde Augustinus libro 1° capitulo xxx° ibidem loquens de Scipione ait quod non censebat ille scilicet Scipio rem publicam esse felicem stantibus menibus [stantibus menibus corruptis] moribus. Et eodem libro capitulo v° Romani inquit ceciderunt non murorum casu sed morum defectu, neque ignibus eorum tecta ardebant sed corda cupiditatibus inardescebant atque perdendi pocius quam corrigendi voluntas Romanorum erat. Et quia homo quasi civitas est cuius bestie sunt sensus cunctique vires sue anime quibus imperat voluntas debet ergo tamquam civitas moribus ornari quia sicut ait Seneca epistola xl morum lex in civitatibus civibus singulorum assiduitas manat. Item Policraticus libro v°

tas non dicat quod civitatibus sunt mores et
amoribus virtutes accipiunt / sed quia multi
vicia pravos mores non credunt propter assidu
itatem ut ait Seneca libro de vita beata
ideo absque pudore homines civibus ser
viunt virtutesque accipere non curant Et con
tendit ibidem Seneca quod aliud est agnitudo
in vita morum / et aliud in vita pecudum quod
in moribus non est tuta via quam plurimi
multi sequuntur sed in via pecudum frequentius
contrarium est. Et si mores generat sapientia
maxime tamen principibus / Sed quis in qua
Unde principum corrumpunt mores eorum
eius quod fastus et superbia hoc faciunt
sed superbia tollit sensum / Nam si principes
humilis consistet moribus placet / sed sup
erbia tollit sensum moresque corrumpit / Ut
attendant principes verba Darii loquentis
ad Alexandrum Unde fertur in hystoria Alexandri
qualiter Darius vulneratus et in lecto
positus Alexandro dicebat fili Alexander
ut plenius tua sapientia novit totus
mundus in corruptione est sic enim divina
providencia a principio ordinat ut non
esset summum sed totum palacium subiectum
cum unitempus ad tam ascendit culmine
ut non iam hominem / sed deum se consti
mat / mox ad yma ruit / et dum
eius tactu se meruisse cognovit et
deorum benignitates invocavit ne lacum
desperacionis incurrat subito decepi ma
sublevat / et subdit Considera inquit
fili quid fui heri et quid sum hodie /
heri namque rex regnum et dux dominatum
vocabar / et nunc absque potestate lugeo
quia vana supersticione seductus deos
volui assolari Considerande coram ipsis
Nabuchodonosor hystoria qui dum elevatur
corruit sensum perdidit et tamquam
brutum cum feris vixit humiliatus
tamen postmodum restitutus sunt Ideo
ipse dicebat cum in multitudine mea
ego Absit ergo superbire / propter bona
que in mundo sunt / Inquit nulla se
curitas est Unde Bernardus in ista superbia

inquit est securitas / neque in celo / neque
in terra / neque in paradiso / Nam de celo ceci
dit angelus de sede maiestatis / Adam
cecidit de paradiso voluptatis / et de mundo
cecidit iudas / de scola salvatoris humilie
mur ergo considerantes diem finalis tre
roris Unde Augustinus tunc inquit erit
supernus iudex iratus / infernus calcos
horrendum / a dextris peccata accusancia
a sinistris infinita demonia ad supplicia
trahencia / Interius erit consciencia urens
et extrinsecus mundus ardens quid ergo
faciat peccator sic latere impossibile, ap
parere horribile. Ecce quid humi
litatio de quodam rege legitur in lege
dis storie qui cum vidisset duos pro
pauperes / de curru descendit / et ipsos
honoraret quod videns eius frater ipsum
increpavit dicens quod non decebat se
regem humiliari coram pauperibus / quo
audito rex misit suis preconibus ut
ipsum citarent cum familia et liberis
quod videns qui regem reprehendebat
cum humilis coram rege attestit
cum liberis et familia / que cum vidisset
rex ait O inquit stulte preconem fratris
timuisti / et licet non peccaveris te hu
miliasti ad vocem preconis fratris tui Verum
Nuncquid ergo precones potens dum ipsi
pauperes formidari et teneri debemus /
cum de ipsis veritas dicit / qui
vos honorat me honorat / et qui vos
spernit me spernit / et quod uni consistis
minimis fecistis mihi fecistis humilis ergo
virtus nec constat nulli spernat / sed si
cum indutum errorem concinnat Unde
Ieronimus Sive comedam sive bibam
semper illa vox ut mihi videtur resonat
in auribus meis Surgite mortui
venite ad iudicium Et mira tu domini et
principes fastum et superbia pacumat
Ideo in suis auribus si resonaret vox
Sophonie prophete humiliaretur dicit enim
Sophonias tamquam primo loquendo in persona

dei In illa inquit die visitabo super
principes et super filios regis et super omnes
qui arrogantur ingrediuntur super limen
iniquitate et dolo Et sequitur disperierunt
omnes involuti argento et qui dicunt
in cordibus suis non faciet bene dominus etc.
Et sequitur fortitudo eorum in direpcionem erit
et domus eorum in desertum edificabunt
domos et non habitabunt in eis plantabunt
vineas et non bibent vinum Et
subditur conturbabo homines et ambulabunt
ut ceci quia domino peccaverunt et effundetur
sanguis eorum sed humus argentum et aurum
eorum non poterit eos liberare in die ire
domini Ultima principes eciam subditos cor
rigent moribus suis rem publicam diri
gent quod Tullius de suo legitur quod tam
modeste rem publicam rexit ut de sola
clemencia argui posset Unde mores
principum pulchre scribit Seneca
de quatuor virtutibus capitulo primo Impone
inquit concupiscencie frenum cede citra
editur satietatem bibe citra ebrietatem observa
ne in convivio vel in aliqua civitate
homines dampnare videaris quos
non imitaberis nec delicijs tuis presentibus
inhieris nec absentes depredaberis Et
sequitur quod hominem facit risus superbus
et clarus atque eciam malignus et forti
mus Si ergo risus iocos exigit hos
tamen dignitate sapiencie gere Sit tamen
incessus sine tumultu et quies sine de
sidia Adulacionem emitte non acerba sed
blanda verba timeas Esto incorruptus
sagax aliorum vero non curiosus scrutator
Decencium esto fortis ad tutor reprehensi
biale vide Improvidos esse vincendo non
timeas Severior esto iudicio quam sermone
vita quam vultu clemencior esto fame hoc
neque tue zizanitor neque aliene invidus
ad iram tardus ad misericordiam pronus in ad
versis firmus in prosperis cautus quod nosti sine
arrogancia postulanti communica et quod nescis
sine occultacione ignorancie tibi postula
impertiri Hec enim omnia licet non eod

ordine decentissima sunt Seneca ubi supra
quibus modestia et maxime honestatis sua
detur que principibus maiorem competere
demonstrat Unde teste Ysidoro in ethimolo
giarum libro ix° dicitur rex a recte regendo non
est rex qui non regit In principibus quoque non
ambicio sed de subditis cura esse debet Unde
teste gregorio moralium xx principes vocantur
qui cogitacionibus principantur Et ibidem xxx
viii Illi enim sunt principes qui elacionis
gloriam inclinant qui livores mitigant
furores extinguunt qui temptacionibus
non consenciunt Sed regendo procedere noverunt
Unde oratione mansuetudine humilitate sicud nar
rat Augustinus libro v° de civitate dei capitulo xxiiij
se dicens latius regnes avidum domando
spiritum Et claudianus loquendo ad theodo
sium dicebat licet inquit late dominens
si tamen cupis si duceris ira servicij
iugum pacieris sicut tolleres et leges
interius feras tunc omnia iure tenebis
Insuper de palacio imperatoris octuage
nario legimus quod dum ad hunc virgo quedam
et sue felicitatis preconia retoli audiret
tunc ait de vera inquit tuo victoria
gloriosior et regnum quam fuisset illa Unde
quia inquit in corpore dominium sed carne
mea dominari et superam Hoc enim
narrat Valerius in quodam suo pro
tractu Illi ergo reges sunt qui se regere
noverunt Unde gregorius moralis in ...
Illi inquit regnat qui corpora sua re
gere sunt qui desideria temperant et cogita
ciones legibus regulant Et ideo ve terre
cuius rex puer est sicut scribitur ecclesiastes x Unde
tunc principes suspect regere non curant
et regna regere se iactant et qui suos
mores non vincunt dicunt modica
temptacione vincuntur Unde Seneca xc xi
Multi inquit hoste vincere sed vincuntur
cupiditate et cum age videatur ipsi tunc
agunt Et exemplum de allego dura ...
quod ita dicebat O inquit victor

pecc. Ulr. . [illegible] ad [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible]
e h

[illegible]

tot regum et populorum ira atque tristicia atque
succubuit et omnia post in sua potestate habebat
Sed cum imperatore maximum imperium est suscep-
turus Epaminondas Athenis ait. Si vis inquit omnia tibi
subicere, subice te rationi. Multos enim reges si
ratio regit. Ab ipsa enim disces quid et quando
ad modum aggredi debeas. Et epistola 73.
Sumus inquit ut non est rex, ita tyran-
nus. Nam rex est qui honesta petit atque
corporis salutem querit. Rex qui tyrannizat
quod turpia iubet et illa contempnit. Unde
Augustinus quarto de civitate dei capitulo 4 concludit
quod qui peccat servus est tot dominorum quot
viciorum. Nam melior est dilator animo
suo quam pugnatore urbium ut scribitur proverbiorum 16
de bono ergo rege dicitur proverbiorum 20
Rex qui sedet in solio iudicii dissipat
omne malum intuitu suo

Ut dicit proverbiorum 19 divicie erogate
reddunt plurimos amicos. Et policraticus
libro 4 capitulo 14 narrat qualiter
Titus vespasiani liberalitate sua fuit ad-
eo affabilis atque sui patris avaricia tanta libe-
ralitate curavit ut tota eius compla-
centia in largiendo foret et tanto animo
munera affectabat quod ultra posse dona
promittebat. Et cum redargueretur dicebat.
Nemo inquit a facie principis debet
recedere tristis. Unde cum quadam die
nichil contulisset. Amici inquit hunc
diem perdidi. Nullum enim vicium avaricia
fedius in principibus ut ait Tullius
libro 1 de officiis capitulo primo. Semper
largitas principes facit famosos et
claros ut ponit Tullius ibidem capitulo 24
et boecius 2 de consolatione prosa 5 dicit
quod claros largitas facit. Avaricia vero ergo
auffenda est a mentibus et a cordibus ut
celestia clarius percipiant. Nam sicud
liberalitas in seculo reddit homines
famosos, sic largicio in christi nomine
sanctos facit in patria celos. Refrenandi sunt
tamen plurimum principum largitiones stul-
te. Unde Seneca libro 2 de beneficiis capitulo
11. Respiciendas sunt inquit facultates
propias personam et personae quibus damus

et repellat largitas. Allegorice qui dedit cuidam
cinicum elemosinam petenti. Et cum ille
diceret quod sibi talis fortuna non conveni-
bat. Allegorice respondit: Non tamen inquit quod
te accipere deceat sed quod me dare conve-
niat. Hec pompa inquit. Seneca: regia videtur
et animosa sed et stultissima quia de-
consideratur quid, cui, quomodo, quare largiatur.
Et Seneca illud de nimia cupiditate
redarguit Antigonum. Cum quidam ab eo
peteret talentum respondit quod plus pe-
tebat quam decet. Ille ergo videns se repul-
sum petiit denarium. Cui Antigonus
non decet inquit regem atque modicum
rem dare. Ita quod per cavillacionem nichil
se daturum conclusit. Si ergo Allegorice reprehensibilis
indigesta liberalitas, potius Antigoni
detestanda est cupiditas. Unde propter Tullius
libro 1 de officiis capitulo 14 dicit quod largi-
tas debet ordinari cum intencione ordina-
ta non ad iactanciam et pompa sed ad
profectum suscipiendum. Nam fatua largitas
sequitur rapinae ita quod non sua sed aliena
distribuuntur. Unde Ambrosius libro 1 de officiis:
non est inquit largitas si largiens unum
et alteri contorquens. Et subditur: perfecta
inquit largitas est necessitatibus singulorum
occulte subvenire ut liberalem laudem
os pauperis et non labia tua, quia nesciat
sinistra tua quid faciat dextera tua. Ait
hoc. Et Tullius libro 1 de officiis capitulo 14
Ea inquit liberalitate utamur que prosit
amicis, noceat nemini nichil enim libera-
le est quod non est iustum. Item Seneca
libro 1 de clemencia capitulo 20 non est inquit
liberalis qui de alieno est liberalis. Ceterum
non sufficit de suo dare quod sed convenit
hilare et libere dare. Unde Seneca libro
1 de beneficiis asperam datam vocat panem
lapidosum que esuriens capere necessarium
est et acerbum. Unde Valerius libro 5 capitulo
1 narrat de legatis Carthaginensium
qui cum venissent Romam cum redimendum
suos captivos pecuniam contulere, de tu-
lerunt sed Romani captivos exhibentes
pecuniam respuerunt. Unde Carthaginen-
ses Romanorum fama pronunciabat ditos

Liberalitas

Titus

Titus filius vespasiani in principio ponitur ergo ipsi in utrisque contrahit ...

famosus.

Vide libro 1 liberalitas pro donis communiter hominibus et clemencia

Ommunificencia gentis Romane Nabud
sicud accepimus quod nemo dedissemus
Vnde liberalitas Romani fama atque do
minia sua conquisierunt sed pecunias pauperi
bus propria bona erogantes regna et alia
sibi acquirunt Itaque liberalitas decens
est in principe maxime nichil est tur
pius in principe quam avaricia Vnde Jeronimo
tenaus sit dicebat Crede inquit
sunt tibi opes divicie qui glorie quod
leticie cum non liberat hominem a mor
te non defendit ame non eripit
a febre ecce qui iam sedebat gloriosus in
aula non iacet despectus in tumba
et qui vestiebatur deliciis in cenobulo
non consumitur a vermibus in sepulcro Et
subditur timeat ergo divites id Jacobi
Agite nunc divites plorate in
miseriis que advenient vobis cum dicitur
dicie vestre putrefacte sunt et vestimen
ta vestra a tineis comesta sunt Aurum
et argentum vestrum fastabit eruge et in
novissimis diebus thezaurizastis vobis
iram domini et in luxuria enutristis corda
vestra Pauperes ergo propria fame perierunt eo
non subveniendo occidistis et ecce sanguis
eorum clamat ad dominum dicens et dicat
Vindica domine sanguinem nostrum hec Jeronimo
tercius Nec tamen pena cominata animum
ab avaricia debet revocare quin immo
sui dictam communis honor preferri debet Vnde
Vn Valerius libro vi Narrat qualiter
Allexander pugna habuisset duas victorias
contra Darium sibi Darius misit legatos
postulantes ut filiam eius cum ducenti
bus milibus talentorum auri
in aurum in uxorem reciperet atque par
tem regni sui una cum hoc quod facit Allexander
retinuit et quod cum vidisset quidam principes
de familia Allexandri dicens primo dixit
Si ego inquit Allexander essem huic ob
lacioni consentirem Cum Allexander recedit
Si ego essem primo acquiescerem sed quia
cum sum Allexander ideo non acquiescam Ex
quo historia colligitur quod Allexander precium
honoris quam cupiditatem amabat Nec pe
avaricia sequitur in principe pessima est

Sed apostolus dicebat Nec avaricia nominetur
in vobis que est ydolorum servitus Et ceterum
propter dicitur quod divicie congregate in malum domini
sui pereunt in afflictione pessima Ideo ca
thedra diligere donanda etc quia secundum pecunia
non ad prosperitatem sed ad necessitatem concreditur

Exemplo apostoli ii ad Corinthios vi dicentis
In omnibus inquit tribulacionem pati
mur sed non angustiamur apprehendimur sed non desti
tuimur persecucionem patimur sed non derelinquimur
sed confortamur et in pacientia proficimus eius
ad ephesios vi Attendamus enim quanta fuit
in antiquis pacientia animi atque constancia
Narrat enim policraticus de cesare augusto
libro iii capitulo iiii quod inter pacientes fuit Vnde
dicebat quod vir liber debet manibus di
ligencia in lingua taciturnitate et in aure
omittere hec enim didici amicitie mea
Vnde Seneca prout moralis dicat quod princeps
refrenare debet impaciens consideracione
paritatis sive cum illis quibus preest Vnde
Seneca libro x de clemencia dicit quod principes ca
re iracundia que deformat hominem
colore et consumit interiore Unde Seneca
libro Seneca libro x de ira nichil inquit est
prosunt iratis sicud invenerit sua defor
mitatem Nam ira faciem turbat ora
pulcherrima fedat turvos vultus ex tran
quillissimis reddit omnesque delinquit
iratus et ideo ait Sextus quod iratus
profuit aspexisse speculum ut ymago rep
ercussa auderet hominem sua deformitate quia
ira viri iusticiam dei non operatur Jacobi
primo dicit ergo in tribulacionibus constan
mane Vnde sit fortitudo et decor in du
mento eius atque ridebit in die novissimo
usque in senectutem permansit Ille vir
Et enim libro de vita cesaris legitur quod cesar
pacientissimus fuit atque de hiis dictis in mu
ris vindictam non egit sed dissimulavit
atque cum suos ad romanos subiectos hic
bat sepius preparat Nam vir nobi
lis audiens iniuria dum cogitare cepit

stulticiam seu ignoranciam ut ponit Valerius libro 7o de vera (?) ubi narrat de Athenodoro (?) philosophorum preceptore quendam contra Cesarem scripsisset monuit Cesar ut sermone moderato uteretur quod facere renuebat nec tamen Cesar se vindicavit sed solum domum suam interdixit. Et ideo concludit Valerius: ideo qui offendit scelus quod voluit tamquam inimicus, sed qui prudens erat aliene stulticie remisit. Insuper Valerius de venia patria Antigoni narrat ibidem qui cum multa improperia audiret dicebat quod in lite dicebat non solum etiam baculo sed etiam animo. Valerius 7o afatur et confortetur virum omnis qui sapiens in domo suo sapientiam eius prodest ita sine animo affligere quia enim sapiens est pati desistat nunc de lenimone.

Sine legibus policia regula nostri vero homini in suis legibus suam policiam sublimaverit ut ponit Policratus libro 4o capitulo 12. Et Tulius in sua prima rethorica libro 1o ait quod omnes leges ad commodum reipublice referende sunt et secundum medicina corpori prodest sic reipublice leges. Insuper Ambrosius in suo exameron dicit quia dicit quod reipublice utile est esse communes atque observari donatione communes tenendi quorum consilio respublica gubernetur, nec tamen leges sunt quibus mala imparantur cum lex est recti preceptio pravi depulsio ut ait Tulius libro de natura deorum. Vel lex est sanctio sancta iubens honesta prohibens contraria ut ait Graciamus. Etiam lex est interpres equitatis rectorum dominarum et gubernatorum temporis ut ait Crisippus. Et propter veteres leges policias regulaverunt sicut Salon et Ligurgus sed iustis temporibus viris leges fecerunt ut ait Bernardus epistola 14 vel Augustinus libro 2o de civitate dei capitulo 16o. Et Agellius libro 10 narrat quod apud Athenienses leges Salonis inscriptis ligneis in axibus (?) civitatis ut sempiterne manerent. Nam leges sunt sicut corporis vel sicut cor (?) ut ait Crisippus

Iohannem omelia 38a. Nunc tamen unusquisque voluntate pro lege capit ab usu tamen est maxima ipso sine lege esse cui licet legem. Sic hec propter divina tamen contemnunt non imitatur quia teste Augustino libro 1o de civitate dei capitulo 16o. Omnis lex est maius in sui ipsius contemnunt divine legis quia que gerunt. Alia propter divina sapientia priorum vivus ait per me inquit regnant et legum conditores iusta decernunt secundum libro de civitate lege divina regulet quia tunc civitas est dei cum rex est veritas lex est caritas, et modus est eternitas. Inquit Augustinus epistola 5. Sed civitas tunc diaboli est, cum rex est medacitas, lex est impietas, et modus est instabilitas. Huius enim civitatis cives sunt impii homines qui lege divina relicta utilitatem temporalem proficiunt. Sed lex divina licet sit una omnibus tamen suffit quod multiplex est in spiritu et in pravitate. Unde Job 11 capitulo multiplex lex eius, utrum tamen plures sufficere non putant. Aut ipsis observantia spernunt sicut Athenienses qui habent optimas leges maluerunt tamen suis legibus non uti sed moribus ut ait Valerius libro 4o capitulo 1o. Tales enim sunt sicut tele araneorum que accidentalia infirmiora detinent sed validiora abire permittunt quia tales condunt leges quas iubent observari sed ipsi abservare nolunt. Unde dicit Valerius libro 7o capitulo 10 quia eorum leges solum pauperes observant, et divites in suis maliciis permittunt. Unde illud philosophorum non etiam iustificat impium et condempnat iustum abhominabilis est et utrique apud deum legibus ergo ipsius Christi regulariter imputed vita deum vivus (?)

Princeps absque consilio plebem fatiliter dissipabit. Nulla enim policia absque consilio prosperari potest. Unde Tulius libro 1o de officiis capitulo 28 ayodica

[illegible marginal notes]

sunt inquit arma foris nisi consilium
intus sit, et ibi concludit quod omnium
atheniensium plus profuit consilium Salonis
quam victoria themistoclis. Item super epistolam
secundam ad timotheum capitulo quarto dicit quod non solum
ille reipublice qui de pace vel de bello
tractat sed qui iuventutem cohortatur atque
bonis preceptis virtute instituit atque
ruentes ad libidinem seu pecuniam retrahit
et tullius libro de senectute ait
non consules comparat illis qui regunt
navem. Sana ergo et matura multitudo
sunt consilia que est in senibus reperitur
ut frequenter. Unde Roboam dereliquit
consilium senum et iuvenum ad hesit
consilio, et ideo regnum amisit ut dicitur
in Regum xii. Nam in antiquis est
sapientia ut dicitur Job xii. Narrat enim
valerius capitulo primo de quodam sene cum
iuvenis ingrederetur dicens plures in
quam gladios habeo senex autem vindex
et ego multos annos quare dico te non
timeo. Item super Augustinus epistola ad proximum
addisco narrat de themistocle philosopho
qualis futurus semper erat, accidit cum
cum rogaretur quam vellet canere ad lyram
secundum olim facere mos erat qui recusasset
dicens se nescire cum incideret quedam
aut quid ergo nosti inquit inquit rem
publicam corpusculam non facere magnam
non ergo levia levia sed matura quedam
da sunt consilia etiam teste tullio libro
primo rethorice capitulo xxiii. Prudentis est
consiliari. Et concordator dicit quod bona
consilia est humane directivam si in
reponantur operabilium et bonus consiliator
dicitur ille cum talis habitus inest cuiusmodi
est homo iustus et sapiens. Unde vero
ethicorum dicitur quod homo natura est consiliativus
non tamen quicumque homo sed qui sapiens est
ille consilia nomine a sapiente ergo petere
consilium ut dicitur Tho. iiii° et non ab insipientibus
ut dicitur ecclesiastici viii° cum habeas consilium
non habeas ut dicitur ibidem proverbiorum xiii° Astu
tus omnia agit cum consilio et senecta

militatibus de virtutibus. Sic inquit Si pru
dens esse cupis futura prospice, et que pre
contingere animo intende. Nichil tibi subi
tum sit, sed ante prospicias totum ac enim
prudens est non dicit non putavi hoc fieri
non enim dubitat sed expectat non suspicatur
sed cavet.

Militibus eo pacto virtutes competunt
quo milites inceptari volunt. Achilles
enim vir est qui contra mille clarus, sed qualis
clarus erat nisi virtutibus floreat. Ipse qui
tot homines percellit. Militibus ergo virtutes
competunt corporis et mentis ut corpus
in bellis valeat et mens prudentia
floreat bene gubernatur seu dirigatur. Et quamvis
omnes virtutes militie hec decor esset
quasdam tamen sibi procongrue legimus.
Decet enim militem fore strenuum et promp
tum ad licitos et honestos labores. Iuxta
quod Quintiliani capitulo vi° libro boni consilii insiste
ubi effectus providere, quia naturalis est favor
pro laborantibus ut inquit Quintilianus
libro iiii° decoratoria institucione unde
recta ad bellum gloriosos actus labor
mittit, nec est [illegible] sine sudore. Nam
mollicies est fugere laboriosos ut inquit
apostolus mollices erubescunt ideo mi
lites huius temporis in quibus non strenuitas
sed mollicies est, et loco galee pillemum
castoreum accipiunt, pro lancea baculum
sceptro similem, parmus vestes rubicunditas
et pollutas, ut omnem militie
laborem ad voluptatem plurimum sustu
lerunt. Preterea teste Virgilio in geor
gicis libro primo amor omnia vincit,
et Mathesis in thobia est cuius
cultura labor caro nuda labore
fit sterilis spinis aspera messis in
ops. Ut autem milites ociosi ad la
bores tardi. Nam teste Valerio libro
viii° ocium industrie majorem prebet
contrarium. Itaque milites ociacio
fugere debet, stimulatam ut labo
ribus et subesse non ita timoat.

Laber — Laborem

31

Nota.

Cenas.

Nota quod vir fortis et strenuus quia fugit laborem.

Cass. l. v. 6. ... et per [illegible] consilium quod ...
... potest consilium, licet videt nomen unius
major in hoc alius in ... [illegible]

✠ Scipio, potuit quod valet aut partis [illegible]
[illegible] pugnare [illegible] negocia belli
A genere armorum [illegible] quos cingit [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] amplius [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] castigat [illegible]

Item tria ... ars omnis ... / ... quod ... nichil ... ars ...

Nam teste gaufredo in poetria ars
tuetos usus promptos imitacio reddit
Artifices aptos tria coadiuvancia summas
Et omnibus modo estimo / Ingeniumque mem
longe rubigine lesum torpet et est
multo quam fuit ante minus si partibus assi
duo si non removeatur arcubus vel nisi
tum spinis horrescit sicut ager / Contu
lit ingenium pigricia longa malorum / atque
verba inimice operacio indiget nolentem
fieri viciosum cum precipue tamquam voca
cio militaris est / Unde magister hugo labo
rare ne cesses / adeunt per semina mes
ses / per lacrimas risus / per certamen
paradisus Sperne si salvari / semina si sa
tiari / dele si ditari / sumi si vis durari
Unde tullius in tusculanis questionibus libro 1o
horum inquit pulcherrimum est quod quibusque nomi
arte / militat se exercitat / Erubescant ergo
nobiles pigri et pusillanimes quibus
mos est non pugna sed edia sequi non
virtute / contra hostes / sed proximis emulatur
castra vi non capiunt sed feminas viola
re non metuunt / vitam non exponunt pro
re publica defensione sed pocius breviant
vitam crapula et comessacione / non petunt
naves ut visitent flumina / sed navium vice
eorundem possunt valuca non se vento
operibant aut pluvie sed umbram domi
liorum sectantur Hiis enim moribus certi
cum milicie pretermittitur Rursus
militantibus congruit ut sint fideles
nichil enim milicia fundata est ut nulla
fraude vituperetur Unde in proverbiis sa
pientum dicitur / quod cum hosti cognitum tene
fidem qui enim fidem perdidit nichil ulterius
perdere Et quilibet causa supra
non est inquit tamen loquendi non perdi
tum ablato est omnium verborum fides
omnisque sermonis auctoritas abscedit
ergo hii qui se dicunt nobiles et tamen
fraudibus infidelitatibus sua pericula con
tent quod permittitur minime tenent Vero
tamen teste tullio libro 1o de officiis /
fundamentum primum iusticie est fides Et
seneca ad lucillum epistola lxxxviii

Exercicium virtutis in sua arte est necessarium

fideles

Nec patimur quod ... obstinati nisi cum liberis ... et stipendiis ... suffragantur. Et de ... R. F.

Fides est sanctissimum humani pectoris bonum
nulla necessitate ad fallendum cogitur nullo
premio corrumpitur Unde refert valerius libro
4o quod cum fabius paccionem cum hambale
fecisset / ut captivi mutuo redimerentur
et non vetaret senatus hambal multos
eorum recepisset / quos redimere urbs
Romana recusavit et ideo agrum suum
fumento vendidit ut hambali precium
pactum fidei transmitteret Unde valerius
libro 4o bone fidei venditorem nec
commodorum spem auget nec incommodorum
cogitacio obstinat Et libro 4o
Occultum et insidiosum malum est perfi
dia / cuius vires sunt mentiri et falle
re nephariis scelus vinculis ... et tum
incomodi affert humano generi quod salutis
bona fides prestat Michelonius teste in
gurgitibus panis carior fides quam pecunia
Omnes et enim fideles esse honestum
est illos hii precipue / quorum status mi
litaris / quorum vocacio est rempublicam
defensare Nempe tales si fideliter
careant inimicorum si eorum hostes fideliter
eos teneant Itaque predicto utraque parte
fugabitur pugnatum / una vi altera pro
ditore et sit absque fidelitate nulla sit
defensa sed undique inguitur offensa
Audivi et enim sepius / quod genus
hominum fidelitate caret / in quo est opposi
ti milites fideliter in eis reputat
Infinitis nempe prodicionibus fraudati
sunt alicui in quibus confidere non cessabant
Unde tullius in rethorica ... summa inquit
clemencia est in eodem fide spem habere quorum
perfidia tociens deceptus sis heu heu
nusquam tuta fides inquit virgilius in
eneydis Et lucanus nulla fides regni
sociis Et subdit nullis credite Et
ovidius libro de ponto Et cum fortuna
stat cadit quod fides cum sed multa contra
manus hostium poterit promissa obser
vare tenebantur Michelonius nulla
gravior infamia nulla peius infor
tunium quod in fidelitatis habere non dicit

pol. li. [illegible] Ars [illegible] est [illegible] [illegible] temeraria [illegible] ars
militaris [illegible] sine arte mens est, monstruosa [illegible] [illegible] [illegible] milites
[illegible] volunt perdere arte [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] firmiter et [illegible] certis [illegible] et
felicitate [illegible] aptus rei publice et [illegible] [illegible] [illegible] et non [illegible] [illegible] plurimum

spectes milites, tamen odit hostes fideles, quam
consultores infideles. Unde Ovidius libro 1o
de arte amandi: Reddite depositum, pie-
tas sua foedera servet. Et Lucanus libro viiio:
Ardua quippe fides robustos exigit
animos. Tamen dicit quod robusti animi
fidelis est, sed fragilis et minime invictus
est frangere fidem. De qua orator libro 2o:
Hec est vera fides quam loco comitata
mors [illegible] tenebris atque radia-
ta fides sit laurea [illegible] quod
[illegible] agit [illegible] [illegible] testis in
[illegible] [illegible] nec verba nil aliud sonant
nisi quod nulla occasione frangenda est
fides, sed fidelitas maxime probatur et
testis. Et sicud fideliter milites obser-
vare debent quod promittunt, ita atten-
dere ne accipiant aliquid [illegible]
quod infidelitatis occasionem exhibere posset.
Attendant etiam ne mala occasione [illegible]
inuadere. Nam genus infidelitatis est
non solum promissa non reddere, sed etiam fri-
vole aliis insidiari aut per [illegible] plus
cumulari. [illegible] enim ait Tullius pro pug-
natoribus in hostibus fidelitatem repetere me-
reantur aut utrum promissa observare
teneantur, sic [illegible] quamvis [illegible]
fidelitatem [illegible] bona esse atque laudabilem,
quod [illegible] non [illegible] promittitur [illegible]
Nichilominus tamen [illegible] iudicio sit ut
[illegible] et absque racione [illegible] in promis-
sis decipiant. Utrumque [illegible] istorum [illegible] hoc
difficile est. [illegible] [illegible] alios in promis-
sis non teneri ubi [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] etiam [illegible] hos non ob-
ligat, tamen hoc [illegible] milicia [illegible] fideli-
tatem in omnibus observare non [illegible]. Atten-
dant ergo milites ut [illegible] prelia [illegible]
[illegible]. Unde Ovidius libro de arte a-
mandi: [illegible] nec [illegible] est [illegible] [illegible]
[illegible] Arma [illegible] in armatos sumere [illegible]
[illegible]. Et libro 1o sine titulo: Sepe [illegible]
[illegible] invade [illegible] hostes [illegible] [illegible]
[illegible]. Et libro 2o [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] in hoste manus. Et 3o [illegible]

pugna [illegible] sine [illegible] hostis habet.
Attendant autem milites ne desit in suis [illegible]
fides, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] teste [illegible]
victorem a victa [illegible]. Et Claudianus in [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] victoria
turbe. Sic etiam milites [illegible] [illegible] suo
[illegible] Ovidius in epistulis non [illegible] molles
ad [illegible] manus. [illegible] prima [illegible] [illegible]
milites ergo [illegible] suo [illegible] fidelitatem [illegible]
[illegible]. Alienoque [illegible] minime [illegible]
ne infidelitas [illegible]. [illegible] [illegible] enim
tibi milicie gladium [illegible] propter [illegible]
[illegible] vel superbia [illegible]
[illegible], aut si [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] dampnum [illegible] [illegible] commodum
[illegible] [illegible] videatur. [illegible] enim
commodi non solum [illegible] sed [illegible] fama
et honorem intelligi [illegible]. Sepe aliqui
[illegible] [illegible] prelia [illegible] [illegible]
[illegible] laudem [illegible] [illegible] teste Tul-
lio in [illegible]: [illegible] [illegible] est
[illegible] [illegible] [illegible] pugnare. Et [illegible]
[illegible]: [illegible] [illegible] superbia
et consilio [illegible] est [illegible] occasione prelia
fieri non debent. [illegible] in [illegible]
sapientis [illegible] quod [illegible] [illegible] quam [illegible]
armis [illegible]. [illegible] ergo [illegible] est
bellum ut [illegible] [illegible] [illegible]
libro 2o de [illegible] [illegible]. Augustus
[illegible] Cesar [illegible] [illegible] [illegible] non
negabat nisi maioris emolumenti
spes quam dampni [illegible] [illegible]. [illegible]
itaque allegacionibus [illegible] patet pugna
iusta racione, [illegible] assumi debet. Itaque
fidelitas non solum in promisso sed etiam
in agressu [illegible] est.

Milicia decet [illegible] non fidelis
[illegible], et milite nil pulchrius
est quam fides eius, non solum erga
homines sed etiam maxime attenden-
da, ut sua milicia [illegible] [illegible]
enim milites tamquam principi [illegible]
deo tenentur. Attendant ergo milites
[illegible] sint fideles deo, tamen non neglecto
debito [illegible]. Unde Policraticus libro [illegible]
6

[illegible] [illegible]
[illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]

: De fidelitate militum

dicat quod duo sunt precipua in milite scilicet electio
et sacramentum ut scilicet fideliter promisit te
neat. Et Vegetius ... de re militari loquens
dicit quod totius reipublice salus in hoc con
sistit ut tirones scilicet milites non tantum corporibus
sed etiam animis prestantissimi comparentur
atque in anime sua principibus fidem obser
vant. Unde est tantum quod milites temporali princi
promittunt qui deo fidem observant. Unde
proh dolor iam sollempnis consuetudo ab
olevit qua fiebat ut quilibet miles ipsa
die qua miles fiebat ecclesiam ingrederetur
atque gladio super altare posito et oblato
sollempniter iurabat quasi professione fidei
vellet tentare et deo perpetuo famulari.
Unde Vegetius libro iiii° capitulo v narrat
quod milites iurare debent suorum principum
precepta scilicet et fideliter servanda. Narrat etiam
Tullius libro i° de officiis capitulo xi quod
Pompilius imperator filium catonis
in suo exercitu admittere noluit nisi prius
cum sacramento fidelitatis se innodaret. Hec
autem omnia dicta sunt quia fideles scilicet christi
milites usque ad mortem stare debent.
Ut scilicet ecclesia protegatur et leges christiane
veritatis promulgentur. Unde policraticus libro
vi° Quinque inquit militie est ordinate
tueri ecclesiam et perfidiam impugnare sacer
dotium venerari pauperem defensare
iniurias propulsare et si opus est animam
ponere. Ut scilicet de illis perficiatur id psalmi
gladii ancipites in manibus eorum. Sed
tamen hominum militia fide christiana
non fungitur sed potius deprimitur. Unde
legimus apud antiquos bene moratam
fuisse quia scilicet milites spolia hostium
diis consecrabant. Unde Valerius libro
i° capitulo xi de Iulio cesare narrat
quod prohibuit spoliari templa et ideo
plurimum permansit invictus. Econtra
prosperitas ... insurgere contra deos appol
linis atque invadere templum delphi
cum. Idem etiam narrat policraticus ubi
supra. Item egisippus narrat quod
non permisit spoliari templa et ideo

sibi peperit aliquis. Holyres ergo patet quod mi
litia etiam debet defensare. Modernis tamen
milites totam in militibus debellis narrare
et coram simplicibus de victoria illustri
militum se sic iactant. Nec tamen bene
bellandi usum vel artem. Quia lascivie
potius quam militie intendunt. Unde
lascivia milites enervat ut docet
Seneca epistola li^a. Unde ibidem ait ut
ordinandus est animus militie et a blan
dimentis voluptatum procul abstrahendus.
Neque hanibalem ordinatum hostibus
et laboribus fomenta enervaverunt ar
mis invictum vicit sunt tamen vicijs
victus. Attendendum est etiam quod gedeon
cum tricentis viris qui aquam non
biberunt sed tornatis genibus diutius
sine pena sustulerunt. Ideo tamen
victoriam obtinuerunt. Sic etiam mili
tes non in voluptatibus neque in laboribus
contra ... militiam ut tunc ...
dimissa sit ... signum sederis.

Preterea illicita occasione suscepta
mala iudicare debet sine causari. Unde
Augustinus v de civitate dei capitulo xxii concludit
quod bellum iniustum fieri debet sed quod iudicare
et sine iusta causa. Nam Iudith vi°
legitur quod achior alloquendo holofernem
per quem ... dei beneficia recitavit con
cludit dicens Nunc ergo domine perquire
si est aliqua iniquitas eorum in conspectu
dei et ascendamus ad illos quia tradens
tradens illos deus tibi. Si autem non est
offensio populi huius coram deo suo non
poterimus resistere ei. Quo dicit quod non est bella
dum nisi cum iusta causa. Si autem causa iusta
fuerit non est timendum. Unde numeri xiiii°
Nolite timere deus vobiscum est. Et le
vitici xxvi Si in preceptis meis ambu
laveritis persequemini inimicos vestros
et corruent coram vobis. Licet tamen
sufficiat ut bellandi causa iusta sit
sed etiam ut iusti sint qui preliantur.

Unde Josue vi° legitur quod propter peccatum unius Achor
multi fuerunt occisi principes de populo qui sunt infor
mandi tempore belli, ut dicitur ecclesiastici x° Sed nunc
proch dolor videmus quod bella sive iusta causa
fiunt aut ab iniustis personis bella compleri.
Itaque modernorum dominia in tyrannidem mutata
sunt nec dominantur ut foveant sed ut spo
liare studeant. Attendamque eum illud Job
xx Unus iniectus est auxiliorum tyrannidis eius
quia scilicet dominium tyrannorum breve est et causa
demum postulat quomodo signum magnum
precipitacionis dominii est cum princeps ad ty
rannidem inclinatur aut suos officiales tyranni
zare permittit. Ideo ecclesiastici x° dicitur Regnum
a gente in gentem transfertur propter iniusticias
et contumelias et diversos dolos ut patet
Eccli xx circa propter quod idcirco tyrannus
est de pluralitate sui dominii formidare debet.
Ille autem est tyrannus qui comodum proprium in
utilitatem. Rex autem dicitur qui subditorum querit
utilitatem. Unde proverbiorum xxviii° Leo rugiens
et ursus esuriens princeps impius super
populum pauperem, dux indigens prudentia
multos opprimit per calumpniam de quibus ysa[c]
i° dicitur principes tui infideles, socii furum
omnes diligunt munera. Unde Seneca libro
v° de naturalibus questionibus libro primo
inquit Detrectat dicens opera celebrari quoniam
Philippi et aliorum vi latrocinia ut per pugnam
inclinabuntur et classibus mare turbare
re seu emulorum iniurias subegisse, nulla
inquit maior est victoria quam vicia de
vicisse quia innumerabiles sunt qui urbes
et populos tenuerunt in sua potestate sed pauci
ssimi semet continuerunt. Unde tamen princi
pes tirannidem domare non curant sed omnem
tyrannidem prius et subditorum utilitatem atque
virtutum acquisicionem postponunt ut bella ex
tranea ut iniusticiam foveant sed pocius
ut sive pompis et iactanciis faciunt
querunt. Tales enim non reges sed tyranni
quia non ad venenos sed subditos invadunt
pecuniam de quibus policraticus libro viii° capitulo
i° dicit quod tyranni sunt qui non legibus
sed proprio arbitrio imperant. Reges autem sunt
qui proprium arbitrium legibus submittunt. Et
ideo policraticus libro iii° concludit quod tyrannum
occidere equum et iustum est. Unde Tulius

libro iii° de officiis capitulo viii° Nulla est inquit
nobis societas cum tyrannis sed pocius summa
distractio neque enim contra naturam est tyrannum
spoliare si posset, sed eciam necesse est hostem
et enim membra amputanda sunt si sanguine
et spiritu carere incipiunt reliquisque membris nocent,
illa quoque inmania hominum feritas et immanitas
a communitate segreganda est ne subitam
plebem contaminare possit.

Milicia superare nequit ubi nulla
virtus viri sensus, non scitus. Unde
Romani teste Policrato libro vi° capitulo xvii° 2
prevaluerunt adversus multitudinem gallorum pro
ceritate germanorum, vires hyspanorum
dolos affrorum, et hec per fidelitatem et sapien[ciam]
sic eciam per fidem atque virtutis studium
crescentiumque peccatorum contagia subiugare
potuit. Cum tamen gonarracionibus col
ligitur milites alii pocius ingenio et sa
piencia prevaluerunt quam viribus corporis
sit pro ut nimia maior pocius est precedens
secundum sapientiam superare legitur quam secundum vires
corporis. Nam sicut in Genesi legitur Esaw
in viribus corporis erat fortior Jacob, et
tamen Jacob Esaw supplantatus fuit
Non quoque in viribus corporis consistendum
est sed in sapiencia legis meditandum est
ut scilicet non nobis sed sepius sapere consiliis
acquiescamus in quo Athezantii sepe ab
sconditi sunt. Unde Pompeius libro xv
narrat quod aliquos apud suos pugnam
miliciam accepit. Vezoty sapiencia et quoque
pugnancia doctus et in pluribus assuetus erat
videt ideo ipsa mediante innumerabiles
hostes superavit sic enim nascimur non
dicam miliciam et modicas virtutes accipimus
si tamen in fide instamus et in
bonis operibus operatum contra hostes
prevalemus. Unde Vegetius libro iiii°
capitulo i° narrat quod Asia licet navium
usum non indigeret, nec tamen milites torpent
iussit naves edificari et milites ibidem
exercitari sic nunquam ociosi esse debemus.

Rex pacis vocat federis quod dirigant, verbi
Nobilis ingeniis studiis quod vane serus. Bal. allex. I

ne tamen desideria frequentius nos faciat
plures tamen qui non honorum bonorum sed ma
lorum frequentat. Nichilominus tamen narrat
Vegetius ubi supra qualiter tacito sint mi
litibus precipit ut rapinas non faciant
sub pena abscisionis dextre manus quia
inquit militem predari non licet. Insuper
lib de vita cesaris quoniam satis conformiter
legitur non debere quod impinguis sed in licitis
opibus ditari atque non de ipso sic sed
de consilio sane sepiue considerare tenemur.
Unde narrat Valerius lib 2o ca 1o versus quod
disciplina militaris romano imperio
militares urbium dominacionem atque regnum
et gentium regis largita est. Unde
quod sapientes quoniam vita hominis militia
est super terram. Et enim Polibius lib 1o
ca 1o unde quod militia vocata est ut non
permittit rem publicam perire. Non sunt
ergo milites qui propriam armatam in potius
dampnum permittunt. Unde crisippus lib
5o allegat dictum tyrum dicentes quod modo
tunc non solum regimine virtus corporis sed
etiam in sed nec contra hostem fortitudo
sed etiam disciplina norma. ne sit miles
sit crudelis vel impius. vel ne prede
potius quam victorie sit intentus. Unde luce
3o militibus dicit contenti estote stipendiis
vestris et est primum beati Johannis baptiste
plures autem hiis temporibus viri se iactant
nobiles, videntes superbiunt et alios
contemptive tectos sed rusticos nuncupant
et tamen ipsi cum talia strepunt dictum
vilissimis opibus suam nobilitatem osten
dunt et tunc aliis in maiorem sic ignobiles
attestant. Ut attendent id Ysidori hiis
Nuncupavit non multo fecit me qui et
illum. Super quo Seneca lib 1o moralium epistola
ca 1o omnes inquit homines natura fecit equales
De nobilibus tamen inquit philosophus esse
ipso Glo corpus ab actis et pater et bo
mo deglose ca 1o in 3o omnique inquit ...
et quod utile quis videat. Et declarat
ibidem quod nobilitas non est nisi laus
parentum, nec de aliquis gloriari de laude
aliena. Unde Ieronimus epistola ... non

est inquit gloriari de nobilitate tamen quia
nec virtutes nec vicia parentum imponderasset
filiis nisi supple fuerint imitatores eorum.
Et Crisostomus super ... omnes quanti nobilitas
inquit nec bonitas parentum non utique ipsi fuerunt
ipsi boni. Et omnes ipso gloriandi quod non est
haec soli in parentum sine opibus. Et omelia
ipso sic ait. nichil inquit prodest malis
bonitas parentum. et nichil obest bonis ma
licia. Et enim illi non sunt nobiles qui a
splendore parentum recesserunt sordibus et
neglectis virtutes ut dedit Valerius li
mo ca 1o ... de ... nobilitate
Iuvenalis dicebat. Omne inquit vicium
tanto maius, quanto maior est, qui peccat.
Nam ille nobilis est qui virtutibus cla
ret ut ait Seneca epistola ... Nam
talis nobilitatis dicunt ... nec delect
... quis glorie ... quis tanto
debet esse humilior quo nunc quanto sic ob
ligatorem conspicit in reddenda ... ut
inquit Gregorius lib 1o omelia ipso Et
apostolus cor ... quid inquit habes quod
non accepisti quid gloriaris quasi non acceperis. Et
ideo Ieronimus ipso dicit non glorietur sapiens
in sapiencia sua, non fortis in fortitudine
sua, et cum non qua non dedit, nec lau
dem nec vituperium faciunt sed ea solum
que liberi consultant et fine. Ideo apostolus
1o ad cor ... dicebat gloria enim ma
het est testimonium consciencie ... dicitur
non gloriabitur debet gloriari sed quo moribus
debet gloriari sed quo moribus seu propriis operibus

Quia vero quidam qui secta avaricia v
irtutibus ne plurimum non intendunt
sed quid sint divicie si v
irtutes non habeant. Narrat
enim Valerius lib ... quod Scipio
omnia temporalia pro potestate virtutes pro
sit ... ut cum ipse accusaret apud sena
tum senatum Romanorum ipse inquit cum
ego inquit affricam vobis subiecissem
non aliud quod inde cognomen portavi

quia scilicet fuit dictus Scipio affricanus eo quod affri-
cam romanis subiecerat. Et ideo statim subditur
dicit locupletior inquit fuit inopia quam pecu-
nia quia scilicet homines plus invidebant suis
virtutibus quam suis pecuniis, quia etiam virtu-
tes potius quam divitias querebat. Eterna per
dicit Proverbiorum xv conturbat domum suam qui
sectatur avariciam. Et Proverbiorum xxviii qui odit
avariciam, longi fient dies eius. Narrat
Valerius libro v° quod consules romani
multi pauperes erant, quod cum morerentur li-
beris suis nichil relinquebant. Unde sena-
tus Romanorum eorum liberis providendo constituerunt.
Insuper libro v° de nugis philosophorum de Agatho-
cle rege legitur quod aurum tamquam vilia
sprevit. Unde dicitur quod Constancius est sublimis
moribus quam rebus. Ipse enim ut ibidem dicitur
fuit rex Sicilie et hoc pro fortuna quia pa-
ter suus figulus erat et ideo vasis fictilibus
semper utebatur. Unde dicebat non debeo me
propter fortunam meam negare naturam. Ceterum
Valerius libro de Fabricio narrat
quod licet ditissimus esset fictilibus tamen ute-
batur dicens quod maior est thesaurus conti-
nentie quam pecunie. Ymmo cum sibi munera porrigeret
ipse studiose differre inquit thesaurorum meum
et meum in relinquere. Ipse enim notat i°
ad Corinthios vi° quod avari regnum dei non
possidebunt. Insuper Valerius libro iiii° de mar-
tirio quod fuit abstinentie nota et spectaculum
fortitudinis Romanorum. Ipse enim in simili disco
comedebat atque in vili vasculo orignia mortalibus
dederis ergo semel legati venerunt spernentes
propter sui copiam muneribus eorum cum cor-
rupte se non prevaluerunt. Unde dixisse fertur
malo inquit locupletibus imperare quam locuples
fieri numquam inquit vera differre et me
victorie quam victor ancie in pecuniis.
Corrupti ergo attendebat enim id apostolus ad
ephesios v° scitote intelligentes quod omnis
avarus non habet hereditatem in regno dei, quia
avaricia est ydolorum servitus. Nunc tunc
Ysaie lvi° id usus... Omnes inquit in
viam suam declinaverunt unusquisque ad ava-
riciam suam et tradiderunt se spirantes semetipsos
tradiderunt omnem in avaricia ad ephesios
iiii° Attendamus ergo facultatem humanam,

notam esse pacisque inimicam. Nam abraham
et loth fuerunt divisi quia substancia eorum erat
multa. Unde Augustinus sermone lv° difficile
est inquit habere divicias et non amare. ymmo
Ideo periculose sunt suis possessoribus etiam
alterum. ymmo [?] Christus dicebat diviti
esse perfectus vade et vende omnia, quia faci-
lius est camelum per foramen acus transire
quam divitem intrare in regnum celorum
ymmo Ysaie v° Omnis vallis superbia
sua quid divicias iactancia. Et sapientia
fuerunt omnia sicut umbra. Ideo Seneca
sic dicebat non est inquit hoc estimandum
vel reputandum eo quod fortuna dedit
ymmo abacuk ii° Ve ei qui multiplicat non
sua usque quo aggravat contra se densum lutum.
Et secundum epistola lxviii° omnis inquit dives
iniquus, aut heres iniqui est. Et summa ad
thimotheum vi et cum amat divicias fructum non
capiet ex eis. Et ideo propter quod ymmo mo-
ralium dicebat dum inquit cum rebus male
durare non possimus, quia ab aut morte
dominis deserimus aut ille nos viventes, quasi
pereuntes deserunt. Quam dives cum dormierit
nichil secum afferet ut dicitur Job xxvii°
ymmo luce vi° Ve vobis divitibus qui
habetis hic consolaciones vestras. Unde Augustinus
de verbis domini sermone xi° sic dicebat. Eterna
post plena bonis archa inanis consciencia
bona vis habere, et non vis bonus esse
erubescere de bonis tuis, si domus plena est
bonis et habes mala scilicet culpa. Nam teste
Seneca epistola vii inimica fortune sunt
insidie et epistola xl divitem nimia
libertas sunt. Famam omnem frangunt, ad
maturitate non perveniunt nimia sterilitas
ymmo Gregorius Registro iii° Omnia inquit in
hoc mundo mutabilia ordo corrumpit
non ergo in ipsis elevari, sed in adversis tur-
bari debemus sed adversitatis memoria
tamquam humilitatis anthonam (?) incite tene
sublatorum ... dicitur Proverbiorum xxx Prosperitas
stultorum perdet eos. Unde Augustinus
epistola lxxxvi Mundus est periculosior
blandus quam molestus quia scilicet in huius
dampnis temporalium amittitur et ne cupidi-
tas seducat quia sicut dicit Gregorius moralium

Quod tibi divicias opus est quod sepe amicos
esurie parat, quanto tibi plura paras
Tanto plura petis, et sitibus acrius ardes
Sic quod sana paras absque copia mutat

Galterus de Alexandro

xxvi prosperitas gressus obliquantur ut viri
ad bona redire possint. Quamobrem Augustinus
epistola v concludit quod nichil est infelicius
felicitate peccancium qua scilicet felicitate penalis
nutritur iniquitas, et mala voluntas velud
hostis interior roboratur. Et subdit Deus inquit
deus potest permittit iniquos prosperitate tue
indignacionis quorum scilicet delicta impunita dimittit.
Crisostomus Unde crisostomus libro de reparacione
lapsi. Ergo inquit ait quod non
est infelicius eo cui nichil accidit aliquid
adversi. Et ponit ibi exemplum de regulo qui
sine dubio tormentorum gloriam maiorem
habere. Unde gregorius moralium v. Extrinsecus inquit
pacientia per superba ad eternam venit qui
presentis vite prosperitate ad interitum tendunt. Ideo Job
xxvi. Reputabat enim consilium suum scilicet
mundane prosperitatis. Unde Seneca epistola xxxvi
Res inquieta felicitas que animum agitat
movet cerebrum et de uno genere ad aliud
irritat quosdam per superbiam alios per
luxuriam. Istos inflat, alios mollit.
Quamobrem Valerius libro vii capitulo ii narrat
dictum Salomonis dicentis neminem divitem
vivum esse beatum quia fortune subiectus. Unde
Valerius libro narrat qualiter cum quereretur
quis beatus esset et respondit nemo inquit
beatus est eorum quos infelices putas
sed ille beatus est qui miseria recedit.
Quia quod bona temporalia non beatum faciunt
attendendum est enim quia multi divites fuerunt
qui postmodum corruerunt sicut de pluribus
narrat Valerius libro vi capitulo ultimo
sicut de Crasso qui locupletissimus fuit
et postmodum egenus factus decipere a bonis
omnibus ita vocabatur. Ibidem etiam narrat de
Cassio qui apud romanos valde claruit
nam ut dicitur preerat senatui postmodum
tamen in conspectu fori romani a carnifice
laniatus est. De temporalibus ergo non est
gloriandum. Unde Augustinus de verbis domini sermone
primo. Magne inquit virtutis est cum felicitate
temporali luctari ne alliciat ne corrumpat
ne subvertat. Unde ad Philippenses iiii°
In omnibus institutus sum et saciari et esuriare
et habundare. De quo gregorius super ezechielem libro
i° omelia viii. Magna inquit

est virtus et mira sancte disciplina atque toto
cordis nisu discenda ut scilicet sustinere prosperitatem
et adversa. Et ideo Seneca libro de reparacione
fugite inquit delicias, fugite enervatam
felicitatem que animos madefacit et si contessent
periculosissima est atque vincit ad imaginarias
penas evocat. Hec ergo confidunt homines in
virtute sua et in multitudine diviciarum
suarum gloriantur.

Paupertas de se mala non est, sed pau
pertas quoque mali. Et quod optimum est
scilicet tempus pocius paupertate quam diviciis emitur.
Unde Jacobi ii°. Nonne deus elegit pau
peres in hoc mundo. Nam desiderium pau
perum exaudivit dominus inquit propheta. Narrat
enim gregorius exasperacionem sui dyalogi qualiter ipse
prohibuit ne fratres sui accederent ad quendam
religiosum in morte. Prohibuit eciam ne
ipsum sepelirent eo quod ipse invente fuerunt
tres aurei quos misit preciosum. Sepe enim
in detestacionem sue cupiditatis. Convenita desi
dencia si credes esse aut parum divitem eius
familiaris. Nonne qui omnes habet thesauros
te ditare potest. Ipse signum qui liberalissimus
qui potentissimus est cui omnia novit quibus
indigemus petitis ymo nostra v. Videre pauperes
spiritu qui scilicet veram in spiritu habet humilitatem
atque sufficienciam. Unde gregorius in dialogo
primo capitulo xxxiiii parum prodest paupertas ubi
affuerit humilitas quia superbum pauperem
odit deus. Et alibi dicit. Ille enim pauper
est, non qui minus habet, sed qui plus cupit.
Ex quo patet quod vera paupertas facit hominem
humilem, et saciatum reddit. Si ergo sa
ciari omnes appetimus cur veram paupertatem
abdicamus. Narrat enim Valerius, quod ceci
nus licet saciatur non tamen bibit quo
usque plenitudinem aque invenerit quo gratia
possit saciari. Cur ergo de torrente huius
vite cadentibus putamus cur de temporalium
affectione sollicitamur expectemus cum
illam plenitudinem glorie celestis in qua
saciari valeamus, quam omnes homines

seculi fontes et flumina non nisi amaritudines sunt.
Unde apostolus ait petrum dicebat Ecce nos reliquimus
omnia et secuti sumus te, quoniam apud te est fons vite
et in lumine tuo videbimus lumen. Quicquid
opprimit concupiscentia avaricie sterile et hec non immerito
quia avaricia calor est quod sterile facit
quem dyaboli infernales seminant ipsi qui ignibus
atrocissimis urentur. Quia omnis avaricia
ydolorum servitus est. Conveniamus enim illud
quod narrat valerius libro iiijo capitulo iijo de
Fabricius fabricio qui refutavit aurum et argentum
sibi missum. Item dyogenes omnia sprevit
Dyogenes teste enim seneca de prudentia divicias et
recipit tamquam onerosas et libro de tranquillitate
animi narrat de quodam qui pro quo nunc omnia
sua perdidisset gaudens ecce dicebat iubet
inquit fortuna expeditius philosophari. Unde libro
iio de vitis patrum dicitur quod thezaurus monachi
est voluntaria paupertas. Et de quodam ibi
narratur quod evendidit ewangelium et pauperibus
tradidit dicens verbum inquit vendidi quod
iubet omnia vendi et dari. Hiis ergo
verbis patet paupertatem mundo esse colendam
mundi quia divicias contempnentes. Item ut
narrat Seneca epistola xxxv quod crathes
Crathes thebanus homo quondam ditissimus cum ad
philosophandum athenas pergeret magnum pon
dus auri abiecit, quia non putavit se
simul divicias et virtutes posse possidere.
Insuper ibidem secundum epistolam xv de quodam
philosopho recitat quod multarum possessionum pondus
in pelagus proiecit dicens Abite inquit
in profundum maris mala enim vos sub
mergere cum submergar a vobis. Ecce ergo quam
sapientes huius mundana dulcedine tactam
amaritudine sprevenerunt qui primo in
hoc solum putat ditari, tum in diviciis
cor non apposuerunt. Nam de fabricio nar
rat valerius libro iiijo capitulo iiijo quod locuple
tem et divitem ipsum faciebat non multa posses
sio sed modicum desiderium. Solas enim virtutes
divicias putavit. Insuper de zenone philosopho
Zeno narrat agellius quod omnia temporalia contempsisset
quia cum fortunam sua bona semel perdi
disset dicebat O inquit feliciter fortuna
quod me mihi reddidit [illegible] philosophari. Hoc idem narrat
seneca libro de tranquillitate animi et tullius

Vale li x c x · [illegible]
[illegible]
[illegible]

libro iio de epistulis quo quibus Ecce patet
quod felix est leta paupertas, qui autem volunt
divites fieri incidunt in laqueum dyaboli et
in desideria multa. Super apostolus Attendamus
enim id ipsa plurimum. Elegi te in camino pau
pertatis quia sumus invitati ad paupertatem vo
luntariam vocati sumus, ut sed vel turpes
ut habeamus sed parum habeamus ut vincamus.
Unde Crisostomus super ait Omnem ignem paupertas
vincit est tamen quia validior est igne
Sed enim egri non debet contemnari de medicamento
ut purgandus est purgamento sic pauper
de paupertate non conqueratur. Secundo thobias capitulo
iiijo dicebat, fili mi pauperem vitam geri
mus sed multa bona habemus si timuerimus
deum. Epistola iia dicit Seneca, Honesta
inquit res est leta paupertas, nec enim est
paupertas nisi leta sit, non cui cum paupertate
bene convenit dives est qui parum habet
sed qui plus cupit. Et gregorius super ezechielem libro iio
omelia iiija Ille inquit pauper est qui
appetit quod non habet, qui habet non habet, nec habere
petit dives est. Secundo sapientes pro bioris
unum dicebat, est inquit dives tum nichil
habeat quod [illegible] quod dives esse potest, qui
nichil appetit licet enim nichil habeat
[illegible] gregorius Ubi super paupertati
quod est inopia metus, nec consistit in [illegible]
litate possessionis lamentandum est tamen quia
nunc quisque studet esse filius peccatoris sed
huius mundi Omnes quoque audire student
et tam divicie conservare, sunt in malum domi
ni atque ponunt in afflictione sua ut dicitur
Ecclesiastes v. Unde augustinus confessionum recitat
quod transiens per vicum vidit quendam hilarem
et letum et ingemuit, suisque sociis dixit
omnibus inquit conatibus laboramus
ut ad securam leticiam pervenire possimus
In hoc tamen pauper iste nos precessit. Et
subdit augustinus Ille letabatur, ego anxius
eram, securus ille, ego trepidus. Unde
poeta Ovidius tuta facultas pauperis
angustique lares. O munera nondum
intellecta. Unde ait v. Beati pauperes
spiritu et psalmus pro eo pauperum suorum mi
serebitur, ut ergo heredes simus non mundo

[illegible]
[illegible]

sed ppo nastum nec querat divicias tc
secundum quod quod sed dicit ysaie xxxiii divicie
salutis sapiencia et sciencia timor domini ipse the-
saurus eius. Et ideo gregorius moralium xxiii
nimis inquit inops est qui veste non habet
quam qui humilitatem. et ideo credibilis deo paup
simplicibus ecclesiastici xxxv [illegible] Ideo gaudebit
augustinus v° de civitate dei capitulo xvi quippe deus
est opulencia mentium et sua plenitudine hos
facit felices. Ergo eius divicie sunt appetende
quia glorie et divicie in domo eius. Supra
ipsam heu si attenderemus quanta mala di-
viciarum occasione fiunt quanta pro dolor
vero contingunt occasione paupertate operibus
spoliantur. Inter quos absolon per capillos sus-
pensus est ut dicitur in Regum xviii sic
eciam diviciarum amatores ipsis suspen-
duntur et pereunt. Et eciam attendere debent
verba apostoli ad philippenses iii° dicentis omnia
propter christum detrimentum feci et arbitror ut
stercora ut christum lucrifaciam. Quam non per-
rint divicie iudice veterinus ut dicitur [illegible]
[illegible] Unde oratius in suis epistolis epistola xii 13
sic dicebat si recte fueris non est ut copia
maior donari possit tibi tolle querelas
pauper enim non est cui rerum suppetit
usus si ventri si lateribus pedibus que
tuis nil divicie maius regales ad-
dere poterunt. Item seneca de remediis libro
fortune sic dicebat paupertas inquit
[illegible] est. Et respondit sed tu paupertati
quia non in paupertate [illegible] sed in tempore
illa quidem hilaris et tuta. Unde Juve-
nalis cantabat vacuus coram latrone
viator. Item obiter augustinus libro de verbis
apostoli sermone xxxvi sic paupertatem
suadet dicens non inquit displiceat
tibi paupertas tua quia nichil ea di-
tius invenire poteris. Vis cognoscere
quam locuples sit celum emit. Vide ergo
quibus thezauris comparari posset [illegible] pau-
pertate virtus indulta. Nempe ut ad
regnum celorum veniret. Dives possessiones
sua obtinere non potuit. Hec ille. Unde
ysa xxix pauperes homines in sancto israel
exultabunt. Et propheta sic dicebat Et
tibi derelictus est pauper orphano tu eris adiutor.
Et luce 1° dicitur et divites dimisit inanes
Nam vere sunt inanes quorum spes vana est
eo quod diviciarum [illegible] confidencia salutis eterne
gloriam adipisci permittitur atque se putant
adeo habere odio si eorum facultates eis
tollantur quibus tamen seducuntur. Fingit enim
in suis declamationibus seneca quod civitas olim
erat in qua lex sunt posita ut nullus alienum
caperet aut dampnificaret quod si quis faceret
acerrime puniendus erat. Contigit ergo ut
vir quidam desperatus laqueo ipso se suspenderet
quod videns alius ex compaciencia laqueum
gladio scidit ne ille moreretur. Ille autem qui
se suspenderat coram iudice veniens querelam
fecit cur ille laqueum suum dampnificasset.
Sequitur infamia de laqueo fracto conqueritur
et de vita recuperanda non letatur. Sic enim plures
inveniuntur qui ipsis se suspendunt et mortem eter-
nam propter ipsas merentur et si quis eius facultates
minuat ipsi tunc conqueruntur et deum odiosum
eis arbitrantur. O quanta stulticia non deberet
super quelam facere et vite eterne felicitates
quas propter divicias perdebant non plangere
ea propter beatus Jacobus in sua epistola capitulo ii°
dicebat. Nonne deus elegit pauperes in
hoc mundo divites in fide et heredes
regni quod promisit deus diligentibus se.

Mercancia fidelis fieri habet nec per
tractum vendicionis aut empcionis fraus
in ipsum debet excogitare ut usura tractum
Unde exodi xxii nec usura opprimes eum
secundum xxii Et levitici xxv dicitur pecuniam
tuam non dabis ad usuram. Et luce vi. mu-
tuo dantes inde nichil sperantes. Ideo
propheta dicebat. Qui pecuniam suam non dedit
ad usuram. Unde Ambrosius libro iii° de officiis
sic ait. Cur inquit ad fraudem convertis
nature industriam cur affectas inopiam cur
optari facis pauperibus sterilitatem et tu
explorans quando tempus sterile erit. Hanc
vocas industriam que est fraudis astu-
cia et quod vocas remedium latrocinium
quietum est. Unde quod iudeis prohibitum fuit
ne fratribus suis accomodarent ad usuram

Deut. xxv pro unde Aug. epla xxxvi eciam
dicam de usuris nisi quia crudelior est qui
subaeam subtrahit diviti quam qui fenore tru
cidat pauperem. Item Criso. sup. Mt. omelia
x nichil inquit usura turpius nichil crude
lius nam usurarius lucra sua alterius ad
versitate facit. Insup. tulius lo. 1o. i. tuscu
lanis q̄ombus catoni querenti quod ̄ppedit
faciendum in re familiari. Respondit bene pascere
bene vestire bene arare etc. Deinde cum quereret
an liceat fenerari, s3 ad usura cotidie respondit
fenerari idem est quod occidere q. d. quod
cum hystoria que habetur in hystoria triptita
lo. 1o. de Spiridiano epo qui pauperibus
mutabat etiam. Volebat tamen ut tpe
prosperitatis quod acceperat restitueret accidit
tamen quod quidam mutuo sibi accipiebat et
nunquam reportabat, sed cum semel ad
epm venisset ut iterum acciperet dixit
ei epus. Vade et accipe. Ille autem abiit
sed cum in horreo nichil invenisset epo re
tulit. Cui epus inquit mirum quod tu
solus horreum vacuum invenis, et ille tunc
confessus est delictum totumque restituit. Non
ergo indebite accipienda est pecunia sed
et pondus iuste statera sua non vende
debet, quia qui vendiderit fratrem sui fa
ctus dinecor est. Attendat ergo mercatores
ut fideliter in sua vocacione procedat. Pv.
xx ab hominatio est apud deum
pondus iniquum et statera dolosa. Unde
ait Mi. vi. Adhuc ignis in domo impii
thezauri iniquitatis et mensura ira plena
est. Et subdit numquid iustificabo stateram
impiam et pondera dolosa in quibus di
vites eius repleti sunt iniquitate et habitan
tes in ea loquebantur mendacium et lingwa
eorum fraudulenta in ore eorum. Ex una parte
dus levitas pro precipiebat mercatoribus fi
delitatem dicens Statera iusta et equa
sint pondera et iustus modius equusque
sextarius. Inquit tulius lo. iiio de offi.
cio. xv an liceat venditori rei qua
vendit, vicia dissimulare. Unde nar
rat ibidem disputacio dyagenis et anti
patri sui discipuli. Nam dyagenes

dicebat quid inquit stultius quam vendi
tore vicia rei quam vendit narrare seu
tanquam preconat dicere domum pestilatem
vendo, incolumem tamen. Antipater dicebat
nisi inquit vicia narrat in publice facit et
proximum decipit. Concludit ergo tulius quod in
bonum viri sed fallacis est vicia rei celare
vendendo nam dyogenes defendit utilitas
sed antipater prefert honestas. Unde narrat
ibidem quomodo de quadam qui cum intellexisset
quod quidam alius suum ortum emere vellet fecit
piscatores ad suum ortum venire cum naviculis
et tunnibus sicut pisces ibi essent quod videns
emptor carius ortum emit, sed mercato suo
nec pisces unquam ibi fuisse, repit quomodo
audivit pisces nunquam ibi fuisse, et ita
deceptus est. Et ideo extra. xxxv di. q.
cum negociatore et cum emptore tractaturum di
rigendo eos etc.

Hempe legimus 1o Regum xv circa
Joab licet victor esset voluit tamen
tape urbem ut victoria non sibi sed duo
suo ascriberetur. Hic etiam apud gentiles
suis dominis suis fideles fuerunt sicut nar
rat valerius lo. vio. cao viii. et demeti
habetur in lo. de vita cesaris, quia s3 quidam
servus cesaris ab anthonio fuit captus
quia cesaris inimicus erat, ut tamen servus
cesarem abnegaret, nec beneficia, nec
supplicia cohibebat, sed nichilominus servus
constanter dicebat iube inquit me in
gulari quia nec salutis beneficio, nec mor
tis supplicio cesaris miles esse desinam
antequam esse incipiam, gratia cuius constancie
deus servus apud anthonium incolumitatem
impetravit. Ibidem etiam narrat de quodam
alio qui pocius voluit mori quam a suo
domino separari. Nam scipio salutem ei putabat
domino vellet pompeyo famulari ser
vus autem respondit gratias inquit tibi ago
quia gaude servum affers nulla tamen
racione deseram dominum meum, milites ergo
perimam ego ca prius debet deserere et
alteri s3 mundo vel mamone famulari

Unde apostolus ad Ro. viii dicebat quis nos se
parabit a caritate Christi q.d. nullus. Insuper
Valerius li° vi° ca° viii° narrat de servo
Papilionis qui cum audisset aliquos esse dam
natos ut dominum suum occiderent ipse cum domino
suo vestem et anulum commutavit et loco
Papilionis interfici voluit. Conformiter et
ibidem habetur quod de servo Antii qui miranda
supplicia pro domino suo tollerare voluit. Item
Seneca li° iii de beneficiis ca° xxiiii narrat
[illegible] historia [illegible] historie similem
Valerius narrat insuper de quodam servo qui
domino suo mercato veneno petenti
obedire cupiens loco veneni medicamentum
obtulit et per hoc domino suo venenum impe
travit. Ceterum Pompeius li° iii° narrat
quod [illegible] filios suos reliquit
parvulos sub tutela servi sui spectate fi
dei quem tam dilexit ut eius amor quasi
filialem precelleret amorem. Ideo propheta nos
admonet dicens Servite domino in timore
et exultate ei cum tremore. Quia servus qui
scit voluntatem domini sui et non facit pla
gis vapulabit multis. Inquit propheta
Nunc fratres urget infidelitas quod nec
deo nec hominibus fideliter famulantur. Nam
qui potest servire deo famulatum non
impedit [illegible] cum filius sunt servo de
quo narrat Pompeius li° xviii°. Nar
rat enim quod aliqui servi victores fuissent
ordinaverunt inter se ut inter duos suos
ille rex esset qui primo solis splendorem
mane videret. Qua ordinatione facta servus
unus qui Strato dicebatur suo domino suasit
ut versus occidentem intueretur. Ceteris
dies magis [illegible] et fulgore ille non
videbat. Dominus tamen stantibus cognitione
habita Strato servi rex creatus fuit. Sic enim
multi servi dominos crecatos sequuntur et per
adulationem tunc impediunt ne videant
orientem scilicet ne veritatem agnoscant et
suadent intuitum occidentis scilicet opera
tenebrarum. Non sic ergo sed in opposito fa
mulandum est. Unde Mt. xxii Reddite
que sunt cesaris cesari et que sunt dei
deo. Quia quocumque humana similia in Christi
nomine complere debent, atque ipsorum occasione

divina opera non debent permitti. Ut Valerius
li° iii° ca° iii° narrat quod servus quidam
barbarus subito interfecit Astrubalem eo
quod dominum suum occiderat et cum ratione homicidii
vehementer cruciaretur nichilominus letabatur
eo quod impietatem servi contrivisset. Sic certe
propter offensam nostri Christi certe dominus atque blas
phemantes atque contemnentes sui nominis sa
nctis [illegible] et consiliis in [illegible]
debemus viriliter [illegible] incogitationes tua regi
non detrahes. Ideo apostolus ad Ephe. vi°
Servi obedite dominis cum timore et tre
more et simplicitate cordis. Sed fortassis
plurimi se putant infelices eo quod alicuius
servi. Alii quod qui dominantur eis famulantes
despiciunt utrorumque conditionis homines
attendentes quod nec famulari dedecus nec
dominari fastus esse debet.

Vita presens est quasi quedam peregrinatio
ob hoc status peregrinorum est dum secundum
intentionem peregrinari distant. Tunc ergo ut
verorum peregrinationis [illegible]. Attendamus
quid scriptum dicitur Gen. xii Abraham terram propriam
atque cognationem dimisit et ad manda
tum domini ad alienam terram profectus et qua
propter benedictionem dei promeruit. Sic enim
vir christianus relinquere debet domum patris
scilicet propriam voluntatem et quesitiones amicos
et parentes ut domino precepto obediat.
Unde Luc. xiiii dicit Qui non odit patrem et
matrem ad hec et animam suam non potest esse
meus discipulus. Sed quia terra ad
quam profecti debemus nisi celestis gloria
[illegible] tanquam fideles peregrini venire
debemus. Nam teste propheta non habemus
hic civitatem manentem sed futuram inquirimus.
Sed quid est quod Abraham altare domino
edificavit nisi quod fideles peregrini in hac
mortali vita divino cultui insistere
debent quia laus eius in ecclesia sanctorum
inquit propheta. Sed inquit Abraham
suam uxorem voluit sororem vocari.
Vera siquidem uxor tanto vera est.

Quadr. 23 Peregrinus [illegible]

De peregrinacione :· 7

cum deus animam nostram desponsavit Sed
dum peregrinamur in corpore scilicet in hoc mundo nolu-
nus nostram carnem tamquam uxorem amare non
debemus sed pocius amore quodam naturali et non
carnali ipsam tenemus quam teste apostolo ad Ro-
manos viijo Si spiritu carnis incitamenta
mortificaveritis vivetis Sed quod est peregrino nisi
dominus qui nostram carnem subiungo tenet capite et
ad patriam inducere tendit sicut vir i spiritu iusticie
fuerat servus erat abraham Deus peregrinum sed
demone gentis et ab eius servitute hominem
eripuit quam non vidi mistico delicto nec semine
suo teste ipsa Ephesus ergo patet qualiter sit
peregrinandum non in carne sed in spiritu, non hic
manendo sed tota ad celestia erigendo Experimur
enim quod plantata valde crescit si in aliena
terra plantata sunt non per in propria terra sed
ubi seminata est sed semen primo plantata est
germinare scilicet in aliena Sed ille propriis dice-
bat Nemo propheta acceptus est in propria sua
ut ergo in virtutibus et operibus proficiamus sed
mundi huius caducitate spreta ad regnum
celeste toto mentis affectu peregrinemur atten-
damus ergo quam peregrinus domum quietam nolens
ad eiusdem quietem tendit quando ambulat
semper meditatur et cum hospicio venit sepe ipse
sit cum computavit ut cum deo se ipse computet
nunc delicta fatendo nunc beneficia
nostro laudes et quando ambulamus mo-
pertinet quando meliorari sit quando
tam debemus sicut narrat Seneca medi-
tando ijo decima cao 10 preterea quod de ius
septimus omnino die computabat sua
vita atque dimidia ut sciret utrum
melior aut deterior esset, plures tamen
sine consideratione nunc peregrinantur quia sunt
nunc qualiter non considerant Alii non tar-
de ambulantes tum attingere nequeunt
ipsa sed in temporalibus occupantur et in via
salutis ambulare incipiunt si bonum
aliquid facere disposuerant cito fatigantur
tercio Vel propria iuventute in quo
racia vel propria senectute sed in quo
aut propter nimia corporis fragilitate sed peccatores
facultate inquirat enim cum angeli monentes sed dicentes

Cass. li. I c. 39 Dixit patrem eius et sapiens
verba quos acquirerent. Plexis ...
in ... latinis ... sapiens ...
... Homeri ... asserunt qui ...
et ... sunt ... ...

celos non fatigantur Unus enim racio est quia
sunt in mutabiles atque spirituales ut ergo
in bonis operibus non fatigemur non tamen
ipsum subiciamus Considerantes enim pluri-
mos philosophos peregrinacionem de quo refert in libro
de Gradi quod pro ytalia profectus fuit ut
pictagoricorum philosophorum doctrina audiret
et deinde narrat policraticus libro iiij° cao
v quod in egiptum peregrinatus fuit ut astro-
logie vacaret ubique ut pluribus credit
dedicit oracula philosophorum Deinde tamen
in ytaliam rediit et pictagoream tandem
secutus est qui primo usque ad indos et me-
dos profectus fuisset nisi bella talectica
prohibuisset Insuper de pictagora philosopho nar-
rat policraticus libro vijo cao iiijo quod propter scientiam
acquirendam in pluribus regionibus profectus
est Nam primo sideris cognoscendi
cum primo in egiptum et deinde in babi-
loniam et deinde regressus est ad regionem
cretensium et lacedemonum ut minoys et
ligurgi leges inclitas propter valentem
Exemplum per temporalem scientiam eciam humana
acquirenda, eciam philosophi profecti sunt multum
ergo magis decet pro celesti adipiscenda pere-
gracione primo dicere id ait xpus Venite
benedicti patris mei percipite regnum Sed
hoc enim mundo gloria non debemus nam
vita presens transitoria est et tamquam per
regionem continuis subiacet motibus
talibus ergo peregrini in hac vita vivere
debemus nostram felicitatem in hac vita
mortali non constituendo Unde filii
abrahe quadraginta annis peregrini fuerunt
et postea terram promissionis obtinuerunt
Unde enim est spiritualiter peregrinari nisi seculi
suaviter abdicare quibus liceat fuit et mente
celestia desiderare Unde ait Xpus Omnis
qui renunciat per ... abneget semet
ipsum Ex quo verbo ... libro vij super
evangelium omnia ... inquit nos
metipsos abnegamus cum vitamus quod
per vetustatem fuimus et ad hoc nitimur

Plato
145
Pictagoras

ut p(ro)iuta remoueant(ur) Et po(n)it q(uo)d ex oleribus qui supponu(n)t(ur) ut p(ro)ficiat et eradicant ut crescant q(uod) d(icit) q(uod) sp(irit)ualis peregrinac(io) est ut i(n)imicus p(ro)ficiam(us) tunc enim peregrinant(ur) qui in multa re terrena affectu(m) ponu(n)t / Multi tamen peregrinant(ur) qui a sinu omnis secum deportat iniquitates enim opprimu(n)t q(uo)d pig(ri)nus nimis onerat(us) affligit(ur) Si enim illi peregrini onerati sunt qui lic(et) p(ri)mo qui discurrit ad suas in possessiones b(e)n(e) affectum et quotidianum secum desiderium cupiditatis portat / Ideo p(ro)prietates tuas integritate / tunc sic peregrinationes n(on) p(ro)ficiet vidit Socrates dicens cui inquit mirar(is) peregrinationes tibi n(on) p(ro)ficere licet enim hinc inde ferreris s(ed) tamen te opprimit q(uo)d te deprimat q(uo)d tulit Aliud enim p(ro)dest terrar(um) novitas aut fuga quid p(ro)dest si fugis omnis tecu(m) deferes q(uod) d(icit) q(uod) parum p(ro)dest peregrinari nisi a mundanis affectib(us) mens peregrina sit et nomine tantum nec sufficiat pauperem esse sed ut(ique) turpe / n(on) p(ro)dest instabiliter per urbem peregrinari s(ed) pondus or(dinis) q(uo)d tulit tantum enim p(ri)mus discernit aut q(uia) loco n(on) invenimus in quo viciorum suorum plenitudine poterit p(ro)ficere / aut q(uia) tantum defectus in neruibus sperant / nec tamen de peregrinatione corporali quia multi peregrinant s(ed) in mutuo p(ro)ficere singuli dat electuaria / immo deteriores impediant ecclesias visitant / q(uia) tamen laudem vel comodum querunt sperant / Ideo sicut omnis defectus et peregrinationis consumatur n(on) attingunt celibus loquit(ur) b(ea)tus Ieronimus quod p(ro)ficeret Vidimus inquit quosdam habitu n(on) a(n)i(m)o mutasse ita ut religiosa veste simularent et p(ri)stina vicia n(on) tollerent s(ed) potius remanet eid(em) tec sensus cu(m) horrore malicie et ad p(ri)stinum lesionem vivescere atq(ue) de bonis operibus onus / simplice bo(n)i(que) quidem medi lucra querunt studet de solo optionem habitu sanctitatis fabricat hec tenant hugo tu suo ore p(er)gunt et ideo de stabili fixi gaunt s(ed) illi omnis deponunt qui p(ro)prietates ad malum mortificat

et excellunt q(uo)d faciebat Diogenes philosophus de quo d(icitu)r in collationibus patru(m) q(uod) cu(m) in tueris eu(m) diceret in vinas tue discipuli Diogenis in illum volebant irruere s(ed) Diogenes prohibuit dicens et mestite(?) condiciones sic enim michi dixit q(uod) mei oculi p(ro)pter corruptionem sunt Seneca talis sum s(ed) corruptus quia g(ra)cia s(ed) de me gentes Et quia quod Eusebio patet qualiter Diogenes ab omni libidine a(n)i(m)i composicio florebit

Senectus est etas venerabilis ideo moribus honestis ornari debet / Vnde Aristotiles li(bro) 2o ... narrat ... q(uod) senes tamq(uam) medici int(er) homines morari debe(n)t nunc consilia p(re)bendo nunc ... consolando nunc doloribus compaciendo / Et ... in senibus ... vd videndum est ... sed pueritia ... peda ... mores optimos ... Et Seneca ad Lucillium ep(isto)la in hoc inquit peius est si homo antiq(u)us sem(per) et vicia puerorum / Et ep(isto)la ... turpis q(uo)d senex ... insipiens / Et ep(isto)la ... tot annos tuos / et produc... ... que volueras puer / ... senes viciorum involutos / ... Symmachus ... epistola ... senes ad ... labores senes ... ... cum tempore ... / Et Thancialis ... heu mei male computat(ur) ... infantes sunt et senes videntur ... q(uod) plus clare patescit turpe esse senes non morigeratos / in quibus licet omnia vicia turpia sunt / illa tamen sunt sediora in quibus frequentius delirant cum non sunt avaricia luxuria / Vnde Seneca libro de moribus / monstro similis est avarus senilis / q(uo)d enim stultius est q(uod) vita deficiente viatico augere / Rursus de luxuria senum Tullius li(bro) 1o de officiis luxuria inquit cum omni etati sit turpis senibus tamen fedissima est / Et Seneca ... adolescentis luxuria ... senex luxuriosus ... Et Tibullus

[illegible] ... [illegible] ... hospitalis ... [illegible]
[illegible] ... [illegible]
[illegible] ... [illegible]
[illegible] ... [illegible]
[illegible] ... [illegible]
[illegible]

De sexta etate senectutis et vite 6

libro 1o senibus loquens ait / quid iuvet tibi perdere molles colurisse capillos et manibus fingere velle comas / et subdit tolle iuventa est albos stirpare capillos et faciem dempta pelle confinde nove / Itaque sollertorum quorundam senum sollicitudo est renovari et iuvenes apparere sed teste ovidio libro 1o de fastis negotia est que tenet / quare non sunt esse senes / quia mala ignorans senes sic gerebant quod sua senectute facere renuunt et plus iuvenibus saltem affectu libidini vacant quod ut senes delicta relinquent quod quo ab eis deseruntur et si peccatis singularem sufficiat eis quod tres domini quod temporis deo habeant / Unde tulius libro de senectute O preclarum munus etatis senilis aufert enim vicium carnis auctore plebe / Unde in statu senum senectus principatum tenebat plurima senectus honorum stipendia prebet / Dat enim loquendi audaciam ut refert valerius libro vio / Nam cum pastellinus invisitatam multa loqueretur ad more correctionis aliam iniquis redargutus est cum tibi fideret duo sunt inquit que loquendi prebent licentiam scilicet senectus et orbitas / Ita senex considerare potest quod parum est victurus et mortuus / mortem non timet / nec quod timet sed videat / Unde senectus vehementiam libidinis tollit / Unde fulgencius libro mitologiarum Igniculus iuventutis algescit in senio / et si senex sit modo algore in corpore non senciat hoc ideo est quia iuventute libidini vacaverunt quod tenere non sunt / Ideo Seneca ad lucillum epistola xii ante senectutem inquit curam ut bene vivam / in illa ut bene moriar / Nepe hii felices sunt quibus collatum est in bona vivere senectute plures tamen se putant infelices eo quod senes modeste fuerunt senectutis amplectens que tamen sunt remedia peccatorum sed innumera multa senectute incommoda vel quia tarde timent rebus vel quia dulce iuvenum delectationibus uti non posses vides enim proxima morte et inspectare levissima languescis / Nam teste tulio libro de senectute nemo tam senex est qui se parum vivere posse non putat

Unde in proverbiis sapientis dicitur hec quia multa penitencia meret homines vivendo diu / Quamobrem secundum plinium de senectute sic inquit Quid est inquit senectus optimum malum mors vingtium / incolumis languor mors sperata / Sed dicunt senes ad plura vicia se pelmoti quod si ita sit ideo est quia intempestive vivunt et frigidam senectutem cibis indigestibilibus onerant et pondere nimia fastidium in mala plura decidunt / Quamobrem senex sobrietate tante / vita regulare / Unde tulius libro de senectute loquens more senum ait utendum est inquit exercitacionibus modicis et tantum cibi ac potus accipiendum ut vires reficiantur / non opprimantur nam continentia et parsimonia etiam in senectute vires confirmat sed intemperati senes si fuerint sua laboriosi occasione corpus dissolvunt / Attendant ergo senes suum finem propinquum esse et ab hoc se corrigere ut deberet faciendum / Seneca de naturalibus questionibus / sicut enim peccata vitare nemo suadet quam vicinitatis mortis contemplacio quemadmodum vir instituit iuvenis ita debet virtutibus cresce et cum beato paulo evacuare ea que sunt pueruli / Corinth. 1 / ad ad cor. xiiio / Unde seneca epistola 1o gratias ago senectuti mee quod neque nolle debeo hoc velle non possum / Senectus ergo non solum virtutes postulat immo etiam homines quod invito radicem virtutum humilitate generat / Unde ambrosius in suo exameron libro 1o de bona senectute loquens inquit / senectus in bonis moribus dulcior in consiliis utilior ad constanciam subeundi mortis paratior ad reprimendas libidines forcior sed non dum senectus ideo sedatur quia nemo quantumcumque senectus sit in pluribus decrepitus quod senectus se putat bene moriturus / Unde quisque quantumcumque senex ad huc se putat parum vivitur / ut inquit Jeronimus in quadam epistola de illa de senectute loquitur / hugo libro 1o de claustro anime dicens Sunt abusiones secularis huius sola maior est senis obstinatio / quia morti proximus / mortis non abhorret adventum / qui quasi ad hostium

mundi huius positus foris spectat nec tamen
vite prioris attendit egressum nec fortune
considerat ingressum claudit introitus mortis
et tunc non vult. Tres enim sunt incerti
mortis casus, infirmitates, senectus. Casus
dubia minatur, infirmitas grauia, senectus
autem certa. Casus minatur mortem latentem
infirmitas apparentem, senectus presentem. Consuetudine
mortis habetur timor, consimilitudine
infirmitas, dolor consuetudine senectus. Non
obstinacio sed afflictio et humilitas sequi
debet. Unde Valerius libro viii° senes flo-
ruisse virtutibus narrat. Narrat de quodam
qui cum centesimum annum iam at-
tigisset interrogatus fuit cur tam diu
viueret qui vidit nichil inquit habeo quod
senectuti mee accusem. Nichil enim gloriosius
est de senectute etatis nisi assit senectus
sapiens et virtuosa prout ait Seneca epistola
prima v: quia non ut diu viuamus cu-
randum sed ut bene viuamus optandum.
Accidit tamen sepius contingit quod plurimi
primos plures tanto senes mores tanto
de vita cuiusque. Attendamus enim tercio
ca libro quarto de xiij abusionibus sed dicere
tamen quod quidam stolidissimo sicut se quem
si senex ad aliam vitam festinare contendat
quam totum corpus ad interitum properat. Dum
oculi caligant, aures sordescunt, capilli
fluunt, facies pallescit, dentes in mo-
minuuntur, cutis arescit, flatus tha-
bescit, pectus suffocatur, tussis in ur-
get, genua tremunt, tales et pedes
tumor inflat. Unde quod omnibus senes
aggrauantur stolidus sed in diuersis coniunctione
negligit. Et subdit quid eius super e-
nisi dum inter huius deficit apparet
cogitare, congruit quod sancte future
aditus comprehendat.

Vnusquisque seniores sapiencia et intellectu
atque sapienter debet florere. In hoc
enim maxime deo similis est quod sapiencia
et intellectu fulgescit. Dicit enim Aui-
cenna libro Canone v° parte quod intellectus
post lx annos roboratur. Et Tullius
libro de senectute capitulo viii° dicit quod memo-
ria industria atque ingenium viget

in senibus quod est intelligendum de senibus
non decrepitis studiosissime. Ergo senes sapienciam
querere debent. Unde Seneca epistola x de seipso
loquens dicebat: grates inquit ago senectu-
ti eo quod lectulo me affixit. Et sequitur eius
libellus in plurimus sermo est ac si diceret
quod studium sibi summe placebat. Unde Tullius
libro viii° de senectute: Arma inquit se-
nectutis sunt artes et scientie et operaciones virtutum
Vnde Iocundius senectute stipata studiis
virtutum. Valerius Iocundius senectutem. Vi-
gent inquit senes consilio et auctoritate. Recipe
si sapiencia virtutis amica est senibus autem vi-
tale dicitur libri. Senes ergo sapienciam adamare
debent. Narrat enim Valerius libro vi° capitulo vo
quod senex quidam interrogatur quibus libenter
conueniebat. Pluratom dicit quod ipse autem videt
quod senibus et pauperibus. Nam senes inde
quod propter victurus sit. Pluratem dicit non
formidat. Pauper autem nec timet. Quia
non habet quod perdat. Dicit enim Seneca
epistola xvij quod nichil aliud spectat senectus
nisi ductum ad mortem. Ceterum prout ipse idem
Seneca epistola xviij concludit. Nil miser
est turpius quam senex inscius, quia
sed mori minime formidat. Nec tamen mo-
desta debet hinc senectus quoniam omnes ex etatis
condiciona. Vniquid dulce est tempus dictis
fatigasse et reliquisse. Inquit Seneca
epistola xij. Nunquam ergo annos tuos et pu-
debit eadem velle que volueras moritur
ante te vita. Inquit Seneca epistola x
xvij. Quid enim stultius quam vita difficilis
auget cibum viaticum. Inquit Seneca
libro de moribus. Et subdit Honestior est
inquit qui ad quietem senectutem retu-
lit quam quod ocio inuenit et tunc inci-
piat. Unde Oracius Fac tibi succurrat
inuenis que feceris ipse etiam obiter.
Seneca libro v° de naturalibus quoniam dicit
circa finem. Ex quo ergo non restat senium
spes de vita et imparum est sibi dubia
dilacio mortis. Restat ut studeat bene
mori cum senectus prius et ut bene
moriar nil utilius quam si bene viuat

Unde eccl(esiastic)i xxv Que in iuventute tua non
congregasti quid invenies in senectute tua
q. d. quasi non. Et iterum ps(alm)o Deut(eronomii) xxxii dic
Sicut enim dies iuventutis tue sic et senec
tutis tue. Et eccl(esiastic)i xxv et xxvi Sponsa inquit
veterana sapia(m) et sequitur corona senum multa
sapientia. Tradit enim Seneca ep(isto)la lxxvi
quod senes non solum docere sapiencie et discere
debent et gaudent quod nulli etati magis
senectuti discere convenit. Ubi enim maior
corporis egritudo ibi magis egra ratio
sapiorum exigitur. Senes enim ut dicitur
li(bro) saturnalium fragiliores atque ad infirmi
tates pertingentes sunt ceteris etatibus. Ma
iori ergo indigent sapiencia regi. Rursus
quia necesse est principem sapientem esse sapiencia
est autem in senibus maxime decet ergo
senes principari. Unde Plato in tymeo dicit
quod non decet rem antiquam aptam gentibus regi
et ideo propter ligurgus rex in suis legibus
ordinavit iuvenes senioribus debere obedire
et famulari ut tradit Pompeius li(bro) 3 nar
racio colligitur ergo xxxiii c(apitulo) li(bro) 2 rethori
corum. Ubi ait plures multiplici senes com(men)
dat dicens quod in senibus est gravitas que frigi
di sunt nec concupiscenciis infestantur. Sunt in
super verecundiores quia humana fragilitate vere
senectutis maiore opperiunt. Facilius enim
miserentur quam et molestias ingerunt tempore ge
runt. Item in suis eloquiis non sunt per
tinaces. Uadere seipsos aliosque deceptos
viderunt. Ideo cum ambiguitate quedam dicunt
asserunt quod faciendum achademici phi
losophi credidimus ut tradit Policratus li(bro) vi(i)
c(apitulo) iii(i)o. Si ergo libido regna consumpsit
sicut tarquinius lapsus absolone depressit impi
etasque neronem si pertinacia cum machabeis
arrianos consumpsit. Non ergo convenienti
decet principari. Unde propheta super senes
intellexi quia mandata tua quesivi.

Iuvenes item vita ducit in postero
petunt quidem in exordio incipiunt. Propter
ergo maxime expedit moribus intendere
bonis et virtutes adipisci bonis exemplis
et disciplinis muniti. Unde Seneca li(bro) de mo
ribus educacio et disciplina mores facit
et id sapit quisque quod didicit. Unde quintilianus
li(bro) 1o pueris aliisque corrigit suos filios
non instruentes. Utinam inquit liberorum nostrorum
mores non ipsi perdimus. Infanciam enim sta
tim deliciis solvimus mollisque educatio
quam indulgenciam vocamus mentis et corporis
vires frangit. Et idem quintilianus libro
2o Ingenia inquit peiorum omnia e
medicationis senecte dificiunt quia stacio
defectu correctionis neque fine sic omni
mia senectute obstinant et desperant bo
omnia timent nichil conantur. Audiendi
ergo erudiendi sunt. Nam teste Ovidio
de arte amandi Dum puer est etas mollis
et apta regi ingenium celeste suis
velocius annis surgit. Et idem Ovidius
in epistolis Teneros ledit ledunt iniqua
prima sufferentiaque vix pati de que captus
equus. Sic male vix que subit primos
amores rude pectus. Et ideo difficili doctrine
suscipiunt homines rudes et nosti. Ideo
congruit in etate tenera doceri. Unde
oratius in epistolis Quo semel est imbuta
recens servabit odorem testa diu. Strac
tari mollibus etas imbecilla solet. Que
bus verbis apte concluditur etatem iuve
nilem disciplina aptissimam fore. Sed
proh dolor teste Seneca in declamacioni
bus li(bro) 1o Torpet ingenia iuventutis
desidione nec labore rei inspiratur. Can
tandi saltandique obscena studia effe
minatos tenent. Capillum frangere et
ad muliebres blandicias voces extenuare
mollicie corporis cum feminis certare et
immundissimis rebus se extollere mos
adolescencium mos est. Molles eneri
vesque pati in vita manent. Corrupt
tores sunt aliene pudicicie negli
gentesque sue. Desunt etiam hinc templis
iuvenes frequentare tabernis que sordidiorum
ingluvies nullus est pudor. Sed mu
tuo de turpitudinibus suisque faciunt
recepti teste Seneca ad lucillum
ep(isto)la xi. Verecundia inquit bonum

Itaque bona instructio e|cetera ... [illegible] ... insto pro
Senect ut ...
... motos
Capitulum li(bro) de liberalibus studiis. Neque parum utilitatis ... et familiaris ... iuvenum ... inspicere ... maior ... placuerit in pene ... libellus ... in teneram etatem discant ... anno ... etate ... multam

Consilio iuvenum pharisei scisma pharaonis regni ... Nam tua ... agit ... audit ... angelorum ... c(apitulo) 14
Policratus li(bro) 6 c(apitulo) x
... in ... c ... disciplinam a ...
Eglogis domini ... 12
... prestruit animum iuvenis quantum ipse fervet
Virtutis exspiciens.
Cass(iodorus) li(bro) vii c(apitulo) xx
... in iuventute non disponitur in senectute ... etate ... reperitur

Ex quo (?) adolescentie officium Marcus (?) natura [illegible] et hiis (?) que diligeret (?) aptos et [illegible] quorum ipse [illegible] amore [illegible] Tullius (?) [illegible] est xo dist. (?)

(Tulius li. 1 de officiis)

Vxxvij

Ad tenerem (?) [illegible] militibus (?) est / alte radices (?) vitet / Iste (?) [illegible] [illegible]

in adolescente signum est. Sed unde tanta dissolucio iuvenum procedit? Puto nacione atque educacione suorum, qui sola turpia nimpros (?) efficiunt illos. Porro enim difficile est sine verecundia inmodestum et iniquum esse, si tamen bonis et honestis imitatur patris. Unde Tullius li. 1o de officiis: Adolescentis commendacio comparatur a modestia et disciplina parentum suorum, et de facili in bonum flectitur, si cum bonis et honestis assiduus fuerit. Vult quod ipsi adolescentes bonos viros et quasi (?) fugiunt (?) quod [illegible] qui recusant (?), sed eos qui tecte (?) vel verberibus aut minis domare ipsos tenentur, dum tamen modestis monitibus teneatur. Unde Virgilius in [illegible] li. 1o: Hortare namque insiste domandi nec cesses dum faciles animi iuvenum dum mobilis etas. Tunc enim magis sunt dociles qui sunt tenerrime etatis. Sed libido et lascivia ipsos infestat et quam cohibere diu [illegible] Veneri in sua predicacione offertur. Iuxta Ovidius v de fastis: Cum iuvenibus annis luxuriant. Et idem Ovidius li. 1o sine titulo: Militat omnis amans et habet sua castra cupido. Que bello est habilis Venerique convenit etas. Et Claudianus in [illegible]: Tenere est lubrica moribus etas. Quod ut iuvenes amici viderent sua predicacione luxuriam fore qua totus homo destituitur. Et si libidini quis iuvenis favet, turpi vita pollutusque infamis fiet. Unde teste Seneca in tragedia: Iuvenile vicium est regere non posse impetum. Hoc enim vicium iuvenale est quia carnis impetibus ut pluribus solent iuvenes obtemperare. Si enim iuvenis obsit (?) aliquis carnis molestia aut mores si ignorat, consilia prudentum querere cum quibus versari ut dignatur. Unde Ysidorus in epistola li. 1o: Optimum inquit laudis est si iuvenes moribus se applicant, et quorum de negacione iuvenis ambiguitat, sed in spe vite durature de [illegible] sedes sunt, et sic pulcritudinis occasione abusus qui plures pergunt. Sciant tamen quod corporis pulcritudo vanitas est.

Iuvenes maxime [illegible] doc[iles] etatis tenere

Francischus Pe. li. 1 c. 1 de florida etate

~~[illegible]~~ [illegible] ut tamen (?) [illegible] [illegible] Vite (?) [illegible] Teren (?) [illegible] [illegible]

Unde Sedulius (?) primus: quid est pulcritudo? Flos marcidus, carnalis felicitas, humana cupiditas. Et Seneca in Ypolito: Res est forma fugax. Et Seneca ad Lucillum epistola [illegible]: Cogito inquit mecum quam imbecilles sunt hii quorum lacertos humerosque miramur. Et Petrus (?) nunc facit mixtura cum sapientia forma, quia si pulcritudo inest facit ad sapienciam. Ideo fertur Aristoteles dixisse quod si linceis oculis homines uterentur ut melius viderent et corpus penetrarent, tunc [illegible] ex visceribus corporis pulcrum corpus turpissimum videretur. Ideo Boecius in 3o de consolatione: te inquit pulcrum videri non tua natura sed peccatum oculorum facit infirmitas. Cum ergo iuvenes in sua pulcritudine gloriantur, cur inde superbi fiunt, cum non ipsi pulcri sed corpus pellis forsan permissa est. Unde Ovidius in Methamorphoseos: Forma bonum fragile est, quantumque accedit ad annos fit minor et spacio carpitur ipsa suo. Nec viole semper nec lilia candida florent. Et idem Ovidius in 1o de arte: Ista decens facies longis vitiabitur annis, rugaque in antiqua fronte senilis erit. Cumque aliquis dicet: fuit hec formosa, dolebis et speculum mendax esse querere tuum. Unde Scalphurnius in bucolicis: Non hic semper erit; perdunt et gramina flores, perdit spina rosas, nec semper lilia candent. Longa (?) forma [illegible] est. Quibus attentis de sua pulcritudine sapiens superbire non debet, nec iuvenes propter decorem aut vigorem debent gloriari, et diuturnitatem sperare non debent. Unde Tullius li. de senectute: Stulte ergo sperat adolescens vel putat se diu victurum. Quid enim stultius quam incerta pro certis habere. Facilius enim in morbos adolescentes incidunt, gravius egrotant, tristius curantur. Et in hoc melioris condicionis est senex quam quod sperat adolescens senex consecutus est. Ille enim vult diu vivere, et iste diu vixit. Absit ergo ut quis iuvenum glorietur in hiis muneribus que caduca sunt, sed vincat cum timore dei.

Fra.
li.
18

Seneca (?) li. 1 c. 4 Alterius (?) ad [illegible] [illegible] forum (?) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Ovidius (?) in [illegible] li. 1 / Iuvenes [illegible] [illegible] [illegible] largus (?) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

li. 7 parvis (?) [illegible] [illegible] principes (?) [illegible] [illegible] in arte [illegible] [illegible]

[illegible] Hec sunt in iuvenum (?) pluralitate (?) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

prudentes imitetur parentibus obediat / et moribus
bonis assuescat / in quibus perseverare honestum
est. Sed iuvenes non semper eam volunt
ducere vitam quam in iuventute ducere consueverunt
sunt. Tempus ergo congruit apprime etate eos
mores discere quos in posterum tenere vobis libeat.
Unde eccli xi Letare iuvenis in adolescencia
et in bono sit cor tuum in diebus iuventutis
tue. Nam in hiis delectari est nobis naturale
in quibus ab infancia delectari incepimus ut
patet 2° ethicorum. Secundo eccli xxxii. Iuven-
tute tua inquit non congregasti. quasi dicat quod non
iuvenis. Tercio sapiens proverbiorum v dicebat
Ne des alienis inquit honorem tuum / et annos
tuos ne des crudeli / ne forte impleantur
extranei viribus tuis. Eius enim plures fa-
ciunt iuvenes qui cum suis diviciis turpibus
familiari student / et propriam salutem deserunt
et suis obsequiis divos impugnare / suasque
animas dampnant. Iuvenes ergo mores
acquirant quibus inniti in senectute des-
iderant. Tercii etiam iam sunt bene operantur
ad dominum conformiter deferatur. Unde gregorius
in suo pastorali libro 3° ca° xiiii Admonendi
sunt inquit incolumes ut salutem cor-
poris exerceant ad salutem mentis / ne accepte in-
columitatis graciam et abusum inclinent / ne
et per deteriores fiat de non optinentes sa-
lutis promerende despiciant. Nempe sit potius
medicina debetur pro pena adhuc prima vi-
cia propter corporis sanitatem sunt vitanda.
Unde Seneca epistola xciiii Multos in-
quit morbos multa fercula fecerunt et me-
dicina quondam paucarum herbarum scia sunt /
sed post modum mille inventa sunt ut varie
aviditas castrimargie occultari posset.
Nam de concurrentibus alimenta egritudines
contingunt / hinc pallor / hinc nervorum vino
madencium tremor / hinc oculorum / hinc
aurium enormitas / et dinabilium fetor
omnia crapula gignit quam propter crapulam
multa obierunt et qui abstinens est
adiciet vitam.

Apostolus dicit ad ephesios v° Viri di-
ligite uxores vestras sicut christus
ecclesiam neque velis in coniugio ecclesiamque

quod mortem se acceperunt. Unde narrat valerius
libro iiii° ca° v° / quod gracchus corneliam suam
uxorem in tantum dilexit / quod propria a morte
liberanda mori voluit atque serpentem intra
tu serpentis occidi precepit / quod sibi aruspex
seu divinator dixerat sua uxore aliter
liberari non posset. Item narrat ibidem
quod culpatius audita morte uxoris pectus
suum gladio percussit. Narrat eciam ibidem
quod emplocius cum uxor sua decessisset pos-
tulavit ut secum mitteretur atque periit cum ipsa cre-
mare / ecce quanta virorum dilectio. Sed
inter quid viros sic dilexerunt. Narrat
enim ibidem valerius quod cum Iulia filia ce- Julia
saris vidisset vestem sui coniugis scilicet pom-
pey magni cruore conspersam ipsa trita
metu / ne sibi violencia facta fuisset / par-
tum quem in utero habebat primo dolore
emittere sunt coacta. Narrat insuper
ibidem valerius / quod porcia filia cathonis porcia
cum vidisset virum suum scilicet brutum in-
terremptum ferrum postulabat ut se
ipsam interficeret / et quia non dabatur ei
secundo carbones ardentes ore haurire
non dubitavit / et novo genere mortis mor-
tua est. Ibidem eciam de uxore methridia-
ti regis legitur quod virum suum intantum ama-
vit quod se ipsam in habitum vilem transformavit
tonsisque capillis suum decorem quo toto
apparuit ut sui coniugis periculis inter-
esse posset. Cum enim methridatius
a pompeyo fuisset devictus ipseque fu-
geret eius uxor semper insecuta fuit vi-
rum per alienas provincias consolatrix
fuit. Si ergo gentiles in coniugio tantam
amiciciam servaverunt / multo magis ergo fidelibus
est optimum ut amicicia in eis re-
periatur. Nam perpetua amicicia est in-
federis eorum coniugii / et amore naturali
continuatur et confirmatur et amore ethico
et amore maxime tenetur non quidam
amore voluptatis sed gracie plus. Unde
hugo libro 1° de sacramentis parte xi capitulo
viii inquit / bonum coniugii est ut species

plus devote copulet' cum constipat' re
ligiose vivat et ideo ca° viii° institutio
mat. conjugii ante peccatum fuit ad officium ut
natura multiplicaret' sed post peccatum est ad
officium ut proles fiat et ad remedium
ut vicia evitet' / Unde apostolus j° ad
cor. vii° dicebat ceterum hii qui uxores
tamquam non habentes / quod sit non libido sed
proles querenda est / Unde seneca contra jo
vinianum vir virginem ydeo debet
amare uxorem ut non serviat' ad volup
tatis impetum / quia nichil fedius est
uxorem diligere sicud adulteram Et nar
rat ibidem quendam uxorem sicud sic dilige
bat quod eius pudicicia caste non potuit
Et ideo dicit jeronimus origo merituit amoris
honesta sed magis deformis quod dicit quod
conjugium honestum est / sed talis amor vilis
est commendrem / veterum castitatem Nar
rat enim vegecius li° x° de quodam
Alexandri quod cum fuisset ei tradita
virgo pulcherrima / cuidam principi despo
sata / illam non assposuit sed cum donis
ad virum suum remisit quod videntes omnes
principes sibi reconciliavit [illegible]
narrat valerius de scipione li° iiii°
Insuper idem valerius narrat de zenocrate
philo quod cum apud athenienses esset
puella pulcherrima nobilium virum de
putata [illegible] nobiles juvenes promise
runt precium argenti dare si posset cor
rumpere continenciam zenocratis / at illa
promisit et si posset precium duplicatum
restituere consensit / ergo nocte ad zeno
cratem accessit quem vincere non potuit
mane ergo invenit et nobilibus
petentibus precium reddidit non inquit
de statua pignus posuerunt sed de homine
quod dicit quod zenocrates tante fuit immobilitatis
erat quasi statua.

Gilberte hugone de sancto victore li° j°
parte vi ca° viii° / qualiter corpus si
conjugium debet tenere fidem alteri / vir
enim non habet potestatem sui corporis sed mulier

conjux ut etiam habetur primo ad cor. vii° Unde
ambrosius in suo exameron Nolite viri
querere alienum thorum nolite insidiare alie
ne copule quia que est adulterium / Nam
deus evam fecit de costa ade atque jussit
ambos esse in uno corpore et in uno spiritu
unum / cur ergo unum corpus separas / cur unum
spiritum dividis adulterium sequidem nature
vicium est / Nam boves et omnes species com
pares diligunt Tradit enim aliorum [illegible]
li° de naturis rerum quod ciconia abhorret
adulterium Unde si femella ciconia alteri
juncta fuit / tunc suus compar convocatis
aliis ciconiis ciconiam adulteram inter
emit Et narrat quomodo quo miles quidam
ciconiam adulterantem videbat sed ad fontem
comparem rediens se lavabat / miles fon
tem impediunt / ne post adulterium se lavare
posset atque aliis advenientibus cico
niis ipsi videntes ciconiam adulteram in
ventam fuit Ecce ergo patet quod natura
fidelitatem conjugii postulat / Nempe quod
inter conjuges maxima fidelitas vigeat
Narrat enim valerius li° vi ca° vii°
quod cum ulpicia a matre sua julia dili
gentissime custodiretur ne virum suum in sici
lia captivum insequeret' ipsa tamen sumpta
veste cum duabus ancillis et tota sua
clandestine fugiens ad suum virum pervenit
ne recusavit pro suo viro captivitatem se
facere ut conjugii fidelitatem observaret / Nar
rat insuper ibidem quod virum suum non ob
stante periculo inter insulam atque cu
biculo custodivit si tamen cooperti
fuisset ambo fuissent pariter necati / Item
narrat solinus li° x ca° viii° Et vale
rius li° v in [illegible] conjugum quod in
india licet plures mulieres habeant unum
unum est tamen tanta fidelitas uxorum
ad virum / quod viro mortuo tota indicia
accedunt atque contendunt que earum cum
viro sepeliat' et illa feliciorem se pu
tat que cum viro sepelire meretur / Alie
vero cum nota infamie vivunt et semper
de pestia descendit. Si ergo infideles

uni viro / plures femine sunt tam fideles
inimici / ergo pamphilus in regione christiana
una debet esse uni fidelis et coniux

Quum ut ait magister simarus libro iiii° distinctione
xxvi° matrimonium est legittima con-
iunctio maris et femine unionem christi et ecclesie
representans / quia scilicet in christo omnia matrimonia
firmari debent Unde valerius libro vii capitulo
1° Narrat quod themistocles cuiusdam viri
filiam unicam habentem consulebat qualiter
eam desponsare deberet / scilicet viro pauperi
ac locupleti seu virtuoso Unde dicebat
malo inquit virum pecunia quam pecuniam
viro indigentem quasi diceret quod preferende sunt
virtutes diviciis Sed nunc mundi fere
omnia corrupta sunt et pauperia putantur
et ideo possunt legere ligurgum quod virgines
sine dote sponsarentur Sicut narrat po-
peyus libro iii° cum media erat matrimonia
pecunia contaminantur Cuius oppositum
de ysaac legitur qui uxorem incorruptis de
remotis partibus adductam accepit ut
habetur genesis xxiiii Sic enim non corrupiscentia
ad uxorem assumenda est ut habetur
sit coniugium et thorus immaculatus ad hebreos
xiii Sed aliqui fornicationibus et adul-
teriis vacantes matrimonia dissuadent
Contra quos legitur augustinus libro de civitate dei
capitulo primo dicit quod matrimonium sit inter homines
et honesta concordia inter eos habeatur
Unde omelia viii dicit augustinus / quod deus
imperium merito perfectos hereticos furiosos
matrimonia prohibentes Sed quod dicitur
quod multi sapientes uxorem ducere dissua-
serunt Unde valerius ubi supra nar-
rat qualiter socrates cuidam adolescentulo
querenti utrum uxorem duceret Respondit
quodcumque inquit feceris nocebis peni-
tere attamen Via continere carni
periculosum est et uxoris / sollicitudo
est perpetua Item theofrastus libro suo
de nupciis matrimonium dissuadet Unde
querit an sapiens uxorem debeat ducere

et concludit quod non quia impedit studia
philosophie et sumptus exigit plurimaque onera et
si ei domum regendam commiseris famulus eris
si autem tuo arbitrio aliquid reservaveris fidem
sibi non putabit et sic iurgia queret
et venena diffundet Et subdit si iuvenis
pulchra erit cito adamatur et difficul-
ter custoditur si autem feda molestum est
possidere quia nemo habet digna et ex quibus
bus omnibus matrimonium dissuadet dicens
quod mille sunt molestie impedimentorum / tercio
narrat Jeronimus contra Jovinianum / quod
tullius rogatus fuit ab hircio ut suam
sororem in uxorem duceret Ille autem rndit
esse non posse uxori et philosophie operam
dare Hiis autem non obstantibus matrimonia
licita sunt contrahenda / licet enim studio
sis / et viris contemplativis / matrimonia non
competant prout predicte narrationes
concludunt Nichilominus aliis secularibus
viventibus / licita matrimonia cognoscuntur (?) viii
[illegible] ad cor. vii / ego cogitat que dei sunt
que autem nupta est cogitat que sunt
mundi Advertendum tamen quod in ducendo u-
xorem atque manutenendo multa con-
siderare paciencia atque cautela Narrat
enim Jeronimus ubi supra quod tullius uxores
duas habebat / que propter ipsum litiga-
bant / sed tamen turpissimus homo esset
ipsas irridebat / eo quod propter ipsum dis-
ceptabant / Accidit tamen ut simul con-
venirent atque in eum invasissent insulta-
rent Cum autem resisteret aquam immundam
super ipsum proiecerunt qui terso capite
rndit sciebat inquit quod post tonitrua
futura erat pluvia Itaque per patientiam
uxores superavit Nempe in uxori-
bus plures sunt importunitates / quas
propter magna oportet Unde nar-
rat Jeronimus ubi supra quod marcus
cato licet uxorem humili loco natam
accepisset ipsa tamen violenta
impotens et superba erat Et concludit
non parum ergo aliquis si pauperem
duxerit / sed de concordia satis providisse

Exemplum de paciencia
mariti
autem

Insuper ibidem narrat qualiter philippus rex macedonie uxorem suam que ipsum in cubiculum interemit cognovit quem cognitis suis iniuriam tollerabat atque uso tragedico sepius consolari studuit Item gorgias liber de concordia dedit quod grecis liti gantibus recitavit quidem eius inimicus dicit nec illa diligit dicit tu inquit unius regni concordiam perdis et intra domo tres personas concordare non vales quia uxor eius quia casta erat ei dimittebat et ancille quia pulchrior erat dimicabat et ponit forsan contra ostenderet quia sic posset quidem non uxores non licet ancillas eis pulchriores tenere Exemplis tot narrationibus concludit quod tot ex impulsationes maxime si innocenter vivit ibidem recitat quod licet epicurus voluptati amator esset tamen tamen metro gnanti ait uxorem ducet rediit quod ipsa pretium non cogitet coniugia quia multa incomoda mixta ad nuptias Et sequitur grave inquit viro sapienti venire in dubium utrum bonam vel malam ad uxorem ducturus sit cremia sicut scribit Erodiacus mulier cum veste deponit verecundiam Unde Ieronimus ibidem narrat quidam nessalinus uxorem licet castam repudiavit et cum arguerent ab amicis pedis delecti tamquam lesus esset depositum dicens licetus inquit teneris novus et elegans est sed nemo scit preter me qualiter me premit quod ad quod est et de uxore licet ergo concedenda fuerunt legitima coniugia nichilominus tamen sunt retinenda

Sicut dicit vir ethicus pater filio eius est essendi intendendi et tamen differt plus (?) primum est quod sibi tibi sunt erudiendi illos et probiorum pro viribus studi sub tali amico disciplina Unde apostolus hebreos xij quis inquit filius quem non corripiet pater Nempe veteres suos filios erudierunt Unde Policratus libro vi. ca. vmo narrat qualiter octavianus imperator filios suos ad usum militarem et equum et salem facit coaptari suosque filios in lanificio secum sciunt ut si fortuna suos liberos supprediceret saltem suis laboribus vivere possent Insuper tullius libro 10 de tusculanis quomodo narrat qualiter lingurgij suis laboribus iuvenes erudiunt venando currendo esuriendo sitiendo algendo estuendo Nam qui bene instituuntur in tenera etate quod prestiti sunt difficile ad bona inclinentur Ut ponit Seneca libro 10 de ira Item et ferre de providencia dei pro dicens qualiter namque tempora durantur sunt dura agricole suis manibus durant et milites agilia mensura et sic in quodque omnia convenientiter usui et exercicio acquirant et signanter iuvenes imbuantur Ideo dicebat apostolus ad ephesios vi educate illos scilicet filios in disciplina et correptione domini Unde quid tunc quod filios secuit tecum et quod torques duacom tostituere pretendebat ut narrat valerius libro v ca. viiij Unde quid cassius et mortalis torquatus alij quod plures filios corripuerunt Similiter contra pars filiorum nimia supportatur Unde dicit augustinus libro v de civitate dei capitulo primo qualiter aulus filium suum mortis supplicio condempnavit eo quod cum katilina inimicissimo amicicia contraxit Ideo tamen feritas non est approbanda quia licet filios tempore coartare sepius non liberatur quia tunc penalis disciplina perfecit quidem clemencia adest Unde valerius libro v narrat de quodam cum suus filius instruebatur qui cum percepisset filium suum intendisse eum dixit sibique gladium tradidit et caput amputandum obtulit quod cum vidisset filius gladium abiectit dicens tu pater vive sed ego me indulgeas ingenuitati etc. qualiter patrie dulcedo filium commutat Insuper eodem libro ca. viiij narrat qualiter anthiochus filius seleuchi regis incidit in amorem gravissimum sine nouerce (?) intantum quod proximus erat morti cumque medici perpendissent tamen morbi pater retinuit quod audiens pater propriam coniugem filio concessit dicens in filio magis pudice fuisse eo quod usque ad mortem

amore dissilauit bonitas ergo parentum erga
filios quamquam bona non est si correctio cum clemen-
tia sit utilis est. Nunc tamen parentes filios corri-
gere permittunt et ideo quos sperant eorum operibus
letari tunc desolantur. Attendant enim qualiter
Ely a deo punitus fuit eo quod filios suos corri-
gere permiserat ut dicitur i Regum iiii. Unde
Gregorius in dyalogo libro iiii capitulo xviii narrat
de puero qui consueverat deum blasphemare
patre permittente et ideo in sinum patris a deo
percussus et interemptus est. Item super hoc
de disciplina scolarium narrat de filio burgensis
qui sine aliqua disciplina nutritus viii in
aleis et meretricis operibus totam vitam attri-
verat / et a patre de morte sepius redemptus
fuit. Ultimo tamen morti condempnatus
est / nec a patre per pecuniam redimi poterat.
Cum latronis ergo a patre osculum peteret et
cum pater accessisset nasum illius morsu
acutissimo secavit dicens tu pater meis
primis sceleribus non obstitisti sed magistri
gatus eras / nam nec doctrine non
obedivi quia tu pater me non castigasti / Tul-
lius libro de officiis capitulo xxxiii proverbiis dicit
quod optima hereditas a patribus traditur que
preest virtutis et bona opinio omni exhibetur
/ Item videmus ergo aquila valde diligit filios
suos et in locis altissimis facit eis ni-
dum / ne coluber prolem sectum / aut
venena generat nocte sic pater suos filios
a consorcio peccatorum debet separare ne eorum
consorcio polluantur. Hoc enim pomum tangit
secundum super hū libro ultimo / scilicet quod in
nidis aquilarum reperitur lapis preciosus quem
dicunt heticos ut ponit Solinus libro viii
capitulo vi quod facit in vita filiorum virtutes re-
pirant / Unde nidus eorum abiectus inferi-
bus sepe ... enim sepe nidus quod
in iuventute mala primitus consorcia vitare
filius docet.

Audi, fili, dicit: honora patrem et matrem
tuam quod est mandatum primum in
promissione, ut bene sit tibi. Unde apostolus
ad Ephesios: filii obedite parentibus vestris, quia
teste Boecio libro de consolacione: Si inest humana

mixta est boni vero cupiditas tanta magis
inflictum est parentes suos filios honorare quam
si filii deum honorare parentes. Narrat Va-
lerius libro v capitulo iiii de quadam filia que
matrem suam in carcere nutrivit lacte ma-
millarum suarum. Narrat etiam de filia
que patrem suum in custodia traditum atque
in ultima senectute constitutum tamquam in-
fantem alimonia sui pectoris nutrivit. In-
super Solinus libro primo capitulo singulari narrat
de filia que inventa est nutriens ab uberi-
bus patrem et in memoria tanti pietatis locus
ille consecratus est. Posto ergo cum Seneca
libro iii de beneficiis capitulo xxvi inquirat
an liberi possint dare maiora beneficia
quam acceperunt et videtur quod non quia teste
Aristotele viii Ethicorum diis et parentibus non possumus
reddere condignum. Hoc tamen etiam concludit
Seneca. Unde ibidem eciam narrat de
Scipione qui patrem in prelio suo servavit
et capitulo xxxiiii post de Enea qui
patrem suum se inmissum per medium incendium
atque ignium detulit. Narrat etiam de
Siciliensibus iuvenibus qui per ... vagarent
ad liberandos parentes. Aristoteles ergo dicit
Ecclesiastici iii: qui honorat patrem suum
vita vivet longiori. Et ibidem qui ho-
norificat matrem suam et qui honorat
patrem suum iocundabitur in filiis et in die
orationis sue exaudietur. Narrat etiam
in hystoria Balaam et Josaphat quod
quidam paterfamilias de uxore sua ad-
ultera tres habere filios videbat / sicque
uxori imputabat adulterium que dixit
quod illorum tamen unus tuus filius erat / sed
quis esset declarare nolebat / Cumque
ergo mortuus fuisset filium suum
legittimum successorem bonorum suorum di-
misit / ipsum tamen non nominavit.
Ad iudicium ergo vocati sunt ut videretur
quis ille esset. Iudex ergo protulit
sentenciam et qui forcius percuteret in corpus
patris mortui cum sagitta ille obtineret
hereditatem. Duo ergo illorum cum sagitta corpus
validissime penetrarunt / Sed tercius
percutere noluit sed cum lacrimis

Exemplum

corpus patris venenatum fuit. Et ideo verus
esse filius declaratus est. Unde valerius li-
bro v° ca° iiij° quod diligere parentes lex nature
est. Insuper petrus ravennas. Tollit uniuscuiusque
aspide radium et non lucet rivum a fonte
et arescit ramum ab arbore et desiccatur
membrum a corpore et putrescit, sic separa filium
a devotione parentum etiam non est filius, sed
collega illorum de quibus dicitur vos ex patre
diabolo estis. Innuquid ambrosius in suo
exameron narrat qualiter ciconie parentes
suos invalidos tegunt alis senescentes
et alimento pascunt et in levatu suble-
vant. Et ambrosius concludit non est
inquit grave quod pietate plenum est nec est
onerosum quod solvitur ex debito. Ideo
non recusant aves parentes pascere et
tamen lege scripta non stringuntur nec hoc
acceperunt ex precepto sed gratia naturalis offi-
cio. Et ille unde augustinus xxij de civitate
dei ca° viij° narrat qualiter filii a
matre maledicti membrorum tremore meruerunt
et in ecclesia beati stephani sepulti fuerunt
et concludit quod timenda est parentum ma-
ledictio. Commendandum est qualiter sal-
vator noster parentibus obedivit. Iuxta
id luce ii° Erat autem subditus illis. O
quam mirabile quod deus subditus est
hominibus, qui tamen ducatum angelis
non prebet quem teste apostolo ad philip-
pos ij° humiliavit semetipsum factus obe-
diens usque ad mortem. Attendamus
eciam qualiter rechabite quo rechabite
dicti sunt. Iheremie xxxv Numquam
non accepistis disciplinam, nec obedistis
verbis meis. Prevaluerunt sermones Iona-
dab filii rechab qui precepit filiis
suis ut non biberent vinum et non bi-
berunt usque ad diem hanc quia obe-
dierunt precepto patris sui. Ego autem lo-
cutus ad vos et non obedistis michi.
Dicitur duo filios decet parentibus obedire.

Parentibus post deum maxime
obedire tenentur quia ex precepto
dicitur Honora parentes. Et exodi xx° Qui
honorat patrem suum vita vivet lon-
giori. Et apostolus ad ephesios vj Filii
obedite parentibus vestris. Idem eciam habetur ad colo-
ssenses iij° Nempe desideranda est patris benedictio
et timenda maledictio. Unde narrat augustinus
xxij de civitate dei ca° viij° quod fuerunt decem
fratres quorum septem erant masculi et tres
femine et propter maledictionem patris puniti
fuerunt tremore membrorum horribili quorum
sed fuerunt unus frater et una soror sana-
ti fuerunt in ecclesia beati stephani martiris.
Timenda est ergo parentum maledictio. Na(m)
teste valerio libro v° ca° iiij° prima lex nature
est parentes diligere. Unde narrat ibidem de
quadam filia que matrem in carcere condempnatam
natam capitali crimine suo lacte nutrivit.
Nam qui carcerem custodiebat filiam matrem
adire permittebat perscrutabatur tamen ne cibum
ei portaret. Cumque eam custos miraretur
abstinentia tam diu
vivere vidit quodam filiam conplorantem
et vidit qualiter sine matri penam remi-
serunt. Insuper idem narrat de quadam filia
~~que patrem suum in ultima senectute~~
lac exhibebat. retulit ergo iudicibus
qui audientes tantam filie pietatem
sue matri penam remiserunt. Insuper
idem narrat de quadam filia que patrem
suum in ultima senectute constitutum
suo lacte nutrivit. Idem eciam narrat
Solinus libro j° quod in memoria tante pie-
tatis locus ille consecratus est. Unde
Valerius ubi supra narrat de filio cre-
si qui mutus erat cum tamen vidisset unum ex
numero persarum patrem suum interficere vellet
lugebat in eo quod dolore non patebat quod
pater suus rex erat nec ipsum interficerent
Accidit ergo ut qui mutus fuerat loque-
retur vocem pietatis que erga patrem
habuerat. Et ideo inquit Valerius op-
tima est ita rerum quorum pietatis est
magistra. Unde ibidem narrat qualiter
populi scitarum contra darium pugnabant
sed cum venisset ad loca monumentorum
suorum parentum statim fugam fecerunt atque
crudelitate perdiderunt et redeuntes
pugnare cessaverunt. Narrat insuper

decorolias qui consultatus a Romis ad vostos
romanorum inimicos iniit quorum imperium acceperunt
Romanis infestissimus fuit cum quibus sedari nullis
precibus voluit / quod videns eius mater que
rome manebat accessit cum filiis qui sup
plicante commendimt atque castra que posside
bat mater petenti cohibuit dicens ego
pugnasti inquit iram meam et preces
precibus liberasti Unde continuo romanis infes
tare permisit Eolinus narrationibus pa
qualiter filii parentes tueri debent tenet
quod sponte Seneca libro iiio de beneficiis capitulo
xxx quibus cum liberi sunt parentibus ad comparationem
que susceperunt beneficia reddere parum et de cla
rent hanc hominum conclude unde quod parentibus eo
dignum reddere nequaquam possibile est unde
ponit contra descriptione qui pro patre salvando
in prelio mortis periculo se opposuit Virgilius
etiam narrat de Enea qui ut patrem
senem suum liberaret per medium inimicorum
detulit atque per gladios ignes transiret non
formidavit Et enim natura unum ostendit obli
gat ut parentes tueatur unde ut ponit ambro
sius in suo exameron omelia v Cyconie
hoc enim sunt condiciones quod parentes nuditos suis
pennis tegunt / alioque fovent / et plumarum
suarum volatu sublevant et deserunt Et
id concludit non est inquit onerosum quod sol
vitur non debito

Quoniam nimium mulier verecundia posuit na
turam ut ipsam ad petitionem provocare for
midaret / virorumque familiaritate condita est non
quidam ut se inspiceret ipsa tamen sui status
neglecto more fictis blandimentis adula
tionibus et nutibus virorum consortium procurat
et scandalum inhonestum ingerit gignere
sollicitatur Unde Jeronimus epistola c viiio
sic loquitur Ille inquit / oculos nostros ad se
scandalizat qui spiritissimo unguento
facie unguunt oculosque depingunt quarum
facies nimio candore deformes sunt / et
tamquam ydola metuunt rugas nec amoe
nius nec alia vetustas docet pre quod vale
sunt et capillos eo perdiderunt alicuius ca

pillis ornatae serviunt et penitus iuventutem
in rugis annilibus polliunt Erubescat
ergo mulier christiana si cogit naturam in decore
si carnis curam facit / secundum apostolum ad
Romanos in incentivum fornicationis libidinum impendat
quia nubibus concedendum est certius iste / nec est
opus Sed contra anxius ut inquit idem epistola plurium vir
ginibus in suo exameron xlia omelia
Noli delere picturam bonam / meretricis ea
pictura vicium est non decoris / fraudis non
species simplicitatis / fallit decipit ut neque
illi placeas cui placere desideras / unoque dis
plicens auctori deum videt opus suum deleta
tam artificio indignatur si opus suum de
leatur Quare ergo crimen est ut parentes quamcumque
depinget homo quem deus Unde Emilius
papius libro de ingenuis narrat de quadam muliere /
que diu insisteret pectinationi atque curiositati
capillorum / alia quedam mulier / que appa
ruit dicens quod maiorem curam tollea
bat quia huiusmodi curiositati diu immet
insisteret Non ergo in talibus sed virtutum custodie
dum ut nomine spectus hereditatem possit
debet enim esse sobrie caste et tacitue
Unde Valerius libro iio capitulo io narrat quod
mulieribus olim vini usus ignotus fuit / ne
in aliud dedecus laberentur Unde Ecclesiastici
xxvi / mulier ebriosa ira magna et contu
meliosa et turpitudo eius non tegitur
Unde tamen idem Jeronimus epistola vero uxori eius
dicitur mulieres inquit non magis viris
potant / quivino oleo et vino unde pro
tant sine sponsus beneficium suis viris
perdiderunt et que feminarum cognoverunt mori
bus que vilibus implicate sunt Carmobiem
Valerius libro iio capitulo io 108 / quod excessibus
carent domine / quia venter plenus sequitur vo
luptas quod teste Jeronimo epistola primo
viri antiquitus tenebant / ne uxores vinum
biberent / Unde Valerius libro vio capitulo iiio narrat
rat quod metellus uxorem suam fuste percussam
interemit / eo quod vinum bibisset / nec tamen
crimini reprehensus fuit / quia omnis insidia
estimabat / Illam debere violenter mori
quia sobrietatem debitam violaverat

Unde Aug. in confess. narrat quod decrepita quedam mulier sua filia ad hoc puella regebat atque tam maxime moderamine et sobrietatis imposterum consulendo sibi mandat. Et narrat ibi quod cum mater sua quadam vice a moderamine solito recessisset eius ancilla eam redarguit et eam meri bibulam vocavit quo audito stimulo percussa suam feditatem respexit et penitus abstinuit. Advertant ergo mulieres ut sobrietate floreant ut penitus pudicitia que ipsis convenit polleant. Eccl. xxvi. capitulo sicut sol oriens in mundo in altissimis dei sic mulieris bone species in ornatum domus sue. Cum ergo super omnia mulier sancta et pudorata ut ibidem dicitur. Attendamus ergo quanto affectu veteres castitatem amaverunt. Nam ysidorus maiores ab hominibus est femina sine pudicicia unde sicud prudentia custodit virum sic pudicicia feminam. Narrat enim Valerius libro vi capitulo primo de pluribus mulieribus que maluerunt perdere vitam quam pudiciciam. Unde grecia femina cum violentie [illegible] nam decepta fuisset libidinis occasione ipsa ergo victus in mari se precipitavit et ideo apud grecos laudibus et sepultura extolli meruit. Insuper narrat de quodam qui filiam suam interfecit eo quod appius claudius violenter ad stuprum ipsam inducere volebat. Malebat enim pudicitie filie esse interemptor quam pater corrupte. Item Ambrosius de virginibus capitulo iii narrat de pelagia que cum esset antiochia etatis xv annorum et a predonibus circumcepta se videret non absolvere fuisse sororibusque [illegible] se precipitavit malens mori quam violari. Et licet non deceat pro pudicicia se ipsum interimere nichilominus laudandi sunt veteres in hoc quod pudiciciam tam amaverunt. Dicit enim Aug. libro primo de civitate dei capitulo xviii pudicicia inquit est virtus mentis que non potest inviti auferri. Si ergo corpus vi violenter contaminatur nichilominus pudicicia manet dum mens integra fuerit. Propter pudiciciam ergo perdere mulieres ipsas interficere non debuit nisi forte inspiratione hoc fecerunt prout tangit Aug. ubi supra capitulo xxvi. Sic autem desiderunt

inquit qui in flumine se precipitaverunt aut hoc fecerunt humanitus decepte et sic erraverunt aut divinitus inspirate et sic obedierunt. Quicquid sit tamen in hoc commendabiles sunt quia pudiciciam dilexerunt. Commendandum enim quanto zelo pagani pudiciciam servaverunt. Narrat enim Solinus libro vi capitulo xvi quod in india quedam est regio in qua nulla libido invenitur atque penitus esse ignoratur. Homines itaque ibi nulla sunt commixta nisi quod homines ibi nascuntur et tunc primum homines ibidem moriuntur. Nullus tamen ibi admittitur nisi castitatis initium perceperit et castitatem ipsi qui non servaverunt a predicta regione submovetur atque perpetuo exilio datur. Insuper Valerius libro vi capitulo primo narrat de quodam qui suo filio dicebat quod non solum virginitatem illibatam servare debebat sed etiam oscula sincera sine adiunctione libidinis. Ceterum secundum Jeronimum contra Jovinianum recitat qualiter duillius uxorem tante pudicicie duxit ut omnibus generibus esset [illegible] ergo quod vir suus quondam [illegible] audivit dicere quod os fetidum haberet quo audito ad uxorem accessit ipsam redarguens cur sibi hoc non intimasset. Cui illa: Putabam inquit omnium virorum ora sic olere quia pudicicia mulieris tune [illegible] alterius viri flatum sensit.

Virginitatis nomen honorabile est status mundus vita quasi virginea angelos imitatur. Item virginitatem quam ab antiquis fuit temporibus quam plures secundum carnem vivere deum contempserunt quod maluerunt mori quam obedire carni. Unde in libello quodam qui intitulatur de virginibus legitur quod apud Romanos virgines que secundum carnem vivere contempserunt magne reputationis apud eos extiterunt. Item ibidem narratur de quibusdam filiabus quarum mater dicta fuit Bedasti que cum absente patre duos iuvenes peregrinos iure hospitalitatis suscepissent ipsique iuvenes honori filiarum non indulserunt sed dictis filiabus virginibus violentiam

nocte in sic nolebat. Quamobrem pdte virgines
mutuo mucronibus seu gladiis se custodierunt
Narrat insup scriptores quod thebana virgo
quam hostis macedo corrumpat aliquandiu
dissolut violancie filii sete desolacionem inste
lonis tandem sinu vigilatore ingulanit
et mox gladio se ipam infecit volens
perdere virginitatem dulce vitam Quod cum
ista designat nisi q carni non assenciendo
quinymo melius foret a pria vita migrare
q in desideriis carnalibus vitam ducere Unde
aplus ad Romanos viii dicebat que in
carne sunt deo placere non possunt et ad gal
lathes v Spiritu ambulate et desideria vi
te non pficietis Unde Augustinus vincetis in
carne angelos vocat lib suo de sancta
virginitate dicens Habent inquit familiam an
gelorum de quibus hic intellis / sic eorum familia
angelorum virginum voluit esse viventes Illi
enim angeli sunt qui non secundum carnem vivunt
Et Ieronimus ad eustochium dicit Statim
inquit ut dei filius ingressus est super terram
novam sibi familiam vt qui ab angelis ado
rabatur in celo etiam haberet angelos scilicet vir
gines in terris Eciam ipse Augustinus lib iiii
de doctrina xpiana dicit q virgines sunt
illustrior porcio gregis xpi Illi enim virgi
nes dici possunt qui non secundum carnem vivunt
sed qui carnem spiritu subiciunt Rom viii ad Corinth
Spiritualiter ambulantes non secundum carnem
ambulemus quid enim prodest homini seu femine
si sua voluptate carnem penitus tollat per prima
regum gelorum imitatur mariam / laudabilis
ergo est virginitas / sed non sufficit ipa / nisi
bonis operibus illustretur Nam et de cetero
virgines quinque fatue leguntur que sua tamen vir
ginitate in thronum ad ianuam celeste meruerunt
sed non credimus pulchrior est ergo si virgo sit
sed multo pulchrius si cum virginitate operibus
floreat nunc oracioni nunc meditacioni nunc
tempus fidele proponendo Nam teste Ieronimo
virgo debet esse oracionibus sanctis virtuosisque labo
ribus occupata ut inquit Ieronimus ad eusto
chium et epla xxxiiii Idem Ieronimus ad
demetriadem sic dicebat / debes inquit virgo esse
quieta honestaque societate comitata / non
vaget discurrens per plateas quod maneat
quod invenit angelum in cubiculo Sit autem

sermo virginis prudens modestus et rarus non
eloquencia sed pudore preciosus / sit similis gestu
quam per similitudinem deo placuit virgo Nam vir
ginitas nimis laudanda est quam teste ambro
sio lib de virginitate virginitas super excedit
humane nature condicionem per quam homines angelis
assimilantur Unde Apostolus i ad corinth vii virgo
cogitat que domini sunt ut sit sancta corpore
et spiritu Unde Ieronimus alloquens virginem de
instruccione filie epla xxxvii dicebat Reddat
inquit tibi cottidie pensum de scripturarum
floribus et post aduesperat ad oraciones ad
psalmos nocte consurge mane cantare
ymnos Et sequitur discat lanam facere
tenere colum ponere calathum et fila / nam
virginitas in talibus conservatur Unde
teste Ieronimo ad eustochium virginitas the
zaurus est irrecuperabilis Cave ergo ne
dicere dicat deus / virgo cecidit et non est
qui suscitet et cum omnia deus suscitare
possit tamen virginem non potest Si ergo ad
thezaurum recuperabilem custodiendum solli
citi sunt homines / pocius de virginitate
observanda sollicitos esse decet / non igitur dis
ceat eorum teste Ieronimo omnes per deperdant
desideat qui thezaurum vult publice portat
spoliari ergo maneat aut qui secundum Iob
propriam pervertere adulterii quasi fur ob
servat caliginem Nempe olim virgines
sollicitam habere virginibus custodiam fuerunt
Unde Ambrosius lib iii de virginitate narrat
de quadam virgine que fuit antiochie
cuius pulcritudo appetebatur unde virgo
ad lupanar adducta fuit / que cum
ibi fuisset flebat et orabat / dicens
domine qui dedisti virginibus leones
domare / michi da michi ut incredulos
homines domare possim ne violetur
virginum templum tuum / ne eorum peccatis
incestum Cumque ergo oracionem complevisset
Ecce miles intravit ne inquit timeas
meas / qui sum veni salvare animam
tuam / mutemus inquit vestimenta / ut tua
vestis me faciet verum militem / Unde
sic factum est ut virgo veste militis
accepit / et sic evasit / et miles loco
eius cum veste mulieris ibi remansit

Cumque alius ingrederetur, et loco puelle virum invenisset, alius intraverit et loco virginis milites conversatus fuit ad mortem quod cum audisset puella festinanter currit ad locum supplicii que pro Christo mori contendebat et contra ipsa miles pro ea, utique ambo contenderunt et martirii palmam susceperunt. Insuper ibidem Ambrosius libro primo narrat qualiter beata Sother cum esset pulcherrima suam faciem abscondit beato viro Martino ne temptationis occasio poneretur dicens quod numquam a viro esset visitata et ille consolatus recessit. Ceterum de beata Brigida legitur quod cum pater eius cuidam nobili vellet eam desponsare ipsa oravit ut aliqua deformitas sibi contingeret racione cuius coniugium vitaret. Statim orante unus eius oculus crepuit quod videns pater promisit eam velari et ad dei cultum deputari, et oculus eius sanatus est. Insuper et de pluribus aliis sic legimus que licet viros secum haberent [illegible] virginitatem observaverunt. Unde in libro qui dicitur paradisus narratur de quadam virgine que dicebatur Iuliana que videns Origenem metuentem seditiones paganorum et fugientem per biennium ipsum suscepit et celavit necessaria ministravit. Narrat insuper Ieronimus epistola [illegible] de quadam virgine que a beato Martino noluit videri cum tamen ipsam desideraret visitare tamquam moribus et vita preclaram. Unde ipsa beato Martino presenti [illegible] dixit ora inquit pro me quia a viro numquam sum visitata. Statim itaque egressus est beatus Martinus eadem laudavit. Verumquid etiam narrat idem Ieronimus epistola [illegible] qualiter cuidam virgini ut virginitatis merite permutare posset volebat eam ut nuberet sed eadem nocte sibi apparuit angelus inferens minas et dicens quod inquit ausus es viri [illegible] preferre Christo non nec virgines Christi sponse sunt. Et statim agnivit quo cadere erit. Super quo Augustinus libro de bono virginali. Gaudia inquit virginum sunt de Christo in Christo cum Christo per Christum propter Christum

Et idem Augustinus [illegible] epistola. Beatius est inquit in carne imitari vitam angelorum [illegible] in carne angelice [illegible] quid uberior est felicitas mente grandescere quam ventre gravescere [illegible] omnibus que celum parturire quam in visceribus fetum enutrire. Unde Gregorius dyalogorum libro iiii de virginibus narrat qualiter duas sorores habebat que cum visitaret ipsam ait recedite inquit quia meus sponsus Christus venit. Ibidem etiam narrat de quadam puella que dicebatur Musa cui beata virgo cum pluribus apparuit querens ab ea an sibi servire vellet que respondit quod sic. Tunc beata virgo precipiens ut omnes mores pueriles dimitteret que sic fecit et ad tantam maturitatem devoluta est ut virginibus [illegible] efficeretur. Ex pluribus [illegible] quibus laudibus virginitas antiquitus floruit. Nam [illegible] virgo corrupta lapidaretur nisi per violentiam clamasset. Insuper apud Saxones lex olim fuit ut virgo sponte deflorata viva sepeliretur et violator supra eam suspendi debebat. Item apud barbaros lex fuit ut virgo fornicaria seu sponte [illegible] de monte altissimo precipitaretur eiusque violator capite truncaretur. Insuper in prologo historie Romanorum legitur de quadam que cum genuisset filios secundum legem viva fuit sepulta. Ex quibus omnibus patet quanto studio virgines se custodire debent. Unde tamen blandiciis nec muneribus [illegible]. Unde Ambrosius libro primo de virginitate narrat de quadam virgine pitagorica que tante fuerat constantie ut tormentis non posset vinci [illegible] tamen integritatem [illegible] quod tyranno de quo secreto revelando linguam suam morsu abscidit ut integritatem non [illegible]. Ipsa tamen que viva non potuit tormentis post mortem victa fuit muneribus et que prius prevalebat alios postmodum erubuit turpitudine. Ideo

Virginalis status summus et modestus esse debet, et virum bonum si habeat

caveat ne mutet fortunam. Sed ante primum consilium invenire timeat. Plurimas autem apposite condicionis viduas conspicimus, quia si virum pessimum habuerunt mox post mortem illius ad aliud transeunt; si vero bonum fuerunt illius facilime obliviscuntur et aliud sibi studiosissime solicitantur. Ceterorum eam contra ne audacior fiat. Unde Ieronimus libro primo contra Iovinianum narrat de Marcia Catonis filia quod cum lugeret virum maronem ne abea petentes quis dies esset ultima luctus sui terminare deberet, ipsa respondit quod dies sue mortis erat, de alio ergo viro non cogitabat. Ibidem eciam narrat de quadam alia vidua que non virtutibus monet ut alteri nuberet dicens quod sua etas nuptui conveniebat. Sed tamen respondit: Hoc inquit nequaquam faciat, quia si bonum virum invenero timeo ne perdam, si vero malum, quid necesse est post bonum sustinere pessimum. Narrat insuper de Marcella que rogata a matre ut nuberet respondit se nupsisse ita valide ut amplius nollet. Narrat eciam de Valeria que cum interrogaretur an vellet nubere, respondit: Licet inquit vir meus sit mortuus sit vobis, mihi semper vivit. Attendant eam vidue quomodo Anna fuit vidua ab adolescentia sua et non recedebat de templo neque diebus neque noctibus. Inveniquid eciam vidua Sareptana pro salute filiorum suorum tollerant, nec virum quesivit ut patet in Regum XVII. Inveniquid Ieronimus vidua fuit Iudith, huius ergo attentus est. Ieronimus ubi supra loquendo vidue contra Augustiarum habeant nupcie dedicisti, etiam tu talibus usque ad nauseam saciata es; quod ergo tibi vis rursum ingere quod nocivum est; nam bruta seu aves meliorem reliqua non meditantur quod ergo petis et secutura imitare poteris sicut nunc tamen autem in XV vidua eam que non potest continere vel non vult maritum potius accipiat quam diabolum. Itaque Ieronimus dicta secundum coniugio nisi magna inmetus fuit eis

Ideo apostolus prima ad Thimotheum quinto: Volo inquit adolescentulas et iuniores nubere. De ceteris Ieronimus epistola XVIII narrat de quodam viro qui sepelierat XX uxores et postmodum acceperat mulierem in uxorem que habuerat XXII maritos. Cumque ergo fuissent copulati totus Romanus populus instanter expectabat quis eorum vinceret. Maritus tamen vicit et totius urbis populo confluente coronatus est et palmam in manibus tenebat clamans: O mea uxor nube! Nunc cum feretro est. Ideo Ieronimus alloquendo viduam dicit: Obsecro inquit tibi sufficiat quod perdidisti primum virginitatis gradum et per tercium venisti ad secundum, scilicet per coniugium venisti ad viduitatem. Unde licet coniugium precedat viduitatis tempore non tamen castitate. Insuper Ieronimus epistola XIV: Caveas inquit ne vanitate ambules pretator vel histrio; non invenis nitidam [illegible] hec tecum viduarum et virginum choros, tuosque sponsi solacia que sit in manibus tuis divina lectio, et in ore devota oratio, ut adolescentie cogitationes huiusmodi clipeo repellantur. Unde apostolus prima ad Ephesios quinto: Ardentes inquit diaboli sagitte ieiuniorum et vigiliarum frigore restinguende sunt. De ceterorum audacitate narracionem Ambrosii in suo exameron contra V qui narrat de turture quod si perdiderit comparem iterum commiscere recusat. Disce ergo mulier inquit quanta sit dignitas castitatis que in avibus predicatur. Melius tamen est nubere quam uri id est fornicari. Ieronimus epistola XV: Tolle quod peius est et insuper quod ipse bonum non est sed nubere et loquitur vidue et

Liber 19

primo folio

Ca quarti tractatus secundi libri

Ca primum tractatus tercii libri

Ca secundi tractatus tercii libri

Ca tercii tractatus tercii libri

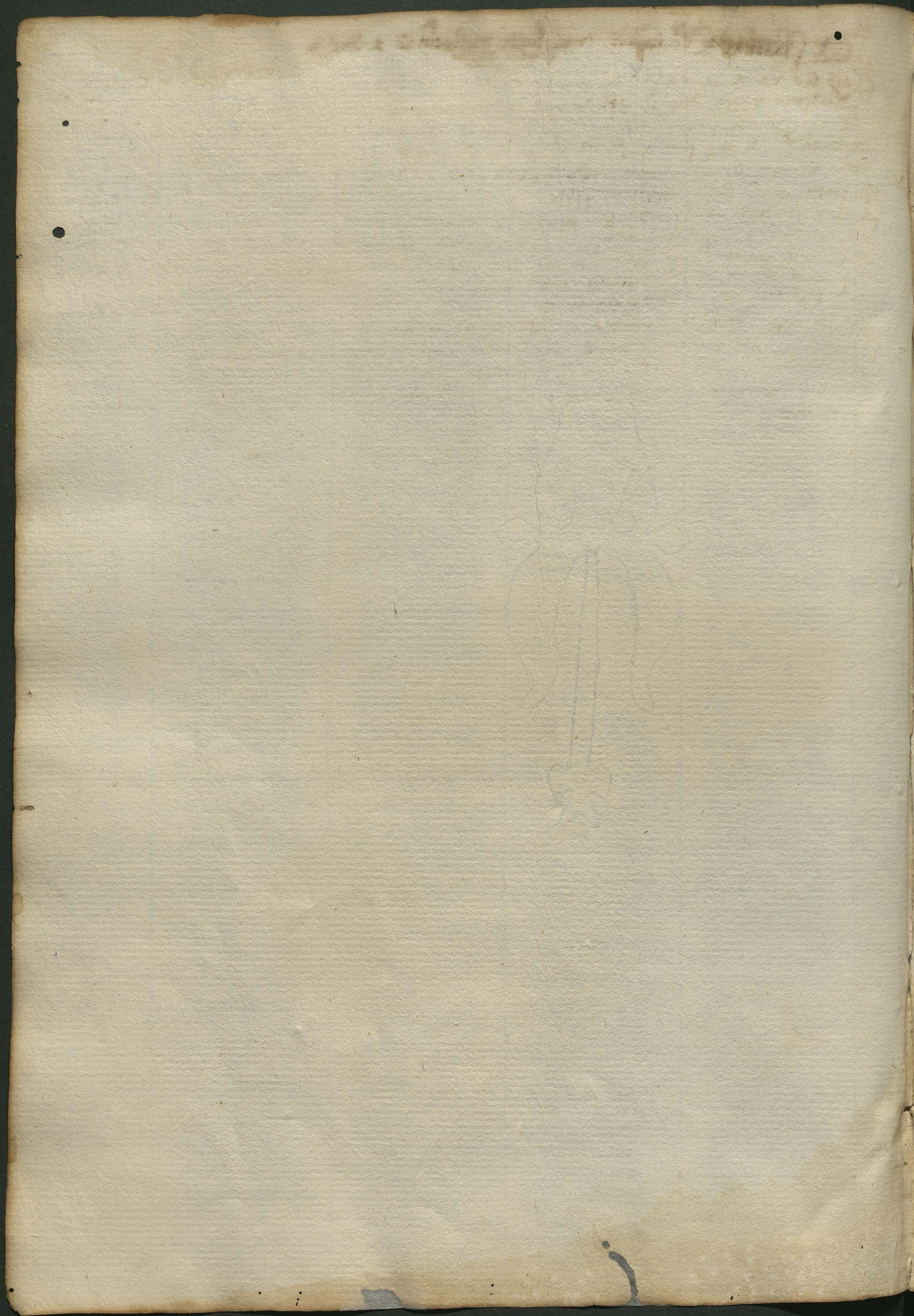
Capitula quarti tractatus

Politicorum primo quoniam quecumque plura ordinantur

Politicorum primo quecumque plura ordinantur ad aliquem finem oportet unum aliquod esse regens et regulans omnia alia. Et patet inductive nam in toto universo cum tota machina mundi ordinatur ad unum finem scilicet beatitudinem et felicitatem quam secundum Boecium 3º de consolatione philosophie est status omnium bonorum aggregatione perfectus. Propter quod oportet ponere unum regens et regulans universa scilicet motorem universale ut concludit 8º physicorum qui motor universalis secundum se perpetuus et immobilis ut probatur ubi de quo pendent motus omnes tamquam desideratum et amatum ut probat xii metaphysice. Nam entia noluit male disponi. Nam malum quod pluralitas principatuum unus ergo princeps in fine xii metaphysice quod principe existente nomine appellamus deum qui stabilis manens dat cuncta moveri per Boecium 3º de consolatione. Item videmus in mundo sensibili solem regere et regulare omnia astra celi. Propter quod graditur in medio planetarum quibus virtute influit et lucem [illegible] tamquam rector et gubernator ipsorum. Item videmus hominem inter cetera alia perfectiorem in quo licet vires vegetativa sensitiva et intellectiva regere et regulare cetera alia. Sumus autem quodammodo finis omnium secundum physicorum. Item videmus in corpore animali unum membrum regens et regulativum omnium aliorum scilicet primum cor quod per suum motum secundum sistole et diastole vel secundum constrictionem et dilatationem calore motum et vitam aliis membris influit. Cum sit dominativum vite primum vivens et ultimum moriens per philosophum in de partibus animalium unde non tamen quare plus frigescunt in manibus et in pedibus quam in aliis membris quia magis distant a fonte caloris scilicet cordis quod natura situavit in medio tamquam regem in suo solio. Item videmus in communitate politica et civili legislatorem regere et gubernare legalibus institutis bonos premiando et malos puniendo ut quilibet pacifice et quiete gaudeat suo iure. Sic rationabiliter pari passu in venerabili collegio scolarium utile et decens unum rectorem et regulatorem qui eos regulet et disciplinet et magistret. Ergo in [illegible] secundum philosophum sed in [illegible] ordinatum et ut premonstravimus et est per philosophum 8º physicorum ubi dicitur quod eos qui secundum naturam coordinatum et est per sollertem provisionem magistri in scolis qui studiose diliget et corriget insolentes more boni pastoris suum gregem dignitatis et more nautici sui [illegible] gubernatis. Sic et magister in [illegible]. Nam sicut [illegible] in celo et sceptrum in [illegible] quod sit magister et doctor suis discipulis preferre debet vexillum normam et formam vivendi studiose studiosos excitando discolos et rebelles distringendo et districtius ammonendo. Nam sicut tempore ipsorum nimis nimis blandi eloquio sit stultus [illegible]. Sicut enim bonum magistrum et prepositum sit bonum discipulum obedire. Item magister et ager discipuli vel pati. Nam actus activorum sunt in paciente et disposito. Quamvis sigillum cum habeat formam caracterizandi et figurandi ceram nisi cera bene sit disposita et bene mollis numquam debite recipiet impressionem sigillare. Sic et tali quocumque magister sit studiosus in agendo et in perficiendo nisi discipulus sit promptus in paciendo et benivolus in obediendo magistri monitis et mandatis totus labor et potius eciam expensus inutilis

De rectoris electione. Eligite meliorem etc. 4 Reg. 10

Cass[illegible] li[illegible] ca[illegible] [illegible] eligi[illegible] [illegible] valid[illegible]
[illegible]
et [illegible] publicis procurans effectus [illegible]
ordinand[illegible] ad aliqu[illegible] [illegible] est [illegible] eligend[illegible] [illegible] alia [illegible]
toto tempore [illegible]
[illegible] statu [illegible] [illegible]
[illegible]
[illegible] curia [illegible]
[illegible] quam stabilis [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] pollutum et [illegible] legislator [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] pastores [illegible]
[illegible]

Excusacio Rectoris

Exhortacio universitatis pro electoribus

Cass li 9 c 2 · Sicut respublica stetit et generale [illegible] sine fastigio ad [illegible] quod [illegible]
quod non est solus in corpore nisi quod et medium potuit obtinere locum.

Cass li 9 c 18 · Studeat ~~[illegible]~~ docent antiquos [illegible] · dicta [illegible] adiungere
[illegible] et [illegible] [illegible] et [illegible] volumina non [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] apparuit · ~~et~~ plus fit [illegible] [illegible] que [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] · hinc et nostre [illegible] [illegible] custodire [illegible] non
formato gladio nostre [illegible] et premunt [illegible] [illegible] · [illegible].
Commoneri [illegible] plurali [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
sola [illegible]

~~164~~
158

De ~~[illegible]~~ sollicitudine rectoris 56

Polit. li. 5 c. 12.

Sine prudentia et sollicitudine nullo modo Respublica non poterit stare nec manere tempore diuturno.

Nulla Respublica est diuturna si electus Rex [illegible] [illegible] caput negligens.

161

Hic est Christus omni[illegible]

P(ro) omnibus q(ue) agimus ad sancte Crucis huius [illegible].

Aug. in Soliloquiis c. 1a Multa mea vidisti exhibuisti mihi Domine

Vias tibi age hanc bonis repletis ac vidistis tuis impletis.
equales hic non fertilitas habet offero

37. Vane cum gliscit verba dare

Aug. li. de civitate Dei c. 30. Per videntes urbes villas ingenium
alienus accidens sustinere omnes

Greg. mor. 2 Iob omnia que vidit perspexit Dei videbat conspexit

Aug. ser. ... de Pasce hic...

Gratias agamus conditori nostro Redemptori nostro vivificatori nostro
remuneratori nostro ac formam speciei mittere
Ipse quoque est retributor ipse vivificator noster

Petrus Damiani li. q. de Cintissy c. 2

[illegible] quod nobis dare [illegible] Maria in [illegible] [illegible]

[illegible] sū [illegible]

Glā magna patri sit tibi glā nate
Cū sancto spū glā mag̃ pari.

Damascenus li 2 c 1 [illegible] deo [illegible] [illegible]
et bona natura

Ih li 2 c x [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

1 thess 5 In omnibus gratias agite hec est enim voluntas dei

2 thess 1 Gratias agere debemus deo
ut dignum est.

1 cor 10 Sive manducatis sive bibitis
sive aliquid aliud facitis
omnia ad gloriam dei facite.

Colos 3 Omne quodcumque facitis in verbo aut in opere 26 q 7 Non licet
aut [illegible] omnia in nomine domini nostri Ihesu Christi
facite gratias agentes deo.

Gregorius Nazanzenus li 1 c 1 Optimus ordo est ut [illegible] a verbo [illegible]
et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] referant.

De gratiis agendis

[illegible] [illegible] [illegible] gratiam [illegible] [illegible] [illegible] ... agere [illegible] delignet ... appositum ... ut ... dei donum ... frustratur.

Aug[ustinus] [illegible] ... gratia ... ore ... [illegible] ... laudes ... ore et ope.

Seneca epistola 83. Iustus [illegible] ... beneficium ... talionem.

Seneca li[bro] 2 de beneficiis ... [illegible] ... solvit.

Bern[ardus] ad Eugenium. [illegible] ... accepit ... [illegible] accepit.

Eccl[esiasticus] 37. Bono animo gloriam redde deo.

De Celebratione Missarum. Cum orationibus ... gratiarum actione.

Aug[ustinus] de doctrina [christiana]. [illegible] ... digne deo possit ... laude sua ... volunt.

[illegible] ... maior ... digna ... [illegible] ... accepit.

[illegible] ... indignus ... accepit.

Seneca li[bro] de [illegible] ... [illegible] ... accepit ... largiore.

[illegible] li[bro] de officiis. Officium ... [illegible] ... indignus ... [illegible].

[illegible] dyalogo ad [illegible]. [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... [illegible].

[illegible] ... digni dei accepit ... [illegible] ... dei ... [illegible].

[illegible] ... accepit ... gaudet.

[illegible] ... [illegible] ... reddet.

Demosthenes [illegible] ... [illegible] ... [illegible].

[illegible] ... [illegible] ... gratiam ... ut ... [illegible] ... [illegible] ... [illegible].

Seneca de morib[us]. [illegible] accepti ... [illegible].

[illegible] li[bro] de [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... reddet.

Virtus

Iusticia
Iusticia [est] virtus que suum est unicuique tribuens [illegible] li. 1

- Severitas
- Liberalitas
- Innocencia
- Amicicia
- Concordia
- Pyetas
- Religio
- Affectus
- Humilitas

Prudencia
[est] rerum bonarum malarumque et ~~[illegible]~~ cognicio Tu. li. 2 rethorice 2 [illegible]

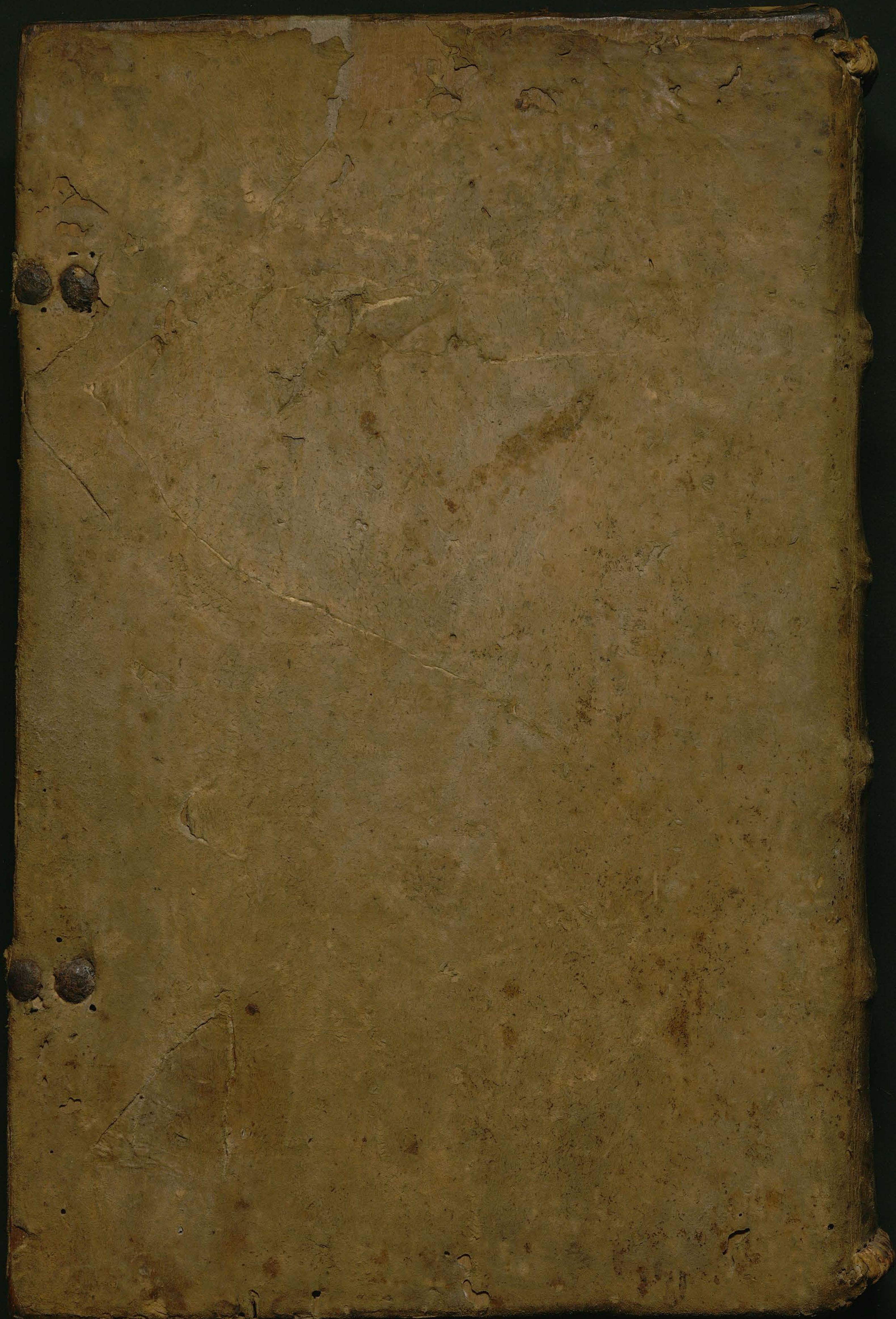
- Memoria
- Intelligencia
- Providencia
- Racio
- Intellectus
- Circumspectio
- Docilitas
- Cautio ...

Temperancia

- Continencia
- Clemencia
- Modestia

Fortitudo

- Magnificencia
- Confidencia
- Paciencia
- Perseverancia

Tophilogium
Aureum Saco
ri Magni Ordi
nis Hospitali